

FRANK
HERBERT

DINA

Frank Herbert - Dina

Prvi dio

1.

Početak je pravi trenutak za obraćanje pažnje na pravilnu uravnoteženost. To znaju sve sestre reda Bene Gesserit. Na početku proučavanja života Muad'Diba potrebno ga je, dakle, najprije smjestiti u njegovo vrijeme: rođen je 57. godine vladavine Cara Padišaha, Shaddama IV. Također, svakako ga treba postaviti na pravo mjesto: planet Arrakis. Neka vas ne zbuni činjenica da je rođen na Caladanu, gdje je i živio sve do petnaeste godine. Arrakis, planet poznat kao Dina, njegov je pravi dom.

Iz 'Uputa o Muad'Dibu' princeze Irulan

Tjedan dana prije nego su krenuli na Arrakis, tijekom završnih priprema zbog kojih su svi već gotovo poludjeli, neka smežurana starica je posjetila majku dječaka Paula.

Bilo je to jedne tople noći u dvorcu Caladan, drevnom kamenom zdanju koje je služilo kao dom obitelji Atreida čitavih dvadeset šest naraštaja; uvijek prije promjene vremena, ovo mjesto bi se ispunjavalo svojevrsnom slatkastom svježinom.

Staricu su uveli kroz bočna vrata i proveli lučno nadsvođenim hodnikom do Paulove sobe, gdje su joj dopustili da na trenutak pogleda dječaka koji je ležao u postelji.

U prigušenom sjaju suspenzorske svjetiljke koja je lebdjela sasvim blizu poda, probuđeni dječak ugledao je krupnu žensku pojavu na vratima svoje sobe; neznanka je stajala korak ispred njegove majke. Starica je bila nestvarna sjena – s kosom sličnom prepletenoj i zamršenoj paučini, plaštem koji je obavijao tamno obličje i očima poput dva blistava dragulja.

“Nije li pomalo sitan za svoje godine, Jessica?” upita starica. Govorila je teško i zadihano, ispuštajući zvuk poput neugodnog baliseta.

Paulova majka odgovori svojim blagim kontraaltom: “Atreidi su poznati po tome što kasno započinju rasti, Vaša Visosti.”

“Čula sam o nešto tome, čula sam” prodahće starica. “Pa ipak, njemu je gotovo petnaest godina.”

“Da, Vaša Visosti.” “On je budan i sluša nas”, reče starica. “Prepredeno malo pretvaralo.” Ona zahihoće. “Ali za kraljevanje je potrebna lukavost. A ako je stvarno Kwisatz Haderach... onda...”

U sjeni svoje postelje, Paul je škiljio kroz trepavice. Dva ptičje svijetla ovala – staričine oči – kao da su se širila i svjetlucala, netremice ga promatrajući.

“Spavaj spokojno, ti mali prepredenko” reče starica. “Sutra će ti trebati sve umijeće kojim raspolažeš kad se susretneš s mojim gom jabbarom.”

Odgurnuvši dječakovu majku, izađe iz sobe i prilično bučno zalupi vrata za sobom.

Paul je ostao ležati budan, dok su mu se u glavi počela rojiti pitanja: **Što je to gom jabbar?**

Od svih neobičnosti koje se javljaju u razdoblju promijene vremena, starica je predstavljala najčudniju pojavu koju je vidio.

Vaša Visosti.

Uostalom, bilo je i čudno što je ona imenom oslovila njegovu majku, kao da razgovara s nekom običnom sluškinjom, a ne s jednom gospom Bene Gesserita, vojvodinom priležnicom i majkom nasljednika.

Je li gom jabbar možda nešto povezano s Arrakisom što moram saznati prije nego odemo tamo? – upita se.

Usta mu sama započnu oblikovati nepoznate riječi: **“Gom jabbar... Kwisatz Haderach...”**

Čekalo ga je previše stvari koje je morao naučiti. Arrakis će se sigurno toliko razlikovati od Caladana da će mu se često zavrtjeti u glavi od novosti koje ga tamo vrebaju. **Arrakis – Dina – Planet-pustinja...**

Thufir Hawat, majstor ubojica u službi kod njegovog oca, objasnio mu je jednom prigodom: njihovi smrtni neprijatelji, Harkonneni, nalaze se na Arrakisu već osamdeset godina, držeći planet poput nekog kvazifeudalnog posjeda zahvaljujući ugovoru s kompanijom CHOAM, koji se odnosi na eksploataciju gerijatrijskog začina **melangea**. Harkonneni se sada moraju povući i ustupiti mjesto Kući Atreida koja će preuzeti planet kao pravi feudalni posjed – prividna pobjeda vojvode Leta. Doduše, dodao je Hawat, u ovoj prividnosti mogla bi se skrivati najveća opasnost, budući da je vojvoda Leto uživao popularnost među Velikim Kućama Landsraada.

“Popularan čovjek izaziva ljubomoru moćnika” objasnio je Hawat.

Arrakis – Dina – Planet-pustinja...

Paul je utonuo u san sanjajući prizor neke špilje na Arrakeenu, gdje su se posvuda oko njega vrzmale utihnule pojave ljudi u zatamnjenoj svjetlosti sjajnih kugli. Bilo je svečano i, dok je osluškivao slabašan zvuk kapanja vode – kap-kap-kap, učinilo mu se kao da je u katedrali. Još dok je sanjao, Paul je znao da će se svega ovoga sjećati kad se probudi. Uvijek se sjećao proročanskih snova.

San se raspline.

Paul se probudio i najprije osjetio oko sebe toplinu postelje – a zatim mu na pamet navru mnoge misli... Ovaj svijet dvorca Caladan, lišen igre i društva njegovih vršnjaka, možda i nije zavrijedio tugovanje zbog rastanka. Doktor Yueh, njegov učitelj, posredno mu je dao do znanja da na Arrakis baš i ne vode strogo računa o kastinskom faufrelučes sustavu. Stanovnici planeta obitavali su na rubu pustinje i nije bilo nikakvog *caida* ili *bašara* koji bi im zapovijedao: bili su to Slobodnjaci, neuhvatljivi poput pješćanih oluja, koji nisu čak bili ni popisani carskim Popisima.

Arrakis – Dina – Planet-pustinja...

Osjetivši kako ga hvata napetost, Paul odluči primijeniti jednu od vježbi tjelesno-mentalnog tipa koju ga je naučila majka. Tri puta je brzo udahnuo i njegov fiziološki mehanizam odmah je reagirao: osjetio je kako uranja u stanje oslobođene svijesti... kako mu se um bistri... aorta proširuje... izbjegavajući nejasne sprege svijesti... kako je voljno svjestan obogaćivanja krvi kisikom koja brzo preplavljuje preopterećena područja... hrana-sigurnost-sloboda ne stječu se samo pukim nagonom... svijest životinje ne ide dalje od zadanog trenutka, niti se u njoj rađa pomisao da joj žrtve mogu biti istrijebljene... životinja uništava, ali ne stvara... zadovoljstva životinja ne uzdižu se znatno iznad razine osjeta, a nikada ne dostižu sfere pravih osjećaja... čovjeku je, međutim, potrebna mjerilo kojim će određivati granice svog svijeta... a ovo mjerilo jedino je u stanju stvoriti hotimice izbistrena svijest... tjelesna cjelovitost proistječe iz priljeva krvi i titranja živaca, a prema duboko uvriježenoj svijesti o potrebama stanica... sve stvari/stanice/bića nisu vječni... radi se o borbi za vječni unutarnji protok...

Pouka je tekla sve dalje i dalje u Paulovoj oslobođenoj svijesti.

Kad je žuta svjetlost praskozorja dodirnula prozorsku klupčicu Paulove sobe, on ju je osjetio kroz zatvorene očne kapke; otvorivši oči, prvo je ugledao poznatu šaru sjajnih odsjaja na stropu spavaće sobe, a zatim začuo uobičajenu vrevu i žurbu u zamku.

Sobna vrata se otvore i tu se pojavi dječakova majka, kose poput osjenčane bronce povezane crnom trakom za krunu; na licu joj se nije moglo pročitati nikakav osjećaj, a zelene oči zračile su svečano.

“Probudio si se”, reče ona. “Jesi li dobro spavao?”

“Jesam.”

Zagledao se u njenu visoku pojavu, primijetivši napetost u njenim ramenima dok mu je odbirala odjeću iz ormara. Drugima bi promaknuo ovaj grč, ali ona ga je učila tajnama reda Bene Gesserit – pomno zapažanje sitnica. Okrenula se, držeći u ruci jedan polusvečani sako, na čijem je vanjskom gornjem džepu stajala crvena kresta atreidskog sokola.

“Brže se odjeni”, reče ona. “Časna Majka čeka.”

“Sanjao sam je jednom” odgovori Paul. “Tko je ona?”

“Bila mi je učiteljica u školi reda Bene Gesserit. Sada je Careva Istinozborka. Znaš, Paul...” nastavi ona, ali zastane. “Moraš joj ispričati o svojim snovima.”

“Hoću. Jesmo li njenom zaslugom dobili Arrakis?”

“Mi nismo dobili Arrakis.” Jessica otrese prašinu s hlača i objesi ih zajedno sa sakoom na postolje uz krevet. “Nemoj dopustiti da te Časna Majka čeka.”

Paul sjedne u postelji i obgrli koljena. “Što je to gom jabbar?” Ponovno mu je vještina stečena od majke omogućila da opazi gotovo nevidljivi grč oklijevanja na njoj, nekontroliran trzaj živca čiji je značaj odmah shvatio: strah.

Jessica priđe prozoru, širom razmakne zavjese i baci pogled preko voćnjaka iznad rijeke prema planini Syubi. “Ubrzo ćeš saznati sve o gom jabbaru”, reče ona.

Osjetio je prizvuk straha u njenom glasu i to ga je začudilo. Jessica nastavi, ne okrenuvši se: “Časna Majka te čeka u mojoj dnevnoj sobi. Molim te, požuri.”

Časna Majka Gaius Helen Mohiam je sjedila na tapeciranom stolcu i promatrala majku i sina kako se približavaju. Prozori koji su je okruživali gledali su na južni zavoj rijeke i zelene oranice obiteljskog posjeda Atreida, ali Časna Majka uopće nije obraćala pažnju na to. Ovog jutra je osjećala kako je pritišće breme godina, što ju je uvijek prilično razdražilo. Okrivljavala je zbog toga putovanje svemirom i veze s gnusnim svemirskim Cehom, odnosno njegovim tajnama. Ali, ovdje ju je očekivala dužnost koja je zahtijevala osobnu pažnju jedne vidovite Bene Gesserit. Čak se ni Istinozborica Cara Padišaha nije mogla oglušiti na odgovornost kad je ova dužnost zove.

Prokleta Jessica! – pomisli Časna Majka. Da nam je barem rodila djevojčicu kako joj je bilo i naređeno!

Jessica se zaustavila tri koraka ispred stolca, blago prevukavši lijevom rukom duž nabora suknje u znak naklona. Paul kratko pogne glavu kako ga je naučio njegov učitelj plesa – to uvijek treba koristiti kad postoje nedoumice o društvenom položaju sugovornika.

Tanahnost Paulovog pozdrava nije promakla Časnoj Majci. Ona reče: “Dječak je oprezan, Jessica.”

Jessica spusti ruku na Paulovo rame i blago ga stegne. Na trenutak je iz njenog dlana prostruji strah, a onda ponovno ovlada sobom. “Tako smo ga odgojili, Vaša Visosti.”

Čega se boji? – upita se Paul.

Starica pogleda Paula ispitivačkim pogledom: lice mu je ovalno poput Jessicinog, ali kosti su jake... kosa: izrazito crna na vojvodu, ali zato gornji dio lica ima sličan djedu po majci kojeg se nije smjelo imenovati; nos mu je tanak i prezriv, a zelene oči prodorne, baš kao kod starog vojvode, dječakovog djeda po ocu, koji je već umro.

Evo, postojao je barem jedan čovjek sposoban shvatiti snagu hrabrosti – čak i u smrti, pomisli Časna Majka.

“Odgoj je jedna stvar”, reče ona, “a sirov materijal druga. Vidjet ćemo.” Stare oči prostrijeliše Jessicu. “Ostavi nas nasamo. Zapovijedam ti da započneš meditaciju spokoja.”

Jessica spusti ruku s Paulovog ramena. “Vaša Visosti, ja...”

“Jessica, ti dobro znaš da se ovo mora obaviti.”

Paul začuđeno podigne pogled prema majci.

Jessica se uspravi: “Da... naravno.”

Paul pogleda Časnu Majku. Ljubaznost i majčin očigledni strah od ove starice zahtijevali su oprez. Pa ipak, osjetio je kako ga hvata bijes zbog straha koji je zračio iz majke.

“Paul... “Jessica duboko uzdahne, “...ispit kojem ćeš sada pristupiti... vrlo mi je važan.”

“Ispit?” On se ponovno zagleda u nju.

“Ne zaboravi da si vojvodin sin”, reče Jessica. Zatim se okrene i izađe iz prostorije uz grubo šuštanje suknje. Vrata se čvrsto zatvoriše za njom.

Paul okrene pogled prema starici, jedva zauzdavajući bijes u sebi. “Zar se tako otpušta gospa Jessica kao da je najobičnija sluškinja?” Osmijeh zatitra na rubovima smežuranih starih usana. “Gospa Jessica bila je stvarno moja sluškinja, momče, i to punih četrnaest godina u školi.” Ona kimne glavom. “I to dobra sluškinja. A sada, dođi ovamo!”

Naredba ga ošine poput biča. Paul je poslušao još i prije nego je to shvatio. **Koristi se Glasom** u ophođenju sa mnom, pomisli on. Zaustavio se na njen znak i ostao joj stajati uz koljena.

“Vidiš li ovo?” upita ga ona. Iz nabora svog plašta izvadila je zelenu metalnu kocku bridova dugačkih petnaest centimetara. Kad ju je okrenula, Paul primijeti da je s jedne strane otvorena – crna i neobično zastrašujuća. Svjetlost nije uspijevala prodrijeti u tu otvorenu tamu.

“Gurni desnu ruku u kutiju”, reče starica.

Paulom prođe plima straha pa započne uzmicati, ali starica reče: “Tako, dakle, slušaš majku?”

On netremice pogleda u njene ptičje svijetle oči.

Lagano, osjećajući prisilu i ne mogavši joj se usprotiviti, Paul gurne šaku u kutiju. U prvi trenutak je osjetio studen dok mu je tama obavijala šaku, a zatim mu prsti dodirnuše glatki metal i on osjeti bockanje u njima kao da su sasvim utrnuti.

Na staričinom licu pojavio se izraz grabežljivca. Ona ispusti kutiju iz desne ruke i stavi je u blizinu Paulovog vrata. Dječak opazi u njoj metalni odsjaj i započne se okretati.

“Prestani!” uzvikne ona.

Opet se koristi Glasom! On ponovno prebaci pažnju na njeno lice.

“Držim ti tik uz vrat gom jabbar” reče ona. “Gom jabbar, svemoćni neprijatelj. To je igla u čijem se vrhu nalazi kap otrova. Ah-ah! Ne uzmiči, inače ćeš odmah iskusiti djelotvornost otrova.”

Paul je pokušao progutati pljuvačku, ali mu se grlo sasvim osušilo. Nije mogao odvojiti pogled s izbornog starog lica, blistavih očiju, blijedih desni oko srebrnih metalnih zuba koji su se caklili dok je starica govorila.

“Vojvodin sin mora poznavati otrove”, reče ona. “U takvim vremenima danas živimo, zar ne? Musky, kojeg ti mogu staviti u piće. Aumas, kojeg stavljaju u hranu. Brzi otrovi, spori otrovi, kao i oni srednji. A sada evo i jednog novog: gom jabbar. On ubija jedino životinje.”

Ponos nadvlada strah u Paulu. “Usuđuješ se tvrditi da je vojvodin sin životinja?” upita on.

“Uzmimo da bi mogao biti i ljudsko biće”, odgovori ona. “Ostani miran! Upozoravam te da ništa ne pokušavaš. Ja jesam stara, ali ruka mi je još uvijek dovoljno brza da ti zabodem iglu u vrat prije nego se izmigoljiš.”

“Tko si ti?” prošapće on. “Kako si to uspjela navesti moju majku da nas ostavi nasamo? Jesi li jedna od Harkonnena?”

“Harkonnena? Bože sačuvaj, ne! A sada budi miran.” Smežurani prsti dodirnuše mu vrat i on osjeti neodoljiv nagon da uzmakne.

“Dobro”, reče ona. “Prošao si prvi test. Evo u čemu se sastoji drugi: izvučeš li ruku iz kutije, smjesta ćeš umrijeti. To je jedino pravilo. Dok god budeš držao šaku unutra, ostat ćeš živ. Izvučeš li je van, gotov si.”

Paul duboko udahne pokušavajući primiriti drhtanje. “Ako viknem, sluge će se smjesta stvoriti ovdje, a onda si gotova.”

“Bojim se da neće moći proći pokraj tvoje majke koja čuva stražu pred vratima. Možeš biti siguran u to. Tvoja majka je preživjela ovaj ispit. Sada je tvoj red. Trebao bi biti počašćen. Vrlo rijetko ga koristimo na muškoj djeci.”

Radoznalost je gotovo sasvim prigušila Paulov strah. Nije mogao poreći da su staričine riječi zvučale uvjerljivo. Ako mu majka stvarno stoji pred vratima... ako je ovo stvarno test... Uostalom, o čemu god se radilo, sada nije mogao uzmaknuti, sputavala ga je ona igla koja mu je stajala uz vrat: gom jabbar. Na pamet mu padne molitva protiv straha iz benegeseritskog obreda koju ga je naučila majka.

Ne smijem se bojati. Strah je ubojica razuma. Strah je mala smrt koja donosi potpuno uništenje. Spremno ću se suočiti sa strahom. Dopustit ću mu da prođe preko mene i kroz mene. A kad bude minuo, usmjerit ću svoje unutrašnje oko i pogledati tragove koje je ostavio. Ali tamo kuda je strah prostrujao neće ostati ničega. Preostat ću samo ja.

Osjetivši da mu se pribranost vratila, reče: “Pređimo na stvar, starice.”

“Starica!” odbrusi ona. “Hrabar si, ne može se poreći. Dobro, da te vidimo, momče.” Ona se povije naprijed i priguši glas gotovo do šapta. “Osjetit ćeš bol u ruci koju držiš u kutiji. Bol. Ali pazi! Izvučeš li ruku, odmah ću ti zabiti gom jabbar u vrat – ta smrt je brza poput pada krvnikove sjekire. Trgneš li ruku, postaješ žrtva gom jabbara. Je li ti jasno?”

“Što se nalazi u kutiji?”

“Bol.”

Osjetio je kako mu prsti sve više trnu i čvrsto je stisnuo usne. ***Kako ovo može biti test?*** – upitao se. Peckanje se pretvorilo u svrab.

Starica reče: “Jesi li čuo da si životinje mogu odgristi šapu kako bi pobjegle iz zamke? Ali to je trik kojim se služe jedino zvijeri. Čovjek

bi ostao u zamci, podnio bol i napravio se mrtav – pa bi ubio onoga tko mu je postavio stupicu i tako odagnao prijjetnju za svoju vrstu.”

Svrab se polako pretvorio u osjećaj blagog pečenja. “Zašto ovo radiš?” upita on.

“Da se uvjerim jesi li ljudsko biće. Šuti.”

Paul stisne lijevu šaku kad mu se osjećaj pečenja pojačao u drugoj ruci. Lagano se pojačavao: unutra je postajalo sve toplije. Osjetio je kako mu se nokti na slobodnoj ruci ubadaju u dlan. Pokušao je pomaknuti i olabaviti prste na ruci koja ga je pekla, ali mu to nije uspjelo.

“Peče me”, prošapće on.

“Tišina!”

Bol mu se započela penjati uz ruku. Na čelu mu izbiju graške znoj. Cijelo tijelo mu je urlalo da izvuče ruku iz plamene jame... ali... gom jabbar. Ne okrećući glavu, pokušao je pomaknuti oči ne bi li ugledao užasnu iglu koja mu je stajala tik uz vrat. Počeo je otežano disati, gubiti dah, ali to nije mogao suspregnuti.

Bol!

Sada je jedino bio svjestan ruke zaronjene u agoniju i oronolog lica koje ga je netremice promatralo s male udaljenosti.

Usne su mu se tako osušile da ih je tek krajnjim naporom uspio razdvojiti.

Peče! Peče!

Učinilo mu se da jasno osjeća kako mu koža na ruci zahvaćenoj nesnosnim plamenom polagano ugljeni, kako mu meso cvrči i otpada, sve dok nisu preostale samo nagorjele kosti.

A onda je sve to naglo prestalo!

Kao da je netko okrenuo nekakav prekidač, bol je odjednom minula.

Paul osjeti kako mu desna ruka drhti i da se sav kupa u znoju.

“Dovoljno je”, promrmlja starica. “Kull wahad! Nijedno žensko dijete nije još ovoliko izdržalo. Vjerojatno sam nesvjesno željela da ne uspiješ.” Ona se zavalila u stolac, povukavši gom jabbar s dječakovog vrata. “Izvuci ruku iz kutije, mladi čovječe, i pogledaj je.”

On obuzda bolno drhtanje i pogleda u tamnu prazninu gdje kao da mu je ruka ostala vlastitom voljom. Sjećanje na bol sputavalo je svaku kretnju. Razum mu je govorio da će iz kutije izvući pougljenjeni patrljak.

“Hajde, što čekaš!” požuri ga ona.

On polagano izvuče ruku iz kutije i zabezeknuto se zagleda u nju. Nije joj nedostajala nijedna dlačica. Na koži se nije vidio ni najmanji ožiljak. Dječak podigne ruku, okrene je, pomakne prste.

“Osjet bola je stvoren živčanom indukcijom”, reče ona. “Ne mogu posvuda uokolo osakaćivati potencijalna ljudska bića. Ima mnogo onih koji bi sve dali za tajnu ove kutije.”

Ona je zavuče u nabore svoga plašta.

“Ali bol...” reče on.

“Bol”, prezrivo ponovi ona. “Ljudsko biće je sposobno nadjačati svaki živac svoga tijela.”

Paul osjeti trganje u lijevoj ruci, razmakne stisnute prste i ugleda četiri krvava ožiljka na mjestima gdje su mu se nokti urezali u dlan. Spustivši ruku uz bok, pogleda staricu. “To si već učinila i s mojom majkom?”

“Zar uvijek prosijavaš pijesak kroz sito?” uzvratila ona pitanjem. Neobičnost njenog odgovora uključila više razine svijesti u njemu.

Pijesak kroz sito. On kimne.

“Mi pripadnice Bene Gesserita prosijavamo narod da bismo pronašle ljude.”

Paul podigne desnu ruku, prisjećajući se boli. “I ta bol vam je – jedini kriterij?”

“Promatrala sam te dok te je boljelo, momče. Bol je samo središte testa. Majka ti je sigurno pričala o našim načinima promatranja. To se lako može zaključiti po tebi. Naš test se sastoji iz izazivanja krize, a zatim promatranja.”

Staričin glas zvučao je vrlo uvjerljivo pa on reče: “Istina je!”

Ona ga pažljivo pogleda. Osjeća istinu! Je li on onaj kojeg tražimo? Je li stvarno to on? Ali, onda, starica priguši uzbuđenje u sebi, sjetivši se: ***‘Nada zamagljuje promatranje’*** □.

“Ti znaš kad ljudi stvarno vjeruju u ono što kažu”, reče ona. “Znam.”

Sklad sposobnosti potvrđen ponovljenim testom mogao mu se pročitati i u glasu. Ona ga je jasno razabrala i zato reče: “Možda si ipak Kwisatz Haderach. Sjedni ovdje uz moje noge, mali brate.”

“Više volim stajati.”

“Tvoja majka mi je nekoć sjedila uz noge.”

“Ja nisam moja majka.”

“Ti nas pomalo mržiš, zar ne?” Ona podigne pogled prema vratima i dovikne: “Jessica!”

Vrata se naglo otvore i na njima se pojavi Jessica. Njen prijekoran pogled se razmekšao čim je ugledala Paula. Na usnama joj se pojavi osmijeh.

“Jessica, jesi li me ikada prestala mrziti?” upita starica.

“Ja vas i volim i mrzim” odgovori Jessica. “Mržnja potječe od boli koju nikada ne smijem zaboraviti. A ljubav...”

“Same osnovne činjenice”, reče starica, ovoga puta blažim glasom. “Možeš sada ući, ali ništa nemoj govoriti. Zatvori vrata i pobrini se da nas nitko ne prekida.”

Jessica uđe u sobu, zatvori vrata i osloni se na njih. *Sin mi je živ*, pomisli. *Sin mi je živ i... ljudsko je biće. Znala sam to... ali... živ je. Sada mogu i ja nastaviti živjeti.* Osjećala je čvrstoću i stvarnost vrata na leđima. Sve je u prostoriji izravno i snažno djelovalo na njene osjete.

Sin mi je živ!

Paul pogleda majku. *Rekla je istinu.* Želio je otići odavde i u samoći razmisliti o tome što je doživio, ali nije mogao napustiti prostoriju bez dopuštenja. Starica je stekla moć nad njim. *Obje su govorile istinu.* I njegova majka je već prošla ovakav ispit. Vjerojatno je bio strašno svrhovit... budući da su bol i strah bili nesnosni. Shvaćao je takve svrhovitosti. Bile su protivne svemu i same sebi svrha. Paul je osjetio da je i u njemu skrivena neka prokleta svrhovitost. Međutim, ovog trenutka još nije znao o kakvoj je svrhovitosti riječ.

“Jednog dana, mladiću”, reče starica, “možda ćeš i ti ovako stajati pred vratima. Za to je potrebna velika hrabrost.”

Paul baci pogled na ruku kojom je iskusio bol, a zatim ponovno pogleda Časnu Majku. Zvuk njenog glasa razlikovao se od svih ostalih koje je dosad čuo. Riječi su joj bile blistavo odmjerene i britke. Osjećao je da bi na svako pitanje koje bi joj postavio dobio odgovor koji bi ga izdignuo iznad ovog neposrednog svijeta u nešto više. “Zbog čega provodite testove kojima tražite ljude?” upita on.

“Da bismo vas oslobodili.”

“Oslobodili?”

“Nekoć su ljudi predali svoje misli strojevima nadajući se da će ih to osloboditi. Ali, to je samo omogućilo drugim ljudima sa strojevima da ih podjarme.”

“‘Ne gradi stroj koji bi oponašao čovjekov razum’“, navede citat Paul.

“Tako kažu Butlerijanski Džihad i Narančasta Katolička Biblija”, reče ona. “Ali N. K. Biblija je zapravo trebala reći: ‘Ne napravi

takav stroj koji bi predstavljao falsifikat čovjekovog razuma.' Jesi li proučio mentata zaposlenog kod vas?"

"Učio sam s Thufirom Hawatom."

"Velika Pobuna oduzela nam je poštapalicu", reče ona. "Natjerala je ljude da razvijaju *razum*. U školama su se počeli podučavati nadareni pripadnici *ljudske* vrste."

"U školama reda Bene Gesserit?"

Ona kimne glavom. "Od drevnih škola preživjele su samo dvije glavne: Bene Gesserit i Svemirski Ceh. Ceh je, tako mi mislimo, gotovo sasvim zaokupljen čistom matematikom. Bene Gesserit obavlja ostale funkcije."

"Politiku", reče on.

"Kull wahad!" uzvikne starica, oštro pogledavši Jessicu.

"Ja mu ništa nisam rekla, Vaša Visosti", odgovori Jessica.

Časna Majka ponovno pogleda Paula. "Došao si do ispravnog zaključka na temelju škratih činjenica" reče ona. "Da, radi se o politici. Od početka su školom Bene Gesserit upravljali ljudi koji su shvaćali potrebu nastavljanja kontinuiteta ljudskog djelovanja. Bilo im je jasno da je ovakav kontinuitet nemoguć bez odvajanja ljudske vrste od životinjskog soja – za potrebe uzgoja."

Staričine riječi odjednom su izgubile u Paulovim ušima onu svojstvenu oštrinu. Osjetio je uvredu prema onome što je njegova majka nazivala njegovim *nagonom za istinom*. Ali, ne zbog toga što mu je Časna Majka lagala. Ona je očito vjerovala u ono što je rekla. Bilo je to nešto dublje, nešto što je bilo u svezi sa zastrašujućom svrhom njegovog postojanja.

Tada reče: "Ali, majka mi je rekla da mnoge šticebene Bene Gesserita ne poznaju svoje porijeklo."

"Genetske linije nalaze se pomno zabilježene u našim zapisima" odgovori ona. "Tvoja majka zna da je ona ili izravni potomak Bene Gesserita ili je njeno rodoslovno stablo samo po sebi prihvatljivo." "Ali zašto onda ne smije znati tko su joj roditelji?"

"Neke to mogu... Ali većina ne. Mogle smo je, primjerice, poželjeti spariti s nekim bliskim rođakom kako bismo što više naglasile neku genetsku crtu. Postoji bezbroj razloga."

Paul ponovno osjeti uvredu glede istinitosti i reče: "Niste li si uzele malo previše..."

Časna Majka ga ispitivački pogleda, zapitavši se: Jesam li to začula kritiku u njegovom glasu? "Na nama leži težak teret", odgovori ona.

Paul je osjećao da u njemu sve više jenjava šok izazvan ispitom. Prodorno pogleda staricu i reče: “Rekla si da sam ja možda ipak... Kwisatz Haderach. Što je to? Gom jabbar u ljudskom obliku?”

“Paul”, umiješa se Jessica. “Ne smiješ razgovarati takvim tonom s...” “Ja ću to srediti, Jessica”, reče starica. “Dječače, jesi li nešto čuo o drogama koje koriste Istinozborci?”

“Koristite ih za povećanje sposobnosti otkrivanja laži” reče on. “Majka mi je rekla.”

“Jesi li si ikad bio na transu istine?”

On odmahne glavom. “Nisam.”

“Ta droga je opasna”, reče ona, “ali omogućuje dublju spoznaju. Kad se neka Istinozborica nalazi pod djelovanjem droge, ona može dokučiti mnoga mjesta u svom sjećanju – u sjećanju svoga tijela. Zavirujemo tako u mnoge putove prošlosti... ali samo ženske putove.” U glasu joj se pojavila primjesa tuge. “Međutim, postoji mjesto na koje se nije probila ni jedna Istinozborica. Ono nas odbija, muči. Prorokovano je da će se jednoga dana pojaviti muškarac koji će u nadarenosti koju stvara droga pronaći svoje unutrašnje oko. On će moći zaviri tamo gdje mi ne možemo – kako u ženske, tako i u muške prošlosti.”

“Je li to Kwisatz Haderach?”

“Da, to je Kwisatz Haderach – onaj koji odjednom može biti na mnogo mjesta. Mnogi muškarci su kušali drogu... mnogo njih, ali nitko nije uspio.”

“Pokušali su i u tome nisu uspjeli?”

“Oh, ne.” Ona zatrese glavom. “Pokušali su i pritom umrli.”

2.

Pokušati shvatiti Muad'Diba bez istodobnog shvaćanja njegovih smrtnih neprijatelja, Harkonnena, ravno je nastojanju dokučiti Istinu bez shvaćanja Laži, ugledati Svjetlost bez shvaćanja Tame. Takvo nešto je jednostavno nemoguće.

Iz 'Uputa o Muad'Dibu' princeze Irulan

Reljefni globus jednog svijeta, djelomično u sjeni, okretao se pod udarima debele ruke na kojoj je blistalo prstenje. Globus je stajao na asimetričnom postolju uz jedan od zidova prostorije bez prozora; ostali zidovi predstavljali su mozaik šarolikih cilindara za poruke, filmskih knjiga, traka i zavojnica. Sobu su osvjetljavale zlatne kugle koje su lebdjele u pokretnim suspenzorskim poljima.

U sredini prostorije stajao je elipsasti stol čija je ploha bila napravljena od okamenjenog elacca drveta boje ružičastog nefrita. Okruživali su ga suspenzorski stolci, koji su se prilagođavali obliku tijela; dva od njih bila su zauzeta: u jednom je sjedio tamnokosi mladić od nekih šesnaest godina, okruglog lica i namrgođenog pogleda. U drugom se nalazio vitak i nizak čovjek ženskih crta lica.

I mladić i čovjek netremice su promatrali globus koji je okretao muškarac napola skriven u sjeni.

Iz smjera globusa razlijegao se hihot, a zatim je iz smijeha izroni gromki bas: "Evo je, Piter – najveća zamka za čovjeka u povijesti. A vojvoda srlja ravno u njenu čeljust. Nije li veličanstveno ovo što poduzimam – ja, barun Vladimir Harkonnen?"

"Nedvojbena, barune", reče čovjek., Glas mu je bio pomalo milozvučan, melodičan tenor.

Debela ruka spustila se na globus zaustavivši okretanje. Sada su sve oči u prostoriji mogle usredotočiti na nepomičnu površinu i jasno razabrati da se radi o globusu napravljenom za bogate sakupljače ili guvernere raznih planeta Carstva. Na njemu se nalazio žig carske zanatske radionice. Linije geografskih širina i dužina bile su obilježene žicama od platine, tankih poput vlati kose. Oplate od najfinijih oblačno-mliječnih dijamanata predstavljale su polarne kape.

Debela ruka se pokrene i započne ocrtavati pojedinosti površine. "Pozivam vas da pogledate", zabruna bas. "Pažljivo pogledajte: Piter, a i ti Feyd-Rautha, dragi moj. Od šezdesetog stupnja na sjeveru do

sedamdesetog stupnja na jugu – kakva uzbuđljiva valovitost. Pogledajte mu boju: ne podsjeća li vas na slatke karamele? A nigdje ni traga plavetnilu jezera, rijeka ili mora. Ove ljupke polarne kape – nisu li nekako sićušne? Zar bi se itko mogao zabuniti glede ovog mjesta? Arrakis! Stvarno je jedinstven. Izvrsno poprište za jedinstvenu pobjedu.”

Na Piterovim usnama zaigra osmjeh. “A kad samo pomislim, barune: Car Padišah vjeruje da je vaš začinski planet predao vojvodi. Baš uzbuđljivo!”

“Svašta trabunjaš”, zabrunđa barun. “Govoriš to da bi zbunio mladog Feyd-Rautha, ali nemaš nikakve potrebe zbunjivati mog nećaka.”

Namrgođeni mladić promeškolji se u stolcu i popravi nabor na odori koju je nosio. Iznenada se ukoči kad se na vratima iza njega oglasi diskretno kucanje.

Piter se izmigolji iz stolca, priđe vratima i odškrine ih tek toliko da preuzme valjak s porukom. Zatim zatvori vrata, razvije valjak i preleti pogledom preko teksta. Sadržaj ga dvaput natjera na prigušen hihot.

“Dakle?” upita barun.

“Budala nam je odgovorila, barune!”

“A kad je netko od Atreida propustio kurtoaznost?” upita barun. “No, što kaže?”

“Strašno je drzak, barune. Oslovljava vas samo s ‘Harkonnene’... nema ni spomena od ‘*Gospodine* ili Dragi rođače’, nema nikakve titule, baš ničega.”

“Što fali imenu?” progunđa barun glasom u kojem se osjećalo nestrpljenje. “Što nam poručuje dragi Leto?”

“Evo što kaže: ‘Odbijam vašu ponudu da se sretremo. Previše puta sam doživio izdaju s vaše strane, a što je svima i poznato.’”

“I?” upita barun.

“Čitam dalje: ‘Kanli umijeće još ima svoje poštovatelje u Carstvu.’ Zatim slijedi potpis: ‘Vojvoda Leto od Arrakisa?’ Piter se započne smijati. “Od Arrakisa! Baš dobro! Nije li ovo ipak malo previše?!”

“Tišina, Piter”, reče barun pa smijeh trenutno zamukne, kao da ga je netko isključio prekidačem. “Kanli, ha?” upita barun. “Vendetta, je li? Upotrijebio je tu lijepu prastaru riječ koja tako odiše tradicijom, želeći biti siguran da sam dobro shvatio ono što je mislio.” “Pokušali ste se pomiriti”, reče Piter. “Forma je zadovoljena.”

“Za jednog mentata, ti previše brbljaš, Piter”, reče barun, pomislivši pritom: Moram ga se što prije otarasiti. Već je gotovo preživio svoju upotrebljivost. Barun baci pogled preko sobe na svog mentata-ubojicu; ugledao je najprije ono što je i svima drugima bilo najupadljivije: oči, sjenovite proreze plavog u plavom, oči potpuno bez bjeloočnica.

Piterovo lice izobličilo se u nacerenu masku. Učinilo se kao da je oko jamama sličnih očiju navukao neku krinku. “Ali, barune! Zar je ikada postojala slađa osveta! Razradili ste plan najdomišljatije podvale: natjerali ste Leta da ustupi Caladan za Dinu – i to bez mogućnosti promišljanja, budući da je to Careva naredba. Kako lukavo od vas!”

Barun uzvratila hladnim glasom: “Previše brbljaš, Piter.”

“Ali ja sam sretan, moj barune. Ali vi... vas kao da je malo uhvatila ljubomora.”

“Piter!”

“Ah-ah, barune! Nije li to žalosno što niste uspjeli sami skovati ovaj izvrstan plan?”

“Jednoga ću dana zapovjediti da te objese, Piter.”

“Nedvojbeno, barune. Enfin! Ali učinjena usluga nikad se ne zaboravlja, zar ne?”

“Nisi li možda žvakao veritu ili semutu, Piter?”

“Istina bez straha iznenađuje baruna” reče Piter. Lice mu se izobličilo u karikaturu namrgođene maske. “Ah, ah! Međutim, barune, ja ću kao mentat znati kad ćete poslati krvnika. Obuzdavat ćete se sve dok vam budem koristio. Poduzeti nešto prije toga bio bi čisti gubitak, a ja vam još mogu biti koristan. Odlično znam da je to jedna od lekcija koje ste naučili od tog ljupkog pješčanog planeta Dine: ne troši uludo! Nije li tako, barune?”

Barun nije skidao pogled s Pitera.

Feyd-Rautha se promeškolji na stolcu. Te svađalačke budale!, pomisli on. Moj ujak ne može razgovarati sa svojim mentatom bez svađe. Misle li oni da ja nemam pametnijeg posla već slušati njihove svađe?

“Feyd”, reče barun. “Rekao sam ti da slušaš i učiš kad te pozovem ovamo. Učiš li?”

“Da, ujače.” Glas mu je bio sračunato ponizan.

“Piter me ponekad dovodi u nedoumicu”, reče barun. “Ja zadajem bol samo iz nužde, ali on... zakleo bih se da uživa u tome. Što se mene tiče, žao mi je jadnog vojvode Leta. Doktor Yueh će se ubrzo okrenuti protiv njega i to će biti kraj svih Atreida. Ali, Leto će jamačno

znati tko stoji iza tog prevrtljivog doktora... i upravo će ta spoznaja biti najužasnije od svega.”

“Zašto onda niste zapovjedili doktoru da mu zarije kindjal među rebra, tiho i efikasno?” upita Piter. “Govorite o sažaljenju, a sada...”
“Vojvoda *mora* saznati tko mu je presudio” odgovori barun. “Isto tako, sve ostale Velike Kuće moraju izvući pouku iz toga. Ta spoznaja će ih umiriti, a ja ću dobiti više prostora za manevriranje. Nužnost je očita, iako to ne znači da mi se sviđa.”

“Prostor za manevriranje”, frkne Piter. “Careve oči već su uperene u vas, barune. Vučete previše drske i upadljive poteze. Jednoga dana, Car će poslati jednu ili dvije legije svojih Sardaukara ovdje na Giedi Jedan i to će biti kraj baruna Vladimira Harkonnena.”

“Sviđalo bi ti se da to vidiš, zar ne, Pitere?” upita barun. “Uživao bi u prizoru sardaukarskih trupa koje pale i haraju moj grad i pljačkaju ovaj zamak. Stvarno bi uživao.”

“Zar barun još mora pitati?” prošapće Piter.

“Trebao si biti sardaukarski bašar” uzvratila barun. “Previše si zaokupljen krvlju i bolima. Možda sam preuranjeno obećao plijen Arrakisa.”

Piter napravi pet odmjerenih koraka kroz sobu i zaustavi se tik iza Feyd-Rautha. U prostoriji je zavladao napetost i mladić zabrinuto podigne namrgođeni pogled prema Piteru.

“Ne igraj se s Piterom, barune”, reče mentat. “Obećao si mi gospu Jessicu. Obećao si je meni.”

“Zbog čega, Pitere?” upita barun. “Zbog boli?”

Piter se netremice zagleda u njega. Tišina se oteгла.

Konačno, Feyd-Rautha pomakne u stranu suspenzorski stolac i reče: “Ujače, moram li ostati? Rekao si da ćeš...”

“Moj dragi Feyd-Rautha postaje nestrpljiv”, reče barun zakoračivši u sjenu pokraj globusa. “Strpljenja, Feyde.” Trenutak zatim, pažnja mu je ponovno bila okrenuta mentatu. “Što ćemo s vojvodinim nasljednikom, malim Paulom, moj dragi Pitere?”

“I njega ćete uhvatiti u zamku, barune”, promrmlja Piter.

“Nisam te to pitao”, odvratio barun. “Sigurno se sjećaš svoga proročanstva da će ona vještica Bene Gesserita roditi vojvodu kćer. Izgleda da si pogriješio, ha, mentate?”

“Rijetko kad griješim, barune”, reče Piter. Po prvi put se u njegovom glasu osjetila primjesa straha. “To ne možete poreći: vrlo rijetko griješim. Uostalom, i sami znate da Bene Gesserit rađaju uglavnom kćeri. Čak je i Careva supruga donijela na svijet samo žensku

djecu.” “Ujače” reče Feyd-Rautha, “rekao si da će se ovdje zbiti nešto važno za mene...”

“Moj nećak je baš nestrpljiv”, reče barun. “Htio bi vladati mojim barunatom, a ne uspijeva vladati ni samim sobom.” barun se sasvim primaknuo globusu, potpuno se stopivši sa sjenom. “Dobro, Feyd-Rautha Harkonnene, pozvao sam te ovamo nadajući se da ću ti usaditi u glavu malo mudrosti. Jesi li dobro promatrao našeg dragog mentata? Trebao si izvući neku pouku iz našeg razgovora.”

“Ali, ujače...”

“Zar se ne slažeš da je naš Piter izuzetno uspješan mentat, Feyde?”

“Da, ali...”

“Ah! Tako je: *alil* Ali, troši previše začina, tamani ga kao slatkiše. Pogledaj te oči. Kao da je došao izravno iz nekog rudnika s Arrakisa. Da, uspješan, *ali* isto tako još podložan osjećajima i naglim provalama strasti. Uspješan, *ali* još može pogriješiti.”

Piter progovori prigušenim, zlovoljnim glasom: “Pozvali ste me ovamo da biste kritikama ocrnili moju uspješnost, barune?”

“Ocrnio tvoju uspješnost? Poznaješ me, Piter. Jedino želim da moj nećak dokuči ograničenja jednog mentata.”

“Pripremate li već moju zamjenu?” upita Piter.

“*Tvoju* zamjenu? Zašto, Piter? Gdje bih mogao pronaći nekog drugog mentata koji bi bio tako lukav i podmukao kao ti?”

“Tamo gdje ste i mene pronašli, barune.”

“Možda to i nije loša zamisao”, promrmlja barun. “Nešto si nestabilan u zadnje vrijeme. Osim toga, tu je i začim koji tamaniš!”

“Jesu li vam moja zadovoljstva preskupa, barune? Smetaju li vam ona:

“Moj dragi Piter, tvoja zadovoljstva su ono što te vezuje za mene. Kako bi mi ona mogla smetati? Jedino sam želio da si moj nećak utuvi to o tebi.”

“Onda se ja ovdje, znači, nalazim na pozornici”, reče Piter. “Trebam li plesati? Trebam li pripremiti program u kojem bih za uvaženog Feyd-Rauthu prikazao sve svoje raznolike uloge...?”

“Baš to”, odgovori barun. “Ti si na pozornici. A sada zašuti malo!” Pogleda Feyd-Rautha; nećakove usne, napućene i krupne, genetsko obilježje Harkonnena, sada su bile blago zakrivljene u smiješak. “Ovo je mentat, Feyde. On je školovan i uvjetovan za obavljanje određenih dužnosti. Ne smije se, međutim, previdjeti da je smješten u ljudsko tijelo, što predstavlja ozbiljan nedostatak. Ponekad

pomislim da su naši stari sa svojim mislećim strojevima bili u pravu.”
“Oni su bile igračke u usporedbi sa mnom”, odbrusi Piter. “Čak biste i vi, barune, mogli uvelike nadmašiti te *strojeve*.”

“Možda”, odgovori barun. “No, dobro...” Duboko uzdahne i podigne se. “A sada, Piter, objasni mom nećaku u općim crtama našu kampanju protiv kuće Atreida. Nastupi kao naš mentat, ako nemaš ništa protiv.”

“Barune, upozorio sam vas da to ne povjeravate nekom ovako mladom. Moja proučavanja...”

“Ja ću prosuditi”, reče barun. “Zapovjedio sam ti, mentate. Obavi jednu od svojih uloga.”

“Dobro, neka bude tako”, odgovori Piter. Uspravi se, zauzevši neobično držanje puno dostojanstva, kao da je na sebe stavio novu masku koja mu je ovoga puta prekrivala cijelo tijelo. “Za nekoliko standardnih dana, cijelo kućanstvo vojvode Leta ukrcat će se u jednu letjelicu Svemirskog Ceha za Arrakis. Ceh će ih iskrcati u Arrakeen, a ne u naš grad Kartagu. Vojvodin mentat, Thufir Hawat, ispravno će zaključiti da je Arrakeen lakše braniti.”

“Pažljivo slušaj, Feyd”, reče barun. “Uočavaj planove u planovima planova.”

Feyd-Rautha kimne glavom, pomislivši pritom: Tu smo, naposljetku. Staro čudovište konačno me upućuje u nešto tajno. To znači da stvarno računa *na mene za svog nasljednika*.

“Postoji više različitih mogućnosti”, reče Piter. “Po mojim predviđanjima, Kuća Atreida će otići na Arrakis. Ne smijemo, međutim, zanemariti i mogućnost da je vojvoda s Cehom sklopio sporazum da ga prevezu na neko sigurno mjesto izvan Sustava. Druge Kuće su, u sličnim okolnostima, postale otpadnice i, ponijevši sa sobom obiteljsko nuklearno oružje i zaštitna polja, odjezdile na drugu stranu granice Carstva.”

“Vojvoda je previše ponosan da bi se odlučio na takav korak”, reče barun.

“Pa, ipak, to nije isključeno”, reče Piter. “Posljedice bi za nas, međutim, bile iste.”

“Ne, ne pristajem na to!” progundā barun. “Moram ga vidjeti mrtvog, a njegovu lozu zatrtu.”

“Najvjerojatnije će se baš to dogoditi”, reče Piter. “Postoje neki pokazatelji koji otkrivaju kad se neka Kuća priprema za bijeg. Vojvoda u tom smislu zasad nije ništa poduzeo.”

“Tako je”, reče barun. “Nastavi, Piter.”

“U Arrakeenu”, reče Piter, “vojvoda će se s obitelji nastaniti u rezidenciji u kojoj su prije njih obitavali grof i gospa Fenring.”

“Veleposlanik kod Krijumčara”, zahihoe barun.

“Kod koga?” upita Feyd-Rautha.

“Ujak vam se šali”, reče Piter. “Nazvao je grofa Fenringa veleposlanikom kod Krijumčara, ukazujući na Carev interes u krijumčarskim poslovima na Arrakis.”

Feyd-Rautha začuđeno pogleda ujaka. “Zašto?”

“Ne budi glup, Feyde”, odbrusi barun. “Zar bi moglo biti drukčije sve dok se Ceh nalazi izvan carske kontrole? Kako bi, inače, uhode i ubojice dobile prostor za djelovanje?”

S usta Feyda-Rautha otme se samo bezglasno: “Aha!”

“Pobrinuli smo se za diverzije u rezidenciji” reče Piter. “Pokušat ćemo pogubiti nasljednika Atreida... i to ne samo pokušati nego i uspjeti!”

“Piter”, progundā barun, “rekao si...”

“Rekao sam da će se dogoditi nesretni slučaj”, reče Piter. “Nesretni slučaj koji mora izgledati nenamješteno.”

“Ah, ali mladić ima tako ljupko mlado tijelo”, reče barun. “Doduše, on je potencijalno opasniji od svoga oca... Uz tu vražju mater koja ga podučava. Prokleta žena! No, nastavi, molim te, Piter.”

“Hawat će pogoditi da imamo doušnika među njima”, reče Piter. “Najviše sumnje izazvat će doktor Yueh koji je stvarno naš čovjek. Ali, Hawat se već raspitao i ustanovio da je naš doktor diplomirao na školi Suk, gdje je stekao carsku uvjetovanost... što ga čini pogodnim za liječenje čak i samog Cara. Ova titula osigurava veliko povjerenje. Poznato je, naime, da se ta vrsta uvjetovanosti ne može ukloniti bez ubojstva subjekta. Međutim, kako je netko jednom primijetio, s pogodnom polugom može se pomaknuti cijeli planet. Pronašli smo takvu polugu za našeg doktora.”

“Kako to?” upita Feyd-Rautha. Stvar ga je počela jako zanimati, jer svi znaju da se ne može ukloniti carska uvjetovanost!

“Drugi put ćemo ti to otkriti”, reče barun. “Nastavi, Piter.”

“Umjesto Yueha”, reče Piter, “podmetnut ćemo Hawatu nekog znatno zanimljivijeg. Ona će mu upasti u oči po svojoj neviđenoj drskosti i hrabrosti.”

“Ona?” upita Feyd-Rautha.

“Gospa Jessica osobno”, odgovori barun.

“Nije li izvrsno smišljeno?” upita Piter. “Hawatov razum će ova mogućnost tako šokirati da će njegove mentatske funkcije biti

jednostavno paralizirane. Možda će je čak pokušati ubiti.” Na Piterovom čelu nabraše se obrve: “Sumnjam, međutim, da će mu to uspjeti.” “Ne želiš da uspije, zar ne?” podrugljivo upita barun.

“Nemojte me dekoncentrirati”, reče Piter. “Dok Hawat bude zaokupljen gospom Jessicom, nastaviti ćemo ga zbunjivati manjim pobunama u nekim gradskim vojarnama i tome slično. No, sve će to biti sređeno. Vojvoda mora steći dojam da je zadobio određeni stupanj sigurnosti. A onda, kada kucne trenutak, dat ćemo znak Yuehu i nastupit ćemo s našim najjačim adutom...”

“Hajde, reci mu kad si već započeo”, reče barun.

“Pojavit ćemo se na poprištu pojačani dvjema legijama Sardaukara prurušenih u harkonenske odore.”

“Sardaukara!” uzvikne Feyd-Rautha.

U svijesti mu se izoštri predodžba jezivih carskih trupa, ubojica bez milosti, vojnika-fanatika Cara Padišaha.

“Vidiš koliko ti vjerujem, Feyd”, reče barun. “O ovome ni jedan glas ne smije dospjeti do neke druge Velike Kuće, budući da bi se Landsraad mogao ujediniti protiv carske Kuće, a onda bi zavlдалo pravo rasulo.”

“A najvažnije od svega je ovo”, nastavi Piter. “Budući da je Kući Harkonnen namijenjeno obavljanje Carevih prljavih poslova, mi smo u popriličnoj prednosti. Zapravo je to opasna prednost, ali koristimo li je pažljivo, mogla bi Kući Harkonnen donijeti veću dobit nego što je ima ijedna druga Kuća u Carstvu.”

“Ti uopće ne slutiš o kolikoj se dobiti radi, Feyde”, reče barun. “Ne bi to čak ni u snu pogodio. Prije svega, preuzeli bismo upravljanje CHOAM kompanijom.”

Feyd-Rautha kimne glavom. Dobit je stvarno bila golema, a put do nje vodio je preko CHOAM-a, u čiju bi kasu svaka plemićka Kuća duboko zavukla ruku kad god bi se našla na njenom čelu. Upravitelji CHOAM-a predstavljali su pravu mjeru političke moći u Carstvu, mijenjajući se s preraspodjelom glasačke snage u okviru Landsraada, koji je stvarao ravnotežu u odnosu na Cara i onih koji su ga podržavali.

“Vojvoda Leto”, reče Piter, “mogao bi potražiti sklonište među slobodnjačkim ološem na rubu pustinje. Ili bi mogao poslati obitelj u tu zamišljenu oazu sigurnosti. Ali tu će mu se na putu naći jedan od doušnika njegovog veličanstva – planetni ekolog. Možda se sjećate Kynesa...”

“Feyd ga se sjeća”, reče barun. “Nastavi.”

“Kao da vas je ovo pogodilo u živac, barune”, reče Piter.

“Nastavi, naređujem ti!” zagrmi barun.

Piter slegne ramenima. “Ako sve ispadne po planu”, reče on, “Kuća Harkonnen imat će svoj podfeud na Arrakisu za jednu standardnu godinu. Vaš ujak će dobiti zakonitu upravu nad tim posjedom. Njegov *osobni* zastupnik vladat će na Arrakisu.”

“A to će donijeti novu dobit” primijeti Feyd-Rautha.

“Točno” odgovori barun, pomislivši pritom: To je jedino pravedno. Mi smo zapravo ukrotili Arrakis... s izuzetkom šačice domorodaca – Slobodnjaka koji su se sakrili pod plašt pustinje... i nekolicine krotkih krijumčara, koji su vezani za planet gotovo podjednako čvrsto kao i domorodačka radna snaga.

“A Velike Kuće će znati da je barun uništio Atreide”, reče Piter. “Znat će to vrlo dobro.”

“I te kako će znati”, ponovi barun.

“Najljepše od svega je to” nastavi Piter, “što će i vojvoda biti svjestan toga. To i sada zna. Već može naslutiti zamku.”

“Točno je da vojvoda zna”, reče barun s primjesom tuge u glasu. “Ali ništa ne može poduzeti... baš šteta.”

Barun izađe iza globusa Arrakisa. Dok se pojavljivao iz sjene, njegova pojava je zadobivala prave razmjere: bio je krupan i neizmjereno debeo. Blaga ispupčenja pod naborima njegove tamne odore ukazivala su da su mu salo podupirali suspenzorski nosači koji su mu bili prikvačeni uz tijelo. Prava njegova težina vjerojatno je bila punih dvije stotine standardnih kilograma, ali noge su mu jedva nosile teret od pedeset.

“Gladan sam” zagunđa barun prešavši rukom iskićenom prstenjem preko napućenih usni; zatim se okrene prema Feyd-Rauthu, pogleda ga sitnim očima usađenim u salo i doda: “Zapovjedi da nam donesu hranu, dragi moj. Najest ćemo se prije odlaska na počinak.”

3.

Ovako govoraše sv. Alija od Noža: “Časna Majka mora objedinjavati u sebi zavodničku domišljatost kurtizane i nedodirljivu veličanstvenost djevičanske božice, a zatim ta svojstva držati u napetoj ravnoteži sve dok traju čari njene mladosti. Jer kad mladost i ljepota minu, saznat će da je na mjestu koje je nekoć zauzimala napeta ravnoteža nastalo vrelo lukavstva i snalazljivosti.”

Iz ‘Obiteljskih ljetopisa Muad’Diba’ princeze Irulan

No, Jessica, što mi imaš reći?” upita Časna Majka.

U dvorcu Caladan bližila se večer dana kad je Paul bio podvrgnut ispitu. Dvije žene bile su same u Jessicinoj dnevnoj sobi, a Paul je čekao u susjednoj zvučno izoliranoj prostoriji za meditiranje.

Jessica je stajala pokraj južnih prozora. Gledala je, ali nije vidjela sve tamnije večernje preljeve preko livade i rijeke. Čula je, ali joj do svijesti nije doprlo pitanje Časne Majke.

Bio je još jedan ispit – prije toliko godina. Jedna okretna djevojčica, brončane boje kose i tijela koje su mučili vjetrovi puberteta, ušla je u radnu sobu Časne Majke Gaius Helen Mohiam, višeg Proktora škole Bene Gesserit na Valahu IX. Jessica spusti pogled na svoju desnu ruku, razgiba prste i sjeti se bolova, užasa, ljutnje.

“Jadni Paul”, prošapće ona.

“Postavila sam ti pitanje, Jessica!” Staričin glas zazvučao je grubo, zapovjednički.

“Molim? Oh...” Jessica odvrati misli od prošlosti i pogleda Časnu Majku koja je sjedila oslonjena leđima na kameni zid između dva zapadna prozora. “Što bih vam trebala reći?”

“Što bi mi trebala reći? Što mi trebaš reći?” Staričin glas sada je imao prizvuk grubog oponašanja.

“Imam sina, pa što!” prasne Jessica. Znala je da ju je starica namjerno razljutila.

“Naređeno ti je da Atreidima trebaš rađati samo kćeri.”

“Sin mi je puno značio”, pokuša se opravdati Jessica.

“I ti si u oholosti pomislila da možeš roditi Kwisatz Haderacha!”

Jessica podigne bradu. “Osjetila sam tu mogućnost.”

“Mislila si samo na želju svoga vojvode da dobije sina”, obrecne se starica. “A njegove želje uopće nisu bile važne. Kćerka Atreida

mogla se vjenčati s nasljednikom Harkonnena, što bi dovelo do okončanja sukoba između obitelji. Ovako si beznadno zamrsila cijelu stvar. Sada se može dogoditi da izgubimo obje genetske linije.”

“Ni vi niste bezgrešni”, reče Jessica, izdržavši leden pogled staričinih očiju.

Odjednom starica promijeni boju glasa: “No, što je bilo, bilo je.” “Zavjetovala sam se da nikada neću požaliti zbog svojih odluka”, reče Jessica.

“Jako otmjeno”, ironično reče Časna Majka. “Nećeš požaliti. Vidjet ću te kad budeš izbjeglica za čiju je glavu raspisana nagrada i kad će svaki čovjek imati pravo posegnuti za tvojim životom i životom tvoga sina.”

“Nema nikakve alternative?” pokunjeno upita Jessica.

“Alternative? Zar bi jedna Bene Gesserit uopće trebala tražiti takvo nešto?”

“Jedino vas molim, recite mi što vidite u budućnosti pomoću svojih izuzetnih moći.”

“Vidim u budućnosti ono što sam vidjela i u prošlosti. Ti vrlo dobro znaš kako stoje naše stvari, Jessica. Loza zna za vlastitu smrtnost i boji se stagnacije svog naslijeđa. U samoj krvi ugrađena je potreba da se genetski slojevi miješaju bez plana. Carstvo, CHOAM kompanija, Velike Kuće – sve je to samo iverje koje nosi bujica.”

“CHOAM”, promrmlja Jessica. “Pretpostavljam da su se već dogovorili kako će podijeliti plijen stečen na Arrakisu.”

“Što je drugo CHOAM nego vjetrokaz vremena u kojem živimo”, reče starica. “Car i njegovi prijatelji trenutno drže u šaci pedeset devet zarez šezdeset pet posto glasova u upravi CHOAM-a. Sigurno su namirisali dobit, a budući da su to vjerojatno i drugi učinili, njihova glasačka snaga će još porasti. Takav je tijek povijesti, djevojko moja.” “Samo mi je još to trebalo ovog trenutka”, reče Jessica. “Prodika iz povijesti.”

“Ne budi sarkastična, djevojko! Objе odlično znamo kakvim smo silama okružene. Naša civilizacija počiva na tri nosača: carski dvor stoji kao pandan Federaciji Velikih Kuća Landsraada, a između njih se nalazi Ceh sa svojim vražjim monopolom na međuzvezdani transport. U okviru politike tronožac je najnestabilnija struktura. Bilo bi već dovoljno loše i bez petljavina feudalne trgovačke kulture koja okreće leđa gotovo svakoj znanosti.”

Jessica ogorčeno reče: “Iverje koje nosi bujica... ova ovdje je vojvoda Leto, ova druga njegov sin, a ova treća...”

“Oh, prekini, djevojko. Ušla si u ovo potpuno svjesna da ćeš cijelo vrijeme koračati rubom provalije.”

“ ‘Ja sam Bene Gesserit: postojim samo da bih služila’“, odrecitira Jessica davno naučeno pravilo.

“Tako je” odgovori starica. “Ovog trenutka se još jedino možemo nadati da ćemo uspjeti spriječiti izbijanje sveopćeg požara i spasiti što je moguće više ključnih genetskih linija.”

Jessica zaklopi oči, osjećajući kako joj ispod očnih kapaka naviru suze. Obuzdala je unutrašnje drhtanje, a zatim i vanjsko, smirila dah, ukrotila puls i spriječila znojenje dlanova. “Platit ću za svoju pogrešku”, reče naposljetku.

“A s tobom će platiti i tvoj sin.”

“Zaštitit ću ga koliko budem mogla.”

“Zaštititi!” odbrusi starica. “I sama znaš da u tome leži velika slabost! Budeš li previše štitila sina, Jessica, on neće biti dovoljno snažan za ispunjenje bilo koje sudbine.”

Jessica se okrene i baci pogled kroz prozor u tamu koja je postajala sve gušća. “Je li stvarno toliko strašan, taj planet Arrakis?” “Poprilično, ali ne *beznadno*. Missionaria Protectiva je bila tamo i donekle ga ublažila.”

Časna Majka ustane i popravi nabor na plaštu. “Pozovi dječaka neka uđe. Uskoro moram krenuti.”

“Moram li?”

Staričin glas postane blaži: “Jessica, djevojko moja, kad bih barem mogla biti na tvom mjestu i preuzeti tvoje patnje. Ali svaka od nas mora krenuti svojim putem.”

“Znam.”

“Draga si mi poput bilo koje druge moje kćeri, ali ne smijem dopustiti sukob s dužnošću.”

“Shvaćam... neophodnost.”

“Obje znamo, Jessica, što si učinila i zašto si to učinila. Ali zbog iskrenosti ti moram reći da tvoj dječak ima malo izgleda da postane Ukupnost Bene Gesserita. Ne smiješ se previše nadati.”

Jessica obriše suze ljutitom kretnjom. “Natjerali ste me da se ponovno osjetim poput djevojčice koja izgovara svoju prvu lekciju.” Na trenutak zastane, a onda s mukom izgovori: “ ‘Ljudsko biće se nikada ne smije pokoriti životinjama.’ “ Tijelom joj prođe grčevit jecaj. “Bila sam tako usamljena”, prošapće.

“To je pozitivan znak”, odgovori starica. “Ljudska bića su gotovo uvijek usamljena. Pozovi sada dječaka. Imao je dug, zastrašujući

dan. Ali, to mu je pružilo prigodu da razmisli i upamti; moram ga ispitati o snovima.”

Jessica kimne glavom, ode do vrata prostorije za meditiranje, otvori ih i reče: “Paul, uđi sada, molim te.”

Paul uđe jogunasto sporo. Pogledao je majku kao da pred sobom ima nekog stranca. Oči mu se prekrise koprenom opreza kad je opazio Časnu Majku, ali ovoga puta joj kimne glavom na način kojim se pozdravlja sebi ravan. Čuo je kako majka zatvara vrata iza njega.

“Dječače”, reče starica, “krenimo se malo pozabaviti tvojim snovima.

“Što želiš?” upita on.

“Sanjaš li svake noći?”

“Da, ali ne snove kojih bi se vrijedilo sjećati. Mogu se sjetiti svakog sna, ali tek neki od njih su toga vrijedni, dok drugi nisu.”

“Temeljem čega ih dijeliš?”

“Tako... jednostavno znam.”

Starica pogleda Jessicu, a zatim se ponovno usredotoči na Paula. “Što si noćas sanjao? Je li to bio san kojeg se vrijedi sjećati?”

“Da.” Paul zaklopi oči. “Sanjao sam špilju... i vodu... i jednu djevojku – vrlo vižlastu i krupnih očiju. Oči su joj bile potpuno plave, sasvim bez bjeloočnice. Razgovarao sam s njom i ispriповijedao joj o tebi, o tome kako sam na Caladanu vidio Časnu Majku.” Paul otvori oči.

“A to što si ispričao neobičnoj djevojci o meni... je li se to zbilo danas?”

Paul na trenutak utone u misli, a onda reče: “Da. Rekao sam djevojci da si došla i utisnula na mene žig neobičnosti.”

“Žig neobičnosti”, ponovi starica, ponovno uputivši kratak pogled Jessici. “Reci mi iskreno, Paul, sanjaš li često stvari koje ti se naknadno dogode točno onako kako si ih doživio u snu?”

“Da, sanjam. Već sam i ranije sanjao tu djevojku.”

“Oh? Poznaješ li je?”

“Upoznat ću je.”

“Ispričaj mi nešto o njoj.”

Paul ponovno zaklopi oči. “Nalazimo se na jednom mjestu ograđenom stijenama. Gotovo je noć, ali poprilično je toplo i mogu razabrati pješčane obrise kroz procijep u stijenama. Mi... čekamo nešto... ja se moram naći s nekim ljudima. Ona je uplašena, ali pokušava to prikriti od mene, a ja sam uzbuđen. Onda ona kaže: ‘Pripovijedaj mi o vodama s tvog rodnog svijeta, Usul.’ “ Paul otvori oči. “Nije li to

neobično? Moj rodni svijet je Caladan. Nikada nisam čuo za planet koji se zove Usul.”

“Ima li još nečeg u snu?” upita Jessica.

“Da. Hej! Možda je ona *mene* nazvala Usul”, povikne Paul. “To mi je sada palo na pamet.” On ponovno zatvori oči. “Moli me da joj govorim o vodama. Uzimam je za ruku i odgovaram da ću joj recitirati jednu pjesmu. Govorim joj pjesmu, ali moram joj objašnjavati neke riječi... kao što su obala, pjena valova, morske alge, galebovi.”

“Koja je to pjesma?” upita Časna Majka.

Paul otvori oči. “Jedna od melodija Gurneya Hallecka za sjetne trenutke.”

Iza Paula, Jessica započne recitirati:

Sjećam se slanog dima s obalne vatre
i sjena pod borovima –
čvrstih, čistih... postojanih –
Galebovi su stajali na hridinama
bijeli nasuprot zelenila...
A onda hukne vjetar među borovima da rasprši sjene;
Galebovi raširiše krila,
prhnuše i ispuniše nebo kricima.
Čujem vjetar
kako huči obalom i udaranje pjenušavih valova,
dok u vatri pucketaju osušene morske alge.

“To je ta pjesma”, reče Paul.

Starica pogleda Paula i reče: “Dječaće, kao Proktor Bene Gesserita, ja tražim Kwisatz Haderacha, muškarca koji jedini može postati član našeg reda. Tvoja majka je naslutila tu mogućnost u tebi, ali ju je gledala majčinskim očima. I ja je naslućujem, ali ništa više od toga.” Časna Majka zašuti i Paul osjeti da bi sada trebao nešto reći, ali ne progovori ni riječ.

Nakon nekoliko trenutaka, ona nastavi: “Kako želiš. Ima nečeg dubokog u tebi, moram to priznati.”

“Mogu li sada otići?” upita on.

“Zar ne želiš čuti što će ti Časna Majka reći o Kwisatz Haderachu?” upita ga Jessica.

“Pa već je rekla da su poumirali svi oni koji su to pokušali biti.”

“Ali mogu ti pomoći, jer ću ti dati naslutiti zašto nisu uspjeli” reče Časna Majka.

Govori o slutnjama, pomisli Paul. *Ona zapravo ništa ne zna.*

“Dobro, pokušaj...”, reče on.

“... i idi k vragu”, završi starica rečenicu umjesto Paula. Gorko se osmijehne, od čega joj se bore na licu prepletu. “Vrlo dobro: ‘Onaj tko se pokori, vlada’”

Osjetio se pomalo zbunjenim što je upotrijebila nešto tako jednostavno kao što je to dvosmislenost. Misli li starica da ga majka ničemu nije naučila?

“Je li to taj mig iz kojeg bih ja trebao nešto naslutiti?” upita on. “Nismo ovdje da bismo izvrtali riječi ili se igrali njihovim značenjem” reče Časna Majka. “Vrba se povija pred vjetrom i raste sve dok jednoga dana ne bude mnogo vrba – čitav zid nasuprot vjetra. To je svrhovitost vrbe.”

Paul se zabulji u nju. Spomenula je *svrhovitost* i ta riječ zabubnja u njemu, prizvavši mu u sjećanje “prokletu svrhovitost.” Uхватила ga je odjednom srdžba prema njoj: luda, stara vještica iz čijih usta kuljaju sve same trivijalnosti.

“Misliš da bih ja mogao biti taj Kwisatz Haderach” reče on. “Govoriš samo o meni, ali još ništa nisi rekla o tome kako da pomognemo mome ocu. Čuo sam te kad si razgovarala s mojom majkom. Govorila si kao da mi je otac već mrtav. Eh, vidiš, još nije!”

“Da se nešto moglo učiniti za njega, mi bismo to učinile”, promrmlja starica. “Možda ćemo moći spasiti tebe. Teško, ali možda. Ali s ocem ti je gotovo. Kad ćeš to moći prihvatiti kao činjenicu, prihvatit ćeš *pravu* pouku Bene Gesserita.”

Paul primijeti kako su ove riječi potresle njegovu majku, a zatim pogleda staricu. Kako može reći nešto ovakvo o njegovom ocu? Otkud je tako sigurna? Ogorčenost je ključala u njemu.

Časna Majka pogleda Jessicu. “Upoznala si ga s našim Načinom... vidjela sam znakove na njemu. Postupila bih isto na tvome mjestu, bez obzira na Pravila.”

Jessica kimne glavom.

“Savjetujem ti”, reče starica, “da zanemariš regularan tijek upoznavanja. Njegova vlastita sigurnost nalaže Glas. Već ima dobar temelj za to, ali obje znamo koliko je još truda potrebno... beskrajno mnogo.” Ona priđe Paulu i zagleda se u njega. “Zbogom, mladiću. Nadam se da ćeš uspjeti. Ako i ne uspiješ – uspjet ćemo mi.”

Starica ponovno pogleda Jessicu. Treptavi znak međusobnog sporazumijevanja prostruji između njih i, dok joj je odora šuštala,

Časna Majka izade iz prostorije ne okrenuvši se više. Soba i dva bića u njoj već su joj nestali iz svijesti.

Ali u trenutku kad je starica prolazila pokraj Jessice, ona je pogleda u lice. Na izboranim obrazima pojavile su se suze. Suze, koje su izražavale veće nespokoјstvo od svih riječi ili znakova što su ih izmijenile toga dana.

4.

Već ste pročitali da na Caladanu Muad'Dib nije imao vršnjaka s kojima bi se igrao. Opasnost je bila prevelika. Ali zato je Muad'Dib imao divne prijatelje-učitelje: Gurneya Hallecka, trubadura-ratnika, čije ćete pjesme imati prigodu čitati u ovoj knjizi, Thufira Hawata, starog mentatskog majstora-ubojicu, koji je ispunjavao zebnjom srce čak i Cara Padišaha, Duncana Idahoa, učitelja mačevanja iz Kuće Ginaz, doktora Welingtona Yueha, čije je ime ukaljano izdajom, iako je ostalo svijetlo zbog znanja, gospu Jessicu, koja je uputila sina u tajne reda Bene Gesserit i – naravno – vojvodu Leta, čije su vrline kao oca dugo ostale nezapažene.

Iz 'Povijest Muad'Diba za djecu' princeze Irulan

Thufir Hawat uđe u vježbaonicu dvorca Caladan i lagano zatvori vrata za sobom. Na trenutak je zastao, osjetivši se starim, umornim i nesretnim. Lijeva noga ga je boljela na mjestu gdje je ranjen obavljajući službu kod Starog Vojvode.

Već tri naraštaja, pomisli on.

Bacio je pogled preko velike prostorije obasjane podnevnim svjetlom koje je dopiralo kroz svjetlarnike i opazio dječaka kako sjedi leđima okrenut vratima i zadubljen u papire i karte rasprostrte po stolu oblika slova "L."

Koliko puta moram ovom momku ponoviti da nikada ne sjedi leđima okrenut vratima? Hawat se nakašlje.

Paul ostane zadubljen u ono što je proučavao.

Sjena oblaka prođe preko svjetlarnika. Hawat ponovno zakašlje. Paul se uspravi i, ne okrećući se, reče: "Sjedim leđima okrenut vratima."

Hawat obuzda smiješak i krene preko prostorije.

Paul podigne pogled prema sjedokosom starcu koji je stao kod stola. Hawatove oči predstavljale su dva jezerca opreza na tamnom i izbornom licu.

"Čuo sam te kako dolaziš predvorjem", reče Paul. "A zatim i kako otvaraš vrata."

"Zvuci koje ja pravim mogu se oponašati."

"Osjetio bih razliku."

Stvarno bi to mogao, pomisli Hawat. Imao je što naučiti od svoje *majke-čarobnice. Pitam se što njena cijenjena škola misli o*

ovom odavanju tajni. Možda su baš zbog toga poslali ovamo staru Proktoricu – da dovede u red dragu Jessicu.

Hawat izvuče jedan stolac nasuprot Paula i sjedne licem okrenut prema vratima. Učinio je to otresito. Zavalio se i pažljivo pregledao vježbaonicu. Prostorija mu se odjednom učinila neobičnom i stranom, budući da je najveći dio sprava i namještaja već bio prebačen na Arrakis. Ostao je još stol za vježbanje i mačevalačko zrcalo s kristalnim prizmama; tapecirana i pokrpana lutka-protivnik pokraj njega izgledala je poput starinskog vojnika, ofucanog i olinjalog u mnogim bitkama.

Poput mene, pomisli Hawat.

“Thufire, o čemu razmišljaš?” upita Paul.

Hawat pogleda dječaka. “Razmišljao sam o našem skorom odlasku odavde, nakon čega vjerojatno više nikada nećemo vidjeti ovo mjesto.”

“Jesi li tužan zbog toga?”

“Tužan? Ne! Tužno je kad se rastaješ s prijateljima, a mjesto je samo mjesto.” On baci pogled na karte raširene po stolu. “I Arrakis je samo mjesto kao i svako drugo.”

“Je li te poslao moj otac da vidiš kako sam?”

Hawat se namrgodi: dječak je baš znao proniknuti u njega. Kratko je kimnuo glavom. “Sigurno misliš da bi bilo ljepše da je on osobno došao, ali znaš i sam koliko je zauzet. Navratit će kasnije.” “Proučavao sam oluje na Arrakisu.”

“Oluje, je li?”

“Izgledaju mi prilično gadne.”

“To je preblagi izraz za njih. Te oluje bjesne duž šest ili sedam tisuća kilometara ravničarskog terena, upijajući u sebe sve što im može dati dodatni zamah: snagu koriolisove sile, druge oluje i sve ostalo što sadrži u sebi makar i trunku energije. Brzina im dostiže sedam stotina kilometara na sat, a nose sve što im se nađe na putu i što nije vrlo čvrsto pričvršćeno: pijesak, prašinu, sve. U stanju su zderati meso s kostiju, a zatim i kosti pretvoriti u iverje.”

“Zbog čega ne uvedu nadzor nad vremenom?”

“Arrakis je suočen s posebnim problemima pa su cijene znatno više, a tu je još i problem održavanja. Ceh je zatražio papreno visoku cijenu za satelitski nadzor, a Kuća tvoga oca ne spada među najbogatije, momče. I sam to dobro znaš.” “Jesi li ikada vidio Slobodnjake?”

Dječak je danas baš nemirnog duha, pomisli Hawat.

“Kao da ih nisam vidio”, odgovori on. “Malo se po čemu razlikuju od stanovnika grabena i sinka. Svi nose dugačku, valovitu

odoru. A smrde do neba kad se nađu u zatvorenom prostoru. To je zbog naročitih odijela koja nose – zovu ih ‘pustinjska odijela’ – njihova glavna zadaća je skupljanje vode koju tijelo izlučuje.”

Paul proguta pljuvačku, postavi odjednom svjestan vlažnosti vlastitih usta i sjetivši se jednog sna o žeđi. To što su Slobodnjaci toliko oskudijevali vodom da su morali reciklirati tjelesnu vlagu učinila ga je potištenim. “Voda je tamo stvarno dragocjena”, reče on.

Hawat kimne glavom, pomislivši: *Možda* sam ga uspio uvjeriti koliko je neprijateljski taj vražji planet. Bezumno je otići na njega, a nemati to na umu.

Paul podigne pogled prema svjetlarniku i primijeti da je započela padati kiša. Netremice je promatrao kako metastaklo postaje sve mokrije. “Voda” reče naposljetku.

“Naučit ćeš pomno voditi računa o svakoj kapi”, reče Hawat. “Kao vojvodinom sinu ona ti nikad neće nedostajati, ali ćeš posvuda oko sebe biti suočen s pritiskom žeđi.”

Paul ovlaži jezikom usne, vrativši se istodobno u mislima tjedan dana u prošlost, kad ga je Časna Majka podvrgla ispitu. Ona je također nešto govorila o oskudici vode.

“Upoznat ćeš se sa samrtnim ravninama”, rekla je starica, “s divljinom koja je sasvim pusta, s goleti gdje ništa ne živi osim začina i pješčanih crva. Zatamnit ćeš očne kapke kako bi ublažio nesnosni sjaj sunca. Zaklon će ti predstavljati kakva zavjetrina skrovita od pogleda. Jurit ćeš na vlastitim nogama, bez pomoći ‘toptera, površinskog vozila ili osedlanih životinja.”

Na Paula je više djelovala boja njenog glasa – melodična i valovita – nego same riječi.

“Kad živiš na Arrakisu” rekla je, “khala, tamošnja površina je pustoš. Mjeseci će ti biti prijatelji, a sunce neprijatelj.”

Paul je osjetio da mu se majka približila s mjesta gdje je čuvala vrata. Pogledala je Časnu Majku i upitala: “Ne vidite nikakvu nadu, Vaša Visosti?”

“Nema je za oca.” Starica uputi Jessici znak rukom da zašuti, okrenuvši se ponovno prema Paulu. “Dobro upamti ovo, momče: svijet počiva na četiri oslonca...” (podigne četiri čvornata prsta) “...na učenju mudrog, na pravednosti velikog, na molitvama neporočnoga i na vrlini hrabroga. Ali sve to ne vrijedi ništa...” (stisne prste u šaku) “...bez vladara koji poznaje vještinu vladanja. Neka ti ovo bude glavna pouka!”

Prošlo je tjedan dana od susreta s Časnom Majkom, a njene riječi su tek sada počele poprimati svoje puno značenje. Sjedeći u

vježbaonici s Thufir Hawatom, Paula je odjednom počeo hvatati neobuzdan strah. On pogleda preko stola u smjeru mentatovog izbornog lica.

“Kamo su ti odlutale misli ovoga puta?” upita Hawat.

“Jesi li se vidio s Časnom Majkom?”

“Misliš na onu vješticu Istinozborku iz Carstva?” U Hawatovim očima odjednom bukne zainteresiranost. “Da, vidio sam je.”

“Ona...” zausti Paul, ali zastane, shvativši da ne može ništa reći Hawatu o ispitu. Sputavanja su bila preduboka.

“Da? Što je bilo s njom?”

Paul dvaput duboko udahne. “Rekla je nešto.” On sklopi oči, prisjećajući se riječi; kad ih je počeo izgovarati, glas mu je nesvjesno poprimio boju staričinog tona. “Ti, Paule Atreide, potomče kraljeva, sine jednog vojvode, moraš naučiti vladati. To nije naučio nitko od tvojih predaka.” Paul otvori oči i reče: “Ovo me je razljutilo i ja sam joj rekao da moj otac vlada cijelim planetom, na što je ona odgovorila: ‘On ga gubi!’ Ja sam onda primijetio da zauzvrat dobiva bogatiji planet, a ona je uzvratila: ‘I njega će izgubiti.’ Htio sam tog trenutka pojuriti i obavijestiti oca, ali mi je ona rekla da je on već upozoren – da ste to učinili ti, Majka, mnogi ljudi.”

“Potpuno istinito”, promrmlja Hawat.

“Zbog čega onda idemo?” upita Paul.

“Zato što je tako Car naredio. I zato što još nije izgubljena sva nada, usprkos onome što je rekla ta vražja špijunka. Što je još isteklo iz tog starog vrela mudrosti?”

Paul obori pogled na desnu stisnutu šaku pod stolom. Polagano je natjerao zgrčene mišiće da se opuste. Uspelo joj je uspostaviti neku moć nada mnom, pomisli on. **Kako?**

“Upitala me je što znači vladati”, nastavi Paul. “Odgovorio sam joj da je to izdavanje naredbi, na što je ona rekla da postoje preduvjerenja i predrasude koje moram zaboraviti.”

Tu je bila u pravu, pomisli Hawat. Kimnuo je glavom Paulu da nastavi.

“Rekla je da vladar mora biti sposoban uvjeravati, a ne prisiljavati. Mora iznijeti najljepše ponude da bi privukao najbolje ljude.”

“Što ona zamišlja kako je tvoj otac privukao ljude poput Duncana ili Gurneya?” upita Hawat.

Paul slegne ramenima. “Zatim je dodala da dobar vladar mora naučiti jezik svoga svijeta, koji nigdje nije jednak. Pomislio sam u prvi

trenutak da hoće reći kako se na Arrakisu ne govori galač, ali je izjavila da joj to uopće nije bilo na pameti. Mislila je, tako je rekla, na jezik stijenja i raslinja, jezik koji se ne čuje samo ušima. Uzvratio sam da je to ono što doktor Yueh naziva Tajnom Života.”

Hawat zahihoće. “Kako joj se to sviđalo?”

“Mislim da se razbjesnila. Rekla je da tajna života nije problem kojeg treba riješiti već stvarnost koju treba iskusiti. Tada sam joj naveo Prvi zakon mentata: ‘Proces se ne može shvatiti njegovim zaustavljanjem. Shvaćanje mora ići usporedo s razvojem procesa, mora mu se pripojiti i teći s njim.’ To kao da ju je zadovoljilo.” *Izgleda da se oporavio od šoka, pomisli Hawat, ali zašto li ga je samo ta stara vještica toliko uplašila?*

“Thufire”, nastavi Paul, “hoće li nam na Arrakisu stvarno biti tako loše kao što je ona rekla?”

“Ništa ne može biti toliko loše”, reče Hawat usiljeno se osmjehnuvši. “Uzmi, na primjer, one Slobodnjake, otpadnički narod pustinja. Samo temeljem prve procjene, mogu ti reći da ih ima znatno više nego se to u Carstvu misli. Ljudi žive tamo, momče, i to mnogo ljudi, koji...” Hawat ispruži žilav prst pokraj oka, “mrze Harkonnene iz dna duše. Ali o ovome ne smiješ nigdje ni zucnuti, dječčače moj. Rekao sam ti to samo zato jer sam glavni pomagač tvoga oca.”

“Otac mi je ispričao o Salusi Secundus”, reče Paul. “Znaš, Thufire, sve mi je jako sličilo na Arrakis... možda ne toliko loše, ali prilično slično.”

“Danas malo znamo o prilikama na Salusi Secundus”, reče Hawat. “Uglavnom nam je poznato kako je tamo davno bilo. U tom pogledu, tvoja je usporedba sasvim na mjestu.”

“Hoće li nam Slobodnjaci pomoći?”

“Nije isključeno.” Hawat ustane. “Ja danas krećem za Arrakis. U međuvremenu, vodi računa o sebi za ljubav jednog starca koji te voli. A sada, budi dobar momak i prijeđi s druge strane kako bi sjedio licem prema vratima. Ne bojim se neke opasnosti ovdje u zamku, nego jednostavno želim da stekneš tu korisnu naviku.”

Paul ustane i prijeđe s druge strane stola. “Odlaziš danas?”

“Da, danas; već sutra krećeš i ti. Kad ćemo se sljedeći put sresti, bit će to na tlu tvoga novoga svijeta.” Uhvatio je Paula za desnu nadlakticu. “Neka ti nož uvijek bude nadohvat ruke, a zaštitno polje pod punim naponom.” Hawat pusti Paulovu ruku, potapša ga po ramenu, okrene se i odlučnim korakom krene prema vratima.

“Thufire!” pozove ga Paul.

Hawat se okrene, zastavši u otvorenim vratima.

“Nikada ne okreći leđa vratima”, reče Paul.

Na izboranom, starom licu zaigra smiješak. “Ne boj se, momče, neću”, uzvratilo kratko i brzo izađe, lagano zatvorivši vrata za sobom.

Paul sjedne na stolac s kojeg je ustao Hawat i započne dovoditi papire u red. *Još samo jedan dan ovdje*, pomisli on osvrnuvši se po prostoriji. Odlazimo. Pomisao o odlasku odjednom mu se učinila stvarnijom nego ikada ranije. Na pamet mu padne ono što je starica rekla o svijetu koji je skup mnogih stvari – ljudi, prljavštine, raslinja, mjeseca, plima i oseka, sunaca – neznani skup nazvan *priroda*, neodređeno stjечиšte lišeno zasad bilo kakvog osjećaja. *Što je to sada?* – upita se on.

Vrata nasuprot Paula s treskom se otvoriše i kroz njih uleti neka ružna ljudeskara, noseći ispred sebe čitav arsenal oružja.

“Ah, Gurney Halleck” upita Paul, “jesi li ti moj novi učitelj korištenja oružja?”

Halleck petom zatvori vrata za sobom. “Više bi ti se sviđalo da sam došao radi igre, znam” reče on. Osvrnuo se po prostoriji, odmah primijetivši da su Hawatovi ljudi već pronjuškali po njoj, temeljito je pregledali da bi bila sigurna za vojvodinog nasljednika. Suptilni kodirani znakovi mogli su se uočiti posvuda unaokolo.

Paul je promatrao nezgrapnog, ružnog čovjeka kako krupnim koracima ide prema stolu za vježbanje, noseći tovar oružja; tek tada je među ovim arsenalom zapazio devetostruni baliset, obješen preko Gurneyevog ramena, s višestrukom trzalicom upletenom među žice pri vrhu vrata instrumenta.

Halleck spusti oružje na stol za vježbanje i razvrsta ga: rapire, bodeže, kindjale, ošamućivače sporog djelovanja, zaštitne pojaseve. Modra brazgotina duž njegove brade izvila se u smiješak kad se okrenuo.

“Zar mi nećeš reći ni dobro jutro, ti mali zloćko”, reče Halleck. “Čime li si to samo uvrijedio starog Hawata? Prošao je u predvorju pokraj mene poput čovjeka koji žuri na pogreb svom smrtnom neprijatelju.”

Paul se osmjehne. Od svih očevih ljudi, najviše je volio Gurney Hallecka; dobro je poznao njegov karakter i vragolije, kao i njegovu sklonost humoru, pa se ophodio s njim prije kao s prijateljem nego kao s iznajmljenim mačem.

Halleck skine baliset s ramena i započne ga ugađati. “Ne želiš li govoriti, ne moraš” reče.

Paul ustane i krene preko prostorije govoreći: “Dobro, Gurney, zar se dolazi na vježbu borilačkih vještina s opremom za glazbu?” “Danas izgleda baš ne pokazuješ poštovanje prema starijima”, reče Halleck. Isprobao je zategnutost jedne strune na instrumentu i zadovoljno kimnuo glavom.

“Gdje je Duncan Idaho?” upita Paul. “Zar me ne bi trebao on podučavati borilačkim vještinama?”

“Duncan predvodi drugi val na Arrakis”, reče Halleck. “Samo ti je preostao jadni Gurney, koji je upravo završio jednu borbu i sada vapi za malo glazbe.” Zategnuo je novu žicu, pažljivo oslušnuo njen zvuk i osmijehnuo se. “Osim toga, dogovorili smo se: budući da si vrlo slab borac, odlučili smo te temeljito podučiti u glazbi, da ti život barem ne bi protekao uzalud.”

“Onda je najbolje da mi otpjevaš neku pjesmu”, reče Paul. “Moram naučiti kako se to *ne* radi.”

“Ha-ha-ha!” nasmije se Gurney. Smijeh mu je prešao u početne taktove pjesme ‘Galaktičke djevojke’, dok je višestruka trzalice brzo prebivala po strunama:

Sve galaktičke bludne cure samo te za nakit jure dok aracke vođu hoće.

Ali ako želiš damu da te smaže k’o salamu kaladansko probaj voće!

“Nije tako loše za ruku nevičnu trzalici”, reče Paul, “ali čuje li te moja mama da u dvorcu pjevaš takve nepristojnosti, objesit će tvoje uši na zid kao ukras.”

Gurney se povuče za lijevo uho. “Bio bi to jadan ukras, uzme li se u obzir koliko su mi uši oštećene dok sam kroz ključanicu slušao jednog dobro mi znanog momka kako muči i ugnjetava svoj jadni baliset.” “Izgleda da si zaboravio kako je to kad nađeš pijesak u krevetu”, reče Paul. Izvukao je iz stola pojasni štit i brzo ga zakopčao oko pasa. “Ne oklijevajmo! U borbu!”

Halleckove oči se razrogače u podrugljivom iznenađenju. “Tako, dakle! Tvoja je grješna ruka počinila to zlo! Čuvaj se danas, mladi gospodar – čuvaj se!” Zgrabi jedan rapir i zapara njime po zraku. “Ja sam sam vrug željan osvete!”

Paul podigne svoj rapir, savije ga u rukama i zauzme početni položaj s jednom nogom izbačenom naprijed. Učinio je to vrlo teatralno, komično oponašajući doktora Yueha.

“Kakvog mi je to tikvana poslao otac da me podučava u borilačkim vještinama”, podrugljivo će Paul. “Naš tupavi Gurney Halleck je izgleda zaboravio prvu lekciju za naoružanog i zaštićenog borca.” Paul pritisne dugme za aktiviranje polja sile na pojasu i osjeti kako mu se ono peckavo i pucketavo širi sprijeda i otraga; istog trena vanjski zvuci su na karakterističan način promijenili boju, budući da su prolazili kroz zaštitne filtre. “Kod borbe u zaštitnim poljima čovjek se kreće brzo u obrani, a sporo u napadu”, reče Paul. “Jedina je svrha napada navesti protivnika na pogrešan korak, tako da mu se može zadati odlučujući udarac. Zaštitno polje odvraća brze udarce, ali propušta spori kindjal!” Paul trgne rapir, naizgled munjevito, a onda ga naglo uspori i lagano prođe kroz automatsku obrambenu masku.

Halleck, koji je nepomično promatrao ovu akciju, izmaknuo se u zadnji trenutak pa mu je tupa oštrica prošla tik pokraj prsa. “Brzina, izvrsno”, reče on. “Ali, ostao si potpuno otkriven za nizak udarac bodežom.”

Paul se povuče korak, srdit.

“Morao bih te pošteno isprašiti po turu za ovaj nehat”, reče Halleck. Uzme sa stola kindjal isukan iz korica i podigne ga. “Ovo oružje u ruci neprijatelja moglo bi te stajati života! Dobar si učenik, čak izvrstan, ali već sam te upozorio da čak ni u igri ne smiješ dopustiti nikome da ti uđe u gard sa smrti u rukama.”

“Čini mi se da danas nisam baš najraspoloženiji” reče Paul.

“**Raspoloženje?**” Halleckov je glas zazvučao ljutito čak i kroz filtre zaštitnog polja. “Kakve veze ima raspoloženje s ovim? Boriš se kad to traže okolnosti – bez obzira jesi li raspoložen za borbu! Raspoloženje je za životinje, za vođenje ljubavi ili za sviranje na balisetu. Ono nema ničeg zajedničkog s borbom.”

“Žao mi je, Gurney.”

“Nije ti dovoljno žao!”

Halleck uključi svoje polje i zauzme napadački stav, s ispruženim kindjalom u lijevoj ruci i rapirom u desnoj. “A sada se stvarno čuvaj!” On se naglo izvije u stranu, a zatim se baci naprijed u žestok napad.

Paul uzmakne parirajući. Osjetio je kako polje pucketava kad su se rubovi štitnika dodirnuli i međusobno odbili, a zatim osjeti električno peckanje i trnci mu prostruje cijelom površinom kože. **Koji je vrug Gurneyju?** – upita se on. **Više ne simulira borbu!** Paul pokrene lijevu ruku i spusti bodež u dlan iz korica na podlaktici.

“Što je, treba ti je još jedan nož, ha?” zabrunđa Halleck.

Je li to izdaja, upita se Paul. ***Ne, to ne može biti Gurney!***

Razmahali su se po cijeloj vježbaonici – napadajući i parirajući, fintirajući i kontrirajući. Zrak u zaštitnim mjehurima ubrzo je postao ustajao, jer se stalno trošio, a spora izmjena duž rubova štitnika nije bila dovoljna za osvježanje. Sa svakim novim dodirrom polja, miris ozona postajao je sve izraženiji.

Paul je nastavljao uzmicati, ali je sada svoje povlačenje usmjerio prema stolu za vježbanje. Budem li ga uspio domamiti do stola, pokazat ću mu jedan trik, pomisli Paul. ***Još samo korak, Gurney.***

Halleck korakne naprijed.

Paul je parirao napad gurajući protivnikov mač prema dolje; želeći ga vratiti uvis, Halleck zapne rapirom o rub stola. Paul se izvuče u stranu, visoko podigne rapir i munjevito sjuri bodež prema Halleckovom vratu. Zaustavio je oštricu samo centimetar od vratne arterije.

“Jesi li to tražio?” prošapće Paul.

“Pogledaj dolje, momče”, prodahće Gurney.

Paul poslušna i ugleda Halleckov kindjal kako viri ispod ruba stola, s vrhom koji mu gotovo dodiruje slabine.

“Obojica bismo bili gotovi”, reče Halleck. “Ali moram priznati da se boriš nešto bolje kad te nužda na to natjera. Kao da ti se vratilo ***raspoloženje***. Vučje se nacerio, od čega mu se modra brazgotina iskrivila duž brade.

“To je zato jer si tako divlje nasrnuo na mene”, reče Paul. “Bi li mi stvarno pustio krv?”

Halleck povuče kindjal i uspravi se. “Da si se borio makar i za dlaku ispod svojih mogućnosti, urezao bih ti ožiljak koji bi pamtio do kraja života. Ne želim da moj omiljeni učenik postane žrtva prve zamke Harkonnena na koju naleti.”

Paul isključujući zaštitno polje i nagne se nad stol pomalo hvatajući dah. “Zaslужio sam to, Gurney. Ali otac bi se jako naljutio da si me ranio. Ne bih želio da budeš kažnjen zbog moje pogreške.”

“Kad smo već kod toga”, reče Halleck, “pogriješio sam i ja. Isto tako ne treba te baš mnogo brinuti ako tijekom vježbanja zaradiš jednu-dvije brazgotine. Što se tvog oca tiče – vojvoda bi me kaznio jedino ako ne uspijem napraviti od tebe prvorazrednog borca. A ja sigurno ne bih uspio da ti nisam ukazao na lažnost ove predrasude o raspoloženju koju si iznenada stekao.”

Paul se uspravi, vratu bodež u korice za pojasom i uzdahne.

“Ovo što ovdje radimo baš i nije igra”, reče Halleck.

Paul kimne glavom. Pomalo ga je začudila neuobičajena ozbiljnost Halleckovog odnosa i njegova hladna odlučnost. Pogled mu se zaustavio na modrom ožiljku i on se sjetio priče o tome kako je ovu brazgotinu načinio Zvijer Rabban u jednom harkonenovom logoru robova na Giedi Jedan. Pri pomisli na to, Paul se iznenada posramio što je i na trenutak posumnjao u Hallecka. Također mu padne na pamet da je Halleck, u trenutku kad je zadobio ožiljak, sigurno osjetio strašnu bol – bol koja se, možda, po jačini mogla usporediti s onom koju je njemu izazvala Časna Majka. Ali odbaci od sebe tu pomisao – budući da mu je odjednom ispunila svijest užasnom zebnjom.

“Htio sam se danas malo igrati”, reče Paul. “Ovdje je sve postalo nekako preozbiljno.”

Halleck se okrene u stranu da bi prikrio osjećaje. Nešto mu je buknuo u očima. Javila mu se bol – slična nekom pliku ili živoj rani, jednom ostatku iz minulih dana od kojih ga je Vrijeme inače sasvim rastavilo.

Kako brzo ovo dijete mora odrasti, pomisli Halleck. Kako se brzo mora saživjeti s grubom nužnošću neprekidnog opreza, shvatiti da na njemu leži kob predaka?

Halleck progovori ne okrećući se: “Osjetio sam tvoju potrebu za igrom, dječaće moj, i sve bih dao da sam ti to mogao ispuniti. Ali, s igrama je gotovo. Sutra idemo na Arrakis. Arrakis je stvarnost. Harkonneni su stvarnost.”

Paul dodirne čelo oštricom rapira podignuvši ga uspravno.

Halleck se okrene, primijeti pozdrav i otpozdravi kratkim kimanjem, a zatim pokaže rukom prema lutki za vježbanje. “A sada, da vidimo kakvi su ti refleksi. Napadat ćeš lutku s lijeva, a ja ću te nadzirati odavde, gdje imam najbolji pregled. Upozoravam te da ću danas isprobavati nove vrste protunapada. Pravi neprijatelj nikad te neće upozoriti na to.”

Paul napravi pregib i dodirne vrhove nožnih prstiju kako bi malo protegnuo mišiće. Osjetio se svečano zbog iznenadne spoznaje da mu je život odjednom postao ispunjen brzim promjenama. Prišao je lutki, vrhom rapira okrenuo prekidač na njenim prsima i osjetio kako mu obrambeno polje potiskuje oštricu.

“En garde!” vikne Halleck i lutka krene u napad.

Paul munjevito uključi polje, parira udarac i prijede u protunapad.

Halleck je promatrao, upravljao i nadzirao. Svijest kao da mu je bila podijeljena: jedan dio bio je svjestan potrebe ove trening-borbe, dok je drugi netragom odlutao.

Ja sam dobro odnjegovano plodno stablo, mislio je. Puno dobrih osjećaja i osobina – koje su sve izrasle iz mene i uzgojene da bi ih netko drugi pobrao.

Na pamet mu iznenada dođe mlađa sestra, sa svojim patuljastim licem, koju je odjednom mogao vidjeti sasvim jasno. Ali, ona je sada bila mrtva – u nekoj kući zadovoljstva Harkonnenovih trupa. Voljela je ljubice... ili su to možda bili krasuljci? Nije se mogao sjetiti. Taj zaborav ga je ražalostio.

Paul blokira jedan nizak udarac lutke i lijevom rukom izvede ***entretisser***.

Taj lukavi mali vražićak! pomisli Halleck, pomno usredotočen na složene kretnje Paulovih ruku. Vjerojatno je vježbao i učio na svoju ruku. Ovo nije Duncanov stil, a tome ga nisam ni ja naučio.

Ova pomisao samo je povećala Halleckovu tugu. ***I na mene djeluje raspoloženje***, pomisli on, zapitavši se istodobno je li dječak ikada osluškivao, preplašeno i s glavom zaronjenom u jastuk, otkucavanja i lupanja u noći.

“Kada bi želje bile ribe, svi bismo mi bacali mreže”, promrmlja on.

Bio je to izraz njegove majke i on ga je uvijek koristio kad bi ga pritiskala mora sljedećeg dana. A onda mu pade na pamet da je potpuno neprimjeren u slučaju planeta koji ne samo što nije imao riba, već nije imao ni mora.

5.

YUEH Wellington, standard 10.082-10.191; doktor medicine iz Suk škole (dipl. standard 10.112); oženjen: Wanna Marcus, B. G. (Standard 10.092-10.186?); ponajviše poznat kao izdajnik vojvode Leta Atreida. ‘Vidi: bibliografija, dodatak VII i pod Izdajnik.’

Iz ‘Rječnika o Muad’Dibu’ princeze Irulan

Iako je čuo da doktor Yueh dolazi u vježbaonicu, prepoznavši ga po tvrdom i odrješitom koraku, Paul je ostao ležati na stolu za vježbanje, lica okrenutog nadolje, u položaju u kojem ga je ostavila maserka. Osjećao se vrlo ugodno i opušteno poslije treninga s Gurneyjem Halleckom.

“Izgledaš mi odmorno”, reče Yueh svojim tihim, piskutavim glasom.

Paul podigne glavu, ugleda čovjekovu ukočenu pojavu nekoliko koraka od sebe i podrobno je pogleda: izgužvana crna odjeća, četvrtasta glava sa žarko crvenim usnama i povijenim brčićima, dijamantni tetovirani znak carske uvjetovanosti na čelu, duga crna kosa uhvaćena u srebrni prsten Suk škole na lijevom ramenu.

“Bit će ti drago kad čuješ da danas nemamo vremena za redovnu nastavu”, reče Yueh. “Tvoj otac će nam se uskoro pridružiti.”

Paul se podigne.

“Međutim, isplanirao sam da tijekom putovanja na Arrakis pregledaš jednu filmsku knjigu i da održimo nekoliko sati nastave.”
“Oh!”

Paul se započne odijevati. Uzbudila ga je pomisao da će mu uskoro doći otac. Bili su premalo zajedno od Careve naredbe da preuzmu Arrakis.

Yueh krene prema stolu oblika slova □L□, razmišljajući: Kako je dječak samo sazrio ovih *zadnjih nekoliko mjeseci. Baš šteta. Kako je sve to tužno.* Ali, onda se prisjeti. Ne smijem biti neodlučan. Sve ovo činim da bih zaštitio svoju Wannu od Harkonnenovih zvijeri.

Paul mu se pridruži kod stola, zakopčavajući sako. “Što ćemo učiti tijekom putovanja?”

“Ah-h-h-h, površinske oblike života na Arrakisu. Izgleda da je planet bio gostoljubiv prema određenim vrstama kopnenog života, iako mi nije jasno kako je do toga moglo doći. Moram potražiti planetnog

ekologa... nekog doktora Kynesa... čim pristignemo i ponuditi mu pomoć u istraživanju tog problema.”

Dok je govorio, Yueh je istodobno pomislio: Što to govorim? Ispadam licemjer čak i prema samome sebi.

“Hoćemo li govoriti i o Slobodnjacima?” upita Paul.

“Slobodnjacima?” Yueh zabubnja prstima po stolu, a kad shvati da je Paul primijetio ovu nervoznu kretnju, brzo povuče ruku.

“Reci mi nešto o ukupnoj populaciji na Arrakeenu”, zamoli Paul. “Pa, tamo je to ovako”, reče Yueh. “Ljudi se dijele u dvije skupine: prvu tvore Slobodnjaci, a drugu stanovnici grabena, sinka i pana. Ali kako čujem, među njima ima i miješanja. Seoske žene iz pana i sinka često se udaju za Slobodnjake, a do ovakvih veza dolazi i po muškoj liniji. Oni imaju neku svoju izreku koja kaže: ‘Ugladenost dolazi iz gradova, mudrost iz pustinje.’“

“Imaš li njihove slike?”

“Nastojat ću ih pribaviti. Najizraženija odlika Slobodnjaka su njihove oči: potpuno plave, odnosno gotovo bez bjeloočnice.”

“Neka mutacija?”

“Ne, to je u svezi sa zasićenošću njihove krvi melangeom.”

“Slobodnjaci su sigurno hrabar narod kad žive na rubu pustinje.”

“Zasigurno”, reče Yueh. “Pjesmama opjevavaju svoje noževe. Žene su im podjednako nasilne kao i muškarci. Čak su i djeca Slobodnjaka divlja i opasna. Nećeš se smjeti družiti s njima.”

Paul se zagleda u Yueha, otkrivši u ovih nekoliko općih crta o Slobodnjacima snagu vrijednu svake pažnje. ***Kakav bi samo saveznik bio taj narod!***

“A crvi?” upita Paul.

“Što?”

“Volio bih saznati nešto više o pješčanim crvima.”

“Ah, to; svakako. Imam filmsku knjigu o jednom malom primjerku, dugačkom samo stotinu i deset metara i promjera dvadeset dva metra. Snimljen je na krajnjem sjeveru. Pouzdani svjedoci vidjeli su crve duže od četiri stotine metara, a s razlogom se vjeruje da postoje još i veći.”

Paul spusti pogled na kupolastu projekcijsku kartu sjeverne polutke Arrakisa, koja je bila rasprostrta po stolu. “Pustinjski pojas i južna polarna područja označeni su kao nenaseljeni. Je li to zbog crva?”

“Da, ali i zbog oluja.”

“Ali svako mjesto se, kao što znate, može učiniti pogodnim za život.”

“Ako je to ekonomski opravdano”, uzvрати Yueh. “Opasnosti Arrakisa su mnogobrojne i skupe.” On pogladi svoje povijene brčiče. “Otac ti uskoro dolazi. Prije nego krenem, imam dar za tebe, nešto što sam pronašao pri pakiranju.” Stavio je neki predmet na stol između njih – crn, duguljast, ne veći od vrha Paulovog palca.

Paul ga pogleda. Yueh odmah primijeti da dječak nije nepromišljeno posegnuo za stvari. **Kako je oprezan**, pomisli.

“To je vrlo stara Narančasta Katolička Biblija napravljena za svemirske putnike. Nije filmska knjiga, već je otisnuta na vlaknastom papiru. Ima vlastito povećalo, kao i sustav za elektrostatski naboj.” On je uzme i pokaže Paulu kako se rukuje s njome. “Knjigu drži zatvorenom naboj koji djeluje na korice povezane oprugom. Pritisneš li na rub... ovdje... stranice koje si odabrao međusobno se odbijaju i knjiga se otvara.”

“Tako je mala.”

“Da, ali ima tisuću osam stotina stranica. Ako ponovno pritisneš na rub... ovako... naboj ti okreće stranicu za stranicom kad ih budeš pročitao. Moraš dobro paziti da nikada prstima ne dodirneš stranice, jer su one previše tanke.” On zaklopi knjižicu i pruži je Paulu. “Probaj sada ti.”

Promatrajući Paula kako ugađa uređaj za listanje knjige, Yueh pomisli: **Spašavam** vlastitu savjest. Nudim mu vjersko izbavljenje prije izdaje. Sada se mogu tješiti vjerovanjem da je on otišao tamo gdje ja neću moći.

“Ovo je stvoreno sigurno prije filmskih knjiga”, reče Paul.

“Da, knjižica je vrlo stara. Neka ona ostane našom tajnom, ha? Roditelji bi mogli reći da je ovo previše dragocjen dar za jednog dječaka.”

A majka bi se sigurno zapitala o mojim pobudama, pomisli Yueh.

“Pa...” Paul zatvori knjižicu i zadrži je na dlanu. “Ako je stvarno tako dragocjena...”

“Prihvati hir jednog starca”, reče Yueh. “Ja sam je dobio kad sam bio jako mlad.” U svijesti mu istodobno bljesne: **Moram mu zagolicati i maštu, a ne samo pohlepu**. “Otvori je na Kalimi 467 – gdje se kaže: ‘Iz vode je sav život počeo’. Na rubu korica nalazi se mali zarez koji označava to mjesto.”

Paul opipa prstom korice, osjeti pod njim dva zareza, od kojih je jedan bio plići. On ga blago pritisne i knjižica mu se otvori na dlanu, a povećalo sklizne na svoje mjesto.

“Pročitaj glasno”, reče Yueh.

Paul navlaži usne jezikom i započne čitati: “ ‘Razmisli: gluh ne može čuti. Tko onda od nas može reći da nije gluh? Zar nam onda možda ne nedostaju osjetila kojima bismo mogli vidjeti i čuti druge svjetove posvuda oko nas? Tko zna što nas sve okružuje što ne možemo...’ ”

“Stani!” prekine ga Yueh.

Paul prestane čitati i pogleda ga.

Yueh zaklopi oči, nastojeći vratiti prisebnost. *Koja li je to nastranost izazvala otvaranje knjižice baš na omiljenom odlomku moje Wanne?* Otvori oči i ugleda kako ga Paul netremice promatra.

“Što ti je?” upita Paul.

“Oprosti”, reče Yueh. “Bio je to... omiljeni odlomak... moje pokojne žene. Nisam htio da taj pročitaš. Pobudio je u meni osjećaje... bolne.”

“Postoje dva zareza”, reče Paul.

Naravno, pomisli Yueh. *Wanna je obilježila svoj odlomak. Njegovi prsti su osjetljiviji* od mojih i našli su njenu oznaku. Bio je to je puki slučaj, ništa više.

“Knjiga će ti sigurno biti zanimljiva” reče Yueh. “Ona je puna povijesnih istina, kao i vrijedne etičke filozofije.”

Paul pogleda knjižicu na svom dlanu: izgledala je nevjerojatno sćućšna. No, unatoč tome, sadržavala je tajnu... nešto se zbilo dok je čitao iz nje – nešto što mu je prizvalo iz sjećanja pomisao o proketoj svrhovitosti.

“Otac bi ti trebao stići svakog trenutka”, reče Yueh. “Spremi sada negdje tu knjigu i čitaj je u slobodnim trenucima.”

Paul dodirne rub korica kako mu je Yueh to pokazao i knjižica se sklopi. On je stavi u tuniku. Istog trenutka, Yueh je slučajno zakašljao i Paul se iznenada prestraši da će mu je zatražiti natrag.

“Zahvaljujem ti na daru, doktore Yueh”, reče Paul, obrativši mu se formalno. “Bit će to naša tajna. Ako postoji neki dar ili usluga kojom bih ti mogao zahvaliti, molim te, reci mi to bez imalo ustezanja.”

“Ne... nema ničega” reče Yueh.

I pomisli: *Zašto* ovdje stojim i mučim samoga sebe? Zašto mučim i ovog momka... iako on još toga nije svjestan? Ah, proklete harkonenske zvijeri! Zašto su izabrali baš mene za ovaj prljavi i gnusni posao?

6.

Kako pristupiti proučavanju Muad'Dibovog oca? Vojvoda je bio čovjek iznenađujuće topline i iznenađujuće hladnoće, postojane ljubavi prema svojoj gospi Bene Gesserit, koji je snio predivne snove za svog sina i koji je imao ljude koji su ga izuzetno odano služili. Vidjet ćete ga ovdje kao čovjeka kojeg je Sudbina uhvatila u zamku, kao samotnu pojavu, čiji je sjaj zasjenila blistavost njegovog sina. Pa ipak, jedno pitanje ostaje: što je sin nego produžetak svog oca?

Iz 'Obiteljskih kronika Muad'Diba' princeze Irulan

Paul je vidio oca kako ulazi u vježbaonicu i stražu pred vratima koja je stala u stav mirno. Kad je vojvoda prošao kroz vrata, jedan od stražara ih zatvori. Kao i uvijek, Paul osjeti nazočnost svoga oca kao nazočnost *potpunosti*.

Vojvoda je bio visok, a koža mu je bila maslinaste boje. Lice mu se odlikovalo oštrim kutovima koje su ublažavale jedino duboke, sive oči. Nosio je crnu radnu odoru, s crvenom sokolovom krestom na prsima. Posrebreni zaštitni pojas, uglačan od silne uporabe, obavijao mu je uzak struk.

Vojvoda upita: "Jesi li puno radio, sine?"

Prišao je stolu oblika slova □L□, bacio pogled na papire rasprosrte po njemu, a zatim ga ponovno podignuo prema Paulu. Osjećao se umornim, iscrpljen od napora kojeg je ulagao samo da ne bi pokazao svoj umor. *Moram iskoristiti svaku prigodu za odmor tijekom putovanja na Arrakis*, pomisli on. Kad stignemo, odmora više neće biti.

"Ne baš previše", odgovori Paul. "Sve je tako...", zausti on, ali onda slegne ramenima.

"Da. Ali, sutra krećemo na put. Jedva čekam da se skrasimo u novome domu i da cijeli ovaj metež ostane za nama."

Paul kimne glavom, iznenada prožet sjećanjem na riječi Časne Majke: *...za oca ništa*.

"Oče", reče Paul, "hoće li Arrakis zbilja biti toliko opasan kako svi govore?"

Uz primjetan napor, vojvoda samo odmahne rukom i sjedne na rub stola, osmjehnuvši se. U svijesti mu započnu iskrsavati riječi koje je ranije koristio kad je trebao smiriti i ohrabriti svoje ljude pred bitku. Ali,

prije nego ih je stigao izgovoriti, one se rasplinu, preduhitrene jednom jedinom mišlju: ***Ovo je moj sin.***

“Bit će opasno”, prizna on.

“Hawat mi je rekao da imamo nekakav plan za Slobodnjake”, reče Paul, pomislivši pri tom: ***Zašto mu ne kažem ono što mi je starica rekla? Kako mi je to samo sputala jezik?***

Opazivši sinovu neugodu, vojvoda reče: “Kao i uvijek, Hawat je odmah shvatio na kojoj strani imamo najveće izgledе. Ali, ovdje je ulog znatno veći. Prije svega, moramo računati na Combine Honnete Ober Advancer Mercantiles – odnosno CHOAM kompaniju. Dodijelivši mi Arrakis, Njegovo visočanstvo prisiljeno mi je prepustiti i nadzor nad CHOAM-om... što nam ide u prilog.” “CHOAM nadzire začın”, reče Paul.

“A Arrakis sa svojim začinom predstavlja našu ulaznicu za CHOAM”, reče vojvoda. “Ali CHOAM nikako nije samo ***melange.***” “Je li te Časna Majka upozorila?” s naporom izusti Paul. Stisnuo je šake, osjećajući kako su mu dlanovi skliski od znoja. Bila je to posljedica napora uloženog za postavljanje ovog pitanja.

“Hawat mi je rekao da te je uplašila upozorenjima o Arrakisu”, reče vojvoda. “Nemoj dopustiti da ti ženski strahovi zamračе razum. Nijedna žena ne želi da se oni koje voli nađu u opasnosti. Iza svih tih opomena stajala je tvoja majka. Shvati to kao znak njene ljubavi prema nama.”

“Zna li ona za Slobodnjake?”

“Da, kao i o još mnogo drugih stvari.”

“Što na primjer?”

Istina bi mogla biti lošija nego on to pretpostavlja, pomisli vojvoda, ali čak su i spoznaje o opasnosti korisne ako im se čovjek zna vješto suprotstaviti. A ako postoji nešto čemu sam oduvijek nastojao naučiti sina, upravo je to vješto suprotstavlanje opasnostima. No, ovo još mora malo pričekati; još je vrlo mlad.

“Malo je stvari koje CHOAM ne nadzire”, reče vojvoda.

“Starinski namještaj, magarci, konji, krave, gnojivo, morski psi, koža kitova – od najobičnijih do najegzotičnijih... računajući tu i našu jednu pundi rižu s Caladana. Sve što je Ceh spreman prevoziti – umjetnička djela s Ecaza, strojeve s Richesea i Ixa. Ali sve je to beznačajno u usporedbi s melangeom. Dovoljna je samo šačica začina da se kupi kuća na Tupileu. On se ne može umjetno proizvesti, već jedino kopati na Arrakisu. Jedinствен je u svakom pogledu i ima stvarna gerijatrijska svojstva.”

“A sada ćemo ga mi nadzirati?”

“U određenoj mjeri. Ali najvažnije je voditi računa o tome da brojne Kuće ovise o profitu CHOAM-a, kao i o tome da ovaj profit gotovo isključivo ovisi o samo jednom proizvodu – začinu. Zamisli što bi se dogodilo kad bi na neki način došlo do smanjenja isporuke začina.”

“Svatko tko bi se dočepao većih zaliha melangea mogao bi nadzirati tržište”, reče Paul. “Drugi bi ostali praznih šaka.”

Vojvoda je osjetio na trenutak gorko zadovoljstvo, promatrajući sina i razmišljajući o tome koliko li je oštroman i suptilan bio ovaj zaključak. Kimne glavom. “Harkonneni gomilaju zalihe već više od dvadeset godina.”

“A sada žele da dođe do krize proizvodnje začina i da krivnja za to padne na tebe.”

“Žele da obitelj Atreida izgubi popularnost”, reče vojvoda. “Pomisli samo na kuće Landsraada, koje u nekom smislu vide u meni predvodnika... neslužbenog zastupnika. Možeš zamisliti kako bi one reagirale kad bih ja bio odgovoran za ozbiljno smanjenje njihovih prihoda. Na kraju krajeva, čovjek uvijek vodi računa najprije o svojoj koži. ‘Proklet bio Veliki Dogovor! Ne dopusti da te netko gurne u siromaštvo!’” Usiljeni osmijeh zatitra na vojvodinim usnama. “Svi bi mi okrenuli leđa, bez obzira na to što je *meni* učinjeno.”

“Čak i kad bi nas napali atomskim oružjem?” upita Paul.

“Stvari neće otići tako daleko. Neće doći do otvorenog kršenja Dogovora. Ali, osim toga, sve je moguće... čak korištenje radioaktivne prašine ili zagađenja tla.”

“Zašto se onda petljamo u sve to?”

“Paul!” Vojvoda dobaci sinu prijekoran pogled. “Ako znaš gdje se nalazi zamka – već si načinio prvi korak u njenom izbjegavanju. Ovo ti je kao borba prsa u prsa, sine, samo širih razmjera – finta, pa protufinta, pa finta i tako unedogled. Naša je zadaća razmrsiti to klupko. Znajući da Harkonneni negdje gomilaju zalihe melangea, odmah postavljamo logično pitanje: tko ga još gomila? I tako dolazimo do popisa naših neprijatelja.”

“Tko su to?”

“Neke Kuće, od kojih su neke i otprije bile neprijateljski raspoložene, dok smo za druge vjerovali da su nam prijatelji. Ali, zasad ne moramo previše razbijati glavu zbog njih, jer postoji još netko neusporedivo značajniji: naš voljeni Car Padišah.”

Paul pokuša progutati slinu kroz grlo koje mu se iznenada osušilo. “Zar ne možeš sazvati Landsraad i objasniti...”

“I time neprijatelju staviti do znanja da nam je poznato u čijoj se ruci nalazi nož? A mi ga sada vidimo, Paule. Tko zna gdje bi se poslije toga mogao premjestiti? Ako bismo cijeli slučaj iznijeli pred Landsraad, to bi samo napravilo veliku zbrku. Car bi sve porekao. A tko bi mu se usudio proturječiti? Na račun velikog kaosa koji bi uslijedio dobili bismo tek nešto malo vremena. A odakle bi onda stigao sljedeći napad?”

“Sve Kuće bi mogle započeti gomilati i skladištiti začim.”

“Prednost naših neprijatelja je prevelika da bismo ih sustigli.”

“Car”, reče Paul, “to znači Sardaukari.”

“Preodjeveni u harkonenske odore, nedvojbena”, reče vojvoda.

“Ali nimalo manje fanatični vojnici zbog toga.”

“Kako nam Slobodnjaci mogu pomoći protiv Sardaukara?”

“Je li ti Hawat govorio o Salusi Secundus?”

“Carevom planetu-zatvoru? Ne.”

“Možda to nije samo planet-zatvor, Paule. Pitanje o Carevim trupama Sardaukara koje nikada nije nitko postavio: odakle oni dolaze?”

“S planeta-zatvora?”

“Odnekud sigurno.”

“Ali plaćena vojska na ime koje Car ubire porez...”

“Navedeni smo da u to vjerujemo: da su, naime, Sardaukari samo Carevi plaćenici koji se odmalena uvježbavaju za vojničko zvanje. Povremeno se tu i tamo začuju gundanja o Carevom vojnom kadru i prevelikim porezima koji idu na njega, ali ravnoteža naše civilizacije ostaje ista: vojne snage Velikih Kuća Landsraada, s jedne strane, Sardaukari i plaćenici, na drugoj. I plaćenici, Paul. Sardaukari uvijek ostaju Sardaukari.”

“Ali sva izvješća o Salusi Secundus govore da je to pakleni svijet!” “Nedvojbena. Ali, želiš li postati čvrst, snažan, jak, zar bi za takvu obuku postojala poželjnija sredina od te?”

“Kako se može steći lojalnost takvih ljudi?”

“Postoje oprobani načini: insistiranje na određenoj svijesti o njihovoj superiornosti, mističnost tajnog zavjeta, duh zajedničkih patnji. Uopće nije neizvedivo. Već je korišteno na mnogim svjetovima bezbroj puta.”

Paul kinine glavom, netremice promatrajući oca. Osjetio je da slijedi neko otkriće.

“Sjeti se Arrakisa”, reče vojvoda. “Čim se odmakneš malo izvan gradova i vojarni, taj planet nije ništa manje negostoljubiv od Saluse Secundus.”

Paul razrogači oči. “Slobodnjaci!”

“Na Arrakisu nas čekaju potencijalne trupe koje su podjednako snažne i pogubne kao i Sardaukari. Trebat će nam mnogo strpljenja da ih potajno pripremimo, a i sredstava da ih dobro opremimo. U svakom slučaju, Slobodnjaci su tamo... baš kao i začim, čija vrijednost jamči sredstva. Nadam se da ti je sada jasno zašto idemo na Arrakis, iako znamo da nas tamo čeka postavljena stupica.”

“Zar Harkonneni ne znaju za Slobodnjake?”

“Harkonneni preziru Slobodnjake, love ih iz zabave ili športa; čak se nisu ni potrudili prebrojiti ih. Dobro nam je poznata tradicionalna harkonenska politika s planetnim populacijama: potrošiti na njih što je moguće manje.”

Dok je vojvoda mijenjao položaj, zacakli se metalno tkanje u simbolu sokola na njegovim prsima. “Shvaćаш?”

“Upravo sada zaključujemo sporazum sa Slobodnjacima”, reče Paul.

“Poslao sam misiju na Arrakis pod vodstvom Duncana Idahoa” reče vojvoda. “On je ponosan i nemilosrdan čovjek, ali odan istini. Mislim da će ga Slobodnjaci obožavati. Budemo li imali sreće, možda će o nama suditi po njemu: Duncan Pošteni.”

“Duncan Pošteni”, ponovi Paul, “i Gurney Hrabri.”

“Dao si im prave nadimke”, reče vojvoda.

Gurney je jedan od onih, pomisli Paul, na koje je Časna Majka mislila kad je rekla: oni na kojima počivaju svjetovi – hrabri.

“Gurney mi je rekao da si se danas dobro pokazao u borbi”, primijeti vojvoda.

“Meni je rekao nešto drugo.”

Vojvoda se glasno nasmije. “Gurney je oduvijek bio škrt na pohvalama. Pa ipak, doslovce mi je rekao da izvrsno razlikuješ oštricu i vrh mača.”

“Rekao mi je da nije baš umjetnički ubiti vrhom, već samo oštricom.”

“Gurney je romantičan”, uzvratila vojvoda. Odjednom ga ova rečenica njegovog sina o ubijanju ispuni zebnjom. “Najviše bih želio da nikada ne moraš ubiti... ali, iskrnsne li potreba, učini to kako najbrže budeš mogao: vrhom ili oštricom.” Podignuo je pogled prema svjetlarniku po kojem je bubnjala kiša.

Primijetivši kamo otac gleda, Paul pomisli na vlažno nebo nad njima – pojava koja je potpuno nezamisliva na Arrakisu – a ta mu pomisao prizove u svijesti predodžbu o svemiru koji se pruža s one strane nebeskog svoda. “Jesu li brodovi Ceha stvarno veliki?” upita.

Vojvoda ga pogleda. “Ovo će biti tvoje prvo napuštanje planeta” reče on. “Da, veliki su. Vozit ćemo se u astrobrodu zbog dužine putovanja. Astrobrod je stvarno velik. Sve naše fregate i transporteri mogu mu stati u jedan kut. Bit ćemo tek mala stavka na njegovom popisu tereta kojeg prevozi.”

“Neće nam dopuštati izlaske iz naše fregate?”

“To je ustupak koji zahtijeva cehovska Služba sigurnosti. Čak i kad bi se tik uz nas našli brodovi Harkonnena, uopće ne bismo imali razloga strahovati od njih. Harkonneni znaju voditi računa o svojim prijevoznim povlasticama.”

“Pokušat ću na ekranima vidjeti nekog Cehovca.”

“Nećeš uspjeti. Čak ni agenti Ceha nikada ne vide svoje ljude. Ceh je podjednako ljubomoran na privatnost kao i na monopol. Nemoj učiniti ništa što bi ugrozilo naše prijevozne povlastice, Paule.” “Misliš li da se skrivaju zato što su mutirali i više nemaju... *ljudski izgled*?”

“Tko zna?” Vojvoda slegne ramenima. “Malo je vjerojatno da ćemo odgonetnuti tu tajnu. Uostalom, zaokupljeni smo znatno bližim problemima – među kojima si i ti.”

“Ja?”

“Tvoja majka je željela da ti to ja kažem, sine. Vidiš, možda imaš mentatske osobine i sposobnosti.”

Paul se zabulji u oca, ne mogavši na trenutak prozboriti ni riječ. Konačno izusti: “Mentat? Ja? Ali...”

“Hawat se slaže s time, sine. Istina je.”

“Ali, ja sam mislio da školovanje mentata mora započeti u ranom djetinjstvu i da se to ne smije reći kandidatu, jer bi to moglo sputavati...” On zastane, budući da su mu tog trenutka pred očima sijevnuli svi važni trenuci iz prošlosti. “Shvaćam”, reče.

“Dođe i taj dan”, reče vojvoda, “kad se istina otkriva potencijalnom mentatu. Od tog trenutka on se više ne može podučavati već mora sam donijeti odluku hoće li nastaviti ili odustati. Neki su sposobni za nastavak, dok drugi to nisu. Samo potencijalni mentat može to sigurno reći o sebi.”

Paul protrlja bradu. Sva ta posebna obuka koju su s njim radili Hawat i njegova majka – mnemotehničke vježbe, usredotočenost svijesti, nadziranje mišića i izoštravanje osjetila, učenje jezika i

razlikovanje nijansi glasova – sve to zadobije novi smisao u njegovoj svijesti.

“Jednoga dana postat ćeš vojvoda, sine”, reče mu otac. “Bit će to divna kombinacija: vojvoda-mentat. Možeš li već sada odlučiti ili ti još treba malo vremena?”

Paulov odgovor je stigao bez oklijevanja. “Nastavit ću obuku.” “Odlično, izvrsno”, promrmlja vojvoda. Trenutak zatim Paul primijeti na očevom licu ponosan osmijeh – osmijeh koji je na njega djelovao snagom šoka: učinilo mu se kao da mu je ova grimasa izobličila lice u lubanju. Paul zaklopi oči osjećajući kako se prokleta svrhovitost budi u njemu. Možda prokleta svrhovitost znači upravo to: biti mentat, pomisli on.

Ali još dok se ta pomisao obikovala u njemu, njegova nova svijest je opovrgne.

7.

S gospom Jessicom i Arrakisom, sustav utemeljenja legendi koji je red Bene Gesserita provodio putem Missionariae Protective, doživio je puni procvat. Mudrost zasijavanja poznatih svjetova nekim proročkim modelom zbog zaštite članova Bene Gesserita odavno je uvažavana i provedena, ali još nikada nije viđena tako idealna kombinacija osobe i priprema. Proročke legende su tako uhvatile korijen na Arrakisu da su čak prihvaćeni i njihovi izvorni nazivi (Časna Majka, kanto i respondu, kao i veći dio Sharia panoplia propheticus). Sada je već sveopće prihvaćeno da su latentne sposobnosti gospe Jessice bile značajno podcijenjene.

Iz 'Analize: Arakiška kriza' princeze Irulan (za privatnu upotrebu: B. G. arhivski broj AR-81088587)

Posvuda oko gospe Jessice – nagomilani po kutovima velike dvorane ili naslagani na otvorenom prostoru – stajali su paketi sa stvarima: kutije, sanduci, koferi – od kojih su neki bili djelomično raspakirani. Do nje su dopirali zvuci koje su stvarali radnici Ceha istovaruj ući novi tovar u ulazu.

Jessica je stajala u sredini dvorane. Polako se osvrkala oko sebe, prelazeći pogledom preko zasjenjenih rezbarija, udubljenja i duboko uvučenih prozora. Ovaj divovski anakronizam sobe podsjetio ju je na Dvoranu Sestara u školi Bene Gesserita. Ali tamo je odasvud zračila toplina, dok je ovdje sve bilo tek goli kamen.

Arhitekt je sigurno bio nadahnut nekim davno minulim razdobljem kad je projektirao ove poduprte zidove i tamne zastore, razmišljala je. Lučni strop je bio dva kata iznad nje, prošaran poprečnim gredama, koje su, bila je sigurna, stigle na Arrakis kroz svemirsko prostranstvo po papreno visokoj cijeni. Ni na jednom planetu ovog sustava nije raslo drveće od kojeg bi se mogle napraviti ovakve grede – osim ako nisu bile načinjene od imitacije drva.

Ali, to joj se činilo malo vjerojatnim.

Ovo je bila vladina rezidencija u danima starog Carstva. Tada je novac bio manje važan. Tek kasnije je došao red na Harkonnene i njihov novi megapolis, Kartagu, kičasto i jeftino mjesto, udaljeno oko dvije stotine kilometara u smjeru sjeveroistoka preko Ispucale zemlje. Leto je povukao mudar potez kad je ovo mjesto izabrao za sjedište

vlade. Naziv mjesta, Arrakeen, imao je dobar prizvuk koji je zračio tradicijom. Osim toga, ovo je bio manji grad pa se lakše mogao braniti i obnoviti.

Ponovno se začula buka iz ulaza gdje su istovarivali pakete. Jessica uzdahne.

Uz jednu kutiju s njene desne strane stajala je slika vojvodinog oca. Ambalažna vrpca visjela je s nje poput kakvog pohabanog ukrasa. U Jessicinoj ruci još se nalazio kraj ove vrpce. Pokraj slike stajala je crna bikova glava, postavljena na uglačanu dasku. Glava je predstavljala tamni otok u moru papira za zamatanje. Njeno postolje je pljoštimize ležalo na podu pa je bikova sjajna njuška bila uperena ravno u strop, kao da se u ovoj sobi punoj odjeka životinja svakog trenutka spremala prkosno riknuti.

Jessica se zapitala što ju je nagnalo da najprije uoči ove dvije stvari – glavu i sliku. Znala je da u tome ima nešto simbolično. Nikada, još od onog dana kad su je vojvodini izaslanici odveli iz škole, nije se osjećala tako prestrašenom i nesigurnom.

Glava i slika.

Te dvije stvari povećale su njenu zbunjenost. Ona zadržće, bacivši pogled visoko gore na prozore-proreze. Još je bilo rano poslijepodne, ali na ovom dijelu planeta nebo je izgledalo crno i hladno – neusporedivo tamnije od toplog plavetnila Caladana. Odjednom je uhvati plima nostalgije.

Caladan je tako daleko.

“Evo nas!”

Bio je to vojvodin glas.

Ona se okrene i ugleda ga kako kroz lučni prolaz ulazi u svečanu dvoranu. Njegova crna radna odora s crvenom krestom oklopljenog sokola na grudima djelovala je prašnjavo i izgužvano.

“Pomislio sam da si se možda izgubila u ovom mrskom mjestu”, reče on.

“Kuća je hladna”, odgovori ona, bacivši pogled na njegovu visoku pojavu, na tamnu kožu koja joj u mislima dočarava maslinjake i ples zlatnog sunca na plavoj vodi. Iz njegovih sivih očiju izbijao je dim drva, ali je zato imao lice ptice grabljivice: duguljasto, puno oštih kutova i ravnina.

Iznenadni strah od njega stisne joj grudi. Postao je nekako divlja, nemirna osoba otkad se odlučio pokoriti Carevoj naredbi.

“Cijeli grad je nekako hladan”, reče ona.

“Ovo je prljav, prašnjav, vojnički grad”, složi se on. “Ali već ćemo ga promijeniti.” Osvrne se po dvorani. “Ovo su javne prostorije za državne poslove. Upravo sam malo zavirio u neke od obiteljskih apartmana u južnome krilu. Oni su znatno ljepši.” Priđe joj bliže i dodirne joj ruku, diveći se u tišini njenom dostojanstvenom držanju.

I ponovno ga zaokupi tajna njenog nepoznatog porijekla – možda iz neke otpadničke Kuće? Ili potomak nekih članova kraljevske obitelji koji su pali u nemilost? Djelovala je više kraljevski od samoga Cara.

Pod pritiskom njegovog pogleda, ona se djelomično okrene u stranu, pokazavši mu profil. Tog trenutka mu postane jasno da ne postoji samo jedna određena stvar koja bi predstavljala sukus njene ljepote. Ispod kose boje sjajne bronce naziralo se ovalno lice. Imala je široke oči, zelene i bistre poput jutarnjeg neba na Caladanu. Nos joj je bio mali, a usta široka i mila. Cijela njena pojava je bila zgodna, ali majušna; nije, doduše, bila niska, a i obline su joj izgledale blage i meke.

Sjetio se da su mu izaslanici rekli da su je ostale sestre u školi nazivale mršavkom. Ali taj epitet bio je potpuno površan. Ona je vratila lozi Atreida kraljevsku ljepotu. Bilo mu je drago što je Paul vrlo sličan majci.

“Gdje je Paul?” upita on.

“Negdje u kući uči s Yuehom.”

“Vjerojatno u južnom krilu”, reče on. “Čini mi se da sam tamo čuo Yuehov glas, ali nisam imao vremena provjeriti.” On spusti pogled na nju i zastane. “Svratio sam ovamo samo da bih objesio ključeve dvorca Caladan u blagovaonu.”

Ona zaustavi dah, svladavši se u zadnji trenutak da ga ne dodirne. Postojao je neizbježan kraj u samom činu vješanja ključeva. Ali, ovo nije bilo ni vrijeme ni mjesto za tješjenje. “Vidjela sam našu zastavu na kući kad smo ulazili”, reče ona.

On pogleda sliku svog oca. “Gdje si je namjeravala objesiti?”

“Negdje ovdje.”

“Ne.” Riječ je zazvučala konačno i neumoljivo, stavivši joj do znanja da se u uvjeravanju može poslužiti lukavstvom, ali da je sama rasprava beskorisna. Pa ipak, morala je pokušati, ako ni zbog čega drugog, barem radi svijesti da se u odnosu s njim nikada ne bi poslužila varanjem i lukavstvima.

“Moj gospodar”, reče, “kad bi samo...”

“Odgovor je i dalje isti. Sramno sam ti popustio u mnogim stvarima, ali u ovoj neću. Upravo dolazim iz blagovaone, gdje su...”

“Gospodaru! Molim te!”

“Nalazim se u procjepu između tvoje probave i dostojanstva mojih predaka, draga”, reče on. “Objesit ćemo ih u blagovaoni.”

Ona uzdahne. “Da, gospodaru.”

“Možeš i dalje običavati jesti u vlastitim odajama kad god to bude moguće. Svoje službeno mjesto morat ćeš zauzeti samo u formalnim prigodama.”

“Hvala, gospodaru.”

“I ne budi tako hladna i službena sa mnom. Možeš mi biti zahvalna što se nikada nisam oženio s tobom, draga. Tada bi mi se po *dužnosti* morala pridružiti prigodom svakog obroka.”

Ona kimne glavom, ali su joj crte lica ostale nepomične.

“Hawat je već instalirao otkrivač otrova na stol u blagovaoni”, reče on. “A jedan prijenosni je također postavljen u tvojoj sobi.”

“Ti si predvidio i ovu... neugodnost?” upita ona.

“Draga moja, mislim i o tvojoj udobnosti. Iznajmio sam poslugu. Svi su oni odavde, ali Hawat ih je temeljito provjerio. Uzeli smo Slobodnjake. Zadržat ćemo ih sve dok naše ljude ne budemo mogli osloboditi ostalih dužnosti.”

“Možemo li se stvarno pouzdati u lokalno stanovništvo?”

“Možemo, budući da svi mrze Harkonnene. Mogla bi čak i zadržati glavnu guvernantu: Šadut Mapes.”

“*Šadut*” ponovi Jessica. “Je li to neka slobodnjačka titula?”

“Rekli su mi da znači onaj koji zahvaća vodu iz bunara; ta funkcija bi ovdje mogla biti poprilično važna. Doduše, možda ti neće izgledati kao najidealniji tip posluge, ali Hawat ima visoko mišljenje o njoj na temelju Duncanovog izvješća. Uvjereni su da želi službu – i to posebno kod tebe.”

“Mene?”

“Slobodnjaci su saznali da si ti Bene Gesserit”, reče on. “A ovdje sve vrvi od legendi o Bene Gesseritu.”

Missionaria Protectiva, pomisli Jessica. *Nema mjesta gdje nije stigla*. “Znači da je Duncan imao uspjeha?” upita ona. “Hoće li nam Slobodnjaci biti saveznici?”

“Ništa još nije sigurno”, odgovori on. “Žele nas najprije malo upoznati, smatra Duncan. Obećali su, međutim, da će tijekom razdoblja primirja obustaviti napade na naša izložena sela. A ovo je izuzetno važan uspjeh. Hawat mi je rekao da su Slobodnjaci bili pravi trn u oku

Harkonnena, odnosno da obujam njihovog haračenja i pustošenja predstavlja strogo čuvanu tajnu. Ne bi im baš išlo u prilog kad bi Car saznao za neučinkovitost Harkonnenove vojske.”

“Slobodnjačka guvernanta”, promrmlja Jessica, skrenuvši razgovor ponovno na Šadut Mapes. “Hoće li joj oči biti potpuno plave.”

“Neka te ne prevari izgled ovih ljudi”, reče on. “Odlikuju se zdravom snagom i velikom vitalnošću. Mislim da će u svemu odgovarati.” “Ipak, to je opasan potez” reče ona.

“Ne počinjimo ponovno, molim te”, reče on.

Ona se na silu nasmiješi. “Zaglibili smo se do guše, nedvojbeno je.” Ona obavi brzo pribiranje i smirivanje: dva puta duboko udahne, ponovi u sebi ritualne riječi i naposljetku progovori: “Kad budem dijelila sobe, želiš li nešto posebno što bih sačuvala za tebe?” “Jednoga dana me moraš naučiti kako to uspijevaš”, reče on. “Tako lako uspiješ odagnati sve brige i potpuno se predaš praktičnim stvarima. To je vjerojatno neki trik Bene Gesserita.”

“Ne, to je ženski trik”, odgovori ona.

On se osmjehne. “Dakle, dodjela soba: pobrini se da dobijem prostranu službenu odaju uz spavaću sobu. Ovdje me očekuje više administrativnog posla nego na Caladanu. Mora biti i prostorija za stražu, naravno. Mislim da bi to bilo sve. Neka te ne zabrinjava sigurnost kuće. Hawatovi ljudi su je temeljito pretražili.”

“Sigurna sam u to.”

On pogleda na uru. “Vjerojatno si već primijetila da su sve ovdašnje ure sinkronizirane prema arakiškom vremenu. Zapovjedio sam jednom tehničaru da to sredi. Uskoro će stići i ovdje.” On joj makne čuperak s čela. “Sada se moram vratiti do astrodroma. Sljedeće iskrcavanje trebalo bi započeti svakog trenutka.”

“Zar se ne bi mogao Hawat pobrinuti oko toga, gospodaru? Izgledaš vrlo umorno.”

“Dobri Thufir još je zaposleniji od mene. Znaš da je ovaj planet okružen Harkonnenovim spletkama. Osim toga, moram pokušati odgovoriti neke od uvježbanih sakupljača začina da ne napuste posao. S promjenom vlasnika posjeda oni imaju pravo slobodnog izbora, a pokazalo se da je planetolog – kojeg su Car i Landsraad imenovali za posrednika kod Promjene – nepotkupljiv. Dopustio im je slobodan izbor. Oko osam stotina uvježbanih ruku očekuju polazak začinskim transporterom do cehovskog teretnog broda koji čeka na stazi.”

“Gospodaru”, zausti ona, ali zastane.

“Da?”

Nemoguće ga je uvjeriti da odustane pokušavati učiniti ovaj planet sigurnim za nas, pomisli ona. *A u odnosima s njim ne mogu se koristiti lukavstvom.*

“Kad želiš da bude večera?” upita ona.

Mislila je na nešto drugo, pomisli on. *Ah-h-h-h, moja Jessica, da smo barem sada* negdje drugdje, bilo gdje izvan ovog užasnog mjesta – sami, nas dvoje, oslobođeni svih briga.

“Jest ću negdje vani”, reče on. “Vratit ću se prilično kasno. I... oh, poslat ću oklopljeno vozilo po Paula. Želim da bude nazočan sastanku na kojem ćemo razrađivati strategiju.”

On se nakašlje kao da želi još nešto reći, ali se onda, ne rekavši ništa, okrene i požuri prema ulazu odakle je dopirala buka istovarivanja. Još jednom je odande začula njegov glas, zapovjednički i strog, kakvim se uvijek obraćao slugama kad mu se žurilo: “Gospa Jessica je u Velikoj Dvorani. Idi odmah k njoj.”

Vanjska vrata se zalupe za njim.

Jessica se okrene u stranu i suoči s likom Letovog oca. Nacrtao ju je slavni umjetnik Albe kad je stari vojvoda bio srednjih godina. Bio je u matadorskom kostimu s ljubičastim plaštem prebačenim preko lijeve ruke. Bio je prividno istih godina kao i Leto sada, mladolikog lica istih oštrih crta i jednako sivog pogleda. Ona stisne šake uz bokove i s mrskim pogledom prostrijeli sliku.

“Prokletniče! Prokletniče! Prokletniče!” prošapće.

“Što naređuješ, plemkinjo?”

Bio je to ženski glas, tanak i napet.

Jessica se okrene i ugleda neku kvrgavu, sjedokosu ženu odjevenu u bezobličnu vrećastu haljinu kakvu su obično nosili robovi. Bila je izborana i suha poput ostalih ljudi u gomili koja ih je jutros pozdravljala uzduž puta od astrodroma do grada. Svi lokalni stanovnici koje je vidjela na ovom planetu izgledali su poput suhih šljiva i ostavljali dojam potpune nehranjenosti. Pa ipak, Leto je rekao da su snažni i žilavi. Doduše, tu su bile i oči – najdublje, najtamnije plavetnilo, sasvim bez bjeloočnica – tajnovite, zagonetne. Jessica se jedva obuzdala da ne pilji u nju.

Žena kruto kimne glavom i reče: “Zovu me Šadut Mapes, plemkinjo. Što zapovijedaš?”

“Možeš mi govoriti ‘moja gospo’“, reče Jessica. “Ja nisam plemkinja već službena piležnica vojvode Leta.”

Ponovno je uslijedilo neobično kimanje i žena podigne upitni i prepredeni pogled prema Jessici. “Onda postoji i supruga?”

“Ne, ne postoji niti je ikad postojala. Ja sam vojvodina jedina... suputnica, majka njegovog nasljednika.”

Još dok je govorila, Jessica se u sebi nasmije ponosu s kojim je izgovorila ove riječi. *Što je ono rekao sveti Augustin?* – upita se ona.

‘Razum zapovijeda tijelu i ono sluša. Razum zapovijeda samom sebi i nailazi na otpor i protivljenje.’ Da – u zadnje vrijeme suočavam se sa sve većim otporom. Kad bih se samo mogla malo odmoriti od same sebe.

Ježiva galama odjekne s puta izvan kuće. Glas je ponavljao: *“Suuuk-suuuk Suk! Suu-su Suk!”* A zatim *“Ikut-ejg! Ikut-ejg!”* Pa ponovno: *“Soo-soo Sook!”*

“Što je to?” upita Jessica. “Čula sam to nekoliko puta dok smo se jutros vozili ulicama.”

“Samo prodavač vode, moja gospo. Nemate se razloga zanimati za njih. Ovdje imate pedeset tisuća litara vode u cisternama koje su uvijek pune.” Ona obori pogled na svoju haljinu. “Vidite, moja gospo, ovdje čak ne moram nositi pustinjsku odjeću!” Zahihće. “A nisam mrtva!”

Jessica zastane; htjela je postaviti nekoliko pitanja ovoj slobodnjačkoj ženi, saznati razne podatke, ali joj je trenutno bilo važnije srediti opću zbrku u zamku. Pa ipak, već sama pomisao da je voda ovdje glavni znak bogatstva djelovala je na nju vrlo uznemirujuće.

“Muž mi je rekao o tvojoj tituli, Šadut”, reče Jessica. “Poznajem tu riječ. Vrlo je stara.”

“Onda znate drevne jezike?” upita Mapes, napeto i netremice je promatrajući.

“Jezici su prvi predmet u školi Bene Gesserita”, odgovori Jessica. “Znam Botani-džib i Čakobsa, jezike lovaca.”

Mapes kimne glavom. “Baš tako i kažu legende.”

Zašto prihvaćam *glumatati ovu komediju?* – upita se Jessica. Ali putovi Bene Gesserita bili su zamršeni i zaobilazni i to se moralo poštovati.

“Poznajem Mračne Stvari i putove Velike Majke”, nastavi Jessica. U kretnjama i pogledu Mapes očitavala je očite znakove sitne izdaje. “Miseces prejia”, reče ona na Čakobsa jeziku. “Andral t’re pera! Trada cik buscakri miseces perakri...”

Mapes ustukne korak, spremna baciti se u bijeg.

“Znam mnoge stvari”, nastavi Jessica. “Znam da si rodila djecu, da si izgubila one koje si voljela, da si se skrivala od straha, da si učinila nasilje i da ćeš ga još činiti. Znam mnoge stvari.”

Mapes se oglasi gotovo šaptom: “Nisam vas namjeravala uvrijediti, moja gospo.”

“Govoriš o legendama i tražiš odgovore”, reče Jessica. “Čuvaj se odgovora koje nađem. Znam da si došla spremna na nasilje s oružjem skrivenim u prsluku.” “Moja gospo, ja...”

“Postoji čak i mala mogućnost da bi mogla posegnuti za mojim životom”, reče Jessica, “ali budeš li to pokušala, dovest ćeš do znatno veće propasti nego to uopće možeš zamisliti. Znaš, postoje znatno gore stvari od umiranja – čak i za cijeli jedan narod.”

“Moja gospo!” zavapi Mapes. Izgledalo je da će pasti na koljena. “Ovo oružje vam je poslano kao dar ako dokažete da ste Prava.”

“Odnosno, kao uzrok moje smrti ako mi to ne pođe za rukom”, reče Jessica, ostavši u prividno opuštenom stavu koji je šticienice škole Bene Gesserit trenutno pretvarao u strašne borce.

Sada ćemo vidjeti kakva je odluka donesena, pomisli ona.

Polagano, Mapes posegne u ovratnik svoje haljine i izvadi tamne korice iz kojih je virila crna drška s dubokim utorima za prste. Zatim uzme korice u jednu, a dršku u drugu ruku, isuče mliječno bijelu oštricu i podigne je. Činilo se da se presijava i cakli vlastitim sjajem. Oštrica se nalazila s obje strane, slično kindjalu, a dužina joj je iznosila dvadesetak centimetara.

“Prepoznajete li ovo, moja gospo?” upita Mapes.

To je moglo biti samo jedno, znala je Jessica, slavni *kris* s Arrakisa, nož koji nikad nije napustio planet i o kojem su kolale jedino priče i legende.

“Da, to je kris”, reče ona.

“Ne smijete to tako olako izreći” reče Mapes. “Znate li što taj naziv znači?”

Tu smo, dakle, pomisli Jessica. To je, znači, razlog zašto je ona htjela svakako postati moja sluškinja – da bi mi postavila ovo pitanje. Moj odgovor bi mogao prouzročiti nasilje ili... što? Žena traži odgovor od mene – značaj jednog noža. Ona se zove Šadut na Čakobsa jeziku. Na istom jeziku nož znači ‘Tvorac Smrti’. Postaje nestrpljiva. Moram odmah odgovoriti. Oklijevanje je jednako opasno *kao i pogrešan odgovor*.

Jessica zausti: “To je tvorac...”

“A-a-a-h!” zavapi Mapes. Bio je to istodobno zvuk tuge i oduševljenja. Tako je jako zadržtala da su se posvuda po prostoriji razletjeli odsjaji s drhtećeg noža.

Jessica je nepomično čekala. Namjeravala je reći da je nož tvorac smrti, i dodati drevni izraz za to, ali sada ju je svako osjetilo upozoravalo, ona savršena obučenost koja joj je omogućavala da pronikne značaj makar i najsićušnijeg mišićnog grča.

Ključna riječ je bila... *tvorac*.

Tvorac? Tvorac.

Pa ipak, Mapes je još držala nož kao da će ga upotrijebiti.

Jessica reče: “Zar misliš da ja, upućena u tajne Velike Majke, ne znam za Tvorca?”

Mapes spusti nož. “Moja gospo, kad čovjek dugo živi s proročanstvom, trenutak otkrića djeluje snagom šoka.”

Jessica pomisli na proročanstvo: Šari-a i sve panoplia propheticus – članice Bene Gesserita iz Missionariae Protective koje su svratile ovamo prije mnogih stoljeća, sada već odavno mrtve, ali nedvojbeno s ispunjenom svrhom – usadile su zaštitne legende u ovaj narod za onaj dan kad će zatrebati Bene Gesseritu.

I evo, sad je taj dan došao.

Mapes vrati nož u korice i reče: “Ovo je nestabilna oštrica, moja gospo. Držite je uza sebe. Ako provede više od tjedan dana podalje od tijela, započet će se dezintegrirati. Ovaj zub *šai-huluda* je vaš za čitav život “

Jessica ispruži desnu ruku, riskirajući prijevaru: “Mapes, vratila si neokrvavljenu oštricu u korice.”

S uzdahom Mapes ispusti nož u koricama u Jessicinu ruku, raskopča smeđi prsluk i uzvikne: “Uzmite vodu mog života!”

Jessica izvuče nož iz korica. Kako samo blista! Uperi vrh prema Mapes i primijeti kako je hvata strah veći od smrtne panike. *Vrh je otrovan?* – upita se Jessica. Iskrene nož i oštricom plitko zasiječe Mapesinu lijevu dojku. Na trenutak je potekla krv, ali je odmah prestala. *Superbrzo zgrušavanje*, pomisli Jessica. Mutacija sračunata za maksimalno očuvanje tjelesne tekućine?

Vrati nož u korice i reče: “Zakopčaj se, Mapes.”

Mapes drhteći poslušna. Oči bez bjeloočnica netremice su buljile u Jessicu. “Vi ste naša”, promrmlja. “Vi ste Prava.”

S ulaza su ponovno počeli dopirati zvukovi istovara. Mapes hitro zgrabi nož u koricama i stavi ga Jessici u prsluk. “Svako tko vidi nož mora biti pročišćen ili ubijen!” reče ona. “Vi to dobro *znate*, moja gospo!”

Sada znam, pomisli Jessica.

Radnici se udalje, uopće ne ulazeći u Veliku Dvoranu.

Mapes se malo pribrala pa reče: “Nepročišćeni koji je vidio kris ne smije živ otići s Arrakisa. Nemojte to nikada zaboraviti, moja gospo. Kris je vama povjeren.” Duboko udahne. “A sada stvari moraju krenuti svojim tokom. Nemoguće ih je požuriti.” Osvrnuvši se oko sebe, ugleda naslagane kutije i nagomilane stvari. “A ovdje ima previše posla pa ne gubimo više vrijeme.”

Jessica je oklijevala. *Stvari moraju krenuti svojim tokom.* Rečenica koja je izravno preuzeta iz pjevane povijesti Missionariae Protective. Časna Majka će te doći osloboditi.

Ali ja nisam Časna Majka, pomisli Jessica, ali joj onda sine: Velika Majko! Ovo mora biti užasno mjesto kad su na njemu utemeljili nešto ovakvo!

Mapes progovori stvarnim glasom: “Čega se moram najprije prihvatiti, moja gospo?”

Jessica instinktivno odgovori istim tonom: “Ovu sliku starog vojvode treba objesiti s jedne strane blagovaone. Nasuprot njoj treba objesiti bikovu glavu.”

Mapes priđe bikovoj glavi. “Kako li je samo morala biti velika ova životinja kad je imala toliku glavu”, reče ona. A onda zastane. “Moram je najprije očistiti, zar ne, moja gospo?”

“Ne.”

“Ali prljava je na rogovima.”

“Nije to prljavo, Mapes. To je krv oca našeg vojvode. Rogovi su premazani prozirnim zaštitnim sredstvom neposredno nakon što je životinja ubila starog vojvodu.”

Mapes se uspravi. “Ah, tako!” reče ona.

“To je samo krv”, reče Jessica. “I to još stara. Neka ti netko pomogne kad ćeš je vješati. Glava je poprilično teška.”

“Mislite li da mi krv smeta?” upita Mapes. “Ja sam iz pustinje, a tamo se ona često proljeva.”

“Da... vidim da si naviknuta na krv”, reče Jessica.

“I meni su je puštali”, reče Mapes. “Znatno više nego što je sada isteklo od vaše malo prijašnje posjekotinice.”

“Zar bi ti se više sviđalo da sam zarezala malo dublje?”

“Ah, ne! Tjelesna voda previše je dragocjena za uludo rasipanje. Pustili ste mi je baš koliko treba.”

Primijetivši poseban način izgovorenih riječi, Jessica uoči dublje implikacije izraza “tjelesna voda.” Ponovno je uhvati osjećaj prisile i skučenosti pri pomisli na važnost vode na Arrakisu.

“S koje strane blagovaone ću staviti pojedinu od ovih dviju stvari, moja gospo?” upita Mapes.

Vrlo je praktična ova Mapes, pomisli Jessica, a zatim reče: “Kako sama odlučiš, Mapes. Potpuno je svejedno.”

“Kako kažete, moja gospo.” Mapes se nagne i započne uklanjati dijelove pakiranja s glave. “Ubio si starog vojvodu, ha?” promrmlja si u bradu.

“Hoćeš li da ti pozovem nekog radnika u pomoć?” upita Jessica. “Snaći ću se sama, moja gospo.”

Da, snaći će se, pomisli Jessica. *To je možda najvrednije svojstvo Slobodnjaka: snalažljivost.*

Osjetivši hladne korice kris-noža ispod prsluka, Jessica pomisli na dug lanac spletki Bene Gesserita koji je ovdje iskovao novu kariku. Zahvaljujući ovim spletkama, ona je preživjela smrtonosnu krizu. “Nemoguće je požurivati stvari.” Tako je Mapes rekla. Pa ipak, ovdje je vladao bjesomučni ritam, koji je kod Jessice stvarao zle slutnje. A te slutnje nisu mogle ugasiti ni sve pripreme Missionariae Protective, niti Hawatovo brižno ispitivanje ove hrpe kamenja zvanom zamak.

“Kad završiš s tim vješanjem, započni raspresmati kutije”, reče Jessica. “Jedan od ljudi zaduženih za istovar pokraj ulaza ima sve ključeve i zna gdje što treba staviti. Uzmi od njega ključeve i popis. Ako se slučajno pojavi neki problem, ja ću se nalaziti u južnom krilu.”

“Kako želite, moja gospo”, reče Mapes.

Jessica se okrene, razmišljajući: *Hawatu je ova rezidencija mogla izgledati* sigurnom, ali nešto mi ovdje smeta. Osjećam to.

Odjednom Jessica neodoljivo poželi vidjeti sina. Uputi se prema lučnom ulazu koji je vodio u hodnik prema blagovaoni i obiteljskim prostorijama. Hodala je sve brže i brže pa je naposljetku i potrčala.

Iza nje, Mapes prestane odmotavati bikovu glavu i podigne pogled prema novoj gospodarici koja se brzo udaljavalala. “Ona je Prava, nema dvojbi”, promrmlja. “Jadnica.”

8.

Yueh! Yueh! Yueh!’ ponavlja refren. ‘Ni milijun smrti ne bi bilo dovoljno za tebe, Yueh!’

Iz ‘Povijest Muad’Diba za djecu’ princeze Irulan

Vrata su bila odškrinuta i Jessica uđe u prostoriju žutih zidova. S njene lijeve strane stajao je niski kauč od crne kože, dvije prazne police za knjige i neka obješena boca za vodu na čijim se proširenim stranama nahvatala prašina. Zdesna, preprečujući jedna druga vrata, nalazilo se još nekoliko praznih policica za knjige, radni stol s Caladana i tri stolca. Pokraj prozora, ravno ispred nje, stajao je doktor Yueh, okrenut leđima i potpuno usredotočen na vanjski svijet.

Jessica još jednom tiho korakne naprijed.

Primijetila je da je Yuehov ogrtač zgužvan, bijelo zamrljan oko lijevog lakta, kao da se naslanjao na neku kredu. Straga je ostavljao dojam bestjelesno ukružene pojave u prevelikoj crnoj odjeći – karikature koju je lutkar koncima zaustavio u grčevitoj pozi. Jedino je četvrtast blok glave, s dugom kosom zakvačenom za rame srebrnim prstenom Suk škole, izgledao živ – polagano se krećući – prateći neku vanjsku kretnju.

Ona ponovno pogleda po sobi, ne primjećujući ni traga svome sinu već samo neka zatvorena vrata s desne strane koja su, znala je, vodila u malu spavaću sobu koja je pripala Paulu.

“Dobar dan, doktore Yueh” reče ona. “Gdje je Paul?”

On kimne glavom kao da se obraća nekome s druge strane prozora, a zatim progovori odsutnim glasom, ne okrećući se: “Sin vam je umoran, Jessica. Poslao sam ga u susjednu prostoriju da se malo odmori.”

Odjednom, on se ukoči i okrene se, a brčići mu se spuste na crvene usne. “Oprostite mi, moja gospo! Odlutao sam u mislima... Nisam... nisam namjeravao biti ovako prislan.”

Ona se osmjehne i odmahne desnom rukom. Na trenutak se preplašila da će on pasti na koljena. “Wellingtone, molim vas.”

“Samo tako reći vaše ime... bez...”

“Poznajemo se već šest godina”, reče ona. “Davno smo trebali ukinuti ove formalnosti među nama – pogotovo kad smo nasamo.”

Yueh razvuče usne u smiješak, razmišljajući pri tom: Mislim da je upalilo. Sada će sigurno neobičnost moga ponašanja protumačiti kao rezultat ove neugode. Neće istraživati dublje razloge kad već zna odgovor.

“Bojim se da sam malo sanjario”, reče on. “Kad god mi vas je... žao... onda o vama mislim samo kao o... Jessici.”

“Kad god me žalite? Ali zašto?”

Yueh slegne ramenima. Već odavno je shvatio da Jessica nije jednako nadarena za Govor Istine kao njegova Wanna. Pa ipak, kad god je mogao, bio je iskren prema Jessici. Tako je bilo najsigurnije.

“Vidjeli ste ovaj svijet, moja... ovaj, Jessica.” Malo je zamuckivao dok je izgovarao ime bez naznake poštovanja, ali onda nastavi: “U usporedbi s Caladanom, ovdje je sve jalovo i pusto. A tek ljudi! Žene pokraj kojih smo prošli putem ovamo naricale su pod velom. Osim toga, i način kojim su nas gledale.”

Jessica prekriži ruke preko grudi, obgrlivši se i osjećajući obrise kris-noža – s oštricom izrađenom od zuba pješčanog crva, ako je izvješće o tome točno. “Radi se samo u tome što smo im strani – drugi ljudi, drugi običaji. Oni su dosad poznavali samo Harkonnene.” Ona pogleda pokraj njega kroz prozor. “Što ste to vani promatrali?”

On okrene leđa prozoru. “Ljude.”

Jessica prijeđe na njegovu stranu i pogleda nalijevo, prema pročelju kuće kamo je dotad gledao Yueh. Tamo je stajao drvored od dvadesetak palmi, ispod kojih je tlo bilo očišćeno i golo. Zaštitna ograda odvajala ih je od puta kojim su prolazili ljudi odjeveni u lokalnu nošnju. Jessica opazi slabašno svjetlucanje u zraku između nje i okoline – zaštitno polje kuće – a zatim započne proučavati ljude koji su promicali, pitajući se zašto su privukli Yuehovu pažnju.

A onda se odgovor pojavi i ona stavi ruku na obraz. Način na koji su prolaznici promatrali palme! Primijetila je zavist, čak mržnju... ali i određenu nadu. Svatko tko bi pogledao prema palmama jednostavno bi ih uništavao pogledom.

“Znate li što misle?” upita Yueh.

“Želite mi reći da čitate misli?” upita ona.

“Njihove misli”, odgovori on. “Promatrajući ova stabla, oni misle: ‘Tamo nas je stotinu.’ Baš tako misle.”

Ona ga upitno pogleda. “Kako to?”

“Ovo su datulja-palme”, reče on “Jednom takvom stablu treba četrdeset litara vode dnevno. Čovjek se, međutim, zadovoljava samo s

osam litara. Svaka palma, dakle, ravna je petoro ljudi. A dvadeset palmi isto je što i sto ljudi.”

“Ali neki od njih promatraju stabla s nadom.”

“Da, nadaju se da će im pasti neka datulja. Ali sezona im je već prošla.”

“Promatramo ovaj svijet previše kritičkim okom”, reče ona.

“Ovdje je prisutna i nada i opasnost. Začin bi nas mogao obogatiti. A uz odgovarajuće bogatstvo, mogli bismo preoblikovati planet prema našim željama”

Ona se nasmije u sebi: *Koga ja to pokušavam uvjeriti?* Smijeh joj izmakne nadzoru pa odjekne glasno, hrapav i gorak. “Ali sigurnost se ne može kupiti”, reče ona.

Yueh se okrene kako bi zaklonio lice od nje. *Kad bih samo mogao mrziti ove ljude umjesto voljeti ih!* Po svojem ponašanju, Jessica ga je jako podsjećala na njegovu Wannu. No, baš ta pomisao ispuni ga odlučnošću da ne odustane u svojoj nakani. Okrutnost Harkonnena bila je okolišna, zaobilazna. Wanna možda još nije mrtva. Morao je to sa sigurnošću utvrditi.

“Ne brinite za nas, Wellingtone”, reče Jessica. “Ovo je naš problem, a ne vaš.”

Vjeruje da sam zabrinut za nju! On žmirne, skrivajući suze. I brinem se, naravno. Ali moram stati pred crnog baruna s obavljenom zadaćom kako bih zatim dobio mogućnost da ga napadnem tamo gdje je najslabiji i to baš u trenutku najveće pobjede!

On uzdahne.

“Bih li uznemirila Paula ako ga samo pogledam?” upita ona.

“Uopće ne. Dao sam mu sedativ.”

“Dobro podnosi promjenu?” upita ona.

“Da, osim što se malo više zamara nego obično. Poprilično je uzbuđen, ali to je u ovim okolnostima sasvim normalno za jednog petnaestogodišnjaka.” On priđe vratima i otvori ih. “Evo ga ovdje.”

Jessica krene za njim i pogleda u zamračenu sobu.

Paul je ležao na uskoj postelji, držeći jednu ruku ispod laganog pokrivača, a drugu zabačenu iza glave. Rebrasti zastori na prozoru uz krevet bacali su prugastu sjenu na dječakovo lice i pokrivač.

Jessica pogleda sina, ugledavši najprije ovalni oblik njegova lica po čemu joj je najviše bio sličan. Kosu je, međutim, imao na vojvodu – crnu poput ugljena i razbarušenu. Dugačke trepavice skrivale su mu oči boje limuna. Jessica se osmjehne, osjećajući kako joj se strahovi rasplinjuju. Odjednom pomisli o genetskim tragovima u crtama lica

njenog sina – o njenim očima i bradi, odnosno o nasljeđu od oca koje je izbijalo iz dječakovog izgleda kao što zrelost niče iz djetinjstva.

Razmišljala je o dječakovim crtama kao o predobrom izboru iz slučajnih ustrojstava – o beskrajnom nizu podudarnosti koje su se sve ovdje našle zajedno. Ova pomisao je natjera da poželi kleknuti uz postelju i uzme sina u naručje, ali u tome ju je omelo Yuehova nazočnost. Vratio se natrag i tiho zatvori vrata.

Yueh se u međuvremenu vratio do prozora, budući da nije mogao gledati kako Jessica gleda svog sina. **Zašto mi Wanna nije rodila djecu?** – upita se on. Kao liječnik znam da nisu postojale nikakve fizičke smetnje. Ne radi li se možda o nekom razlogu Bene Gesserita? Nije li možda morala poslužiti nekom drugom cilju? Što **bi to moglo biti? Voljela me je, to je nedvojbeno.**

Po prvi put mu je sinula pomisao da možda predstavlja djelić nekog ustroja čija složenost i zapetljanost daleko nadilaze sposobnost njegovog shvaćanja.

Jessica mu priđe i reče: “Kako djeca ljupko spavaju.”

On mehanički odgovori: “Kad bi barem i odrasli mogli tako spokojno otpočiniti.”

“Da.”

“Kad smo samo izgubili tu sposobnost?” promrmlja on.

Ona ga oprezno pogleda, opazivši neobičan prizvuk u njegovom glasu, ali još je bila usredotočena na Paula, na ovdašnje nove stroge mjere njegovog školovanja, na razlike u sinovom sadašnjem životu – koji će biti potpuno drukčiji od onoga kojeg su mu svojedobno isplanirali.

“Da, stvarno smo puno izgubili”, reče ona.

Pogleda van, na desnu stranu, prema nekom obronku obraslom sivo-zelenim raslinjem koje je vjetar lelujavao i povijao – prašnjavo lišće i suhe grane poput pandža. Potpuno tamno nebo nadvilo se nad obronak poput mrlje od tinte, a mliječna svjetlost arakiškog sunca dala je cijelom prizoru srebrnastu koprenu – sličnu sjaju kris-noža skrivenog u njenom prsluku.

“Nebo je vrlo tamno”, reče ona.

“To je djelomično zbog manjka vlage”, odgovori on.

“Voda!” prasne ona. “Gdje god se ovdje okrenuo, posvuda si suočen s nestašicom vode!”

“To je dragocjena tajna Arrakisa!” reče on.

“Zašto je ima tako malo? Ovdje ima vulkanskih stijena. Mogu nabrojati barem deset snažnih izvora. Tu je i polarni led. Rekli su da se

u pustinji ne može bušiti jer oluje, pješčane plime i oseke uništavaju opremu brže nego je ljudi stignu postaviti – ako crvi prvi ne završe stvar. U svakom slučaju, tamo nikada nisu pronađeni tragovi vode. Ali tajna, Wellingtone, prava tajna su bunari koji su iskopani ovdje u sinkovima i kotlinama. Jeste li možda nešto uspjeli saznati o njima?”

“Najprije kratkotrajni mlaz, a zatim ništa”, odgovori on.

“Ali, Wellingtone, upravo je to tajna. Voda je najprije postojala, zatim presušila i više se nikada nije pojavila. S obližnjom bušotinom dogodila se ista stvar: kratkotrajni mlaz koji je ubrzo presušio. Zar ta pojava nije pobudila ničiju pažnju?”

“Stvarno je neobično” reče on. “Sumnjate li na možda nazočnost nekog živog bića? Zar se njegovi tragovi ne bi pojavili u uzorcima tla?”

“Što bi se, zapravo, pojavilo? Neka neobična biljka... ili životinja? I tko bi je mogao prepoznati?” Ona okrene leđa obronku.

“Voda nasilno prestaje. Nešto je začepљуje. To mi je vrlo sumnjivo.”

“Možda se zna razlog”, reče on. “Harkonneni su zadržali mnoge podatke o Arrakisu. Nije isključeno da su za to imali neki poseban motiv.”

“Kakav motiv?” upita ona. “Osim toga, tu je i atmosferska vlaga. Doduše, nema je mnogo, ali je prisutna. To je glavni izvor vode na planetu, koju hvataju u vjetrenim sabirnicama i aparatima za taloženje. Odakle ona potječe?”

“S polarnih kapa?”

“U hladnom zraku nema mnogo vlage, Wellingtone. Iza zastora kojeg su podigli Harkonneni ima mnogo stvari koje treba temeljito ispitati, a koje sve baš ne moraju biti u svezi sa začinom.”

“Da, sada se već nalazimo iza zastora Harkonnena”, reče on.

“Možda ćemo...” zausti dalje, ali onda zašuti, primijetivši iznenada kako Jessica oprezno bulji u njega. “Nešto se dogodilo?”

“Način na koji ste izgovorili ‘Harkonnena’”, reče ona. “Čak ni glas mog vojvode ne bi odavao toliko mržnje pri spominjanju tog omraženog imena. Nisam znala da imate i osobnih razloga mrziti ih, Wellingtone.”

Velika Majko, pomisli on. Izazvao sam njenu sumnju. Sada moram iskoristiti svaki trik kojem me je Wanna naučila. Postoji samo jedno rješenje: moram joj otkriti što je moguće više istine.

On reče: “Niste znali da je moja žena, moja Wanna...” On slegne ramenima, nesposoban nastaviti jer ga je nešto iznenada stegnulo u grlu. Naposljetku, ponovno progovori: “Oni... “Ali riječi su presahnule. Osjetio je kako ga hvata panika i čvrsto zaklopio oči, osjetivši plimu

agonije u prsima; bio je to jedini osjećaj kojeg je bio svjestan, sve dok ga jedna ruka nije blago dodirnula po nadlaktici.

“Oprostite mi”, reče Jessica. “Nisam namjeravala otvarati staru ranu.” Istodobno, kroz glavu joj prođe: *Te zvijeri!* Žena mu je bila Bene Gesserit – znakove toga mogu se opaziti posvuda po njemu. Očito su je Harkonneni ubili. Evo još jedne jadne žrtve vezane za Atreide osjećajem mržnje.

“Žao mi je”, reče on. “Jednostavno ne mogu govoriti o tome.” On otvori oči, prepustivši se unutarnjem bolu. Uostalom, barem je to bila istina.

Jessica ga je ispitivala pogledom: izbočeni obrazi, oči u obliku tamnih cekina, maslinasti ten i vlaknasti brčići slični zakrivljenom okviru oko žarko crvenih usna i uske brade. Bore na obrazima i čelu, primijetila je, predstavljale su plod ne samo tuge već i godina. Odjednom osjeti duboku sućut zbog njegove boli.

“Wellingtone, žao mi je što smo vas doveli na ovo opasno mjesto”, reče ona.

“Pošao sam dragovoljno”, odgovori on. Ovo je, također, bila istina. “Ali cijeli ovaj planet je Harkonnenova stupica. To morate znati.” “Treat će znatno više od jedne stupice da bi se uhvatio vojvoda Leto”, reče on. Ovo je također bila istina.

“Možda bih mu trebala više vjerovati”, nastavi ona. “Vojvoda je odličan taktičar.”

“Nasilno smo istrgnuti s matičnog svijeta”, reče on. “Zato se svi osjećamo tako neugodno.”

“A istrgnutu biljku lako je ubiti”, reče ona. “Posebno kad je ponovno zasadiš u negostoljubivo tlo.”

“Jesmo li sigurni da je tlo negostoljubivo?”

“Došlo je do krađa vode kad se saznalo koliko ljudi vojvoda dodaje lokalnoj populaciji”, reče ona. “Duhovi su se smirili kad smo objavili da ćemo postaviti nove vjetrene sabirnice i kondenzatore za potrebe pridošlica.”

“Ovdje ima točno toliko vode da opstane stanovništvo”, reče on. “Ljudi znaju da će, pojave li se nova žedna usta na ograničenu količinu vode, njena cijena porasti i onda će najsiromašniji biti osuđeni na smrt. Ali vojvoda je riješio ovaj problem. Neredi nastali zbog vode ne predstavljaju izraz stalnog neprijateljstva prema njemu.”

“A straža?” reče ona. “Straža se nalazi posvuda. Tu su i zaštitna polja. Kud god se okrenete opazit ćete njihovo svjetlucanje. Ovako se ne živi na Caladanu.”

“Treba pružiti priliku ovom planetu”, reče on.

Ali Jessica je i dalje zurila kroz prozor nemilosrdnim pogledom. “Osjećam miris smrti na ovom planetu”, reče ona. “Hawat je kao prethodnicu ovamo poslao čitav odred agenata. Ovi stražari tamo vani njegovi su ljudi. Radnici koji se bave istovarom također su njegovi ljudi. Velike količine novca su otišle iz trezora bez ikakvog objašnjenja. Tako goleme svote mogu značiti samo jedno: podmićivanje na visokim mjestima.” Ona zavrti glavom. “Gdje Thufir Hawat dođe, tu odmah nastupaju smrt i prijevara”

“Omalovažavate ga.”

“Omalovažavam? Ne, ja ga visoko cijenim. Smrt i prijevara sada su nam jedine nade. Jedino nemam nikakve iluzije o njegovim metodama.”

“Trebali biste se... zaokupiti nečim”, reče on. “Ne smijete si dopustiti takve morbidne...”

“Da se zaokupim! Na što trošim najveći dio vremena, Wellingtone? Ja sam vojvodina tajnica i imam toliko posla upoznavajući se s novim stvarima kojih se bojim... stvarima za koje on ni ne sluti da ih znam.” Ona stisne usne i nastavi nešto prigušenijim glasom: “Ponekad se pitam koliko je moje poznavanje i uvježbanost za Bene Gesserita utjecalo da me odabere.”

“Što hoćete reći?” Zbunio ga je cinični ton njenog glasa, ogorčenost koju nikada ranije nije primijetio kod nje.

“Ne mislite li, Wellingtone” upita ona, “da je sigurnija tajnica koja je vezana ljubavlju?”

“Ta pomisao vas nije vrijedna, Jessica.”

Usne joj se same iskrive u prijekornu grimasu. U vojvodine osjećaje prema njegovoj priležnici nije bilo sumnje. Bilo je dovoljno vidjeti kako je guta pogledom.

“Tako je, nije me vrijedna.”

Ona ponovno obavi ruke oko sebe, stišćući uz tijelo korice kris-noža i razmišljajući o nezavršenom poslu koji ga je čekao.

“Uskoro će doći do velikog krvoprolića”, reče ona... “Harkonnen se neće smiriti sve dok sam ne bude mrtav ili moj vojvoda uništen. Barun ne može zaboravi da je Leto kraljev krvni rođak – bez obzira na udaljenost – a da njegovo plemstvo vodi porijeklo iz registra CHOAM kompanije. Ali najjači otrov u njemu, duboko u njegovom umu, je spoznaja da je nakon bitke za Corrino jedan Atreid prognao zbog kukavičluka jednog Harkonnena.”

“Stara svađa”, promrmlja Yueh. Na trenutak je osjetio kako ga preplavljuje strašna mržnja. Ta stara svađa uhvatila ga je u svoju mrežu, ubila mu Wannu ili – što je još gore – izložila je Harkonnenovim mučenjima sve dok joj muž ne obavi njegovu zapovijed. Stara svađa ga je ulovila u zamku, a ovi ljudi su dio te mrske stupice. Ironija je to veća što je ova smrtonosna svađa uzela maha ovdje na Arrakisu, jedinom svemirskom izvorištu melangea, produžitelju života, tvorcu zdravlja.

“O čemu razmišljate?” upita ga ona.

“Razmišljam upravo o tome kako sada na otvorenom tržištu jedan dekagram začina vrijedi šest stotina dvadeset tisuća solarisa. Tolikom količinom novca mogu se kupiti mnoge stvari.”

“Zar ste i vi postali pohlepni, Wellingtone?”

“Ne, pohlepan ne.”

“Što onda?”

On slegne ramenima. “Hvata me osjećaj uzaludnosti.” On joj uputi dug pogled. “Možete li se sjetiti kada ste prvi puta probali začin?”

“Da – imao je okus na cimet.”

“Ali to se nikada više nije ponovilo”, reče on. “Začin je kao život – pokazuje vam drugo lice kad god posegnete za njim. Neki tvrde da začin stvara naviku ugone. Kad se, naime, tijelo nauči na nešto prihvatljivo, onda ga rado prihvaća kao ugodno – čak pomalo euforično. Sličnost sa životom je i u tome što se začin ne može sintetizirati.”

“Vjerojatno bi za nas bilo daleko bolje da smo postali otpadnici i izbjegli Carev dohvat”, reče ona.

Primijetio je da ga nije slušala i usredotočio se na njene riječi, pitajući se: Da – zbog čega ga nije navela da to učini. Mogla ga je navesti doslovce na sve.

Progovorio je brzo, jer se radilo o istini, kao i promijeni teme: “Biste li mi zamjerali, Jessica... ako bih vam postavio jedno osobno pitanje?”

Ona se nasloni na prozorsku dasku, shrvana iznenadnim grčem nemira. “Svakako ne bih. Vi ste mi... prijatelj.”

“Zašto niste naveli vojvodu da se oženi vama?”

Ona se okrene, uspravi i upitno ga pogleda. “Da se oženi mnome? Ali...”

“Nisam trebao to pitati”, reče on.

“Ne.” Ona slegne ramenima. “Postoji snažan politički razlog – sve dok je moj vojvoda neoženjen, neke Velike Kuće mogu se nadati savezu. Osim toga...”, ona uzdahne, “...poticati ljude, podčinjavati ih vlastitoj volji, dovodi vas u ciničan odnos prema čovječanstvu. Time se

omalovažava sve čega se dotaknemo. Kad bih ga na to navela... onda to ne bi bio njegov slobodan izbor.”

“Ovo kao da je rekla moja Wanna”, promrmlja on. To je također bila istina. Stavi ruku na usta i s naporom proguta slinu. Nikad se još nije našao tako blizu priznanja svoje tajne uloge.

Jessica nastavi govoriti, prekinuvši čaroliju: “Osim toga, Wellingtone, u vojvodi postoje, zapravo, dva čovjeka. Jednog od njih jako volim. On je šarmantan, duhovit, pun obzira... nježan – sve što jedna žena samo može poželjeti. Ali onaj drugi je... hladan, neosjetljiv, nepažljiv, sebičan – grub i okrutan poput zimskog vjetra. To je čovjek koga je otac odgojio.” Grimasa joj izobličí lice. “Da je barem taj starac umro kad se moj vojvoda rodio!”

U tišini koja je zavládala među njima moglo se čuti kako zračna struja iz ventilatora njiše rese na zastorima.

Naposljetku ona duboko uzdahne i reče: “Leto je u pravu – ove sobe su ljepše od onih u drugom dijelu kuće.” Pogledom zaokruží prostorijom. “Oprostite, Wellingtone, htjela bih još malo pregledati ovo krilo prije nego raspodijelim sobe.”

On kimne glavom. “Shvaćam.” Istog trenutka u glavi mu se rodi misao: Kad bi barem postojao način da ne učinim ono što moram.

Jessica spusti ruke, ode do vrata koja su vodila u Veliku Dvoranu i tu oklijevajući zastane na trenutak, a zatim brzo izađe. ***Svaki put kad smo razgovarali on je nešto krio, zadržavao nešto u sebi,*** pomisli ona. Nedvojbeno mi nije htio povrijediti osjećaje. Dobar je čovjek. Ponovno zastane, neodlučna da se ipak vrati i izvuče tajnu iz njega. Ali to bi ga samo posramilo – zaplašilo bi ga kad bi shvatio kako ga je lako pročitati. Moram prijateljima više vjerovati.

9.

Mnogi su uočili brzinu kojom je Muad'Dib naučio nužnosti Arrakisa. Bene Gesserit, naravno, znaju na čemu se temelji ta brzina. Ostalima možemo reći da je Muad'Dib učio brzo, jer je već prije toga bio upućen kako treba učiti. A prvo što je uopće naučio bila je temeljna istina da može naučiti. Iznenađujuće je koliki broj ljudi ne vjeruje u svoju sposobnost učenja, a i koliko je veći broj onih koji učenje smatraju teškim. Muad'Dib je znao iz svakog iskustva izvući pouku.

Iz 'Ljudskost Muad'Diba' princeze Irulan

Paul je ležao na krevetu, glumeći spavanje. Nije bilo teško smotati pilulu za spavanje koju mu je dao doktor Yueh, pretvarajući se pritom da ju je progutao. Paul se jedva suzdržao od smijeha. Čak je i majka povjerovala u njegovo spavanje. Htio je iskočiti iz kreveta i zamoliti je za dopuštenje da krene istraživati kuću, ali je na vrijeme shvatio da to ona sigurno ne bi odobrila. Još nije sve u potpunosti sređeno. Ne. Ovako je bilo najbolje.

Ako šmugnem van bez pitanja, nisam prekršio naredbu. Osim toga, neću izlaziti iz kuće gdje je ipak najsigurnije.

Čuo je kako majka i Yueh razgovaraju u susjednoj prostoriji. Riječi su im bile teško razumljive – razgovarali su nešto o začinu... o Harkonnenima. Na trenutke su govorili življe pa opet sporije.

Paulovu pažnju privuče izrezbarena daska na uzglavlju kreveta – zapravo, lažno uzglavlje koje je bilo prikvačeno za zid, skrivajući upravljačke uređaje za nadzor raznih aparata u sobi. U drvu je bila izrezbarena riba koja je iskočila iz gustih, smeđih valova. Znao je da će pritiskom na vidljivo riblje oko uključiti suspenzorska svjetla u prostoriji. Okretanjem jednog od valova upravljalo se ventilacijom, dok se drugim mijenjala temperatura.

Paul se tiho uspravi u postelji. S njegove lijeve strane, iza zid, stajala je visoka polica za knjige. Pomakne li se u stranu, iza nje bi se pojavio ormar s nizom ladica. Kvaka na vratima koja su vodila u dvoranu imala je oblik poluge upravljača ornitopera.

Činilo se da je cijela soba tako uređena da ga što više primami. Soba, a i ovaj planet.

Na pamet mu padne filmska knjiga koju mu je Yueh pokazao: "Arrakis – pustinjska botanička ogledna postaja Njegovog carskog

veličanstva.” Bila je to stara filmska knjiga još iz vremena prije otkrića začina.

Nazivi prolete kroz Paulovu svijest, u pratnji slika koje su utiskivali mnemotehnički impulsi knjige: saguaro, magareći grm, palma datulja, pješčani sporiš, večernja jagorčevina, bačvasti kaktus, plamteći grm, dimno drvo, kreozotni grm... patuljasta lisica, pustinjski sokol, klokanski miš...

Nazivi i slike, nazivi i slike iz čovjekove zemaljske prošlosti – od kojih se većina više nije mogla nigdje naći u svemiru osim na Arrakis.

Postoji toliko novih stvari koje mora naučiti – začin.

I pješčani crvi.

U susjednoj prostoriji zatvore se neka vrata. Paul začuje bat majčinih koraka kako se udaljava niz dvoranu. Znao je da će doktor Yueh uzeti nešto za čitanje i ostati u susjednoj sobi.

Kucnuo je trenutak za polazak u istraživanje.

Paul sklizne iz postelje i krene prema polici za knjige koja se otvori u ormar. Istog trenutka, začuje zvuk iza sebe i okrene se. Izrezbareno krevetno uzglavlje spuštalo se nadolje prema mjestu gdje je dosad ležao. Paul se ukoči i upravo mu je ta nepomičnost spasila život.

Iza daske izađe sićušan lovac-tragač, čija dužina nije prelazila pet centimetara. Paul ga je odmah prepoznao – bilo je to standardno ubojito oružje s kojim se još u ranoj mladosti upozna svaki potomak kraljevske krvi, pogubna metalna igračka kojom su daljinski upravljali neka obližnja ruka i oko. Ona se mogla zariti u pokretno tijelo, gdje bi zatim provala svoj put uz živčane kanale do najbližeg vitalnog organa.

Tragač uzleti i započne poprečno prelaziti preko prostorije.

U Paulovoj svijesti sine naučeno znanje o ograničenjima lovca-tragača: njegovo zgusnuto suspenzorsko polje mutilo je preglednost onome za daljinskim upravljačem. Uz ovo prigušeno svjetlo u sobi, koje mu je jedino osvjetljavalo cilj, njegov rukovatelj se mogao osloniti samo na kretanje – na sve što se micalo. Paul je na postelji ostavio pojas koji je stvarao zaštitno polje. Da je imao laserski pištolj, lako bi oborio napadača, ali laserski pištolji su bili vrlo skupi i izuzetno teški za održavanje – a uvijek je postojala i opasnost od opasnog vatrometa ukoliko laserski snop naiđe na vruće zaštitno polje. Atreidi su se oslanjali na svoja tjelesna zaštitna polja i razboritost.

Paul je stajao u gotovo katatoničnoj nepomičnosti, shvaćajući da se ovoj prijatnji može suprotstaviti jedino svojom inteligencijom.

Lovac-tragač se podignuo još pola metra. Zanjihao se u rebrastoj svjetlosti prozorskih zastora, a zatim ponovno krenuo ispitivati sobu.

Moram ga nekako zgrabiti, pomisli Paul. Bit će sklizak zbog suspenzorskog polja, pa ga moram čvrsto ščepati.

Napadač se sada spustio za pola metra, skrenuo nalijevo i započeo kružiti oko postelje. Iz njega je dopiralo prigušeno zujanje.

Tko li upravlja njime? – upita se Paul. **To** mora biti netko u blizini. Mogao bi pozvati doktora Yueha, ali bi ga ova stvarčica ubila istog trenutka kad otvori vrata.

Vrata koja su vodila u dvoranu iza Paula škripnu. Odande se začuje tup udarac i ona se otvore.

Lovac-tragač jurne pokraj Paulove glave u smjeru gdje je došlo do pokreta.

Paul munjevito ispruži ruku i čvrsto zgrabi pogubnu stvarčicu. Ona je zujala i izmicala se u njegovoj ruci, ali dječakovi mišići očajnički su je stisnuli. Naglo zamahnuvši rukom, on tresne prednjim dijelom tragača po metalnoj plohi vrata. Osjetio je drobljenje, znak razbijanja osjetljivog “oka” ubilačke naprave, i ona mu naposljetku zamukne u ruci.

Međutim, on ju je i dalje čvrsto stezao – želeći biti sasvim siguran.

Naposljetku polagano podigne pogled i spazi kako ga razrogačeno promatraju potpuno plave oči Šadut Mapes.

“Otac me je poslao po tebe”, reče ona. “U dvorani te čeka pratnja.”

Paul kimne, netremice promatrajući neobičnu ženu u vrećastoj robovskoj smeđoj haljini. Njena pažnja je sada bila okrenuta na stvarčicu koju je dječak stiskao u ruci.

“Čula sam o tome”, reče ona. “Ubilo bi me, zar ne?”

Morao je progutati slinu prije nego je odgovorio: “Ja... ja sam bio cilj.”

“Ali išlo je prema meni.”

“Zato jer si se kretala.” Tek tada se upita: **Tko je ovo stvorenje?**

“Spasio si mi život” reče ona.

“Oboma sam nam spasio život.”

“Pa ipak, mogao si pustiti da me pogodi, a onda pobjeći”, reče ona.

“Tko si ti?” upita on.

“Šadut Mapes, domaćica.”

“Otkud si znala gdje sam?”

“Rekla mi je tvoja majka. Srela sam je u dnu dvorane, kod stuba koje vode u čudnu sobu.” Ona pokaže na desnu stranu. “Očevi ljudi te još čekaju.”

Vjerojatno su to Hawatovi ljudi, pomisli on. Moramo pronaći tko je upravljao tragačem.

“Vrati se do očevih ljudi” reče on. “Reci im da sam uhvatio lovca-ubojicu u kući i da se odmah razmile na sve strane i uhvate onoga tko je njime upravljao. Reci im da zatvore sve izlaze iz kuće i blokiraju neposrednu okolinu. Oni će već znati kako će to sprovesti. Ovime je sigurno upravljao neki stranac.”

Nije li to možda ova žena? – upita se iznenada. Ali onda shvati da je to nemoguće. Tragač je bio pod nadzorom kad je ona ušla.

“Prije nego obavim tvoju zapovijed, momče”, reče Mapes, “moramo raščistiti neke stvari među nama. Natovarilo si mi na leđa breme vode, za koje nisam sigurna mogu li ga nositi. Ali mi Slobodnjaci uvijek plaćamo svoje dugove – bili oni crni ili bijeli. Također znamo da se među vama nalazi izdajnik. Ne možemo reći tko je to, ali on sigurno postoji. Nije isključeno da je to ista osoba koja je upravljala ovim mesarskim oružjem.”

Paul je primio poruku u tišini: **izdajnik**. Prije nego je stigao nešto reći, neobična žena se okrenula i požurila prema izlazu.

On je pomisli pozvati natrag, ali nešto u njenom izrazu jasno mu je stavilo do znanja da ga ne bi poslušala. Rekla mu je ono što zna i sada je krenula ispuniti njegovu zapovijed. Za nekoliko trenutaka, kuća će vrvjeti od Hawatovih ljudi.

Misli mu skrenu na drugi dio njihovog neobičnog razgovora: čudna soba. On pogleda nalijevo kamo je pokazala. **Mi Slobodnjaci**. Tako, dakle, izgledaju Slobodnjaci. Zastao je za jedan mnemotehnički treptaj da bi mu crte njenog lica ušle u memorijsko spremište – tamnosiva pojava, s kožom sasušenom poput suhe šljive i potpuno plavim očima sasvim bez bjeloočnica. Na kraju, on prikvači i oznaku: **Šadut Mapes**.

I dalje stežući smrskanog tragača, Paul priđe postelji, podigne lijevom rukom zaštitni pojas, stavi ga oko struka i, trčeći prema lijevoj strani dvorane, započne ga zakopčavati.

Rekla mu je da se njegova majka nalazi negdje ovdje... srela ju je kod stuba koje vode u čudnu sobu.

10.

Na koji je način gospa Jessica uspijevala prebroditi teške trenutke? Pažljivo razmotrite ovu poslovicu Bene Gesserita i možda ćete doći do odgovora: □Svaki put kojim se ide do samog kraja uopće ne vodi nikamo. Uspni se sasvim malo uz planinu da bi je takvom doživio. S njenog vrha ona se ne vidi.’

Iz ‘Obiteljskih ljetopisa Muad’Diba’ princeze Irulan

Na kraju južnog krila Jessica je naišla na neke metalne stube koje su zavojito vodile do ovalnih vrata. Ona se osvrne i baci pogled niz hodnik, a zatim ponovno prema vratima. **Ovalna?** – začudi se ona. Nije li to čudan oblik za vrata u kući? Kroz prozore ispod zavojitih stuba mogla je vidjeti kako veliko, bijelo sunce Arrakisa polagano ide prema zatonu. Velike sjene izduživale su se dvoranom. Ponovno pogleda stube. Bočno osvjetljenje isticalo je komadiće posušene zemlje na metalnom nogostupu stubišta.

Jessica uhvati stubišnu ogradu i započne se penjati. Pod skliskim dlanom osjećala je hladnoću rukohvata. Zaustavila se pred vratima, primijetila da nemaju kvaku, ali je tamo gdje se trebala nalaziti brava uočila blago uleknuće na njihovoj površini.

Ovo sigurno nije brava na dlan, reče ona u sebi. Brava na dlan mora biti podešena za nečiji poseban oblik i li **nije dlana.** Ali, izgleдалa je kao brava na dlan. Ali postojali su načini za otvaranje bilo kakve brave tog tipa – to je naučila u školi.

Jessica se još jednom osvrne želeći se uvjeriti da je nitko ne promatra, a zatim postavi dlan u uleknuće u vratima; istog trenutka se okrene i ugleda Mapes kako se približava podnožju stubišta.

“U velikoj dvorani su neki ljudi koji kažu da ih je poslao vojvoda po mladog gospodara Paula”, reče Mapes. “Imaju vojvodin pečat i straža ih je identificirala.” Ona skrene pogled prema vratima, a zatim ponovno pogleda Jessicu.

Oprezna je ova Mapes, pomisli Jessica. **To je dobar znak.**

“U petoj je prostoriji od ovog kraja dvorane; to je mala spavaća soba”, reče Jessica. “Ne budeš li ga mogla probuditi, pozovi doktora Yueha u susjednoj sobi. Možda će mu trebati injekcija za buđenje.”

Mapes ponovno pažljivo pogleda ovalna vrata i Jessici se učini da joj se u izrazu lica pojavio tračak mržnje. Ali prije nego ju je stigla

upitati za vrata, kao i o onome što se krije iza njih, Mapes se okrenula i požurila niz dvoranu.

Hawat je ispitao ovo mjesto, pomisli Jessica. Ovdje ne može biti ničeg opasnog.

Ona gurne vrata koja se otvore prema maloj prostoriji, s čije su se suprotne strane nalazila još jedna ovalna vrata. Ova su imala točkastu bravu.

Zračna komora, pomisli Jessica. Spusti pogled i na podu male prostorije primijeti metalni podupirač s Hawatovim osobnim znakom. Podupirač je služio za pridržavanje vrata otvorenim, pomisli ona. Vjerojatno ga je netko slučajno srušio, ne shvaćajući da se vanjska vrata zatvaraju bravom na dlan.

Ona zakorači preko praga u prostoriju.

Što će u kući zračna komora? upita se. Iznenada joj na pamet padnu egzotična stvorenja zatvorena u posebnim klimatskim uvjetima.

Posebni klimatski uvjeti!

To bi bilo sasvim primjereno Arrakisu, gdje čak i najotpornije strano raslinje mora biti navodnjavano.

Vrata iza nje se započnu polagano zatvarati. Ona ih zaustavi i podmetne podupirač koji je Hawat ostavio, a zatim se ponovno okrene prema unutrašnjim vratima s točkastom bravom, opazivši sitan natpis u metalu iznad kvake. Tekst je bio ispisan na galač jeziku:

“Oj, čovječe! Ovdje je jedan divan dio Božje Tvorevine; stani ispred njega i nauči voljeti savršenstvo tvog Vrhunskog Prijatelja.”

Jessica se svom težinom osloni na kotač. On popusti na lijevu stranu i unutrašnja vrata se otvore. Blaga zračna struja pogladi je po obrazima i zanjžiše rubove kose. Osjetila je promjenu u zraku koji je odjednom postao nekako puniji. Otvori širom vrata i pred očima joj se ukaže raskošno zelenilo obasjano žutom sunčevom svjetlosti.

Žuto sunce? – začudi se u prvi tren. A onda joj sine: **Ne, filter!**

Zakorači preko praga i vrata iza nje se zatvore.

“Stakleni vrt pun biljnih uzoraka s planeta koji ne oskudijevaju vodom”, promrmlja ona.

Biljke u loncima i obrezano drveće nalazili su se posvuda unaokolo. Prepoznala je mimoze, rascvjetale dunje, sondagi, još neprolistalu pleniscentu, zelene i bijele stabljike akarsoa... ruže...

Čak i ruže!

Ona se sagne i pomiriše jedan divovski ružičasti cvijet, a zatim se ponovno uspravi i započne razgledavati unutrašnjost.

Istog trenutka postala je svjesna ritmičkog zvuka.

Razgrne rukama šumu isprepletenog lišća i kroz taj otvor pogleda prema sredini prostorije. Tamo je ugledala malu fontanu oblih rubova. Ritmički šum stvarao je široko izvirući mlaz vode, koji je bučno padao na dno metalne zdjele.

Jessica provede brzu vježbu za pročišćavanje osjetila, a zatim nastavi istraživati prostoriju centimetar po centimetar. Izgledala je kvadratnog oblika, s osnovicom dugom deset metara. Zbog toga što se nalazila iznad kraja dvorane i što je imala neke nježne konstrukcijske razlike, zaključila je da je dograđena na krov ovog krila davno nakon što je cijelo zdanje već bilo podignuto.

Zastala je kod južnog kraja prostorije, ispred prostranog filter-stakla, osvrnuvši se oko sebe; cijela prostorija je bila obrasla egzotičnim biljkama s planeta koji nisu oskudijevali vlagom. Nešto zašušti u zelenilu. Ona se napne, a zatim opazi jednostavan vremenski servok mehanizam, koji je imao osnovnu cijev i mnoštvo bočnih rukavaca. Jedan rukavac se podigne, rasprši finu maglicu i navlaži je po obrazima. Kad je crijevo ponovilo istu kretnju, ona ugleda što je navodnjavalo: busen paprati.

Voda se nalazila posvuda u prostoriji – na planetu gdje je ova tekućina predstavljala najdragocjeniji životni sok. Ovakva rastrošnost s vodom sasvim ju je izbacila iz njene unutrašnje ravnoteže.

Baci pogled na sunce koje je zbog filtra dobilo žutu boju. Stajalo je nisko na zupčastom obzoru, iznad grebena koji su tvorili dio golemog kamenog uzdignuća poznatog pod nazivom Zaštitni Zid.

Filter-staklo, pomisli ona. Da bi se bijelo sunce pretvorilo u nešto znatno blaže i intimnije. Tko li je samo napravio ovo? Leto? Njemu je slično da me iznenadi ovakvim darom, ali za to nije bilo vremena. Osim toga, bio je zaokupljen ozbiljnijim problemima.

Sjetila se izvješća u kojem je stajalo da većina arakiških kuća ima zračne komore na vratima i prozorima radi očuvanja i zadržavanja unutrašnje vlage. Leto je rekao da je zanemarivanje ove predostrožnosti, odnosno činjenica da su vrata i prozori imali tek štitnike protiv sveprisutne prašine, predstavljalo hotimičan izraz moći i blagostanja ovog doma.

Ali ova prostorija je sve to znatno jače izražavala nego samo izostavljanje zadrživača vlage na vanjskim vratima. Procijenila je da ova prostorija, stvorena samo radi užitka, koristi količinu vode dovoljnu za održavanje tisuću ljudi na Arrakisu... ako ne i više.

Jessica krene uzduž prozora i nadalje pogledom ispitujući prostoriju. Nakon nekoliko koraka zapazi pokraj fontane neku metalnu

površinu, postavljenu na visini običnog stola, na kojoj ugleda jednu bilježnicu i pisaljku, djelomično skrivenu nadvijenim lepezastim listom. Pride toj površini, primijeti na njoj oznake Hawatovog pregleda, a zatim pročita poruku napisanu na bilježnici:

GOSPI JESSICI

Neka ti ova prostorija pruži podjednako zadovoljstvo koliko je meni. Molim te, dopusti da ti ona prenese pouku koju smo obje stekle od istih učitelja: blizina neke željene stvari dovodi čovjeka u iskušenje prevelike popustljivosti. U tom smjeru se krije opasnost.

Moje najsrdačnije želje

MARGOT GOSPA FENRING

Jessica kimne glavom, prisjetivši se da joj je Leto spomenuo da je prije njih ovdašnji Carev izaslanik bio grof Fenring. Ali skrivena poruka u zabilješci nalagala je neposrednu opreznost, budući da je na skriven način otkrivala da je njen pisac bila članica reda Bene Gesserit. Ali gorka pomisao prostruji u trenutku Jessici kroz svijest: ***Grof se oženio svojom gospom.***

Još dok joj je ta pomisao treperila na rubovima svijesti, baci se u potragu za skrivenom porukom. Morala je biti skrivena ovdje negdje. Otvorena poruka sadržala je šifriranu rečenicu koju je svaka Bene Gesserit (ako je nije u tome sprječavala neka Zapovijed Škole) bila obvezna priopćiti drugoj Bene Gesserit kad su uvjeti to zahtijevali: “U tom smjeru se krije opasnost.”

Jessica opipa poledinu lista, tražeći skrivene rupice koda. Ništa. Zatim započne prevlačiti osjetljivim prstima po rubovima bilježnice. Ništa. Vratila ju je na mjesto gdje ju je našla, osjećajući kako je hvata žurba.

Nije li možda nešto povezano s položajem bilježnice? – upita se ona. Ali Hawat je već bio u ovoj prostoriji i nedvojbeno ju je već pomaknuo. Ona baci pogled na list iznad bilježnice. List! Jessica prevuče prstom duž njegove donje površine, pa duž ruba i konačno duž stabljike. Bila je tu! Prsti joj napipaše sitne kodne točke i započnu se kretati po njima, čitajući:

“Tvoj sin i vojvoda nalaze se u neposrednoj opasnosti.

Pripremljena je jedna spavaća soba koja treba privući tvoga sina. H ju je opremio opasnim zamkama, koje ćete sve otkriti, osim možda jedne.” Jessica se s naporom suzdrži da ne pojuri do Paula; morala je najprije pročitati cijelu poruku. Prsti joj nastave klizati preko točkica: “Ne znam

točnu vrstu prijetnje, ali je povezana s krevetom. Opasnost po vojvodu krije se u izdaji nekog povjerljivog prijatelja ili časnika. H te planira pokloniti jednom svom miljeniku. Koliko ja znam, ovaj stakleni vrt je siguran. Oprosti što ne mogu više reći. Izvori su mi oskudni, budući da moj grof nije plaćenik H. U žurbi, MF.”

Jessica pusti list i okrene se požuriti do Paula. U tom trenutku, vrata zračne komore se uz tresak otvore. Kroz njih upadne Paul, držeći nešto u desnoj ruci, a zatim ih ponovno s treskom zatvori za sobom. Ugledavši majku, počeo se probijati kroz zelenilo prema njoj; kad je stigao do fontane, ispružio je ruku u kojoj je držao neki predmet i stavio je pod mlaz vode.

“Paul!” Ona ga zgrabi za ramena, pogledavši mu u ruku. “Što je to?” Odgovorio joj je gotovo nehajnim glasom, ali ona je shvatila napor koji se krio iza riječi: “Lovac-tragač. Uhvatio sam ga u mojoj sobi i smrskao mu prednji dio, ali hoću biti sasvim siguran. Voda bi ga trebala dokrajčiti.”

“Potopi ga!” naredi mu ona.

“Makni ruku” reče mu za nekoliko trenutaka. “Ostavi ga u vodi.” On izvuče ruku, otrese vodu s nje i zagleda se u nepomični metal u fontani. Jessica otkine jednu stabljiku i podbode opasnu napravu. Bila je mrtva.

Ona baci grančicu u vodu i pogleda Paula. Njegove oči ispitivale su prostoriju detaljnom pronicljivošću u kojoj je odmah prepoznala način Bene Gesserit.

“Ovdje bi svašta moglo biti skriveno”, reče on.

“Imam razloga vjerovati da je mjesto sigurno” odgovori ona.

“I moja soba je smatrana sigurnom. Hawat je rekao...”

“Bio je to lovac-tragač”, podsjeti ga ona. “To znači da je netko u kući upravljao njime. Nadzorni uređaji tragača imaju ograničen domet. Stvarčica je mogla biti ubačena nakon Hawatovog pregleda.” Ali na pamet joj padne poruka na listu: ‘...izdaja nekog povjerljivog prijatelja ili časnika’. To sigurno nije Hawat. Ne, to ne može biti Hawat.

“Hawatovi ljudi upravo pretražuju kuću”, reče on. “Tragač zamalo nije pogodio staricu koja me je došla probuditi.”

“Šadut Mapes”, reče Jessica, sjetivši se susreta kod stuba. “Otac te pozvao...”

“To može pričekati” uzvratila Paul. “Zašto vjeruješ da je ova prostorija sigurna?”

Ona pokaže na bilježnicu i objasni mu.

On se blago opusti.

Ali Jessica je i dalje ostala napeta, pomislivši: Lovac-tragač! Milostiva Majko! Trebalo joj je sve znanje stečeno tijekom dugotrajne obuke da bi se othrvala napadu hysterije.

Paul zaključio hladno: “To su Harkonneni, naravno. Morat ćemo ih uništiti.”

Na vratima zračne komore začuje se kucanje – šifrirani znak pripadnika Hawatovih jedinica.

“Naprijed”, reče Paul.

Vrata se otvore i u prostoriju uđe neki visoki čovjek u atreidskoj odori i s Hawatom oznakom na kapi. “Tu ste, sir”, reče. “Domaćica mi je rekla da vas ovdje potražim.” On se osvrne po prostoriji. “Pronašli smo kamenu mogilu u podrumu i uhvatili jednog čovjeka u njoj. Imao je konzolu za daljinsko upravljanje tragačem.”

“I ja ću sudjelovati u ispitivanju”, reče Jessica.

“Žao mi je, moja gospo. Došlo je do gužve dok smo ga hvatali. Čovjek je mrtav.”

“Ima li što po čemu bismo ga mogli identificirati?” upita ona.

“Još ništa nismo pronašli, moja gospo.”

“Je li to možda domorodac s Arrakeena?” upita Paul.

Jessica kimne glavom, zadovoljna Paulovom oštroumnošću.

“Izgleda kao domorodac”, reče čovjek. “Sudeći po svemu, postavljen je u kamenu mogilu prije više od mjesec dana i tu je čekao naš dolazak. Kamen i žbuka na mjestu gdje je ušao u podrum bili su nedirnuti kad smo jučer to pregledavali. Jamčim to svojim ugledom.”

“Nitko ne sumnja u vašu temeljnost”, reče Jessica.

“Ja sumnjam, moja gospo. Trebali smo dolje upotrijebiti zvučne sonde.”

“Pretpostavljam da to sada radite”, reče Paul.

“Da, sir.”

“Izvijestite mog oca da ćemo malo zakasniti.”

“Na zapovijed, sir.” On baci pogled prema Jessici. “Hawat je naredio da se pod ovakvim okolnostima mladi gospodar mora skloniti na sigurno mjesto.” Oči mu ponovno prošaraše prostorijom. “Što je s ovom prostorijom?”

“Imam razloga vjerovati da je sigurna”, reče ona. “Pretražili smo je i Hawat i ja.”

“Onda ću postaviti stražu pred vratima, moja gospo, sve dok ponovno ne završimo pretraživanje kuće.” On se nakloni Jessici, uputi pozdrav Paulu dodirnuvši kapu, izađe van i zatvori vrata za sobom.

Paul prvi prekinu tišinu, rekavši: “Kako bi bilo da kasnije i sami ispitamo kuću? Tvoje oči mogle bi zamijetiti stvari koje bi drugima bile neprimjetne.”

“Ovo krilo je jedini preostali dio kojeg nisam istražila”, reče ona. “Ostavila sam ga za kraj, jer...”

“Jer se Hawat osobno pobrinuo za njega”, reče on.

Ona uputi brz i sumnjičav pogled prema sinu.

“Ne vjeruješ Hawatu?” upita ga.

“Vjerujem, ali već je star i... previše radi. Mogli bismo mu malo olakšati posao.”

“To bi ga samo posramilo i ugrozilo mu učinkovitost” reče ona. “Dugujemo mu puno poštovanje i povjerenje... a on to stvarno i zaslužuje.”

Paul reče: “Kad se mom ocu ne sviđa nešto kod tebe, on samo kaže *Bene Gesserit!* kao da izgovara neku kletvu.”

“A što se to tvom ocu ponekad ne sviđa kod mene?”

“Kad raspravljaš s njime.”

“Ti nisi tvoj otac, Paule.”

Paul pomisli: To će je zabrinuti, ali moram joj reći što mi je Mapes rekla o izdajniku među nama.

“Što mi to prešućuješ?” upita ga Jessica. “To ti ne sličī, Paule.”

On slegne ramenima i prepriča joj razgovor s Mapes.

Kad je sin završio, Jessica se prvo sjeti poruke s poleđine lista i brzo donese odluku; pokazala je Paulu list i rekla mu za poruku.

“Moramo odmah izvijestiti oca o ovome”, reče on. “Kodirat ću radiogram i poslati mu ga.”

“Ne”, reče ona. “Pričekat ćeš dok ne budete nasamo. S ovime treba upoznati što manje ljudi.”

“Misliš li da baš nikome ne možemo vjerovati?”

“Postoji još jedna mogućnost”, reče ona. “Možda je i ova poruka dio plana. Ljudi koji su nam je dostavili mogli su vjerovati u njenu točnost, ali ne možemo isključiti da je njena svrha bila dospijeće do nas.”

Paulovo lice odjednom se smračī. “Posijati nepovjerenje i sumnju među nas i na taj nas način oslabiti”, reče on.

“Moraš diskretno izvijestiti oca i upozoriti ga i na ovu mogućnost”, reče ona.

“Shvaćam.”

Ona se okrene prema visokom filter-staklu i baci pogled prema jugoistoku gdje je zalazilo sunce na Arrakisu – žuta lopta nisko iznad grebena.

Paul se okrene u istom smjeru kao i Jessica i reče: “Ne vjerujem da je to Hawat. Možda je to Yueh?”

“On nije ni časnik, niti povjerljivi prijatelj”, reče ona. “Osim toga, uvjeravam te da Yueh ništa manje od nas ne mrzi Harkonnene.”

Netremice promatrajući grebene, Paul pomisli: To sigurno nisu Gurney... ili Duncan. Nije li možda netko od nižih časnika? Ne, nemoguće. Svi oni dolaze iz obitelji koje su nam naraštajima lojalne... *i to s jakim razlogom.*

Osjećajući da je hvata umor, Jessica prođe rukom preko čela. ***Kako li je ovdje opasno!*** Promatrala je krajolik ispred sebe, žut kroz filtre, proučavajući ga. Iza vojvodinih posjeda pružao se dobro zaštićen skladišni prostor – nizovi začinskih silosa s visokim stražarskim kulama koje su stajale unaokolo poput mnoštva preplašenih paukova. Do dalekih grebena Zaštitnog Zida mogla je raspoznati dvadesetak ovakvih skladišnih prostora sa silosima – dugački nizovi koji su se skupljali u točku u daljini.

Polagano, profiltrirano sunce zašlo je za obzor. Njegovo mjesto pomalo su počele zauzimati zvijezde. Ugledala je jednu vrlo sjajnu sasvim nisko na horizontu, koja je treperila jasnim i točnim ritmom; bilo je to neobično podrhtavanje svjetlosti: blink-blink-blink-blink-blink...

Paul se pokrene pokraj nje u zamračenoj prostoriji.

Jessica odjednom posveti svu pažnju blistavoj zvijezdi, shvativši da je ona prenisko, odnosno da se mora nalaziti negdje na grebenima Zaštitnog zida.

Netko signalizira!

Pokušala je shvatiti poruku, ali bila je to šifra s kojom se nikada ranije nije susrela.

Druga svjetla počela su se paliti u ravnici ispod grebena: male žute mrlje raštrkane nasuprot tamnog plavetnila. A onda se jedno svjetlo s njihove lijeve strane započne pojačavati i treperiti u smjeru grebena – vrlo brzo: treptaj, bljesak, treptaj!

Trenutak zatim, već je nestala.

Istog trenutka ugasila se i lažna zvijezda na jednom od grebena.

Signali... bila je to više nego uvjerljiva opomena.

Zašto za signaliziranje preko područja koriste svjetlo? upita se ona. Zašto nisu mogli koristiti komunikacionu mrežu?

Odgovor je bio očigledan: sve veze sada su se nalazile pod nadzorom vojvode Leta. Svjetlosni signali mogli su značiti samo jedno: razmjenu poruka između neprijatelja – između Harkonnenovih ljudi.

Na vratima iza njih začulo se kucanje, a zatim i glas Hawatovog čovjeka: “Sve je u redu, sir... moja gospo. Vrijeme je da mladog gospodara odvedemo njegovom ocu.”

11.

Kažu da je vojvoda Leto zatvorio oči pred opasnostima Arrakisa, da se nepažljivo strmoglavio u provaliju. Ne bi li možda bilo točnije reći da je predugo živio u uvjetima stalne opasnosti pa je pogrešno procijenio promjenu njenog intenziteta. Ili se – tko zna? – hotimice žrtvovao da bi mu sin imao bolji život. Sve činjenice ukazuju da je vojvoda bio čovjek kojeg nije bilo lako prevariti.

Iz 'Obiteljskih kronika Muad'Diba' princeze Irulan

Vojvoda Leto je stajao oslonjen na ogradu kontrolnog tornja za ateriranje izvan Arrakeena. Prvi noćni mjesec, spljošten na polovinu i sličan kakvom srebrnom novčiću, nalazio se prilično visoko iznad južnog obzora. Ispod njega, kroz izmaglicu prašine, nazubljeni grebeni Zaštitnog Zida sjali su poput suhog leda. A s lijeve strane i svjetla Arrakeena također su sjajila kroz koprenu – žuta... bijela... plava...

Razmišljao je o izvješćima koja su s njegovim potpisom poslana po svim nastanjenim mjestima planeta: "Naš uzvišeni Car Padišah zapovjedio mi je da preuzmem upravu nad ovim planetom i prekinem sve svađe."

Ritualna formalnost teksta ispunila ga je osjećanjem samoće. Koga je još mogao prevariti ovaj glupi legalizam? Slobodnjake svakako ne. Niti Male Kuće koje su nadzirale unutrašnju trgovinu na Arrakisu... i sve pripadale Harkonnenu, gotovo do posljednjeg čovjeka. ***Pokušali su mi ubiti sina!***

Teško je bilo suzdržati bijes.

Primijetio je farove nekog vozila koje se približavalo astrodromu iz smjera Arrakeena. Ponadao se da to dolazi Paul u pratnji straže. Zakašnjenje ga je počelo uznemirivati, iako je znao da iza toga stoji oprez Hawatovog časnika.

Pokušali su mi ubiti sina!

On zatrese glavom, tjerajući od sebe srdite misli, i pogleda unatrag prema pisti gdje je pet letjelica iz njegove fregate stajalo uz rub astrodroma poput monolitnih stražara.

Bolje zakašnjenje zbog opreza nego...

Časnik je bio dobar, podsjeti se on. Čovjek s preporukama za unapređenje, potpuno odan.

Naš uzvišeni Car Padišah...

Kad bi barem stanovnici ovog dekadentnog garnizonskog grada mogli vidjeti Carevu privatnu poruku ovom “gospodinu vojvodi”, odnosno prezrive aluzije upućene na račun ovdašnjih muškaraca i žena s velom preko lica: “...što se drugo i može očekivati od barbara čiji je najdraži san živjeti izvan uređene sigurnosti faufreluča?”

A vojvoda toga trenutka osjeti da je njegov najomiljeniji san ukinuti klasne razlike i nikada više ni ne pomisliti na tu opasnu uređenost. Digne pogled iznad prašinate koprene, prema zvijezdama koje nisu treperile, pomislivši: Oko jedne od ovih točkastih svjetlosti kruži Caladan... ali ja više nikada neću vidjeti svoj *rodni svijet*. Čežnja za Caladanom ispuni ga iznenadnom boli. Osjetio je da ona nije potekla iz njegovog bića, već se pružila k njemu s Caladana. Nikako nije uspijevao nazvati ovu suhu pustoš Arrakisa svojim domom i bojao se da će tako zauvijek i ostati.

Moram zatomiti osjećaje, pomisli on. Zbog dječaka. Ako ikada bude imao dom, onda će to biti ovdje. Ja mogu razmišljati o Arrakisu kao o paklu u koji sam stigao prije smrti, ali njemu ovo mjesto mora postati izvor nadahnuća. On u njemu nešto mora pronaći.

Val samosažaljenja, kojeg je istog trenutka prezreo i odbacio od sebe, prostruji kroz njega i tko zna zašto su mu na pamet pala dva stiha iz jedne pjesme koju je Gurney Halleck često pjevao:

Pluća mi kušaju zrak Vremena koji huji kroz pijesak koji pada...

Pa, Gurneyja će ovdje čekati obilje pijeska koji pada. Prostranstvo koje se pružalo s druge strane grebena, obrubljenog mjesečinom, bila je pustinja – gole stijene, dine i uskovitlana prašina, nekartografirana suha pustoš, uzduž čijih su se rubova, a možda i po unutrašnjosti, nalazila raštrkana glavnina Slobodnjaka. Ako je išta moglo zajamčiti budućnost lozi Atreida, onda su to bili Slobodnjaci. Naravno, jedino ako Harkonneni nisu uspjeli i njih uvući u svoje paklene planove.

Pokušali su mi ubiti sina!

Prodorna metalna buka zatrese toranj i prodrma ogradu pod njegovim rukama. Ispred njega se spusti zaštitna pregrada, zatvorivši mu pogled.

Dolazi letjelica, pomisli. Vrijeme je da siđem i vratim se poslu. Okrene se stubama iza sebe koje su vodile dolje u veliku prijemnu prostoriju. Dok je silazio, pokušao je ostati smiren pripremajući se za predstojeći okršaj.

Pokušali su mi ubiti sina!

Kad je stigao do prostorije sa žutom kupolom, ljudi su već nahrupili s uzletišta. Nosili su svoje svemirske torbe prebačene preko ramena, dovikujući se i bučno se zabavljajući, poput studenata koji se vraćaju s odmora.”

“Hej! Osjećaš li tlo pod nogama? To ti je gravitacija, mladiću!”
“Kako li je samo jaka ovdje? Osjećam se prilično težak.”

“Devet desetina normalne, tako barem piše u knjigama.”

Bujice riječi ispune veliku prostoriju.

“Jesi li dobro pogledao onu rupu usput? Gdje li je samo sav onaj plijen kojeg su nam obećali da će nas čekati ovdje?”

“Harkonneni su sve pokupili sa sobom!”

“Ja jedino žudim za toplim tušem i mekim krevetom!”

“Zar nisi čuo, budalo? Ovdje nema tuševa. Guzicu ćeš ispirati pijeskom!”

“Hej! Pazi! Vojvoda!”

Vojvoda zakorači sa stuba u ulaz i nađe se u iznenada utihnutoj prostoriji.

Na čelu gomile krupnim koracima korlačao je Gurney Halleck, s vrećom preko ramena, držeći u ruci vrat devetostrunog baliseta. Imao je dugoprste ruke s velikim palcima i preciznih kretnji, koje su iz tog instrumenta izvlačile nježnu glazbu.

Vojvoda pogleda Hallecka, diveći se njegovoj ružnoj građi, i zamijeti njegove oči, slične izlomljenom staklu, pune divljeg razumijevanja. Bio je to čovjek koji je živio izvan faufreluča, ali se zato pokoravao svim njegovim propisima. Kako li ga je ono Paul nazvao?

Gurney Hrabri.

Halleckova valovita plava kosa bila je začušljana preko pojedinih oćelavjelih dijelova njegove glave. Široka usta bila su mu razvučena u ugodan osmijeh, a brazgotina od inkvine biča, koja mu se protezala preko brade, pomicala se kao da je živa. Čitavo njegovo držanje odavalo je nehajnost, ali i skrivenu snagu. On priđe vojvodi i pokloni se.

“Gurney”, reče Leto.

“Moj gospodar”, odgovori on, a onda pokaže balisetom prema ljudima u prostoriji. “Ovo su zadnji. Draže bi mi bilo da sam došao u prvoj skupini, ali...”

“Preostalo je nešto Harkonnena i za tebe” reče vojvoda. “Dođi malo u stranu, Gurney, htio bih ti nešto reći u četiri oka.”

“Kako želite, gospodar.”

Povukli su se u jednu uvučenu nišu s automatom na žetone za vodu, dok su u velikoj prostoriji ljudi nastavili neumorno čavrljati. Halleck odloži torbu u kut, ali zadrži baliset.

“Koliko ljudi možeš dati Hawatu?” upita vojvoda.

“Zar je Thufir u nevolji, sir?”

“Izgubio je samo dva agenta, ali nam je zato njegova prethodnica pružila izvrsne podatke o cijelom ovdašnjem ustrojstvu Harkonnena. Budemo li brzo djelovali, mogli bismo osigurati značajnu sigurnost, odnosno važan manevarski prostor. Potrebni su mu svi ljudi koje možeš odvojiti – ljudi kojima neće biti strano baratanje nožem.” “Mogu mu ustupiti tristo svojih najboljih ljudi”, reče Halleck. “Kamo ih trebam uputiti?”

“Na glavni ulaz. Hawat je tamo ostavio agenta koji će ih dočekati.” “Moram li to odmah učiniti, sir?”

“Samo još trenutak. Postoji još jedan problem. Zapovjednik astrodroma će pod nekim izgovorom ovdje zadržati transporter do zore. Cehovski astrobrod kojim smo mi došli ovamo vjerojatno je već nastavio svoj put, dok transporter mora stupiti u kontakt s jednim teretnim brodom i isporučiti mu tovar začina.”

“Našeg začina, gospodaru?”

“Našeg začina. Ali transporter će prebaciti i nekoliko lovaca na začin iz starog režima. Oni imaju pravo otići nakon promjene vlasnika feuda i Arbitar Promjene im je to dopustio. Ali to su dragocjeni radnici, Gurney; ima ih oko osam stotina. Prije nego transporter krene, moraš uvjeriti neke od tih ljudi da nam se priključe.”

“Koliko su mi odriješene ruke pri tom uvjeravanju?”

“Želim da dobrovoljno surađuju, Gurney. Ti ljudi imaju iskustvo i znanje koje nam je potrebno. To što odlaze, samo pokazuje da nisu dio Harkonnenove mašinerije. Hawat vjeruje da su u tu skupinu ubačeni neki provokatori, ali znaš ti njega: on vidi ubojicu u svakoj sjeni.”

“Thufir je svojedobno pronašao neke vrlo konkretne sjene, gospodaru.”

“A ima i takvih koje nije pronašao. Ipak, mislim da bi ubacivanje tajnih agenata u skupinu koja se sprema na odlazak bio izraz domišljatosti koji baš nije primjeren Harkonnenima.”

“Nije isključeno, sir. Gdje su ti ljudi?”

“Dolje, na nižoj razini, u čekaonici. Predlažem da siđeš do njih i odsviraš im dvije ili tri pjesmice da ih malo omekšaš, a zatim ih pritisni. Možeš ponuditi visoke položaje onima koji to zavrjeđuju.

Obećaj im također i dvadeset posto veću plaću nego su je imali pod Harkonnenima.”

“Ne više od toga, sir? Znam kolike su kod Harkonnena bile nadnice. Ljudima koji u džepu imaju dopuštenje odlaska i koji jedva čekaju da krenu na put... pa, sir, sumnjam da će im dodatnih dvadeset posto biti dovoljno primamljiv razlog za promjenu mišljenja i ostanak.”

Leto nestrpljivo reče: “Onda iskoristi tvoje diskreciono pravo za posebne slučajeve. Ali sjeti se da riznica nije bunar bez dna. Pokušaj ih prvo svakako kupiti s dodatnih dvadeset posto. Posebno su nam potrebni prijevoznici, meteorolozi, ljudi za dine – svi koji imaju iskustvo vezano za pijesak.”

“Na zapovijed, sir”, reče Gurney. “Svi će poći zbog nasilja: lica će izložiti istočnom vjetru, prepustivši se robovanju pijesku.”

“Sasvim prikladan citat”, reče vojvoda. “Prepusti zapovijedanje svojim ljudima nekom časniku. Naredi mu da ih upozna s disciplinom uporabe vode, a zatim neka ih odvede na spavanje u barake pokraj astrodroma. Osoblje astrodroma bit će im na usluzi. I ne zaboravi ljude za Hawata.”

“Tri stotine najboljih, sir.” On podigne svoju svemirsku torbu. “Gdje ću vam se javiti kad obavim sve zadaće?”

“Uselio sam u vijećnicu na vrhu zgrade. Tamo ćemo održati sastanak. Želim da po cijelom planetu bude razasлана nova naredba, kojoj će prethoditi naoružane jedinice.”

Okrećući se, Halleck se naglo zaustavi i uhvati Letov pogled. “Mislite da ćemo se suočiti s takvim poteškoćama, sir? Zar se ovdje ne nalazi Arbitar Promjene?”

“Borba će se voditi otvoreno i zakulisno” odgovori vojvoda. “Krv će poteći potocima prije nego uspijemo okončati cijelu stvar.”

“A voda koju si pio iz rijeke pretvorit će se u krv na suhome tlu”, spomene citat Halleck.

Vojvoda uzdahne. “Vrati se brzo, Gurney.”

“Vrlo dobro, gospodar.” Ožiljak od biča mu se rastegnuo kad se osmjehnuo. “Prionut ću na svoj posao poput divljeg magarca u pustinji.” “Okrene se, ode krupnim koracima do središta prostorije, zadrži se tu neko vrijeme izdajući naredbe, a zatim na čelu ljudi krene van.

Leto zavrti glavom promatrajući ga kako se udaljava okrenut leđima. Halleck je bio neprekidno iznenađenje – glava puna pjesama, citata i kitnjastih fraza... i srce ubojice, kad se radilo o Harkonnenima.

Leto krene dijagonalno prema dizalu, krećući se sporim korakom i odgovarajući na pozdrave odmahivanjem rukom. Susreo je jednog promidžbenog časnika, zaustavio ga i predao mu poruku koju je ovaj trebao prenijeti svim ljudima, ovisno o njihovom statusu: oni koji su došli sa ženama sigurno jedva čekaju glas jesu li one dobro i gdje ih mogu naći. Drugi će vjerojatno s radošću primiti poruku da u domorodačkoj populaciji ima više žena nego muškaraca.

Vojvoda potapša čovjeka iz promidžbe po ramenu, što je značilo da ova poruka ima apsolutni prioritet i da je treba odmah razglasiti, a zatim nastavi svojim putem. Otpozdravljao je ljudima kimanjem glave, osmjehivanjem i razmjenjivanjem pristojnosti s podređenima.

Tko izdaje naredbe mora uvijek zračiti povjerenjem, pomisli on. A to povjerenje predstavlja pravo opterećenje kad se čovjek nađe u kritičnoj situaciji, ali to nitko drugi nikada ne smije primijetiti.

Oteo mu se uzdah olakšanja kad je naposljetku ušao u dizalo i našao se sam pred bezličnim vratima i zidovima kabine.

Pokušali su mi ubiti sina!

12.

Iznad izlaza na arakenski astrodrom, grubo uklesan, kao nekim neprikladnim alatom, stoji natpis koji će Muad'Dib bezbroj puta ponoviti. Vidio ga je te prve noći na Arrakisu kad su ga doveli do vojvodinog zapovjednog mjesta da bi sudjelovao u prvom vijećanju očevog vrhovnog stožera. Njegove riječi predstavljaju molbu onima koji napuštaju Arrakis, ali su mračno općinile dječaka koji tek što je za dlaku izmaknuo smrti. Natpis glasi: 'Oh, vi koji znate koliko patimo ovdje, ne zaboravite nas u vašim molitvama!'

Iz 'Upute o Muad'Dibu' princeze Irulan

Čitava teorija ratovanja predstavlja proračunat rizik“ reče vojvoda, “ali kad taj rizik uključi i vašu obitelj, onda proračun postaje potisnut... drugim stvarima.”

Znao je da nije uspio suzdržati srdžbu koliko je trebao; okrenuo se i krutim koracima otišao duž dugačkog stola, a zatim se vratio.

Vojvoda i Paul bili su sami u astrodromskoj konferencijskoj dvorani. Bila je to vrlo akustična prostorija, opremljena jedino dugačkim stolom, staromodnim tronožnim stolicama oko njega i kartografskim ekranom s projektorom na jednom kraju. Ispričao je ocu što je doživio s lovцем-tragačem i izvijestio ga da mu neki izdajnik radi o glavi.

Vojvoda se zaustavi nasuprot Paula i osloni se rukama ma stol: **“Hawat mi je rekao da je kuća sigurna!”**

Oklijevajući kratko, Paul nastavi: “I ja sam bio ljut – u početku. Također sam okrivljavao Hawata. Ali opasnost je došla izvan kuće. Prijetnja je bila jednostavna, mudra i neposredna. Najvjerojatnije bi se i ostvarila da me ti i mnogi drugi, uključujući tu i Hawata, niste izvrsno uvježbali za takve slučajeve.”

“Braniš li ga?” upita vojvoda.

“Da.”

“On polako stari. U tome je stvar. Trebao bi...”

“On je mudar i vrlo iskusan”, reče Paul. “Koliko se Hawatovih pogreški možeš sjetiti?”

“Ja bih ga trebao braniti”, reče vojvoda, “a ne ti.”

Paul se osmjehne.

Leto sjedne na čelo stola i položi ruku na sina. “Izgleda da si odsad... sazio, sine.” Odmakne ruku. “Drago mi je zbog toga.” Vojvoda uzvrati sinu smiješak. “Hawat će samoga sebe kazniti. On će se sam više ljutiti na sebe, nego što bismo uspjeli nas obojica zajedno.”

Paul pogleda prema zatamnjenim prozorima iza kartografskog ekrana i ostane buljiti u pomrčinu. Svjetiljke u prostoriji odražavale su se na balkonskoj ogradi. Primijetio je vani kretnju i prepoznao lik stražara u atreidskoj odori. Paul skrene pogled na bijeli zid iza oca, a zatim ga spusti do blistave površine stola, primijetivši kako mu se šake stišću.

Vrata nasuprot vojvode se započnu otvarati i na njima se pojavi Thufir Hawat; izgledao je stariji i oronuliji nego ikada ranije. Krenuo je duž stola i zastao u stavu mirno ispred Leta.

“Gospodaru”, reče on, obraćajući se nekoj točki iznad Letove glave. “Upravo sam čuo kako sam vas iznevjerio. U toj situaciji mi preostaje samo podnijeti ost...”

“Oh, sjedni ovdje i prestani izigravati budalu”, reče vojvoda, pokazavši rukom na stolac preko puta Paula. “Ako si i pogriješio, to je zato što si precijenio Harkonnene. Njihovi primitivni mozgovi sposobni su samo za primitivne podvale. A na takve podvale nismo računali. Sin mi se iz petnih žila trudio dokazati da je preživio napad uglavnom zahvaljujući tvojoj obuci. To što se dogodilo nije bila tvoja pogreška!” On potapša naslon praznog stolca. “Sjedni ovdje, kažem ti!”

Hawat se spusti na stolac. “Ali...”

“Ni riječ više o tome”, prekine vojvoda. “Incident je gotov. Čekaju nas znatno važniji poslovi. Gdje su ostali?”

“Zamolio sam ih da pričekaju vani dok ja...”

“Pozovi ih unutra.”

Hawat pogleda vojvodu u oči. “Sir, ja...”

“Znam tko su mi pravi prijatelji, Thufire” reče vojvoda. “Pozovi ljude unutra.”

Hawat proguta slinu. “Odmah, gospodaru.” Okrene se u stolcu i vikne prema otvorenim vratima: “Gurney, uvedi ih.”

U prostoriju započe ulaziti kolona ljudi predvođena Halleckom; stožerni časnici djelovali su namrgođeno i ozbiljno, dok su mlađi pomoćnici i specijalisti, koji su koračali iza njih, imali znatiželjni izgled lica. Kratkotrajni zvuci komešanja ispune prostoriju dok su ljudi sjedali za stol. Blag miris račag stimulansa ispuni prostoriju.

“Ima kave za svakog koji to poželi”, najavi vojvoda.

On pogleda preko svojih ljudi, pomislivši: Dobri su to suradnici. Za ovakve ratove čovjek obično okupi znatno lošije ljudstvo. Pričekao je da iz jedne susjedne sobe donesu i posluže kavu, primijetivši pritom umor na nekim licima.

Onda, navuče masku tihe učinkovitosti, ustane i odlučnim udarcem po stolu zatraži pažnju prisutnih.

“Dakle, gospodo”, reče on, “izgleda da se naša civilizacija toliko navikla na borbu da je postalo nemoguće obaviti i najjednostavniju naredbu Cara bez korištenja otrcanih metoda.”

Suhi hihot razliježe se oko stola i Paul shvati da je otac rekao pravu stvar i na pravi način za poboljšanje sveopćeg raspoloženja. Čak je i prizvuk umora u njegovom glasu bio na mjestu.

“Smatram da će biti najbolje da prvo čujemo ima li Thufir što dodati svom izvješću o Slobodnjacima”, nastavi vojvoda. “Thufire?” Hawat podigne pogled. “Trebali bismo detaljnije razmotriti neka gospodarska pitanja nakon mog općeg izvješća, sir, ali sada mogu slobodno reći da mi se sve više čini da su upravo Slobodnjaci oni saveznici koji su nam potrebni. Oni zasad pokušavaju otkriti mogu li nam vjerovati, ali po svemu sudeći igraju otvorenih karata. Poslali su nam dar – pustinjско odijelo njihove proizvodnje... karte nekih pustinjskih predjela koji okružuju uporišta što su ih Harkonneni ostavili za sobom...” On pogleda niza stol. “Izvješća njihove obavještajne službe pokazala su se potpuno pouzdana i poprilično su nam pomogla u poslovanju s Arbitrom Promjene. Također su nam poslali i neke prigodne darove – nakit za gospu Jessicu, začim, napitke, slatkiše, lijekove. Moji ljudi upravo ispituju pošiljku. Izgleda da se ne radi o podvali.”

“Sviđaju li ti se ovdašnji ljudi, Thufire?” upita jedan od prisutnih. Hawat se okrene prema čovjeku koji mu je postavio pitanje. “Duncan Idaho tvrdi da im se treba diviti.”

Paul pogleda oca, a zatim se vrati na Hawata i upita ga: “Imaš li neki podatak o tome koliko ukupno ima Slobodnjaka?”

Hawat pogleda Paula. “Na temelju proizvodnje hrane i nekih drugih pokazatelja, Idaho procjenjuje da u špiljskom kompleksu koji je on posjetio živi desetak tisuća duša. Njihov vođa kaže da njegov sieč ima dvije tisuće ognjišta. S razlogom možemo vjerovati da postoji popriličan broj ovakvih siečkih zajednica. Kako izgleda, sve su one podčinjene nekakvom vladaru po imenu Liet.”

“To je nešto novo” reče Leto.

“Možda je to moja pogreška, sir. Postoje stvari koje ukazuju da bi taj Liet mogao biti i nekakvo lokalno božanstvo.”

Neki čovjek za stolom se nakašlje i upita: “Imaju li zaista veze s krijumčarima?”

“Jedna karavana krijumčara, obilno natovarena začinom, krenula je iz sieča dok je Idaho bio u njemu. Koristili su tovarne životinje i prema vlastitom priznanju kretali su na put dug osamnaest dana.” “Izgleda”, reče vojvoda, “da su krijumčari udvostručili svoje operacije tijekom ovog nemirnog razdoblja. O tome trebamo detaljnije razmisliti. Ne trebaju nas baš mnogo brinuti neovlaštene fregate koje slijeću i polijeću s našeg planeta... jer tako je oduvijek bilo. Ali sasvim ih izgubiti iz vida i nadzora – to već nije dobro.”

“Imate li plan, sir?” upita Hawat.

Vojvoda pogleda Hallecka. “Gurney, ti ćeš predvoditi delegaciju, poslanstvo, ako želiš, i uspostaviti kontakt s tim romantičnim poslovnim ljudima. Reci im da ih neću ometati u njihovim poslovima sve dok mi budu plaćali desetinu. Hawat procjenjuje da su ih ucjene i dodatni ljudi za borbu koje su ranije trebali za svoje poslovanje stajali četverostruko skuplje.”

“Što ako Car to dočuje?” upita Halleck. “On je vrlo ljubomoran na svoje CHOAM profite, gospodaru.”

Leto se osmjehne. “Prikupljat ćemo danak otvoreno u ime Shaddama IV, a zatim ga legalno odbiti od poreza kojeg plaćamo za vojne potrebe. Neka nas Harkonneni samo pokušaju ometati! Osim toga, na taj ćemo način upropastiti neke lokalne korumpirane tipove, koji su se obogatili pod Harkonnenima. Nema više mita i ucjena.”

Osmjeh iskrivi Halleckovo lice. “Ah, gospodaru, krasan nizak udarac. Sve bih dao da mogu vidjeti barunovo lice kada sazna za ovo.”

Vojvoda se okrene prema Hawatu. “Thufire, jesi li nabavio one računovodstvene knjige koje si navodno mogao kupiti?”

“Jesam, gospodaru. Upravo ih detaljno proučavamo. Ja sam ih, međutim, već prelistao i mislim da mogu dati prvu procjenu.”

“Reci nam!”

“Harkonneni odavde crpe deset milijardi solarisa svakih tri stotine trideset standardnih dana.”

Uzbuđeno došaptavanje razlegne se oko stola. Čak su i mladi časnici, koji su već pokazivali znakove dosađivanja, usprave u stolcima i izmijene zabezegnute poglede.

Halleck promrmlja: “ ‘Jer napajat će se iz obilja mora i blaga skrivenog u pijesku’ .”

“Shvaćate, gospodo”, reče Leto. “Ima li još ovdje neki naivac koji vjeruje da će se Harkonneni mirno spakirati i otići odavde samo zato jer je to Car naredio.”

Nastalo je sveopće kimanje glavama i mrmljanje koje je izražavalo suglasnost.

“Ne preostaje nam ništa drugo nego se mačem i ognjem izboriti za svoje pravo”, reče Leto i okrene se prema Hawatu. “Ovo je i prigoda da podneseš izvješće o opremi. Koliko su nam ostavili pješćanih gusjeničara, žetelica, začinskih tvornica i pomoćnog pribora?”

“Po onome što je navedeno u carskoj inventuri, koju je obavio Arbitar Promjene, kompletnu opremu, gospodaru”, reče Hawat. Pokazao je rukom prema jednom časniku koji mu doda neki omot pa ga otvori na stolu ispred sebe. “Nisu napomenuli da je više od pola gusjeničara pokvareno, da samo za trećinu njih imamo leteće transportere koji ih prevoze na i odvoze s nalazišta začina – da se sve što su nam Harkonneni ostavili gotovo raspalo. Bit ćemo vrlo sretni uspijemo li polovinu opreme osposobiti za uporabu, a još sretniji budemo li četvrtinu mogli koristiti nakon šest mjeseci.”

“Uglavnom onako kako smo i očekivali”, reče Leto. “Kakva je konačna procjena glavne opreme?”

Hawat baci pogled prema otvorenom omotu. “Oko devet stotina trideset žetelica-tvornica možemo uputiti na posao za nekoliko dana. Oko šest tisuća dvije stotine pedeset ornitoptera za nadziranje, izviđanje i meteorološka promatranja... a što se letećih transportera tiče, ima ih manje od tisuću.”

Halleck upadne: “Ne bi li nam bilo jeftinije kad bismo ponovno započeli pregovore s Cehom u vezi s jednom fregatom u stazi oko planeta koja bi nam služila kao meteorološki satelit?”

Vojvoda pogleda Hawata. “Ništa novog, ha, Thufire?”

“Zasad moramo pronaći neko drugo rješenje” odgovori Hawat. “Zastupnik Ceha uopće nije htio pregovarati s nama. Jednostavno mi je stavio do znanja – kao mentat mentatu – da je cijena izvan naših mogućnosti i da će tako *zauvijek* ostati, bez obzira koju sumu ponudili. Naš je zadatak otkriti uzrok ovakvog stava prije nego im se ponovno obratimo.”

Jedan od Halleckovih časnika za stolom se promeškolji na stolcu i reče: “Ali to je nepravedno!”

“Pravda?” vojvoda pogleda čovjeka. “Tko traži pravdu? Mi sami provodimo vlastitu pravdu. Zavodimo je ovdje na Arrakisu – gdje ćemo

ili pobijediti ili umrijeti. Je li vam možda žao što ste na našoj strani, sir?”

Čovjek se zabljuje u vojvodu, a onda reče: “Nije, sir. Tko bi mogao odbiti sudjelovanje u najvećem planetnom izvoru dobiti u cijelome svemiru... ne, ja sam i dušom i tijelom s vama. Oprostite što mi se ono omaknulo, ali...” on slegne ramenima, “...povremeno nas sve uhvati ogorčenost.”

“Ogorčenost razumijem”, reče vojvoda. “Ali nemojmo vapiti za pravdom sve dok imamo ruke i slobodu da ih iskoristimo. Je li još tko ogorčen? Ako je, slobodno si dajte maha. Ovo je prijateljska večer gdje svatko može iznijeti svoje mišljenje.”

Halleck se promeškolji pa reče: “Sve nas je ogorčilo, sir, što među nama nema nijednog dragovoljca iz neke druge Velike Kuće. Oni vam se obraćaju s ‘Leto Pravedni’ i obećavaju vam vječno prijateljstvo, ali samo dok ih to ništa ne košta.”

“Oni još ne znaju tko će odnijeti prevagu u ovoj promijeni”, reče vojvoda. “Mnoge Kuće mogu svoju dobrobit zahvaliti tome što se nisu upuštale ni u kakve opasne pustolovine. Ne možemo ih okrivljavati zbog toga. Jedino ih možemo prezirati.” On pogleda Hawata. “Govorili smo o opremi. Bi li nam htio prikazati nekoliko primjeraka opreme kako bi se ljudi upoznali s tim strojevima?”

Hawat kimne glavom i dade rukom znak časniku koji je stajao uz projektor.

Jasna trodimenzionalna projekcija pojavi se na površini stola, udaljena od vojvode oko jedne trećine njegove dužine. Neki ljudi sa suprotnog kraja ustanu da bi bolje vidjeli.

Paul se nagne naprijed i zagleda se u stroj.

U usporedbi sa sićušnim projekcijama ljudskih pojava koje su stajale oko stroja, činilo se da je naprava dugačka stotinu dvadeset metara, a široka oko četrdeset. Bilo je to zapravo jedno dugačko, kukcoliko tijelo, koje se kretalo na dvije zasebne, široke gusjenice.

“Ovo je žetelica-tvornica”, objasni Hawat. “Za projekciju smo odabrali jednu koja je u dobrom stanju. Radi se o gusjeničaru koji je stigao ovamo vjerojatno s prvom ekipom carskih ekologa; još je u radnom stanju... iako ne mogu objasniti kako... ili zašto.”

“Ako je to onaj kojeg zovu ‘*Stara Marija*’, onda mu je mjesto u muzeju”, reče jedan časnik. “Mislim da su ga Harkonneni držali isključivo za kažnjavanje... kao prijetnju kojom su zastrašivali svoje radnike. ‘Budi dobar ili ćemo te prebaciti na *Staru Mariju*’.”

Za stolom se razliježe hihot.

Paul nije dopustio da ga zanese ova šala, već je svu pažnju posvetio projekciji i pitanjima koja su mu se počela rojiti u glavi. Uperi prst prema slici na stolu i reče: “Thufire, zar postoje tako veliki pješčani crvi koji bi mogli progutati čak i ovo postrojenje?”

Oko stola trenutno zavlada muk. Vojvoda si u bradu promrmlja neku kletvu, ali onda pomisli: Ne – ipak se moraju suočiti s ovdašnjom stvarnošću.

“U dubokoj pustinji ima crva koji bi čitavo ovo postrojenje mogli smazati u jednom zalogaju”, reče Hawat. “Ovdje, bliže Zaštitnom Zidu gdje se nalazi većina rudnika začina, ima mnogo crva sposobnih da onespobu ovu tvornicu, a zatim je polagano prožderu.” “Zašto ne organiziramo zaštitu?” upita Paul.

“Prema Idahovom izvješću”, odgovori Hawat, “štitnici su opasni u pustinji. Štitnici za ljude prizvali bi svakog crva na više stotina metara unaokolo. Kako izgleda, oni u njima izazivaju uništavajuću mahovitost. To nam jamče riječi Slobodnjaka i nemamo razloga sumnjati u to. Idaho nije primijetio nikakvih naznaka zaštitne opreme u sieču.”

“Baš nikakvog?” upita Paul.

“Bilo bi poprilično teško sakriti takve stvarčice između više tisuća ljudi” reče Hawat. “Idaho je imao pristup u sve dijelove sieča. Nije vidio nikakav štitnik niti bilo kakvu naznaku njegove uporabe.”

“To je neobično”, primijeti vojvoda.

“Harkonneni su ovdje sigurno obilno koristili štitnike”, reče Hawat. “Imaju servisna postrojenja u svakom naselju, a u knjigama su navedeni znatni troškovi nabave novih štitnika i rezervnih dijelova.” “Poznaju li možda Slobodnjaci neki način za neutralizaciju štitnika?” upita Paul.

“Malo je vjerojatno”, reče Hawat. “Normalno, takvo nešto je teorijski moguće – smatra se da bi za to izvršno poslužio aparat za statički protunaboj, kad bi bio velik poput neke pokrajine, ali dosad još u praksi nikome nije uspjelo ostvariti sličnu napravu.”

“Čuli smo o tome i ranije” reče Hawat. “Krijumčari održavaju prisne veze sa Slobodnjacima i sigurno bi nabavili takvu opremu kad bi postojala. A oni je se uopće ne bi ustručavali odnijeti s ovog planeta i pustiti je na slobodno tržište.”

“Ne sviđa mi se pomanjkanje odgovora na ovako značajno pitanje”, reče Leto. “Thufire, moraš dati apsolutni prioritet rješenju ovog problema.”

“Već radimo na tome, gospodaru.” On se nakašlje. “Ah, Idaho je još nešto rekao: nema nikakve zablude glede stava Slobodnjaka prema štitnicima. Rekao je da ih oni jako uveseljavaju.”

Vojvoda namrgodi obrve i reče: “Ali predmet o kojem razgovaramo je oprema za kopanje začina.”

Hawat rukom daje znak časniku pokraj projektora.

Trodimenzionalnu sliku žetelice-tvornice zamijenila je projekcija neke krilate naprave, uz koju su obrisli ljudi izgledali patuljasto. “Ovo je leteći transporter”, reče Hawat. “To je, zapravo, golemi ‘topter, čija je jedina zadaća prebacivanje tvornice do bogatih nalazišta začina u pijesku, odnosno njeno izvlačenje s tog mjesta kad se pojavi neki pješčani crv. Oni se uvijek pojave. Žetva začina je proces stalnog bježanja i vraćanja, pri čemu se nastoji pokupiti što više začina.” “Potpuno u skladu s moralom Harkonnena”, reče vojvoda. Preglasan smijeh naglo se razlijegao prostorijom.

U projekciji je leteći transporter zamijenio ornitopter.

“Ovi ‘topteri su prilično konvencionalni”, reče Hawat. “Jedina preuređenja su obavljena glede povećanja dometa, a posebna pažnja je posvećena osiguranju nekih bitnih otvora protiv pijeska i prašine. Štitnik ima tek svaki trideseti: generatori štitnika uklonjeni su vjerojatno zbog povećanja dometa na račun težine.”

“Ne sviđa mi se to podcjenjivanje štitnika” promrmlja vojvoda, pomislivši pritom: Je li to Harkonnenova tajna? Znači li to da uopće nećemo moći umaknuti na zaštićenim fregatama ako nam sreća okrene leđa? On odsječno odmahne glavom odbacujući od sebe takve misli, a zatim reče: “Pozabavimo se malo poslovnom stranom. Kakav profit možemo očekivati?”

Hawat okrene dvije strane u bilježnici. “Nakon procjene troškova popravka i stanja uporabljivih uređaja, izračunali smo predračunski iznos operativnih troškova. Iznos je, naravno, nešto veći od stvarnog, budući da nam to osigurava sigurnosnu granicu.” On zaklopi oči u mentatskom polutransu, a zatim reče: “Pod Harkonnenima, održavanje i plaće iznosili su do najviše četrnaest posto. Imat ćemo sreće ako nas to isto u početku bude stajalo trideset posto. Uzmemo li u obzir nove investicije i čimbenike rasta, uključujući tu postotak za CHOAM i vojne troškove, prostor našeg profita smanjit će se na svega šest posto sve dok ne uspijemo zamijeniti istrošenu opremu. Tek ćemo tada moći vratiti profit u normalne granice između dvanaest i petnaest posto.” On otvori oči. “Osim ako moj gospodar ne želi primijeniti Harkonnenove metode.”

“Nastojat ćemo stanje na planetu postaviti na čvrste i trajne temelje”, reče vojvoda. “Morat ćemo većini stanovništva osigurati sretan život – a posebno Slobodnjacima.”

“Da, posebno Slobodnjacima”, složi se Hawat.

“Naš položaj na Caladanu”, reče vojvoda, “ovisio je o nadmoći na moru i u zraku. Ovdje ćemo se morati okrenuti nečem što sam nazvao pustinjska nadmoć. Možda je u nju uključena i nadmoć u zraku, ali nije nužno. Upozoravam na nedostatak štitnika za □toptere.” On odmahne glavom. “Harkonneni su se u svom sustavu upravljanja oslanjali na neprekidnu zamjenu ključnog osoblja koje je dolazilo s drugih planeta. Mi to ne smijemo. U svakoj novoj skupini postojao bi određeni broj provokatora.”

“U tom slučaju se moramo zadovoljiti znatno manjim profitom i ograničenom žetvom”, reče Hawat. “Naša proizvodnja u prve dvije sezone bit će za trećinu manja od prosječne Harkonnenove.” “Upravo tako”, reče vojvoda. “Baš kao što smo i očekivali. Morat ćemo ubrzati odnose sa Slobodnjacima. Volio bih kad bismo raspolagali s pet bojni Slobodnjaka prije nego dođe do prvog obračuna s CHOAM-om.”

“To nije baš vremenski daleko, sir”, reče Hawat.

“Znam, ali ne možemo iz ove kože. Doći će ovamo sa Sardaukarima prerušenim u harkonenske odore čim im se ukaže prigoda. Što misliš, Thufire, koliko njih će nas napasti?”

“Ukupno četiri ili pet bojni, sir. Ne više – s obzirom na visoke cijene koje Ceh zahtijeva za prijevoz trupa.”

“Pet bojni Slobodnjaka plus naše snage trebalo bi nam biti dovoljno. Ukoliko se dočepamo nekoliko živih Sardaukara i s njima prodefiliramo pred vijećem Landsraada, stvari će se iz temelja promijeniti... s profitom ili bez njega.”

“Dat ćemo sve od sebe, sir.”

Paul pogleda oca, a zatim Hawata, iznenada svjestan mentatovih godina, svjestan činjenice da starac već služi tri naraštaja Atreida. *Ostario* je. To se očitovalo u reumatičnom sjaju smeđih očiju, na ispucanom i opaljenom licu od egzotičnih meteoroloških uvjeta, u povijenosti ramena, kao i u tankim usnama s obrubom od safo soka boje brusnica.

Toliko stvari ovisi o tom jednom starcu, pomisli Paul.

“Trenutno smo u ratu ubojica”, reče vojvoda, “ali to se još nije potpuno razmahalo. Thufire, dokle smo stigli u obračunu s Harkonnenima?”

“Eliminirali smo dvije stotine pedeset njihovih ključnih ljudi, gospodaru. Preostale su još najviše tri organizirane skupine Harkonnena – ukupno možda stotinjak ljudi.”

“Ti Harkonnenovi ljudi koje ste smaknuli...” reče vojvoda, “jesu li pripadali bogatijem sloju?”

“Većina, gospodaru. Uglavnom su bili njihovi poduzetnici.”
“Krivotvori potpise svih njih na zakletvama na vjernost”, reče vojvoda. “Kopije dostavi u arhiv Arbitra Promjene. Javno ćemo ih optužiti da su se lažno zakleli. Sve će biti legalno. Konfiscirati ćemo im imovinu, uzeti sve, razbiti obitelji, sasvim ih ogoliti. Svakako ćemo se pobrinuti da Kruna dobije svojih deset posto. Sve mora biti po slovu zakona.”

Thufir se osmjehne, otkrivši crveno obojene zube ispod jedrih usana. “Potez dostojan vaše oštroumnosti, gospodaru. Sramim se što se to nisam prvi sjetio.”

Halleck namrgodi obrve s druge strane stola, iznenađen podjednako mrkim izgledom Paulovog lica.

To je pogrešno, pomisli Paul. Time će protivnici biti samo natjerani na još žešću borbu. Predajom ništa neće dobiti.

Znao je da je to u skladu s pravilima kanlija, ali takav potez mogao bi ih uništiti čak ako im i osigura pobjedu.

“ ‘Bio sam stranac u stranoj zemlji’ ”, navede citat Halleck.

Paul ga pogleda, prepoznavši navod iz N. K. Biblije upitavši se: *Zar i Gurney priželjkuje prestanak zavjera?*

Vojvoda pogleda kroz prozore u tamu, a zatim se vrati Hallecku. “Gurney, koliko si pješćanih radnika uvjerio da ostanu s nama?”
“Ukupno dvije stotine osamdeset šest, sir. Mislim da bismo ih trebali prihvatiti i pritom se još smatrati sretnima. Svi spadaju u najkorisniju kategoriju.”

“Samo toliko?” vojvoda skupi usne, a zatim reče: “Dobro, reci im...”

Buka na vratima ga prekine. Duncan Idaho prođe kroz postavljenu stražu, požuri duž stola, priđe vojvodi i nagne mu se do uha.

Vojvoda mu dade znak da se uspravi i reče: “Govori glasno, Duncane. Zar ne vidiš da su ovo sve povjerljivi ljudi?”

Paul pogleda Idahoa, uočivši njegove mačje kretnje i brzinu refleksa; ove osobine činile su ga krajnje neugodnim protivnikom, čak i kad je nastupao kao učitelj baratanja oružjem. Idahovo tamno, okruglo lice okrene se prema Paulu; njegove oči, koje su sličile na dva blistava dragulja koji sjaje iz njedara špilje, kao da ga uopće nisu prepoznale, ali je Paul ipak opazio dašak vedrine preko grimase uzbuđenja.

Idaho uputi pogled uzduž stola, a onda reče: “Sukobili smo se s Harkonnenovim najamnicima prurušenim u Slobodnjake. Sami Slobodnjaci uputili su nam glasnika i upozorili nas na prijevaru. Međutim, tijekom napada smo ustanovili da su Harkonneni postavili zasjedu tom slobodnjačkom glasniku – i teško ga ranili. Umro je dok smo ga prebacivali ovamo do naših liječnika. Vidjevši u kakvom je stanju, zastao sam pokušavajući nešto poduzeti i upravo tog trenutka iznenadio sam ga dok je pokušavao zadnjim atomima snage nešto odbaciti od sebe.” Idaho uputi pogled prema Letu. “Nož, gospodaru, nož kakav još nikada niste vidjeli.”

“Kris-nož?” upita netko.

“Nedvojbeno”, odgovori Idaho. “Mliječno bijeli i obasjan nekim svojim unutrašnjim svjetlom.” On zavuče ruku u tuniku i izvuče korice iz kojih je virio balčak, crn i izbrazdan.

“Ne vadi ga iz korica!”

Glas se začuo iz otvorenih vrata na suprotnom kraju prostorije, vibrirajući i prodoran, natjeravši sve prisutne da ustanu i pogledaju u tom smjeru.

Na vratima je stajala visoka pojava u plaštu, a ulaz su joj sprječavali prekríženi mačevi stražara. Žarki brončani plašt obavijao je čovjeka od glave do pete, osim otvora u tamnom velu kapuljače, gdje su se vidjele potpuno plave oči – potpuno bez bjeloočnica.

“Propustite ga”, prošapće Idaho.

“Pustite čovjeka”, reče vojvoda.

Stražari su oklijevali nekoliko trenutaka, a zatim spuste mačeve. Čovjek uđe u prostoriju i zaustavi se nasuprot vojvode.

“Ovo je Stilgar, poglavar sieča kojeg sam posjetio, vođa onih koji su nas upozorili na prurušene najamnike”, objasni Idaho.

“Dobro došli, sir”, reče Leto. “Zašto ne smijemo vaditi nož iz korica:

Stilgar uputi pogled prema Idaho, a zatim reče: “Ti si se već mogao upoznati s našim običajima časti i čistoće. Tebi bih dopustio da pogledaš nož čovjeka kojem si se pokazao kao prijatelj.” Pogled mu krene preko ostalih ljudi u prostoriji. “Ali ove druge ne poznajem. Zar bi dopustio da oskvrnave jedno časno oružje?”

“Ja sam vojvoda Leto”, reče vojvoda. “Bi li meni dopustio da vidim nož?”

“Dopustit ću da zaslužiš pravo njegovog izvlačenja iz korica”, odgovori Stilgar, a kad se oko stola podiglo protestno mrmljanje, on

podigne tanku ruku prošaranu tamnim žilama. “Podsjećam vas da je ovaj nož pripadao nekome tko vam je bio prijatelj.”

U tišini punoj iščekivanja koja je nastala, Paul započne proučavati čovjeka, osjetivši auru moći koja je zračila iz njega. Bio je to vođa – vođa *Slobodnjaka*.

Neki čovjek blizu sredine stola nasuprot Paula promrmlja: “Tko je on da nam soli pamet kakva su naša prava na Arrakis?”

“Rečeno je da vojvoda Leto Atreid odlučuje uz podršku svojih podanika”, reče Slobodnjak. “Prema tome moram vam reći kako je to kod nas: određena odgovornost pada na one koji su vidjeli kris-nož.” On mračno pogleda prema Idahu. “Oni su naši. Ne smiju napustiti Arrakis bez našeg pristanka.”

Halleck i nekolicina drugih skoče na noge s ljutitim izrazima lica. Halleck reče: “Vojvoda Leto je taj koji određuje može li...”

“Trenutak samo”, reče Leto i blagost njegovog glasa zaustavi ostale. *Ovoga ne smijemo ispustiti iz ruku*, pomisli on, a zatim se obrati Slobodnjaku: “Sir, ja poštujem i uvažavam osobno dostojanstvo svakog čovjeka koji poštuje moje dostojanstvo. Stvarno sam vaš dužnik. A ja *uvijek* plaćam svoje dugove. Ako vaš običaj nalaže da ovaj nož ostane u koricama, onda i *ja* to naređujem. A ukoliko postoji bilo koji način na koji bismo mogli ukazati počast čovjeku koji je umro zbog nas, jedino nam trebate skrenuti pažnju na njega.”

Slobodnjak pogleda vojvodu, a zatim polagano skinе veo, otkrivši iza njega tanak nos i pune usne, okružene sjajnom crnom bradom i brkovima. Zatim se nagne nad stol i namjerno pljune na poliranu površinu.

Ljudi oko stola skočiše na noge, ali ih zadrži Idahov glas koji gromko odjekne u prostoriji: “Stanite!”

U iznenadnoj i naelektriziranoj tišini Idaho reče: “Zahvaljujemo ti, Stilgare, na daru tvoje tjelesne vlage. Prihvaćamo je u duhu u kojem nam je dana.” Idaho također pljune na stol ispred vojvode.

Zatim se nagne do vojvode i reče mu prigušenim glasom: “Ne zaboravite koliko je voda ovdje dragocjena, sir. Ovo je bio izraz poštovanja.”

Leto se zavalj dublje u stolac i uhvati Paulov pogled: spokojan smiješak u rubovima sinovih očiju; istodobno, osjetio je popuštanje napetosti za stolom čim su ljudi počeli polako shvaćati u čemu se, zapravo, radi.

Slobodnjak pogleda Idahoa i reče: “Dobrim si se pokazao u mom sieču, Duncane Idaho. Jesi li se možda zavjetovao na vjernost svome vojvodi?”

“Htio bi da pristupim u njegovu službu, sir”, reče Idaho.

“Bi li prihvatio dvostruku zakletvu na vjernost?” upita Leto.

“Želite li da mu pristupim, sir?”

“Želio bih da sam doneseš odluku o tome”, reče Leto, ne mogavši prikriti hitrost u glasu.

Idaho započne promatrati Slobodnjaka. “Bi li me primio pod tim uvjetima, Stilgare? Bit će trenutaka kad ću se morati vratiti u službu svog vojvode.”

“Dobro si se borio i učinio sve što si mogao za našeg prijatelja”, reče Stilgar, a zatim podigne pogled prema Letu. “Učinimo ovako: neka čovjek po imenu Idaho zadrži kris-nož, kojeg trenutno drži u ruci, kao znak vjernosti nama; on, naravno, mora biti očišćen i podvrgnut obredima, ali to nije problem. Postat će Slobodnjak i vojnik Atreida. Već ima prethodnika: Liet služi dva gospodara.”

“Duncane?” upita Leto.

“Na zapovijed, sir”, reče Idaho.

“Onda smo se složili”, zaključi Leto.

“Tvoja voda je naša, Duncane Idaho”, reče Stilgar. “Tijelo našeg prijatelja ostaje s tvojim vojvodom. Njegova voda je voda Atreida. To je spona koja nas vezuje.”

Leto uzdahne, pogleda Hawata i uhvati pogled starog mentata. Hawat kimne glavom zadovoljnog izraza lica.

“Pričekat ću dolje”, reče Stilgar, “dok se Idaho oprostí s prijateljima. Naš mrtvi prijatelj se zvao Turok. Sjetite se toga kad dođe vrijeme da se oslobodi njegova duša. Vi ste Turokovi prijatelji.”

Stilgar se započne okretati.

“Zar nećete ostati još malo?” upita ga Leto.

Slobodnjak se okrene, nehajnim pokretom prebaci veo natrag preko lica i ugodi nešto ispod njega. Prije nego mu je veo zaklonio vidik, Paul na trenutak opazi nekakvu cjevčicu.

“Imam li razloga ostati?” upita Slobodnjak.

“Željeli bismo vam ukazati počasti”, reče vojvoda.

“Počasti mi nalažu da budem na drugom mjestu”, odgovori Slobodnjak, a zatim bacivši još jedan pogled prema Idaho, okrene se i između stražara kod vrata krupnim koracima izađe iz prostorije.

“Ako su ostali Slobodnjaci njegovog soja, imat ćemo koristi jedni od drugih”, reče Leto.

Idaho suho primijeti: “On je dobar primjer, gospodaru.”

“Jasno ti je što moraš činiti, Duncane?”

“Ja sam vaš veleposlanik kod Slobodnjaka, sir.”

“Mnogo toga ovisi o tebi, Duncane. Trebat će nam najmanje pet bojni tih ljudi prije nego Sardaukari udare na nas.”

“Bit će to prilično naporan pothvat, sir. Slobodnjaci se diče svojom neovisnošću.” Idaho je trenutak oklijevao, a onda nastavi: “Postoji još nešto, sir. Jedan od najamnika koje smo uhvatili pokušao se dočepati ovog noža s mrtvog tijela našeg prijatelja Slobodnjaka. Rekao nam je da je Harkonnen raspisao nagradu od milijun solarisa svakome tko mu donese kris-nož.”

Letova brada se podigne u nagloj kretnji koja je izražavala iznenađenje. “Zašto su im tako potrebni ti noževi?”

“Nož je izrađen od zuba pješčanog crva; on je obilježje Slobodnjaka, sir. Pomoću njega, plavooki ljudi imaju pristup u bilo koji sieč u zemlji. Mene bi, na primjer, zatvorili i podvrgli teškom ispitivanju kad me ne bi poznavali. Ne sličim baš mnogo Slobodnjaku, ali...”

“Piter de Vries”, reče vojvoda.

“Čovjek vražje lukav, gospodaru”, reče Hawat.

Idaho zavuče nož u korice ispod tunike.

“Dobro čuvaj taj nož”, reče mu vojvoda.

“Na zapovijed, gospodaru.” On potapša komunikator zakvačen za pojas. “Javit ću se što prije budem mogao. Thufir ima moj pozivni kod. Koristit ćemo ratni jezik.” On vojnički pozdravi, okrene se na peti i požuri za Slobodnjakom.

Iz hodnika se začuje udaljavajući bat koraka.

Leto i Hawat izmijene pogled pun razumijevanja, a zatim se osmjehnu.

“Čeka nas mnogo posla, sir”, reče Halleck.

“A ja vas samo zadržavam”, uzvratilo Leto.

“Imam ovdje izvješće o udaljenim bazama” reče Hawat. “Hoćete li da vam ga iznesem neki drugi put, sir?”

“Hoće li to dugo trajati?”

“Iznijet ću vam ga vrlo sažeto. Slobodnjaci govore da postoji više od dvije stotine ovakvih udaljenih baza, podignutih ovdje na Arrakisu tijekom rada oglednih pustinjaških botaničkih postaja. Smatra se da su sve napuštene, ali ima i izvješća da su prethodno hermetički zatvorene.”

“Oprema je još u njima?” upita vojvoda.

“Tako stoji u izvješćima koje sam dobio od Duncana, sir.”

“Gdje se nalaze te postaje?” upita Halleck.

“Postoji samo jedan odgovor na to pitanje”, reče Hawat. “Jedino Liet to zna.”

“To sam Bog zna”, promrmlja Leto.

“Možda nije tako, sir”, reče Hawat. “Čuli ste da je i Stilgar izgovorio to ime. Možda je mislio na neku stvarnu osobu?”

“Služi dva gospodara”, reče Halleck. “Zvuči poput nekog vjerskog citata.”

“Ti bi to trebao znati”, reče vojvoda.

Halleck se osmjehne.

“Taj Arbitar Promjene”, reče Leto, “carski ekolog... Kynes... zar ne bi i on morao znati gdje se nalaze te baze?”

“Ali, sir”, opomene ga Hawat, “taj čovjek je carski službenik.”

“Ali je istodobno daleko od Cara”, reče Leto. “Želim te baze. Možda se u njima nalazi materijal kojeg bismo mogli spasiti i upotrijebiti za popravak naše operativne opreme.”

“Sir!” reče Hawat. “Te baze su još zakonito vlasništvo njegovog veličanstva.”

“Meteorološki uvjeti koji ovdje vladaju dovoljno su teški da unište bilo što”, odgovori vojvoda. “Uvijek se možemo vaditi na vremenske neprilike. Nađite tog Kynesa i barem ustanovite postoje li uopće te baze.”

Paul klizne pogledom po licima ljudi oko sebe i primijeti pažnju kojom su jednostavno gutali svaku riječ. Činilo se da ih je jako uznemirio stav dječakovog oca.

“Poslušaj ga, oče”, reče Paul prigušenim glasom. “Govori istinu.”

“Sir” reče Hawat, “te bi nas baze, doduše, mogle opskrbiti materijalom kojim bismo popravili opremu koja nam je dostavljena, ali se jednako tako nalaze izvan našeg dohvata iz strateških razloga. Postupit ćemo brzopleto započnemo li djelovati prije nego se detaljnije upoznamo s cijelom stvari. Taj Kynes je poznat i ima arbitarski autoritet u cijelom Carstvu. Ne smijemo to zaboraviti. Osim toga, i Slobodnjaci su mu skloni.”

“Dobro, obavite to u rukavicama”, reče vojvoda. “Jedino želim znati postoje li te baze.”

“Kako želite, sir.” Hawat ponovno sjedne i obori pogled.

“U redu”, reče vojvoda. “Znamo što nas očekuje: posao. Za to smo se pripremali. A imamo u tome i neko iskustvo. Poznato nam je

kakva će biti nagrada, a jasna nam je i alternativa. Svatko je dobio svoj zadatak.” On pogleda Hallecka. “Gurney, najprije riješi to u vezi krijumčara.”

“ ‘Otići ću kod pobunjenika koji obitavaju u sušnom kraju’“, odrecitira Halleck.

“Jednoga ću dana zateći ovoga čovjeka bez prigodnog citata i onda će izgledati kao ogoljen”, reče vojvoda.

Hihot se oglasi oko stola, ali Paul zamijeti određenu usiljenost u njemu.

Vojvoda se okrene prema Hawatu. “Uspostavi još jedno zapovjedno mjesto za izvještajnu i komunikacionu službu na ovom katu, Thufire. Kad sve bude sređeno, javi mi se zbog jednog dogovora.”

Hawat ustane i osvrne se po prostoriji kao da traži podršku. Zatim se okrene i povede povorku van iz prostorije. Ljudi su žurno krenuli za njim, uz škripu stolaca po podu i povremeno manju gužvu.

Završilo je gužvom, pomisli Paul promatrajući leđa zadnjih ljudi koji su izlazili. Ranije je vijeće uvijek završavalo u savršenom redu.

Međutim, ovaj sastanak je bio potpuno promašen, narušen vlastitim nesposobnostima i bez pravog dogovora na kraju.

Po prvi puta Paul je pomislio na stvarnu mogućnost poraza – ne zato jer ga je uhvatio strah ili zbog onog upozorenja od stare Časne Majke, već temeljem vlastite procijene situacije.

Otac mi je očajan, pomisli on. Naš položaj uopće nije dobar.

A tu je i Hawat: Paul se prisjeti kako se stari mentat ponašao tijekom sastanka – sitna oklijevanja, znaci uznemirenosti.

Hawata je nešto ozbiljno mučilo.

“Najbolje bi bilo da ovdje provedeš ostatak noći, sine”, reče vojvoda. “Uostalom, uskoro će svanuti. Javit ću to tvojoj majci.” On ustane, polako, kruto. “Spoji nekoliko stolaca, ispruži se na njima i malo se odmori.”

“Nisam baš umoran, sir.”

“Kako želiš.”

Vojvoda prekrži ruke na leđima i započne hodati duž stola.

Poput zvijeri u kavezu, pomisli Paul.

“Hoćeš li razgovarati s Hawatom o mogućem izdajniku među nama?” upita Paul.

Vojvoda zastane nasuprot sina i progovori prema tamnim prozorima. “Razgovarali smo o toj mogućnosti već mnogo puta.”

“Starica je bila vrlo sigurna u sebe”, reče Paul. “A poruka koju je majka...”

“Poduzeli smo sve mjere predostrožnosti”, reče vojvoda. Osvrne se po prostoriji i Paul tog trenutka u očevim očima opazi iskru nečeg divljeg. “Ostani ovdje. Moram se s Thufirom dogovoriti oko zapovjednih mjesta.” Zatim se okrene, izađe krupnim koracima iz sobe i kratko kimne glavom straži na vratima.

Paul se zagleda u mjesto gdje je dosad stajao otac. Taj prostor je bio prazan još prije nego je vojvoda izašao iz prostorije. Tog trenutka mu na pamet padne staričino upozorenje: “...za oca ništa.”

13.

Tog prvog dana, dok se Muad'Dib s obitelji vozio kroz ulice Arrakeena, neki od okupljenih ljudi sjetili su se legendi i proročanstava i započeli vikati: "Mahdi!" No, to uzvikivanje je više bilo pitanje nego tvrdnja, jer su se u to vrijeme tek mogli nadati da je on taj koji je prorokovan kao Lisan al-Gaib, Glas iz Vanjskog Svijeta. Pažnju su posvetili i na majku, jer su čuli da je pripadnica reda Bene Gesserit i bilo im je jasno da je ona poput drugog Lisan al-Gaiba.

Iz 'Upute o Muad'Dibu' princeze Irulan

Vojvoda je zatekao Thufira Hawata samog u prostoriji na uglu zgrade koju mu je straža spomenula. Iz susjedne sobe dopirali su zvuci ljudi koji su postavljali komunikacionu opremu, ali je ovdje ipak bilo prilično tiho. Dok je Hawat ustajao od stola zatrpanog raznim papirima, vojvoda se osvrne oko sebe. Prostorija je imala zelene zidove i u njoj su se, osim stola, nalazila još tri suspenzorska stolca s kojih je harkonenski amblem "H" očito bio skinut na brzinu pa se moglo vidjeti ogoljeno mjesto na inače sjajnoj polituri.

"Stolci su isključeni, ali su sasvim sigurni", reče Hawat. "Gdje je Paul, sir?"

"Ostavio sam ga u sobi za sastanke. Nadam se da će se sada malo odmoriti kad više nisam tamo i ne ometam ga."

Hawat kimne glavom, a zatim ode do vrata susjedne sobe i zatvori ih, prekidajući tako buku koju je stvaralo statičko i elektronsko iskrenje.

"Thufire" reče Leto, "zanimaju me carske i Harkonnenove zalihe začina."

"Gospodaru?"

Vojvoda skupi usne. "Spremišta se mogu uništiti." On podigne ruku u trenutku kad je Hawat zaustio nešto reći. "Ne, ostavimo Careve zalihe na miru. I njemu bi sigurno bilo drago kad bi se Harkonnen našao u škripcu. A bi li barun mogao protestirati ako bi bilo uništeno nešto što on ne smije otvoreno priznati da je njegovo?"

Hawat odmahne glavom. "Ne raspoložemo baš s mnogo ljudi, sir."

“Uzmi nekoliko Idahovih. A možda se nađe i nešto Slobodnjaka koji ne bi imali ništa protiv jednog putovanja na drugi planet. Diverzija na Giedi Jedan imala bi određene taktičke pogodnosti, Thufire.”

“Kako vi kažete, gospodaru.” Kad se Thufir okrenuo, vojvoda primijeti na starcu znakove nervoze i pomisli: Možda naslućuje da sam izgubio povjerenje u njega. Sigurno zna da sam dobio tajna izvješća o izdajnicima. Najbolje je da odmah smirim strahove koji ga muče.

“Thufire”, reče on, “budući da si jedan od malobrojnih u koje imam potpuno povjerenje, postoji nešto o čemu moramo porazgovarati. Obojici nam je jasno da neprekidno moramo biti oprezni kako bismo spriječili ulaz izdajnicima u naše redove... ali dobio sam dva nova izvješća.”

Hawat se okrene i netremice pogleda u vojvodu.

Leto mu ponovi priče koje je čuo od Paula.

Umjesto da izazovu postizanje vrhunske mentatske koncentracije u njemu, izvješća su samo povećala Hawatovu uznemirenost.

Leto je nekoliko trenutaka promatrao starca, a onda reče: “Nešto kriješ u sebi, stari prijatelju. Shvatio sam to zbog tvoje nervoze tijekom zasjedanja Vijeća. Što to nisi htio iznijeti pred ostalima na sastanku?”

Hawatove usne boje safoa stajale su poput ravne linije, dok su se slične bore slijevale u njih. Ta ukočena naboranost nije se promijenila ni kad je progovorio: “Gospodaru, ne znam, zapravo, kako bih vam to rekao.”

“Mnogo smo ožiljaka nanijeli jedan drugome, Thufire”, reče vojvoda. “Vrlo dobro znaš da mi sve možeš reći.”

Hawat ga je netremice promatrao dok su mu se glavom rojile misli: Ovakvog ga najviše volim. To je častan čovjek koji zaslužuje svu moju odanost i naklonost. Zar ga stvarno moram povrijediti?

“Dakle?” upita Leto.

Hawat slegne ramenima. “Radi se o dijelu poruke koju smo izvukli iz jednog glasnika Harkonnena. Poruka je bila namijenjena uhodi po imenu Pardi. Imamo jake razloge povjerovati da je taj Pardi ovdje bio glavni čovjek u Harkonnenovom podzemlju. Što se same poruke tiče, ona bi mogla imati ili velike ili nikakve posljedice. Sve ovisi kako je tumačimo.”

“Što je tako osjetljivo u njemu?”

“Radi se samo o djeliću poruke, ne zaboravite. Vrlo nepotpunom fragmentu. Sve je bilo na minimikronskom filmu uz koji je bila prikvačena uobičajena kapsula za uništenje. Prekinuli smo djelovanje

kiseline u zadnji trenutak, pa smo se domogli tek jednog djelića, ali i taj je vrlo sugestivan.”

“Da?”

Hawat navlaži usne. “U njemu stoji: ‘...eto nikada neće posumnjati, a kad ga bude snašao udarac voljene ruke, samo njegovo porijeklo bit će dovoljno da ga uništi.’ Poruka je nosila barunov osobni pečat, čiju sam vjerodostojnost sam provjerio.”

“Sumnja ti je očita”, reče vojvoda glasom koji je iznenada postao hladan.

“Radije bih si odsjekao ruke nego vas povrijedio”, reče Hawat. “Ali, gospodaru, ako...”

“Gospa Jessica” reče Leto, osjetivši kako ga srdžba počinje izjedati. “Zar nisi mogao izvući neke činjenice iz tog Pardijsa?”

“Na žalost, Pardi više nije bio među živima kad smo se domogli glasnika. A što se njega tiče, siguran sam da nije imao pojma što nosi.” “Shvaćam.”

Leto zavrti glavom, razmišljajući: *Da, prljave li zamisli! Ali sve je to pucanj uprazno. Znam ja svoju ženu.*

“Gospodaru, ako...”

“Ne!” odbrusi vojvoda. “Radi se o nekoj pogrešci i...”

“Ne smijemo zanemariti mogućnost, gospodaru.”

“Sa mnom je već šesnaest godina! Imala je dosad nebrojene mogućnosti za... Ti si osobno provjerio i školu i ženu!”

Hawat gorko progovori: “Nešto mi je moglo promaknuti.” “Nemoguće, kažem ti! Harkonneni žele zatrti *cijelu lozu* Atreida – što će reći i Paula. Jednom su već pokušali. Zar bi se majka mogla urotiti protiv vlastitog sina?”

“Možda se nije urotila protiv sina. A jučerašnji pokušaj lako može biti lukavo zamišljena prijevara.”

“Nije mogla biti prijevara.”

“Sir, ona ne bi smjela znati tko su joj roditelji; ali što ako je ipak doznala? Što ako je doznala da je zbog Atreida postala siročić?”

“Poduzela bi nešto već znatno ranije. Otrov u moje piće... bodež u noći. Zar je netko drugi imao bolju prigodu od nje?”

“Harkonneni vas namjeravaju *uništiti*, gospodaru, a ne samo ubiti. Kanli se odlikuje čitavom skalom suptilnih razlika. Ovo bi moglo biti pravo majstorsko djelo krvne osvete.”

Vojvodina ramena se opuste i on zaklopi oči. Izgledao je star i umoran. *To ne može biti*, pomisli. *Ta žena mi je otvorila svoje srce.*

“Postoji li bolji način da me netko uništi nego da u mene usadi zrnice sumnje u ženu koju volim?” upita on.

“Uzeo sam u obzir i tu mogućnost”, reče Hawat. “Međutim...” Vojvoda otvori oči, zagleda se u Hawata i pomisli: Neka bude sumnjičav. To je njegov posao, a ne moj. Ukoliko bih se pretvarao da vjerujem u tu mogućnost, možda bi pravi krivac postao manje oprezan.

“Što predlažeš?” prošapće vojvoda.

“Zasad, neprekidni nadzor, gospodaru. Držat ćemo je cijelo vrijeme pod paskom. Nastojat ću to obaviti što diskretnije. Mislim da bi Idaho bio najbolji za to. Možda ćemo ga za tjedan ili dva moći vratiti. Postoji jedan mladić, školovan u Idahovoj skupini, koji bi bio idealan kao njegova zamjena kod Slobodnjaka. Vrlo je spretna u diplomaciji.”

“Nemoj dovoditi u opasnost naše dobre odnose sa Slobodnjacima.”

“Ništa ne brinite, sir.”

“Što ćemo s Paulom?”

“Možda bismo mogli obavijestiti doktora Yueha.”

Leto okrene leđa Hawatu. “To prepuštam tebi.”

“Bit ću krajnje diskretan, gospodaru.”

Barem na to mogu računati, pomisli Leto, a zatim reče: “Malo ću se prošetati. Budem li negdje potreban, nalazit ću se negdje u području logora. Straža može...”

“Gospodaru, prije nego odete, imam ovdje jedan filmklip kojeg bi trebali pročitati. Radi se o najpribližnijoj analizi područja gdje su Slobodnjaci. Sjećate se, zatražili ste me izvješće o tome.”

Vojvoda zastane i progovori ne okrećući se: “Zar to ne može pričekati?”

“Naravno, gospodaru. Pa ipak, upitali ste me što to ljudi viču. Vikali su ‘*Mahdi!*’ Tako su nazivali mladog gospodara. Kad su...”
“Paula?”

“Da, gospodaru. Ovdje postoji legenda, proročanstvo, da će im doći vođa, dijete Ben Gesserita, koji će im pokazati put prema pravoj slobodi. Potpuno je u skladu s dobro poznatim mesijanskim obrascem.”

“Misle da je Paul taj... taj...”

“Samo se nadaju, gospodaru.” Hawat pruži kapsulu s filmklipom. Vojvoda je uzme i stavi u džep. “Kasnije ću pogledati.”

“Svakako, gospodaru.”

“Sada mi treba malo vremena za... razmišljanje.”

“Da, gospodaru.”

Vojvoda duboko udahne i krupnim koracima izade iz sobe. U hodniku je skrenuo desno i počeo hodati držeći ruke na leđima obraćajući malo pažnje gdje se nalazi. Oko njega je bilo mnoštvo hodnika, stuba, balkona, dvorana... ljudi koji su ga pozdravljali i povlačili se u stranu oslobađajući mu prolaz.

Kad je došao do prostorije za sastanke, zatekao ju je zamračenu i u njoj Paula kako spava na stolu; dječak je bio pokriven stražarskom odorom, a pod glavom je umjesto jastuka imao neki mekani ruksak. Vojvoda je nečujno prošao kroz prostoriju i izašao na terasu, odakle se pružao pogled na cijeli astrodrom. Prepoznavši vojvodu pri slabom odsjaju osvjetljenja s piste, jedan stražar u balkonskom kutu stane u stav mirno.

“Otpust”, promrmlja vojvoda, a zatim se nagne preko hladne metalne ograde balkona.

Tišina praskozorja ležala je nad pustinjским predjelom. On podigne pogled. Visoko gore, zvijezde su treperile poput razbacanih dukata na tamnoplavom zaleđu. Nisko na južnom obzoru, drugi noćni mjesec prosijavao se kroz tanku izmaglicu prašine – nepovjerljiv mjesec koji ga je promatrao ciničnim svjetlom.

Vojvoda ga je netremice promatrao sve dok nije zašao za grebene Zaštitnog zida, zamrznuvši ih; u iznenada nastaloj dubokoj tami, on osjeti kako ga prožima jeza i zadržće.

Srdžba bukne u njemu.

Ovo je posljednji put da me Harkonneni sputavaju, progone i love, pomisli on. *Oni su gomile izmeta s pišljivim mozgovima. Ovdje si moram izboriti opstanak!* Preko lica mu prijede sjenka tuge. Moram vladati okom i pandžom – poput sokola među manjim pticama. Ruke mu nesvjesno poglade amblem sokola na tunici.

Na istoku, svjetlucavo sivilo razrjeđivalo je noć i pomalo se pretvaralo u mliječno svitanje, koje je prigušivalo sjaj zvijezda. A onda, naposljetku, kao da je neka nebeska zvonjava nad krševitim obzorom objavila nastup zore.

Prizor je bio tako lijep da mu je zaokupio svu pažnju.

Nema umjetnika koji bi se mogao uhvatiti ukoštac s ovim.

Nikada ranije nije mogao zamisliti ništa što bi bilo tako krasno, poput ovog neravnog, crvenog obzora i purpurno žutih grebena. Izvan područja astrodroma, tamo gdje je slabašna noćna rosa probudila život u žurnom sjemenu Arrakisa, on ugleda velike mrlje crvenog cvijeća kroz koje se provlačilo neko neobično ljubičasto tkanje... poput tragova kakvog divovskog stvorenja.

“Prekrasno jutro, sir”, reče stražar.

“Da.”

Vojvoda kimne glavom, pomislivši: Možda se ovaj planet može još i zavoljeti. Možda će on mome sinu postati voljeni dom.

A onda ugleda ljudske pojave kako se kreću cvjetnim poljima, krstareći kroz njih s neobičnim napravama sličnim kosačicama: sakupljači rose. Voda je ovdje tako dragocjena da se čak i rosa mora ubirati.

Ali mogao bi to biti i te kako mrzak svijet, pomisli vojvoda.

14.

Vjerojatno ne postoji strasniji trenutak otrežnjenja od trenutka kad otkrijete da vam je otac samo čovjek – čovjek od krvi i mesa poput svih ostalih ljudi.

Iz ‘Sabranih izreka Muad’Diba’ princeze Irulan

Paul”, reče vojvoda, “činim nešto odurno, ali moram.”

Stajao je pokraj pokretnog otkrivača otrova koji je postavljen u prostoriju za sastanke prije nego su započeli doručak. Senzorski kraci naprave mlitavo su stajali opruženi na stolu, podsjećajući Paula na nekog jezivog kukca koji je nedavno uginuo.

Vojvodina pažnja je bila usmjerena nekamo izvan prozora, na pistu astrodroma, po kojem se kovitlala prašina obasjana jutarnjim suncem.

Paul je ispred sebe imao video-uređaj u kojem se nalazio kratak filmklip o vjerskim običajima Slobodnjaka. Sadržajno ga je obradio jedan od Hawatovih stručnjaka, a Paula je prilično uznemirilo neprekidno pozivanje:

Mahdi!

Lisan al-Gaib!

Kad bi zaklopio oči, na površinu sjećanja izbijali su mu uzvici svjetine. *Tome su se, dakle, nadali*, pomisli on. A onda mu ponovno padoše na pamet riječi stare Časne Majke: *Kwisatz Haderach*. Spomen na to uzburka mu osjećaj proklete svrhovitosti, zasjenivši taj neobičan naziv osjećajem nečeg poznatog što nije mogao dokučiti.

“Kako odurno!” ponovi vojvoda.

“Što to, sir?”

Leto se okrene i pogleda prema sinu. “Harkonneni su me namjeravali prevariti navodeći me da izgubim povjerenje u tvoju majku. No, oni i ne slute da ću prije izgubiti povjerenje u samoga sebe.”

“Ne shvaćam, sir.”

Leto ponovno skrene pogled kroz prozor. Sunce se već poprilično uzdignulo na nebeskom svodu. Mliječno svjetlo obasjavalo je kovitlace prašnih oblaka koji su tutnjali po kanjonskim bespućima Zaštitnog zida.

Lagano govoreći prigušenim glasom, obuzdavajući srdžbu, vojvoda ispriča Paulu o tajanstvenoj poruci.

“Bilo bi to isto kao kad bi izgubio povjerenje u mene”, reče Paul. “Moraju povjerovati u uspjeh prijevare”, reče vojvoda. “Moraju povjerovati da imaju posla s potpunom budalom. Sve mora izgledati stvarno. Čak ni tvoja majka ne smije ništa doznati o prijeveri.”

“Ali, oče! Zašto?”

“Majčino ponašanje ne smije biti gluma. Oh, ona zna biti prvoklasna glumica... ali ulog je ovoga puta prevelik. Nadam se, tako ću iščeprkati izdajnika. Mora se činiti da sam nasjeo. Povrijedit ću je na ovaj način samo da ne bi doživjela znatno veću bol.”

“Zašto mi to govoriš, oče? Možda ću se ja izlanuti?”

“Neće paziti na tebe u ovoj stvari”, reče vojvoda. “Ti ćeš očuvati tajnu. Moraš to učiniti.” On ode do prozora i nastavi govoriti, ne okrećući se. “Ovako ćeš, dogodi li se meni bilo što, moći ispričati majci istinu – da nikada nisam posumnjao u nju, ni na jedan trenutak. Želim da to sazna pod svaku cijenu.”

Paul osjeti kobni prizvuk u očevom glasu i tiho reče: “Ništa ti se neće dogoditi. Ja...”

“Šuti, sine.”

Paul se zagleda u očeva leđa, uočivši znakove umora na njegovom vratu, u liniji ramena, u usporenim kretnjama.

“Samo si umoran, oče.”

“Da, stvarno sam umoran”, složi se vojvoda. “Moralno sam umoran. Možda je naposljetku i mene zahvatila melankolična degeneracija Velikih Kuća. A nekoć smo bili tako snažni.”

Paul progovori s blagim prizvukom srdžbe u glasu: “Naša Kuća nije degenerirala!”

“Nije?”

Vojvoda se okrene i pogleda sina; oko očiju su mu se pojavili tamni krugovi, a usne mu se zgrčile u ciničnu grimasu. “Trebao bih se oženiti tvojom majkom i učiniti je vojvotkinjom. Pa ipak... moj status neženje pruža nekim Kućama nadu da se, možda, još mogu povezati sa mnom preko kćeri-udavača.” On slegne ramenima. “Ovaj...”

“Majka mi je već sve objasnila.”

“Ništa toliko ne osigurava odanost nekom vođi od neustrašivog izgleda” reče vojvoda. “Zato sam strogo vodio računa da imam upravo takav izgled.”

“Ti si dobar vođa”, usprotivi se Paul. “Dobro vladaš. Ljudi te dobrovoljno slijede i vole te.”

“Moj promidžbeni ured je jedan od najboljih”, reče vojvoda. Ponovno se okrene i pogleda prema ravnicima. “Ovdje na Arrakisima imamo

veće mogućnosti nego je to Carstvo ikad i pomislilo. Pa ipak, ponekad pomislim da bi bilo bolje da smo pobjegli, postali otpadnici. Ima trenutaka kad poželim ponovno utonuti u anonimnost običnih ljudi, postati manje podložan...”

“Oče!”

“Da, umoran sam”, reče vojvoda. “Znaš li da koristimo višak začina kao sirovinu i da smo već podigli tvornicu filmskih vrpca?”

“Oče!”

“Ne smije nam ponestati filmske vrpce”, reče vojvoda. “Kako bismo inače izvještavali sela i gradove? Ljudi moraju saznati kako dobro vladam. Kako bi to doznali ako im to ne kažemo?”

“Potreban ti je odmor”, reče Paul.

Vojvoda pogleda sina. “Arrakis ima još jednu prednost koju sam zaboravio spomenuti. Začin je ovdje u svemu. Ti ga udišeš i jedeš gotovo u svemu. Ustanovio sam da to stvara nekakav prirodni imunitet na neke od najčešće upotrebljivanih otrova iz ‘Priručnika ubojica’. Osim toga, stroga potreba vođenja računa o svakoj kapi vode stavlja i sveukupnu proizvodnju hrane – kulture kvasca, hidroponiku, kemijska postrojenja, sve – pod najbrižniji nadzor. Ne možemo uništiti otrovima velike dijelove naše populacije – niti nas na taj način može netko napasti. Arrakis nas čini moralnim i etičnim.”

Paul zausti nešto reći, ali ga vojvoda prekine rekavši: “Moram imati nekoga kome mogu izreći ove stvari, sine.” Uzdahne, a zatim ponovno pogleda prema suhom predjelu gdje više nije bilo ni cvijeća – ono što nisu izgazili sakupljači rose, uvenulo je na jari jutarnjeg sunca.

“Caladanom smo vladali putem sile na moru i u zraku”, reče vojvoda. “Ovdje se, međutim, moramo osloniti na pustinjsku silu. To je tvoje naslijeđe, Paule. Što će biti s tobom ako se meni nešto dogodi? Nećeš biti otpadnička Kuća, već gerilska Kuća: bit ćeš proganjan, lovljen.”

Paul htjede nešto reći, ali mu ništa suvislo nije padalo na pamet. Još nikad nije vidio oca tako utučenog.

“Da bi se očuvao Arrakis”, reče vojvoda, “čovjek je prisiljen donijeti odluke koje ga mogu stajati samopoštovanja.” On pokaže kroz prozor na zeleno-plavu zastavu Atreida koja je opušteno visjela na koplju u kutu astrodroma. “Ta časna zastava mogla bi postati znamen velikoga zla.”

Paul teško proguta slinu. Očeve riječi su imale neku zlu kob u sebi, prizvuk fatalizma, koji je u dječaku izazvao osjećaj praznine.

Vojvoda iz džepa izvadi tabletu protiv umora i proguta je bez vode. “Sila i strah” reče on. “Oružja državnika. Moram zapovjediti tvoje pojačano uvježbavanje gerilske borbe. Taj film klip koji držiš... zovu te ‘Mahdi’... ‘Lisan al-Gaib’... to bi ti moglo biti zadnje utočište.” Paul pogleda oca i primijeti kako mu se ramena počinju ispravljati čim je započela djelovati tableta; ali riječi straha i sumnje ništa nije moglo odagnati.

“A što je s ekologom?” promrmlja vojvoda. “Rekao sam Thufiru da ga rano dovede.”

15.

Moj otac, Car Padišah, uzeo me je jednog dana za ruku i ja sam osjetila, zahvaljujući onome što me je majka naučila, da je uznemiren. Poveo me je u Dvoranu portreta, gdje smo zastali ispred ego-odraza vojvode Leta Atreida. Odmah sam uočila veliku sličnost među njima – između moga oca i tog čovjeka na slici; obojica su imala tanka, elegantna lica oštrih crta, na kojima su dominirale hladne oči. “Princezo-kćeri”, reče mi otac, “kako sam samo želio da si starija kad je došlo vrijeme da ovaj čovjek izabere sebi ženu.” Mom ocu je tada bila sedamdeset jedna godina, ali nije izgledao stariji od čovjeka na portretu, a ja sam imala svega četrnaest; sjećam se – tog trenutka sam shvatila da moj otac potajno želi da mu je vojvoda sin, odnosno mrzi sve one političke nužnosti koje su ih dovele u neprijateljske tabore.

‘U očevoj kući’ princeze Irulan

Prvi susret s ljudima koje je trebao izdati po zapovijedi snažno je djelovao na doktora Kynesa. Pokušao se utješiti razmišljanjem da je znanstvenik kojem je predaja samo zanimljiv pokazatelj kulturnih korijena. Dječak se, međutim, savršeno uklapao u dravno proročanstvo. Imao je “ispitivačke oči” i izraz “suzdržane otvorenosti”.

Naravno, proročanstvo je neke stvari hotimice ostavljalo nejasnim – kao, na primjer, hoće li božja Majka dovesti Mesiju sa sobom ili Ga roditi ovdje. No, bez obzira na to, lako je bilo uočiti neobičnu podudarnost između proročanstva i stvarne osobe.

Sreli su se u kasno jutro na zaravni ispred upravne zgrade arakenskog astrodroma. Jedan ornitopter bez oznaka stajao je u blizini, zujeći potihom na mjestu poput kakvog pospanog kukca. Pokraj letjelice stajala je atreidska straža s isukanim mačevima, a zrak je bio ispunjen blagim pucketanjem Kynesovog zaštitnog polja.

Kynes se podrugljivo osmjehne štitniku, pomislivši pritom: I ne slute kakvo im Arrakis priprema iznenađenje glede zaštitnog polja!

Planetolog podigne ruku i naznači svojoj slobodnjačkoj straži da se povuče. Zatim krupnim koracima krene prema ulazu u zgradu – tamnoj jami u stijeni optočenoj plastikom. *Previše je izloženo ovo monolitno zdanje*, pomisli on. Znatno je nepogodnije od špilje.

Pažnju mu privuče kretanje pri ulazu. Zastane, iskoristivši taj trenutak za ugađanje odore i pustinjskog odijela na lijevom ramenu.

Ulazna vrata se širom otvore i iz njih brzo izađe atreidska straža s teškim naoružanjem: ošamućivač sporog djelovanja, mačevi i štitnici. Iza njih je pristigao neki visok čovjek, ptičjeg lica, tamne kože i kose. Nosio je jubba-ogrtač s atreidskom krestom na prsima – na način koji je odavao pomanjkanje iskustva s tom odorom. S jedne strane ogrtač mu je bio pripijen za nogavice pustinjskog odijela pa mu je ometao lakoću i gipkost pokreta.

Pokraj tog čovjeka išao je mladić iste crne kose, ali oblikih crta lica. Izgledao je sitan za svoju dob (Kynes je znao da ima petnaest godina). Ali mlado tijelo zračilo je nekim zapovjedničkim, čvrstim samopouzdanjem, kao da je primjećivalo i znalo stvari oko sebe koje nisu bile dostupne drugima. Nosio je isti ogrtač kao i otac, ali s lakoćom i nehajnošću koja je stvarala dojam da je potpuno srastao s tom odorom.

Mahdi će biti svjestan stvari koje drugi neće moći zapaziti, govorilo je proročanstvo.

Kynes odmahne glavom, rekavši si: ***I oni su samo ljudi.***

Pokraj oca i sina koračao je još jedan čovjek, također odjeven za pustinju, kojeg je Kynes već upoznao: Gurney Halleck. Kynes duboko uzdahne smirujući svoju odbojnost prema Hallecku, koji mu je održao propovijed o tome kako se mora ponašati pred vojvodom i vojvodinim nasljednikom.

“Vojvodi se možete obraćati s ‘gospodaru’ ili ‘sir’. ‘Blagorodni’ je također ispravno, ali se obično koristi u službenijim prigodama. Sinu se možete obraćati s ‘mladi gospodine’ ili ‘gospodaru’. Vojvoda je čovjek velike blagonaklonosti, ali ne dopušta preveliku prisnost.”

Promatrajući skupinu koja se približavala, Kynes pomisli: Ubrzo će saznati tko je pravi gospodar na Arrakisu. Zar nisu zapovjedili da me taj njihov mentat ispituje dobar dio noći? I još očekuju da ih odvedem u pregled nalazišta začina?

Važnost Hawatovih pitanja nije promakla Kynesu. Oni su željeli carske baze. Bilo je očito da su za njih saznali od Idahoa.

Naredit ću Stilgaru da pošalje Idahovu glavu ovom vojvodi, reče u sebi Kynes.

Vojvodina svita bila je sada udaljena svega nekoliko koraka; pustinjski pijesak škripao je pod njihovim stopalima.

Kynes se pokloni. “Gospodaru, vojvodo.”

Dok se približavao usamljenoj pojavi koja je stajala blizu ornitopera, Leto ju je proučavao: visok, mršav, odjeven u, za pustinju,

komotnu odjeću – pustinjsko odijelo i kratke čizme. Kapuljača mu je bila zabačena, a veo visio s jedne strane otkrivajući dugu, pješčanu kosu i rijetku bradu. Imao je nedokučive, potpuno plave oči ispod gustih vjeđa. Očni kapci još su mu bili prošarani crnom bojom.

“Vi ste ekolog”, reče vojvoda.

“Ovdje češće koristimo stari naziv, gospodaru”, uzvratila Kynes. “Planetolog.”

“Kako želite”, reče vojvoda, a zatim pogleda Paula. “Sine, ovo je Arbitar Promjene, sudac spora, čovjek koji je ovdje postavljen da osigura poštovanje propisa pri našem preuzimanju vlasti.” On pogleda Kynesa. “Ovo je moj sin.”

“Gospodaru”, reče Kynes.

“Jeste li vi Slobodnjak?” upita Paul.

Kynes se osmjehne: “Primaju me i u siečima i u selima, mladi gospodaru. Ali ja sam u službi Njegovog veličanstva: carski planetolog.”

Paul kimne glavom, impresioniran snagom koju je ovaj čovjek zračio iz sebe. Halleck je Paulu pokazao Kynesa s jednog prozora na vrhu upravne zgrade: “Čovjek koji stoji dolje sa slobodnjačkom pratnjom – onaj koji sada ide prema ornitopteru.”

Paul je nekoliko trenutaka promatrao Kynesa kroz dalekozor, uočivši pravilna usta i visoko čelo. Halleck mu je došapnuo: “Neobičan tip. Govori vrlo određeno... nema nikakvog vrludanja... dvosmislenosti... sve je jasno i oštro poput britve.”

“Pravi tip znanstvenika”, dodao je vojvoda, stojeći iza njih dvojice.

Sada, stojeći tek nekoliko koraka od čovjeka, Paul osjeti u Kynesu snagu, snažnu osobnost kao da je bio kraljevske krvi, rođen za zapovijedanje.

“Čini mi se da vama moramo zahvaliti za pustinjska odijela i ove ogrtače”, reče vojvoda.

“Nadam se da vam dobro pristaju, gospodaru”, reče Kynes. “Slobodnjaci su ih izradili što su mogli primjerenije mjerama koje mi je dao Halleck.”

“Zabrinulo me je što ste izjavili da nas nećete moći povesti u pustinju ako ne budemo nosili ovu odjeću”, reče vojvoda. “Možemo ponijeti obilje vode. Ne namjeravamo ostati dugo i imat ćemo zaštitu iz zraka – pratnja koju upravo vidite gore. Najvjerojatnije se nećemo morati spuštati.”

Kynes ga pogleda očima koje su izražavale prezir prema tijelu nabrekli od vode, a zatim odgovori hladnim glasom: “Nikada nemojte govoriti o vjerojatnostima na Arrakisu. Govorite jedino o mogućnostima.”

Halleck se ukoči. “Vojvodi se treba obraćati s ‘gospodaru’ ili ‘sir’!” Leto tajnim znakom prekine Hallecka na insistiranju na tome pa reče: “Ovdje smo još novi, Gurney. Moramo biti tolerantni.”

“Kako želite, sir.”

“Vaši smo dužnici, doktore Kynes”, reče Leto. “Nećemo zaboraviti ova odijela, kao ni brigu za našu dobrobit.”

Paulu odjednom izbije na površinu svijesti jedan navod iz N. K. Biblije i on ga izgovori: “ ‘Dar je blagoslov darovatelja.’ ”

Riječi muklo zazvuče u zamrlom zraku. Slobodnjačka pratnja koju je Kynes ostavio u sjeni upravne zgrade trgne se iz opuštenosti u kojoj je stajala i započne nešto uzbuđeno mrmljati. Jednom od njih otme se uzvik: “Lisan al-Gaib!”

Kynes se naglo okrene i odlučno rukom uputi stražu da se ponovno udalji. Oni ustuknu, došaptavajući se međusobno pa ponovno stanu uz zgradu.

“Vrlo zanimljivo”, reče Leto.

Kynes oštro pogleda vojvodu i Paula, a zatim reče: “Većina pustinskih domorodaca poprilično je praznovjerna. Ne obraćajte pažnju na njih. Oni nisu opasni.” Ali, istodobno, na pamet mu padnu riječi proročanstva: Pozdravit će te Svetim riječima i tvoji darovi bit će blagoslovljeni.

Letova prosudba Kynesa – donesena djelomično na temelju Hawatovog kratkog verbalnog izvješća (oprezan i pun sumnji) – odjednom se kristalizirao: čovjek je stvarno bio Slobodnjak. Kynes je došao sa slobodnjačkom pratnjom, što je, doduše, moglo značiti da Slobodnjaci iskušavaju svoju novu slobodu ulaska u urbana područja – ali oni su više izgledali kao počasna straža. Sudeći po načinu ophođenja, Kynes je bio ponosan čovjek, naviknut na slobodu – pri čemu su mu se jezik i vladanje upravljali jedino prema vlastitim sumnjama. Paulovo pitanje bilo je izravno i na mjestu.

Kynes se potpuno pretvorio u domoroca.

“Trebali bismo krenuti, sir”, reče Halleck.

Vojvoda kimne glavom. “Letjet ćemo u našem ‘topteru. Kynes može sjediti pokraj mene i pokazivati mi put. Ti i Paul se smjestite se na stražnjim sjedalima.”

“Samo trenutak, molim vas”, reče Kynes. “Uz vaše dopuštenje, sir, moram provjeriti sigurnost vaših odijela.”

Vojvoda zausti nešto, ali Kynes brzo doda: “Vodim računa kako o svojoj, tako i o vašoj koži... gospodaru. Potpuno sam svjestan čiji će vrat stradati ako vam se nešto dogodi dok ste pod mojim okriljem.” Vojvoda se namrgodi, pomislivši: ***Osjetljiv trenutak! Odbijem li, mogao bi se uvrijediti. A vjerojatno se radi o čovjeku koji bi mi mogao neizmjereno uvrijediti. Pa ipak... dopustiti mu da unutar štitnika vršlja po meni još dok ga tako malo poznajem?***

Dilema ga je zaokupila tek trenutak, a onda odluči: “U vašim smo rukama” reče vojvoda. Korakne naprijed i raskrili odoru; zapazio je kako se Halleck propinje na prste, napet poput puške, spreman skočiti, ali i ne mičući se s mjesta. “Da, molim vas”, reče vojvoda, “puno bi mi značilo kad bih objašnjenje pustinjskog odijela dobio od nekog tko se tako prisno srodio s njim.”

“Svakako”, reče Kynes. Započeo je ispod odore tražiti zatvarače za ramena i, provjeravajući to pustinjsko odijelo, nastavio govoriti. “Zapravo, to je svojevrsan mikrosendvič – vrlo učinkovit filter i sustav za izmjenu topline.” On prilagodi zatvarač na ramenima. “Sloj koji dodiruje kožu je porozan. Znoj prolazi kroz njega, nakon što je prethodno ispunio svoju zadaću – hlađenja tijela... što je gotovo uobičajen proces isparavanja. Sljedeća dva sloja...” Kynes pričvrsti sponu na grudima, “...sastoje se od vlakana za izmjenu topline i taložnika za sol. Sol se, naime, sakuplja.”

Kynes zamoli vojvodu da podigne ruke, što vojvoda učini rekavši: “Vrlo zanimljivo.”

“Udahnite duboko”, reče Kynes.

Vojvoda poslušao.

Kynes provjeri zatvarače ispod ruku i ugodni jedan. “Kretanje tijela, a posebno disanje”, reče on, “kao i neki procesi osmoze, osiguravaju potisnu energiju.” On malo otpusti kopču na prsima. “Sakupljena voda ide do sabirnica, odakle je možete usisati kroz ovu cijev pričvršćenu na vratnom dijelu.”

Vojvoda spusti bradu tražeći pogledom kraj cjevčice.

“Učinkovito i jednostavno”, reče on. “Dobar inženjerski posao.”

Kynes klekne provjeravajući zatvarače na nogama. “Mokraća i izmet se recikliraju kroz debele slojeve”, reče pa, uspravivši se, započne opipavati po ovojnici na vratu i tamo podigne jedan mekan četvrtasti dio. “U otvorenoj pustinji stavite ovaj filter preko lica, a ovu cijev u nosnice; pričvrstite je ovim zatvaračima. Zrak ćete udisati kroz filter za

usta, a izdisati kroz nosnu cijev. U pustinjskom odijelu koje je u dobrom stanju nećete dnevno izgubiti više od naprska vlage, čak ako se i nađete usred Velikog Erga.”

“Naprstak dnevno”, ponovi vojvoda.

Kynes prevuče prstom preko mekane postave na čelnom dijelu odijela, a zatim reče: “Ovo bi vas moglo malo ogrepsti. Dogodi li se to, molim vas, recite mi odmah. Malo ću ga čvršće stegnuti.” “Zahvaljujem vam”, reče vojvoda. Čim se Kynes povukao, promeškoltio je ramena u pustinjskom odijelu i shvatio da se sada osjeća znatno ugodnije: bilo je više priljubljeno i manje mu je smetalo.

Kynes se okrenuo prema Paulu. “Pogledajmo sada kako stvari stoje s tobom, momče.”

Nije loš čovjek, ali mora naučiti ispravno nas oslovljavati, pomisli vojvoda.

Paul je nehajno stajao dok je Kynes provjeravao njegovo pustinjsko odijelo. Osjećao se neobično kad je navukao taj mekani skafander glatke unutrašnje površine. U podsvijesti je bio siguran da nikada ranije nije odjenuo pustinjsko odijelo. Pa ipak, svaka kretnja pri pripasivanju i pričvršćivanju remena, pod Gurneyjevim neiskusnim vodstvom, izgledala je prirodna, instinktivna. Kad je učvrstio prsni dio, kako bi osigurao maksimum potisne snage iz pokreta izazvanih disanjem, znao odjednom što je i zašto je to učinio. A kad je stegnulo vratni i čelni predio, znao da je svrha toga bilo sprječavanje neugodnog trenja.

Kynes se ispravi i povuče korak unatrag, zbunjenog izraza lica. “Jesi li već nekoć prije odijevao pustinjsko odijelo?” upita on.

“Ovo mi je prvi put.”

“Je li ti ga neko prilagodio?”

“Nije.”

“Pustinjske čizme su ti komotno opuštene oko članaka. Tko ti je rekao da ih tako namjestiš?”

“Nitko... Izgledalo mi je... normalno.”

“I te kako je normalno.”

Kynes pređe rukom preko čela, pomislivši ponovno na legendu: Znat će sve vaše tajne, kao da je rođen među vama.

“Samo gubimo vrijeme”, reče vojvoda pokazavši prema ‘topтеру koji ih je čekao. Krenuo je na čelu skupine i kimanjem glave odgovorio na pozdrav stražara. Popeo se u letjelicu, pričvrstio sigurnosni povež i provjerio instrumente. Vozilo je zaškripalo kad su se i ostali popeli u njega.

Kynes pričvrsti svoj povez; pažnju mu je privukla neuobičajena udobnost letjelice: ugodna raskoš sivo-zelenih oplata, blistavost instrumenata, osjećaj pročišćenog i ispranog zraka koji mu je ispunio pluća kad su se vrata zatvorila i započeo raditi klima-uređaj.

Tako je ugodno! pomisli.

“Sve je u redu, sir”, reče Halleck.

Leto dodu gas pa se krila podignu, zatim spuste – jednom, dva puta. Vinuli su na visinu od deset metara, krila su čvrsto lepršala, a stražnje mlaznice počele su ih potiskivati nagore, strmom, pištavom putanjom.

“Jugoistočno preko Zaštitnog zida” reče Kynes. “To je tamo, kao što sam vam govorio, gdje vaš pješčani stručnjak okuplja opremu”

“U redu.”

Vojvoda poveća visinu, sve dok ostale letjelice nisu zauzele oko njega predviđeni zaštitni položaj, a zatim krene na jugoistok.

“Projekt i izrada ovih pustinskih odijela dokazuje popriličnu oštromnost njihovih proizvođača”, reče vojvoda.

“Jednom ću vam pokazati njihovu tvornicu u sieću” odgovori Kynes.

“To me vrlo zanima” reče vojvoda. “Primijetio sam da ova odijela proizvode i u nekim ovdašnjim garnizonskim gradovima”

“Bijedne kopije” reče Kynes. “Svaki čovjek s Dine, koji drži do svoje kože, nosi slobodnjačko pustinjsko odijelo.”

“I u njemu gubitak vode iznosi tek naprstak dnevno?”

“Ako je ispravno i ako je čelni dio dovoljno čvrsto stegnut, a svi zatvarači dobro zatvoreni, najveći gubitak tekućine događa se preko dlanova ruku”, reče Kynes. “Možete navući posebne rukavice, ako ruke ne koristite za neki važan posao, ali većina Slobodnjaka u otvorenoj pustinji trlja ruke sokom lišća kreozotnog grmlja. Ono sprečava znojenje.”

Vojvoda pogleda nalijevo, prema krševitom predjelu Zaštitnog zida – pukotinama izlomljenim stijenama, žutosmeđim mrljama prošaranim crnim linijama dubokih procjepa. Činilo se da je cijeli ovaj predio netko ovamo bacio iz svemira i ostavio ga tu gdje je pao.

Preletjeli su preko nekog plitkog bazena; iz njegovog zastrtog otvora na jugu jasno se moglo vidjeti kako se unutra slijevaju obrisi sivih pješčanih valova – suha delta koja se ocrtava nasuprot nešto tamnijih stijena.

Kynes se zavalu u sjedalu razmišljajući o tijelima ispunjenim vodom koja je osjetio ispod pustinskih odijela. I otac i sin nosili su

štitničke pojaseve preko odore, ošamućivače sporog djelovanja oko pasa, a na vrpci oko vrata poput novčića velike odašiljače za slučaj opasnosti. Obojica su oko pasa imali noževe u koricama – koricama koje su već bile prilično istrošene. Kynes ih je doživio kao neobičnu kombinaciju mekoće i naoružane snage. Odlikovali su se svojevrsnom uravnoteženošću, po čemu su se potpuno razlikovali od Harkonnena.

“Kad Cara budete izvješćivali o ovdašnjoj promjeni vlasti, hoćete li spomenuti da smo poštovali pravila?” upita Leto. Pogledao je na trenutak Kynesa, a zatim ponovno nastavio gledati naprijed u smjeru kojim su išli.

“Harkonneni su otišli, a vi ste došli”, reče Kynes.

“I sve je upravo onako kako bi trebalo biti?” upita Leto.

Trenutak napetosti pokazao se u grčenju mišića oko Kynesove brade. “Kao planetolog i Arbitar Promjene, ja sam izravni podanik Carstva... gospodaru.”

Vojvoda se tužno osmjehne. “Ali obojica znamo pravo stanje stvari.” “Podsjećam vas da je pokrovitelj moga rada ovdje Njegovo veličanstvo.”

“Stvarno? A što je vaš posao?”

U kratkotrajnoj tišini koja je zavladovala, Paul pomisli: **Previše ga zabija u tjesnac.** Zatim pogleda Hallecka, ali je pjevač-ratnik gledao van prema goletima ispod njih.

Kynes brzo reče: “Vi, naravno, mislite na moje dužnosti kao planetologa.”

“Naravno.”

“U botaničkom i biološkom smislu, zemlja je ovdje prilično siromašna... ima nešto geološkog posla – bušenje kore i neka istraživanja. Zapravo, mogućnosti koje nudi čitav planet su neiscrpne.” “Ispitujete li, možda, i začini?”

Kynes se okrene i Paul uoči oštre konture njegovog obraza. “Neobično pitanje, gospodaru.”

“Nemojte zaboraviti, Kynese, da je ovo sada moj posjed. Moje metode se razlikuju od Harkonnenovih. Nemam ništa protiv budete li istraživali začini sve dok me izvještavate o vašim otkrićima.” On pogleda planetologa. “Harkonneni su ometali ispitivanje začina, zar ne?” Kynes uzvratila pogled, ali ne reče ništa.

“Možete otvoreno govoriti”, reče vojvoda, “bez straha za svoju kožu.”

“Carski sud je, stvarno, prilično daleko”, promrmlja Kynes, pomislivši pritom: *Što* ovaj vodom nabrekli osvajač očekuje? Smatra li me stvarno tako glupim da ću mu se pridružiti?

Vojvoda zahihoće, zadržavši pažnju na kontrolnim uređajima. “Osjetio sam gorak prizvuk u vašem glasu, gospodine. Nahrupili smo na ovaj planet s našom bandom ukroćenih ubojica, zar ne? I očekujemo od vas da odmah shvatite da smo drukčiji od Harkonnena?” “Čitao sam promidžbeni materijal kojim ste poplavili sieče i sela”, uzvratila Kynes. “Volite dobrog vojvodu! Nove snage ...”

“Eh, sada je dosta!” uzvikne Halleck. Prekinuo je gledati kroz prozor i nagnuo se naprijed.

Paul mu stavi ruku na rame.

“Gurney!” reče vojvoda, osvrnuvši se. “Ovaj čovjek je dugo živio pod Harkonnenima.”

Halleck se ponovno zavalila u sjedalo. “Ha!”

“Vaš čovjek Hawat je lukav” reče Kynes, “ali su mu namjere ipak prozirne.”

“Hoćete li, onda, otvoriti baze za nas?” upita vojvoda.

Kynes uzvratila službeno “One su vlasništvo Njegovog veličanstva.” “Ne koristite se.”

“Ali bi se mogle.”

“Je li njegovo Veličanstvo suglasno s tim?”

Kynes uputi oštar pogled prema vojvodi. “Arrakis bi mogao biti pravi raj kad se njegovi vladari ne bi isključivo jagmili za začinom!” *Nije mi odgovorio na pitanje*, pomisli vojvoda. Zatim reče: “Kako jedan planet može postati raj bez novca?”

“Što je novac”, upita Kynes, “ako njime ne možete kupiti ono što vam je potrebno?”

Tu smo, dakle! pomisli vojvoda. Zatim nastavi: “Razgovarat ćemo o tome nekom drugom prigodom. Čini mi se da sada stižemo do ruba Zaštitnog zida. Da ostanem na istom kursu?”

“Ostanite”, promrmlja Kynes.

Paul pogleda. Ispod njih se krševito tlo počelo pretapati u naguranim naborima u golu stjenovitu ravnica koja je oštro završavala. Iza te granice, srpoliki nokti dina pružali su se prema obzoru, mjestimice u daljini prošarani tamnim mrljama, zatamnjenjima nastalim od nečega što nije bio pijesak. Stjenovita izbočenja, možda. No, zbog titranja vrlo zagrijanog zraka, Paul nije mogao biti siguran.

“Ima li dolje ikakvih biljaka?” upita Paul.

“Ima nekih” odgovori Kynes. “Na ovoj geografskoj širini su najčešći predstavnici biljnog života biljke koje nazivamo ‘kradljivci vode’ – vrsta naviknuta uzimati vlagu od svojih bližnjih, gutači i najmanje količine rose. Neki dijelovi pustinje vrve životom. No, sve vrste su odavno naučile opstati pod nemogućim uvjetima. Ako se ikada nađete tamo dolje, oponašajte taj život ili ćete umrijeti.”

“Krasti vodu jedni od drugih?” upita Paul. Ova pomisao ga je razbjesnila, a boja glasa odavala je što osjeća.

“I to se radi”, reče Kynes, “ali nisam baš to mislio. Vidite, moja klima traži poseban odnos prema vodi. Nje ste u svakom trenutku svjesni. Ništa što sadrži vlagu neće se uzalud rasipati.”

Vojvoda pomisli: *...moja klima!*

“Skrenite oko dva stupnja na jug, gospodaru”, reče Kynes. “Sa zapada nam se približava oluja.”

Vojvoda kimne glavom. I sam je opazio veliki val žućkaste prašine u tom smjeru. On promijeni smjer kretanja ‘toptera, primijetivši pritom kako krila letjelica pratnje, okrećući se, odražavaju mliječno-narančasti sjaj svjetlosti profiltrirane kroz prašinu.

“Ovako ćemo izbjeći oluju”, reče Kynes.

“Vjerojatno je opasno uletjeti u taj uskovitlani pijesak”, reče Paul. “Zar je istina da pijesak može presjeći i najčvršći metal?”

“Na ovoj visini nije pijesak, već prašina”, reče Kynes. “Opasnost dolazi od smanjene vidljivosti, turbulencija, začepljenja filtera za disanje.”

“Hoćemo li danas vidjeti kopanje začina?” upita Paul.

“Vrlo vjerojatno”, reče Kynes.

Paul se zavalio u sjedalo. Iskoristio je ovo ispitivanje i svoju hiperosjetljivu svijest pokušavajući obaviti ono što je njegova majka nazivala “registriranje” neke osobe. Sada je snimio Kynesa – boju glasa, svaku pojedinost lica i pokreta. Jedan neprirodni nabor na lijevom rukavu čovjekove odore odavao je nož u koricama pričvršćenim na nadlakticu. Pojas mu je bio neobično ispupčen. Čuo je da pustinjski ljudi nose pojas s džepovima u koje stavljaju razne sitne potrepštine. Možda je ovo ispupčenje nastalo od takvog pojasa – to sigurno nije bio skriveni štitnik. Na vratu je Kynesovu odoru pričvrščivala bakarna igla s graviranim likom zeca. Jedna druga, nešto manja, sa sličnom gravurom, visjela je na rubu kapuljače zabačenoj na ramena.

Halleck se okrene u sjedalu pokraj Paula, posegne u prtljažnik iza njih i odande izvadi baliset. Kynes se osvrne kad je Halleck započeo ugađati instrument, a zatim ponovno pogleda ispred sebe.

“Što biste željeli čuti, mladi gospodaru?” upita Halleck.

“Sam nešto izaberi, Gurney”, reče Paul.

Halleck nagne uho prema instrumentu, započne potezati strune, a onda i tiho zapjeva:

Očevi su nam jeli manu u pustinji,
po užarenim mjestima gdje haraju vjetrovi.
Gospode, spasi nas te užasne zemlje!
Spasi *nas... ah-h-h-h*, spasi *nas* posne i žedne zemlje!

Kynes pogleda vojvodu i reče: “Putujete bez velike pratnje, gospodaru. Jesu li svi vaši ljudi ovako višestruko nadareni?” “Gurney?” vojvoda zahihoće. “Gurney je jedinstven. Volim kad je uz mene, zbog njegovih očiju. Njima ništa ne promakne.”

Planetolog podigne obrve.

Ne izgubivši ritam, Halleck nastavi pjesmu:

Jer ja sam poput pustinjske sove, oh!
Aaah! Ja sam poput pustinjske so-o-ve!

Vojvoda posegne prema ploči s instrumentima, podigne odande mikrofona, uključi ga i reče: “Vođa pratnji Gemma. Leteći predmet u smjeru devet sati, sektor B. Možete li ga identificirati?”

“To je samo ptica”, reče Kynes, a zatim zaključiti: “Imate oštar vid.” Zvučnik na upravljačkoj ploči zapucketa, a zatim se iz njega začuje: “Pratnja Gemma. Predmet ispitan pod punim povećanjem. To je neka velika ptica.”

Paul pogleda u naznačenom smjeru i ugleda udaljenu mrljicu: točku koja se na prekide pomicala. Shvatio je tog trenutka koliko mu je otac napet: sva osjetila su mu bila maksimalno pripremana.

“Nisam znao da ovako velike ptice zalaze tako duboko u pustinju”, reče vojvoda.

“To je vjerojatno orao”, odgovori Kynes. “Mnoga stvorenja su se prilagodila ovome mjestu.”

Ornitopter je letio iznad neke gole, kamene ravnice. Paul pogleda dolje, dvije tisuće metara duboko, i primijeti neravne sjene njihove i pratećih letjelica. Tlo se činilo ravnim, ali je neravno kretanje sjena dokazivalo suprotno.

“Je li se ikada netko vratio živ iz pustinje?” upita vojvoda. Halleckova glazba prestane i on se nagne naprijed da bi bolje čuo odgovor.

“Nije iz duboke pustinje”, reče Kynes. “Ljudi su se nekoliko puta uspjeli vratiti iz druge zone. Preživjeli su samo zato jer su se kretali stjenovitim područjima gdje crvi rijetko zalaze.”

Boja Kynesovog glasa privuče Paulovu pažnju. Osjetio je kako mu osjetila postaju napeta i izoštrana – za što su i bila školovana. “Ah, h, crvi”, reče vojvoda. “Moram ih jednom vidjeti.”

“To će se možda dogoditi još danas” odgovori Kynes. “Gdje god ima začina, tu su i crvi.”

“Uvijek?” upita Halleck.

“Uvijek.”

“Postoji li neka veza između crva i začina?” upita vojvoda.

Kynes se okrene i Paul ugleda skupljena usta kad je čovjek počeo govoriti. “Oni brane začinski *pijesak*. Svaki crv ima svoje područje.

Što se začina tiče... tko zna? Uzorci tkiva crva koje smo ispitivali naveli su nas na pretpostavku o složenim kemijskim razmjenama između njih. Pronašli smo tragove solne kiseline u njihovom krvotoku, a i neke složenije kiseline u drugim dijelovima tkiva. Dat ću vam jednu svoju monografiju o tome.”

“A štitnik nije nikakva obrana?” upita vojvoda.

“Štitnici!” sarkastično ponovi Kynes. “Uključite štitnik u dometu nekog crva i zapečatili ste sudbinu. Tada prestaju voditi računa o granicama područja i izdaleka navaljuju napasti štitnik. Nijedan čovjek koji je nosio štitnik nije još preživio takav napad.”

“Kako onda izlazite na kraj s crvima?”

“Električni udari visokog napona na svaki pojedinačni prstenasti segment su jedini poznati način da se ubije i u potpunosti očuva crv” reče Kynes. “Možemo ih ošamutiti ili raznijeti eksplozivom, ali svaki prstenasti segment ima svoj život. Osim atomskog oružja, ne poznajem ni jedan eksploziv koji bi bio dovoljno snažan da potpuno uništi nekog velikog crva. Nevjerojatno su čvrsti.”

“Zašto niste nešto poduzeli za njihovo istrebljenje?” upita Paul. “Bilo bi preskupo”, reče Kynes. “Trebalo bi pokriti preveliko područje.”

Paul se zavalj u svome kutu. Njegovo osjetilo za istinu, osjetljivost za nježne promjene u boji glasa, otkrije mu da je Kynes lagao ili govorio poluistinu. Pomisli: Ako postoji veza između začina i crva, onda bi njihovo uništenje opasno ugrozilo začin.

“Uskoro se nitko više neće morati vraćati pješice iz pustinje”, reče vojvoda. “Dovoljno će biti uključiti ove male odašiljače oko vrata – i pomoć će ubrzo stići. Svi naši radnici će ih imati. Organizirat ćemo posebnu spasilačku službu.”

“Vrlo preporučljivo”, reče Kynes.

“Ton vašeg glasa otkriva neslaganje s tim”, reče vojvoda. “Neslaganje? Ah, naravno, slažem se, ali od toga baš i neće biti koristi. Statički elektricitet pješćanih oluja blokira većinu signala. Odašiljači postaju nekorisni. Već smo to pokušali. Arrakis je prilično negostoljubiv prema elektronskoj opremi. Osim toga, ako vam je crv za petama, neće biti dovoljno vremena za bilo kakav spasilački pothvat. Tada uglavnom još imate na raspolaganju petnaestak ili dvadesetak minuta.”

“Što biste nam vi savjetovali?” upita vojvoda.

“Tražite moj savjet?”

“Da, savjet planetologa.”

“Postupili biste tako?” “Ako povjerujem u njegovu razložnost!”

“Vrlo dobro, gospodaru. Nikada nemojte putovati sam.”

Vojvoda podigne pogled s kontrolnih uređaja. “Je li to sve?”

“To je sve. *Nikada* nemojte putovati sam.”

“Što ako vas iznenadi oluja i prisili vas na spuštanje?” upita Halleck. “Može li se tada bilo što poduzeti?”

“Bilo što je poprilično širok pojam”, reče Kynes.

“Što biste vi učinili?” upita Paul.

Kynes se okrene i oštro pogleda dječaka, a zatim ponovno prebaci pažnju na vojvodu. “Prije svega bih provjerio stanje svog pustinjskog odijela. Ako bih se nalazio izvan područja crva ili na stjenovitom području, ostao bih pokraj letjelice. Međutim, ako bih se nalazio na otvorenom pijesku, udaljio bih se što prije od letjelice. Oko tisuću metara bilo bi dovoljno. Zatim bih se sakrio ispod odore. Crv bi se sigurno dočepao letjelice, ali bi mene možda previdio.”

“Što zatim?” upita Halleck.

Kynes slegne ramenima. “Čekao bih da se crv udalji.”

“Je li to sve?” upita Paul.

“Kad crv ode, treba se pokušati pješice izvući iz pustinje”, reče Kynes. “Morate ići polagano kako biste izbjegnuli pješćane bubnjeve i plimne bazene prašine i uputiti se prema najbližem stjenovitom području. Postoji mnogo takvih područja. Možda biste uspjeli.” “Pješćani bubnjevi?” upita Halleck.

“Posebno stanje zgusnutosti pijeska” reče Kynes. “Zakoračite li na njega, počinje bubnjati. A to uvijek privlači crve.”

“A plimni bazeni prašine?” upita vojvoda.

“Neka ulegnuća u pustinji ispunjavala su se prašinom tijekom mnogih stoljeća. Pojedina su tako velika da u njima teku struje i javljaju se ciklusi plime i oseke. Svatko, tko je dovoljno neoprezan te zagazi u njih, trenutno nestane u njima.”

Halleck se zavalj u sjedalo i započne trzati po strunama baliseta, a zatim ponovno zapjeva:

Divlje zvijeri pustinje love tamo,
vrebaju neoprezne prolaznike.
Oh-h-h, ne iskušavaj pustinjske bogove.
Da ne tražiš, možda, samotni epitaf.
Opasnosti...

Iznenada prekine pjesmu i nagne se naprijed. “Oblak prašine ispred nas, sir.”

“Vidim ga, Gurney.” “To je ono što tražimo”, reče Kynes.

Paul se malo podigne u sjedalu nastojeći bolje vidjeti naprijed i ugleda nekih tridesetak kilometara ispred njih nekakav žuti oblak kako se kotrlja nisko nad pustinjskom površinom.

“Jedna od vaših tvornica-gusjeničara” reče Kynes. “Nalazi se na površini, što znači da vadi začim. Oblak koji vidite nastaje od izbačenog pijeska iz centrifuge u kojoj se izdvaja začim. Ne postoji nijedan drugi oblak sličan ovome.”

“Letjelica je iznad gusjeničara”, reče vojvoda.

“Vidim dva... tri... četiri spotera”, reče Kynes. “Traže znakove crva.”

“Znakove crva?” upita vojvoda.

“Pustinjski val koji se kreće prema gusjeničaru. Na tlu se također nalaze seizmičke sonde. Crvi ponekad putuju preduboko pa izostaje val.” Kynes sklizne pogledom uokrug po nebeskom svodu. “Tu bi se negdje morao nalaziti leteći transporter, ali nigdje ga ne vidim”

“A crvi uvijek dolaze, ha?” upita Halleck.

“Uvijek.”

Paul se nagne naprijed i dodirne Kynesa po ramenu. “Koliki teritorij zauzima svaki crv?”

Kynes namršti vjeđe. Mališan postavlja pitanja dostojna odraslih.

“Ovisi o veličini crva.”

“Koja je razlika”, upita vojvoda.

“Veliki mogu nadzirati tri do četiri stotine kvadratnih kilometara. Mali...” On naglo prekine jer je vojvoda iznenada uključio mlazne kočnice. Letjelica započne usporavati kad su repni motori zamukli, a krila se izduže do kraja i započnu snažno mahati. Letjelica je ubrzo postala pravi ornitopter: vojvoda ga je zaustavio u zraku, usporio mahanje krila i lijevom rukom pokazao daleko na istok, iza tvornice-gusjeničara.

“Je li ono znak crva?”

Kynes se nagne preko vojvode gledajući u označenom smjeru.

Paul i Halleck se pridignu, zureći prema istom mjestu, a Paul još primijeti da je njihova pratnja, zbog neočekivanog manevra, produžila naprijed, ali se sada već počela u luku vraćati natrag. Do tvornice-gusjeničara bili su udaljeni tek oko tri kilometra.

Tamo gdje je vojvoda pokazao, srpolike grbe dina stvarale su sjenovitu valovitost prema obzoru, a ravno kroz to nepomično more pružala se dugačka linija, čiji je vrh hrlio naprijed – sličan kakvoj pješčanoj kresti. Paula je to prisjetilo na prizor velike ribe, koja na osobit način mreška vodu plivajući tik ispod površine.

“Crv”, reče Kynes. “Jedan od većih.” On se zavalio natrag u sjedalo, zgrabi mikrofon s upravljačke ploče i prebaci novu frekvenciju na odašiljaču. Bacivši pogled na iscrtanu kartu na valjcima iznad njihovih glava, on vikne u mikrofon: “Zovem gusjeničara u Delta Ajax Devet. Upozorenje o dolasku crva. Gusjeničaru u Delti Ajax Devet. Upozorenje o dolasku crva. Javite se! Prijam.” On isključi odašiljač i pričekava.

Iz zvučnika na upravljačkoj ploči se najprije čulo samo statičko pucketanje, a zatim odjekne glas: “Tko zove Deltu Ajax Devet? Prijam.”

“Izgleda da se nisu previše uzбудili”, reče Halleck.

Kynes ponovno reče u mikrofon: “Posebni let – oko tri kilometra sjeveroistočno od vas. Znakovi dolaska crva na putanji sjecišta. Procjena kontakta: za dvadeset pet minuta.”

Iz zvučnika se razliježe novi glas: “Ovdje spoterski nadzor. Zapazili smo znakove. Ostanite na vezi radi provjere kontakta.” Usljedila je stanka, a onda se ponovno začuje glas: “Kontakt za minus dvadeset šest minuta. Procjena vrlo precizna. Tko je na posebnom letu? Prijam.”

Halleck otkvači pojas kojim je bio vezan i pomakne se između Kynesa i vojvode. “Je li to službena operativna frekvencija, Kynese?”
“Da. Zašto?”

“Tko na njoj sluša?”

“Samo oni koji rade u ovom području. Tako se smanjuju interferencije.”

Zvučnik ponovno zapucketa, a onda se oglasi: “Ovdje Delta Ajax Devet. Tko dobiva nagradu za prvo uočavanje? Prijam.”

Halleck pogleda vojvodu.

Kynes objasni: “Daje se nagrada razmjerna žetvi začina onome tko prvi upozori na crva. Žele znati...”

“Recite im tko je prvi ugledao crva”, reče Halleck.

Vojvoda kimne glavom.

Kynes je oklijevao nekoliko trenutaka, a zatim uzme mikrofon: “Nagrada pripada vojvodi Letu Atreidu. Vojvodi Letu Atreidu. Prijam.”

Glas u zvučniku bio je ravan i djelomice izobličen zbog kratkotrajne statičke smetnje: “Primljeno. Hvala.”

“Recite im sada da međusobno podijele nagradu” naredi Halleck. “Recite da je to vojvodina želja.”

Kynes duboko uzdahne, a onda reče: “Vojvoda želi da nagradu podijelite između sebe. Potvrdite prijam. Gotovo.” “Prijam potvrđen. Hvala”, reče zvučnik.

Vojvoda reče: “Zaboravio sam spomenuti da je Gurney također vrlo spretan glede odnosa s javnošću.”

Kynes oprezno pogleda Hallecka.

“Ovako će ljudi saznati da se njihov vojvoda brine o njihovoj sigurnosti”, reče Halleck. “O tome će se proširiti glas. Poruka je dostavljena na operativnoj frekvenciji ovog područja pa je mala vjerojatnost da su Harkonnenovi uhode nešto čuli.” On pogleda pratnju. “Osim toga, sada smo prilično snažni. Rizik nije bio nerazuman.” Vojvoda je usmjerio letjelicu prema pješčanom oblaku koji je kuljao iz tvornice-gusjeničara. “Što se sada događa?”

“Negdje u blizini se nalazi leteći transporter” reče Kynes. “On će doći i podići gusjeničara.”

“Što bi se dogodilo ako bi se leteći transporter pokvario?” upita Halleck.

“Nešto opreme bi bilo izgubljeno”, reče Kynes. “Približite se ravno iznad gusjeničara, gospodaru; vidjet ćete nešto zanimljivo.”

Vojvoda se namrgodi, a zatim se zadubi u upravljanje, jer su upravo uletjeli u turbulentan zrak iznad gusjeničara.

Paul pogleda dolje i opazi kako pijesak još navire iz metalno-plastičnog čudovišta pod njima. Sličilo je velikom smeđe-plavom kukcu s mnogo širokih tračnica koje su se unaokolo pružale na kracima. Primijetio je jedan divovski, prevrnuti lijevak, čiji je širi kraj bio zarinut u tamni pijesak ispred vozila.

“Sudeći po boji, ovdje je bogato nalazište začina” reče Kynes. “Nastavit će raditi sve do zadnjeg trenutka.”

Dok je polagano smanjivao visinu glatko kružeći oko gusjeničara, vojvoda doda gas krilima i učvrsti ih za strmije spuštanje. Pogled lijevo i desno pokazao je da pratnja drži visinu i kruži iznad njega.

Paul podrobnije pogleda žuti oblak koji je navirao iz izlaznih cijevi, a zatim baci pogled preko pustinje odakle se očekivao dolazak crva.

“Zar ne bismo trebali čuti da pozivaju leteći transporter?” upita Halleck.

“Oni su obično na drugoj frekvenciji”, reče Kynes.

“Zar ne bi trebala biti dva leteća transportera za svaki gusjeničar?” upita vojvoda. “Na ovom stroju dolje radi dvadeset šest ljudi, ne spominjući skupocjenu opremu.”

Kynes reče: “Nemate dovoljno is...”

Naglo prekine kad se iz zvučnika razliježe ljutit glas: “Vidi li netko letača? Ne odgovara na pozive.”

Trenutak zatim, iz zvučnika se razliježe pucketava buka, ali je ubrzo nadjača neki signal, koji se zatim priguši da bi na njegovo mjesto došao prvi glas: “Javlajte se po redosljedu brojeva! Prijam.”

“Ovdje spoterski nadzor. Zadnji put kad sam vidio letača, nalazio se poprilično visoko i kružio je na sjeverozapadu. Više ga ne vidim! Prijam.”

“Spoter jedan: ne vidim ga. Gotovo.”

“Spoter dva: ne vidim ga. Gotovo.”

“Spoter tri: ne vidim ga. Gotovo.”

Tišina.

Vojvoda pogleda dolje. Sjena njegove letjelice baš je prelazila preko gusjeničara. “Samo četiri spotera, je li tako?”

“Tako je”, reče Kynes.

“U našoj pratnji ih ima pet”, reče vojvoda. “Naše letjelice su veće. U svaku može stati još troje ljudi. Njihovi spoteri bi trebali moći uzeti još po dvoje.”

Paul je nekoliko trenutaka u sebi računao, a onda reče: “Za troje nema mjesta.”

“Zašto nemaju po dva letača za svaki gusjeničar?” odbrusi vojvoda. “Nemate dovoljno dodatne opreme”, odgovori Kynes.

“Tim prije moramo bolje štititi ono što imamo!”

“Gdje li je samo taj letački transporter?” upita Halleck.

“Možda se morao spustiti negdje izvan našeg vidokruga”, reče Kynes.

Vojvoda uključi mikrofon i započne: “Govori vaš vojvoda. Spuštamo se pokupiti posadu Delte Ajax Devet. Ovo vrijedi i za sve spotere koji će se spustiti na istočnoj strani. Mi ćemo se spustiti na zapadnoj. Gotovo.” On spusti ruku na upravljačku ploču, ugodi frekvenciju za vezu s pratnjom, ponovi naredbu, a zatim preda mikrofon Kynesu.

Kynes vrati odašiljač na radnu frekvenciju i istog trena iz zvučnika zagrmi glas: “...gotovo, pun tovar začina! Imamo gotovo pun tovar! Ne možemo to ostaviti tom prokletom crvu! Gotovo.”

“K vragu i začin!” odbrusi vojvoda. Uzme natrag mikrofon i reče: “Lako ćemo nadoknaditi izgubljeni začin. U letjelicama ima mjesta za sve vas osim trojice. Vucite slamku, ili već nekako odlučite, tko ide, a tko ostaje. Ali, većina se povlači – to je naredba!” On energično vrati mikrofon Kynesu i promrmlja: “Oprostite” kad Kynes trgne ozlijeđeni prst.

“Koliko još imamo vremena?” upita Paul.

“Devet minuta”, odgovori Kynes.

Vojvoda upadne: “Ova letjelica je snažnija od drugih. Uzletimo li s mlaznicama s tri četvrtine rada krila, mogli bismo uzeti još jednog čovjeka.”

“Ovdje je pijesak mekan reče Kynes.

“S četvero dodatnih putnika pri uzletu uz pomoć mlaznica mogli bismo slomiti krila”, reče Halleck.

“To ne vrijedi za ovu letjelicu”, odgovori vojvoda i nagne se nad upravljačku ploču čim se □topter našao sasvim nisko pokraj gusjeničara. Krila se skupiše i letjelica mekano dodirne tlo dvadesetak metara od tvornice.

Tvornica-gusjeničar sada je utihnula i iz njenih cijevi više nije istjecao pijesak. Iz velikog vozila dopirao je jedino prigušen mehanički šum, koji je postao nešto glasniji kad je vojvoda otvorio vrata letjelice.

Istog trena nosnice mu zapahne miris cimeta – težak i oštar.

Uz bučno lepršanje krila, flota spotera spusti se na pijesak s druge strane gusjeničara, a za vojvodom se spuste letjelice iz njegove pratnje.

Bacivši pogled prema tvornici, Paul shvati koliko su svi 'topteri sićušni u usporedbi s njom – sitne mušice nasuprot divovskog jelenka.

“Gurney, ti i Paul izbacite van stražnja sjedala”, reče vojvoda. Onda ručno raširi krila na nekih tri četvrtine, prilagodi im odgovarajući kut i provjeri upravljačke jedinice mlaznica. “Zbog koga vruga već ne izlaze iz tog stroja?”

“Još se nadaju da će se leteći transporter pojaviti”, reče Kynes. Ima još vremena nekoliko minuta.” On baci pogled prema istoku.

Svi se okrenu u istom smjeru, ali nitko nije vidio ni traga crvu, iako je u zraku lebdjelo nešto teško i napeto.

Vojvoda uzme mikrofon, prebaci na svoju zapovjednu frekvenciju i reče: “Neka dvije letjelice izbace generatore štitnika. Prva i druga. Tako ćete moći primiti još dva čovjeka. Nećemo nikoga ostaviti na milost i nemilost tom čudovištu.” Vрати se na operativnu frekvenciju i zagrmi u mikrofon: “U redu, vi iz Delta Ajax Devet! Van! Odmah! Ovo je naredba Vašeg vojvode! Trkom ili ću raznijeti taj gusjeničar laserskim revolverom!”

Jedna vrata blizu čelnog dijela stroja-tvornice naglo se otvore, druga na stražnjem kraju, a treća pri vrhu. Ljudi navriješe van i započnu klizati ili se spuštati na pijesak. Neki visok čovjek u zakrpanom radnom kombinezonu zadnji je izašao. On najprije skoči na gusjenicu, a zatim na pijesak.

Vojvoda odloži mikrofon na upravljačku ploču, izađe na krilni dovratok i vikne: “Po dvojica u vaše spotere!”

Čovjek u pokrpanom kombinezonu započne raspoređivati svoju posadu i slati ih u parovima prema spoterima koji su čekali s druge strane.

“Četvorica ovamo!” dovikne vojvoda. “Četvorica u onu letjelicu straga!” On pokaže prstom na prateći 'topter koji je stajao iza njega. Stražari su upravo izbacivali generator štitnika. “A četvorica u onu letjelicu tamo!” Pokazao je prstom prema jednoj drugoj letjelici iz pratnje, iz koje su već bili izbacili generator. “U ostale po trojica! Potrčite, vi obični pješčani psi!”

Visoki čovjek završi raspoređivanje posade i trkom krene preko pijeska, predvodeći zadnju trojicu svojih kolega.

“Čujem crva, ali još ga ne mogu vidjeti” reče Kynes.

Trenutak zatim i ostali ga začuše – škripitav šum klizanja, udaljen i sve glasniji.

“Pakleni uvjeti rada”, promrmlja vojvoda.

Letjelice započnu uzlijetati s pijeska. Taj prizor podsjeti vojvodu na nešto što je vidio u prašumama rodnog planeta: nešto je poplašilo jato lešinara, koje je proždralo lešinu divljeg bika i oni su odjednom prhnuli put neba.

Kopači začina, zbijeni uz ‘topter, započnu se penjati iza vojvode. Halleck im je pomagao, vukući ih.

“Upadajte, momci!” dovikivao im je. “Po dvojica!”

Stisnut u kut masom oznojenih ljudi, Paul osjeti oko sebe zadah straha i primijeti da dvojica nemaju propisno zakopčana pustinjska odijela na vratnom dijelu. On odmah spremi tu informaciju u sjećanje zbog budućnosti. Otac će morati izdati naredbu o strožoj disciplini korištenja pustinjskih odijela. Ljudi postanu neoprezni ako ih se čvrsto ne stisne.

Kad se posljednji čovjek smjestio straga, zadihano reče: “Crv! Samo što nije stigao! Poletite!”

Vojvoda sklizne u svoje sjedalo, namrgodi se i reče: “Još imamo tri minute po prvobitnoj procjeni. Je li tako, Kynese?” On zatvori vrata i provjeri jesu li dobro prionula.

“Točno tako, gospodaru” odgovori Kynes, pomislivši pritom: Prilično je hladnokrvan taj vojvoda.

“Sve je u redu, sir” reče Halleck.

Vojvoda kimne glavom, gledajući kako zadnje letjelice iz njegove pratnje uzlijeću put neba. Zatim namjesti komande startera, baci još jedan pogled na krila i instrumente i uključi mlaznice.

Polijetanje pritisne vojvodu i Kynesa duboko u sjedala, a ostale potisne u dno stražnjeg dijela. Kynes je netremice promatrao kako vojvoda upravlja uređajima: pribrano, odmjereno. ‘Topter je već bio u zraku, a vojvoda je i dalje pažljivo promatrao instrumente, osvrćući se često lijevo i desno držeći na oku krila.

“Letjelica je vrlo teška, sir”, reče Halleck.

“Daleko smo još od granice preopterećenja” reče vojvoda. “Nisi valjda mislio da ću stvarno riskirati teret koji ‘topter nosi, Gurney?”

Halleck se naceri i reče: “Ni na trenutak, sir.”

Vojvoda započne dugačak, spori okret – uspinjući se iznad gusjeničara.

Zbijen u uglu pokraj prozora, Paul je netremice promatrao utihnuti stroj na pijesku. Znak crva se pojavio oko četiri stotine metara

od gusjeničara. A onda se u pijesku oko stroja odjednom pojavi turbulentno gibanje.

“Crv je sada ispod gusjeničara”, reče Kynes. “Bit ćete očevici nečega što je vrlo malo ljudi imalo prigodu vidjeti.”

Mrlje prašine sada su osjenčale pijesak oko gusjeničara. Veliki stroj se započne naginjati i tonuti na desnu stranu. Desno od gusjeničara započeo se stvarati golemi pješćani vrtlog. Vrtio se sve brže i brže. Pijesak i prašina ispuniše zrak u krugu više stotina metara.

A onda ugledaše!

Široka rupa zine iz pijeska. Sunčeva svjetlost blistavo se odbije od sjajno-bijelih zidova. Promjer jame bio je najmanje dvostruko veći od dužine gusjeničara, procijeni Paul. Gledao je netremice kako stroj upada u taj otvor, obavijen gejzirom prašine i pijeska. Kad je sasvim uto nuo, rupa se zatvori za njim.

“Bogovi, kakvo čudovište!” promrmlja jedan čovjek pokraj Paula.

“Ode sav naš začin!” zabrunđa drugi.

“Netko će platiti za ovo”, reče vojvoda. “Obećavam vam to.”

Po staloženosti očevoga glasa, Paul osjeti kako je duboko povrijeđen. I njega je prožeo isti osjećaj. Ovakvo razbacivanje je zločin! U tišini koja je zavládala začuje se Kynesov glas.

“Blagoslovljen neka bude Tvorac i Njegova voda” promrmlja on. “Blagoslovljen neka bude Njegov dolazak i odlazak. Neka Njegov prolazak očisti svijet. Neka On sačuva svijet za Svoj narod.”

“Što to govorite?” upita vojvoda.

Ali Kynes ne odgovori.

Paul pogleda ljude koji su stajali zbijeni oko njega. Zaplašeno su zurili u Kynesov potiljak. Jedan od njih prošapće “Liet.”

Kynes se okrene i namrgodi. Čovjek zbunjeno ustukne.

Jedan drugi od spašenih započne kašljati – suho i hrapavo. Kad je napokon uhvatio dah, reče: “Prokleta ta paklena rupetina!”

Visoki čovjek koji je zadnji izašao iz gusjeničara upadne: “Smiri se, Coss. Samo ćeš pogoršati taj kašalj.” On se probije kroz ljude, sve dok nije stigao iza vojvode. “Vi ste vojvoda Leto, pretpostavljam” reče on. “Vama dugujemo zahvalnost za naše živote. Da niste došli, bili bismo izgubljeni.”

“Šuti, čovječe i ostavi vojvodu da na miru upravlja letjelicom”, promrmlja Halleck.

Paul pogleda Hallecka. I on je zapazio bore napetosti u kutovima usana dječakovog oca. A kad je on bijesan, svi hodaju na prstima.

Leto započne izvlačiti ‘topter s kružne putanje, ali ga onda zaustavi u zraku kad zamijeti novo kretanje u pijesku. Crv se povukao u dubine, a sada su se, blizu mjesta gdje se nalazio gusjeničar, mogle vidjeti dvije pojave gdje se od ulegnuća u pijesku kreću na sjever. Činilo se da klize iznad površine, ne dižući pritom gotovo uopće prašinu, koja bi ukazivala na njihovo kretanje.

“Tko je to dolje?” upita vojvoda.

“Dva učenika koja su krenula s nama vidjeti kako to radimo, sir”, reče visoki čovjek.

“Zašto mi nitko ništa nije rekao o njima?”

“Sami su htjeli riskirati”, odgovori visoki čovjek.

“Gospodaru”, reče Kynes, “ovi ljudi dobro znaju da je beskorisno bilo što poduzimati glede izbjavljenja ljudi izgubljenih u pustinji kojom caruju crvi.”

“Poslat ćemo brod iz baze po njih!” odbrusi vojvoda.

“Kako želite, gospodaru”, reče Kynes. “Ali, kad brod stigne najvjerojatnije više neće imati koga spasiti.”

“Ipak ćemo poslati brod” reče vojvoda.

“Nalazili su se baš tamo gdje je crv izbio iz pijeska” reče Paul. “Kako su se uspjeli spasiti?”

“Zidovi rupe stvaraju lažni dojam o veličinama i udaljenostima” odgovori Kynes.

“Razbacujete se gorivom ovdje, sir”, umiješa se Halleck.

„Tako je, Gurney. “

Vojvoda okrene letjelicu i krene prema Zaštitnom zidu. Prateća flota također okrene i ponovno zauzme položaj iznad i sa strane vođe.

Paul razmisli o onome što su visoki čovjek i Kynes rekli. Osjetio je u tome poluistinu, a i potpunu laž. Ljudi na pijesku su napredovali površinom tako sigurno da je bilo očito da se kreću putem proračunatih za što manje izazivanje crva na povratak iz dubina.

Slobodnjaci! pomisli Paul. ***Tko bi drugi pokazivao toliko samopouzdanja na pijesku? Tko bi se drugi usudio kretati usred pustinje prepušten sam sebi – a pritom se ne izložiti smrtnoj opasnosti. Jedino oni znaju kako se može opstati ovdje! Kako izaći na kraj s crvom!***

“Što su Slobodnjaci radili u onom gusjeničaru?” upita Paul.

Kynes se okrene.

Visoki čovjek zabljuje široke oči u Paula – oči potpuno plave. “Tko je ovaj mladić?” upita on.

Halleck se pokrene i stane između čovjeka i Paula, a zatim reče: “To je Paul Atreid, vojvodin nasljednik.”

“Zašto misli da su Slobodnjaci bili na našem stroju?” upita čovjek.

“Odgovaraju opisu” reče Paul.

Kynes se namrgodi. “Ne možete prepoznati Slobodnjaka tek površnim promatranjem!” On pogleda visokog čovjeka. “Hej, ti. Tko su bili oni ljudi?”

“Prijatelji jednog od naših” reče visoki čovjek. “Prijatelji iz jednog sela koji su htjeli vidjeti nalazišta začina.”

Kynes se okrene naprijed. “Slobodnjaci!”

Ali iz sjećanja mu izrone riječi proročanstva: Lisan-al-Gaib će prozreti sva opravdanja.

“Najvjerojatnije će uskoro biti mrtvi, mladi gospodar”, reče visoki čovjek. “A o mrtvima ne bi trebalo loše govoriti.”

No, Paul je nazirao laž u njihovim glasovima, osjetio je opasnost koja je Hallecka navela na instinktivnu obrambenu reakciju.

Paul progovori gorkim glasom: “Umrijet će na užasnom mjestu.”

Ne okrenuvši se, Kynes odgovori: “Kad Bog zatraži da neki stvor umre na nekom određenom mjestu, onda natjera njegovu volju da ga baš tamo odvede.”

Leto se okrene i uputi oštar pogled prema Kynesu.

Vrativši isti pogled vojvodi, Kynes odjednom osjeti uznemirenost zbog nečega što je ovdje uočio: vojvoda se više brinuo za ljude nego za začin. Vlastiti život, i život svog sina, ugrozio je spašavajući ljude. Na gubitak začinskog gusjeničara samo je nehajno odmahnuo rukom. Prijetnja ljudskim životima više ga je razbjesnila. Takav vođa bi mogao računati na fanatičnu odanost. Bilo bi ga izuzetno teško poraziti.

Unatoč vlastitoj volji i svim prijašnjim uvjerenjima, Kynes je morao sam sebi priznati: Sviđa mi se ovaj vojvoda.

16.

Veličanje je prolazni doživljaj. Nikad nije postojan. Djelomično ovisi o mitovima sklonoj stvaralačkoj mašti ljudi. Osoba koja doživi hvalospjeve mora osjećati mit u kojem se nalazi. Mora odražavati ono što joj se prepisuje. Ali mora imati i sjajan osjećaj za ruganje. Baš joj to omogućuje da se otrgne vjerovanju u vlastitu izuzetnost. Jedino joj ironičnost dopušta okretanje samome sebi. Bez toga svojstva, čak će i kratkotrajni i slučajni hvalospjevi uništiti čovjeka.

Iz ‘Sabranih izreka Muad’Diba’ princeze Irulan

U blagovaonici arakenske velike kuće suspenzorske svjetiljke upaljene su u rani sumrak. Njihov žućkasti sjaj obasjavao je visoko postavljenu crnu bikovu glavu s okrvavljenim rogovima, kao i tamno-blistavi uljani portret Starog vojvode.

Ispod ovih talismana, bijelo laneno platno kao da se kupalo u plamenim odsjajima atreidskog srebra, na jedinstven način raspoređenog duž velikog stola – mali arhipelazi skupocjenog pribora za jelo koji su stajali pokraj kristalnih čaša, a ispred teških drvenih stolaca. Klasični središnji luster ostao je neosvijetljen, dok mu se lanac zavojito gubio u sjenama u kojima je bio skriven uređaj za otkrivanje otrova.

Zastavši na vratima pogledavši kako je sve uređeno, vojvoda pomisli na uređaj za otkrivanje otrova i značaj te naprave u njegovom društvu.

Sve je to dio ustrojstva društva, pomisli on. Već u samom jeziku kojim govorimo imamo bezbroj potpuno određenih izraza za suptilno razlikovanje nasilnih smrti. Hoće li noćas netko pokušati upotrijebiti čaumurki, otrov koji se stavlja u piće? Ili će se, možda, odlučiti za čaumas, otrov koji se stavlja u hranu?

Odmahne glavom.

Pokraj svakog tanjura na dugačkom stolu stajao je vrč vode. Za stolom se nalazila dovoljna količina vode, procijeni vojvoda, da neka siromašna arakenska obitelj proživi cijelu godinu.

Uz vrata, gdje je on stajao, nalazili su se omanji umivaonici od pozlaćenih žutih i zelenih emajliranih pločica. Pokraj svakog se nalazio ormarić s ručnicima. Kako je objasnio kućni nadzornik, ovdje je bio običaj da gosti pri ulasku ceremonijalno zamoče ruke u umivaonik, izliju nešto vode na pod, obrišu ruke ručnikom i bace ga u sve veću

lokvu kod vrata. Nakon večere vani bi se okupili prosjaci koji bi dobili vodu iscijeđenu iz ručnika.

Tipično za harkonenski feud, pomisli vojvoda. Sve degradacije duha koje čovjek može zamisliti. On duboko uzdahne, osjećajući kako ga bijes steže u utrobi.

“Običaj treba prekinuti!” promrmlja on.

Ugledao je jednu poslužiteljicu – staru i čvorugavu ženu koju je preporučio kućni nadzornik – gdje se pojavljuje na vratima kuhinje preko puta njega. Vojvoda joj daje znak podignutom rukom. Ona izađe iz sjene i požuri uza stol prema njemu; Leto opazi gotovo isušeno lice i potpuno plave oči.

“Gospodar želi?” Držala je glavu spuštenu, a oči poluzatvorene.

On pokaže rukom. “Ukloni ove umivaonike i ručnike.”

“Ali... blagorodni...” Ona podigne pogled, ne mogavši doći do riječi od čuđenja.

“Znam za običaj!” nastavi on odsječno. “Ondesi ove umivaonike do izlaznih vrata. Dok budemo jeli i nakon što završimo, svaki prosjak koji se pojavi moći će dobiti punu čašu vode. Je li jasno?”

Na njenom osušenom licu zatitra čitavi niz osjećaja: užasnutost, ljutnja...

Leto odjednom sine u svijesti da je ona sigurno odlučila prodavati vodu iscijeđenu iz nakvašenih i izgaženih ručnika i na taj način izvući neku crkavicu od jadnika koji su došli na vrata. Možda je i to bio dio običaja.

Lice mu se smrkne i on srditim glasom reče: “Postavit ću stražara da strogo nadgleda provođenje mojih naredbi.”

Okrene se i krupnim koracima krene prema hodniku koji je vodio do Velike Dvorane. Sjećanja mu šaptom navriješe, slično bezubom mrmljanju starice. Sjetio se otvorene vode i valova – dana ispunjenih morem trave, a ne pijeska – zaboravljenih ljeta koja su prohujala mimo njega poput listova nošenih olujnim vjetrovima.

Sve je prohujalo.

Starim, pomisli on. Osjetio sam hladnu ruku vlastite smrtnosti. I to gdje? U cerekanju starice.

U Velikoj Dvorani gospa Jessica se nalazila usred neke mješovite skupine koja je stajala ispred kamina. U njemu je pucketala otvorena vatra, bacajući narančaste odsjaje na dragulje, čipku i skupocjene tkanine. Među ostalima je u skupini prepoznao proizvođača pustinjских odijela dolje iz Kartage, jednog uvoznika elektronske opreme, prijevoznika vode, čija je ljetna rezidencija bila blizu njegove

polarne tvornice, predstavnika Cehovske banke (suhonjav i zbunjen tip, kao i cijela njegova družina), trgovca u servisu rezervnih dijelova opreme za vađenje začina i jednu mršavu ženu, grubog lica, čija je tvrtka s vodičima za posjetitelje iz svemira bila samo paravan za razne krijumčarske, špijunske i ucjenjivačke poslove.

Većina žena u dvorani pripadala je posebnom tipu: uređene, besprijeckorno odjevene – neobična mješavina nedodirljive putenosti.

Čak i kad ne bi imala ulogu domaćice, pomisli vojvoda, **Jessica bi dominirala skupinom**. Na sebi nije nosila nakit i odlučila se za tople boje – dugačka haljina, koja je bila gotovo odsjaj otvorene vatre, i traka zemljano-smeđe boje oko brončane kose.

Shvatio je da je to učinila vraćajući mu na suptilan način nedavnu hladnoću koju je pokazao prema njoj. Odlično je znala što mu se najviše sviđa u ovim tonovima – tada nju vidi kao suglasje toplih boja.

Malo po strani, prije zasebno nego dio skupine, stajao je Duncan Idaho u blistavoj odori, s uredno začešljanom kovrčavom kosom i kamenim licem, iza kojeg se ništa nije moglo nazrijeti. Povukli su ga od Slobodnjaka i od Hawata je dobio nove naredbe: Pod izgovorom da je štitiš, moći ćeš gospu Jessicu stalno držati na oku.

Vojvoda se osvrne po prostoriji.

U kutu, okružen mladim laskavcima iz bogatih arakenskih obitelji, stajao je Paul, dok su se malo podalje od njih nalazila tri časnika kućne garde. Vojvoda je posebnu pažnju posvetio djevojkama. Kakav je samo mamac bio vojvodin nasljednik! Ali, Paul se prema svima ponašao podjednako, otmjeno se odlučivši držati suzdržano.

Dobro će nositi titulu, pomisli vojvoda, shvativši istog trenutka da je i u tome sadržana pomisao na smrt, od čega ga prođe jeza.

Paul ugleda oca kod vrata i izbjegne njegov pogled. Počeo je kliziti očima po skupinama gostiju, po okićenim prstima koji su držali čaše s pićem, po neprimjetnim i sićušnim detektorima otrova kojih je bilo posvuda unaokolo. Odjednom mu se sva ta neumorna usta zgade. Bile su to samo jeftine krinke koje su prikrivale podmukle misli – brbljavi glasovi koji su prekrivali gromku tišinu u svim srcima.

Mrzovoljan sam, pomisli on i upita se što bi Gurney rekao na to.

Znao je za izvor tog raspoloženja. Nije htio sudjelovati na ovom službenom skupu, ali mu je otac bio neumoljiv. “Moraš zauzeti određeno mjesto – određen položaj. Već si dovoljno odrastao za to. Gotovo si pravi muškarac.”

Paul opazi kako mu otac ulazi kroz vrata, promatra pogledom prostoriju, a zatim prilazi skupini okupljenoj oko gospe Jessice.

Kad se Leto približio Jessicinoj skupini, prijevoznik vode baš je postavio pitanje: “Je li je točno da će vojvoda uvesti nadzor meteoroloških uvjeta?”

Zaustavivši se iza čovjeka, vojvoda odgovori: “Planovi nam još ne sežu tako daleko, sir.”

Čovjek se okrene, pokazavši oblo i glatko lice preplanulog tena. “Ah-h, vojvodo” progovori. “Nedostajali ste nam.”

Leto pogleda Jessicu. “Morao sam nešto obaviti.” Zatim se opet okrene prijevozniku vode i priopći mu naredbu o uklanjanju umivaonika, dodavši na kraju: “Što se mene tiče, stari običaj odsad prestaje važiti.”

“Je li to službena naredba, gospodaru?” upita čovjek.

“Preпустit ću to vašoj... ovaj... savjesti”, odgovori vojvoda, a zatim se okrene i primijeti Kynesa gdje se približava skupini.

Jedna od žena reče: “Mislim da je to vrlo plemenito... dati vodu...”, ali netko je ušutka.

Vojvoda pogleda Kynesa, opazivši da planetolog nosi staromodnu, tamnosmeđu odoru s epoletama carske civilne službe, kao i sićušnu zlatnu kap na ovratniku koja je bila oznaka čina.

Prijevoznik vode upita ljutitim glasom: “Kritizira li to vojvoda naš običaj?”

“Običaj je promijenjen”, odgovori Leto. Zatim kimne glavom Kynesu, ali opazi kako se Jessicino lice na trenutak natmurilo i pomisli: Ovako otvoreno pokazivanje osjećaja nije joj baš svojstveno, ali će zato potaknuti glasine o neslozi između nas.

“Uz vojvodino dopuštenje”, reče prijevoznik vode, “htio bih još nešto pitati u svezi s ovdašnjim običajima.”

Leto uoči iznenadan slatkorječiv ton u čovjekovom glasu i primijeti kako je skupina odjednom utonula u tišinu i kako se glave unaokolo počinjju okretati prema njima.

“Nije li već vrijeme za večeru?” upita Jessica.

“Ali naš je gost htio nešto pitati”, reče Leto. On pogleda prijevoznika vode: čovjeka oblog lica, krupnih očiju i debelih usana – sjetivši se Hawatovog izvješća: **...treba biti oprezan s tim prijevoznikom vode; zove se Lingar Bewt. Harkonneni su ga koristili, ali nikada potpuno nadzirali.**

“Običaji vezani uz vodu su vrlo zanimljivi”, reče Bewt s osmjehom na licu. “Zanima me što namjeravate učiniti sa staklenim

vrtom, koji je dograđen uz ovu kuću. Mislite li se dalje razmetati njome pred licem cijelog svijeta... gospodaru?"

Leto obuzda plimu srdžbe u grudima i netremice pogleda čovjeka. Misli su mu navirale. Trebala je hrabrost za takvo izazivanje u njegovom dvorcu, posebno sada kad su imali Bewtov potpis na ugovoru o vjernosti. A ovakvo ponašanje je također otkrilo da čovjek ima određenu osobnu moć. Voda je ovdje stvarno predstavljala moć. Ako su skladišta vode bila minirana, na primjer, pa se mogu dignuti u zrak na dani signal... Čovjek je djelovao sposobnim za takav korak. Uništenje zaliha vode lako bi moglo prouzročiti i uništenje cijelog Arrakisa. Vjerojatno je Bewt na tu kartu uspio držati na odstojanju i Harkonnene.

"Ah, moj gospodine, vojvoda i ja imamo druge planove s našim staklenim vrtom", reče Jessica, osmjehnuvši se Letu. "Naravno, namjeravamo ga zadržati, ali samo kao nešto što nam je narod Arrakisa dao na povjerenje. Naš je san da će se jednoga dana klima na Arrakisu dovoljno promijeniti i da će posvuda na otvorenome moći rasti takve biljke."

Blagoslovljena bila! pomisli Leto. Kako li će naš ***prijevoznik vode reagirati na ovo.***

"Vaše zanimanje za vodu i nadzor meteoroloških uvjeta sasvim je očito" reče vojvoda. "No, savjetujem vam da promijenite struku. Jednoga dana na Arrakisu voda više neće biti skupocjena roba."

I pomisli: Hawat mora udvostručiti napore i uvući se u Bewtovu organizaciju. Osim toga, potrebno je odmah poduzeti neprekidan nadzor vodnih postrojenja. Neće on i protiv mene igrati na tu kartu!

Bewt kimne glavom, ne skidajući osmijeh s lica. "Vrlo privlačan san, gospodaru." Povuče se korak.

Let ovu pažnju iznenada privuče izraz na Kynesovom licu. Čovjek je promatrao Jessicu. Izgledao je kao u zanosu – poput nekoga tko je zaljubljen... ili u vjerskom transu.

I stvarno, Kynesove misli preplavile su riječi proročanstva: I oni će dijeliti vaš ***najdragocjeniji san***. Izravno se obrati Jessici: "Znate li možda najkraći put do te zamisli?"

"Ah, doktor Kynes", reče trgovac vodom. "Privremeno ste prekinuli vaša lutanja s hordama Slobodnjaka i počastili nas posjetom. Vrlo pažljivo od vas."

Kynes uputi Bewtu neodređen pogled i reče: "U pustinji se kaže da raspolaganje s velikim količinama vode može čovjeka navesti na kobnu neopreznost."

“U pustinji postoji mnogo neobičnih izreka”, odgovori Bewt glasom koji je odavao neugodu.

Jessica pride Letu i uhvati ga ispod ruke, pokušavši se na taj način smiriti. Kynes je rekao: “...skraćivanje puta.” Prevedeno na stari jezik, to je značilo “Kwisatz Haderach.” Izgleda da ostali nisu zapazili neobičnost planetologaova pitanja; Kynes je sada bio nagnut prema jednoj ženi iz skupine i slušao njeno prigušeno i koketno čavrljanje.

Kwisatz Haderach, pomisli Jessica. *Je li naša Missionaria Protectiva i ovdje posijala tu legendu?* Ta pomisao ponovno oživi njene potajne nade u Paula. *On bi mogao biti Kwisatz Haderach. Mogao bi.*

Predstavnik Cehovske banke započeo je razgovor s prijevoznikom vode i jednog trenutka Bewtov glas nadjača ponovno oživjelo mrmljanje skupnog razgovora: “Mnogi su pokušali promijeniti Arrakis.”

Vojvoda primijeti kakav su te riječi snažan dojam ostavile na Kynesa, jer se odmah odvojio od dame raspoložene za očijukanje.

U iznenada nastaloj tišini, jedan se član kućne garde u pješadijskoj odori iza Leta nakašlje i reče: “Večera je poslužena, gospodaru.”

Vojvoda uputi upitni pogled Jessici.

“Ovdašnji je običaj da domaćin i domaćica krenu za svojim gostima za stol”, reče ona osmjehnuvši se. “Hoćemo li i to promijeniti, gospodaru?”

On odgovori hladnim glasom: “Taj mi se običaj čini dobrim. Ostavit ćemo ga za sada.”

I dalje moram podržavati uvjerenje da sumnjam u nju, pomisli on, a zatim se osvrne na goste koji su prolazili pokraj njega. Tko među vama vjeruje u tu laž?

Osjetivši njegovu suzdržanost prema njoj, ona se po tko zna koji puta tijekom tjedna upita o razlozima takvog držanja. Ponaša se kao čovjek koji se *bori sam sa sobom*, pomisli ona. Je li to zbog toga što sam tako brzo priredila ovaj prijam? Ali on dobro zna koliko je važno započeti povezivati naše ljude i časnike s lokalnim stanovništvom na društvenom planu. Svima njima mi zamjenjujemo oca i majku. To ništa tako dobro ne potvrđuje kao ova društvena okupljanja.

Promatrajući kako gosti prolaze, Leto se prisjeti što je Thufir Hawat rekao kad su ga obavijestili o prijamu: Sir, zabranjujem to!

Na vojvodinom se licu pojavi osmijeh. Kakav je to prizor bio! A kad je vojvoda ostao neumoljiv glede prisustvovanju večeri, Hawat je samo odmahnuo glavom. “Imam loš predosjećaj, gospodaru”, rekao je.

“Sve se na Arrakisu odvija prebrzo. To ne sliči Harkonnenima. Uopće im ne sličī.”

Paul prođe pokraj oca, prateći neku mladu ženu pola glave višu od njega. Uputi ocu kiseli osmijeh, a zatim kimne glavom u znak odgovora na nešto što je mlada žena rekla.

“Njen otac proizvodi pustinjiska odijela”, reče Jessica. “Ali kažu da bi si samo budala otišla u duboku pustinju u jednoj od njegovih rukotvorina.”

“Tko je onaj čovjek s licem punim ožiljaka ispred Paula?” upita vojvoda. “Ne poznajem ga.”

“Jedan od zadnjih uzvanika”, prošapće ona. “Sigurno ga je Gurney uspio dovesti. Krijumčar.”

“Gurney ga je doveo?”

“Na moj zahtjev. Hawat je to odobrio, iako nije baš bio posebno oduševljen. Krijumčar se zove Tuek, Esmar Tuek. Prilično je utjecajan među svojimima. Ovdje ga svi poznaju. Bio je gost u mnogim kućama.”

“A zašto je ovdje?”

“Svi ostali uzvanici pitat će se isto”, reče ona. “Tuek će već svojom nazočnošću posijati sumnju i nepovjerenje. Također treba svima dati do znanja da si spreman suzbiti korupciju – čak i uz pomoć krijumčara. Ovo zadnje se posebno sviđalo Hawatu.”

“Ali nisam siguran da se *meni* sviđa.” On kimne glavom jednom paru koji je prošao pokraj njih i opazi da je u dvorani ostalo tek još nekoliko gostiju koje je trebalo propustiti. “Zašto nisi pozvala nekog Slobodnjaka?”

“Tu je Kynes”, odgovori ona.

“Da, tu je Kynes”, reče on. “Jesi li priredila još nekakvo iznenađenje?” On je povede na kraju povorke koja je ušla u blagovaonu.

“Sve ostalo je uobičajeno”, reče ona.

Kroz misli joj prođe: Dragi moj, zar ne shvaćaš da ovaj krijumčar ima brze brodove i može se podmititi? Moramo osigurati neku odstupnicu, neki način za bijeg s Arrakisa pođe li sve po zlu.

Kad su ušli u blagovaonu, ona ga pusti ispod ruke i dopusti mu da joj pomogne sjesti. Leto zatim ode krupnim koracima do suprotnog čela stola. Jedan stražar mu pridrži stolac. Ostali posjedaše uz šuštanje tkanina i škripu stolaca, ali vojvoda ostane stajati. Dade znak rukom i pripadnici kućne garde u pješadijskim odorama oko stola povuku se u pozadinu i dalje budno motreći.

Prostorijom zavlada neugodna tišina.

Bacivši pogled duž stola, Jessica opazi slabašan drhtaj u kutovima Letovih usana i primijeti tamno crvenilo srdžbe na njegovim obrazima. *Što ga je naljutilo?* upita se ona. To sigurno nije bilo njeno pozivanje krijumčara.

“Nekima nije jasno zašto sam naredio ukidanje običaja s umivaonicima i ručnicima”, reče Leto. “Htio sam vam na taj način obznaniti da će se mnoge stvari promijeniti.”

Sve utone u neprijatni muk.

Misle da je pijan, pomisli Jessica.

Leto tako podigne svoj vrč s vodom da su ga suspenzorske svjetiljke mogle dobro obasjati sa svih strana. “Kao Vitez Carstva”, reče on, “ispijam ovo u vaše zdravlje.”

Ostali također podignu svoje vrčeve, uprtih pogleda u vojvodu. U iznenadnoj tišini, blaga struja propuha iz ulaza u kuhinju malo zanjše jednu suspenzorsku svjetiljku, zbog čega sjene zaplešu na vojvodinom sokolovom licu.

“Tu sam i tu ću ostati!” reče on odlučnim glasom.

Usljedilo je nedovršeno podizanje vrčeva prema ustima – koje se zaustavilo u pola kretnje, jer je vojvodina ruka ostala nepomična u zraku. “Moja zdravica je jedna od onih mudrosti koje su tako drage našim srcima: ‘Posao je to što osigurava napredak. Sreća je svuda prolazna!’”

On otpije iz vrča.

Ostali učiniše isto, a zatim razmijene upitne poglede.

“Gurney!” pozove vojvoda.

Iz jedne niše na Letovom kraju prostorije začuje se Halleckov glas. “Tu sam, gospodaru.”

“Odsviraj nam nešto, Gurney.”

Iz niše se začuju nježni zvuci baliseta. Posluga započne donositi poslužavnike s hranom čim im je vojvoda dao rukom znak – pečeni pustinjski zec u cepeda umaku, sirijski aplomage, glazirana čukka, kava s melangeom (snažan miris cimeta iz začina raširio se po cijelom stolu), izvorni pot-a-oie, serviran s pjenušavim kaladanskim vinom.

Vojvoda je i dalje stajao.

Dok su gosti čekali, pažnja im je bila podijeljena između posluženih jela i vojvode koji nije mijenjao položaj; naposljetku, Leto reče: “U davna vremena, domaćinova obveza je bila zabavljanje gostiju onime za što je nadaren.” Od silnog stezanja vrča s vodom, zglobovi na prstima sasvim su mu pobijelili. “Ja ne znam pjevati, ali ću vam zato

kazivati riječi Gurneyjeve pjesme. Shvatite ih kao još jednu zdravicu – zdravicu svima onima koji su umrli da bismo mi stigli ovdje.”

Neugodno komešanje zavlada oko stola.

Jessica obori pogled i pogleda ljude koji su sjedili pokraj nje; bili su to prijevoznik vode obloga lica i njegova žena, blijedi i strogi predstavnik Cehovske banke (sličan nekakvom strašilu dok je netremice buljio u Leta), smežuran i pun ožiljaka Tuek, čije su potpuno plave oči bludjele negdje dolje.

“Obavite smotru, prijatelji – smotru trupa koje odavno više za to nisu”, započne recitirati vojvoda. “Gomile bola i dolara, sve to sada pripada sudbini. Obavite smotru, prijatelji – smotru trupa koje odavno više za to nisu: svaka točka vremena bez varke ili lukavstva. S njima prolazi i mamac sreće. Obavite smotru, prijatelji – smotru trupa koje odavno više za to nisu. Kad se naše vrijeme okonča svojim razjapljenim osmijehom, zaboravit ćemo na mamac sreće.”

Vojvoda tako spusti glas da se sa zadnjim stihom jedva čuo, a zatim otpije dobar gutljaj iz vrča s vodom i uz tresak ga spusti natrag na stol. Voda se izlije preko ruba posude i razlije po lanenom platnu stolnjaka.

U neugodnoj tišini i ostali također otpiju.

Vojvoda ponovno podigne vrč s vodom, ali ovoga puta prolije preostalu vodu na pod, znajući da će i drugi za stolom morati učiniti to isto.

Jessica je prva slijedila njegov primjer.

Nastao je trenutak skamenjenosti prije nego su i ostali počeli prazniti svoje vrčeve. Jessica primijeti kako Paul, sjedeći blizu oca, promatra reakcije oko sebe. I nju je opčinilo ono što se moglo zaključiti iz ponašanja gostiju – posebno ženskog dijela. Bila je to čista, pitka voda, a ne nešto što je već odbačeno u vlažnom ručniku. Neslaganje s takvim uzaludnim rasipanjem primjećivala se u drhtanju ruku, zakašnjelim reakcijama, nervoznom smijehu... i u nasilnoj poslušnosti višoj dužnosti. Jedna je žena ispustila vrč, ali je zatim okrenula glavu na drugu stranu kad se njen pratitelj sagnuo podignuti ga.

No, njenu pažnju najviše je privukao Kynes. Planetolog je oklijevao, a zatim ispraznio vrč u neku posudu koju je imao ispod sako. Osmjehnuo se Jessici kad je opazio da ga promatra pa potom podignuo u njenom smjeru prazni vrč u bešumnoj zdravici. Činilo se kao da mu nije nimalo neugodno zbog toga što je učinio.

Halleckova svirka još se razlijevala prostorijom, ali je sada bila dubljih tonova, postavši blaga i umiljata, kao da je on pokušavao podignuti raspoloženje.

“Neka večera započne”, reče vojvoda i spusti se u svoj stolac.

Ljut je i nesiguran, pomisli Jessica. Gubitak one tvornice-gusjeničara pogodio ga je više nego je trebao. Vjerojatno postoji još nešto osim tog gubitka. Ponaša se poput očajnika. Ona podigne vilicu, nadajući se tom krenjom prikriti izuzetnu gorčinu koja ju je uhvatila. A zašto i ne bi? On je očajan.

Najprije polagano, a zatim sve življe, večera je krenula svojim normalnim tokom. Proizvođač pustinjaških odijela izjavio je Jessici pohvale na račun glavnog kuhara i vina.

“I kuhar i vino su s Caladana”, odgovori ona.

“Izvršno”, reče on, probavši čukku. “Zbilja izvršno! I to bez trunke melangea. Čovjek se na kraju zasiti začina koji je doslovce u svemu.

Predstavnik Cehovske banke podigne pogled prema Kynesu. “Kako sam čuo, doktore Kynes, još jednu tvornicu-gusjeničara požderao je crv.”

“Novosti se brzo šire”, primijeti vojvoda.

“Dakle, istina je?” upita bankar, prebacivši pažnju na Leta.

“Naravno da je istina!” odgovori oštro vojvoda. “Vražji leteći transporter je negdje nestao. Ali takvo nešto veliko ne može nestati!”

“Kad se crv jednom pojavi, gusjeničar se više ne može spasiti”, reče Kynes.

“Nemoguće!” dopuni vojvoda.

“Nitko nije vidio kamo letač nestaje?” upita bankar.

“Spoteri su obično usredotočeni na pijesak” reče Kynes. “Njih prvenstveno zanimaju znaci crva. Posada letećeg transportera normalno se sastoji od četiri čovjeka – dva pilota i dva tehničara-pomagača. Ako su jednog... ili čak dvojicu... od njih potplatili vojvodini neprijatelji...”

“Ah-h-h, shvaćam”, reče bankar. “A vi, kao Arbitar Promjene, namjeravate li nešto poduzeti glede toga?”

“Morat ću pažljivo razmotriti svoj položaj”, odgovori Kynes, “a to sigurno neću učiniti za stolom.” Kroz glavu mu prođe: Blijedi kosture od čovjeka! Vrlo dobro znaš da mi je naređeno prelaziti preko takvih prekršaja.

Bankar se osmjehne, a zatim se ponovno baci na hranu.

Jessica se odjednom sjeti jednog predavanja iz škole Bene Gesserita. Predmet je bio špijunaža i kontrašpijunaža. To je predavala

jedna debeljuškasta Časna Majka, sretnog izraza lica, čiji je vedar glas bio u suprotnosti s nimalo vedrom temom o kojoj su govorili.

“Ono što treba uočiti glede svih škola špijunaže i protušpijunaže jest sličan model osnovnih reakcija svakog njihovog diplomca. Svaka zatvorena disciplina ostavlja svoj žig na svojim studentima. Taj opći obrazac može se podvrgnuti analizi i predviđati.

Dakle, motivacijske sheme su slične kod svih špijuna i uhoda.

Drugim riječima, postoje određeni tipovi motivacije koji su slični unatoč različitim školama ili suprotnim ciljevima. Najprije ćete naučiti kako raščlaniti te elemente za analizu – u početku pomoću upitnih obrazaca koji otkrivaju unutrašnju orijentaciju ispitanika; a kasnije, pažljivim promatranjem jezično-misaone orijentacije subjekata podvrgnutih analizi. Ustanovit ćete da je prilično lagano odrediti korijen jezika vaših subjekata, kako kroz glasovne promjene, tako i kroz način govora.”

Sjedeći sada za stolom sa svojim sinom, vojvodom i njihovim gostima te slušajući predstavnika Cehovske banke, Jessicu odjednom prođe jeza naglog shvaćanja istine: čovjek je bio Harkonnenov uhoda. Njegov način govora potjecao je s Giedi Jedan – nježno prikriven, ali i lako dokučiv njenoj školovanoj svijesti, kao da se čovjek sam predstavio.

Znači li to da je i sam Ceh prešao na stranu protivnika Kuće Atreida? – upita se ona. Ta pomisao je uznemiri, ali ona prikrije osjećaje zatraživši još hrane, cijelo vrijeme pažljivo slušajući čovjeka i pokušavajući dokučiti njegove namjere. Sada će skrenuti razgovor na nešto *naizgled bezazleno, ali sa zloslutnim naglaskom*, pomisli ona. To je provjereni način.

Bankar proguta nekoliko zalogaja, otpije dobar gutljaj vina i osmehne se na nešto što mu je rekla žena koja je sjedila s njegove desne strane. Zatim kao da je na trenutak slušao nekog čovjeka na suprotnom kraju stola koji je vojvodi objašnjavao da arakiške biljke nemaju bodlji.

“Uživam u promatranju leta arakiških ptica”, reče bankar, obrativši se Jessici. “Sve naše ptice su, naravno, strvinari, a mnoge uopće nemaju potrebu za vodom, jer su postale krvopije.”

Kćerka proizvođača pustinjских odijela, koja je sjedila između Paula i vojvode na drugom kraju stola, namrgodi svoje ljepušasto lice i reče: “Oh, Su-Su, to je vrlo neukusno.”

Bankar se osmehne. “Zovu me Su-Su jer sam financijski savjetnik Sindikata prodavača vode.” Budući da ga je Jessica nastavila

promatrati bez komentara, on doda: “Znate... prodavači vode uzvikuju ‘Suuu-Suuu-Suk!’” Njegovo oponašanje bilo je tako vjerno da je mnoge za stolom nasmijalo.

Jessica zapazi hvalisavi ton glasa, ali i to da je zapravo mlada žena pružila bankaru mogućnost nastavka razgovora – što je jedino moglo značiti da je sve bilo unaprijed pripremljeno. Ona mu je pružila pokriće za ono što je izrekao. Jessica pogleda Lingara Bewta. Vodni magnat bio je namrgođen i usredotočen na svoju večeru. Savršeno je dobro shvatila što je zapravo bankar htio reći: “I ja nadzirem taj vrhunski izvor moći na Arrakisu – vodu.”

Paul je također uočio licemjerje u glasu predstavnika Cehovske banke i primijetio da njegova majka prati razgovor punom usredotočenošću Bene Gesserita. Ponesen iznenadnom pobudom, odluči krenuti u protunapad i navesti protivnika na izjašnjavanje. Obrati se bankaru:

“Hoćete reći, gospodine, da su te ptice kanibali?”

“Vaše pitanje je neobično, mladi gospodaru”, odgovori bankar. “Ja sam samo rekao da su ptice krvopije. Ta krv ne mora obvezno biti krv pripadnika njihove vrste, zar ne?”

“Pitanje nije neobično”, reče Paul, a Jessica raspoznava u sinovom glasu osobine oštrog protuudarca, čemu ga je sama naučila. “Većina obrazovanih ljudi zna da najopasnije ugrožavanje svakog mladog organizma dolazi od njegovih najbližih srodnika.” On hotimice nabode na vilicu komad hrane iz tanjura svog sugovornika i stavi ga u usta. “Oni jedu iz iste zdjele. Imaju potpuno iste elementarne potrebe.”

Bankar se ukoči i mrgodno pogleda vojvodu.

“Nemojte pogriješiti i smatrati mog sina djetetom”, reče vojvoda, osmjehnuvši se.

Jessica se osvrne oko stola i primijeti da se Bewtovo lice razvedrilo, a Kynes i krijumčar Tuek se smješkuju.

“Ovo što je mladi gospodar izvrsno uočio” reče Kynes, “je zapravo ekološko pravilo. Borba između elemenata života je borba za slobodnu energiju sustava. Krv je uspješan izvor energije.”

Bankar odloži vilicu i reče ljutitim glasom: “Govore da slobodnjački ološ pije krv svojih mrtvaca.”

Kynes odmahne glavom i odgovori glasom predavača s katedre: “Ne krv, gospodine. Ali sva čovjekova voda pripada na kraju njegovim sunarodnjacima – njegovom plemenu. To je neophodno kad živite blizu Velike Ravnice. Svaka kap vode tamo je dragocjena, a ljudsko tijelo

sadrži oko sedamdeset posto vode. Mrtvacu ta voda, sigurno, više nije potrebna.”

Bankar položi obje ruke na stol pokraj tanjura i Jessica pomisli da će se odgurnuti i ljutito udaljiti.

Kynes pogleda Jessicu. “Oprostite mi, gospo, što sam spomenuo takvu neugodnost za stolom, ali ljudi su bili pogrešno obaviješteni pa sam to morao razjasniti.”

“Već ste tako dugo sa Slobodnjacima da ste potpuno izgubili svu obzirnost i pristojnost”, odgovori bankar.

Kynes ga mirno pogleda, zagledavši se na trenutak u njegovo bljedilo drhtavo lice. “Zar me to izazivate, gospodine?”

Bankar se ukoči, proguta slinu u suhom grlu i odgovori: “Jasno da ne. Time bih uvrijedio našeg domaćina i domaćicu.”

Jessica razabere prizvuk straha u čovjekovom glasu, na njegovom licu, u disanju, u pulsiranju vene na sljepoočnici. Kynes ga je na smrt preplašio!

“Naš domaćin i domaćica mogu i sami zaključiti kad ih se vrijeda”, reče Kynes. “Oni su čestiti ljudi koji razumiju obranu časti. Svi možemo biti sigurni u njihovu hrabrost već po tome što su ovdje... sada... na Arrakisu.”

Jessica primijeti da Leto uživa u razvoju događaja. Ali to nije vrijedilo i za većinu uzvanika. Ljudi za stolom djelovali su kao da svakog trenutka žele otići odavde, držeći ruke pod stolom. Dva uočljiva izuzetka bili su Bewt, koji se neprikriveno smješкао bankarevoj neugodi, i krijumčar Tuek, koji je netremice promatrao Kynesa, kao da od njega očekuje neki znak. Također zapazi da Paul gleda Kynesa s divljenjem.

“Dakle?” reče Kynes.

“Nisam vas namjeravao uvrijediti”, promrmlja bankar. “Ako ste se to ipak tako shvatili, molim vas prihvatite moju ispriku.”

“Slobodno dano, slobodno primljeno”, reče Kynes. On se osmjehne Jessici i nastavi večerati, kao da se ništa nije dogodilo.

Jessica primijeti da je i krijumčaru laknulo. Uočila je nešto: čovjek je pokazao sve znakove pomoćnika spremnog stati na Kynesovu stranu. Između Kynesa i Tueka je, dakle, postojala nekakva veza.

Leto se započne igrati vilicom i ispitivački pogleda Kynesa. Ovaj ekologov ispad označio je promjenu stava prema Kući Atreida. Tijekom leta iznad pustinje držao se znatno hladnije.

Jessica dade znak za novo iznošenje hrane i pića. Poslužitelji se pojaviše s *langues de lapins de garenne* – uz što je ponuđeno crveno vino i umak od kvasca od gljiva.

Razgovor za večerom polagano je oživio, ali je Jessica u njemu osjetila određenu napetost, svojevrsnu neugodu, primijetivši također da bankar jede u mukloj tišini. Kynes bi ga ubio bez oklijevanja, pomisli ona. U Kynesovom ponašanju moglo se nazrijeti da mu nije strano posegnuti za tuđim životom. Bio je hladnokrvni ubojica, što je, kako je ona pretpostavljala, bila osobina svih Slobodnjaka.

Jessica se okrene prema proizvođaču pustinjских odijela, koji je sjedio lijevo od nje, i reče: “Važnost vode na Arrakisu me ne prestaje začuđivati.”

“Izuzetna je”, složi se on. “Kakvo je ovo jelo? Okus mu je vrlo poseban.”

“Jezici divljih zečeva u posebnom umaku”, odgovori ona. “Vrlo stari recept.”

“Morate mi ga dati”, reče čovjek.

Ona kimne glavom. “Pobrinut ću se da ga dobijete.”

Kynes pogleda Jessicu i reče: “Novajlija na Arrakisu često podcjenjuje ovdašnju važnost vode. Kod nas ste suočeni s takozvanim zakonom minimuma.”

Po boji njegovoga glasa, ona osjeti da je stavlja na kušnju i reče: “Rast je ograničen onom nužnošću koja je prisutna u najmanjim količinama. I, naravno, taj najnepogodniji uvjet određuje stopu rasta.” “Rijetko je neki član Velikih Kuća upućen u planetološke probleme” odgovori Kynes. “Voda je najnepogodniji životni uvjet na Arrakisu. Osim toga, nemojte zaboraviti da i sam *rast* stvara nepovoljne uvjete ako se njegovo odvijanje vrlo pažljivo ne nadzire.” Jessica osjeti skrivenu poruku u Kynesovim riječima, ali je nije uspjela razaznati. “Rast”, odgovori. “Hoćete reći da bi Arrakis mogao imati vodeni ciklus koji bi ljudima pružao bolje uvjete za život?” “Nemoguće!” uzvikne vodni magnat.

Jessica se okrene Bewtu. “Nemoguće?”

“Nemoguće na Arrakisu”, reče on. “Ne slušajte tog sanjara. Svi laboratorijski nalazi govore protiv toga.”

Kynes pogleda Bewta, a Jessica opazi da su svi drugi razgovori za stolom zamrli, budući da su svi počeli pratiti ovaj novi verbalni duel.

“Laboratorijski nalazi nas nastoje učiniti slijepima za jednu najobičniju stvar” reče Kynes. “A evo o čemu se radi: mi se ovdje

bavimo činjenicama koje vode porijeklo i postoje vani gdje biljke i životinje žive normalnim životima.”

“Normalnim!” uzvikne Bewt. “Ništa na Arrakisu nije normalno!” “Baš naprotiv”, reče Kynes. “Određene životne cjeline mogle bi opstati duž samodovoljnih razvojnih linija. Jednostavno treba samo shvatiti ograničenja planeta i pritiske na njega.”

“To će zauvijek biti nemoguće”, reče Bewt.

Vojvodi odjednom sine kad je to Kynes promijenio svoj stav prema njima: bilo je to onda kad je Jessica najavila da će zadržati raslinje u staklenom vrtu kao nešto što su joj stanovnici Arrakisa ostavili na čuvanje.

“Što je potrebno za uspostavljanje samodovoljnog sustava, doktore Kynes?” upita Leto.

“Ako bismo mogli dobiti tri posto zelenih biljaka na Arrakisu, koje sudjeluju u stvaranju ugljičnih spojeva kao materijala za hranu, započeli bismo ciklički sustav”, reče Kynes.

“Voda je jedini problem?” upita vojvoda. Osjetio je Kynesovo uzbuđenje, koje je počelo prelaziti i na njega.

“Voda baca u sjenu sve ostale probleme”, reče Kynes. “Ovaj planet ima obilje kisika bez njegovih uobičajenih pratećih pojava – široko rasprostranjenog biljnog života i velikih izvora slobodnog ugljičnog dioksida iz formacija poput vulkana. A na ovdašnjim prostranim površinskim područjima postoje neobična kemijska međudjelovanja.

“Imate li radne projekte?” upita vojvoda.

“Imali smo na raspolaganju dovoljno vremena i isprobali Tanslijev učinak – mali eksperiment na amaterskoj osnovi, na temelju kojeg moja znanost sada može naslutiti operativne činjenice”, reče Kynes.

“Nema dovoljno vode”, reče Bewt. “Jednostavno je nema dovoljno. “

“Gospodar Bewt je stručnjak za vodu”, uzvratila Kynes, a zatim se osmjehne i ponovno prione jelu.

Vojvoda mahne desnom rukom i uzvikne: “Ne! Hoću odgovor! Ima li dovoljno vode, doktore Kynes?”

Kynes zadrži pogled prikovan za tanjur.

Jessica je netremice promatrala izmjenu osjećaja na njegovom licu. *Vješto to skriva*, pomisli ona. Ali već ga je dobro pročitala i znala je da se kaje zbog onoga što je rekao.

“Ima li dovoljno vode?” upita vojvoda.

“Moglo... moglo bi biti”, prošapće Kynes.

Glumi nesigurnost!, pomisli Jessica.

Izoštren osjet za istinu objasni Paulu skrivene Kynesove pobude; kad ih je otkrio, morao je iskoristiti sve vještine kojima su ga naučili skrivajući uzbuđenje. **Ima dovoljno vode! Ali Kynes ne želi da se to sazna.**

“Naš planetolog ima mnoge zanimljive snove”, reče Bewt. “On mašta sa Slobodnjacima – o proročanstvima i spasiteljima.”

Hihot se začuje s raznih strana stola. Jessica zapamti ta mjesta – krijumčar, kćer proizvođača pustinjских odijela, Duncan Idaho, žena s tajanstvenom pratećom službom.

Napetost je neobično razmještena večeras, pomisli Jessica.

Događa se previše stvari kojih nisam svjesna. Morat ću osigurati **nove izvore informacija.**

Vojvoda sklizne pogledom od Kynesa, preko Bewta, do Jessice.

Osjećao se neobično prazan, kao da mu je promaklo nešto izuzetno važno. “Možda”, promrmlja.

Kynes progovori brzo: “Porazgovarajmo radije o tome nekom drugom prigodom, gospodaru. Postoji previše...”

Planetolog naglo zašuti, budući da se jedan atreidski gardist u odori pojavio na vratima za poslugu, gdje ga je straža propustila, i hitrim korakom se uputio prema vojvodi. Poklonio se, a zatim nešto došapnuo Letu na uho.

Jessica je prepoznala znak Hawatovog korpusa na gardist ovoj kapi i s naporom svladala iznenadan osjećaj neugode. Zatim se okrenula prema pratilji proizvođača pustinjских odijela – sitnoj, tamnokosoj ženi, dječjeg lica i malo ukošenih očiju.

“Gotovo ništa niste okusili, draga”, reče Jessica. “Želite li da vam naručim nešto posebno?”

Žena najprije pogleda proizvođača pustinjских odijela, a onda odgovori: “Nisam gladna.”

Odjednom vojvoda ustane uza svog vojnika i progovori zapovjedničkim glasom: “Neka svi ostanu sjediti. Oprostite mi, ali iznenadne okolnosti zahtijevaju moj odlazak.” On se udalji korak od stola. “Paule, molim te, preuzmi ulogu domaćina umjesto mene.” Paul ustane. Htio je upitati oca mora li to, ali je znao da mora što bolje odigrati novu ulogu. Prišao je očevom stolcu i sjeo na nj.

Vojvoda se okrene prema niši gdje je sjedio Halleck i reče: “Gurney, molim te, zauzmi Paulovo mjesto za stolom, jer ćemo inače

imati neparan broj popunjenih stolaca. Kad večera završi, dovedi Paula do astrodroma. Čekaj na moj poziv.”

Odjeven u odoru, Halleck izađe iz niše; njegova nabijenost i ružnoća neobično su odudarale od blistave okoline. Odložio je baliset uza zid, prišao stolcu na kojem je do malo prije sjedio Paul i spustio se u njega.

“Nema razloga zabrinutost”, reče vojvoda, “ali ipak vas moram zamoliti da nitko ne ode dok kućna garda ne objavi da je sve sigurno. Ništa vam se ne može dogoditi sve dok ste ovdje, a mi ćemo se brzo pobrinuti oko ovog malog problema.”

Paul shvati šifriranu poruku u očevim riječima: *garda... sigurno... ništa dogoditi... brzo*. Problem se, dakle, odnosio na sigurnost, a ne na nasilje. Primijetio je da je i majka shvatila poruku. Oboje odahnu.

Vojvoda kratko kimne glavom, okrene se i krupnim koracima krene prema vratima za posluhu; za njim izađe i gardist.

Paul reče: “Molim vas, nastavite s jelom. Ako se ne varam, doktor Kynes je govorio o vodi.” “Kako bi bilo da taj razgovor odgodimo za neki drugi put?” upita Kynes.

“Svakako”, odgovori Paul.

Jessica s ponosom primijeti sinovljevu dostojanstvenost, zreli osjećaj samopouzdanja.

Bankar uzme svoj vrč s vodom i podigne ga prema Bewtu. “Nitko među nama prisutnima ne može nadmašiti gospodara Lingara Bewta u kitnjastom govoru. Mogao bi čovjek čak i pomisliti da on teži za statusom Velikih Kuća. Hajde, gospodaru Bewte, održite nam zdravicu. Možda ćete naći neko zrnce mudrosti za ovog dječaka prema kojem se moramo ponašati kao prema čovjeku.”

Jessica stisne desnu šaku pod stolom. Primijetila je kako su Halleck i Idaho izmijenili tajni signal, a pripadnici kućne garde uzduž zidova zauzeli pripravan položaj.

Bewt uputi mrgodan pogled bankaru.

Paul pogleda Hallecka, opazi pripravan položaj stražara, zagleda se u bankara sve dok on nije spustio vrč, a onda reče: “Jednom, na Caladanu, vidio sam tijelo nekog ribara koji se utopio i kojeg su baš tog trena izvukli iz vode. On...”

“Utopio?” Bila je to kći proizvođača pustinjčkih odijela.

Paul je na trenutak oklijevao, a onda odgovori: “Da. Nestao ispod površine vode sve dok nije umro. Utopio se.”

“Vrlo zanimljiv način umiranja”, promrmlja ona.

Paulov osmijeh postane gorak. On ponovno prebaci pažnju na bankara. “Zanimljivost vezana uz tog čovjeka odnosila se na rane na njegovim ramenima – rane od kuka na čizmama jednog drugog ribara. Bilo ih je nekoliko u čamcu... vozilu za putovanje po vodi... koji je potonuo... nestao ispod površine. Jedan od ribara koji su sudjelovali u vađenju tijela utopljenika rekao mi je da je takve rane vidio već više puta. One nastaju jer se nesretnici pokušavaju popeti jedni drugome na ramena i tako se otisnuti prema površini... prema zraku.”

“Zašto je to zanimljivo?” upita bankar.

“Zbog opaske koju je moj otac tada rekao. Rekao je da se može shvatiti davljenik koji ti se penje na ramena pokušavajući se spasiti – osim kad se to događa u sobi za prijeme.” Paul zastane tek toliko da bankar uspije shvatiti kako poanta upravo slijedi pa nastavi: “Ja bih dodao slijedeće – osim kad se to dogodi u blagovaonici za večerom.”

U prostoriji odjednom zavlada muk.

Bilo je to brzopleto, pomisli Jessica. ***Bankar je možda dovoljno visokog statusa da smije izazvati moga sina***. Primijetila je da je Idaho sjedio napet kao puška. Pripadnici kućne garde također su bili pripravnici. Gurney Halleck nije skidao pogled s čovjeka koji je sjedio nasuprot njega.

“Ha-ha-ha-haa!” Bio je to krijumčar Tuek, glave zabačene unatrag; smijao se punim srcem.

Nervozni osmjesi pojave se za stolom. Bewt se cerio.

Bankar je odmaknuo od stola svoj stolac i zapiljio se u Paula.

Kynes reče: “Tko takne Atreide, čini to na svoj rizik.”

“Je li običaj Atreida vrijeđanje svojih gostiju?” upita bankar.

Prije nego je Paul uspio odgovoriti, Jessica se nagne naprijed i reče: “Gospodine!” Istog trenutka, kroz glavu joj prođe: ***Moramo*** saznati kakvu igru igra ova harkonenska propalica. Je li ovdje da bi isprovocirao Paula? Ima li možda nekog pomoćnika?

“Moj sin je govorio općenito, a vi reagirate kao da se to odnosi na vas”, reče Jessica. “Lijepo ste se odali.” Ona spusti ruku niz nogu do kris-noža kojeg je držala u koricama pričvršćenim za list.

Bankar skrene pogled na Jessicu. Oči se odvojiše od Paula i ona opazi kako joj se sin odmakao od stola, spremivši se za akciju. Lozinka za to bila je riječ: općenito što je značilo: ***Pripremi se za nasilje***.

Kynes uputi zamišljen pogled Jessici i rukom dade tajni znak Tueku.

Krijumčar skoči na noge i podigne vrč. “Nazdravit ću vam”, reče on. “Mladom Paulu Atreidu, još dječaku po izgledu, ali čovjeku po postupcima.”

Zašto se oni miješaju? – upita se Jessica.

Bankar se sada zagleda u Kynesa, a Jessica opazi na uhodinom licu užas.

Svi ljudi oko stola započnu uzvraćati zdravicu.

Kad Kynes vodi, svi idu, pomisli Jessica. Upravo nam je dao do znanja da je na Paulovoj strani. U čemu se sastoji tajna te moći?
Sigurno ne zato što je Arbitar Promjene. To je samo privremena dužnost. A sigurno ne i zato što je carski službenik.

Ona makne ruku s drške kris-noža i podigne svoj vrč prema Kynesu, koji joj otpozdravi na isti način.

Samo Paul i bankar – (Su-Su! Kakav idiotski nadimak, pomisli Jessica) – nisu dohvatili vrčeve. Bankar je i dalje netremice promatrao Kynesa, dok je Paul gledao u svoj tanjur.

Imao sam situaciju u svojim rukama, pomisli Paul. *Zašto su se umiješali?* On kradomice prođe pogledom po glavama gostiju nasuprot sebe. Pripremi se za nasilje? S čije strane? Sigurno ne bankara.

Halleck se nakašlje i progovori ne obraćajući se nikome posebno i zureći u neku točku iznad njihovih glava. “U našem se društvu ljudi ne bi smjeli brzo vrijeđati. To je često ravno samoubojstvu.” On spusti pogled na kćer proizvođača pustinjских odijela koja je sjedila pokraj njega. “Zar ne mislite tako, gospođice?”

“Oh, da. Da. Svakako”, reče ona. “Ima previše nasilja. Mučno mi je već od toga. Često uvreda nije namjerno izrečena, ali ljudi ipak umiru. Sve je to besmisleno.”

“Stvarno je besmisleno”, reče Halleck.

Jessica uoči da je djevojčina gluma gotovo na granici savršenstva i pomisli: Ta praznoglava guska uopće nije praznoglava guska. Tek sada je shvatila odakle dolazi prijetnja i da je to i Hallecku postalo jasno. Plan je bio da se Paul uhvati na spolni mamac. Jessica odahne. Njen sin je vjerojatno prvi shvatio cijelu stvar – njegovoj uvježbanosti nije promakla očita stupica.

Kynes reče bankaru: “Bilo bi dobro da ponovno čujemo vašu ispriku.”

Bankar uputi kiseli osmjeh Jessici i reče: “Moja gospo, bojim se da sam previše popio vašeg vina. Donijeli ste na stol prejaka pića, a ja nisam naviknut na njih.”

Jessica razabere zloban prizvuk u njegovom glasu i odgovori uljudnim tonom: “Kad se stranci sretnu, moraju biti vrlo tolerantni prema međusobnim razlikama u običajima i ponašanju.”

“Hvala vam, gospo”, reče on.

Tamnokosa žena koja je bila u društvu proizvođača pustinijskih odijela nagne se prema Jessici i reče: “Vojvoda je rekao da smo ovdje sigurni. Nadam se da njegovo izbjivanje ne znači nove borbe.”

Rečeno joj je da razgovor skrene na to, pomisli Jessica.

“Vrlo je vjerojatno će se sve pokazati nevažnim”, odgovori Jessica. “Ali takva su vremena da mnoge situacije zahtijevaju nazočnost samog vojvode. Sve dok bude trajalo neprijateljstvo između Atreida i Harkonnena, opreza nikad previše. Vojvoda se zakleo na kanli. To znači da na Arrakisu neće ostaviti živog nijednog Harkonnenovog uhotu.” Ona pogleda zastupnika Cehovske banke. “U tome, naravno, ima potporu Velikog Dogovora.” Okrene se Kynesu. “Nije li točno, doktore Kynes?”

“Potpuno točno”, odgovori Kynes.

Proizvođač pustinijskih odijela povuče blago svoju pratilju. Ona ga pogleda, a onda reče: “Mislim da ću sada pojesti nešto. Voljela bih malo one ptice koju ste prvo poslužili.”

Jessica dade znak jednoj sluškinji, a onda se okrene prema bankaru. “I vi ste spominjali ptice, gospodine, i njihove navike. Mislim da je Arrakis prepun neobičnih zanimljivosti. Recite mi, gdje se nalazi začín? Moraju li lovci na njega duboko zalaziti u pustinju?”

“Oh, ne, moja gospo”, odgovori on. “Duboka pustinja vrlo je slabo poznata, a južna područja gotovo nikako.”

“Po predaji se u južnim krajevima može naći velika začinska Majka Žila“, reče Kynes, “ali po meni je to samo plod mašte, izmišljen isključivo za potrebe pjesme. Neki hrabri lovci na začine povremeno su prodirali do ruba središnjeg pojasa, ali takvi su pothvati izuzetno opasni – navigacija je nesigurna, a oluje su česte. Postotak nesretnih slučajeva dramatično raste s povećanjem udaljenosti gradilišta od Zaštitnog Zida. Nije se pokazalo unosnim preveliko udaljavanje na jug. Možda, kad bismo imali meteorološki satelit...”

Bewt podigne pogled i progovori s punim ustima hrane: “Govori se da Slobodnjaci odlaze i tamo, da stižu svuda i da su pronašli izvore i pojilišta čak i u južnim područjima.”

“Izvore i pojilišta?” upita Jessica.

Kynes brzo odgovori: “Samo glasine, moja gospo. O tome se govori na drugim planetima, a ne na Arrakisu. Izvor je mjesto gdje voda

izbija na površinu ili je dovoljno blizu površine gdje se, prema određenim znacima, može dosegnuti kopanjem. Pojilište je poseban oblik izvora gdje se voda može piti kroz slamku... tako barem kažu.”

U glasu mu se osjeća laž, pomisli Jessica.

Zašto laže? – upita se Paul.

“Vrlo zanimljivo”, reče Jessica, pomislivši pritom: ‘Tako barem kažu...’ Kakav neobičan način govora imaju ovdje. Kad bi samo znali koliko to otkriva njihovu ovisnost o praznovjerju.

“Čuo sam da imate poslovicu”, reče Paul, “koja kaže da ugladenost dolazi iz gradova, a mudrost iz pustinje.”

“Na Arrakisu ima mnogo poslovice”, odgovori Kynes.

Prije nego je Jessica stigla postaviti novo pitanje, pred njom se pojavi sluga s porukom. Ona je otvori, ugleda vojvodin rukopis i tajnu šifru, i preleti je pogledom.

“Svima će vam biti drago to čuti”, reče ona, “da vaš vojvoda šalje umirujuću vijest. Problem zbog kojeg je morao napustiti večeru sada je riješen. Pronađen je nestali leteći transporter. Jedan Harkonnenov uhoda među posadom zavladao je ostalima i odvezao stroj do baze krijumčara, nadajući se da će ga tamo prodati. No, i čovjek i letjelica vraćeni su našim snagama.” Ona kimne glavom Tueku.

Krijumčar joj uzvratu na isti način.

Jessica ponovno presavije poruku i zavuče je u rukav.

“Drago mi je što nije došlo do otvorenog sukoba”, reče bankar. “Među ljudima se proširila nada da će Atreidi donijeti mir i blagostanje.”

“Posebno blagostanje”, reče Bewt.

“Hoćemo li prijeći na desert?” predloži Jessica. “Zatražila sam od glavnog kuhara da pripremi kaladanski kolač: pongi rižu u dolsa umaku.”

“Zvuči dobro”, reče proizvođač pustinjskih odijela. “Može li se i za to dobiti recept?”

“Svakako” odgovori Jessica, pamteći da kasnije mora skrenuti Halleckovu pažnju na njega. Proizvođač pustinjskih odijela bio je prestrašeni, mali penjač na ljestvici društvene hijerarhije, što znači da je lako potkupljiv.

Oko nje se povede spontani razgovor: “Kako lijepa tkanina...” “Odijelo mu je sasvim u skladu s draguljima...” “Mogli bismo pokušati povećati proizvodnju u sljedećem tromjesečju...”

Jessica skrene pogled na tanjur, razmišljajući o šifriranom dijelu Letove poruke: Harkonneni su se pokušali domoći jedne pošiljke

laserskih pištolja. Pohvatali smo ih. Ovo je možda znak da su bili uspješniji s drugim pošiljkama. U svakom slučaju, sada znamo da ih štitnici mnogo ne brinu. Poduzmi odgovarajuće korake glede sigurnosti.

Jessica posveti punu pažnju laserskim pištoljima. Bijelo užareni snop razorne svjetlosti mogao je probiti bilo koji materijal, ako nije pod štitnikom. Očito, Harkonnene nije zabrinjavalo to što bi odbijanje od štitnika dovelo do eksplozije, kako laserskog revolvera, tako i samog štitnika. Zašto? Eksplozija laserskog pištolja i štitnika bila je nepoznanica, jer je mogla uništi i onoga tko je pucao i onoga tko je bio pokriven štitnikom, ali pokazati se i daleko razornijom od atomskog oružja.

Nove nepoznanice ispune je nemirom.

Paul upadne: “Uopće nisam sumnjao u nalazak letećeg transportera. Kad se moj otac nečega dohvati, obvezno to i riješi. To Harkonnene već počinju pomalo shvaćati.”

Razmeće se, pomisli Jessica. A to posebno ne bi trebao činiti netko tko će ove noći zbog opasnosti od laserskih pištolja biti prisiljen spavati duboko ispod površine tla.

17.

‘Nema uzmarka – moramo platiti za nasilje naših predaka
Iz ‘Sabranih izreka Muad’Diba’ princeze Irulan

Jessica začuje neku gužvu u velikom predvorju i uključi svjetiljku pokraj postelje. Njena ura još nije pokazivala lokalno vrijeme pa je morala oduzeti dvadeset jednu minutu. Ustanovi da je oko dva sata ujutro.

Gužva je bila bučna i nerazgovjetna.

Je li to napad Harkonnena? – upita se ona.

Sklizne iz postelje i pogleda ekrane monitora provjeravajući gdje su joj ostali članovi obitelji. Ugledala je Paula kako spava u dubokoj prostoriji koju su na brzinu pretvorili u spavaću sobu za njega. Buka očigledno nije dopirala do tih dijelova zgrade. U vojvodinoj sobi nije bilo nikoga, a i postelja mu je bila netaknuta. Je li još uvijek bio na astrodromu?

Još nisu bili postavljeni ekrani za prednji dio zgrade.

Jessica zastane nasred prostorije, osluškujući.

Čuo se jedan povišen, nerazgovjetan glas. A onda je netko pozvao doktora Yueha. Jessica uzme ogrtač, prebaci ga preko ramena, navuče papuče na noge i zakvači kris-nož za nogu.

Isti glas ponovno pozove Yueha.

Jessica ovije ogrtač oko sebe i izađe u hodnik. Istog trena joj sine: *Što ako je Leto ranjen?*

Činilo joj se da se hodnik pruža unedogled dok je trčala kroz njega. Naposljetku skrene kroz lučni prolaz na kraju hodnika, projuri pokraj blagovaone prema Velikoj Dvorani, a kad se našla u njoj, najprije je primijetila da se kupa u moru svjetlosti, budući da su sve zidne suspenzorske svjetiljke bile uključene na najjače.

Sa njene desne strane, nedaleko od čelnog ulaza, ugledala je kako dva pripadnika kućne garde drže između sebe Duncana Idahoa. Glava mu je opušteno visjela naprijed i cijeli prizor odjednom je postao obavijen zloslutnom tišinom.

Jedan od gardista obrati se Idahu prijekornim glasom: “Vidiš li što si učinio? Probudio si gospu Jessicu.”

Velike draperije zanjšu se ispred njih, pokazujući da su prednja vrata ostala otvorena. Nije bilo ni traga vojvodi ili Yuehu. Postrance je

stajala Mapes, hladno zureći u Idahoa. Na sebi je imala dugačku smeđu haljinu sa zmijolikim obrubom. Na nogama je imala prljave pustinjske čizme.

“Probudio sam, dakle, gospu Jessicu”, promrmlja Idaho. On podigne lice prema stropu i uzvikne: “Mač mi se prvi put natopio krvlju na Grumanu!”

Velika Majko! Pa on je pijan!, pomisli Jessica.

Na Idahovom tamnom, okruglom licu pojavi se mrgodan izraz. Njegova kosa, kovrčava poput runa crnog ovna, bila je sva izlijepljena prljavštinom. Kroz jedan procijep na tunici virio mu je kraj svečane košulje koju je nosio za večerom.

Jessica mu priđe.

Jedan od stražara joj kimne glavom, ne puštajući pritom Idahoa. “Nismo znali što bi učinili s njim, moja gospo. Dignuo je strašnu dreku pred vratima, odbijajući ući unutra. Preplašili smo se da bi se lokalno stanovništvo moglo okupiti i vidjeti ga. To baš ne bi bilo lijepo. Stekli bi lošu sliku o nama.”

“Gdje je bio?” upita Jessica.

“Otrpao je kući neku mladu damu koja je bila na večeri, moja gospo. Po Hawatovoj naredbi.”

“Koju mladu damu?”

“Jednu od pratećih cura. Shvaćate, moja gospo?” On pogleda prema Mapes i priguši glas. “Uvijek šalju Idahoa kad treba nadzirati dame.”

Jessica pomisli: ***To znam. Ali zašto je pijan?***

Ona namršti vjeđe i okrene se prema Mapes. “Mapes, donesi nešto stimulirajuće. Najbolje bi bilo kofein. Možda je preostalo i malo začinske kave.”

Mapes slegne ramenima i krene u kuhinju. Njene nezavezane pustinjske čizme šljapkale su po kamenom podu.

Idaho nakrivi klimavu glavu u stranu i iskosa pogleda Jessicu. “Ukok’o sam više od tristo ljudi za vojvodu”, započne zaplirati jezikom. “Oćete znati zašto sam vani. Ne mogu živjeti ni gore... ni dolje... unutra... Što je to, ljudi, s vama ovdje?”

Zvuk iz bočnog ulaza u dvoranu privuče Jessicinu pažnju. Ona se okrene i ugleda Yueha kako se približava, dok mu se torba s medicinskom opremom njihala u lijevoj ruci. Bio je potpuno odjeven i djelovao je blijed i iscrpljen. Dijamantni tetovirani znak oštro mu se isticao na čelu.

“Evo dragog djedice doktora!” uzvikne Idaho. “Kako ste, doktorčiču? Čovjek gipsa i pilula, ha?” On se okrene i pogleda Jessicu mutnim očima. “Pravim budalu od sebe, ha?”

Jessica se namrgodi i ne odgovori ništa, pomislivši: ***Zašto bi se Idaho napio? Da nije drogiran?***

“Previše začinskog piva”, reče Idaho, pokušavši se uspraviti.

Mapes se vratila noseći šalicu koja se pušila; zaustavila se nesigurno iza Yueha, a onda pogledala prema Jessici koja je odmahнула glavom.

Yueh spusti torbu na pod, kimne Jessici glavom u znak pozdrava i reče: “Začinsko pivo, ha?”

“Najbolje koje sam ikad probo”, započne ponovno zaplitati jezikom Idaho, a onda se pokuša malo pribitati. “Mač mi se prvi put napio krvi na Grumanu! Tu sam ukok’o jednog Harkon... Harkon... ukoko sam ga za vojvodu.”

Yueh se okrene i pogleda šalicu u Mapesinoj ruci. “Što je to?” “Kofein”, reče Jessica.

Yueh uzme šalicu i pruži je Idaho. “Popij ovo, mladiću.”

“Ne želim više ništa piti.”

“Popij, kad ti kažem!”

Idahova glava se zaklati prema Yuehu, a on zatetura korak naprijed povukavši stražare za sobom. “Sit sam do guše udovoljavanja carsk... svemirski... doktore... Ovog puta će biti po mome.”

“Bit će, čim popiješ ovo”, odgovori Yueh. “To je samo kofein.” “Bljuvotina k’o i sve ostalo na ovome svijetu! Vražje sunce peče k’o ludo... Ništa nema pravu boju... Sve je naopako...”

“Pa sada je noć”, reče Yueh razložnim glasom. “Hajde, budi dobar dečko i popij ovo. Bit će ti bolje od toga.”

“Ne želim, čovječe, da mi bude bolje!”

“Mogli bismo ga ovako cijelu noć uvjeravati” reče Jessica, pomislivši pritom: ***Njemu treba šok terapija.***

“Ne morate se dalje zadržavati ovdje, moja gospo”, reče Yueh. “Sam ću se pobrinuti za njega.”

Jessica odmahne glavom, priđe Idaho i snažno ga pljusne.

On zatetura zajedno sa stražarima i zabulji se u nju.

“Ne ponašaj se tako u domu svog vojvode”, reče ona, a zatim uzme šalicu iz Yuehových ruku, prolivši pritom dio njenog sadržaja i pruži je Idaho. “A sada popij ovo! To je naredba!”

Idaho se uspravi i mrko je pogleda, a onda polagano progovori, ovoga puta tečno i razgovijetno: “Ja ne primam naredbe od prokletog Harkonnenovog uhode.”

Yueh se ukoči i okrene prema Jessici.

Lice joj je pobljedjelo, ali ipak je kimnula glavom. Sve joj je najednom postalo jasno – istrgnuti fragmenti koje je tijekom zadnjih nekoliko dana hvatala u riječima i postupcima svoje okoline sada su se konačno uklopili u mozaik. Uхватила ju je plima bijesa kojeg gotovo nije uspjela svladati. Trebala joj je gotovo sva benegeseritska uvježbanost da uspori puls i smiri disanje. No, čak i tako, osjećala je kako je plamen proždire iznutra.

Uvijek šalju Idahoa kad treba nadzirati dame!

Ona uzvratí oštar pogled Yuehu. Doktor obori oči.

“Znali ste za ovo?” upita ona.

“Ovaj... čuo sam glasine, moja gospo. Ali nisam vam htio povećavati brige.”

“Hawat!” povikne ona. “Želim da mi smjesta dovedete Thufira Hawata!”

“Ali, moja gospo...”

“Odmah!”

To je sigurno Hawat, pomisli ona. Ovakva sumnja nije mogla poteći ni iz jednog drugog izvora, *a da je odmah ne odbace*.

Idaho odmahne glavom i prostenje: “Prolijte tu bljuvotinu!” Jessica pogleda šalicu koju je držala, a onda naglo prolije njen sadržaj Idaho u lice. “Zatvorite ga u jednu od gostinskih soba u istočnom krilu”, naredi ona. “Ostavite ga da se *naspava i otriježni*” “Možda bismo ga trebali odvesti na neko drugo mjesto, moja gospo”, reče jedan od stražara. Bilo je očigledno da ih Jessicina naredba nije usrećila. “Mogli bismo...”

“Mora ostati ovdje!” vikne Jessica. “Ovdje ga čeka posao.” U glasu joj se osjećala ogorčenost. “Nema mu ravnog kad treba nadzirati dame.”

Stražar proguta slinu kroz suho grlo.

“Znate li gdje je vojvoda?” upita ona.

“Na zapovjednom mjestu, moja gospo.”

“Je li Hawat s njim?”

“Hawat je u gradu, moja gospo.”

“Smjesta mi dovedite Hawata” reče Jessica. “Bit ću u svom salonu kad stignete.”

“Ali, moja gospo...”

“Ako treba, zvat ću vojvodu”, reče ona. “Nadam se da to neću trebati. Ne bih ga željela uznemirivati ovakvim stvarima.”

“Da, moja gospo.”

Jessica tutne praznu šalicu Mapes u ruke i uhvati upitni pogled njenih potpuno plavih očiju. “Možeš se vratiti u krevet, Mapes.” “Sigurno vam nisam potrebna?”

Jessica se kiselo osmjehne. “Sigurno.”

“Možda bi to moglo pričekati do jutra”, reče Yueh. “Mogao bih vam dati sedativ i...”

“Vratite se u vaše odaje i ostavite me da sredim stvari na svoj način”, reče ona potapšavši ga po ramenu, ublažujući tako oštar ton kojim je izrekla naredbu. “To je jedini način.”

A onda, visoko podignute glave, ona se okrene i krene kroz veliku kuću do svojih odaja. Hladni zidovi... hodnici... poznata vrata... Jessica ih otvori, uđe u sobu i zalupi ih za sobom. Ostala je stajati, zureći u prozore optočene štitnikom svog salona. Hawat! Je li moguće da je on taj koga su Harkonneni kupili? Vidjet ćemo.

Jessica dođe do jedne duboke, staromodne fotelje s izvezenom presvlakom od šlag kože i prilagodi je u položaj odakle je mogla nadzirati vrata. Odjednom je postala posebno svjesna kris-noža u koricama privezanim za nogu. Ona ih odveže od tamo i priveže za nadlakticu, osjetivši njihovu težinu. Još jednom se osvrnula po prostoriji, pamteći dobro svaku pojedinost za slučaj dođe li do nečeg nepredviđenog: ležaj blizu kuta, niz stolaca uzduž zida, dva niska stola, njena citra na postolju pokraj vrata u spavaću sobu.

Blijedo-ružičasta svjetlost sjala je iz suspenzorskih lampi. Ona je priguši, sjedne u fotelju i potapša rukom presvlakom; bilo joj je drago što je fotelja bila pomalo kraljevski masivna: dobro će joj doći u predstojećem susretu.

Neka sada dođe, pomisli ona. Vidjet ćemo što će se dogoditi. Na benegeseritski način pripremila se na čekanje, skupljajući strpljenje, čuvajući snagu.

Ranije nego je očekivala, na vratima se začulo kucanje i, čim ga je pozvala, u salon je ušao Hawat.

Ne mičući se, promatrala ga je iz stolca; odmah je u njegovim pokretima uočila titravi osjećaj energetskog naboja stečenog drogom, ali i umor ispod toga. Hawatove sluzave stare oči su blistale. Smežurana koža djelovala je žučkasto pri sobnoj rasvjeti, a na rukavu, ispod kojeg je držao skriven nož, imao je široku vlažnu mrlju.

Osjetila je da se radi o krvi.

Jessica pokaže prema nizu stolaca uzduž zida i reče: “Donesi jedan stolac i sjedni nasuprot mene.”

Hawat se nakloni i poslušala. *Ona pijana budala Idaho*, pomisli on. Počeo je proučavati Jessicino lice, pitajući se kako spasiti situaciju.

“Oдавno je već vrijeme da nas dvoje raščistimo neke stvari”, reče Jessica.

“U čemu je problem, moja gospo?” On sjedne na stolac i stavi ruke na koljena.

“Ne pretvaraj se preda mnom”, odbrusi ona. “Ako ti Yueh nije rekao zašto smo te pozvali, onda je to učinio netko od tvojih uhoda u mojoj blizini. Kako bi bilo da barem toliko budemo poštteni jedno prema drugom?”

“Kako želite, moja gospo.”

“Najprije ćeš mi odgovoriti na jedno pitanje” reče ona. “Jesi li sada Harkonnenov uhoda?”

Hawat se napola pridigne iz stolca, a lice mu se smrkne od bijesa. On upita: “Kako se usuđujete tako me vrijeđati?”

“Sjedni”, reče ona. “I ti si mene tako uvrijedio.”

On polagano utone natrag u stolac.

Pročitavši znakove na njegovom licu koje je tako dobro poznavala, Jessica si dopusti dubok uzdah. *To nije Hawat*.

“Sada znam da si ostao vjeran mom vojvodi”, reče ona. “Sprema sam ti stoga oprostiti što si me uvrijedio.”

“Ima li se što oprostiti?”

Jessica se namrgodi, upitavši se: *Da* upotrijebim svoj adut? Da mu kažem za vojvodinu kćer koju nosim u sebi zadnjih nekoliko tjedana? Ne... to čak ni Leto ne zna. To bi mu samo zapetljalo život, opteretilo ga u trenutku kad se mora potpuno posvetiti našem opstanku. Bit će još vremena za to.

“Jedan Istinozborac bi to brzo razriješio”, reče ona, “ali nemamo nijednog ovlaštenog od Velikog Savjeta.”

“Kao što kažete: nemamo Istinozborca.”

“Postoji li izdajica među nama?” upita ona. “Vrlo podrobno sam proučila naše ljude. Tko bi to mogao biti? Ne Gurney. Svakako ne Duncan. Njihovi zamjenici nisu dovoljno strateški važni da bismo ih uzeli u obzir. Nisi ni ti, Thufire. Paul ne može biti. *Za sebe znam da nisam*. Doktor Yueh, onda? Da ga pozovem i stavim na kušnju?”

“Znate i sami da bi to bilo uzaludno”, odgovori Hawat. “Uvjetovan je u Velikoj Školi. To znam sasvim pouzdano.”

“A da i ne spominjemo da mu je žena bila Bene Gesserit koju su ubili Harkonneni”, reče Jessica.

“Tako je, dakle, završila!” reče Hawat.

“Zar mu nisi u glasu osjetio mržnju kad izgovara ime Harkonnen?” “Znate, nemam uho za to”, reče Hawat.

“Što te je navelo da posumnjaš u mene?” upita ona.

Hawat namršti vjeđe. “Moja gospa dovodi svog slugu u nemoguć položaj. Moja odanost najprije pripada vojvodi.” “Spremna sam ti puno toga oprostiti zbog te odanosti”, reče ona. “A ja ponovno moram pitati: ima li se što praštati?”

“Pat pozicija?” upita ona.

On slegne ramenima.

“Razmotrimo nešto drugo na trenutak”, reče ona. “Duncan Idaho, taj zadivljujući borac, čije su promatračke i nadzorne sposobnosti vrlo cijenjene, noćas se napio nečim što se zove začinsko pivo. Dobila sam izvješća da su i drugi naši ljudi bili ošamućeni tim napitkom. Je li to istina?”

“Dobili ste izvješća, moja gospo.”

“Jesam. Zar ne vidiš da je to piće sumnjivo, Thufire?” upita ona. “Moja gospa govori u zagonetkama.”

“Upotrijebi svoje mentatske sposobnosti!” odbrusi ona. “U čemu je problem s Duncanom i drugima? Reći ću ti u samo četiri riječi: oni nemaju svoj dom.”

On pokaže prstom prema podu. “Arrakis – to je njihov dom.” “Arrakis je nepoznanica! Caladan im je bio dom, ali smo ih odvojili od korijena. Sada više nemaju dom. Osim toga, boje se da će im vojvoda otkazati povjerenje.”

On se ukoči. “Kad bi netko od ljudi to stvarno rekao, bio bi to razlog...”

“Oh, prekini s tim, Thufire. Zar liječnik, postavljajući ispravnu dijagnozu, nastupa kao defetist ili izdajica? Moja jedina namjera je izliječiti bolest.”

“Vojvoda me ovlastio da se brinem o tim stvarima.”

“Ali ti shvaćaš da sam s razlogom zabrinuta zbog razvoja te bolesti”, reče ona. “A možda ćeš mi i priznati određeno poznavanje toga.” Hoću li ga morati šokirati? upita se ona. Treba mu snažan udarac – nešto što će da ga izbaci iz rutine.

“Vaša zabrinutost se može protumačiti na više načina”, reče Hawat slegnuvši ramenima.

“Onda si me već osudio?”

“Naravno da nisam, moja gospo. Ali ne smijem *ništa* riskirati u ovakvoj situaciji.”

“Životna prijetnja mome sinu promakla ti je u ovoj kući”, reče ona. “Tko je tada riskirao?”

Lice mu se smrači. “Ponudio sam ostavku vojvodi.”

“Jesi li je ponudio meni... ili Paulu?”

Ljutnja u njemu izbila je na površinu, pokazujući se u ubrzanom disanju, širenju nosnica, ukočenom pogledu. Jessica primijeti kako mu na sljepoočnici pulsira žila.

“Ja sam vojvodin čovjek”, reče on kroz skupljene usne.

“Nema izdajice”, reče ona. “Opasnost je u nečem drugom. Možda u svezi s laserskim pištoljima. Možda će riskirati i negdje sakriti nekoliko laserskih pištolja sa satnim mehanizmom, uperenih na štitnik naše kuće. Možda će...”

“A tko bi poslije eksplozije mogao reći da nije izazvana atomskim oružjem?” upita on. “Ne, moja gospo. Neće oni riskirati ništa takvo protuzakonito. Zračenje ostaje. Dokaze je teško ukloniti. Ne. Poštovat će *gotovo sve* formalnosti. Ipak mora postojati izdajica.”

“Ti si vojvodin čovjek”, reče ona uz podrugljiv osmijeh. “Bi li ga uništio pokušavajući ga spasiti?”

On duboko udahne zrak, a onda odgovori: “Ako ste nevini, dobit ćete moje najdublje isprike.”

“Razmotrimo tvoj položaj, Thufire” reče ona. “Ljudi najbolje žive kad svatko ima svoje mjesto, kad svatko zna kamo pripada. Uništiš li mjesto, uništiš si i osobu. Od svih koji vole vojvodu, ti i ja smo, Thufire, u najidealnijem položaju da se međusobno uništimo. Zar ne bih mogla posijati sumnju u tebe tijekom intimnih trenutaka s vojvodom? Zar on ne bi tada najviše povjerovao takvom šaputanju, Thufire? Moram li ti stvar još više objašnjavati?”

“Prijetite li mi?” zabrunda on.

“Uopće ne. Jednostavno ti pokušavam dokazati da nas netko napada preko samih naših položaja. Taj netko je lukav, dijaboličan. Predlažem da spriječimo taj napad pokušavajući ne ostaviti ni najmanju pukotinu kroz koju bi se takve žaoke provukle.”

“Optužujete me da sam došaptač neosnovanih sumnji?”
“Neosnovanih, da.”

“I vi ćete im se suprotstaviti vašim šaputanjem?”

“*Tvoj* život se sastoji od šaputanja, a ne moj, Thufire.”

“Onda dovodite u pitanje moje sposobnosti?”

Ona uzdahne. “Thufire, željela bih da ispitaš vlastitu emocionalnu upletenost u ovo. Čovjek je po *prirodi* životinja bez logike. Tvoje traženje logike u svemu što radiš i čime se baviš je *neprirodno*, ali se tolerira jer je korisno. Ti si čisto otjelotvorenje logike – mentat. Pa ipak, rješenja tvojih problema su koncepcije koje se, u punom smislu riječi, odražavaju na svijet izvan tebe, gdje ih treba proučiti i ispitati iz svih kutova.”

“Pokušavate li mi to održati predavanje iz moje struke?” upita on, čak ni ne pokušavši sakriti prezir u glasu.

“Sposoban si vidjeti sve izvan sebe i na to primijeniti logiku”, reče ona. “Ali ljudskoj prirodi je, kad se suočimo s osobnim problemima, najteže podvrgnuti logičkom ispitivanju one stvari koje su nam najbliže. Tada se počinjemo zaplitati, okrivljujući pritom sve i svakog, osim one prave, duboko usađene stvari koja je jedini uzrok problema.”

“Vi hotimice pokušavate potkopati moju vjeru u vlastite sposobnosti kao mentata” odgovori on gorko. “Kad bih zatekao nekog od naših ljudi da pokušava sabotirati bilo koje oružje u našem arsenalu, ne bih ni trenutka oklijevao otkriti ga i uništiti.”

“Najbolji mentati imaju zdravo poštovanje za mogućnost pogreške u svojim proračunima”, reče ona.

“Nikada nisam tvrdio suprotno!”

“Onda primijeni to na simptome koje smo oboje uočili: pijanstvo među ljudima, svađe... Šire se glasine i najneugodnija šuškanja o Arrakisu; izbjegavaju se najjednostavnije...”

“Dokolica – to je sve”, reče on. “Ne pokušavajte mi skretati pažnju, prikazujući jednu jednostavnu stvar tajanstvenom.”

Ona se zagleda u njega, pomislivši na vojvodine ljude gdje neprekidno razmišljaju u barakama, sve dok tu napetost postane moguće gotovo omirisati, poput instalacije koja se upalila. Postaju slični ljudima iz predcehovskih legendi, pomisli ona. Slični ljudima onog davnog istraživača zvijezda, Ampolirosa – siti neprekidnih putovanja, vječitih potraga... Uvijek pripralni, ali nikada spremni.

“Zašto nikada nisi potpuno iskoristio moje sposobnosti u svojoj službi vojvodi?” upita ona. “Bojiš li se suparnika za svoj položaj?”

On je pogleda starim očima u kojima se iznenada pojavio sjaj. “Čuo sam za neke stvari koje učite vi, benegeseritske...” Zašuti, skupivši vjeđe.

“Hajde, slobodno reci”, potakne ga ona. “Benegeseritske vještice.” “Znam za neke *zaista* prave stvari kojima vas podučavaju”,

reče on. “Vidio sam kako se očituju kod Paula. Nećete me prevariti onim što vaša škola servira javnosti: postojite samo da biste služile.”

Šok mora biti snažan, a on je gotovo spreman za njega, pomisli ona. “S dužnim poštovanjem si slušao moja izlaganja u Vijeću”, reče ona, “ali si rijetko razmotrio moj savjet. Zašto?”

“Ne vjerujem u vaše benegeseritske pobude”, reče on. “Samo vi vjerujte da možete pročitati čovjeka; samo vi vjerujte **da možete** navesti čovjeka na baš one postupke...”

“Jadna **budalo**, Thufire!” uzvikne ona.

On se namrgodi i dublje se zavalj u stolac.

“Kakve god da si glasine čuo o našoj školi” reče ona, “istina je neusporedivo veća. Kad god bih željela uništiti vojvodu... tebe ili bilo koga drugog iz moje okoline, ti me ne bi mogao spriječiti.”

Istodobno pomisli: Zašto zbog ponosa dopuštam izmamljivanje ovakvih riječi iz sebe? Nisu me tako učili. Na ovakav način ga neću šokirati.

Hawat zavučje ruku pod tuniku gdje je držao mali bacač otrovnih strelica. **Ne nosi štitičnik**, pomisli on. **Je li ovo samo hvalisanje s njene strane? Mogao bih je sada ubiti... ali, uh-h-h-h, kakve bi to posljedice imalo, pokaže li se pogreškom?**

Jessica primijeti tu kretnju prema džepu i reče: “Pomolimo se da nikada među nama ne dođe do nasilja.”

“Vrijedna molitva”, složi se on.

“No, bolest se već raširila” reče ona. “Zato te moram ponovno pitati: nije li razumnije pretpostaviti da su na neki način Harkonneni posijali tu sumnju ne bi li nas dvoje posvađali?”

“Izgleda da smo ponovno u pat poziciji”, reče on.

Ona uzdahne, pomislivši: **gotovo je spreman**.

“Vojvoda i ja smo poput oca i majke svojim ljudima” reče ona. “Položaj...”

“On se nije oženio vama”, reče Hawat.

Ona se s naporom primiri, pomislivši: **dobar odgovor!**

“Ali se neće oženiti nijednom drugom”, odgovori Jessica. “Sve dok sam ja živa. Dakle, mi smo poput oca i majke. Da bi se razbio ovaj naš prirodni odnos, nas uznemirio, omeo, zbunio – tko bi Harkonnenima bio najprimamljivija meta?”

On osjeti na što ona cilja i obrve mu se skupe.

“Vojvoda?” upita ona. “Privlačna meta, da, ali, s izuzetkom Paula, nitko nije bolje čuvan od njega. Ja? Sigurno ih dovodim u kušnju, ali vrlo dobro znaju da su Bene Gesseriti vrlo nezgodne mete za takve

stvari. Osim toga, postoji bolja meta čije dužnosti nužno stvaraju stravično mrtvu točku. Netko kome je sumnja podjednako prirodna kao i disanje. Netko čiji se cijeli život sastoji od predviđanja, slutnji i tajni.” Ona podigne desnu ruku prema njemu. “Ti!”

Hawat krene skočiti iz stolca.

“Nisam te još otpustila, Thufire!” uzvikne ona.

Stari mentat se gotovo sruši natrag u stolac – tako su ga brzo izdali mišići.

Ona se kiselo osmjehne. “Sada si se stvarno upoznao s jednom od *pravih* stvari kojima su nas učili”, reče ona.

Hawat pokuša progutati slinu u suhom grlu. Način na koji je izdala zapovijed bio je kraljevski, bezuvjetan – izrekla ju je tonom kojem se uopće nije mogao suprotstaviti. Njegovo tijelo ju je poslušalo, još prije nego je stigao razmisliti o tome. Ništa nije moglo spriječiti ovu reakciju – ni logika, ni strastven bijes... ništa. Učiniti to što je ona učinila, značilo je potpuno poznavanje osobe kojoj se izdaje naredba i raspolaganje snagom koju on nikada nije smatrao mogućom.

“Već sam ti prije rekla da se međusobno moramo razumjeti”, reče ona. “To je značilo da ti moraš razumjeti mene. Ja tebe već razumijem. Ponovit ću ti, tvoja odanost vojvodi je najveće jamstvo koje imaš u mojim očima.”

On se zagleda u nju, ovlaživši usne jezikom.

“Kad bih željela lutku na koncu, vojvoda bi se oženio sa mnom”, reče ona. “Čak bi i vjerovao da je to učinio po vlastitoj volji.”

Hawat spusti glavu i pogleda je kroz prorijeđene obrve. Samo zahvaljujući krajnjoj samokontroli suzdržavao se pozvati stražu. Samokontroli... a sada i sumnjama bi li mu to ova žena uopće dopustila. Žmarci su ga podilazili pri pomisli kako je ovladala njime. U tom trenutku oklijevanja ona je mogla izvaditi oružje i ubiti ga!

Imaju li svi ljudi mrtve točke? upita se on. *Može li svatko biti prisiljen na nešto prije nego se uspije usprotiviti tome?* Ta pomisao ga uzdrma. Tko bi mogao zaustaviti osobu takvih moći?

“Gledao si šaku u benegeseritskoj rukavici”, reče ona. “Malo je njih nakon toga ostalo živo. A to što sam učinila za nas je relativno jednostavno. Još nisi vidio moj cijeli arsenal. Misli na to.”

“Zašto ne uništite vojvodine neprijatelje?” upita on.

“Stvarno bi htio da ih uništavam?” upita ona. “Pa da od našeg vojvode napravim slabića, stalno ovisnog o meni?”

“Ali pomoću takvih moći...”

“Moć je mač s dvije oštrice, Thufire”, reče ona. “Ti misliš: ‘Njoj nije problem od nekoga napraviti svoju marionetu kojom bi mogla uništiti svakog neprijatelja.’ Istina je, Thufire; žrtva bi mogao biti i ti. Pa ipak, što bih time dobila. Ako bi to radilo više nas pripadnica Bene Gesserita, zar ne bismo time sve postale sumnjive? A mi to ne želimo, Thufire. Ne želimo se same uništavati.” Ona kimne glavom. “Mi stvarno postojimo samo da bismo služile.”

“Ne mogu vam odgovoriti”, reče on. “Znate i sami da vam ne mogu odgovoriti.”

“Nećeš nikome reći ništa o ovome što se dogodilo ovdje”, reče ona. “Ja te poznajem, Thufire.”

“Moja gospo...” Starac ponovno pokuša progutati pljuvačku u suhome grlu.

Da, ona ima velike moći, pomisli on. Ali zar je to ne čini još pogodnijim harkonenovskim oružjem?

“Vojvodu mogu podjednako brzo uništiti njegovi prijatelji, kao i njegovi neprijatelji”, reče ona. “Nadam se da ćeš sada do kraja provjeriti svoju sumnju i odbaciti je.”

“Ako se pokaže neosnovanom”, reče on.

“*Ako*”, ponovi ona podrugljivo.

“Ako”, reče on.

“Uporan si”, reče ona.

“Oprezan”, odgovori on, “i svjestan mogućih pogrešaka.”

“Onda ću ti postaviti još jedno pitanje: što ti govori to što stojiš pred drugim čovjekom, sputan i bespomoćan pritom, dok on drži nož pod tvojim grlom – ali te ipak ne ubije, već te oslobađa sputanosti i daje ti nož da ga koristiš po vlastitom nahođenju?”

Ona ustane iz fotelje i okrene mu leđa. “Možeš sada poći, Thufire.”

Stari mentat ustane; oklijevao je trenutak, dok mu je ruka klizila prema smrtonosnom oružju ispod tunike. Tog trenutka se prisjeti arene za borbu s bikovima i vojvodinog oca (koji je, unatoč drugim manama, bio hrabar čovjek), kao i jedne davne koride: opasna crna životinja stajala je tamo, pognute glave, nepomična, zburnjena. Stari vojvoda okrenuo je leđa njenim rogovima, držeći plašt nehajno prebačen preko ruke, dok su se iz gledališta razlijevali poklici.

Ja sam bik, a ona je matador, pomisli Hawat. Odmakne ruku s oružja i pogleda prazan dlan, koji mu se presijavao od znoja.

Shvatio je tog trenutka da, bez obzira na to kako će se cijela stvar rasplesiti na kraju, nikada neće zaboraviti ovaj trenutak niti prestati osjećati prema gospi Jessici najdublje divljenje.

Zatim se tiho okrene i izađe iz sobe.

Jessica prestane promatrati odraz u prozoru, okrene se i zagleda u zatvorena vrata.

“A sada moramo poduzeti neke odlučnije korake”, prošapće ona.

18.

Hrvaš li se sa snovima?
Boriš li se sa sjenama?
Osjećaš li se kao da spavaš?
Vrijeme je isteklo.
Život ti je ukraden.
Potrošio si ga na sitnice,
ti žrtvo vlastitih ludosti.
Žalopojka za Jamisom na Polju Mrtvih,
iz 'Pjesme Muad'Diba' princeze Irulan

Leto je stajao u predvorju svoje kuće, proučavajući neku poruku pri svjetlu svjetiljke. Do zore je još bilo nekoliko sati i on je osjećao kako ga svladava umor. Glasnik Slobodnjaka donio je pisanu poruku predstraži baš u trenutku kad se vojvoda vratio sa svog zapovjednog mjesta.

U poruci je pisalo: "Stup dima danju, plamena kula noću."
Potpisa nije bilo.

Što to znači? – upita se on.

Ne očekujući odgovor, glasnik je otišao još prije nego su ga uspjeli ispitati. Izgubio se u noć poput lelujave sjene.

Leto odloži poruku u džep na tunicu, odlučivši je kasnije pokazati Hawatu. Maknuo je jedan uvojak koji mu je pao na čelo i duboko uzdahnuo. Tablete protiv umora počele su ga zamarati. Od prijema su prošla već dva duga dana, a još i više od zadnjeg spavanja.

Osim o vojnim problemima sada je još morao usput razmišljati i o onom zabrinjavajućem sastanku s Hawatom, koji ga je izvijestio o svom sastanku s Jessicom.

Da probudim Jessicu? – upita se. Više se nema smisla igrati skrivača s njom. Ili možda ima?

Nek' vrag odnese Duncana Idaha!

On odmahne glavom. **Ne, nije Duncan kriv. Ja sam pogriješio što Jessici nisam sve rekao** već na samom početku. Moram to učiniti sada, prije nego nastane neka nova šteta.

Donesena odluka vratila mu je raspoloženje i on požuri iz predvorja kroz Veliku Dvoranu i hodnike koji su vodili prema obiteljskom krilu.

Zastane na bočnom odvojkju hodnika prema odjeljku za poslugu. Negdje odozdo dopiralo je neobično stenjanje. Leto spusti lijevu ruku na prekidač štitnika za pojasom, a u desnu uzme kinjal. Nož mu ulije samopouzdanje. Od čudnog zvuka na trenutak ga je prošla jeza.

Vojvoda polagano krene hodnikom za poslugu, proklinjući u sebi nedovoljno osvjetljenje. Najslabije suspenzorske svjetiljke bile su postavljene tek svakih osam metara i sasvim prigušene. Tamni kameni zidovi upijali su svjetlost.

Neka tamna gomila pojavila se u polutama na podu ispred njega.

Leto zastane i gotovo uključi štitnik, ali se u zadnji trenutak suzdrži, jer bi mu to ograničilo pokretljivost, prigušilo sluh... A postojala je i ona ukradena pošiljka laserskih pištolja koja ga je ispunila sumnjama.

Nečujno, on krene prema sivoj gomili; nakon već nekoliko koraka raspoznao je da se radi o čovjeku, licem okrenutim prema kamenom podu. Leto priđe čovjeku i okrene ga nogom; držeći nož u pripravnosti, sagne se kako bi pri prigušenoj rasvjeti raspoznao lice. Bio je to krijumčar Tuek s tamnom mrljom na donjem dijelu prsa. Mrtve oči zurile su prazninom. Leto dodirne mrlju: topla!

Kako je ovaj čovjek mogao ovdje umrijeti? – upita se Leto. ***Tko ga je ubio?***

Neobično stenjanje je ovdje bilo nešto glasnije. Dopiralo je odnekud niže iz hodnika, iz smjera središnje prostorije gdje je postavljen glavni generator štitnika za cijelu kuću.

Držeći ruku na prekidaču štitnika na pojasu i pripravan kinjal, vojvoda obiđe tijelo, produži još malo niz hodnik i pogleda iza ruba zida, prema prostoriji s generatorom štitnika.

Udaljena nekoliko koraka, još jedna osoba je ležala ispružena na podu i on odmah shvati da je neobičan zvuk dolazio od nje. Osoba je puzala prema njemu, krećući se bolno sporo, daščući, stenjući.

Leto svlada iznenadnu navalu straha i krene niz hodnik do nepoznate osobe. Čim je čučnuo pokraj nje, prepoznao je Mapes, slobodnjačku domaćicu; kosa joj se omotala oko lica, a odjeća joj je bila razdrljena. Na leđima joj se širila tamna mrlja, prelazeći na pod. On je dodirne po ramenu i ona se pridigne na lakte; s naporom je podigla glavu i pogledala ga očima punim tamne i sjenovite praznine.

“V... vi...” prodahće. “Ubio... stražu... poslao... Tuek... pobjegao... moja gospa... vi... vi... ovdje... ne...” Ona izgubi oslonac i klone udarivši glavom o kameni pod.

Leto joj opipa bilo na sljepoočnicama. Nije se osjećalo. Baci pogled na mrlju: bila je probodena bodežom s leđa. Tko? Započne grozničavo razmišljati. Je li pokušala reći da je netko ubio stražara? A Tuek – je li Jessica poslala po njega? Zašto?

Počne se uspravljati, ali ga šesto čulo opomene. Posegnuo je prema prekidaču za štitnik – ali ipak trenutak prekasno. Nešto ga pogodi u ruku, od čega mu ona odmah utrne. Osjetio je bol na mjestu uboda i ugledao strelicu kako mu viri iz rukava, a onda se kočenje počelo širiti dalje, prema tijelu. Morao je uložiti veliki napor da podigne glavu i pogleda niz hodnik.

U otvorenim vratima generatorske prostorije stajao je Yueh. Lice mu je bilo žuto od svjetla koje je bacala jedina sjajnija suspenzorska svjetiljka odmah iznad vrata. Iz prostorije iza Yueha nije dopirao nikakav zvuk – generatori su bili isključeni.

Yueh, pomisli Leto. Sabotirao je sve kućne generatore! Potpuno smo otvoreni!

Yueh krene prema njemu, spremivši u džep pištolj za izbacivanje strelica.

Leto ustanovi da još može govoriti i promrmlja: “Yueh! Kako je to moguće?” A onda mu ukočenost zahvati noge i on sklizne na kameni pod.

Kad se sagnuo i dodirnuo Letovo čelo, Yuehovo lice je odavalo tugu. Vojvoda je osjetio dodir, ali nekako daleko... neodređeno.

“Droga na strelici je selektivna”, reče Yueh. “Možete govoriti, ali vam to ne bih savjetovao.” On pogleda niz hodnik, a zatim se ponovno nagne nad Leta, izvuče mu strelicu iz nadlaktice i baci je na pod. Pritom nastali zvuk odjeknuo je prigušeno i udaljeno u vojvodinim ušima.

To ne može biti Yueh, pomisli Leto. **On je uvjetovan.**

“Zašto?” prošapće Leto.

“Žao mi je, dragi moj vojvodo, ali postoje stvari koje su jače od ovoga.” On dodirne dijamantni tetovirani znak na svome čelu. “I meni je to vrlo čudno – to dodatno breme na mojoj i inače opterećenoj savjesti – ali želim ubiti jednog čovjeka. Da, stvarno to želim. Ništa me neće spriječiti u tome.”

Pogleda vojvodu. “Oh, ne vas, dragi moj vojvodo. Baruna Harkonnena. Želim ubiti baruna.”

“Bar... una Har...”

“Budite mirni, molim vas, jadni moj vojvodo. Nemate još mnogo vremena. Moram vam zamijeniti onaj umjetni zub koji sam vam

stavio u usta nakon pada u Narkalu. Ubrzo ću vas uspavati i zamijeniti taj zub.” On otvori šaku i pogleda nešto u njoj. “Točna kopija, s jezgrom koja je potpuno slična živcu. Bit će neuhvatljiv za obične detektore, pa čak i za površnije ispitivanje. Ali ako čvrsto zagrizete njime, njegova oplata će puknuti. Izdahnete li onda snažno zrak, ispunit ćete prostor oko sebe jednim vrlo otrovnim plinom – izuzetno smrtonosnim.”

Leto podigne pogled prema Yuehu i spazi ludilo u njegovim očima, kao i pruge znoja po čelu i bradi.

“U svakom slučaju, vama nema spasa, jadni moj vojvodo”, reče Yueh. “Ali, prije nego umrete, vi ćete se približiti barunu. On će biti siguran da ste toliko omamljeni drogama da ga nikakvim predsmrtnim naporom volje ne možete napasti. I stvarno ćete biti drogirani – i vezani. Ali napasti se može na mnogo načina. Tada ćete se sjetiti zuba. **Zuba**, vojvodo Leto Atreidu. Sjetit ćete se zuba.”

Stari doktor se započne naginjati sve niže i niže pa su mu na kraju lice i obješeni brkovi ispunili cijelo Letovo skućeno vidno polje.

“Zub”, promrmlja Yueh.

“Zašto?” prošapće Leto.

Yueh klekne na jedno koljeno pokraj vojvode. “Sklopio sam vražju pogodbu s barunom. Moram biti siguran da će on ispuniti svoj dio. Kad ga budem vidio, znat ću to. Kad budem gledao barunovo lice, znat ću. Ali do njega uopće ne bih mogao dospjeti bez zaloga. A vi ste moj zalog, jadni moj vojvodo. Sve će mi biti jasno čim ga budem ugledao. Jadna moja Wanna me je naučila mnogim stvarima, a jedna od njih je sigurno prepoznavanje istine u trenutku najveće napetosti. To baš ne uspijevam uvijek, ali kad budem vidio baruna – onda hoću.”

Leto pokuša spustiti pogled na zub u Yuehovoju ruci. Činilo mu se da se sve ovo zbiva u nekom košmaru – nemoguće, nestvarno.

Yuehove purpurne usne saviju se u grimasu. “Neću imati prigodu dovoljno se približiti barunu, inače bih to sam učinio. Ne. Ja ću ostati na sigurnoj udaljenosti. Ali vi... ah, vi ste oružje moje pobjede! On će vas željeti vidjeti izbliza – malo se naslađivati vašim jadom, razmetati se.”

Leto osjeti kako ga je gotovo hipnotizirao mišić na lijevoj strani Yuehove brade. Mišić se pomicao kad je Yueh govorio.

Yueh se sagne još niže. “A vi, dobri moj vojvodo, moj dragocjeni vojvodo, vi se morate sjetiti toga zuba.”

On ga podigne, držeći ga između palca i kažiprsta. “Bit će to i vaš zadnji adut.”

Letove usne se bešumno pokrenu, a onda jedva prozbore riječ:
“*Odbijam*”

“Ah-h, ne! Ne smijete odbiti. Jer ako mi učinite ovu malu uslugu i ja ću vama uzvratiti. Spasit ću vam sina i ženu. To nitko drugi ne bi mogao. Sklonit ću ih na neko mjesto gdje ih se nijedan Harkonnen neće moći dočepati.”

“Kako... ćeš ih... spasiti?” prošapće Leto.

“Učinit ću ih prividno mrtvima, sakriti ih među ljude koji potegnu nož i pri samom spomenu imena Harkonnen, koji ih tako mrze da će spaliti i stolac na kojem je sjedio neki Harkonnen i posipati solju put kojim je prošao.” On dodirne Letovu bradu. “Osjećate li nešto u ustima?”

Vojvoda shvati da ne može odgovoriti. Kao u daljini, osjetio je da mu se nešto odvojilo od tijela, a onda ugleda kako se Yuehova ruka podigne sa skinutim vojvodske prstenom-pečatnjakom.”

“Za Paula” reče Yueh. “Sada ćete zaspati. Zbogom, jadni moj vojvodo. Kad se sljedeći put budemo sreli, nećemo imati vremena za razgovor.”

Hladnoća se započne širiti od Letove brade nagore preko obraza. Sjenoviti hodnik suzio se u točku, u čijem su se središtu nalazile Yuehove grimizne usne.

“Ne zaboravite zub!” propišti Yueh. “Zub!”

19.

Trebala bi postojati znanost o nesrećama. Ljudi trebaju teška vremena i ugnjetavanje da bi razvili svoje psihičke mišiće.

Iz 'Sabranih izreka Muad'Diba' princeze Irulan

Jessica se probudi u mraku, osjećajući neku pritajenu slutnju u tišini oko sebe. Nije mogla shvatiti zašto joj se razum i tijelo osjećaju tako tromo. Žmarci straha prođu joj živčanim sustavom, tjela je ustati i upaliti svjetlo, ali se nešto u njoj usprotivi toj odluci. Imala je nekakav neobičan okus u ustima.

Tump-tump-tump-tump!

Zvuk je bio tup i u tami se nije moglo dokučiti odakle dopire.

Trenutak iščekivanja protegnuo se u vječnost, pun šuškvavih bockavih kretnji.

Počela je osjećati vlastito tijelo i postala svjesna da su joj zglobovi i članci vezani, a usta nečim začepljena. Ispitala je veze na rukama i nogama, ustanovivši da su od krimskel vlakna, što je značilo da bi se samo još čvršće stegnule, ako bi ih pokušala olabaviti. Ležala je postrance, a ruke su joj bile zavezane s leđa.

A onda se sjetila.

Nešto se pokrenulo u tami njene spavaće sobe, a onda joj je neka vlažna i gorka stvar dospjela preko lica, ispunivši joj usta. Neke ruke su je ščepale. Duboko je udahnula zrak, osjetivši narkotik u vlažnoj stvari na licu. Svijest se brzo rasplinula, uronivši je u tamni ponor užasa.

Kucnuo je trenutak, pomisli ona. ***Kako je bilo lako svladati Bene Gesserita. Bila je dovoljna samo izdaja. Hawat je imao pravo.***

Ona se prisili da ne zateže veze.

Ovo nije moja spavaća soba, pomisli ona. ***Prebacili su me na neko drugo mjesto.***

Polagano, ona uspostavi unutrašnji mir.

Najednom je postala svjesna mirisa vlastitog ustajalog znoja, znoja s primjesama straha.

Gdje je Paul? – upita se. Moj sin – što su mu učinili?

Zadržati hladnokrvnost!

Ona se ponovno smiri, primijenivši staru tehniku.

Ali užas je ostao sasvim blizu.

Leto? Gdje je Leto?

Osjeti da se tama smanjuje. Pojaviše se sjene. Udaljenosti se pokažu, postanu nova uporišta svijesti. Bijelo. Linija ispod vrata.

Na podu sam.

Netko hoda. Ona to osjeti preko poda.

Jessica potisne sjećanje na užas. Moram ostati smirena, oprezna i pripravna. Možda će mi se pružiti tek jedna prilika. Ponovno se prisilno smiri.

Ubrzano lupanje srca joj se uspori, označavajući vrijeme.

Započne brojati unatrag. ***Bila sam u nesvijesti oko jedan sat.*** Zaklopila je oči i usredotočila se na bat koraka koji su se približavali.

Četvoro.

Mogla je razlučiti i različit način hodanja svakog od njih.

Moram se pretvarati da sam još u nesvijesti. Ponovno se spusti na hladni pod, isprobavajući tjelesnu spremnost; trenutak zatim začuje otvaranje vrata i kroz zatvorene kapke osjeti pojačanu svjetlost.

Koraci joj se sasvim približe: netko je stajao iznad nje.

“Budni ste”, zabrunda jedan duboki glas. “Ne pretvarajte se.”

Ona otvori oči.

Nad njom je stajao barun Vladimir Harkonnen. Istodobno, prepoznala je prostoriju u kojoj je Paul spavao i ugledala njegovu postelju – praznu. Stražari su unijeli suspenzorske svjetiljke i razmjestili ih oko otvorenih vrata. Iz hodnika je dopiralo vrlo snažno svjetlo, od kojeg je zabole oči.

Pogleda prema barunu. Nosio je žuti ogrtač, koji je bio ispupčen na mjestu gdje su se nalazili noseći suspenzori. Bucmasti obrazi, ispod očiju crnih poput pauka, sličili su na anđeoske obline.

“Droga je bila vremenski tempirana”, zabrunda on. “Znali smo točno u minutu kad ćete doći k sebi.”

Kako je to moguće? – upita se ona. Morali su znati moju točnu težinu, posebnosti metabolizma, moj... Yueh!

“Šteta što vam usta moraju ostati začepljena”, reče barun. “A tako bismo mogli krasno popričati.”

Samo Yueh. Nitko drugi, pomisli ona. ***Ali kako?***

Barun se okrene prema vratima. “Uđi, Pitere.”

Ona nikada prije nije vidjela čovjeka koji je ušao na poziv i stao pokraj baruna, ali joj je lice bilo poznato – odnosno sam čovjek: ***Piter de Vries, mentat-ubojica.*** Jessica ga dobro pogleda: jastrebove crte lica, tinta-plave oči koje su ukazivale na porijeklo s Arrakisa, iako je to opovrgavala suptilnost pokreta i opće držanje. Osim toga, tijelo mu je

bilo dobro ispunjeno vodom. Bio je visok i vitak, ali je nešto u njegovim pokretima odavalo neku ženstvenost.

“Baš šteta što ne možemo malo popričati, draga moja gospo Jessica” reče barun. “No, dobro su mi poznate vaše sposobnosti.” On pogleda prema mentatu. “Nije li tako, Pitere?”

“Kako vi kažete, barune”, reče čovjek.

Piterov glas bio je tenor. Od njega joj žmarci prodoše kralježnicom. Još nikada nije čula tako leden glas. Svakome benegeseritski obrazovanom to je nedvojbeno stavljalalo do znanja:
ubojica!

“Imam iznenađenje za Pitera” reče barun. “On misli da je ovamo došao po svoju nagradu – naime, po vas, gospo Jessica. Ali sada ću mu nešto pokazati: dokazat ću mu da vas on, zapravo, ne želi.” “Igrate se sa mnom, barune?” upita Piter, osmjehnuvši se pritom.

Opazivši taj smiješak, Jessica se upita kako barun nije odmah obrambeno reagirao na tu Piterovu gestu. A onda shvati o čemu se radi. Barun nije sposoban proniknuti u značaj tog smiješka. Jednostavno to nije bio naučio.

“Piter je u mnogim stvarima poprilično naivan”, reče barun. “On uopće ne shvaća koliko ste vi zapravo opasni, gospo Jessica. Ja ću mu to pokazati, čak po cijenu izlaganja besmislenom riziku.” barun se osmjehne Piteru, čije se lice pretvorilo u iščekivajuću krinku. “Ja znam što Piter, zapravo, želi. On želi moć.”

“Obećali ste mi da ću *je...* dobiti”, reče Piter. Njegov tenor izgubio je nešto od svoje ledene suzdržanosti.

Jessica u njegovom glasu raspoznava skrivenu pozadinu i naježi se u sebi. ***Kako je barun uspio od jednog mentata stvoriti takvu zvijer?*** “Pružiti ću ti mogućnost izbora, Pitere”, reče barun.

“Kakvog izbora?”

Barun puca debelim prstima. “Ovu ženu i progonstvo iz Carstva ili vojvodstvo Atreida na Arrakisu, kojim bi u moje ime vladao prema vlastitom nahodjenju.”

Jessica započne promatrati kako barun svojim paučjim očima odmjerava Pitera.

“Bio bi pravi vojvoda, osim po tituli”, reče barun.

Znači li to da je moj Leto mrtav? – upita se Jessica, osjetivši kako negdje duboko u njenoj svijesti započinje bešumni vrisak.

Barun je svu pažnju posvetio mentatu. “Razmisli dobro, Pitere. Želiš je zato jer je bila vojvodina žena, simbol njegove moći – lijepa, korisna, izvrsno školovana za svoju ulogu. Ali tu je, s druge strane,

cijelo jedno vojvodstvo, Pitero! To je više nego puki simbol; to je stvarnost. S njim bi mogao imati mnogo žena... i bezbroj drugih zadovoljstava.”

“Zar se vi to, možda, samo šalite s Piterom?”

Barun se okrene lakoćom baletana koju su mu omogućavali suspenzori. “Samo šalim? Ja? Zapamti: ja sam odustao od dječaka. Čuo si što je izdajica rekao o sposobnostima toga momka. Među njima nema razlike – i majka i sin su smrtno opasni.” barun se osmjehne. “Moram sada ići. Poslat ću ovamo stražara kojeg sam pripremio za ovaj trenutak. Potpuno je gluh. Po naredbi te mora pratiti na prvoj etapi tvoga puta u progonstvo. Odmah će ubiti ovu ženu, primijeti li da je ovladala tobom. Nećeš je smjeti odvezati dok ne poletite s Arrakisa. Međutim, odlučiš li ostati... on će se ponašati prema drugim naredbama.”

“Ne morate otići”, reče Piter. “Odlučio sam.”

“Ah, ah!” zabrunđa barun. “Tako brza odluka može značiti samo jedno.”

“Uzet ću vojvodstvo”, reče Piter.

Pa zar Piter ne shvaća da mu barun laže? – pomisli Jessica. ***Ali... kako bi i mogao shvatiti? On je iskvareni mentat.***

Barun spusti pogled na Jessicu. “Nije li to prekrasno što Pitera poznajem u dušu? Kladio sam se sa svojim Majstorom Oružja da će Piter baš ovako odabrati. Hah! No, dobro, sada idem. Ovako je mnogo bolje. Ah-h, mnogo bolje. Vi to shvaćate, gospo Jessica, zar ne? Ne osjećam nikakvu mržnju prema vama. To je viša nužnost. Ovako je mnogo bolje. Da. I još to. Ja, zapravo, neću narediti vaše ubojstvo. Kad me budu ispitivali što vam se dogodilo, jedino ću moći slegnuti ramenima – i to će biti istina.”

“Prepuštate, dakle, stvar meni?” upita Piter.

“Stražar kojeg ću poslati dobivat će naredbe od tebe”, reče barun. “Slažem se sa svime što odlučiš.” On pogleda Pitera. “Da. Moje ruke ovdje neće biti okrvavljene. Ti moraš donijeti odluku. Da. Ja ne znam ništa o tome. Prije nego učiniš ono što moraš, pričekat ćeš da odem. Da. Pa... ah, da. Da. Dobro.”

Boji se ispitivanja Istinozborke, pomisli Jessica. Tko? Ah-h-h – Časna Majka Gaius Helen, naravno! Ako zha da će se morati odazvati ispitivanju, onda to znači da je u sve to umiješan i Car. Ah-h-h-h, jadni moj Leto.

Bacivši još jedan pogled prema Jessici, barun se okrene i izađe. Ona ga isprati pogledom, pomislivši pritom: Baš je tako kako me je Časna Majka upozorila: suočena sam s prejakim protivnikom.

U prostoriju udoše dva Harkonnenova vojnika. Iza njih se pojavi još jedan, lica punog ožiljaka i stane na vratima s izvučenim laserskim pištoljem.

Gluih stražar, pomisli Jessica, proučavajući lice s ožiljcima. Barun zna da mogu upotrijebiti Glas protiv bilo kojeg drugog čovjeka.

Čovjek s ožiljcima pogleda Pitera. “Dječak je vani na nosilima. Što zapovijedate?”

Piter se obrati Jessici: “Mislio sam vas držati u šaci ucjenjujući vas sinom, ali počinjem shvaćati da to ne bi bilo dobro. Dopustio sam osjećajima da mi zamagle razum. Prilično loše za jednog mentata.” On se okrene prema dvojici vojnika, a zatim se još malo pomakne kako bi mu gluhi mogao pročitati s usana: “Odvedite ih u pustinju, kako je to izdajica savjetovao za dječaka. Plan mu je bio dobar. Crvi će uništiti sve dokaze. Tijela nitko nikada ne smije pronaći.”

“Zar ih ne želite sami ubiti?” upita čovjek s ožiljcima.

Čita s usana, pomisli Jessica.

“Držat ću se primjera svoga baruna”, reče Piter. “Odvedite ih tamo kamo je izdajica predložio.”

Jessica raspoznava snažnu mentatsku samokontrolu u Piterovom glasu i pomisli: ***I on se boji Istinozborke***.

Piter slegne ramenima, okrene se i izađe iz prostorije. A onda ne trenutak zastane i Jessica pomisli da će se vratiti još je jednom pogledati, ali se on ipak udalji ne okrenuvši se.

“Uopće mi se ne bi sviđalo suočiti se s tom Istinozborkom nakon noćasnijeg posla”, reče čovjek s ožiljcima.

“Ma tebe neće ni pogledati ta stara vještica”, odgovori jedan od vojnika. On priđe do Jessicine glave i sagne se. “Uostalom, ništa nećemo učiniti ako ovdje samo stojimo i klepećemo. Uzmi je za noge i...”

“Zašto ih ovdje ne ukokamo?” upita onaj s ožiljcima.

“Prljav posao”, reče drugi vojnik. “Osim ako ih ne želiš udaviti. Meni se više sviđa čist i uredan posao. Ostaviš ih lijepo u pustinji, kak’je to izdajica rek’o, rezneš ih jednom ili dvaput i ostalo prepustiš crvima. Ništa nakon toga ne moraš čistiti.”

“Aha... pa, mislim da si u pravu”, reče čovjek s ožiljcima

Jessica je pomno slušala, promatrala, pamtila. Ali zbog poveza preko usta nije mogla koristiti Glas; osim toga, tu je bio i ovaj gluhi.

Gluih skloni laserski pištolj i uhvati je za noge. Podignu je poput vreće žita, iznesu kroz vrata i izbace na nosila sa suspenzorima, gdje se već nalazila jedna povezana pojava. Kad su je okrenuli, postavljajući je

u prikladniji položaj, ona prepoznala lice pokraj sebe: Paul! Bio je vezan, ali preko usta nije imao ništa. Lice mu se nalazilo tek desetak centimetara od njenog, oči su mu bile zatvorene, a disanje ravnomjerno.

Je li drogiran? – upita se ona.

Vojnici podignu nosila i Paulovi očni kapci se malo otvore – tamni prorezi kroz koje je on pogleda.

Ne smije koristiti Glas, započne ona moliti u sebi. *Tu je gluhi stražar!*

Paulove oči ponovno se zatvore.

Već je neko vrijeme nadzirao svoje disanje, smirujući se na taj način i pažljivo slušajući svoje uzničare. Gluhi je bio problem, ali Paula zbog toga nije uhvatio očaj. Tehnika smirivanja iz riznice Bene Gesserita, kojoj ga je naučila majka, očuvala mu je pribranost duha i učinila ga spremnim za iskorištenje svake prigode koja bi mu se ukazala.

Paul još jednom proškilji i promotri majčino lice. Izgledala je neozlijeđeno, iako je preko usta imala zavoj.

Zanimalo ga je tko je nju uspio uhvatiti. Njegovo zarobljavanje bilo je prilično jasno: otišao je u postelju, popivši prije toga pilulu koju mu je prepisao Yueh, i probudio se svezan na ovim nosilima. Možda se i s njom slično dogodilo. Logika mu je govorila da je izdajica Yueh, ali još nije bio potpuno siguran. Situacija je bila potpuno apsurdna: Suk liječnik – a izdajica!

Nosila se blago zanesu dok su ih Harkonnenovi vojnici provlačili kroz izlazna vrata u zvjezdanu noć. Jedan suspenzorski uređaj zapne za okvir vrata. A onda se naposljetku nađu na pijesku, koji zaškripi pod stopalima vojnika. Nakon nekoliko koraka, nad njih se nadvilo krilo ‘toptera, zaklonivši zvijezde. Nosila spuste na tlo.

Paulove oči su se prilagodile slabašnoj svjetlosti. Prepoznao je gluhog vojnika u čovjeku koji je otvorio vrata ‘toptera i zavirio u unutrašnjost obasjanu zelenom svjetlošću s upravljačke ploče.

“Je li to ‘topter kojeg trebamo koristiti?” upita on, okrenuvši se pročitati odgovor s usana ostale dvojice.

“Da, izdajica je rekao da je pripremljen za odlazak u pustinju”, odgovori jedan od vojnika.

Gluhi kimne glavom. “Ali ovakve koriste samo za vezu. Unutra ima prostora samo za njih i dvojicu nas.”

“Dvojica je sasvim dovoljno”, odgovori vojnik na prednjoj strani nosila primakavši se bliže gluhome kako bi mu on što bolje vidio usta.

“Mi ovdje preuzimamo stvar, Kinete.”

“Barun mi je naredio da do kraja vodim računa o njima”, reče gluhi.

“A što te toliko zabrinjava?” upita vojnik sa stražnjeg dijela nosila.

“Ona je benegeseritska vještica”, odgovori gluhi. “Takve imaju vražje moći.”

“Ah-h-h...”, vojnik s prednjeg dijela nosiljke napravi znak rukom pokraj uha. “Takve je vrste, ha? *Znam* što misliš.”

Vojnik iza njega zabruna: “Još malo pa će je poklopiti crv. Čak ni jedna benegeseritska vještica nema većih moći od divovskih crva. Je li tako, Czigo?” On gurne kolegu ispred sebe.

“Aha”, odgovori ovaj, a zatim se okrene prema nosilima, uhvati Jessicu za ramena i podigne je. “Hajde, Kinete. Dođi i ti ako se baš želiš uvjeriti kako će završiti.”

“Hvala što si me pozv'o, Czigo”, reče gluhi.

Jessica osjeti kako je ruke podižu; sjena krila zavrti se iznad nje – a onda se pojave zvijezde. Položili su je u stražnji dio ‘toptera, zatim malo podigli provjeravajući spona od krimskel vlakana pa je privezali sigurnosnim pojasom. Ubrzo su pokraj nje ubacili i Paula; kad su i njega privezali sigurnosnim pojasom, ona opazi da je oko zglobova i članaka povezan tek običnim konopom.

Čovjek s ožiljcima – onaj gluhi kojeg su zvali Kinet – sjedne naprijed, a pokraj njega se odmah popne vojnik po imenu Czigo.

Kinet zatvori vrata sa svoje strane i nagne se nad upravljačku ploču. Kad je i Czigo zatvorio vrata, ‘topter poleti snažno mašući krilima i krene na jug preko Zaštitnog zida. Czigo potapša svoga kolegu po ramenu i reče: “Kako bi bilo da se okreneš i paziš na ovo dvoje?”

“Jesi li siguran kuda treba ići?” upita Kinet, ne skidajući pogled sa Czigovih usana.

“Bio sam pokraj tebe kad nam je izdajica objašnjavao.”

Kinet okrene sjedalo, a Jessica uhvati odblesak svjetlosti zvijezda na laserskom pištolju u njegovoj ruci. Oči su joj se već prilagodile na prigušeno osvjjetljenje u unutrašnjosti ‘toptera, ali stražarevo lice puno ožiljaka nije mogla vidjeti, jer se nalazilo u sjeni. Ona provjeri sigurnosni pojas na sjedalu i zaključa da je labavo vezan. Jedino joj je bio zategnut na lijevom ramenu, što joj je dalo do znanja da bi se lako otkvačio pri nešto jačem navlačenju.

Je li netko bio u ovom ‘topteru i pripremio ga za nas? – upita se ona. *Tko bi to mogao biti?* Polagano se pokrene i odvoji vezane noge od Paula.

“Šteta što mora stradati ova zgodna žena”, reče čovjek s ožiljcima. “Jesi li ikad probo s nekom plemkinjom, ha?” Okrene se i pogleda pilota.

“Nisu sve Benegeseritkinje plemkinje”, odgovori pilot.

“Ali zato sve tako izgledaju.”

Ah, neka me onda dobro pogleda, pomisli Jessica. Podigne vezane noge na sjedalo i sklupčča se, ne skidajući pogled s gluhog.

“Baš zgodna”, reče Kinet. Obliže si usne. “Prava šteta što mora riknuti.” On pogleda Czigoa.

“Misliš li ono što ja mislim da ti misliš?” upita pilot.

“Ne bi nitko saznao”, reče Kinet. “Nakon...” On slegne ramenima. “Ja još nikad nisam jednu plemkinju... Možda više nikada neću imati prigodu.”

“Samo takni moju majku...”, prosiće Paul, ošinuвши pogledom gluhog

“Hej!” nasmije se pilot. “Štene je počelo lajati. Ali još ne grize.”

Jessica pomisli: **Paul je previše podignuo Glas. Ali mogao bi uspjeti.**

Nastavili su letjeti u tišini.

Jadne budale, pomisli Jessica, odmjeravajući pogledom stražare i sjetivši se barunovih riječi. Pobit će ih istog trenutka čim podnesu izvješće o uspjehu svoje misije. Barun ne želi nijednog svjedoka.

“Topter se nagne iznad južnog ruba Zaštitnog zida i Jessica pod njima ugleda pješčano prostranstvo, obasjano mjesečinom.

“Dovoljno smo se udaljili”, reče pilot. “Izdajnik je rekao da ih ostavimo bilo gdje na pijesku blizu Zaštitnog Zida.” On započne spuštati letjelicu prema dinama u dugačkoj padajućoj putanji, koju na maloj visini ispravi u okomiti spust.

Jessica primijeti kako Paul počinje ritmički disati, koristeći vježbu smirivanja. On zatvori oči, pa ih opet otvori. Jessica ga je netremice promatrala, nesposobna mu pomoći. **Još nije ovladao Glasom**, pomisli ona. **Ako ne uspije...**

Uz blagi trzaj, topter dodirne površinu pijeska; gledajući unatrag, na sjever preko Zaštitnog Zida, Jessica slučajno ugleda sjenu nekih krila, koja su zatreperila na trenutak prije nego su se izgubila s vidika.

Netko nas prati, pomisli ona. **Tko?** I još: **barun je sigurno poslao nekoga da nadzire ovu dvojicu. A sigurno i nadzor za tog nadzornika.**

Czigo isključi rotore krila i unaokolo zavlada tišina.

Jessica okrene glavu. Kroz prozor, iza gluhog, mogla je vidjeti prigušen sjaj mjeseca koji se rađao na nebu, smrznuti rub stijene koja se diže iz pustinje. Pijeskomo optočene grbe imale su oštro zasjenjena pročelja.

Paul se nakašlje.

Pilot reče: “Sada, Kinete?”

“Ne znam, Czigo.”

Czigo se okrene i reče: “Ah-h-h, gledaj.” On posegne rukom prema Jessicinom haljini.

“Skini joj zavoj s usta!” naredi Paul.

Jessica osjeti kako riječi odzvanjaju zrakom. Ton, boja glasa – sve je bilo izvrsno, imperativno, vrlo oštro. Bilo bi još bolje da je nešto niži, ali i ovako je sigurno ulazio u spektar ovog čovjeka.

Czigo pruži ruku prema zavoju na jessicinim ustima i započne odvezivati čvor.

“Prekini to!” naredi mu Kinet.

“Ah, začepi gubicu”, odbrusi mu Czigo. “Ruke su joj vezane.” On odveže čvor i zavoj padne. Oči mu se zacakliše kad je počeo promatrati Jessicu.

Kinet uhvati rukom pilotovu nadlakticu. “Slušaj, Czigo, ne treb...”

Jessica okrene vrat i ispljune krpicu koju su joj nagurali u usta. Kad je progovorila, glas joj je bio prigušen i djelovao nekako prisno. “Gospodo! Ne morate se **boriti** oko mene.” Istodobno se lučno izvije, izloživši se Kinetovom pohlepnom pogledu.

Primijetila je kako obojica postaju napeti, shvativši da su spremni boriti se za nju. Njihovom neslaganju nisu bile potrebne dodatne pobude. U mislima su se već tukli oko nje.

Držala je glavu uspravljeno, obasjanu s upravljačke ploče, želeći biti sigurna da joj Kinet može pročitati riječi s usana. “Ne smijete se prepirati”, reče ona. No, ovo ih samo natjera da se još više udalje, oprezno se promatrajući.

“Postoji li žena koja je vrijedna da se tuku zbog nje?” upita ona.

Izgovorivši ovo i fizički se nalazeći baš tu, postala je posebno vrijedna borbe.

Paul čvrsto stisne usne, natjeravši se da šuti. Imao je samo jednu prigodu za uspjeh korištenjem Glasa. Sada je sve ovisilo o njegovoj majci čije je iskustvo nemjerljivo nadilazilo njegovo.

“Tako je”, reče gluhi. “Ne moramo se boriti...”

Ruka mu krene prema pilotovom vratu. Ali udarac je parirao metalni bljesak, koji je odbio ruku, i u istom pokretu se srušio na Kinetove grudi.

Gluhi zakrklja i zatetura unatrag prema vratima.

“Zar si mislio da sam toliko glup i ne znam taj trik?” upita Czigo; povuče natrag ruku, otkrivši nož u njoj. Oštrica bljesne na mjesecini.

“A sada je štene na redu”, reče on i nagne se prema Paulu. “To nije potrebno” promrmlja Jessica.

Czigo zastane.

“Zar ne biste više voljeli da... aktivno sudjelujem?” upita Jessica. “Pružite dječaku priliku.” Usne joj se razvuku u podrugljiv osmijeh. “Sasvim malu priliku koju bi imao vani na pijesku. Pružite mu je i...”, ona se osmjehne, “nećete požaliti zbog toga.”

Czigo se osvrne lijevo, desno, a onda ponovno pogleda Jessicu. “Čuo sam što se dogodi s čovjekom u pustinji”, reče on. “Za dječaka bi nož bio prava milost.”

“Tražim li previše?” upita Jessica molećivim glasom.

“Pokušavate me prevariti”, promrmlja Czigo.

“Ne želim gledati kako mi sin umire”, reče Jessica. “Nema nikakvog trika u tome.”

Czigo se pokrene unatrag i laktom otvori vrata. Zatim zgrabi Paula, prebaci ga preko sjedala, gurne ga napola kroz vrata i podigne nož. “Što ćeš učiniti, štene, ako te oslobodim veza?”

“Otići će odmah odavde i krenuti prema onim stijenama”, reče Jessica.

“Je li to sve što ćeš učiniti, štene?” upita Czigo.

Paulov glas bio je uvjerljiv. “Da.”

Nož se spusti i presiječe spone na nogama. Paul osjeti ruku na leđima koja ga se spremala gurnuti van na pijesak; istog trenutka napravi se kao da će udariti u okvir vrata, ispruži vezane ruke kao da će se prihvatiti za nešto pa se u trenu okrene i uputi snažan udarac desnom nogom.

Nožni palac bio je izuzetno točno upućen, plod dugih godina vježbanja, kao da mu se svekolika obuka ujedinila u tu kretnju. Gotovo svi mišići tijela koordinirano su sudjelovali u ovoj akciji. Udarac je pogodio meki dio Czigovog trbuha, tik ispod prsne kosti, a zatim je nokat nezadrživo žestoko krenuo nagore, kroz jetra i dijafragmu, i završio svoj smrtonosni put u desnoj komori čovjekovog srca.

Uz krkljavi krik, stražar zatetura i padne preko sjedala. Budući da se nije mogao poslužiti rukama, Paul od inercije nastavi kretanju i tresne na pijesak; međutim, čim ga je dodirnuo, počeo se kotrljati što je ublažilo udarac od pada i omogućilo mu da odmah stane na noge. Zavukao je ponovno glavu u kabinu, pronašao nož i uzevši ga među zube, mogao je majci presjeći spone. Zatim je ona uzela nož i sinu oslobodila ruke.

“Mogla sam ga i ja srediti”, reče ona. “Trebao si me samo osloboditi spona. Bio je to glupi rizik.”

“Ukazala mi se mogućnost i iskoristio sam je”, odgovori on.

Ona zamijeti staloženost njegovoga glasa pa reče: “Ovdje na plafonu kabine je ispisan znak Yuehove Kuće.”

On podigne pogled i ugleda vijugav simbol.

“Izađimo i ispitajmo letjelicu”, reče ona. “Nekakav omot se nalazi pod pilotskim sjedalom. Opazila sam ga kada su nas ubacili unutra.”

“Bomba?”

“Sumnjam. Nešto je neobično u svemu ovome.”

Paul iskoči na pijesak, a odmah zatim i Jessica. Ona se okrene, posegne ispod sjedala prema neobičnom omotu i ugleda Czigovo stopalo blizu svog lica; povukavši omot osjetila je da je vlažan i istog trenutka shvatila da je to pilotova krv.

Razbacivanje vlage, pomisli ona, znajući da je to tipično arakiško razmišljanje.

Paul se osvrne unaokolo i ugleda stjenoviti obronak koji se uzdiže iz pustinje poput plaže koja niče iz mora; straga su se pružale vjetrom urezane palisade. Okrenuo se prema ‘topteru u trenutku kad je majka izvadila omot iz njega i opazio da ona gleda preko dina u smjeru Zaštitnog zida. On pogleda u istom smjeru tražeći što joj je privuklo pažnju i ugleda još jedan ‘topter kako leti prema njima. Istog trenutka je shvatio da neće imati dovoljno vremena izbaciti tijela iz letjelice i uzletjeti.

“Bježi, Paule!” poviče Jessica. “To su Harkonneni!”

20.

Arrakis uči logiku noža – odrezati ono što je nepotpuno i reći: ‘Sada je cijelo, jer završava ovdje.’

Iz ‘Sabranih izreka Muad’Diba’ princeze Irulan

Čovjek u harkonnenovskoj odori zastane na kraju hodnika i jednim pogledom obuhvati Mapesino tijelo, opruženi lik vojvode i Yueha, koji je stajao nad njima. U desnoj ruci čovjek je držao laserski revolver. U izrazu njegovog lica lako se mogla nazrijeti crta okrutnosti, nesmiljenosti, od čega Yueha prođu žmarci.

Sardaukar, pomisli Yueh. Po izgledu vjerojatno Bašar. Vjerojatno je iz Carevih legija – poslan ovdje nadzirati odvijanje stvari. Ma koju odoru nosili, ne mogu se prurušiti.

“Ti si Yueh”, reče čovjek oprezno pogledavši prsten Suk škole oko doktorove kose; zatim pogleda dijamanтни tetovirani znak na Yuehovom čelu i naposljetku ga prodorno pogleda u oči.

“Da, ja sam Yueh”, odgovori liječnik.

“Možeš odahnuti, Yueh”, reče čovjek. “Čim si isključio kućne štitnike, lako smo ušli. Sve držimo pod nadzorom. Je li ovo vojvoda?”

„To je vojvoda.“

“Mrtav?”

“Samo u nesvijesti. Preporučujem da ga vežeš.”

“Što si učinio s drugima?” On pogleda prema mjestu gdje je Mapes ležala.

“Žao mi je zbog njih”, promrmlja Yueh.

“Žao ti je!” obrecne se Sardaukar. Približi se i pogleda Leta. “To je, dakle, veliki Crveni vojvoda.”

Ako sam i posumnjao u identitet ovog čovjeka, nakon ovoga sam sasvim siguran, pomisli Yueh. *Samo Car Atreide naziva Crvenim vojvodama.*

Sardaukar se sagne i odsječe amblem crvenog sokola s Letove odore. “Mali suvenir”, reče. “Gdje mu je prsten s pečatom?”

“Nema ga uza sebe”, reče Yueh.

“To i sam vidim!” odbrusi Sardaukar.

Yueh se ukoči i proguta slinu. Pritisnu li me i odvedu kod Istinozborke, saznat će za prsten, a i za topter koji sam pripremio – sve će propasti.

“Vojvoda je ponekad slao prsten po glasniku kao jamstvo da je poruka stvarno njegova”, reče Yueh.

“To mora biti glasnik od viražjeg povjerenja”, promrmlja Sardaukar.

“Zar ga nećeš vezati?” ponovi prijedlog Yueh.

“Koliko će biti u nesvijesti?”

“Okolo dva sata. Nisam precizno odmjorio dozu kao kod žene i dječaka.”

Sardaukar bocne vojvodu vrhom stopala. “Ovoga se ne moramo bojati ni kad se probudi. Kad će se žena i dječak probuditi?”

“Za desetak minuta.”

“Tako brzo?”

“Rečeno mi je da će barun stići odmah iza svojih ljudi.”

“I hoće. Pričekat ćeš vani, Yueh.” Oštro ga pogleda. “Hajde, kreći!”

Yueh pogleda Letu. “Što će biti...”

“Bit će predan barunu – odgovarajuće pripremljen kao pečenka za pečenjaru.” Sardaukar ponovno baci pogled na tetoviranu dijamantnu znak na Yuehovom čelu. “Prepoznaju te po tome; bit ćeš siguran u hodnicima. A sada, više nemamo vremena za naklapanje, izdajico. Čujem ostale da dolaze.”

Izdajica, pomisli Yueh. Spusti pogled i prođe pokraj Sardaukara, postavši odjednom svjestan da je upravo dobio naziv po kojem će ga povijest zapamtiti: *Yueh izdajica*.

Dok je išao prema glavnom ulazu, prošao je pokraj više trupala; pažljivo ih je pogledao, strahujući da bi među njima mogao vidjeti Paula i Jessicu. No, svi su bili pripadnici kućne garde ili ljudi u harkonnenskim odorama.

Harkonnenovi stražari zauzmu pripravan položaj i zabalje se u njega kad je kroz glavni ulaz izašao u noć obasjanu svjetlom plamena. Palme uzduž puta su zapalili da bi osvijetlili kuću. Crni dim zapaljivih materija, upotrijebljenih za potpalu stabala, buktio je ravno uvis kroz narančasti plamen.

“To je izdajica”, netko reče.

“Barun će te uskoro htjeti vidjeti”, progovori drugi glas.

Moram se domoći ‘toptera, pomisli Yueh. Moram staviti unutra vojvodin pečatnjak da ga Paul može pronaći. A onda ga prođe plima straha. Ako Idaho posumnja u mene ili postane nestrpljiv – ako ne bude pričekao i ne krene točno tamo gdje sam mu rekao – neće spasiti Jessicu

i Paula od pokolja. Neću imati ni najmanju olakotnost za ono što sam učinio.

Harkonnenov stražar pusti mu ruku i reče: “Pričekaj tamo pokraj puta.”

Odjednom, Yueh se osjeti izgubljenim na ovom mjestu uništavanja; nisu ga zaštitili niti je itko prema njemu pokazao i najmanji znak milosrđa. *Idaho mora uspjeti!*

Jedan drugi stražar unese mu se u lice i prodere se: “Miči se u stranu, kad ti se kaže!”

Čak i kad sam im od koristi, oni me preziru, pomisli Yueh. Ispravi se, jer je zateturao nakon što su ga odgurnuli, i to mu pomogne malo vratiti dostojanstvo.

“Čekaj baruna!” odbrusi mu jedan časnik straže.

Yueh kimne glavom i tobože nehajno krene duž pročelja kuće, a onda skrene za ugao u sjenu, izvan dohvata svjetla od zapaljenih palma. Hitro, svaki mu je korak odavao žurbu, Yueh krene u stražnje dvorište ispod staklenog vrta gdje je čekao ‘topter – letjelica ostavljena tamo da bi odvezla Paula i njegovu majku.

Kod otvorenih stražnjih kućnih vrata stajao je stražar; pažnju je posvetio na osvijetljeno predvorje i ljude koji su se tamo vzmali pretražujući svaku prostoriju.

Kako su samo sigurni u sebe!

Yueh ostane u sjeni hodajući do ‘toptera i otvori vrata sa suprotne strane od stražara. Zavukao je ruku ispod prednjih sjedala i potraži slobodnjački omot za opremu koju je tamo sakrio; podignuo je poklopac i zavukao unutra ruku s vojvodinim pečatnjakom. Osjetio je pod prstima šuškanje začinskog papira, na kojem je napisao poruku, i u njega ubacio prsten. Zatim je izvukao ruku i ponovno zatvorio omot.

Polagano, Yueh zatvori i vrata ‘toptera, vrati se do ugla kuće i opet se nađe na svjetlosti plamtećih stabala.

Dobro, to sam obavio, pomisli on.

Obasjan sjajem zapaljenih palmi ovije ogrtač oko sebe i zagleda se u plamene jezike. Uskoro ću saznati. Uskoro ću vidjeti baruna i saznat ću. A barun – njega čeka jedan zubčić.

21.

Postoji legenda koja kaže da je, u trenutku kad je vojvoda Leto Atreid umro, nebom iznad dvorca njegovih predaka na Caladanu proletio meteor.

Princeza Irulan: ‘Uvod u povijest Muad’Diba za djecu’

Barun Vladimir Harkonnen je stajao pokraj prozirnih vrata svoje letjelice, koju je koristio kao zapovjedno mjesto, i gledao van u plamenima obasjanu arakešku noć. Pažnja mu je bila okrenuta na daleki Zaštitni zid gdje je njegovo tajno oružje upravo obavljalo svoj posao.

Teška artiljerija.

Topovi su komadali špilje u koje su se vojvodini ljudi povukli, potraživši zadnje, očajničko uporište. Spori i ravnomjerni odsjaji narančaste svjetlosti, kiša kamenja i prašine pri kratkotrajnim bljeskovima – i vojvodini podanici su bili odsječeni, zatvoreni u špilje, osuđeni na smrt od gladi poput životinja u zatranim jazbinama.

Do baruna su dopirale udaljene salve – žestoka grmljavina topova prodirala je kroz metalnu oplatu letjelice: bumm... buum. A onda: BUUM-buum!

Kome drugome bi palo na pamet ponovno uvesti artiljeriju u ovo doba štitnika? Na ovu pomisao nasmije se u sebi. Ali moglo se predvidjeti da će vojvodini ljudi potražiti sklonište u onim špiljama. Osim toga, Car će pohvaliti moju mudrost, koja je omogućila da naše zajedničke snage poštedimo nepotrebnih gubitaka.

On ugodi jedan od malih suspenzora koji su mu podupirali debelo tijelo prema ovdašnjoj sili teži. Na usnama mu se pojavi osmijeh, izobličeni bucmastim oblikom brade.

Šteta što moraju nestati tako dobri borci poput ovih vojvodinih ljudi, pomisli on. Osmijeh mu postane širi i pretvori se u prigušen hihot. ***Šteta što moramo biti okrutni!*** Kimne glavom. Ali nije smio riskirati. Cijeli svemir je bio na raspolaganju samo onome tko je sposoban donositi ispravne odluke. Nesigurne zečeve treba zaplašiti, natjerati u bijeg prema svojim jazbinama. Kako bi ih inače podčinili nadzoru, uzgajali? On na trenutak zamisli svoje borce kao pčele koje naganjaju zečeve i pomisli: dan ugodno zuji kad imaš dovoljno pčela koje rade za tebe.

Iza njega se otvore vrata. Prije nego se okrenuo, barun pogleda odraz prizora iza svojih leđa u zastakljenim vratima, koje je vanjska tama pretvorila u zrcalo.

U kabinu uđe Piter de Vries, a za njim Umman Kudu, kapetan barunove osobne garde. Iza njih, u vratima, Harkonnen primijeti kratkotrajno komešanje – ovčja lica svojih stražara koja su uvijek zadobivala takav izraz u njegovoj nazočnosti.

Barun se okrene.

Piter dodirne vrhovima prstiju čuperak na glavi, uputivši na taj način svoj podrugljiv pozdrav. “Dobre vijesti, gospodaru. Sardaukari su doveli vojvodu.”

“Naravno da jesu”, progunđa barun.

Započne promatrati natmurenu masku lopovluka na Piterovom feminiziranom licu. Tu su bile i oči: osjenčani prorezi najplavijeg plavetnila.

Moram ga uskoro ukloniti, pomisli barun. ***Više mi gotovo nije koristan i postao*** je prava opasnost za moju osobnu sigurnost. No, prije toga mora natjerati stanovnike Arrakisa da me zamrze. Jedino će onda dočekati mog dragog Feyd-Rautha kao spasitelja.

Barun prebaci pažnju na kapetana straže – Ummana Kudu: škarasti oblik vilice, brada slična vrhu čizme – čovjek kojem se moglo vjerovati zbog dobro poznatih poroka.

“Prvo, gdje je izdajica koji mi je predao vojvodu?” upita barun. “Moram ga nagraditi.”

Piter se okrene na jednoj nozi i dade znak vanjskom stražaru.

Ponovno je nastalo neko tamno komešanje i u kabinu uđe Yueh. Kretnje su mu bile krute i mehaničke. Oko purpurnih usana povijeno su mu visjeli brčići. Jedino su stare oči djelovale živo. Yueh napravi tri koraka, a onda stane, nakon što mu je Piter dao znak, i zagleda se u baruna.

“Ah-h-h, doktor Yueh.”

“Gospodaru Harkonnene.”

“Čujem da ste izručili vojvodu.”

“To je moj dio pogodbe, gospodaru.”

Barun pogleda Pitera.

Piter kimne glavom.

Barun ponovno skrene pogled na Yueha. “Potpuno u duhu pogodbe... Sasvim. A ja...” On zastane, a onda podrugljivo nastavi: “A što sam ja morao učiniti?” “Znate vi to vrlo dobro, gospodaru Harkonnene.”

Misli navru u Yuehovu glavu. Iznenadna tišina započne bučiti u svijesti: počeo je u barunovom držanju uočavati suptilne znakove pripremljene prijevare. Wanna je, dakle, stvarno mrtva – daleko izvan njihovog dohvata. U suprotnom, još bi nastojali slabog doktora držati u šaci. Ali barunov stav je poricao tu mogućnost; sve je bilo već gotovo.

“Znam li?” upita barun.

“Obećali ste Wannu poštediti daljnje agonije i vratiti mi je.”

Barun kimne glavom. “Oh, da. Sada se sjećam. Tako je. Stvarno sam to obećao. Da, tako smo svladali carsku uvjetovanost. Niste mogli izdržati gledajući kako vaša benegeseritska čarobnica pati u Piterovim pojačalima bola. Pa, barun Vladimir Harkonnen uvijek drži svoju riječ. Obećao sam vam da ću je poštediti daljnje agonije i dopustiti vam da joj se pridružite. Dakle, neka bude tako.” On daje Piteru znak rukom.

Piterove plave oči se zacakle. Pokret mu je bio neuhvatljivo brz, kao kod mačke. Nož u njegovoj ruci bljesne poput pandže u trenutku kad se zabio u Yuehova leđa.

Starac se ukoči, ne skidajući pogled s baruna.

“Pridružite joj se, dakle!” ponovi barun.

Yueh se zaniže, a onda mu se usne pokrenu na vrlo pribran način, uobličujući riječi čije su kadence zvučale vrlo odmjereno: “Mislite... da... ste... me... po... razili... Mis... lite... da nisam... znao... što... ću... da... dobiti... umjesto... moje... Wanne.”

Zatim padne na pod. Uopće se nije savinuo ni opustio. Srušio se poput oborenog stabla.

“Pridružite joj se”, reče barun još jednom, ali u liječnikovim ušima te riječi su sada zazvučale tek kao slabašan odjek.

Yuehove su zadnje riječi izazvale u Harkonnenu zlu slutnju. Pogleda Pitera koji je upravo brisao okrvavljeni nož o rub odjeće, dok mu se u očima vidio plavičast izraz zadovoljstva.

Dakle, ubija i vlastitom rukom, pomisli barun. ***Nije loše to znati.***

“***Stvarno*** nam je predao vojvodu, zar ne?” upita barun.

“Nedvojbeno, gospodaru”, reče Piter.

“Dovedi ga, onda, ovamo!”

Piter pogleda časnika straže, koji odmah krene izvršiti naredbu.

Barun spusti pogled na Yueha. Po načinu na koji je pao, moglo bi se pretpostaviti da umjesto kosti ima hrastovinu.

“Nikada nisam vjerovao izdajicama”, reče barun. “Čak ni izdajici kojeg sam osobno stvorio.”

Pogleda kroz prozorna vrata u gusti pokrov noći. Ta tamna vreća tišine vani pripadala je njemu – znao je to. Artiljerija više nije tukla špilje u Zaštitnom zidu; jazbine-stupice bile su zatvorene. Odjednom se barunu učini da ne može zamisliti ništa ljepše od te potpune ispraznosti mraka. Osim ako na crnome ne bi bilo bijelo. Sjajno bijelo. Porculanska bjelina.

Ali sumnja je još bila tu.

Što li je ova stara budala mislila kad je ono rekla? Vjerojatno je naslutio što će mu se dogoditi. Ali što je značilo ono o porazu? ***Mislite da ste me porazili?***

Što je htio time reći?

Na vratima se pojavi vojvoda Leto Atreid. Ruke su mu bile vezane lancima, a orlovsko lice zaprljano prašinom. Odora mu je bila poderana na mjestu gdje mu je netko strgnuo amblem. Za pojasom su mu visjeli dronjci, budući da mu je generator štitnika grubo iščupan bez otkapčanja remenja s odore. U vojvodinim očima blistao je zacakljen, luđački pogled.

“O-hooo!” reče barun. Zaustio je još nešto, ali onda zastane i duboko udahne zrak. Shvatio je da je preglasno reagirao. Zbog toga je ovaj davno očekivani trenutak izgubio nešto od svojih čari.

Neka za svu vječnost bude proklet ovaj ***vražji doktor!***

“Izgleda da je dobri vojvoda drogiran”, reče Piter. “Yueh ga je jedino tako mogao uhvatiti.” Piter se okrene vojvodi. “Drogirani ste, zar ne, dragi moj vojvodo?”

Glas je dopirao kao iz daleka. Leto je osjećao lance, bol u mišićima, ispucale usne, zajapurene obraze, suhi okus žedi koji ga je dražio u ustima. Ali zvuci su bili prigušeni, kao da su prolazili kroz neki pamučni zastor. Isto tako, kroz taj zastor mogao je razabrati tek nejasne oblike.

“Što je sa ženom i dječakom, Pitere?” upita barun. “Ima li kakvih vijesti o njima?”

Piter prođe jezikom preko usana.

“Čuo si nešto!” odbrusi barun. “Na sunce s tim!”

Piter pogleda natporučnika straže, a zatim ponovno baruna.

“Ljudi koje smo poslali obaviti taj posao, gospodaru... oni su... ovaj... pronađeni.”

“Znači li to da je sve dobro obavljeno?”

“Oni su mrtvi, gospodaru.”

“Naravno da su mrtvi! Ali me zanima što...”

“Bili su mrtvi kad su pronađeni, gospodaru.”

Barunovo lice zadobije modru boju. “A žena i dječak?” “Nije im bilo ni traga, gospodaru, ali je zato primijećen crv. Pojavio se dok smo ispitivali poprište zbivanja. Možda je baš onako kako smo željeli... nesretni slučaj. Možda je...”

“Ne zanima me to ‘možda’, Pitere. Što je s nestalim ‘topterom? Govori li to nešto mom mentatu?”

“Očito je netko od vojvodinih ljudi pobjegao u njemu, gospodaru. Ubio našeg pilota i odletio.”

“Tko od vojvodinih ljudi?”

“Ubojstvo je obavljeno čisto i bešumno, gospodaru. Možda Hawat ili onaj Halleck. Ni Idaho nije isključen. A možda i bilo tko od viših časnika.”

“Možda, možda!” promrmlja barun, skrenuvši pogled na drogiranog vojvodu koji se zibao.

“Nadziremo situaciju, gospodaru”, reče Piter.

“Ništa mi ne nadziremo! Gdje je onaj glupi planetolog? Gdje je taj vražji Kynes?”

“Znamo gdje ga treba potražiti i već smo poslali ljude po njega, gospodaru.”

“Ne sviđa mi se način na koji nam taj Carev sluga pomaže”, promrmlja barun.

Riječi su i dalje dopirale prigušene kroz pamučni zastor, ali neke od njih čvrsto su se zabile u Letovu svijest. Žena i dječak – ni traga. Paul i Jessica *su pobjegli*. Osim toga, nije se znala sudbina Hawata, Hallecka i Idaha. Dakle, još ima nade.

“A vojvodin prsten-pečatnjak?” upita barun. “Nema ga na prstu.”

“Sardaukar kaže ga nije ni bilo kad ga je on preuzeo, gospodaru”, reče natporučnik.

“Prerano si ubio doktora”, reče barun. “Bila je to greška. Trebao si me upozoriti, Pitere. Postupio si previše brzopleto za uspjeh našeg pothvata.” Uputi mu mračan pogled. “Možda, možda.”

Prijašnja spoznaja ponovno proleti kroz Letovu svijest: *Paul i Jessica su pobjegli!* Još mu se jedna riječ urezala u sjećanje: pogodba. Kad bi se samo mogao sjetiti na što se odnosila!

Da! *Zub!*

Dio pogodbe izbio mu je na površinu svijesti: čahura s otrovnim plinom ugrađena u njegovom lažnom zubu.

Netko mu je rekao da se sjeti zuba. Zub mu je bio u ustima. Mogao ga je osjetiti pod jezikom. Jedino je još morao njime čvrsto zagristi.

Ne još!

Taj netko mu je još rekao neka pričeka dok se ne nađe u barunovoj blizini. Tko je to bio? Nije se mogao sjetiti.

“Kako dugo će još djelovati ta droga?” upita barun.

“Možda još jedan sat, gospodaru.”

“Opet možda”, promrmlja barun, a onda se ponovno okrene prema prozoru prekrivenim pokrovom noći. “Gladan sam.”

To je barun, da taj nejasan sivi oblik tamo, pomisli Leto. Sjene su se pomicale pred njim, njišući se usporedno s kretnjama prostorije. A prostorija se izduživala i zbijala. Postajala je na trenutak svjetlija, pa opet tamnija. Tmina se u njoj zgušnjavala, a zatim rasplinjavala.

Vrijeme je za vojvodu postalo niz slojeva kroz koje se probijao. Moram čekati.

U prostoriji se nalazio stol. Leto ga je vidio sasvim jasno. A sa suprotne strane stola sjedio je neki krupni, debeli čovjek, s ostacima obroka ispred sebe. Leto osjeti da sjedi u stolcu nasuprot debeljka, osjeti lance, remenje kojim su mu za stolac privezivali tijelo ispunjeno trncima. Bio je svjestan da je proteklo neko vrijeme, ali trajanje tog vremena mu je izmicalo.

“Čini se da dolazi k sebi, barune.”

Svilenast glas! To je... Piter.

“Vidim i sam, Piter.”

Gromki bas: barun.

Leto osjeti kako sve oko njega postaje čvršće i stvarnije. Stolac pod njim je zadobio punu konkretnost, a spone, kojima je bio pričvršćen za njega, kao da je netko zategnuo.

Sada je i baruna sasvim jasno raspoznao. Počeo je promatrati kretnje čovjekovih ruku; grozničavi dodiri: rub tanjura, drška žlice, prst prevučen preko zavoja vilice.

Leto nije skidao pogled s ruke koja se micala, gotovo opčinjen njome.

“Čujete li me, vojvoda Leto”, reče barun. “Znam da me čujete. Želimo saznati od vas gdje možemo pronaći vašu prilježnicu i dijete koje ste imali s njom.”

Nijedna kretnja nije promakla Letu, ali riječi su prošle kroz njega poput neobične plime spokoja. *Dakle, istina je: nisu uhvatili Paula i Jessicu.*

“Ovo nije dječja igra”, zabrunđa barun. “To vam mora biti jasno.” On se nagne prema Letu i započne mu proučavati lice. Baruna je boljelo što se ovo nije moglo obaviti u četiri oka, samo između njih dvojice. Dopustiti drugima da vide čovjeka plemenite krvi u ovakvoj nezavidnoj situaciji – moglo bi predstavljati loš presedan.

Leto osjeti kako mu se vraća snaga. A onda mu iz sjećanja, poput kakvog tornja u ravnici, izbije upozorenje na lažni zub. Umjesto živca, u zubu se nalazila čahura s otrovnim plinom – i on se u bljesku sjeti tko mu je to pogubno oružje stavio u usta.

Yueh.

A onda se, kao kroz neku maglu izazvanu drogom, također sjeti da je vidio kako pokraj njega iz ove prostorije iznose neko mlitavo tijelo. Sada mu je bilo jasno – bio je to Yueh.

“Čujete li ovu buku, vojvoda Leto?” upita barun.

Tog trenutka Leto postane svjestan nekog krkljavog zvuka, hrapavog hropca nečije agonije.

“Uhvatili smo jednog od vaših ljudi prerušenog kao Slobodnjaka”, reče barun. Bez problema smo otkrili da se radi samo o maski: po očima, naravno. Uporno tvrdi da je poslan među Slobodnjake kao uhoda. Ali ja već poduže živim na ovom planetu, dragi rođače, i vrlo dobro znam da taj odrpani ološ iz pustinje ne treba uhoditi. Recite mi, jeste li kupili njihovu pomoć? Jeste li njima poslali ženu i sina?

Strah stisne Letove grudi. *Ako* ih je Yueh poslao kod stanovnika pustinje... ovi ih neće prestati tražiti sve dok ih ne pronađu.

“Hajde, hajde”, reče barun. “Nemamo mnogo vremena, a bol je brza. Molim vas, ne silite me na to, dragi vojvodo.” barun podigne pogled prema Piteru koji je stajao uz Letovo rame. “Piter, doduše, nema ovdje svu svoju opremu, ali siguran sam da će uspjeti improvizirati.”

“Improvizacija je ponekad najbolja, barune.”

Taj svilenast, navješćući glas! Leto ga osjeti tik uz uho.

“Imali ste plan za slučaj opasnosti”, reče barun. “Gdje ste sakrili ženu i sina?” On spusti pogled na Letovu ruku. “Nedostaje vam prsten. Je li on kod dječaka?”

Barun podigne pogled i pogleda Letu u oči.

“Ništa ne odgovarate”, reče. “Želite li me stvarno prisiliti da učinim nešto što ne želim? Piter će upotrijebiti jednostavne, izravne postupke. Slažem se da su ponekad najučinkovitiji, ali mi se ne sviđa što ćete im vi biti podvrgnuti.”

“Vreli loj na leđa ili, možda, na očne kapke”, reče Piter. “Možda i na neki drugi dio tijela. Ovo je posebno učinkovito kad osoba ne zna

gdje će loj kapnuti. Postupak je stvarno dobar, a uz to ima i određene ljepote u šari gnojno-bijelih plikova na goloj koži, ha, barune?”

“Baš tako”, odgovori kiselo barun.

Ti pipavi prsti! Leto se zagleda u debele ruke dječjeg izgleda, pune blistavih dragulja, koje su se nervozno grčile.

Zvuci agonije koji su dopirali kroz vrata iza njega trgali su vojvodi živce. **Koga su to uhvatili**, upita se. **Idaho?**

“Vjerujte mi, dragi rođače”, reče barun. “Ne želim da dođe do toga.”

“Mislite na glasnike koji žure kroz živce dozvati pomoć, ali ona ne može doći”, reče Piter. “Ima neke umjetnosti u tome, znate.”

“Ti si prvoklasan umjetnik”, zabruna barun. “Ali sada stišaj pristojnost.”

Leto se iznenada prisjeti nečega što mu je Gurney Halleck jednom rekao, promatrajući barunovu sliku: I ja stajah na morskom pijesku i gledah zvijer kako niče iz vode... a na njenim glavama ima blasfemije.

“Samo tratimo vrijeme, barune”, reče Piter.

“Možda.”

Barun kimne glavom. “Znate, dragi moj Leto, na kraju ćete nam ipak reći gdje su oni. Postoji granica boli koju jednostavno nećete moći podnijeti.”

Vjerojatno je u pravu, pomisli Leto. Bilo bi sigurno tako da nije zuba... i činjenice da ja stvarno ne znam gdje se oni nalaze.

Barun nabode komad mesa, stavi ga u usta, lagano sažvače i proguta. **Moramo pokušati novom taktikom**, pomisli.

“Dobro pogledaj ovu hvale vrijednu osobu koja vjeruje da joj se ne može doskočiti”, reče barun. “Dobro je pogledaj, Pitere.”

Istodobno kroz glavu mu prođe: **Da! Pogledaj** ga, ovog čovjeka koji je uvjeren da mu ne možemo ništa. Vidi ga: misli da ga ne možemo kupiti, a istodobno se milijuni djelića njega hvataju za svaki trenutak svoga života! Ako bi ga sada dohvatio i protresao, zazveckao bi iznutra. Šuplje bi zazveckao. Rasprodan je! Potpuno je svejedno, naposljetku, na koji će način umrijeti!

Krkljavi zvuk s druge strane vrata zamukne.

Barun ugleda Ummana Kurdu, zapovjednika straže, koji se pojavio na vratima sa suprotne strane kabine i odmahnuo glavom. Od zarobljenika nisu izvučene nikakve informacije. Još jedan neuspjeh. Dosta je bilo odugovlačenja s ovim budalastim vojvodom, s tom

glupom, mekom budalom kojem, izgleda, nije jasno kako blizu pakla se nalazi – ni dlaku od njega.

Ova pomisao smiri baruna, nadjača njegovu nespremnost za mučenje osobe plemenite krvi. Odjednom se vidio kao kirurga koji obavlja bezbrojna seciranja posebnim škarama – odsijecajući maske budalama i otvarajući pakao koji leži ispod njih.

Svi su oni zečevi!

A kakve samo kukavice postaju kad ugledaju mesoždere!

Leto pogleda preko stola, upitavši se zašto oklijeva. Zub bi sve ovo brzo okončao. Pa ipak – život mu je bio lijep. Iz sjećanja mu izroni zmaj koji leti plavetnim nebom Caladana i Paulov radostan smijeh dok ga promatra. Također se sjetio rađanja sunca ovdje na Arrakisu – raznobojnih slojeva Zaštitnog zida, omekšanih prašinastom izmaglicom.

“Utoliko gore”, promrmlja barun. Odmakne se od stola, lagano se podigne iz stolca pomoću suspenzora, a onda zastane, jer je primijetio da se s vojvodom nešto zbiva. Primijetio je da mu je protivnik duboko udahnuo zrak, da su mu se čeljusti stisnule i da su mišići oko njih zaigrali dok je držao usta zatvorena.

Kako me se boji, pomisli barun.

Obuzet iznenadnim strahom da bi mu barun mogao pobjeći, Leto snažno zagriže zub s čahurom i osjeti kako je ona puknula. Zatim otvori usta i izdahne gorku paru koju je osjetio kako mu se obavija oko jezika. Barun se započne smanjivati poput neke pojave gledane kroz sve užu tunel. A onda Leto začuje nečiji dah pokraj uha – određeni svilenasti prizvuk: Piter.

I njega sam uhvatio!

“Pitere, što se događa?”

Gromki glas kao da je došao iz daljine.

Leto osjeti kako mu sjećanja naviru u svijest – stara, bezuba brbljava starica. Prostorija, stol, barun, dva užasnuta oka – potpuno plava – sve se zgusne oko njega u razbijenu simetriju.

Bio je tu jedan čovjek s bradom u obliku vrha čizme, jedan lutak koji pada. Lutak je imao slomljen nos, nakrivljen ulijevo: neobičan metronom uhvaćen zauvijek u kretnji koja ga je trebala vinuti uvis. Leto začuje lomljivu zemljanog posuđa – također kao u daljini – koja mu u ušima zazvuči poput grmljavine. Svijest mu se pretvorila u beskrajnu prostoriju, koja je sve hvatala. Sve što je ikada postojalo: svaki uzvik, svaki šapat, svaki... tišina.

Jedna misao ostane mu u svijesti. Leto raspoznava u bezobličnoj svjetlosti na zrakama tmine: *dan oblikuje meso, meso oblikuje dan.*

Pomisao ga ispuni osjećajem punoće, kojeg, znao je, nikada neće moći objasniti.

Tišina.

Barun je stajao oslonjen leđima na vrata male privatne prostorije iza stola. Zalupio ih je, ostavivši iza sebe kabinu punu mrtvaca. Osjetila mu jave da se posvuda unaokolo vrzmaju stražari. ***Jesam li i ja udahnuo?*** – upita se on. ***Što god to bilo, jesam li i ja to unio u sebe?***

A onda mu se zvukovi vrate... i razum. Začuo je nekoga kako izvikuje naredbe – plinske-maske... držati vrata zatvorena... Uključiti kompresijske ventilatore...

Ostali su brzo padali, pomisli on. ***A ja još stojim. Još sam na nogama. Još dišem. Svih mu vragova! To je bilo za dlaku!***

Sada je mogao analizirati situaciju. Štitnik mu je bio aktiviran; radio je, doduše, na najmanjoj snazi, ali i to je bilo dovoljno za usporenje molekularnih gibanja kroz barijeru polja. Osim toga, on se odgurnuo od stola... upozoren Piterovim iznenadnim gušenjem, koje je natporučnika Straže ponukalo da mu priskoči u pomoć i tako si sam zapečati sudbinu.

Puki slučaj i opomena u obliku gušenja umirućeg čovjeka – jedino ga je to spasilo.

Barun nije osjećao zahvalnost prema Piteru. Ta budala je samu sebe ubila. Baš kao i onaj glupi zapovjednik straže! Tvrdio je da svakoga koga izvede pred baruna temeljito provjeri! Ali kako je onda vojvoda mogao...? Nije bilo nikakvog upozorenja. Čak je i detektor otrova iznad stola ostao nijem – sve dok nije bilo prekasno. Zašto?

Ali sada to više nije važno, pomisli barun nakon što se malo pribrao. Budući zapovjednik straže započet će svoju dužnost otkrivanjem odgovora na ova pitanja.

Postao je svjestan sve užurbanije aktivnosti iza drugih vrata ove mrtvačke sobe. Barun se odmakne od vrata na koja je bio oslonjen i započne proučavati sluge oko sebe. Oni su nepomično stajali, bez riječi ga promatrajući i čekajući njegovu reakciju.

Hoće li se barun razljutiti?

Tog trena barun shvati da je proteklo svega nekoliko sekundi otkad je pobjegao iz one užasne prostorije.

Nekoliko stražara držalo je oružje upereno prema vratima. Drugi su netremice gledali prema praznom hodniku s čijeg je kraja, iza ugla s desne strane, dopirala buka.

Odande se pojavi neki čovjek s plinskom maskom koja mu se klatila na prsima zakvačena remenjem za vrat; pogled mu je bio uprt u

detektore otrova koji su visjeli na stropu hodnika. Imao je žutu kosu, bucmasto lice i zelene oči. Rastrgane bore zračno su mu se širile oko punih usana. Sličio je nekom vodenom biću slučajno zalutalom među kopnena stvorenja.

Barun promotri čovjeka koji mu se približavao, prisjetivši se imena: Nefud. Iakin Nefud. Razvodnik straže. Nefud je bio ovisnik o semuti, posebnoj kombinaciji droge i glazbe, koja je djelovala u dubinama svijesti. Bila je to korisna informacija.

Čovjek je zastao pred barunom i vojnički ga pozdravio. “Hodnik je čist, gospodaru. Promatrao sam izvana i zaključio da je to najvjerojatnije bio otrovni plin. Ventilatori u vašoj kabini uvlače unutra zrak iz ovih hodnika.” Podigne pogled prema detektoru otrova iznad barunove glave. “Ništa nije iscurilo. Kabina je već dekontaminirana. Što zapovijedate?”

Barun prepozna glas čovjeka: bio je to onaj isti koji je uzvikivao naredbe. Učinkovit razvodnik, pomisli on.

“Jesu li unutra svi mrtvi?” upita barun.

“Jesu, gospodaru.”

Ha, morat ćemo se na to priviknuti, pomisli barun.

“Najprije”, reče, “želim ti čestitati, Nefude. Imenujem te novim zapovjednikom moje garde. Nadam se da ćeš izvući dobru pouku iz sudbine koja je snašla tvog prethodnika.”

Barun primijeti kako se spoznaja o imenovanju polako ocrta na licu čovjeka pred njim. Vrlo brzo je shvatio da više nikada neće oskudijevati u semuti.

On kimne glavom. “Moj gospodar zna da ću se potpuno posvetiti njegovoj sigurnosti.”

“Da. Dobro, a sada na posao. Vjerojatno je vojvoda imao nešto u ustima. Ustanovit ćeš što je to bilo, kako je upotrijebljeno i tko mu je pomogao oko toga. Poduzet ćeš sve sigurnosne mjere...”

Zastane, budući da mu je tijekom misli prekinula neka gužva u hodniku iza njega: stražari na vratima dizala za donje razine fregate pokušavali su zadržati nekog visokog brigadira bašara, koji je upravo izašao iz dizala.

Barun se sjeti lica brigadira bašara: tankog, s ustima sličnim kakvom prorezu u koži i točkama tinte umjesto očiju.

“Skidajte ruke s mene, vi obični strvinari!” derao se čovjek, gurajući stražare od sebe.

Ah-h-h, jedan od Sardaukara, pomisli barun.

Oslobodivši se stražara, brigadir bašar krene krupnim korakom prema barunu čije se oči ispuniše strahom. Sardaukarski časnici uvijek su u njemu budili neugodu. Svi su nekako bili slični kao da su rođaci vojvode... pokojnog vojvode. Osim toga, i njihov odnos prema barunu!

Brigadir bašar zastane na pola koraka od baruna, držeći ruke uz bedrima. Stražari se skupe iza njega, zbunjeni i nesigurni.

Barun primijeti da ga Sardaukar nije pozdravio i da su mu kretnje pune prezira, što povećava neugodu u njemu. Ovdje se nalazila samo jedna njihova legija – sastavljena od deset brigada – koja je došla kao pojačanje Harkonnenovim trupama, ali barun nije imao nikakve iluzije. I ta jedna legija se mogla jednostavno okrenuti protiv Harkonnena i savladati ih.

“Reci svojim ljudima da me ne smiju sprječavati kad te želim vidjeti, barune”, zabrunđa Sardaukar. “Moji vojnici doveli su ti atreidskog vojvodu prije nego sam stigao raspraviti s tobom o njegovoj sudbini. Sada ćemo to učiniti.”

Ne smijem izgubiti ugled pred ljudima, pomisli barun.

“Zar?” Izgovorio je to hladnim, kontroliranim glasom, osjetivši ponos zbog toga.

“Po Carevoj naredbi moram se pobrinuti da njegov rođak umre brzo i bez agonije”, odgovori brigadir bašar.

“I meni je Car izdao istu naredbu”, slaže barun. “Zar si pomislio da je neću izvršiti?”

“Dužnost mi je izvijestiti Cara o onome što sam vidio vlastitim očima”, reče Sardaukar.

“Vojvoda je već mrtav” odbrusi barun, odmahnuvši pritom rukom otpuštajući sugovornika.

Ali brigadir bašar ostane gdje je stajao, netremice buljeći u baruna. Nikakvim trzajem mišića ili treptajem kapka nije pokazao da je spreman poslušati barunovu zapovijed. “Kako mrtav?” zabrunđa.

Pazi, molim te! pomisli barun. Eh, ovo je već previše.

“Od vlastite ruke, ako već hoćeš znati”, reče barun. “Otrovao se.”

“Hoću odmah vidjeti truplo”, reče pukovnik.

Barun podigne pogled prema stropu, odglumivši srditost, dok mu istodobno kroz glavu proleti: Dovraga! Ovaj oštrooki Sardaukar vidjet će kabinu prije nego je stignemo urediti!

“Odmah!” zaurla Sardaukar. “Želim se osobno uvjeriti.”

Ne možemo ga spriječiti, zaključio je barun. Sardaukar će sve vidjeti. Saznat će da je vojvoda poubijao Harkonnenove ljude... da je i

sam barun za dlaku izbjegao istu sudbinu. Za stolom se još nalaze ostaci hrane, a nasuprot njih je mrtvi vojvoda.

Nikako ga ne možemo spriječiti.

“Neću nikakva odlaganja”, oštro reče brigadir bašar.

“Bez odlaganja”, odgovori barun, zagledavši se u Sardaukarove opsidijanske oči. “Ja ništa ne krijem od svoga Cara.” Kimne glavom Nefudu. “Brigadir bašar želi odmah sve vidjeti. Uvedi ga kroz vrata pokraj kojih si stajao, Nefude.”

“Ovuda, gospodine”, reče Nefud.

Polagano i drsko, Sardaukar obiđe baruna i ramenom prokrči put kroz stražare.

Nepodnošljivo, pomisli barun. Car će sada saznati kako sam pogriješio. Shvatit će to kao znak slabosti.

Bilo se strašno neugodno prisjetiti da su se i Car i njegovi Sardaukari jednako prezirno odnosili prema slabostima. Barun počne grickati donju usnu, pokušavajući se utješiti spoznajom da Car ipak ništa nije saznao o upadu Atreida na Giedu Jedan, odnosno o uništenju njegovih tamošnjih zaliha začina.

Proklet bio ljigavi vojvoda! Barun se zagleda u leđa dva čovjeka koja su se udaljaval: arogantan Sardaukar i zdepasti, ali učinkovit Nefud.

Moram se priviknuti, pomisli barun. Moram ponovno imenovati Rabbana vladarom ovog prokletog planeta. Bez sputavanja i ograničenja. Morat ću proliti vlastitu, harkonensku krv da bi na Arrakisu zavladao odgovarajući uvjeti za prihvat Feyd-Rautha. Dovraga Piter! Dopustio si je smrt dok mi je još bio koristan.

Barun uzdahne.

Također, odmah moram naručiti od Tleilaxa novog mentata. Nedvojbeno imaju već jednog spremnog za *mene*.

Jedan od stražara pokraj njega zakašlje.

Barun se okrene prema njemu. “Gladan sam.”

“Da, gospodaru.”

“I htio bih se malo rasonoditi dok uređujete ovu kabinu i proučavate njene tajne”, zabruna barun.

Stražar obori pogled. “Kakvu rasonodu želi moj gospodar?”

“Bit ću u svojim spavaćim odajama”, reče barun. “Dovedite mi onog momka kojeg smo kupili na Gamontu – onog s divnim očima. Dobro ga drogirajte. Nisam raspoložen za hrvanje s njim.”

“Da, gospodaru.”

Barun se okrene i krene prema spavaćim odajama svojim cupkavim korakom, potpomognut suspensorima. ***Da***, pomisli on. Onog s divnim očima, onog koji je toliko sličan mladom Paulu Atreidu.

22.

O mora Caladana,
O podanici vojvode Leta...
Letova citadela je pala,
Pala zauvijek...
Iz 'Pjesama o Muad'Dibu' princeze Irulan

Paul je osjećao kako je sva njegova prošlost, svako iskustvo prije ove noći postalo pijesak koji istječe kroz pješčanu uru. Sjedio je pokraj majke, obgrlivši koljena, u malom šatoru od tkanine i plastike – pustinjskom šatoru – koji se, zajedno sa slobodnjačkom odjećom koju su sada nosili, nalazio u omotu ostavljenom ispod prednjih sjedala 'toptera.

Paul više ni trenutka nije bio u nedoumici tko je sakrio omot slobodnjačke opreme u letjelicu i tko je odredio put kojim se zarobljenici moraju prebaciti.

Yueh.

Liječnik-izdajica poslao ih je ravno do Duncana Idaha.

Paul baci pogled kroz proziran dio pustinjskog šatora prema stijenama obasjanim mjesečinom, koje su okruživale mjesto gdje ih je Idaho sakrio.

Skrivam se kao dijete sada kad sam vojvoda, pomisli Paul.

Osjetio je ogorčenost pri ovoj pomisli, ali nije mogao poreći mudrost ovog što su učinili.

Ove noći nešto se zbilo s njegovom svijesti – počeo je izuzetno oštro i jasno zapažati sve uvjete i događaje oko sebe. Nije mogao zaustaviti dotok podataka, niti spriječiti hladnu preciznost kojom se svaka nova činjenica pridruživala njegovom znanju, koje bi odmah zatim obradio u samoj jezgri svijesti. Bila je to mentatska sposobnost, pa i više od toga.

Paul se u mislima vrati na onaj trenutak nemoćnog bijesa kad se neobični 'topter obrušio iz noćnog pokrova prema njima, nadnijevši se iznad pustinje poput kakvog divovskog sokola, dok mu je vjetar hućao među krilima. Upravo se tog trenutka to odigralo u Paulovoj svijesti. 'Topter se zanosio i njihao iznad pješčanog spruda, hrleći prema pojavama koje su bježale – prema njemu i njegovoj majci. Paul se

prisjeti kako ih je zapahnuo miris zapaljenog sumpora, nastao trenjem ‘topterovog postolja po pijesku.

Ponovno je vidio majku kako se okreće, očekujući laserski pištolj u rukama Harkonnenovih ubojica – da bi istog trenutka prepoznala Duncana Idahoa nagnutog kroz otvorena vrata na letjelici i čula ga kako viče: “Požurite, vidjeli smo znakove crva južno odavde!”

Ali, Paul je znao već istog trenutka kad se okrenuo tko upravlja ‘topterom. Mnoštvo sitnica vezanih za način kojim se letjelica kretala, njeno munjevito spuštanje – neupadljive pojedinosti koje su čak i njegovoj majci promakle – nepogrešivo su Paulu dali do znanja tko sjedi za upravljačem.

Sjedeći pokraj Paula u pustinjskom šatoru, Jessica se promeškolji i reče: “Samo je jedno objašnjenje svega toga. Harkonni drže Yuehovu ženu. On je mrzio Harkonnene. To sam sasvim dobro zapazila. I sam si pročitao pismo koje nam je ostavio. Ali zašto je nas spasio pokolja?”

Ona to tek sada shvaća i to nepotpuno, pomisli Paul. A ta pomisao izazove šok u njemu. Shvatio je to kao nešto sasvim usputno dok je čitao pismo koje se nalazilo u omotu uz vojvodin pečatnjak.

“Ne pokušavajte mi oprostiti”, pisao je Yueh. “Ne želim oprost. Moje breme je već dovoljno teško. To što sam učinio, učinio sam bez zlobe i ne nadajući se da će me netko shvatiti. To je moj tahaddi al-burhan, zadnja kušnja. Dajem vam atreidski pečatnjak kao potvrdu svoje iskrenosti. Kad ćete ovo čitati, vojvoda Leto bit će već mrtav. Neka vas utješi spoznaja da nije umro sam, već je ista sudbina snašla i onoga kojeg mrzimo više od svih ostalih.”

Pismo nije bilo naslovljeno ni potpisano, ali je to nedvojbeno bio poznati Yuehov rukopis.

Prisjetivši se sada pisma, Paul je ponovno osjetio tugu koja ga je uhvatila onog trenutka – oštar i neobičan osjećaj kao da se dogodio izvan njegovog novog mentalnog stanja. Pročitao je da mu je otac mrtav, znao je da je to točno, ali je ovu spoznaju doživio samo kao jedan od niza podataka koji mu ulaze u svijest da bi ih tamo obradio i iskoristio.

Volio sam oca, pomisli Paul, znajući da je i to istina. Trebao bih tugovati. Trebao bih nešto osjećati.

Ali, u njemu nije bilo ničeg osim pomisli: to je važna činjenica. Bila je to samo jedna od mnogih činjenicama.

Cijelo to vrijeme svijest mu nije prestajala skupljati dojmove osjetila, raščlanjivati ih, proračunavati.

A onda mu na pamet padnu Halleckove riječi: Raspoloženje je za stoku ili za vođenje ljubavi. Borit ćeš se kad to okolnosti **zahtijevaju, bez obzira na to jesi li raspoložen.**

Možda se o tome radi, pomisli Paul. Tugovat ću za ocem kasnije kad budem imao vremena.

No, u hladnoj preciznosti svoga bića on nije osjećao nikakvu nesigurnost. Bilo mu je jasno da nova svijest predstavlja tek početak, da raste, razvija se. Osjećaj proklete svrhovitosti, koji je prvi put osjetio prigodom ispita s Časnom Majkom Gaius Helen Mohiam, sve više ga je zahvaćao. Desna ruka – ona koja je zapamtila bol – peckala ga je i podrhtavala.

Možda to znači bit; **taj njihov Kwisatz Haderach?** – upita se.

“Na trenutak sam pomislila da se Hawatu potkrala još jedna pogreška”, reče Jessica. “Palo mi je na pamet da Yueh možda uopće nije Suk liječnik.”

“Bio je sve ono što smo mislili da jest... i još mnogo više” reče Paul, pomislivši pritom: zašto tako sporo shvaća te stvari? Zatim nastavi: “Ako se Idaho ne probije do Kynesa, bit ćemo...”

“On nam nije jedina nada”, odgovori ona.

“Nisam to ni htio reći”, reče on.

Ona shvati čeličnu odlučnost u sinovom glasu, zapovjednički ton, i pažljivo ga pogleda kroz zelenu polutamu pustinjskog šatora. Paul je bio obris nasuprot stijena optočenih mjesečinom, koje su se nazirale kroz prozirno šatorsko krilo.

“Sigurno su još neki ljudi tvog oca uspjeli pobjeći”, reče ona. “Moramo ih okupiti, pronaći...”

“Oslonit ćemo se samo na sebe”, reče on. “Prva briga su nam obiteljski atomici. Moramo ih se domoći prije nego se Harkonneni bace u potragu za njima.”

“Ne vjerujem da će ih pronaći”, odgovori ona, “s obzirom na to kako su skriveni.”

“Ne smijemo to prepustiti slučaju.”

Ona pomisli: ucjenjivanje obiteljskim atomicima kao prijetnjom planetu i njegovim resursima začina – na to misli. Ali, nakon toga se može još jedino nadati bijegu u anonimno progonstvo.

Majčine riječi navedu Paula na nove misli: vojvodina je obveza pobrinuti se za ljude koji su se izgubili protekle noći u pustinji. Ljudi su prava snaga svake Velike Kuće, pomisli Paul, prisjetivši se istog trenu Hawatovih riječi: **Tužno je rastati se s ljudima; mjesto je samo mjesto.**

“Koristili su Sardaukare” reče Jessica. “Moramo pričekati da ih povuku.” “Misle da nas drže u stupici između pustinje i Sardaukara”, reče Paul. “Nisu planirali da itko od Atreida preživi – željeli su nas potpuno istrijebiti. Ne vjeruj da je netko od naših spasio živu glavu.”

“Ali ne mogu oni nastaviti u nedogled javno pokazivati Carevu umiješanost u cijelu stvar.”

“Misliš da ne mogu?”

“Neki od naših su sigurno uspjeli pobjeći.”

“Jesu li?”

Jessica okrene glavu u stranu, uplašena gorčinom sinovoga glasa i hladnim proračunavanjem vjerojatnosti. Osjetila je da ju je sinova svijest nadrasla i on sada neke stvari vidi dalje od nje. Ona je osobno iškolovala inteligenciju sposobnu za to nadržavanje, ali sada se odjednom počela bojati. Misli joj skrenuše u drugom smjeru, potraživši utočište u izgubljenom svetištu njenog vojvode, od čega joj se oči ispune suzama.

Mora biti tako, Leto, pomisli ona. ***Postoji vrijeme za ljubav i vrijeme za tugu***. Ona položi ruke na trbuh, usredotočivši svijest na embrij koji se tamo nalazio. ***Nosim atreidsku kćer*** po zapovjedi, ali Časna Majka nije bila u pravu: kćer mi nije spasila Leta. Ovo dijete je jednostavno život koji hrli prema budućnosti kroz orgiju smrti. Dopustila sam začecje, pobuđena instinktom, a ne poslušnošću. “Pokušaj ponovno upaliti prijamnik” reče Paul.

Mozak nastavlja rad, koliko god ga mi pokušavali omesti, pomisli dalje ona.

Jessica uzme mali prijamnik koji im je Idaho ostavio i okrene prekidač. Na čelnoj strani aparata upali se zeleno svjetlo, a iz zvučnika se začuje pucketanje i krčanje. Ona smanji jačinu zvuka i započne pretraživati duž valnih dužina. Nekoliko trenutaka kasnije šator ispuni glas koji je govorio ratnim jezikom Atreida.

“...povući se i pregrupirati na grebenu. Fedor izvješćuje da nema preživjelih u Kartagi, a i Cehovska banka je opljačkana.”

Kartaga, pomisli Jessica. ***Pa to je leglo Harkonnena!***

“To su Sardaukari”, nastavi glas. “Pazite na Sardaukare u atreidskim odorama. To su...”

U zvučnicima se začuje krkljanje, a zatim sve zamukne u tišinu. “Pokušaj na drugim valnim dužinama” reče Paul.

“Shvaćaš li što to znači?” upita Jessica.

“Očekivao sam to. Žele da nas Ceh okrivi za pljačku banke. A ako nam i oni okrenu leđa, onda nam nema uzmarka s Arrakisa. Pokušaj na drugim valnim dužinama.”

Ona na trenutak promisli o njegovim riječima: Očekivao sam to.

Što se to dogodilo s njim? Polagano Jessica ponovno dohvati aparat. Dok je birala stanice, do njih su doprli odlomci povika na ratnom jeziku Atreida, puni nasilja i žestine: “...povucite se...”, “...pokušajte se pregrupirati kod...”, “...zarobljeni u špilji kod...”

Također se jasno moglo čuti pobjedničko likovanje na harkonenskom narječju koje su uhvatili na drugim stanicama. Odsječne zapovjedi, borbena izvješća. Odlomci su bili prekratki da bi ih Jessica mogla povezati, ali je zato ton zvučao sasvim nedvosmisleno. Pobjeda je pripala Harkonnenu.

Paul protrese omot pokraj sebe, začuvši kako voda klokoće u dvjema litrenjačama. Duboko udahne i baci pogled kroz prozirno šatorsko krilo prema stjenovitoj strmini koja se ocrtavala nasuprot zvjezdanog neba. Pod lijevom rukom osjećao je zatezni zatvarač ulaza u šator. “Uskoro će zora”, reče. “Preko dana možemo ostati ovdje i pričekati Idaha, ali ne i slijedeće noći. U pustinji se putuje noću, a danju ostaje u sjeni.”

Dosadašnje znanje izbije na površinu Jessicine svijesti: Bez pustinjskog odijela, u pustinji je čovjeku u sjeni potrebno pet litara vode dnevno za održanje tjelesne težine. Odjednom postane svjesna glatke i meke unutrašnje opne pustinjskog odijela koja joj je dodirivala tijelo i shvati da im život neposredno ovisi o ovoj opremi.

“Ako odemo odavde, Idaho nas neće moći pronaći”, reče ona. “Svakog čovjeka se može natjerati da progovori”, odgovori on. “Ako se Idaho ne vrati do zore, moramo pretpostaviti da je uhvaćen. Što misliš, kako dugo bi se mogao opirati?”

Pitanje nije zahtijevalo odgovor pa ona ni ne odgovori.

Paul podigne poklopac omota i izvadi mikropriručnik sa svijetlim kvadrantom i povećalom. Na stranicama zasjaje zelena i narančasta slova: ‘litrenjače, pustinjski šator, energetski šljemovi, cijevi za otpadne materije, pumpe za ubacivanje zraka, dalekozori, kutija s rezervnim dijelovima za pustinjsko odijelo, pištolj za obojenu prašinu, sink-karta, nosni filter, parakompas, Tvorčeve kuke, udarači, slobodnjački omot za opremu, vatreni stup...’

Sve stvari potrebne za opstanak u pustinji!

On odloži mikropriručnik na pod šatora.

“Kuda bismo mogli krenuti?” upita Jessica.

“Otac je govorio o *pustinjskoj snazi*”, odgovori Paul.
“Harkonneni ne mogu bez nje vladati ovim planetom. Oni, zapravo, nikada nisu ni vladali njime, niti će ikada vladati. Čak ni uz pomoć deset tisuća legija Sardaukara.”

“Paul, zar stvarno misliš...”

“Imamo sve dokaze u rukama”, reče on. “Baš ovdje, u ovom šatoru – sam šator, pa ovaj omot i njegov sadržaj, ova pustinjska odijela. Znamo da Ceh traži nemoguću cijenu za meteorološki satelit. Znamo da...”

“Kakve veze ima meteorološki satelit s tim?” upita ona. “Pa ne mogu valjda...”

Paul osjeti kako mu svijest dostiže razinu hiper-svijesti, što mu je omogućilo da prati njene reakcije potpuno detaljno i proračunava ih. “Sad shvaćaš”, reče. “Iz satelita je dobar pogled na površinu planeta. A u dubokoj pustinji ima stvari koje baš nisu prikladne za često nadgledanje.”

“Hoćeš li reći da sam Ceh nadzire ovaj planet?”

Baš sporo kopča.

“Ne!” reče on. “Slobodnjaci! Plaćaju Cehu da bi mogli raditi na miru – plaćaju u valuti koja je lako dostupna svakome koji raspolaže pustinjskom snagom: začinom. Ovo nije samo puko nagađanje; došao sam do tog zaključka nepogrešivom dedukcijom. Vjeruj mojim sposobnostima.”

“Paul”, reče Jessica, “još nisi mentat; ne možeš sigurno znati...”

“Nikad neću biti mentat”, odgovori on. “Ja sam nešto drugo... izrod.”

“Paul! Kako možeš reći nešto takvo!”

“Ostavi me na miru!”

On se okrene od nje i zagleda u noć. *Zašto ne mogu tugovati?* – upita se on. Osjećao je kako svako vlakno njegovog bića žudi za tim oduškom, ali je bio svjestan da mu je to zauvijek uskraćeno.

Jessica još nikada nije čula toliko tuge u sinovom glasu. Željela ga je zagrliti, čvrsto ga priviti na grudi, utješiti ga, pomoći – ali istodobno je osjećala da ništa ne može učiniti. Taj problem je morao riješiti sam.

Pogled joj privuče svijetli kvadrant mikropriručnika iz omota slobodnjačke opreme koji je ležao na podu šatora. Podigne ga i pogleda slobodan list na početku gdje je pisalo: “Priručnik ‘Priateljske Pustinje’, mjesta punog života. Ovdje su Životni ajat i burhan. Vjeruj – i al-Lat te nikada neće spržiti.”

Sliči na Azhar Knjigu, pomisli ona, sjetivši se proučavanja Velikih Tajni. *Je li možda Manipulator Vjera stigao i do Arrakisa?*

Paul izvadi parakompas iz omota pa ga ponovno vrati unutra i reče: “Pomisli samo na sve ove slobodnjačke naprave za posebne potrebe. Njihova kvaliteta je izuzetna, slažeš se. Kultura koja je proizvela ove predmete nedvojbeno je duboka.”

Oklijevajući, još zabrinuta zbog oštrog tona sinovog glasa, Jessica ponovno pogleda minijaturnu knjigu i započne proučavati ilustraciju s jednim zviježdem na nebu Arrakeena: “Muad’Dib: Miš.” Rep je pokazivao prema sjeveru.

Paul se ponovno okrene prema tami šatora, primijetivši majčin profil koji se jedva nazirao u slabom sjaju priručnikovog kvadranta. Sada je trenutak da ispunim očevu želju, pomisli on. Moram joj sada priopćiti njegovu poruku dok još ima vremena za tugovanje. Ono bi nam kasnije samo *smetalo*. Neumoljivost ove logike djelovala je na njega gotovo snagom šoka.

“Majko”, reče on.

“Molim?”

Ona primijeti promjenu u njegovom glasu, od čega je nešto hladno stegne oko srca. Nikada još nije čula tako savršen nadzor.

“Moj otac je mrtav”, reče on.

Ona pokuša u sebi povezati činjenice, staviti u međudnos – benegeseritski način obrade podataka – i konačno joj sine: osjećaj užasnog gubitka.

Jessica kimne glavom, nesposobna bilo što reći.

“Otac mi je jednom rekao”, reče Paul, “da ti prenesem poruku ako mu se nešto dogodi. Bojao se da bi mogla pomisliti da ti nije vjerovao.”

To je beskorisna sumnja, pomisli ona.

“Htio ti je reći da nikada nije posumnjao u tebe”, nastavi Paul, a zatim joj objasni o čemu se radilo, dodavši na kraju: “Želio je da znaš da ti je uvijek potpuno vjerovao, stalno te volio i osjećao veliku naklonost prema tebi. Rekao je da bi prije prestao vjerovati samom sebi – i da mu je žao samo jedne stvari: što te nije učinio svojom vojvotkinjom.”

Ona obriše suze koje su joj se počele spuštati niz obraze, pomislivši pri tom: *baš glupo gubljenje tjelesne vode!* Ali znala je da je ova pomisao zapravo samo pokušaj zatamljivanja tuge srdžbom. *Leto, moj Leto*, pomisli ona. Kakve smo užasne stvari spremni učiniti onima

koje volimo! Ljutitom i naglom kretnjom ona isključi svijetli kvadrant malog priručnika.

Započnu je potresati jecaji.

Paul postane svjestan majčine tuge i osjeti kako i njega hvata osjećaj ispraznosti. *Ja ne tugujem*, pomisli on. Zašto? Zašto? Ova nesposobnost za tugovanje počela ga je opterećivati poput neke velike mane.

Vrijeme kad se dobiva i vrijeme kad se gubi, pomisli Jessica, a zatim navede u sebi jedan citat iz N. K. Biblije. Vrijeme za prihvaćanje i vrijeme za odbacivanje; vrijeme za ljubav i vrijeme za mržnju; vrijeme rata i *vrijeme mira*.

Paulov razum je nastavio funkcionirati na svoj začuđujuće precizan način. On ugleda kako se ispred njega pružaju putovi po ovom negostoljubivom planetu. Čak i bez pomoći sna, on usredotoči svoju vidovitu svijest i dokuči je kao rezultantu najvjerojatnijih budućnosti – ali ne samo to, već i nešto više, nešto tajanstveno, kao da mu je svijest uronila u neki bezvremenski stratum iskušavajući ovdje vjetrove budućnosti.

Odjednom, kao da je pronašla neophodan ključ, Paulova svijest popne se za još jednu prečku na Ijestvama spoznaje. Osjetio je da se čvrsto održava na toj novoj razini, da je snažno uhvatio tu dragocjenu prečku i da se započinje osvrtni unaokolo. Činilo mu se kao da se nalazi u nekoj kugli iz koje se putovi zračno šire u svim smjerovima... ali to je bio samo grub i približan opis osjećaja koji ga je ispunio.

Sjetio se kako je svojedobno vidio neki rubac od gaze gdje leprša na vjetru; sada mu se činilo kao da budućnost leluja iznad neke površine koja je podjednako valovita i nestalna kao i onaj rubac nošen vjetrom.

Vidio je ljude.

Osjetio je toplinu i hladnoću nebrojenih vjerojatnosti.

Znao je imena i mjesta, doživio bezbrojne osjećaje, započeo prebirati po podacima milijardi neistraženih pukotina. Imao je vremena ispitivati, isprobavati i tražiti, ali ne i oblikovati.

Sve je to predstavljalo spektar mogućnosti od najdalje prošlosti do najdalje budućnosti – od najvjerojatnijeg do najnevjerojatnijeg. Vidio je vlastitu smrt u bezbroj varijanti. Ugledao je nove planete, nove kulture.

Vidio je ljude.

I još ljudi.

Vidio ih je toliko da se nisu mogli razaznati, ali njegova svijest ih je ipak sve zabilježila i upamtila.

Čak i Cehovce.

On pomisli: Ceh – možda je to izlaz za nas. Tamo će moju neobičnost prihvatiti kao nešto normalno, ali i izuzetno vrijedno – ali uvijek uvjetovano osiguravanjem nabave jedine bitne stvari – začina.

Ali, odjednom ga uplaši pomisao da će cijeli život proživjeti u tom tapkanju svijesti kroz moguće budućnosti samo da bi određivao putanje svemirskih letjelica. No, to je bila samo mogućnost. A suočivši se s ovom mogućom budućnošću – koja je uključivala Cehovce – on dokuči prave razmjere svoje neobičnosti.

Ali vidim još nešto. Vidim i drukčije smjerove, raspoložive putove.

Ova ga spoznaja ispuni kako samopouzdanjem, tako i uznemirenjem: toliko se mjesta na tom drukčijem terenu gubilo s vidika ili nestajalo neznanu kud.

Podjednako brzo kao što je došao, osjećaj je iščeznuo iz njega i shvatio je da je čitav doživljaj trajao nimalo duže od otkucaja srca.

Da, njegova vlastita svijest se obrnula, osvijetljena na užasavajući način. On se osvrne oko sebe.

Noć je još prekrivala pustinjnski šator u ovom stjenovitom skrovištu. Još je mogao čuti majčine jecaje.

Također je još osjećao da je izvan dohvata tuge... taj isprazan osjećaj se nalazilo negdje daleko od njegove svijesti koja je hrlila naprijed svojim postojanim korakom – obrađujući podatke, procjenjujući, izračunavajući, dokučujući odgovore na način koji je tek djelomice sličio mentatskom.

A onda je shvatio da raspolaže tolikim podacima koje je tek mali broj svijesti ikada prije imao pred sobom. No, zbog toga mu nije bilo ništa lakše podnijeti ispraznost koja je počivala u njemu. Postalo mu je jasno da se nešto mora slomiti. Činilo mu se kao da je netko oslobodio u njemu otkucavanje satnog mehanizma tempirane bombe. Kazaljka je neumoljivo hitala naprijed, bez obzira na njegove želje. Registrirao je sićušne preljeve promjena oko sebe – blago povećanje vlažnosti, značajniji pad temperature, napredovanje nekog kukca preko krova pustinjnskog šatora, svečano približavanje zore koje je primijetio na odsječku zvjezdanog neba kojeg je vidio kroz prozirno šatorsko krilo.

Praznina u njemu je bila nesnosna. Ništa mu nije pomoglo to što je znao kako je satni mehanizam stavljen u pogon. Mogao je pogledati u vlastitu prošlost i vidjeti kako je ona započela – obuka, izoštravanje

nadarenosti, suptilni pritisci složenih disciplina, pa čak i pribjegavanje N. K. Bibliji u jednom kritičnom trenutku... i, naposljetku, obilno konzumiranje začina. Također je mogao vidjeti naprijed – u najužasnijem smjeru – i shvatiti kuda sve to vodi.

Ja sam čudovište! pomisli on. *Izrod!*

“Ne”, reče, a onda zaurla “Ne. Ne! NE!”

Shvatio je u trenutku da udara šakama po podu šatora. (Onaj neumoljivi dio njega registrirao je to kao zanimljivu emocionalnu činjenicu i počeo je obrađivati kao i svaki drugi podatak.)

“Paul!”

Majka je bila pokraj njega, držeći ga za ruke, lica poput neke sive grude koja zuri u njega. “Paul, što nije u redu?”

“*Ti!*” reče on.

“Ovdje sam, Paul”, reče ona. “Sve je u redu.”

“Što si mi to učinila?” upita on.

U trenutku lucidnosti ona osjeti na što se pitanje odnosi pa reče: “Ja sam te rodila.”

Odgovor je bio plod koliko instinkta, toliko i njenog suptilnog znanja; no njegova doslovna točnost djelovala je umirujuće na Paula. Osjeti da ga ona drži za ruke i usredotoči se na nejasne konture njenog lica. (Njegova nabujala svijest je na novi način uočila pojedine genetske posebnosti njene strukture lica, pridodao to ostalim podacima i rezultat tog procesa munjevito je stigao.)

“Ostavi me na miru”, reče.

Ona raspoznala metalni ton u njegovom glasu, što je prisilila na poslušnost. “Hoćeš li mi reći što ne valja, Paul?”

“Jesi li znala što radiš kad si me podučavala?” upita on.

Sasvim je izgubio dječjački glas, pomisli ona, a onda reče: “Nadala sam se onome čemu se svi roditelji nadaju: da ćeš biti nadmoćniji... drukčiji.”

“Drukčiji?”

Začuvši ogorčenost u njegovom glasu, ona reče: “Paul, ja...”

“Ti nisi htjela sina!” odgovori on. “Htjela si Kwisatza Haderacha! Htjela si muškog Benegeserita!”

Ona ustukne pred novom navalom njegove ogorčenosti. “Ali, Paul...”

“Jesi li se ikada dogovarala s mojim ocem glede toga?”

Ona odgovori blagim tonom koji je još odavao doskorašnju tugu: “Ma što god bio, Paul, podjednako si naslijedio očeve i moje osobine.

“Ali, tu je poduka”, reče on. “Ta vražja poduka koja je... probudila... spavača.”

“Spavača?”

“On je ovdje.” On pokaže rukom najprije prema glavi, a zatim prema prsima. “U meni. Osjećam kako uzima sve više maha... sve više, sve više, više, više...”

“Paul!”

Ona shvati da mu je glas na rubu hysterije.

“Poslušaj me”, reče on. “Htjela si da Časna Majka čuje o mojim snovima, zar ne? Čuj ih ti sada umjesto nje. Upravo sam doživio probuđujući san. A znaš li zašto?” “Moraš se smiriti”, reče ona. “Ako...”

“Začin” odgovori on. “Ima ga ovdje u svemu: u zraku, tlu, hrani. **Gerijatrijski** začin. Djeluje kao droga Istinozboraca. Kao otrov!”

Ona se ukoči.

On ponovi prigušenim glasom: “Kao otrov... suptilan, potajan... neopoziv. Čak te neće ni ubiti, osim ako ga prestaneš uzimati. Nikada nećemo moći napustiti Arrakis, osim ako ne ponese dio njega s nama.”

Užasna nazočnost njegovog glasa nije dopuštala nikakvo protivljenje.

“Ti i začin”, reče Paul. “Začin mijenja svakog tko ga započne uzimati u većim količinama, ali zahvaljujući tebi, kod mene se ta promjena pokazala na razini svijesti. Neću je moći zadržati u području nesvjesnog, gdje bi njeno ometanje bilo prigušeno. Ja je **vidim**”

“Pole, ti...”

“**Vidim** je”, ponovi on.

Ovoga puta, u glasu mu se osjetila primjesa ludila pa ona više nije znala što da učini.

Ali kad joj je sin ponovno progovorio, odmah je spoznala da je opet uspostavio čeličnu kontrolu. “Ovdje smo u stupici.”

Ovdje smo u stupici, složi se ona.

Lako je prihvatila istinitost njegovih riječi. Nikakav pritisak Bene Gesserita, nikakva čarolija ili lukavstvo nisu ih više mogli potpuno osloboditi Arrakisa: začin je stvarao naviku. Tijelo joj je shvatilo tu istinu znatno prije nego je to prihvatio razum.

Ovdje ćemo, dakle, proživjeti naše živote, pomisli ona, na ovom prokletom planetu. Mjesto je pripremljeno za nas, budemo li se uspjeli otarasiti Harkonnena. A što se mene tiče, ja znam što mi predstoji: bit ću priplodna kobilica koja treba očuvati lozu važnu za planove Bene Gesserita.

“Moram ti ispričati o mom probuđujućem snu”, reče Paul. (Sada mu se u glasu osjećao bijes.) “Da bi stvarno povjerovala u ono što ću ti reći, prvo ću ti reći ovo: znam da ćeš ovdje na Arrakisu roditi kćer, moju sestru.”

Jessica spusti ruke na pod šatora i osloni se leđima na ukošeno krilo, obuzdavajući plimu iznenadnog straha. Zнала je da se njena trudnoća još ne može zapaziti. Jedino zahvaljujući svojoj savršenoj benegeseritskoj obuci ona je uspjela raspoznati prve, slabašne signale vlastitog tijela, dokučiti postojanje embrija starog tek nekoliko tjedana. “Samo za služenje”, prošapće Jessica, osjetivši odjednom potrebu prizvati moto Bene Gesserita: “Postojimo samo da bismo služili.”

“Naći ćemo dom kod Slobodnjaka”, reče Paul. “Tvoja Missionaria Protectiva pripremila nam je utočište kod njih.”

Stvarno nam je pripremila odstupnicu u pustinju, reče Jessica u sebi. *Ali, odakle on zna za Missionaria Protectivau?* Sve je teže uspijevala obuzdati užasnutost pred Paulovom sposobnostima.

Netremice promatrajući majčine obrise u tami, jasno je zamjećivao njen strah i sve grozničavije kretnje pomoću te svoje nove svijesti – kao da je bila obasjana zasljepljujućom svjetlošću.

“Ne mogu ti reći što će se dogoditi ovdje”, reče on. “Ne mogu to čak ni sebi reći, iako sam to već vidio. To osjetilo budućnosti – izgleda da nemam nadzor nad njim. Sve se jednostavno događa. Što se neposredne budućnosti tiče – recimo, godinu dana – djelomice je mogu vidjeti... kao cestu široku poput naše Centralne Avenije na Caladanu. Neka mjesta ne vidim... mjesta u sjeni... kao da se nalaze iza brda...” (na pamet mu ponovno padne rubac koji leluja na vjetru) “...a postoje i račvanja...”

Utone u tišinu, jer su ga preplavila sjećanja onog što je vidio. Nikakav proročanski san, nikakvo iskustvo iz minulog života nisu ga pripremili za ovo: sada su svi velovi bili skinuti pa je vrijeme stajalo pred njim u svojoj golotinji...

U ponovnom preživljavanju minulog doživljaja on spozna svoju prokletu svrhovitost: nesavladiv pritisak vlastitog života koji se širio poput sve većeg mjehura... dok je vrijeme uzmicalo pred njim...

Jessica napipa prekidač šatorske rasvjete i pritisne ga.

Prigušeno, zelenkasto svjetlo razluči sjene i malo splasne njen strah. Ona pogleda Paula, susretne njegove oči – taj unutrašnji pogled. A onda shvati gdje je već vidjela takav pogled: na zapisima velikih nesreća – na licima djece koja su prošla gladovanje ili teška ranjavanja. Oči su bile poput jama, usta obična ravna linija, obrazi upali.

To je pogled užasne svijesti, pomisli ona. *Pogled nekoga tko se nasilno* suočio sa spoznajom o vlastitoj smrtnosti.

On stvarno više nije bio dijete.

Skrivena značenja njegovih riječi započnu u njenoj svijesti zadobivati smisao, potiskujući sve ostalo. Paul je mogao vidjeti unaprijed, raspoznati gdje moraju potražiti odstupnicu.

“Postoji li mogućnost da umaknemo Harkonnenima?” upita ona.

“Harkonneni!” obrecne se on. “Izbaci već jednom iz glave te karikature ljudskih bića.” On podigne pogled prema majci i pri prigušenoj šatorskoj rasvjeti započne proučavati njene crte lica. Te crte su je odavale.

Ona reče: “Ne bi ih trebao čak ni u tom obliku udostojati naziva ljudskih bića...”

“Ne budi tako sigurna da znaš gdje treba povući crtu između ljudi i neljudi”, odgovori on. “Mi nosimo našu prošlost s nama. A postoji, draga moja majko, još jedna stvar koju ne znaš – iako bi je trebala znati: mi smo Harkonneni.”

Svijest joj učini nešto užasno: odjednom se isprazni, kao da je željela odagnati sve spoznaje. Ali Paulov glas hrlio je dalje svojim neumoljivim ritmom, vukući i nju sa sobom.

“Kad se sljedeći put nađeš pred zrcalom, promotri svoje lice malo podrobnije – a za sada se zadovolji promatranjem moga. Ako hotimice ne zažmiriš pred njima, vidjet ćeš nedvojbene tragove. Pogledaj moje ruke, građu mojih kostiju. A ako ti to sve još nije dovoljno uvjerljivo, onda ti jedino preostaje povjerovati mi na riječ. Ja sam šetao budućnošću, zavirio sam u jedan dokument, vidio sam jedno mjesto, raspoložem svim podacima. Mi smo Harkonneni!” “Ot... otpadnički ogranak obitelji”, promrmlja ona. “O tome se radi, zar ne? Neki Harkonnenov rođak koji...”

“Ti si barunova rođena kći”, prekine je on, promatrajući kako stavlja ruke preko usta. “Barun je iskušao mnoga zadovoljstva u mladosti pa je tako jednom dopustio i da bude zaveden. Ali zavodnica je bila jedna od *vas* – i učinila je to za genetske potrebe Bene Gesserita.” Način na koji je on izgovorio *vas* ošine je poput munje. Ali ta munja joj ponovno pokrene svijest i ona shvati da ne može opovrgnuti njegove riječi. Toliko slijepih ulica iz prošlosti odjednom je zadobilo smisao i došlo na svoje mjesto. Kćer koju je Bene Gesserit htio – ona nije trebala okončati staro neprijateljstvo između Atreida i Harkonnena već utvrditi određeni genetski čimbenik u njihovim lozama. Koji čimbenik? Odgovor joj je bio strašno potreban.

Kao da joj je proknuo u svijest, Paul reče: “Mislili su da sam to ja. Ali ja nisam ono što su očekivali – i stigao sam prije vremena. ***A oni to ne znaju.***”

Jessica pritisne ruke na usta.

Velika Majko! On je Kwisatz Haderach!

Ona se odjednom osjeti izložena i gola pred njim, shvativši da on vidi očima od kojih se malo što moglo sakriti. Istog trenutka postalo joj je jasno da je baš ***to*** temelj njenog straha.

“Misliš da sam Kwisatz Haderach” reče on. “Izbaci to iz glave. Ja sam nešto neočekivano.”

Moram nekako izvijestiti neku od škola, pomisli ona. Indeks križanja mogao bi pokazati što se dogodilo.

“Neće saznati za mene sve dok ne bude prekasno”, reče on.

Pokušavši mu odvratiti pažnju, ona spusti ruke i upita: “Naći ćemo sklonište kod Slobodnjaka?”

“Slobodnjaci imaju jednu izreku koju pripisuju Šai-huludu, Starom Ocu Vječnosti”, reče on. “Ona glasi: ‘Budi spreman poštovati ono što te je snašlo.’”

Istodobno kroz glavu mu prođe: Da, majko moja – kod Slobodnjaka. Dobit ćeš plave oči i kvrgu pokraj tvog ljupkog nosa od filtarske cijevi u pustinjskom odijelu... i rodit ćeš moju sestru: svetu Aliju od Noža.

“Ako nisi Kwisatz Haderach”, reče Jessica, “što...”

“Nisi sposobna to prihvatiti”, odgovori on. “Moći ćeš povjerovati tek kad budeš vidjela.”

A pomisli: ***Ja sam sjeme.***

A onda odjednom postane svjestan koliko je plodno tlo na koje je pao; pomisao na to ispuni ga tom prokletom svrhovitošću i ona započne puniti prazninu u njemu, zaprijetivši mu bolnim zagušenjem.

Vidio je kako se put pred njim račva u dva glavna ogranka. Idući jednim, susreo se sa zlim starim barunom i rekao: “Zdravo, djede.” Pri pomisli na taj put i ono što je ležalo duž njega uhvati ga muka.

Na drugom putu ležala su dugačka mjesta prekrivena sivkastom tamom, iz koje su jedino stršili vrhovi nasilja. Vidio je tu neku ratničku vjeru, plamen koji se širi cijelim svemirom, zelene i plave zastave Atreida koje lepršaju na čelu fanatičnih legija, opijenih začinskim pićem. Među njima su bili Gurney Halleck i još nekolicina očevih ljudi – vrlo mali broj – svi obilježeni simbolom sokola iz hrama lubanje njegovog oca.

“Ne mogu krenuti tim putem”, promrmlja on. “To je ono što potajno žele stare vještice iz tvoje škole.”

“Ne shvaćam te, Paul”, reče mu majka.

On ne odgovori ništa, razmišljajući o tome kakvo li je on to sjeme, razmišljajući kroz plemensku svijest koju je prvobitno iskusio kao prokletu svrhovitost. Odjednom je shvatio da više ne može mrziti Bene Gesserit, Cara pa čak ni Harkonnena. Svi su oni bili ponoseni inercijom svoje loze da obnovi raštrkano naslijeđe, da iskriža, pomiješa i ispreplete njihove loze u veliki, novi genetski rezervoar. A pleme je poznavalo samo jedan siguran način za provođenje toga – drevni način, oprobani i pouzdani način koji je sve uklanjao sa svoga puta: džihad.

Ja ne mogu izabrati taj put.

Ali tada ponovno pogleda u oku svoje svijesti hram očeve lubanje, u čijem je središtu lepršala nasilna, zeleno-plava zastava.

Jessica zakašlje, zabrinuta zbog sinove šutnje. “Dakle... Slobodnjaci će nam dati skrovište?”

On podigne pogled i pogleda urođene patricijske crte lica svoje majke, omekšane blagim zelenim svjetlom u šatoru. “Da”, reče on. “To je jedan od putova.” Zastane na trenutak, kimnuvši glavom, a onda nastavi: “Da. Zvat će me... Muad’Dib, ‘Onaj Koji Pokazuje Put’. Da... tako će me zvati.”

I zaklopi oči, pomislivši: Sada te mogu oplakati, oče. Osjetio je kako mu niz obraze počinju teći suze.

Drugi dio

MUAD DIB

1.

Kad je moj otac, Car Padišah, saznao za smrt vojvode Leta, kao i za način na koji je umro, uhvatio ga je bijes kao nikada prije toga. Počeo je okrivljavati moju majku i ugovor koji ga je natjerao da uz prijestolje dovede pripadnicu reda Bene Gesserit. Okrivljavao je Ceh i zlog starog baruna. Okrivljavao je svakoga tko bi mu izašao pred oči, uključujući tu i mene, budući da je tvrdio da sam i ja vještica, poput svih ostalih. A kad sam ga pokušala utješiti, rekavši mu da je to sve učinjeno suglasno s jednim starim zakonom samoodržanja kojem su se pokoravali čak i najstariji vladari, on mi se podrugljivo osmjehnuo i upitao me smatram li ga slabićem. Tog sam trenutka shvatila da uzrok njegove srdžbe nije bila vojvodina smrt već ono što je ta smrt značila za sve ljude kraljevske krvi. Kad se sada toga prisjetim, čini mi se da je i moj otac bio, u određenoj mjeri, prorok, budući da njegova i Muad'Dibova loza dijele iste pretke.

‘U očevoj kući’ princeze Irulan

Sada će Harkonnen ubiti Harkonnena”, prošapće Paul.

Probudio se neposredno prije nego se spustila noć i sjeo u hermetički zatvorenom i zatamnjenom pustinjskom šatoru. Izgovorivši te riječi, čuo je iz smjera gdje mu je majka ležala blago struganje po šatorskom zidu.

Paul pogled na detektor blizine na podu, proučavajući brojčanik osvijetljen u mraku fosfornim cijevima.

“Uskoro će noć”, reče mu majka. “Zašto ne podigneš šatorske štitnike?”

Paulu tog trenutka postane svjestan da joj se već neko vrijeme disanje izmijenilo i da je bešumno ležala u tami sve dok nije bila sigurna da se on i probudio.

“Podizanje štitnika ne bi imalo nikakve svrhe”, odgovori on. “Bila je oluja. Šator je zameten pijeskom. Iskopat će nas uskoro.”

“Još nema nikakvog znaka od Duncana?”

“Nema.”

Paul odsutnim pokretom protrlja vojvodin pečatnjak na palcu i zadrhti od bijesa pri pomisli na vražje ustrojstvo ovog planeta zbog kojeg mu je otac izgubio život.

“Čula sam kako se oluja podiže”, reče Jessica.

Ravnodušna praznina njenih riječi pomogla mu je vratiti pribranost. Usredotočio je misli na oluju koju je kroz prozirni zid pustinjskog šatora gledao kako se podiže – hladni pješčani vrtlozi krstarili su bazenom, da bi potom brazde i prirepce išarali nebo. Podignuo je pogled prema stjenovitom šiljku i primijetio kako mijenja oblik pod udarcem vjetra, pretvorivši se u niski klin prljavo-žute boje. Pijesak nanesen u njihov bazen najprije je prekrpio nebo tamnom koprenom, a zatim potpuno ugasio svjetlo kad zameo cijeli šator.

Šatorski lukovi samo su jednom zaškripali pod dodatnim teretom – da bi zatim tišinu narušavali jedino prigušeno, resko brektanje pješčanih cijevi za zrak koji su usisavali zrak s površine.

“Pokušaj ponovno uključiti prijammik” reče Jessica.

“Nema svrhe”, odgovori on.

Pronašao je cijev za vodu u spremištu na vratnom dijelu pustinjskog odijela i usisao topli gutljaj, pomislivši pritom kako je baš tog trenutka započeo svoj pravi život na Arrakisu – život koji se temeljio na trošenju prikupljene vlage njegovog vlastitog disanja i tjelesnih isparavanja. Voda je bila bljutava i neukusna, ali mu je ipak osvježila grlo.

Začuvši Paula kako pije, Jessica najednom postane svjesna glatkoće svog pustinjskog odijela koje joj je prijanjalo uz tijelo, ali odbije priznati vlastitu žeđ. Prihvatiti to, značilo je potpuno pristati na užasne prisile Arrakisa, gdje se strogo moralo voditi računa čak i o najsitnijim kapima vlage; svaka kapljica vode morala je naći svoj put do šatorske sabirnice, a trebalo je žaliti za svakim dahom koji je neoprezno otišao u otvoreni zrak.

Bilo je daleko lakše ponovno otpočiniti.

Ali, tijekom spavanja tog dana sanjala je i sada zadrhti pri sjećanju na njega. Držala je snene ruke ispod pješčanog toka na kojem je bilo ispisano jedno ime: **vojvoda Leto Atreides**. I onda se ime rasplinulo u gibanju pijeska, a ona ga je odmah započela ponovno ispisivati; međutim, prije nego je stigla do zadnjeg slova, prvo je već nestalo.

Dotok pijeska nije prestajao.

San se pretvorio u jadanje: sve glasnije i glasnije. To smiješno jadanje – dio Jessicinog razuma prepoznao je zvuk kao njen vlastiti glas iz vremena kad je još bila sasvim mala, tek nešto veća od dojenčeta u kolijevki. Neka žena, koju sjećanje nije moglo sasvim razabrati, nepovratno je iščezavala.

Moja neznana majka, pomisli Jessica. Benegeseritkinja koja me je rodila, a zatim predala Sestrama, jer su joj to naredili. Je li joj je bilo drago što se na taj način otarasila Harkonnenovog djeteta?

“Udariti na njih možemo jedino začinom”, reče Paul.

Kako uopće može i razmišljati o napadu u ovom trenutku? upita se ona.

“Cijeli je planet pun začina”, reče ona. “Kako im ga možeš uskratiti?”

Začula je kako se uzvrpoljio, a zatim zvuk njihove prtljage koju je počeo vući preko šatorskog poda.

“Na Caladanu je ključno bilo imati prevlast na moru i u zraku” reče on. “Ovdje je to **prevlast u pustinji**. Slobodnjaci su ključ.”

Glas mu je dopirao s mjesta gdje su se nalazili šatorski zatezači. Zahvaljujući svojoj benegeseritskoj obuci, u sinovom glasu je prepoznala prizvuk neodređene ogorčenosti koju je osjećao prema njoj.

Čitavog života smo ga učili da mrzi Harkonnene, pomisli ona. **A sada je spoznao da je i sam Harkonnen... preko mene. Kako li me malo poznaje! Ja sam bila jedina žena mog vojvode. Toliko sam prihvatila njegov život i njegove vrijednosti da sam se na kraju oglušila o zapovijed Bene Gesserita.**

Šatorska svjetiljka se upali pod Paulom rukom i ispuni prostor zelenkastim svjetlom. Paul je klečao pokraj zatezača; kapuljača na pustinjskom odijelu bila mu je pripremljena za izlazak u otvorenu pustinju – čelni dio spušten, filter za usta namješten, priključnice za nos prilagođene. Jedino su mu se vidjele tamne oči: uski pojas lica, koji se u jednom trenutku okrenuo prema njoj da bi se odmah zatim okrenuo u stranu.

“Pripremi se za izlazak van” reče joj glasom koji je kroz filter zazvučao izobličeno.

Jessica započne navlačiti filter preko lica i u trenutku kad je Paul slomio šatorski pečat prilagodi kapuljaču.

Pijesak je zaškripao čim je Paul oslobodio zatezače i šištav oblak zrnaca nahrupi u šator prije nego ga je stigao blokirati statičkim kompresorom. Rupa u pješčanom zidu se povećavala kako je alat

rastjerivao zrnca. On sklizne van, a ona ga započne pratiti po zvuku njegovog napredovanja prema površini.

Što ćemo naći tamo vani? upita se ona. Harkonnenove trupe i Sardaukari – sve te opasnosti možemo očekivati. Ali, što je s onima za koje ne znamo?

Ona pomisli na statički kompresor i ostale neobične alate koji su se nalazili u omotu. Odjednom se svaka od tih naprava pojavi u njenoj svesti kao znamen tajanstvenih opasnosti.

A onda je osjetila topli lahor s površine koji joj je pomilovao obraze na mjestu gdje ih filter nije pokrивao.

“Dodaj mi omot.” Bio je to Paulov glas, prigušen i oprezan.

Ona poslušno klekne i začuje kako litražoni s vodom grgolje dok je omot vukla po podu. Pogledala gore i spazila Paula uokvirenog u otvoru sa zvjezdanom pozadinom.

“Ovamo”, reče on i pruži ruku dolje, a zatim povuče omot prema površini.

Sada je jedino vidjela krug ispunjen zvijezdama. Sličile su svjetlećim nišanske spravama usmjerenim ravno prema njoj. Pljusak meteora prostruji noćnim nebom. Djelovali su joj kao upozorenje, kao tigrove pruge, kao blistave nadgrobne ploče koje vane za njenom krvlju. Odjednom je uhvati jeza pri pomisli na nagradu koja je bila raspisana za njihove glave.

“Požuri”, reče Paul. “Želim srušiti šator.”

Dotok pijeska s površine obruši joj se na lijevu ruku. Koliko li će još pijeska ruka izdržati? upita se ona.

“Da ti pomognem?” upita Paul.

“Ne.”

Ona proguta slinu kroz suho grlo i uđe u jamu, osjetivši pod rukama pijesak statički fiksiran za zidove. Paul se sagne i uhvati je za ruku. Kada se našla pokraj njega na površini, primijetila je da se nalaze na nekom ravnom potezu pustinje, obasjanom svjetlom zvijezda. Pijesak je gotovo do vrha ispunio njihov bazen, ostavivši nepokrivenim jedino tamni rub okolnih stijena. Ona usmjeri svoja izvježdana osjetila nešto dublje u tamu.

Zvuci sitnih životinja.

Ptice.

Obrušavanje pomaknutog pijeska u daljini ispunjeno prigušenim skičanjem životinja.

Paul je u međuvremenu srušio šator i izvlačio ga kroz jamu.

Svjetlost zvijezda dovoljno je izobličila noć da svaku sjenu ispuni nabojem prijetnje. Ona pogleda po okolnim mračnim otocima.

Tama je slijepčevo sjećanje, pomisli ona. ***On osluškuje davno minule zvukove, krike onih koji su mu lovili pretke u tako dalekoj prošlosti da je pamte samo njegove najprimitivnije stanice. Vidi ušima. Vidi nosnicama.***

Stojeći pokraj nje, Paul joj reče: “Duncan mi je rekao da će, uhvate li ga, izdržati... do sada. Zato moramo otići odavde.” On prebaci omot preko ramena, uputi se prema obližnjem rubu plitkog bazena i popne se na izbočinu s koje se pružao pogled prema otvorenoj pustinji.

Jessica automatski krene za njim, zamijetivši kako sada živi u sinovoj sjeni.

Jer moja bol je sada teža od morskog pijeska, pomisli ona. Ovaj svijet mi je oduzeo sve osim najstarije svrhe: budućeg života. Odsad živim za svog mladog vojvodu i kćer koju ću tek roditi.

Osjetila je kako joj noge tonu u pijesak dok se penjala za Paulom.

On je gledao prema sjeveru, preko linije litica, promatrajući jednu udaljenu, strmu padinu.

Daleki kameni profil sličio je drevnom ratnom brodu uokvirenom zvijezdama. Dugačkog pramca podignutog na nevidljivom valu sa stogovima antena, dimnjaka svinutih unatrag, s izbočinom na krmi oblika slova pi.

Narančasti sjaj bljesne iznad siluete, a crta blistavog grimiza sklizne dolje prema sjaju.

Još jedna grimizna crta.

A onda novi narančasti bljesak!

Prizor je bio sličan nekoj nekadašnjoj bitci, sjećanje na artiljerijski dvoboj, koji im je jednostavno prikovao poglede.

“Plameni stupovi”, prošapće Paul.

Prsten crvenih očiju podigne se iznad udaljenih stijena. Grimizne vjede uokviriše nebo.

“Plamen mlaznica i laserski pištolji”, reče Jessica.

Prvi Arrakisov mjesec, prašnjavo crvene boje, podigao se iznad obzora s njihove lijeve strane i oni u tom smjeru ugledaše trag oluje – traku neobične kretnje koja se vukla pustinjom.

“To su sigurno Harkonnenovi ‘topteri u potrazi za nama’”, reče Paul. “Pogledaj samo kako pročešljavaju pustinju... kao da nastoje istrijebiti sve živo... kao kad bi ti htjela uništiti neko osinje gnijezdo.”

“Ili gnijezdo Atreida”, reče Jessica.

“Moramo potražiti neko sklonište”, reče Paul. “Poći ćemo na jug i držati se stijena. Ako nas zateknu na otvorenom...” On se osvrne i popravi omot na leđima. “Ubijaju sve što se miče.”

On zakorači niz nagib, ali istog trenutka začuje prigušeni pisak letjelice koja para zrak i ugleda tamno obličje ornitoptera nad sobom.

2.

Otac mi je jednom rekao da je poštovanje istine blizu toga da bude temelj sveukupnog morala. ‘Nešto ne može nastati ni iz čega, rekao je on. Ovo je vrlo duboka misao, shvatite li da ‘istina’ može biti potpuno nesigurna.

Iz ‘Razgovora s Muad’Dibom’ princeze Irulan

Oduvijek sam se ponosio time što mogu vidjeti stvari onakvim kakve zaista jesu”, reče Thufir Hawat. “To je glavno odličje mentata. Jednostavno ne možete prekinuti analizu podataka.”

Izgovarajući te riječi, njegovo je smežurano staro lice u tami praskozorja izgledalo smireno. Usne boje safo soka bile su mu u jednoj liniji, a iznad njih lepezasto su se širile bore.

Neki čovjek, odjeven u tuniku, bez riječi je čučao na pijesku preko puta Hawata, ostavši potpuno ravnodušan prema onome što je čuo.

Nalazili su se ispred stijene, koja se nadosila na široku i plitku udolinu. Svitanje se širilo preko raspucane linije grebena iznad bazena, optajući sve ružičastim preljevima. Ispod nadvoja je bilo hladno; suha i prodorna hladnoća preostala iz minule noći. Topli vjetar podigao se neposredno prije svanuća, ali dosad se već ohladio. Hawat je čuo cvokotanje zubi nekolicine vojnika koji su bili s njim i sjedili nešto dublje ispod stijene.

Čovjek koji je čučao nasuprot Hawata bio je Slobodnjak koji je stigao preko udoline s prvim cikom lažne zore, klizeći preko pijeska, ponirući među dine jedva uočljivim kretanjama.

Slobodnjak ispruži prst prema pijesku između njih i nacрта na njemu neki oblik. Sličio je luku iz kojeg upravo polijeće strijela. “Ima mnogo Harkonnenovih ophodnji”, reče on, a zatim podigne prst i pokaže preko grebena s kojih su se spustili Hawat i njegovi ljudi. Hawat kimne.

Mnogo ophodnji. Da.

Ali, još nije bio načisto s tim što Slobodnjak želi, što ga je brinulo. Mentatska školovanost trebala mu je omogućiti raspoznati pobudu.

Bila je to najteža noć u Hawatovom životu. Nalazio se u Tsimpou, garnizonskom seocetu, predstraži prijašnjeg glavnog grada

Kartage, kad su počela stizati izvješća o napadu. Prvo što mu je palo na pamet bilo je: ***to je samo prepad. Harkonneni nas iskušavaju.***

Ali izvješća su sve brže pristizala.

Dvije legije spustile su se u Kartagu.

Pet legija – pedeset brigada! – napalo je vojvodinu glavnu bazu u Arrakeenu.

Jedna legija na Arsunt.

Dvije borbene skupine na Razbijenu Stijenu.

A onda su izvješća postala detaljnija – među napadačima se nalaze Carevi Sardaukari, vjerojatno dvije legije. Ubrzo se također pokazalo da su napadači savršeno dobro znali kamo treba uputiti koje snage. Savršeno! Prvoklasna obavještajna služba.

Srdžba koja je počela bujati u Hawatu, zaprijetila mu je prestankom normalnog funkcioniranja njegovih mentatskih sposobnosti. Veličina napada djelovala je na njega poput fizičkog udarca.

Dok je sada čučao skriven ispod pustinjske stijene, on kimne glavom samome sebi, zaogrnuvši se poderanom i izbušenom tunikom koja ga je jedina štitila od studeni sjene.

Veličina napada.

Cijelo vrijeme je očekivao da će neprijatelj unajmiti od Ceha lake brodove za kratke, provokativne upade. Bila je to uobičajena igra u ovakvim okršajima Velikih Kuća. Laki brodovi dolazili su u pravilnim razmacima na Arrakis prevozeći začini. Hawat je poduzeo sve predostrožnosti za sprečavanje neočekivanih napada lažnih teretnih brodova za transport začina. Pretpostavljao je da u glavnom napadu neće sudjelovati više od deset brigada.

Ali, prema zadnjoj procjeni, na Arrakis se spustilo više od dvije tisuće brodova – i to ne samo teretnjaka već i fregata, izviđačkih letjelica, monitora, razarača, transportera vojnika, skladištara...

Više od stotinu brigada – deset legija!

Ni pedesetogodišnji prihod Arrakisa ostvaren na začinu ne bi bio dovoljan za pokriće troškova ovakvog pothvata.

Ne, ***ne bi bio.***

Podcijenio sam iznos koji je barun bio spreman potrošiti za napad na nas, pomisli Hawat. Iznevjerio sam svog vojvodu.

A tu je još bio i izdajica.

Poživjet ću dovoljno dugo da ga vidim ugušenog! pomisli on. ***Trebao sam ubiti onu benegeseritsku vješticu kad sam imao prigodu.*** Nije više uopće sumnjao glede toga tko ih je izdao – gospa Jessica. Svi podaci koje je doznao išli su tome u prilog.

“Vaš čovjek Gurney Halleck i dio njegovih vojnika sigurni su kod naših prijatelja krijumčara” reče Slobodnjak.

“Dobro.”

Gurney će, dakle, otići s ovog paklenskog planeta. Nismo, znači, svi gotovi.

Hawat se osvrne i pogleda četvu svojih ljudi. Kad je pala noć, imao je uza se tri stotine najboljih boraca. Sada ih je preostalo jedva dvadesetak, a čak polovina bila je ranjena. Neki su sada spavali, stojeći i tek oslonjeni o stijenu ili opruženi na pijesku ispod stijene. Njihov zadnji ‘topter, kojeg su koristili kao površinsko vozilo za prijevoz ranjenika, otkazao je malo prije zore. Uništili su ga laserskim pištoljima i sakrili ostatke, a zatim se probili do ovog skrivenog mjesta na rubu bazena.

Hawat je tek približno naslućivao gdje se trenutno nalaze – otprilike dvije stotine kilometara jugoistočno od Arrakeena. Glavi putovi između siečkih zajednica Zaštitnog Zida išli su negdje južnije.

Slobodnjak koji je čučao nasuprot Hawata zabaci kapuljaču i skine kapu pustinjskog odijela, otkrivši pješčanu kosu i bradu. Kosa mu je bila začešljana unatrag pa mu je do izražaja došlo visoko čelo. Imao je nedokučive oči, čija je potpuno plava boja potjecala od začinske hrane. Brada i brkovi bili su mu zamrljani sjedne strane usta, a dlačice slijepljene od pritiska zavinate sabirne cijevi koja je vodila iz priključnica za nos.

Čovjek izvadi ove priključnice i ponovno ih namjesti, a zatim protrlja ožiljak pokraj nosa.

“Ako noćas budete prešli preko sinka” reče Slobodnjak, “nemojte koristiti štitnike. Postoji procjep u zidu...” Okrene se na petama i pokaže prema jugu. “...tamo, a do erga je otvoreni pijesak. Štitnici bi privukli...” On zastane na trenutak, “...crva. Oni obično ne zalaze ovamo, ali štitnik bi sigurno domamio barem jednog.”

Kazao je ‘crv’, pomisli Hawat, a namjeravao je reći nešto drugo. Što? I što hoće od nas?

Hawat uzdahne.

Nije se mogao sjetiti kad je ranije bio ovako umoran. Energetske pilule nisu mogle ublažiti klonulost mišića koju je osjećao.

Ti prokleti Sardaukari!

Osjetivši odjednom ogorčenost prema sebi samome, suoči se s mislima o vojnicima-fanaticima i carskoj izdaji koju su oni predstavljali. Mentatska procjena podataka jasno mu je govorila da nema nikakvih

izgleda da o ovoj izdaji govori pred Velikim Vijećem Landsraada, od kojeg se jedino mogla očekivati pravda.

“Želite li otići do krijumčara?” upita Slobodnjak.

“Je li to moguće?”

“Put je dug.”

Slobodnjaci ne vole reći ne, spomenuo mu je jednom Idaho. Hawat nastavi: “Još mi nisi rekao mogu li tvoji ljudi pomoći mojim ranjenicima?”

“Oni su ranjenici.”

Svaki put taj isti vražji odgovor!

“Znamo da su ranjenici”, odbrusi Hawat. “Nije stvar u tome...”
“Smiri se, prijatelju”, upozori ga Slobodnjak. “Što kažu tvoji ranjenici? Ima li među njima i takvih koji shvaćaju da je tvome plemenu potrebna voda?”

“Nismo razgovarali o vodi”, reče Hawat. “Mi...”

“Shvaćam tvoje protivljenje”, reče Slobodnjak. “Oni su tvoji prijatelji, tvoji suplemenici. Imate li vode?”

“Ne mnogo.”

Slobodnjak pokaže rukom na Hawatovu tuniku, ispod koje se mjestimice nazirala koža. “Bili ste zatečeni unutar sieča bez pustinjaških odijela. Morate donijeti odluku o vodi, prijatelju.”

“Možemo li računati na tvoju pomoć, uz dobru naknadu?”
Slobodnjak slegne ramenima. “Nemate vode.” On baci pogled na skupinu iza Hawata. “Koliko ranjenika si spreman izgubiti?”

Netremice gledajući u sugovornika, Hawat na trenutak ne odgovori ništa. Kao mentatu, bilo mu je jasno da je veza među njima u prekidu. Riječi ovdje nisu povezivane na normalan način.

“Ja sam Thufir Hawat”, reče on. “Ovlašten sam govoriti u ime vojvode. Mogu se zadužiti na račun tvoje pomoći. Potrebna mi je tek ograničena pomoć, tek toliko da dovoljno dugo sačuvam snagu i ubijem izdajnika koji misli izbjeći osvetničku ruku.”

“Želiš, dakle, da sudjelujem u osveti?”

“Sam ću provesti osvetu. Želim se jedino osloboditi odgovornosti za ranjenike.”

Slobodnjak nabere obrve. “Kako možeš biti odgovoran za ranjenike? Pa oni su sami sebi odgovorni. Problem je voda, Thufire Hawate. Želiš li da ja odlučim umjesto tebe?”

Čovjek stavi ruku na oružje koje je imao skriveno ispod odore. Hawat se napne, pitajući se: *radi li se i ovdje o izdaji?*

“Čega se bojiš?” upita ga Slobodnjak.

Ah, ti ljudi i njihova uznemirujuća neposrednost! “Glava mi je ucijenjena”, odgovori on oprezno.

“Ah-h-h-h.” Slobodnjak spusti ruku s oružja. “Misliš da smo bizantinski ološ. Ne poznaješ nas. Harkonneni nemaju dovoljno vode da bi njome potkupili čak ni naše najmanje dijete.”

Ali su ipak platili Cehu za prijevoz dvije tisuće borbenih brodova, pomisli Hawat. Visina te cijene još ga je zbunjivala.

“Obojica se borimo protiv Harkonnena”, reče Hawat. “Zar ne bismo trebali imati zajedničke probleme i način ratovanja s njima?” “Zajednički su nam” odgovori Slobodnjak. “Vidio sam te kako se boriš protiv Harkonnena. Dobar si ratnik. Bilo bi trenutaka kad bih te volio imati uza sebe.”

“Trebaš samo reći gdje i kada ti moje oružje može biti na usluzi”, reče Hawat.

“Tko to zna?” upita Slobodnjak. “Harkonnenovih snaga ima posvuda. Ali ti još nisi donio odluku o vodi. Ili možda želiš da to učine sami ranjenici?”

Moram biti oprezan, pomisli Hawat. Ovdje ima nešto što ne razumijem.

Pa nastavi: “Bi li mi otkrio svoj način? Arakiški način?” “Razmišljanje stranca”, reče Slobodnjak glasom u kojem se osjećao podrugljiv prizvuk. On pokaže u smjeru sjeverozapada, preko vrha grebena. “Promatrali smo vas noćas kako dolazite preko pijeska.” On spusti ruku. “Zadržavaš svoje ljude na trusnoj strani dine. To nije dobro. Nemate pustinjska odijela niti vodu. Nećete dugo izdržati.” “Nije se lako priučiti na Arrakis”, odgovori Hawat.

“Točno. Ali mi smo ubijali Harkonnene.”

“Što vi radite s ranjenicima?” upita Hawat.

“Zar čovjek ne zna kad ga vrijedi spašavati?” odgovori protupitanjem Slobodnjak. “Tvoji ranjenici znaju da nemate vode. I ranjenici i zdravi moraju misliti na budućnost plemena.”

Budućnost plemena, pomisli Hawat. Plemena Atreida. **Ima smisla u tome**. Prisili se postaviti pitanje koje je dosad izbjegavao.

“Imaš li kakvih vijesti o mom vojvodi ili o njegovom sinu?” Nedokučive plave oči podignu se prema Hawatu. “Vijesti?” “Kakva im je sudbina?!” uzvikne Hawat.

“Sudbina je za sve ista”, odgovori Slobodnjak. “Govore da se tvoj vojvoda suočio sa svojom sudbinom. Što se tiče Lisan al-Gaiba, njegovog sina, sve je u Lietovim rukama. Liet nije ništa rekao.”

Znam odgovor i bez pitanja, pomisli Hawat.

Osvrne se prema svojim ljudima. Svi su već bili budni i čuli njihov razgovor. Gledali su nekud preko pijeska, dok im se na licu čitalo shvaćanje neumoljivosti: nije bilo povratka na Caladan, a sada je i Arrakis bio izgubljen.

Hawat se ponovno okrene prema Slobodnjaku. “Jesi li čuo nešto o Duncanu Idahu?”

“Nalazio se u velikoj kući kad je štitnik isključen”, odgovori Slobodnjak. “Samo sam to čuo... i ništa više.”

Ona je isključila štitnik i pustila unutra Harkonnene, pomisli on. Ovoga puta sam ja sjedio leđima okrenut vratima. Kako je to mogla učiniti kad je time izdala i rođenog sina? Ali... tko zna kakve se misli motaju po glavama tih benegeseritskih vještica... ako se to uopće mogu nazvati misli.

Hawat pokuša progutati slinu kroz suho grlo. “Kada ćeš nešto saznati o dječaku?”

“Malo znamo o onome što se događa u Arrakeenu”, reče Slobodnjak, slegnuvši ramenima. “Tko zna?”

“Možete li ipak doznati?”

“Možda.” Slobodnjak protrlja ožiljak pokraj nosa. “Reci mi, Thufire Hawate, znaš li nešto o velikom oružju koje su Harkonneni upotrijebili?”

Artiljerija, pomisli Hawat s gorčinom. Tko bi mogao pomisliti da će koristiti artiljeriju u ovom dobu štitnika?

“Misliš na artiljeriju koju su upotrijebili za zarobljavanje naših ljudi u špiljama”, reče on. “Imam tek neko... teorijsko... znanje o tom eksplozivnom naoružanju.”

“Svaki čovjek koji se povuče u špilju sa samo jednim otvorom zaslužuje smrt”, reče Slobodnjak.

“Zašto pitaš za to oružje?”

“Liet to želi.”

Želi li od nas, upita se Hawat. I nastavi: “Jesi li došao ovamo tražiti podatke o velikim topovima?”

“Liet želi ispitati to oružje.”

“Pa onda krenite i uzmite jedan top”, odbrusi Hawat.

“Da”, odgovori Slobodnjak. “Učinili smo to. Uzeli smo to oružje i sakrili ga na mjesto gdje ga Stilgar može proučiti za Lieta i gdje ga Liet osobno može vidjeti, bude li to želio. Ali, sumnjam u to: oružje nije baš najbolje. Slabog je sastava za Arrakis.”

“Uzeli ste... top?” upita Hawat.

“Nakon dobre borbe”, odgovori Slobodnjak. “Izgubili smo samo dva čovjeka, a prolili vodu iz više od stotinu njihovih.”

Uz svaki top nalazili su se Sardaukari, pomisli Hawat. Ovaj pustinjski luđak govori tako nehajno o gubitku svega dva čovjeka u ***borbi sa Sardaukarima!***

“Ne bismo ni tu dvojicu izgubili da tamo nije bilo onih koji su se borili na strani Harkonnena”, reče Slobodnjak. “Ima među njima dobrih ratnika.”

Jedan od Hawatovih ljudi pride hramajući i pogleda Slobodnjaka, koji je još čučao. “Govoriš li to o Sardaukarima?”

“Da, govori o Sardaukarima”, odgovori Hawat.

“Sardaukari!” reče Slobodnjak s prizvukom radosti u glasu. “Ah-h-h, a tome se, znači, radi! Baš smo proveli dobru noć. Sardaukari. Koja Legija? Znaš li?”

“Mi... ovaj... ne znamo”, reče Hawat.

“Sardaukari”, ponovi Slobodnjak. “Nosili su, međutim, harkonenove odore. Nije li to čudno?”

“Car ne želi da se pročuje njegova umiješanost u borbi protiv jedne Velike Kuće”, reče Hawat.

“Ali znaš da su to Sardaukari.”

“Tko sam ja?” upita Hawat s prizvukom gorčine.

“Ti si Thufir Hawat”, odgovori čovjek poslovnim glasom. “No, dobro, već ćemo sve saznati. Poslali smo trojicu koje smo uhvatili Lietovim ljudima na ispitivanje.”

Hawatov časnik progovori polako, dok mu se u svakoj riječi naziralo nevjerovanje: “Vi ste... uhvatili Sardaukare?”

“Samo trojicu” odgovori Slobodnjak. “Dobro su se borili.”

Da smo se barem imali vremena povezati s tim Slobodnjacima, pomisli Hawat, ne mogavši obuzdati plimu tuge. Da smo ih barem stigli obučiti i naoružati. Velika ***Majko, kakvu smo onda borbenu silu mogli imati!***

“Možda oklijevaš zbog brige za Lisan al-Gaiba”, reče Slobodnjak. “Ako je on stvarno Lisan al-Gaib, onda mu ništa ne može biti. Ne razbijaj glavu oko nečega što još nije dokazano.”

“Služio sam kod... Lisan al-Gaiba”, reče Hawat. “Njegova sigurnost je moja briga. Zavjetovao sam se na to.”

“Zavjetovao si se njegovoj vodi?”

Hawat baci pogled na svog časnika koji je i dalje zurio u Slobodnjaka, a zatim ponovno vrati pažnju na čučecu pojavu. “Da, njegovoj vodi.”

“Želiš li se vratiti u Arrakeen, na mjesto njegove vode?”

“U... da, na mjesto njegove vode.”

“Zašto nisi odmah rekao da je u pitanju voda?” Slobodnjak ustane i pričvrsti nosne utičnice.

Hawat daje glavom znak svom časniku da se vrati ostalima. Čovjek umorno slegne ramenima i poslušša. Hawat začuje kako ljudi nešto potihlo započnu razgovarati.

Slobodnjak nastavi: “Uvijek postoji put do vode.”

Iza Hawata jedan čovjek opsuje. Časnik ga pozove: “Thufire! Umro je Arki.”

Slobodnjak stavi šaku na uho. “Zavjet vode! To je znak!” Pogleda Hawata. “Imamo u blizini mjesto za prihvat vode. Da pozovem svoje ljude?”

Časnik priđe Hawatu i reče mu: “Thufire, nekoliko ljudi ostavilo je žene u Arrakeenu. Oni su... ovaj, znaš već kako je u ovakvom trenutku.”

Slobodnjak je i dalje držao šaku na uhu. “Je li to zavjet vode, Thufire Hawate?” upita on.

Hawatov mozak je munjevito radio. Osjetio je sada na što Slobodnjak cilja, ali se bojao reakcije umornih ljudi pod stijenom kad budu shvatili o čemu se radi.

“Zavjet vode”, reče Hawat.

“Neka nam se plemena ujedine”, reče Slobodnjak, spustivši šaku.

Kao da je to bio signal, četiri čovjeka skliznu sa stijene nad njima. Ubrzo udoše pod zaklon, omotaše mrtvaca u tkaninu, podignu ga i započnu trčati s ovim teretom duž zida s desne strane grebena. Njihova hitra stopala podizala su oblačiće prašine.

Sve je bilo gotovo prije nego su Hawatovi umorni ljudi stigli doći k sebi. Skupina s lešom, koji je obmotan tkaninom sličio ovećoj vreći, već je zašla za jednu stijenu.

Jedan od Hawatovih ljudi poviče: “Kuda su otišli s Arkijem? Pa on je...”

“Nose ga... sahraniti”, reče Hawat.

“Slobodnjaci ne sahranjuju svoje mrtvace!” uzvikne čovjek. “Ne pale ti trikovi kod nas, Thufire. Znamo mi što oni rade. Arki je bio jedan od...”

“Raj čeka svakoga tko umre u službi Lisan al-Gaiba”, reče Slobodnjak. “Ako je točno da ste u službi Lisan al-Gaiba, tako ste

barem rekli, čemu onda to oplakivanje? Sjećanje na nekoga tko je umro na taj način bit će zauvijek živo.”

Ali Hawatovi ljudi se nastaviše primicati, ljutih izraza lica. Jedan od njih dohvati laserski pištolj i započne ga izvlačiti.

“Ni makac dalje!” odbrusi mu Hawat. Trudio se obuzdati umor koji mu je lomio mišiće. “Ovi ljudi poštuju naše mrtve. Običaji se razlikuju, ali značenje im je isto.”

“Istopit će Arkija zbog njegove vode” odgovori nepopustljivo čovjek s laserskim pištoljem.

“Zar to tvoji ljudi žele nazočiti ceremoniji”, upita Slobodnjak.

On čak i ne shvaća u čemu je problem, pomisli Hawat. Naivnost Slobodnjaka bila je zastrašujuća.

“Zabrinuti su za sudbinu pokojnika kojeg su poštovali i bio im je drag”, reče Hawat.

“Postupit ćemo s vašim drugom uz iste počasti koje uživaju naši ljudi”, odgovori Slobodnjak. “To je zavjet vode. Poznajemo obrede. Čovjekovo tijelo samo je njegovo; jedino voda pripada plemenu.”

Hawat brzo progovori, budući da se čovjek s laserskim pištoljem približio još jedan korak. “Hoćete li sada pomoći našim ranjenicima?”

“Pa zavjetovali smo se na to”, odgovori Slobodnjak. “Učinit ćemo za vas ono što činimo za članove svog plemena. Najprije vas sve moramo odjenuti i pobrinuti se za ostale potrebe.”

Čovjek s laserskim pištoljem zastane.

Hawatov časnik reče: “Kupujemo li mi to pomoć Arkijevom... vodom.”

“Ništa ne kupujemo”, odgovori Hawat. “Pridružili smo se ovim ljudima.”

“Običaji se razlikuju”, promrmlja jedan od ljudi.

Hawatu malo lakne.

“I pomoći će nam da stignemo do Arrakeena?”

“Poubijat ćemo sve Harkonnene”, reče Slobodnjak, nacerivši se pritom. “I Sardaukare.” Povuče se korak unatrag, postavi šake oko ušiju pa zabacivši malo glavu započne osluškiivati. A onda spusti ruke i reče: “Dolazi neka letjelica. Sakrijte se ispod stijene i ne mičite se.”

Na Hawatov znak rukom ljudi poslušашe.

Slobodnjak uhvati Hawata za ruku i povuče ga prema ostalima. “Borit ćemo se kad dođe trenutak za borbu”, reče čovjek, a zatim posegne u nabore odore, izvadi odande kavez i izvuče iz njega neku životinjicu.

Hawat prepozna sićušnog šišmiša. Životinjica okrenu glavu i Hawat primijeti njene potpuno plave oči.

Umirujući ga, Slobodnjak pogladi šišmiša nešto mu tiho čavrljajući. Zatim se nagne prema glavi životinjice i s jezika pusti kap sline u podignuta šišmiševa usta. Šišmiš raširi krila, ali ostane na Slobodnjakovoj ruci. Čovjek uzme jednu cjevčicu, podigne je do šišmiševe glave i nešto promrmlja u nju; a onda visoko baci životinjicu i pusti je u zrak.

Šišmiš prhne iza grebena i nestane s vidika.

Slobodnjak sklopi kavez i ponovno ga spremi u nabore svoje odore. Ponovno zabaci glavu, osluškujući. “Pročešljavaju gornje terene”, reče on. “Pitam se koga tamo traže.” “Znaju da smo se povukli u ovom smjeru”, reče Hawat.

“Čovjek nikada ne smije pretpostaviti da je on jedina lovina” reče Slobodnjak. “Pogledaj na drugu stranu bazena. Vidjet ćeš nešto.”

Vrijeme je teklo.

Hawatovi ljudi se uskomešaše i započnu nešto šaputati.

“Budite nečujni poput uplašениh životinja”, opomene ih Slobodnjak prigušenim glasom.

Hawat opazi neku kretanju blizu suprotnog grebena – žučkasta mrlja na žučkastoj podlozi.

“Moj mali prijatelj nosi svoju poruku”, reče Slobodnjak. “On je dobar glasnik – bilo danju ili noću. Bit će mi žao ako ga izgubim.”

Kretnje s druge uleknuća nestane. Na pješčanom prostranstvu promjera četiri ili pet kilometra nije preostalo ništa drugo osim sve snažnijeg tlaka dnevne vrućine – titravi stupovi zraka koji se diže.

“A sad se sasvim smirite”, prošaputa Slobodnjak.

Kolona gegavih pojava izbije iz jednog procjepa u suprotnom grebenu i krene ravno preko uleknuća. Hawatu se učini da se radi o Slobodnjacima, iako im je kretanje bilo neobično nevješto. Izbrojao je šestoricu ljudi kako se teškog koraka kreću preko dina.

Sa desne strane, iza Hawatove skupine, začuje se u visini lepet ornitopterovih krila. Letjelica se pojavi iznad grebena gdje su se oni nalazili skriveni: atreidski ‘topter išaran harkonenskim ratnim bojama. Letjelica se uputi prema ljudima koji su prelazili preko uleknuća.

Skupina se zaustavi na prijevoju dine i mahne.

‘Topter napravi maleni krug iznad njih, a zatim se vrati nešto unatrag i spusti se ispred Slobodnjaka, podignuvši oblak prašine. Iz ‘toptera iskočiše petorica i Hawat ugleda svjetlucanje štitnika koji su odbijali zrnca prašine i pijeska; trenutak zatim u čvrstim i odlučnim

kretnjama ljudi iz letjelice on prepozna karakterističan nastup Sardaukara.

“Auhh! Pa oni koriste svoje glupe štitnike”, prosikće Slobodnjak pokraj Hawata, a zatim baci pogled prema otvorenom južnom zidu uleknuća.

“To su Sardaukari”, prošapće Hawat.

“Dobro.”

Oblikujući polukrug, Sardaukari se približiše skupini Slobodnjaka koja ih je čekala. Isukane oštrice odbijale su sunčeve zrake. Slobodnjaci su stajali u zbijenoj skupini, naizgled ravnodušni.

Odjednom, iz pjeska oko ove dvije grupe iznikoše Slobodnjaci. Trenutak zatim, našli su se i pokraj ornitoptera, a zatim u njemu.

Oblak uskovitlane prašine obavio je žestoko komešanje na mjestu susreta tih dviju skupina.

A onda se prašina slegla. Ostali su stajati samo Slobodnjaci.

“Ostavili su samo tri čovjeka u ‘topteru”, reče Slobodnjak pokraj Hawata. “Sretna okolnost. Nismo morali oštetiti letjelicu dok smo je preuzimali.”

Iza Hawata jedan čovjek prošapće “Pa to su bili Sardaukari!”

“Jesi li primijetio kako se dobro bore?” upita Slobodnjak.

Hawat duboko udahne zrak. Počeo je osjećati nagorjelu prašinu oko sebe, toplinu, suhoću. Nimalo manje suhim glasom odgovori: “Da, vrlo su se dobro borili.”

Zarobljeni ‘topter uzleti uz bučni lepet krila, a zatim krene prema jugu, započevši strmi uspon.

Slobodnjaci, dakle, znaju upravljati i ‘topterima, pomisli Hawat.

Na udaljenoj dini, jedan Slobodnjak mahne zelenom četvrtastom tkaninom: jednom... dva puta.

“Još ih dolazi!” procijedi kroz zube Slobodnjak pokraj Hawata. “Budite spremni. Nadao sam se da ćemo se moći povući bez novih problema.”

Problema, pomisli Hawat.

Sljedećeg je trenutka ugledao dva nova ‘toptera kako se sa zapada obrušavaju prema mjestu na kojem se odjednom nije vidio ni jedan Slobodnjak. Na poprištu minule bitke, preostalo je samo osam plavih mrlja – tijela Sardaukara u harkonenovim odorama.

Još jedan ‘topter sklizne preko zida grebena iznad Hawata. On osjeti kako ga je nešto štreknulo kad je ugledao letjelicu: veliki transporter trupa. Letio je polagano potpuno raširenih krila – što je

značilo da je potpuno opterećen – sličan divovskoj ptici koja se vraća u gnijezdo.

U daljini, grimizni snop laserskog pištolja sine iz jednog ‘toptera koji se obrušavalo. Zraka zapara pijeskom, podignuvši oštar trag prašine za sobom.

“Kukavice!” progundā Slobodnjak pokraj Hawata.

Transporter trupa uputi se prema mjestu gdje su ležali leševi u plavim odorama. Krila su mu bila sasvim raširena, da bi se, trenutak prije nego je dodirnuo pijesak, brzo skupila.

Hawatovu pažnju privuče odbljesak sunca o nešto metalno na jugu: bio je to ‘topter koji se obrušavao s krilima čvrsto pripijenim uz bokove i mlaznicama koje su sličile na zlatni plamen na tamno-srebrnastom sivilu neba. Bacio se poput strijele prema transporteru trupa, koji nije imao uključen štitnik zbog okolne laserske aktivnosti. ‘Topter se nije zaustavio, niti promijenio smjer, već se strmoglavio ravno u transporter.

Plamena grmljavina razleže se bazenom. Posvuda unaokolo sa zidova grebena započnu sa rušiti stijene. Crveno-narančasti gejzir šikne prema nebu s pijeska gdje su se nalazili transporter i prateći ‘topteri; sve je bilo zahvaćeno plamenom.

Bio je to Slobodnjak koji je uzletio u zarobljenom ‘topteru, pomisli Hawat. Svjesno se žrtvovao za uništenje onog transportera. Velika Majko! Kakvi su to borci ovi Slobodnjaci?

“Dobar potez” reče Slobodnjak pokraj Hawata. “U nosaču se moralo nalaziti najmanje tri stotine vojnika. Moramo se sada pobrinuti o njihovoj vodi i nabaviti novu letjelicu.” On zakorači da izađe iz sjene stjenovitog svoda ispod kojeg su bili skriveni.

Međutim, istog trenutka prava kiša plavih odora sruši se sa zida grebena iznad njega, mekano dodirujući tlo zahvaljujući uporabi suspenzora. Hawat u trenu primijeti da su to Sardaukari: gruba lica obuzeta ratničkim ludilom. Nisu imali uključene štitnike, a svaki je u jednoj ruci držao nož, a u drugoj ošamućivač.

Munjevito bačen nož pogodi Slobodnjaka u vrat; Hawatov prijatelj zatetura unatrag, dok mu se lice zgrči od bola. Prije nego ga je hitac iz ošamućivača bacio u Carstvo tame, Hawat je imao vremena tek izvući nož.

3.

Muad'Dib je stvarno mogao vidjeti Budućnost, ali morate shvatiti granice njegove moći. Da biste to učinili, razmislite malo o vidu. Imate oči, ali ne možete vidjeti bez svjetla. Ako ste na najnižoj točki neke doline, ne možete vidjeti preko njenih najviših rubova. Isto tako, Muad'Dib ne može uvijek spoznati tajanstvenu zemlju dolazećeg vremena. Govori nam da samo jedna mračna proročka odluka, možda tek zamjena jedne riječi drugom, može promijeniti ukupni izgled budućnosti. Govori nam: 'Vizija vremena je široka, ali kad prođeš kroz nju, vrijeme postaje uska vrata! On se uvijek odupirao iskušenju da izabere jasan, siguran kurs, upozoravajući nas: 'Taj put neizbježno vodi u stagnaciju.'

Iz 'Buđenja Arrakisa' princeze Irulan

Kad su se iz noći nad njima pojavili ornitopteri, Paul uhvati majku za nadlakticu i reče: "Ne miči se!"

A onda na mjesecini ugleda predvodničku letjelicu, primijeti način na koji su joj se krila skupila potpomažući kočenje prilikom spuštanja i brzo prelijetanje sigurnih ruku po kontrolnim uređajima. "To je Idaho", izusti.

Vodeća letjelica i njeni pratitelji spustiše se u udolinu poput jata ptica koje su doletjele u gnijezdo. Idaho izađe iz 'toptera i potrči prema njima prije nego se podignuta prašina slegla. Za njim krenuše dvije pojave u odorama Slobodnjaka. Paul prepozna jednu: visoki Kynes, s bradom boje pijeska.

"Ovuda!" dovikne im Kynes i skrene ulijevo.

Iza Kynesa ostali su Slobodnjaci prebacivali cerade preko ornitoptera. Eskadrila se uskoro pretvorila u niz blagih dina.

Idaho zastane ispred Paula i pozdravi ga vojnički: "Gospodaru, Slobodnjaci imaju privremeno sklonište u blizini gdje bismo..."

"A što je s onim tamo?"

Paul pokaže na plamen iznad udaljenog grebena – plameni jezici i grimizni snopovi laserskih pištolja koji su parali pustinju.

Rijedak smiješak pojavi se na Idahovom okruglom, staloženom licu. "Gospodaru... ostavio sam im malo izne..."

Žarko bijela svjetlost sukne pustinjom – blistava poput sunca – od čega im se sjene oštro ocrtашe na stjenovitom tlu. Idaho munjevito

zgrabi jednom rukom Paula za nadlakticu, a drugom Jessicu za rame i povuče ih s izloženog mjesta u bazen. Tek što su pali na pijesak, iznad njih zatutnji grmljavina eksplozije. Silina njenog udarnog vala raspršila je unaokolo dijelove stijene na kojoj su do maloprije stajali.

Idaho sjedne i započne se čistiti od pijeska.

“Pomislila sam da su obiteljski atomici...”, reče Jessica.

“Podmetnuo si im štitnike tamo”, reče Paul.

“Jedan veliki... i to uključen na najjače”, odgovori Idaho. “Čim ga je dodirnuo laserski snop...” On slegne ramenima.

“Subatomska fuzija”, reče Jessica. “To je opasno oružje.”

“Ne oružje, moja gospo, već obrana. Taj ološ će ubuduće dva puta razmisliti prije nego ponovno upotrebi laserske pištolje.”

Slobodnjaci iz ornitoptera pojavise se nad njima. Jedan im se obrati prigušenim glasom: “Moramo u zaklon, prijatelji.”

Paul sam ustane, a Idaho pomogne Jessici.

“Eksplozija će privući svačiju pažnju, gospodine” reče Idaho.

Gospodine, pomisli Paul.

Ta mu je riječ zvučala vrlo neobično kad je njemu bila upućena. Gospodar je oduvijek bio njegov otac.

Odjednom osjeti kako ga je nejasno uhvatila proročka sposobnost; osjetio je u sebi nazočnost pomamne kolektivne svijesti, koja je čovječji svemir tjerala u kaos. Od te vizije tako zadrhti da je morao dopustiti Idahu da ga vodi duž ruba bazena do nekog kamenog svoda. Ovdlašnji Slobodnjaci su ovdje, koristeći statički kompresor, načinili otvor koji je vodio u pješčana njedra.

“Mogu li vam ponijeti vreću, gospodine?” upita Idaho.

“Nije teška, Duncane”, reče Paul.

“Nemate tjelesni štitnik” reče Idaho. “Hoćete li moj?” On pogleda prema udaljenom grebenu. “Doduše, najvjerojatnije još neko vrijeme neće biti još pucnjave iz laserskih pištolja.”

“Zadrži svoj štitnik, Duncane. Tvoja je desnica sasvim dovoljna zaštita za mene.”

Jessica primijeti da je ova pohvala djelovala na Idaha, koji se primaknuo bliže Paulu; pa pomisli: **dobro zna kako treba postupati sa svojim ljudima.**

Slobodnjaci ukloniše kameni poklopac, ispod kojeg se ukazao ulaz u prirodni pustinjski podzemni kompleks. Otvor je bio dobro maskiran.

“Ovuda”, reče jedan od Slobodnjaka, povevši ih kamenim stubama u tamu.

Iza njih kameni poklopac ugasi mjesecinu. Istog trena ispred njih se pojavi prigušeno zeleno svjetlo, obasjavši stube i kamene zidove koji su skretali ulijevo. Slobodnjaci u pustinjским odijelima bili su sada posvuda oko njih, potiskujući ih nadolje. Skrenuli su iza zavoja, a zatim novim prolazom ponovno krenuli nadolje. Na njegovom kraju čekala ih je gruba špilja.

Pred njima je stajao Kynes sa zabačenom kapuljačom svog jubba-ogrtača. Vratni dio njegovog pustinjskog odijela presijavao se na zelenkastom svjetlu. Dugačka kosa i brada bile su mu razbarušene. Potpuno plave oči ispod gustih obrva sličile su na dva tamna bunara.

U trenutku susreta, *Kynes se zapita u sebi: Zašto pomažem ovim ljudima?* To je najopasniji pothvat kojeg sam ikada poduzeo. Mogla bi me snaći zla sudbina, kao i njih.

Zatim podigne bezazlen pogled prema Paulu i ugleda pred sobom dječaka koji je naglo odrastao; znao je potisnuti bol, a sve drugo osim vojvodskog držanja, koje mu je sada jedino pristajalo, odbaciti od sebe. Istog trena, Kynesu postane jasno da vojvodstvo nije umrlo s vojvodom – i dalje živi u ovom dječaku i nikako to ne treba olako shvatiti.

Jessica se osvrne po prostoriji, pomno je promotrivši svojim benegeseritskim očima: laboratorij, civilno mjesto puno kutova i kvadrata u starinskom duhu.

“Ovo je jedna od carskih ekoloških istraživačkih stanica koju je moj otac želio za istaknutu bazu”, reče Paul.

Njegov otac je želio, pomisli Kynes.

A onda se ponovno zapita: Pravim li ja to budalu od sebe pomažući ovim bjeguncima? Zašto to činim? Bilo bi tako jednostavno sada svršiti s njima i tako steći povjerenje Harkonnena.

Paul se povede za majčinim primjerom i dobro promotri prostoriju; posebno uoči radni stol koji se protezao s jedne strane i gole stijene koje su predstavljale zidove. Na stolu se nalazilo mnoštvo instrumenata: brojčanici su sjajili pokraj koordinatnih ravnina iz kojih su virile izbrazdane staklene šipke. U prostoriji se osjećao snažan miris ozona.

Nekoliko Slobodnjaka započe nešto raditi u jednom skrivenom kutu odakle se začuju novi zvuci: kašljanje strojeva, škripa prijenosnog remenja.

Paul baci pogled prema kraju prostorije i tamo, naslagane uza zid, ugleda kaveze s malim životinjama.

“Točno ste prepoznali mjesto”, reče Kynes. “Za što biste ga vi iskoristili, Paule Atreidu?”

“Da od ovog planeta načinim svijet pogodan za život ljudi”, reče Paul.

Možda je to razlog što im pomažem, pomisli Kynes.

Buka strojeva odjednom prestane i sve utone u tišinu. Iz kaveza se iznenada začuje cijuk neke životinje, ali isto tako brzo zamukne kao da se zbog nečega predomislila.

Paul ponovno posveti pažnju kavezima i primijeti da su životinje šišmiši smeđih krila. Automatska hranilica pružala se iz zida pokraj kaveza.

Jedan Slobodnjak izađe iz skrivenog dijela prostorije i obrati se Kynesu: “Liete, uređaji za generiranje polja ne rade. Ne mogu nas više skrivati od detektora blizine.”

“Možeš li ih popraviti?” upita Kynes.

“Ne brzo. Pričuvni dijelovi...” Čovjek slegne ramenima.

“Da”, odgovori Kynes. “Onda ćemo se morati snaći bez uređaja. Donesi s površine ručnu crpku za zrak.”

“Odmah!” Čovjek požuri van.

Kynes se ponovno okrene prema Paulu. “Sviđa mi se vaš odgovor.”

Jessica primijeti naglašenu blagost čovjekovog glasa. Bio je to kraljevski glas, naviknut na izdavanje naredbi. Nije joj ni promaklo da su mu se obratili s ‘Liete’. Liet je bio slobodnjački alter ego, drugo lice mirnog planetologa.

“Vrlo smo vam zahvalni što nam pomažete, doktore Kynes”, reče ona.

“Hm-m-m, vidjet ćemo”, odgovori Kynes, a zatim kimne jednom od svojih ljudi. “Začinsku kavu u moju sobu, Šamire.”

“Odmah, Liete!” odgovori čovjek.

Kynes pokaže na lučni otvor u zidu prostorije. “Ovuda, molim.”

Jessica si dopusti kraljevski pokret glavom prije nego je prihvatila poziv. Primijetila je kako je Paul rukom dao znak Idahu da postavi stražu pokraj ulaza.

Na kraju prolaza, dugačkog svega dva koraka, nalazila su se teška vrata koja su vodila u četvrtastu sobu, osvjetljenu zlatnim sjajnim kuglama. Dok je ulazila, Jessica pogladi rukom vrata i s iznenađenjem ustanovi da se radi o plastičnom čeliku.

Paul napravi dva-tri koraka kroz sobu i spusti na pod svoj zavežljaj. Iza sebe je začuo da se vrata zatvaraju pa pogledom brzo

prouči prostoriju: zidovi su prirodna stijena boje curryja, dugački oko osam metara; s desne strane zid je bio obložen metalnim arhivskim ormarima. Niski radni stol, s mliječno-bijelom površinom, unutar prošaranom žutim mjehurima, zauzimao je sredinu prostorije. Okruživale su ga četiri suspenzorska stolca.

Kynes prođe pokraj Paula i pridrži Jessici stolac. Ona sjedne, primijetivši pritom da njen sin pomno promatra sobu.

Paul je još trenutak ostao stajati. Jedva zamjetna nepravilnost u zračnim strujama prostorije odavala mu je da postoji tajni izlaz s njegove desne strane, negdje iza arhivskih ormara.

“Sjednite, Paule Atreide”, reče mu Kynes.

Kako mi samo lukavo izbjegava titulu, pomisli Paul. Ali on ipak prihvati ponuđeni stolac i ostane šutjeti dok je Kynes sjedao.

“Osjetili ste da bi Arrakis mogao biti raj”, reče Kynes.

“Međutim, kao što vidite, Carstvo šalje ovamo samo svoje uvježbane vazale, lovce na začini!”

Paul podigne palac s vojvodskim pečatom na prstenu. “Vidite li ovaj prsten?”

“Vidim.”

“Znate li što on znači?”

Jessica se oštro okrene i pogleda sina.

“Otac vam leži mrtav u ruševinama Arrakeena”, odgovori

Kynes. “Tehnički gledano, vi ste vojvoda.”

“Ja sam vojnik Carstva”, reče Paul. “Tehnički gledano, vazal.”

Kynesovo lice se smrači. “Bez obzira na to što vam nad očevim truplom stoje Sardaukari?”

“Sardaukari su jedno, a zakonita osnova mojih ovlasti drugo”, odgovori Paul.

“Arrakis ima svoj način za određivanje tko će nositi plašt vlasti” reče Kynes.

Okrenuvši se pogledati ga, Jessica pomisli: Ima nešto čelično u ovom čovjeku; taj čelik nikakva hrđa još nije nagrizla... a nama je čelik potreban. Paul se izlaže opasnosti.

Paul reče: “Sardaukari na Arrakisu predstavljaju mjeru koliko se naš voljeni Car bojao moga oca. Sada ću ja biti taj koji će Caru Padišahu pružiti razloge za strah...”

“Mladiću”, reče Kynes, “postoje stvari koje ne...”

“Obraćajte mi se s Gospodine”, reče Paul.

Polako, pomisli Jessica.

Kynes pogleda Paula i Jessica spazi odsjaj divljenja na planetologovom licu, znak naklonosti.

“Gospodine”, reče Kynes.

“Ja sam smetnja Caru”, nastavi Paul. “Smetnja sam svima koji samo žele pljačkati Arrakis. Dok budem živ, nastojat ću biti takva smetnja koja će ih na kraju stajati glave!”

“Riječi”, odgovori Kynes.

Paul ga pogleda, a onda reče: “Vi imate legendu o Lisan al-Gaibu, Glasu s Vanjskog Svijeta, čovjeku koji će Slobodnjake povesti u raj. Vaši su ljudi...”

“Praznovjerje!” reče Kynes.

“Možda”, složi se Paul. “A možda i ne. Praznovjerje ponekad ima neobične korijene i još neobičnije grananje.”

“Imate neki plan na pameti” reče Kynes. “To je prilično očigledno... gospodine.”

“Mogu li mi vaši Slobodnjaci pružiti neoboriv dokaz da se Sardaukari ovdje bore u harkonenovskim odorama?”

“Mogu.”

“Car će ponovno prepustiti upravljanje Arrakisom nekom Harkonnenu”, reče Paul. “Možda čak i Životinji Rabbanu. Ali neka. Kad dovoljno duboko zagazi u krivnju, neka se suoči s obvezom da pred Landsraadom polaže račun. Neka odgovori na pitanje...”

“Paul!” reče Jessica.

“Ukoliko bi Veliko Vijeće Landsraada prihvatilo vaše optužbe”, reče Kynes, “postojao bi samo jedan ishod: rat između Carstva i Velikih Kuća.”

“Kaos”, reče Jessica.

“Ali, ja ću najprije sve iznijeti pred Carem”, reče Paul “i pružiti mu alternativu za kaos.”

“Ucjena?” upita Jessica suhim glasom.

“Samo jedan od alata vladanja, kako si sama rekla”, podsjeti je Paul, a Jessica osjeti gorčinu u njegovom tonu. “Car nema sinove, već samo kćeri.”

“Da ti možda ne pretendiraš na prijestolje?” upita ga Jessica.

“Car neće riskirati da sveopći rat razori Carstvo”, reče Paul.

“Planeti uništeni, posvuda nered – ne, on to neće riskirati.”

“Vaš prijedlog mi sličí na korak očajnika” reče Kynes.

“Čega se Velike Kuće Landsraada najviše boje?” upita Paul.

“Najviše se boje baš onoga što se sada događa na Arrakisu – Sardaukara koji će ih posmicati jednu za drugom. Baš zato i postoji Landsraad. To

je ljepilo Velikog Dogovora. Jedino ujedinjeni mogu se uhvatiti ukoštac sa carskim snagama.”

“Ali, oni su...”

“Toga se boje”, reče Paul. “Arrakis će postati pozivni poklič. Svatko od njih vidjet će sebe u mojem ocu – odvojen od stada i ubijen.”

Kynes se obrati Jessici: “Hoće li mu plan uspjeti?”

“Ja nisam mentat”, odgovori Jessica.

“Ali zato ste Bene Gesserit.”

Ona ga pažljivo pogleda, a onda reče: “Plan ima i dobrih i loših strana... kao što bi imao i svaki drugi u ovom trenutku. Svaki plan podjednako ovisi o načinu na koji se provodi kao i o tome kako je zamišljen.”

“‘Zakon je posljednja znanost’“, odrecitira Paul. “To je ispisano iznad Carevih vrata. Samo predlažem da mu pokažem zakon.” “Nisam siguran da mogu vjerovati osobi koja je skovala ovaj plan” reče Kynes. “Arrakis ima svoj plan koji mi...”

“S prijestolja”, prekine ga Paul, “mogao bih od Arrakisa učiniti raj jednostavnim pokretom ruke. To je zalag koji nudim za vašu podršku.”

Kynes se ukoči. “Moja lojalnost nije na prodaju, *gospodine*.”

Paul podigne pogled preko stola prema sugovorniku, susrevši se s hladnim sjajem potpuno plavih očiju. Nekoliko trenutaka je bez riječi promatrao bradato lice koje je zračilo zapovjedničkim izrazom, a onda mu se na usnama pojavi blagi smiješak i on reče: “Dobro rečeno. Ispričavam se.”

Kynes izdrži Paulov pogled i odgovori: “Nijedan Harkonnen nikada nije priznao počinjenu pogrešku. Možda im vi Atreidi niste slični.”

“Vjerojatno se radi o pogrešnom odgoju”, reče Paul. “Rekli ste da niste na prodaju, ali čini mi se da imam monetu koju ćete prihvatiti. Za vašu lojalnost, nudim vam svoju lojalnost... potpunu.”

Moj sin ima atreidsku iskrenost, pomisli Jessica. Onu neizmjernu, gotovo naivnu čast. *A kakva li je to samo snaga!*

Ona primijeti da su Paulove riječi djelovale na Kynesa.

“To je besmislica”, reče Kynes. “Vi ste još dječak i...”

“Ja sam vojvoda”, reče Paul. “Ja sam Atreid. Nijedan Atreid nikada nije prekršio takav zavjet.”

Kynes proguta slinu.

“Kad sam rekao ‘potpunu’“, nastavi Paul, “mislio sam to u doslovnom smislu. Dao bih svoj život za vaš.”

“Gospodine!” reče Kynes. Ova riječ kao da je bila istrgnuta iz njega, ali Jessica primijeti da se toga trenutka nije obratio dječaku od petnaest godina, već odraslom čovjeku, svom pretpostavljenom. Sada je Kynes govorio u doslovnom smislu.

U ovom trenutku on bi dao svoj život za Paula, pomisli ona. ***Kako Atreidima polaze ovakve stvari za rukom – i to tako brzo i tako lako?*** “Znam da ste mislili u doslovnom smislu”, reče Kynes. “Pa ipak, Harkon...”

Vrata iza Paula se otvorile uz tresak. On se munjevito okrene i ugleda groznu zbrku – uzvike, odjek čelika, grimase na voštanim licima u prolazu.

S majkom pokraj sebe, Paul priskoči do vrata, primijetivši da Idaho blokira prolaz; kroz titranje štitnika vidjele su mu se zakrvavljene oči, šake koje su posezale da ga ščepaju, čelični lukovi koji su uzaludno udarali po štitniku. Bljesnuo je narančasti sjaj ošamućivača, čije se zrno odbilo od zida štitnika. Idahove oštrice munjevito su sijevale unaokolo, a sa svakim zamahom svježa krv se slijevala s njih.

A onda Kynes priskoči do Paula i oni se navale svom težinom na vrata. Paul je uspio baciti posljednji pogled na Idahoa koji je hrabro stajao usred mnoštva harkonenskih odora; njegovi trzavi posrtaji bili su još uvijek kontrolirani, iako mu se na crnoj kosi širio crveni cvijet smrti. A onda se vrata zatvoriše i začuje se reski zvuk kad Kynes hitrim pokretom spusti zasun.

“Mislim da sam odlučio”, reče Kynes.

“Netko je otkrio vaš stroj prije nego ste ga isključili”, reče Paul. Brzo povuče majku dalje od vrata, opazivši pritom u njenim očima potpuni očaj.

“Trebao sam pretpostaviti da će biti problema kad kava nije stigla”, reče Kynes.

“Postoji izlaz za slučaj opasnosti” reče Paul. “Hoćemo li ga iskoristiti?”

Kynes duboko udahne zrak i reče: “Ova vrata bi trebala još dvadesetak minuta izdržati sve drugo osim laserskih pištolja.”

“Neće se usuditi uporabiti laserske pištolje jer znaju da s ove strane imamo uključene štitnike”, odgovori Paul.

“Bili su to Sardaukari u harkonenovskim odorama”, prošapće Jessica.

A onda se začuše udarci o vrata, koji su se ritmički ponavljali.

Kynes pokaže na ormare duž desnog zida i reče: “Ovuda!”

Prišao je prvom u nizu, otvorio jednu ladicu i pokrenuo neku polugu u

njoj. Čitav zid s ormarima se raskrili i iza njega se ukažu crna usta nekog tunela. "I ova vrata su od plastičnog čelika", reče Kynes.

"Dobro ste se pripremili", reče Jessica.

"Već osamdeset godina živimo pod Harkonnenima", odgovori Kynes. Zatim ih povede u tamu i zatvori vrata za sobom.

U iznenadnoj pomrčini Jessica ugleda svjetlu strelicu na tlu pred sobom.

Kynesov glas začuje se iza njih: "Ovdje ćemo se razdvojiti. Ovaj zid je znatno otporniji. Izdržat će najmanje jedan sat. Slijedite ove strelice koje vidite na podu. One će se gasiti kako ih prolazite. Pomoću njih naći ćete put kroz labirint do izlaza gdje sam sakrio topter. U pustinji noćas bijesni oluja. Jedina nada vam je da pohaćate za njom, stignete do njenog središta i prepustite se da vas ona nosi. Moji ljudi to često čine kad krađu toptere. Ako ostanete visoko u oluji, preživjet ćete."

"A što je s vama?" upita Paul.

"Ja ću pokušati pobjeći drugim putem. Ako me uhvate... pa, još sam carski planetolog. Reći ću im da sam bio vaš zarobljenik."

Bježimo poput kukavica, pomisli Paul. Ali drukčije ne mogu pobjeći odavde i osvetiti oca. Okrene se i pogleda prema vratima.

Jessica začuje ovu kretanju i reče: "Duncan je mrtav, Paule. Vidio si mu ranu. Za njega ne možeš više ništa učiniti."

"Naplatit ću jednoga dana za sve njih", reče Paul.

"Nećete, ako sada ne požurite", reče mu Kynes.

Paul na ramenu osjeti čovjekovu ruku.

"Gdje ćemo se ponovno vidjeti, Kynese?" upita ga Paul.

"Poslat ću Slobodnjake u potragu za vama. Putanja kojom se kreće oluja dobro je poznata. Požurite sada i neka vam Velika Majka podari brzinu i sreću."

Po škriputavom zvuku koraka u tami shvatiše da se udaljava. Jessica pronađe Paulovu ruku i blago je povuče. "Ne smijemo se razdvajati", reče mu.

„Tako je. “

Krenuo je za njom smjerom prve strelice, primijetivši odmah kako se ona gasi čim su stali na nju. Istog trena, međutim, pred njima se upali novi putokaz.

Započnu trčati.

Planovi u planovima planova u planovima, pomisli Jessica. Nismo li sada postali dio nečijeg tuđeg plana?

Strelice su ih vodile oko okretišta, pokraj bočnih otvora koji su se jedva nazirali pri sasvim slabom svjetlu. Neko vrijeme išli su nizbrdo, a zatim stalno uzbrdo. Konačno su došli do nekih stuba, zašli za jedan ugao i našli se pred sjajnim zidom, u čijem se središtu vidjela tamna ručka.

Paul pritisne ručku.

Zid sklizne u stranu. Bljesne svjetlo na kojem se ukaže prizor umjetno izdubljene špilje, u čijem je središtu čučao jedan ornitopter. Na suprotnoj strani, iza letjelice, dizao se ravan, suhi zid s oznakom vrata na sebi.

“Kamo je otišao Kynes?” upita Jessica.

“Povukao je potez kojeg bi izabrao svaki dobar vođa gerilaca”, reče Paul. “Razdvojio nas je u dvije skupine i pobrinuo se da ne zna gdje se nalazimo ako ga uhvate i započnu ispitivati.”

Paul povede majku u špilju, primijetivši pritom da im stopala pri hodu podižu prašinu s poda.

“Ovdje već dugo vremena nije bilo nikoga” reče.

“Bio je poprilično siguran da će nas Slobodnjaci uspjeti pronaći.”

“I ja dijelim to njegovo mišljenje.”

Paul pusti njenu ruku, priđe do lijevih vrata ornitoptera, otvori ih i ubaci svoje stvari u stražnji dio. “Letjelica je zaštićena od otkrivanja detektorom blizine”, reče on. “Na upravljačkoj ploči nalazi se uređaj za daljinski nadzor vrata i svjetiljki. Osamdeset godina pod Harkonnenima naučilo ih je temeljitosti u svemu.”

Jessica se nagne prema drugoj strani letjelice, zadržavši dah.

“Harkonneni sigurno imaju dobar pregled zbivanja u ovom području”, reče. “Nisu glupi.” Na trenutak se usredotočila na izvježban osjećaj za orijentaciju, a onda pokaže nadesno. “Oluja koju smo vidjeli iz ovog je smjera.”

Paul kimne glavom, oduprijevši se iznenadnom nećkanju da se pokrene. Znao je što je uzrok tome, ali mu to nije baš pomoglo. U jednom trenutku tijekom noći prošao je nježnu granicu prema dubokom nepoznatom. Poznao je vremensko područje koje ih je okruživalo, ali je sada-i-ovdje postojalo kao nešto tajanstveno. Bilo mu je kao da je vidio samoga sebe kako nestaje s vidika u daljini, ulazeći u neku dolinu. Od bezbrojnih staza koje su vodile iz te doline neke su se mogle vratiti u vidno polje Paula Atreida, ali mnoge nisu.

“Što duže čekamo, oni će se bolje pripremiti”, reče Jessica.

“Uđi i priveži se”, odgovori joj on.

Zatim joj se pridruži u ornitopteru, još se boreći s razmišljanjem da je ovo *slijepi* teren, koji još nije vidio u proročanskim vizijama. A onda, gotovo šokiran, shvati da se sve više oslanja na proročansko sjećanje, što ga slabi u ovoj posebno teškoj situaciji.

‘Oslanjaš li se samo na oči, druga osjetila ti slabe.’ Bio je to aksiom reda Bene Gesserita. Sjeti ga se tog trenutka, obećavši samom sebi da više nikada neće pasti u istu zamku... ako preživi ovo.

Pričvrsti sigurnosni pojas, pogleda je li mu s majkom sve u redu i provjeri komande letjelice. Krila su bila potpuno raširena u položaju mirovanja. Njihova nježna unutrašnja građa bila je napeta. On pokrenu pogonsku šipku i pogleda skraćuju li se krila za mlazno polijetanje; to ga je naučio Gurney Halleck. Prekidač za startanje lako se okrenuo. Brojčanici na upravljačkoj ploči ožive kad energija navali u mlaznice. Turbine započeše prigušeno zujati.

“Spremna?” upita.

“Da.”

On pritisne dugme za daljinsko upravljanje svjetiljkama.

Oko njih zavlada tama.

Dok je baratao oko daljinskog upravljanja vratima, ruka mu je bila sjena nasuprot osvijetljenih brojčanika. Zvuk rešetke u pokretu javi se ispred njih. Šum padajućeg pijeska potrajao je kratko, a onda se utiša. Prašnjavi vjetrici pomiluje Paula po obrazima. On zatvori vrata sa svoje strane osjetivši iznenadni tlak.

Na mjestu gdje su se nalazila vrata-zid pojavio se širok odsječak zvjezdanog neba zamućenog prašinom, sa svih strana uokviren tamom. Svjetlost zvijezda obrublivala je neko vanjsko uzdignuće, prekriveno valovitim nanosom pijeska.

Paul pritisne osvijetljeni prekidač na upravljačkoj ploči kojim se letjelica pokreće. Krila zalepršaše, gore-dolje, podigavši ‘topter iz njegovoga gnijezda. Plin šikne iz mlaznica kad su krila došla u položaj za uzlijetanje.

Jessica dopusti da joj ruke lagano klize po dvostrukim upravljačkim uređajima, osjećajući sigurnost sinovih kretnji. Bila je uplašena, ali i uzbuđena. ***Sada je Paulova školovanost naša jedina nada***, pomisli ona. ***Njegova mladost i brzina***.

Paul doda gas mlaznicama. ‘Topter poskoči, potisnuvši ih dublje u sjedala, a tamni zid se započne micati ispred zvjezdanog zaleđa. On ponovno doda gas, prilagodivši pritom krila. Još nekoliko zamaha krilima i oni izbiše iznad stijena, srebrnasto smrznutih hrptova i izbočina obasjanih sjajem zvijezda. Iznad obzora, s njihove desne

strane, ukazao se drugi mjesec, crven od naslaga prašine, ocrtavši svojim sjajem rep koji se vukao za olujom poput neke trake.

Paulove ruke letjele su po upravljačkim uređajima. Krila započinu brzo treperiti kao kod nekog kukca. Sila teža ih snažno zahvati kad letjelica započne polukružno skretati, zanijevši se na jednu stranu.

“Mlaznice iza nas!” reče Jessica.

“Vidim ih.”

On snažno pritisne naprijed ručicu za gas.

“Topter poskoči poput uplašene životinje i usmjeri se prema jugozapadu, u smjeru oluje i velikog pustinjačkog zavoja. U blizini Paul opazi raštrkane sjene koje mu označe gdje završava linija stijena, podzemni kompleks uronjen ispod dina. S druge strane izduženih prstiju sjene, obasjanih mjesečinom, dine su se gubile jedna u drugoj.

A iznad horizonta prema zvijezdama se dizala ravnomyerna beskrajnost oluje poput kakvog zida. Nešto trgne ‘topter.

“Gađaju nas!” uzvikne Jessica. “Imaju nekakve projekte koje ispaljuju!”

Na Paulovom licu odjednom se pojavi životinjsko cerenje.

“Izgleda da izbjegavaju koristiti laserske pištolje”, reče on.

“Ali mi nemamo štitnik!”

“Znaju li oni to?”

“Topter se ponovno zanjiše.

Paul se okrene i pogleda straga. “Izgleda da je samo jedan od njih dovoljno brz da se može nositi s nama.”

On ponovno obrati pažnju na upravljanje letjelicom, primijetivši kako pred njima raste zid oluje. Uzdizao se ispred njih poput nekog čvrstog, opipljivog predmeta.

“Projektili, bacači, rakete – sve samo starinsko oružje. Morat ćemo ih nabaviti za Slobodnjake”, prošapće Paul.

“Oluja”, reče Jessica. “Ne bi li bilo bolje da se vratimo?”

“Što je s letjelicom iza nas?”

“Okreće!”

“Sada!”

Paul skupi krila i nagne letjelicu na lijevu stranu prema prividno sporom vrenju olujnog zida, osjetivši kako mu se obrazi udubljuju od snažnog djelovanja sile teže.

Uletjeli su u lagani vrtlog oblaka prašine, koji je postajao sve gušći, da bi na kraju potpuno pomračio pustinju i mjesec. Letjelica se pretvorila u dugački vodoravni šapat tame, osvjetljen jedino zelenkastim sjajem upravljačke ploče.

Kroz Jessicinu svijest prolete sva upozorenja koja je čula o ovakvim olujama – da režu metal kao putar, skidaju meso s kostiju, a zatim izbruse i same kosti. Ona započne osjećati udare vjetra ispunjenog prašinom. Dok se Paul borio s komandama, vjetar ih započne okretati. Jessica je gledala sina kako oduzima gas, osjetivši pritom kako se letjelica ponovno propinje. Metal oko njih započne zviždati i podrhtavati.

“Pijesak!” uzvikne Jessica. Pri slabom osvjetljenju s upravljačke ploče ona primijeti njegovo odmahivanje glavom. “Na ovoj visini nema baš puno pijeska.”

Ali, ona je mogla osjetiti da sve dublje tonu u glavni vrtlog.

Paul raširi krila do kraja i začuje kako pucketaju od prevelikog i napornog istezanja. Nije skidao oči s instrumenata, vozeći sada potpuno instinktivno, grozničavo nastojeći zadržati visinu.

Zvuk njihovog kretanja oslabi.

“Topter im se započne naginjati na lijevu stranu. Paul punu pažnju usredotoči na sjajnu kuglu s krivuljom visine, nastojeći vratiti letjelicu u vodoravan položaj.

Jessicu obuzme jeziv osjećaj da su se prestali kretati, da se, zapravo, pomiče jedino okolina. Mutno žutilo koje se kretalo pokraj prozora uz zviždavu tutnjavu, koja ju je podsjećala na sile koje su bjesnjele unaokolo.

Brzina vjetra dostiže sedamsto ili osamsto kilometara na sat, pomisli ona. Zapljusne je plima adrenalina. ***Ne smijem se bojati,*** reče u sebi, ponavljajući riječi iz molitve Bene Gesserita: ***Strah je ubojica razuma.***

Polako, duge godine njenog školovanja odnesoše prevagu u njoj. Vratilo joj se pribranost.

“Navlačimo tigra za rep”, prošapće iznenada Paul. “Ne možemo dolje, ne možemo se spustiti... a mislim da nas neću uspjeti podignuti iznad ovoga. Po svemu sudeći, morat ćemo izaći van.”

Pribranost ponovno nestane iz nje. Osjetivši da joj zubi počinju cvokotati, čvrsto ih stisne. A onda začuje Paulov glas, prigušen i staložen, gdje ponavlja riječi iz molitve:

“Strah je ubojica razuma. Strah je mala smrt koja donosi potpuno brisanje. Suočit ću se sa strahom. Dopustit ću mu da prođe preko mene i kroz mene. A kada me prođe, osvrnut ću se za njegovim tragom. Tamo gdje je strah prošao, više neće biti ničega. Preostat ću samo ja.”

4.

Što prezireš? Po tome te najbolje poznaju.
Iz 'Priručnika o Muad'Dibu' princeze Irulan

"Mrtvi su, barune", reče Iakin Nefud, natporučnik straže. "I žena i dječak sigurno su mrtvi."

Barun Vladimir Harkonnen se uspravi u spavaćim suspenzorima svoje privatne odaje. Obavijajući ga poput jajeta s mnogo opni, oko njega se pružala svemirska fregata u kojoj se spustio na Arrakis. U ovoj prostoriji, međutim, grubi brodski metal bio je prekriven draperijama, podstavama i rijetkim umjetničkim djelima.

"To je sigurno", ponovi natporučnik straže. "Mrtvi su!"

Barun pomakne glomazno tijelo u suspenzorima i obrati pažnju na kipić dječaka u skoku od ebanovine u niši s druge strane sobe. Sna mu nestane s očiju. Popravi podstavljen suspenzor ispod masnih nabora na svojim leđima pa se uz jedinu sjajnu kuglu u svojoj spavaćoj sobi zabljuje prema ulaznim vratima gdje je zaustavljen obrambenim štitom stajao natporučnik Nefud.

"Oni su sigurno mrtvi, barune" ponovi čovjek.

Barun primijeti tragove semutne tuposti u Nefudovim očima. Bilo je očito da se nalazio duboko pod drogom kad je primio ovo izvješće i da je to prekinuo samo zahvaljujući progutanom protusredstvu prije nego je dojurio ovamo.

"Imam puno izvješće" reče Nefud.

Neka se malo preznoji, pomisli barun. Alate za vladanje treba neprekidno držati oštrima i pripravnim. Moć i strah – oštro i pripravno.

"Jesi li im vidio trupla?" promrmlja barun.

Nefud je oklijevao.

"Dakle?"

"Gospodaru... viđeni su kako upadaju u pješčanu oluju... vjetrovi su puhali brzinom od osamsto kilometara na sat. Ništa ne može preživjeti takvu oluju, gospodaru. Ništa! Čak je i jedna naša letjelica stradala dok smo ih progonili."

Barun podrobno promotri Nefuda, opazivši nervozni grč u škarastom obliku čovjekovog čeljusnog mišića, poseban način pomaka brade dok je gutao slinu.

"Vidio si trupla?" ponovi barun.

“Gospodaru...”

“Zašto si onda došao ovamo, zvekećući oklopom?” promrmlja barun. “Pokušati me uvjeriti da je nešto sigurno kad nije? Ne očekuješ li možda od mene pohvalu za takvu glupost ili čak novo unapređenje?”

Nefudovo lice postane mrtvački blijedo.

Pogledaj pilića, pomisli barun. ***Okružen sam samim beskorisnim tikvanima. Kad bih bacio pijesak pred ovo stvorenje i rekao mu da je*** to žito, on bi ga počeo ključati.

“Onaj Idaho nas je odveo do njih, zar ne?” upita barun.

“Da, gospodaru!”

Kako li je samo postao brbljav, pomisli barun pa reče: “Pokušali su pobjeći do Slobodnjaka, zar ne?”

“Da, gospodaru!”

“Ima li još nešto u tom... izvješću?”

“U sve je umiješan i carski planetolog Kynes, gospodaru. Idaho se spetljao s Kynesom pod tajanstvenim okolnostima... čak bih rekao sumnjivim okolnostima.”

“Tako?”

“Oni su... ovaj... otišli zajedno do nekog mjesta u pustinji gdje su se, kako izgleda, sakrili dječak i njegova majka. U potjeri je nekoliko naših skupina stradalo u eksploziji izazvanoj djelovanjem laserskih pištolja na uključeni štitnik.”

“Koliki su nam gubici?”

“Nisam... ovaj... još siguran, gospodaru.”

Laže, pomisli barun. ***Mora da je vrlo loše.***

“Taj carski lakej, Kynes...” reče barun. “Izgleda igra dvostruku igru, ha?”

“Kladim se u svoj ugled na to, gospodaru.”

Njegov ugled!

“Smaknite ga”, reče barun.

“Gospodaru, Kynes je carski planetolog, u osobnoj službi Njegovog veličan...”

“Dobro, neka onda izgleda kao nesretni slučaj!”

“Gospodaru, Sardaukari su sudjelovali s našim snagama u osvajanju tog slobodnjačkog osinjaka. Kynes je sada njihov zarobljenik.” “Izvucite ga od njih. Reci im da ga želim osobno ispitati.”

“Ako se usprotive?”

“Neće, ako dobro nastupiš.”

Nefud proguta slinu. “Da, gospodaru.”

“On mora umrijeti”, promrmlja barun. “Pokušao je pomoći mojim neprijateljima.”

Nefud prebaci težinu s jedne noge na drugu.

“Što je?”

“Gospodaru, Sardaukari imaju... dvije osobe u zatvoru koje bi vas mogle zanimati. Uхватili su i vojvodinog Majstora Ubojicu.”

“Hawata? Thufira Hawata?”

“Osobno sam vidio zarobljenika, gospodaru. Tog Hawata.”

“Ne vjerujem. To je nemoguće!”

“Kažu da su ga onesvijestili ošamućivačem, gospodaru. To se dogodilo u pustinji, gdje nije mogao koristiti štitnik. Ne fali mu ni dlaka s glave. Ako bismo ga se uspjeli domoći, bilo bi vrlo zabavno.” “Čovjek o kojem govoriš je mentat”, odbrusi barun. “Ne ubijaju se mentati tek tako. Je li progovorio? Što kaže o svom porazu? Može li znati razmjere... ma ne.”

“Rekao je dovoljno, gospodaru, da saznamo kako vjeruje da ih je izdala Gospa Jessica.”

“Ah-h-h-h.”

Barun se dublje zavalj, razmišljajući na trenutak, a onda reče:

“Jesi li siguran? Ljut je na gospu Jessicu?”

“Rekao je to u mojoj nazočnosti, gospodaru.”

“Pusti ga onda neka vjeruje da je ona još živa.”

“Ali, gospodaru...”

“Tišina! Želim da prema Hawatu blago postupate. Ne smije ništa saznati o pokojnom doktoru Yuehu, pravom izdajici. Recite mu da je doktor Yueh poginuo braneći svoga vojvodu. To je čak, u određenom smislu, točno. Istodobno ćemo poticati njegove sumnje u gospu Jessicu.”

“Da, gospodaru, ali...”

“Je li Hawat gladan? Žedan?”

“Gospodaru, Hawat je još u rukama Sardaukara!”

“Da. Tako je. Ali i Sardaukarima je podjednako stalo do Hawatovih informacija kao i meni. Zapazio sam nešto u svezi s našim saveznicima, Nefude. Oni nisu baš okolišni... u političkom smislu. Vjerojatno je to sračunato: tako želi Car. Da. Čini mi se. Podsjetit ćeš zapovjednika Sardaukara da sam poznat po izvlačenju informacija iz šutljivih zatvorenika.”

Nefud je izgledao nesretno. “Da, gospodaru.”

“Reći ćeš zapovjedniku Sardaukara da istodobno želim ispitati Hawata i Kynesa, kako bih jednog okrenuo protiv drugoga. Nadam se da će barem to uspjeti shvatiti.”

“Da, gospodaru.”

“A kad nam jednom padnu u ruke...” barun kimne glavom. “Gospodaru, Sardaukari će željeti poslati promatrača koji će nadzirati... saslušavanje.”

“Nefude, sigurno možemo smisliti neki plan kojim ćemo se otarasiti svih neželjenih promatrača.”

“Da, gospodaru. Tada će se, dakle, Kynesu dogoditi nesreća.”

“I Kynesu i Hawatu, Nefude. Ali samo će Kynesova biti prava. Hawat mi je još potreban. Da! Ah, da!”

Nefud žmirne i proguta slinu. Zaustio je upitati još nešto, ali se u posljednjem trenutku predomislio.

“Hawatu treba davati i hranu i vodu”, reče barun. “Postupajte s njim blago i prijateljski. U vodu ćete mu stavljati stalni otrov koji je pripremio pokojni Piter de Vries. Istodobno ćeš se pobrinuti da protuotrov postane redovan dio Hawatove prehrane... sve dok ja ne naredim suprotno.”

“Protuotrov, da.” Nefud odmahne glavom. “Ali...”

“Ne budi glup, Nefude. Vojvoda me zamalo ubio kapsulom otrova koji je imao u zubu. Plin koji je izbacio iz usta u mojoj nazočnosti oduzeo mi je dragocjenog mentata, Pitera. Treba mi zamjena.” “Hawat?”

“Hawat!”

“Ali...”

“Htio si reći da je Hawat potpuno privržen Atreidima. Točno! Ali, Atreidi su mrtvi. Počet ćemo mu se ulagivati. Moramo ga uvjeriti da nije kriv za vojvodinu smrt. Sve je to zakuhala ona benegeseritska vještica. Imao je inferiornog gospodara, čiji su zdrav razum zamračili osjećaji. Mentati se dive sposobnosti razmišljanja bez upletanja osjećaja, Nefude. Ulagivat ćemo se izvrsnom Thufiru Hawatu.”

“Ulagivat ćemo mu se. Da, gospodaru.”

“Hawat je, na žalost, imao gospodara čije su sposobnosti bile slabe i koji nije mogao uzdići mentata do vrhunskih visova mozganja, na što ovaj ima puno pravo. Hawat će u tome naslutiti određenu istinitost. Vojvoda si nije mogao dopustiti najbolje špijune koji bi pribavili mentatu neophodne informacije.” barun se zagleda u Nefuda.

“Ali, ne zavaravajmo se, Nefude. Istina je snažno oružje. Mi znamo kako smo savladali Atreide. I Hawat to zna. Uspjelo nam je to novcem.”

“Novcem. Da, gospodaru.”

“Ulagivat ćemo se Hawatu” reče barun. “Sakrit ćemo ga od Sardaukara... A za svaki slučaj, uvijek ćemo mu moći u hranu ne staviti protuotrov, nema drugog načina za neutralizaciju stalnog otrova. Ali, Nefude, pazi: Hawat ne smije ništa posumnjati. Otkrivač otrova neće reagirati na protuotrov. Hawat može ispitivati hranu koliko god želi, ali u njoj neće pronaći ni traga otrovu.”

Nefud razrogači oči kad je naposljetku shvatio o čemu se radi.

“Nenazočnost neke stvari”, reče barun, “može biti jednako pogubna kao i nazočnost. Pomanjkanje zraka, na primjer. Ili vode. Pomanjkanje bilo čega na čije smo se uzimanje navikli.” barun kimne glavom. “Shvaćaš li me, Nefude?”

Nefud proguta slinu. “Da, gospodaru.”

“Onda na posao. Pronađi zapovjednika Sardaukara i pokreni stvar.”

“Odmah, gospodaru.” Nefud se pokloni, okrene i požuri van.

Hawat na mojoj strani! pomisli barun. Sardaukari će mi ga dati. Ako postanu sumnjičavi, jedino će moći zaključiti da želim uništiti tog mentata. A takve sumnje ću podgrijavati! Budale! Jedan od najboljih mentata u cijeloj povijesti, mentat školovan da ubija – a oni će mi ga prepustiti, poput neke glupe igračke koju treba razbiti. Pokazat ću im kako li se samo takva igračka može iskoristiti!

Barun posegne iza jedne draperije u blizini svoje suspenzorske postelje, pritisne dugme i pozove svog starijeg nećaka Rabbana. Zatim se ponovno zavalj, osmjehnuvši se.

A svi Atreidi mrtvi!

Glupi natporučnik straže bio je u pravu, naravno. Nitko, dakako, ne može preživjeti u središtu pješčane oluje na Arrakis. Nikakav ornitopter... niti ljudi koji su u njemu. Žena i dječak su mrtvi. Treba samo podmazati na pravome mjestu i pripremiti se za ***nezamislive*** troškove da bi se na ovaj planet dovela ubojita vojna sila... mnoštvo lukavih izvješća, skrojenih samo za Carevo uho, mnoštvo preciznih planova, koji su na kraju potpuno urodili plodom.

Moć i strah – strah i moć!

Barun je jasno vidio put pred sobom. Jednoga dana netko od Harkonnena će biti Car. Neće to biti on osobno niti njegov izravni potomak. Ali, u svakom slučaju, neki Harkonnen. Doduše, sigurno ne

ovaj Rabban kojeg je pozvao, već Rabbanov mlađi brat. Mladi Feyd-Rautha. Dječak se odlikovao oštrinom koja se barunu sviđala... okrutnošću.

Divan dečko, pomisli barun. Još godinu ili dvije, kad napuni sedamnaestu, pa ću znati je li on to oruđe kojim će se Kuća Harkonnena domoći prijestolja.

“Moj gospodar barune.”

Čovjek koji je stajao pred poljem vrata barunove spavaonice bio je niskog rasta, debelog lica i tijela, sa zbijenim očima i izbočenim ramenima, što je predstavljalo obiteljsku sliku Harkonnena. Postojala je, međutim, neka čvrstoća u njegovoj debljini, iako je bilo očito da će doći dan kad će morati početi koristiti noseće suspenzore da mu olakšaju teret prevelike težine.

Mišićav um u tenku od mozga, pomisli barun. Moj nećak nije mentat... ne jedan Piter de Vries... ali je zato možda nešto neusporedivo dragocjenije za zadaću koja je preda mnom. Ako mu dam odriješene ruke, samljet će sve pred sobom. Oh, kako će ga samo mrziti ovdje na Arrakis!

“Dragi moj Rabbane”, reče barun. Isključio je polje oko vrata, ali je zato tjelesni štitnik zadržao na punoj snazi, znajući da će se njegovo svjetlucanje vidjeti iznad sjajne kugle pokraj kreveta.

“Pozvali ste me”, reče Rabban. Zakoračio je u sobu, na trenutak pogledao na zračne smetnje izazvane radom tjelesnog štitnika i potražio neki suspenzorski stolac, ali nije našao nijedan.

“Primakni se da te mogu dobro vidjeti”, reče barun.

Rabban napravi još jedan korak, pomislivši pritom kako je ovaj vražji starac namjerno maknuo sve stolce da bi posjetitelje prisilio da stoje.

“Atreidi su mrtvi”, reče barun. “Svi do jednoga. Zato sam te pozvao ovdje na Arrakis. Planet je ponovno tvoj.”

Rabban žmirne. “Ali, mislio sam da namjeravate imenovati Pitera de Vriesa...”

“I Piter je mrtav.”

“Piter?”

“Piter.”

Barun ponovno uključi polje na vratima i osigura ga protiv svih energetskih prodora.

“Konačno ste ga se zasitili, ha?” upita Rabban.

Glas mu u toj sobi tapeciranoj energijom zazvuči ravno i beživotno.

“Nešto ću ti odmah reći”, zabrunđa barun. “Predbacuješ mi da sam se riješio Pitera kao što bih se riješio neke bezvrijedne sitnice.” On pucne debelim prstima. “Ovako, ha? Ne, nisam tako glup, nećaće. Uzet ću to kao uvredu ako ikada ponovno, riječju ili djelom, budeš pokazao da me smatraš budalom.”

U Rabbanovim žmirkavim očima pojavi se strah. Znao je, u okviru određenih granica, koliko je stari barun spreman ići protiv svojih rođaka. Rijetko bi to bila smrt, osim ako se nije radilo o nekom izuzetnom profitu ili nekoj sračunatoj provokaciji. Ali, i manja obiteljska kažnjavanja mogla su biti bolna.

“Oprostite mi, gospodaru barune”, reče Rabban. Spustio je pogled kako bi prikrrio ljutnju, ali i pokazao spremnost na poslušnost.

“Ne pravi budalu od mene, Rabbane”, reče barun.

Rabban debelo proguta, ne podižući pogled.

“Reći ću ti nešto”, reče barun. “Nikad nemoj bez razmišljanja odbaciti nekog čovjeka, kao što bi to učinio feudalac, držeći se kruto slova zakona. Uvijek to čini samo zbog nekog važnog cilja – i nastoji taj cilj što bolje upoznati!”

Ljutnja izbije iz Rabbana: “Ali vi ste odbacili izdajnika, Yueha! Vidio sam kako mu iznose tijelo dok sam sinoć dolazio.”

Rabban oprezno pogleda ujaka, odjednom uplašen zvukom ovih riječi.

Ali barun se osmjehne. “Vrlo sam oprezan kad se radi o opasnim oružjima”, reče on. “Doktor Yueh je bio izdajnik. Izručio mi je vojvodu.” barunov glas odjednom postane snažniji. “Natjerao sam na krivokletstvo jednog doktora Suk škole! Unutrašnje škole! Shvaćaš li to, momče? Ali po život je opasno ostaviti to oružje da se slobodno mota unaokolo. Nisam ga odbacio bez razloga.”

“Zna li Car da ste jednog Suk doktora natjerali na krivokletstvo?” *Provokativno pitanje*, pomisli barun. Nisam li možda pogrešno procijenio svog nećaka?

“Car još ne zna”, reče barun. “Ali, o tome će ga sigurno izvijestiti Sardaukari. No, prije nego se to dogodi, ja ću mu dostaviti svoje izvješće preko CHOAM kompanije. Objasniti ću mu da sam, sretnim stjecajem okolnosti, otkrio doktora koji se pretvarao da je uvjetovan. Lažni doktor, shvaćaš? Budući da svi znaju da se uvjetovanost Suk škole ne može ukinuti, moja verzija bit će prihvaćena.”

“Ah-h-h, shvaćam”, promrmlja Rabban.

Nadam se da je tako, pomisli barun. *Nadam se da ti je stvarno jasno koliko je važno da ovo ostane tajnom*. A onda, barun se odjednom upita: Zašto to činim? Zašto se bahatim pred ovom budalom od nećaka – nećaka kojeg moram iskoristiti pa zatim odbaciti? Baruna uhvati bijes. Osjećao se izdanim.

“To mora ostati tajna”, reče Rabban. “Shvaćam.”

Barun uzdahne. “Ovoga puta dat ću ti drukčije upute o Arrakisu, nećače. Kad si prošli put vladao ovim svijetom, sputavao sam te u mnogo čemu. Sada, međutim, imam samo jedan zahtjev.” “Gospodaru?”

“Profit.” “Profit?”

“Znaš li barem približno, Rabbane, koliko nas je stajalo dovođenje ovakve vojne sile da porazimo Atreide? Možeš li i pretpostaviti koliko Ceh traži za prijevoz vojske?”

“Vjerojatno je vrlo skupo, ha?”

“Skupo, nego što!”

Barun ispruži debelu ruku prema Rabbanu. “Ako iz Arrakisa iscijediš svaki novčić kojeg može dati tijekom sljedećih šezdeset godina, samo ćeš pokriti troškove!”

Rabban zine od čuda, a zatim zatvori usta, ne progovorivši ni riječi.

“Skupo, ha?” ponovi podrugljivo barun. “Vražji monopol Ceha na svemirski prijevoz doveo bi nas do prosjačkog štapa da već odavno nisam računao na ovaj izdatak. Moraš znati, Rabbane, da je cjelokupan trošak išao na naš račun. Čak smo platili i prijevoz Sardaukara.” Barun se upita tog trenutka, iako ne i po prvi put, hoće li doći dan kad će moći zaobići Ceh. Bili su vrlo podmukli: sisali bi ti krv pomalo, točno toliko da se ne usprotiviš, a onda, kad bi im potpuno pao u ruke, počeli bi te nemilosrdno musti.

Prekomjerni zahtjevi uvijek su pratili vojne pothvate. “Tarifa rizika”, objašnjavali bi slatkorječivi agenti Ceha. A na svakog agenta kojeg bi uspio ubaciti kao psa čuvara u strukturu cehovske banke, oni bi u tvoj sustav ubacili dvojicu.

Nedopustivo!

“Profit, dakle”, reče Rabban.

Barun spusti ruku stisnuvši šaku. “Moraš ih musti.”

“A sve dok ih budem muzao, mogu činiti što želim?”

“Sve.”

“Topovi koje ste donijeli”, reče Rabban. “Bih li mogao...”

“Uklanjam ih”, odgovori barun.

“Ali, vi ste...”

“Nećeš trebati te igračke. Bile su posebna novotarija, ali su sada beskorisne. Potreban nam je metal. One ne mogu protiv štitnika, Rabbane. Imali smo uspjeha s njima samo zato jer ih nitko nije očekivao. Moglo se predvidjeti da će se vojvodini ljudi povući u špilje ovog izroda od planeta. Topovima smo ih tamo jednostavno začahurili.”

“Slobodnjaci ne koriste štitnike.”

“Možeš uzeti nekoliko laserskih pucaljki, ako želiš.”

“Da, gospodaru. I imam odriješene ruke?”

“Sve dok god ih mužeš.”

Na Rabbanovim usnama zatitra zluradi osmijeh. “Savršeno vas razumijem, gospodaru.”

“Ništa ti savršeno ne razumiješ” zabruna barun. “Neka ti to bude jasno od početka. Jedino moraš razumjeti način za provođenje mojih naredbi u djelo. Je li ti ikada palo na pamet, nećaće, da na ovom planetu živi najmanje pet milijuna ljudi?”

“Zaboravlja li moj gospodar da sam ja ovdje bio njegov namjesnik-siridar? I, ako mi gospodar oprost, bojim se da mu je procjena pogrešna. Teško je prebrojati populaciju raštrkanu po uvalama i panovima. A uzmu li se u obzir i Slobodnjaci iz...”

“Ne vrijedi truda uzimati u obzir Slobodnjake!”

“Oprostite mi, gospodaru, ali Sardaukari su suprotnog mišljenja.” Barun zastane, pogledavši oprezno nećaka. “Znaš nešto?” “Gospodar mi se odmarao kad sam sinoć stigao. Ja sam si... ovaj... uzeo slobodu i stupio u vezu s nekim od mojih prijašnjih... časnika. Oni su išli sa Sardaukarima kao vodiči. Izvijestili su me da je jedna slobodnjačka banda uhvatila u stupicu satniju Sardaukara negdje na jugoistoku i jednostavno ju je zbrisala.”

“Zbrisala satniju Sardaukara?”

“Tako je, gospodaru.”

“Nemoguće!”

Rabban slegne ramenima.

“Slobodnjaci porazili Sardaukare”, zabruna barun.

“Ponovio sam samo ono što sam čuo”, reče Rabban. “Također sam čuo da su slobodnjačke snage već uhvatile vojvodinog vrlog Thufira Hawata.”

“Ah-h-h-h-h-h.”

Barun kimne glavom, osmjehnuvši se.

“Vjerujem u izvješće”, reče Rabban. “Uopće ne slutite kakav su problem ti Slobodnjaci.”

“Možda, ali to nisu bili Slobodnjaci koje su tvoji časnici vidjeli. Siguran sam da se radi o vojvodinim ljudima, prerušenim u slobodnjačke odore, koje je Hawat dobro izučio. To je jedini mogući odgovor.”

Rabban ponovno slegne ramenima. “U svakom slučaju, Sardaukari vjeruju da su to bili Slobodnjaci. Sardaukari su već započeli pogrom za uništenje svih Slobodnjaka.”

“Odlično!”

“Ali...”

“To će potpuno zaokupiti Sardaukare. A mi ćemo uskoro dobiti Hawata. Znam to! Osjećam! Ah, to bi bio dan! Sardaukari nestali sa scene, loveći nekoliko beskorisnih pustinjских bandi, a mi dobili glavnu nagradu!”

“Gospodaru”, zausti Rabban, ali onda zastane, nabravši obrve. “Oduvijek mi se činilo da podcjenjujemo Slobodnjake, kako glede brojnosti, tako i...”

“Zaboravi na njih, momče! Oni su ološ. Nas jedino zanimaju naseljeni gradovi i sela. A tamo ima mnogo stanovnika, zar ne?”

“Vrlo mnogo, gospodaru.”

“Oni me brinu, Rabbane.”

“Brinu vas?”

“Oh... devedeset posto njih je nevažno. Ali uvijek postoji određeni broj... Male kuće i tako dalje, ambiciozni ljudi, spremni upustiti se u opasne stvari. A dogodi li se da netko od njih ode s Arrakisa s neugodnom pričom o onome što se ovdje događa, to bi me jako oneraspoložilo. Možeš li zamisliti kako bih bio ljutit?”

Rabban proguta slinu.

“Moraš odmah poduzeti sve da uzmeš po jednog taoca iz svake Male Kuće”, reče barun. “Izvan Arrakisa svi moraju vjerovati da je to samo okršaj između dvije Kuće. Sardaukari ne smiju sudjelovati u tome, shvaćaš? Vjovodi je ponuđeno uobičajeno pomilovanje i progonstvo, ali je on umro nesretnim slučajem prije nego je to stigao prihvatiti. Naime, baš je to namjeravao učiniti. To je priča. A sva šuškanja o tome kako su ovdje bili Sardaukari moraju se ismijavati.” “Kao što to Car želi”, reče Rabban.

“Kao što to Car želi!”

“Što je s krijumčarima?”

“Nitko ne vjeruje u krijumčarima, Rabbane. Njih podnose, ali im ne vjeruju. U svakom slučaju, podmazat ćeš tu i tamo kojemu među

njima... a poduzet ćeš i druge mjere, koje si, siguran sam, sposoban smisliti.”

“Da, gospodaru.”

“Dakle, ovdje na Arrakisu želim dvije stvari, Rabbane: profit i nemilosrdnu šaku. Ne smiješ biti nimalo milosrdan. O ovim tikvanima razmišljaj kao o onome što stvarno jesu: robovi koji zavide svojim gospodarima i jedva čekaju priliku za podizanje bune. Prema njima ne smiješ pokazati ni trunke samilosti ili sažaljenja.”

“Može li se istrijebiti čitav planet?” upita Rabban.

“Istrijebiti?” U načinu na koji je barun brzo okrenuo glavu ukazivalo se iznenađenje. “Tko je govorio o istrijebljenju?”

“Pa... ovaj... pretpostavio sam da namjeravate uvesti neke nove namete i...” “Rekao sam da ih *izmuzeš*, a ne istrijebiš, nećaće. Nemoj uništavati populaciju već je samo dovedi u stanje potpune pokornosti. Moraš biti mesožder, moj dječaće.” Osmjehne se. Na debelom licu mu se pojavi djetinji osmijeh. “Mesožder se nikad ne zaustavlja. On nema samilosti. Nikada ne zastaje. Samilost je priviđenje. Nju može poraziti želudac koji krči od gladi, vrat koji se steže od žeđi. Budi zato uvijek gladan i žedan.” barun pogladi svoje izbočine ispod suspenzora. “Kao ja.”

“Shvaćam, gospodaru.”

Rabban se osvrne lijevo, pa desno.

“Sve ti je, dakle, jasno, nećaće?”

“Osim jedne stvari, ujače: što je s planetologom Kynesom?”

“Ah, da, Kynes.”

“On je Carev čovjek, gospodaru. Može po svojoj volji dolaziti i odlaziti. Osim toga, vrlo je blizak Slobodnjacima... oženjen je jednom od njihovih.”

“Kynes će biti mrtav do sutra navečer.”

“To je opasan potez, ujače. Ne smijemo ubiti Carevog slugu.”

“Što misliš kako sam tako brzo dogurao tako daleko?” upita barun. Glas mu je bio prigušen, pun neizrečenih pridjeva. “Osim toga, ne moraš se uopće bojati da će Kynes napustiti Arrakis. Zaboravio si da je naviknut na uzimanje droge.”

“Tako je!”

“Narkomani dobro paze da ne dovedu u opasnost svoje uobičajeno sljedovanje”, reče barun. “Kynes sigurno nije izuzetak.” “Zaboravio sam”, reče Rabban.

Nekoliko trenutaka promatrali su se u tišini.

Naposljetku, barun prvi progovori: “Usput rečeno, neka ti prva briga bude moja snabdjevenost. Imam, doduše, poprilične privatne zalihe, ali je prigodom onog samoubilačkog upada vojvodinih ljudi stradalo gotovo sve što je bilo namijenjeno prodaji.”

Rabban kimne glavom. “Shvaćam, gospodaru.”

Barunovo lice se razvedri. “Sutra ujutro okupit ćeš ostatke ovdašnje organizacije i reći ćeš im: ‘Naš uzvišeni Padišah Car dao mi je u posjed ovaj planet i zapovjedio mi da prekinem sve razmirice na njemu.’”

“Shvaćam, gospodaru.”

“Ovoga puta ti vjerujem. Sutra ćemo to sve detaljnije razmotriti. A sada me ostavi da još malo odspavam.”

Barun isključi polje na vratima i isprati nećaka pogledom. *Tenk-mozak*. Mišićav um u tenku od mozga, pomisli barun.

Pretvorit će se u krvavu kašu kad ih on propusti kroz šake. A kad onda pošaljem Feyd-Rauthu da im skine jaram, proslavit će ga kao osloboditelja. Voljeni Feyd-Rautha. Blagonakloni Feyd-Rautha, samilosni, koji ih je spasio zvijeri. Feyd-Rautha: čovjek kojeg treba slijediti i dati vlastiti život za njega. Dotad će dječak naučiti vještinu tlačenja bez osobnog izlaganja ili rizika. Siguran sam da je on taj koji nam je potreban. Već će on naučiti to sve. A uz to još ima i tako divno tijelo. Stvarno zlatan dječak.

5.

Već u petnaestoj godini naučio je tišinu.
Iz ‘Povijesti Muad’Diba za djecu’ princeze Irulan

Boreći se s upravljačkim uređajima ‘toptera, Paul je polako postajao svjestan da se otima prepletenim olujnim silama; govorio mu je to više njegov nego mentatski razum, obavljajući složena izračunavanja na temelju sićušnih pojedinosti. Osjećao je zidove prašine, valjanja, miješanja turbulencija, povremene vrtloge.

Unutrašnjost kabine sličila je na uzavrelu kutiju, obasjanu zelenim sjajem upravljačke ploče s instrumentima i broječanicima. Vanjsko žučkasto protjecanje prašine izgledao je bezoblično, ali njegovo unutrašnje osjetilo počelo je prozirati tu koprenu.

Moram pronaći pravi vrtlog, pomisli on.

Sada je već dosta dugo osjećao da silina oluje jenjava, iako ih je još žestoko drmala. Čekao je da naiđu na novu turbulenciju.

Vrtlog je započeo kao iznenadno valjanje, koje je potreslo cijeli brod. Paul potisne strah u sebi i nagne ‘topter potpuno na lijevu stranu.

Jessica primijeti taj manevar tek na visinomjeru.

“Paul!” uzvikne ona.

Vrtlog ih je započeo okretati, vrtjeti, prebacivati. Podizao je ‘topter poput ivera na gejziru – a onda ih odjednom bacio žestoko uvis i van iz sebe, poput kakvog krilatog zrnca prašine zalutalog u srcu uzvitlanog pijeska obasjanog svjetlom drugog mjeseca.

Paul pogleda dolje i ugleda prašnjavi stup vrelog vjetra koji ih je ispljunuo, ugleda umiruću oluju kako krivudavo nastavlja svoj put bez njih, slična suhoj rijeci u pustinji; to kretanje ispod njih, optočeno mjesječevim sivilom, postajalo je sve neprimjetnije kako su grabili uvis.

“Izašli smo”, prošapće Jessica.

Paul je usmjerio letjelicu suprotno od oluje i žestoko je natjerao naprijed, promatrajući pritom noćno nebo.

“Pobjegli smo neprijatelju”, reče on.

Jessica osjeti kako joj snažno kuca srce. Prisilila se na smirivanje, a onda bacila pogled prema oluji u daljini. Osjećaj za vrijeme govorio joj je da su se gotovo četiri sata borili s tom smjesom elementarnih sila, ali je jednim dijelom svijesti osjećala da je boravak u

srcu uragana trajao čitavu vječnost. Imala je dojam da se ponovno rodila.

Sličilo je molitvi, pomisli ona. Suočili smo se s olujom i nismo joj se suprotstavili. Ona je prošla kroz nas i oko nas. Sada je otišla, ali smo *mi ostali*.

“Ne sviđa mi se zvuk naših krila”, reče Paul. “Vjerojatno smo pretrpjeli neko oštećenje.”

Po reagiranju uređaja na upravljačkoj ploči shvatio je da im je let postao nepravilan, neujednačen. Nalazili su se izvan oluje, ali još ne u punom vidokrugu njegove proročke vizije. Pa ipak, uspjeli su se spasiti – i Paul odjednom osjeti kako drhti na rubu proročanstva.

Uhvati ga jeza.

Taj osjećaj je bio magnetski i užasavajući; iznenada ga započne mučiti pitanje što je izazvalo tu uzdrhtalu svijest. Dio odgovora je vjerojatno ležao u arakiškoj ishrani bogatoj začinom. Ali naslućivao je da je djelomični uzročnik i molitva; kao da su njene riječi imale neku posebnu, svojstvenu snagu.

Neću se bojati...

Uzrok i posljedica: ostao je živ unatoč djelovanju pogubnih sila, a i osjećao je da se nalazi na rubu samosvijesti do koje nije mogao doprijeti bez čarolije molitve.

Riječi iz Narančaste Katoličke Biblije odjeknuše mu na površini sjećanja: Koja nam to osjetila nedostaju da ne uspijevamo vidjeti i čuti drugi svijet *posvuda oko nas?*

“Posvuda uokolo su stijene” reče Jessica.

Paul obrati pažnju na spuštanje ‘toptera, zatresavši glavom da bi je malo razbistrio. Pogledao je u smjeru kamo je majka pokazala i ugledao uzdignuta stjenovita obličja, crna nasuprot pijeska koji se pružao ispred i s desne strane. Osjećao je strujanje vjetra oko članaka i sićušno kovitanje prašine u kabini. Negdje je postojala rupa – još jedno nasljeđe koje im je ostalo od oluje.

“Najbolje bi se bilo odmah spustiti na pijesak”, reče Jessica. “Možda krilima nećemo moći usporiti.”

On pokaže glavom prema jednom mjestu ispred njih, gdje su se na mjesecini iznad dina uzdizale pijeskom optočene grbe. “Spustit ću se negdje blizu onih stijena. Provjeri jesi li dobro vezana.”

Ona ga poslušala, pomislivši pritom: Imamo vode i pustinjska odijela. Ako pronađemo hranu, moći ćemo dugo opstati u pustinji. I Slobodnjaci ovdje žive. A to što mogu oni, možemo i mi.

“Potrči prema onim stijenama čim se spustimo”, reče Paul. “Ja ću ponijeti zavežljaj.”

“Da potr...”, zausti ona, ali onda zašuti kimnuvši glavom. “Crvi.”

“Naši prijatelji crvi”, ispravi je on. “Progutat će ovaj ‘topter pa na mjestu gdje ćemo se spustiti neće ostati ni traga.”

Kako mu samo brzo radi um, pomisli ona.

Počeli su se spuštati... sve niže... i niže...

Poniranje se prividno odvijalo vrlo brzo: pokraj njih su promicale nejasne sjene dina, a stijene su se uzdizale poput otoka u pješčanom moru. A onda ‘topter dodirne vrh jedne dine uz blag trzaj, preleti preko pješčane udoline i ponovno okrzne izbočinu sljedeće dine.

Smanjuje brzinu na pijesku, pomisli Jessica, osjetivši divljenje prema sinovoj spretnosti.

“Drži se dobro!” upozori je Paul.

On pritisne krilne kočnice, najprije lagano, a onda sve jače. Osjetio je kako se krila suprotstavljaju zraku, svladavajući brzinu kretanja. Vjetar je urlao kroz preklope i zakrilca.

Odjednom, uz jedva primjetan trzaj upozorenja, lijevo krilo, oštećeno u oluji, savije se prema gore pa prema unutra, tresnuvši o bok ‘toptera. Letjelica se zanese preko vrha jedne dine i okrene na lijevu stranu. Trenutak zatim stropoštala se niz blagu kosinu pješčane dine i zarila nos u sljedeću dinu, usred kaskade pijeska. Zaustavili su se na strani sa slomljenim krilom pa im je zdravo bilo usmjereno prema zvijezdama.

Paul hitro otkvači sigurnosni pojas i digne se iznad majke, otvorivši vrata snažnim udarcem. Istog trena pijesak se započne slijevati oko njih u kabinu, donijevši sa sobom suhi miris nagorjelog kремена. Zgrabio je zavežljaj iz stražnjeg djela letjelice dok mu se i majka oslobodila sigurnosnog pojasa. Iskobeljala se uz desno sjedalo i izašla na vanjski oklop ‘toptera. Paul krene za njom, vukući zavežljaj za remenje.

“Trči!” zapovjedi on.

Pokazao je nekamo iza dine, u smjeru gdje se vidjela kamena kula, potkresana žestokim pješčanim vjetrovima.

Jessica skoči s ‘toptera i potrči žurno uz dinu. Čula je Paula kako je dahtajući slijedi. Ubrzo su izbili na pješčanu grbu koja je zavojito vodila prema stijenama.

“Idi grbom”, zapovjedi Paul. “To je najbrže.”

Pojuriše prema stijenama dok im je pijesak škripao pod stopalima.

A onda do njih započne dopirati novi zvuk: prigušeni šapat, pisak, oporo gmizanje.

“Crv”, reče Paul.

Zvuk postane snažniji.

“Brže!” uzvikne Paul.

Prva kamena ploča, poput obale koja se uzdiže iz pješčanog mora, bila je udaljena jedva desetak metara, kad začuše krckanje i lom metala iza sebe.

Paul podigne zavežljaj u desnu ruku. Udarao mu je o bok dok je trčao. Drugom rukom uhvatio je majku. Popeli su se na uzdignutu stijenu, čija je površina bila prekrivena prilijepljenim oblucima, iskoristivši jedan krivudav kanal kojeg je izdubio vjetar. Kad su se zaustavili, suho i isprekidano su dahtali.

“Ne mogu dalje”, iznemoglo zadahće Jessica.

Paul zastane, gurne majku u jedno udubljenje u stijeni, a onda se okrene i pogleda prema pustinji. Neko uzdignuće, slično nekakvom humku, jurilo je usporedo s njihovim kamenim otokom – mreškanje obasjano mjesečinom, pješčani valovi, izbočen prokop gotovo na istoj razini kao i Paulove oči, iako udaljen gotovo kilometar. Poravnane dine gdje je crv prošao oblikovale su samo jedan zavoj – kratku petlju duž poteza pustinje koja je žurila ususret skrhanom ornitopteru.

A onda, tamo gdje je stigao crv više nije bilo ni traga letjelice.

Prokopani humak krene tada natrag prema pustinji, idući vlastitim tragom i još istražujući.

“Veći je od cehovskog svemirskog broda”, prošapće Paul.

“Rekli su mi da crvi iz srca pustinje narastu golemi, ali nisam ni slutio... da mogu biti ovoliki.”

“Nisam ni ja”, prodahće Jessica.

Čudovište ponovno skrene od stijena i u luku pohita prema obzoru. Osluškiivali su sve dok se zvuk njegovog kretanja nije utopio u prigušenu škripu pijeska koja ih je okruživala.

Paul duboko udahne zrak, podigne pogled prema strmini optočenoj mjesečinom i reče jedan navod iz Kitab al-Ibara: Putuj noću, a danju se odmaraj u tamnoj sjeni. On pogleda majku: “Noć će potrajati još nekoliko sati. Možeš li nastaviti put?”

“Samo još trenutak.”

Paul zakorači na kameni nadvis, podigne zavežljaj na rame i prilagodi remenje. Zastao je tu nekoliko trenutaka, držeći parakompas u ruci.

“Krenut ćemo čim budeš spremna” reče.

Ona se odgurne od stijene, osjetivši da joj se snaga vraća.

“Kamo idemo?” “Tamo gdje se pruža ona grba”, pokaže on.

“U srce pustinje”, reče ona.

“Slobodnjačke pustinje”, prošapće Paul.

A onda zastane, obuzet odjednom sjećanjem na jasan prizor proročke vizije koju je imao na Caladanu. Vidio je ovu pustinju. Ali, građa njegove vizije djelomice se razlikovala, poput kakve optičke slike koja mu je nestala u ponorima svijesti gdje ju je apsorbiralo sjećanje, da bi sada, suočena s pravim prizorom, doživjela određena tanahna odstupanja. Kao da se vizija malo pomaknula i prišla mu iz drugog kuta, dok je on ostao nepomičan.

Idaho je bio s nama u viziji, prisjeti se on. ***Ali, Idaho je sada mrtav.***

“Znaš li kamo moramo krenuti?” upita ga Jessica, loše protumačivši njegovo oklijevanje.

“Ne” odgovori on, “ali u svakom slučaju moramo krenuti.”

On pritegne zavežljaj na leđima, a zatim krene jednim žlijebom u stijeni, prekrivenim pijeskom. Žlijeb je izbio na kamenu zaravan obasjanu mjesecinom; tamo dalje, na jugu, plosnata ispuččenja uspinjala su se prema nebu.

Paul krene prema prvom od njih, popne se na njega, a to isto učini i Jessica.

Ubrzo je shvatila da je njihovo kretanje zapravo spoj improvizacije i kompromisa. Pješčani džepovi između stijena, gdje su usporavali korake, vjetrom izoštreni hrpti koji su im rezali ruke, prepreke koje su tražile izbor; zaobići ih ili prijeći? Teren je zahtijevao poseban tempo napredovanja. Razgovarali su jedino kad su morali, ali i tada glasovi su im bili hrapavi od napora.

“Pazi ovdje – ispuččenje je sklisko od pijeska.”

“Vodi računa da ne udariš glavom o ovo izbočenje.”

“Ostani ispod grebena; mjesec nam je za leđima, pa bi nas svatko tko je ispred nas lako otkrio po sjeni.”

Paul zastane kod jedne uvučene stijene i spusti zavežljaj na neko nisko ispuččenje.

Jessica se nasloni pokraj njega, zadovoljna zbog kratkog odmora. Začula je kako Paul siše cijev u svom pustinjskom odijelu pa i

ona otpije nekoliko gutljaja vlastite sakupljene vode. Imala je bljutav okus i ona se tada sjeti vode na Caladanu – visokog vodoskoka koji pršti gotovo do samog neba, raskošnog obilja tekućine, koja je sama po sebi bila beznačajna... Jedino je bio važan njen oblik, odsjaji ili zvuci koje je slušala dok je stajala u blizini.

Zaustaviti se, pomisli ona. *Zaustaviti se... i stvarno odmoriti.*

Toga trenutka joj pade na pamet da je prava sreća baš u tome; zaustaviti se, makar i na trenutak. Tamo gdje je to bilo nemoguće, ni sreća nije mogla postojati.

Paul se okrene od stjenovitog izbočenja, okrene se i popne uz strmi nagib. Uzdahnuvši, Jessica krene za njim.

Spustili su se na neku prostranu zaravan koja je vodila oko neke okomite kamene litice. Ponovno su se morali pokoriti neujednačenoj brzini kretanja po ovom neravnom terenu.

Jessica postane svjesna da je najjači osjećaj u noći dolazio od sitnih predmeta po kojima je gazila nogama ili pritiskala rukama – obluci, šljunak, kamenčići, skamenjeni pijesak, obični pijesak, krupni pijesak, prašina, fini prah.

Taj prah je lako prodirao kroz nosne filtre i morao se ispuhivati. Šljunak i skamenjeni pijesak kotrljali su se po čvrstoj površini pa se po njima lako moglo okliznuti. Izbočine stijena ranjavale su im ruke.

A nepregledno more pijeska usporavalo je hod umornih nogu.

Paul se naglo zaustavi na jednoj kamenoj izbočini, zadržavši majku koja je naletjela na njega.

On pokaže na lijevu stranu i ona tamo pogleda. Shvati da stoje na vrhu nekog grebena oko kojeg se pružala pustinja, slična kakvom nepomičnom oceanu dvije stotine metara ispod njih. Prostranstvo je ležalo okamenjeno, s ukočenim valovima, preliveanim srebrnastom patinom mjesečine – sjene rubova koje su se pretapale u blage krivulje, koje su se u daljini podizale u maglovito sivilo novih uzvisina i strmina.

“Otvorena pustinja”, reče ona.

“Potrebno je mnogo vremena za njen prelazak”, reče Paul; glas mu je zazvučao promijenjeno zbog filtra koji su mu stajali preko lica.

Jessica se osvrnu lijevo i desno – pod njima nije bilo ničeg drugog osim pijeska. „

Paulov pogled bio je uprt ravno naprijed preko otvorenih dina; promatrao je kretanja sjena izazvanih prolaskom mjeseca. “Ima tri ili četiri kilometra”, reče on.

“A crvi?” upita ona.

“Sigurno ih ima.”

Ona se posveti umoru koji ju je počeo slamati, mišićima čiji su joj bolovi otupljivali osjetila. “Da se odmorimo malo i pojedemo nešto?”

Paul skinе zavežljaj, sjedne i nasloni se na njega. Jessica se uhvatila za sinovo rame dok se spuštala na stijenu pokraj njega. Osjetila je kako se Paul okrenuo kad se smjestila i začula ga je kako prekapa po zavežljaju.

“Evo”, reče on.

Osjetila je suhoću njegove ruke kad joj je dodao dvije energetske kapsule.

Progutala ih je odmah, otpivši preko volje malo vode iz cijevi u pustinjskom odijelu.

“Ispij svu vodu”, reče Paul. “Pravilo glasi: najbolje mjesto za očuvanje vode je vlastito tijelo. Tako ti se održava energija. Postaješ snažniji. Imaj povjerenja u pustinjsko odijelo.”

Ona ga posluša i iskapi sabirnice, osjetivši kako joj se vraća snaga. Na pamet joj tada padne kako je u ovom trenutku umora ovdje mirno i spokojno – i prisjeti se da je jednom čula pjevača-ratnika Gurneyja Hallecka, koji je rekao: ‘Bolje suha korica i mir uz nju nego kuća puna žrtvi i razdora.’

Jessica ponovi te riječi Paulu.

“Tipično za Gurneyja”, reče on.

Ona raspoznava poseban ton njegovog glasa, kao da govori o nekome tko je mrtav pa pomisli: Da, nije isključeno da je jadni Gurney mrtav. Snage Atreida bile su mrtve, uhvaćene ili izgubljene poput njih negdje na prostranstvima ovog bezvodnog svijeta.

“Gurney je uvijek imao spreman prikladan navod”, reče Paul. “Kao da ga sad čujem: ‘Isušit ću ove rijeke i rasprodati zemlju lošima: zatim ću opustošiti zemlju i sve što je na njoj rukama stranaca.’”

Jessica zaklopi oči, osjetivši da se nalazi na rubu plača, ganuta sjetom u sinovim riječima i glasom.

Nakon nekoliko trenutaka Paul reče: “Kako se... osjećaš?”

Shvatila je da se pitanje odnosi na njenu trudnoću pa odgovori: “Proći će još mnogo mjeseci prije nego ti se sestra rodi. Fizički je... još sve u redu sa mnom.”

Istog trenutka, kroz glavu joj prostruji: ***Kako kruto službeno razgovaram s vlastitim sinom!*** A onda, budući da je to bio benegeseritski način da se u vlastitom biću potraže odgovori na slične neobičnosti, ona posegne u sebe i uskoro otkrije izvor tog službenog ponašanja: ***Bojim se svog sina; bojim se njegove neobičnosti; strah me***

je onoga što može vidjeti ispred nas u vremenu, onoga što mi može reći.

Paul navuče kapuljaču preko očiju i započne oslušivati tihe šumove noći. Pluća su mu bila ispunjena vlastitom tišinom. Nos ga je svrbio. Protrljao ga je, skinuo filter i postao svjestan bogatog mirisa cimeta.

“U blizini ima melangea”, reče on.

Blagi vjetar pomilovao ga po obrazima i zalelujuao nabore njegovog burnusa. Ali, lahor nije nosio u sebi znakove predstojeće oluje; već je uspijevao uočavati ovakve tanahnosti.

“Uskoro će svanuti”, reče.

Jessica kimne.

“Ima načina za siguran prelazak preko otvorenog pijeska”, reče Paul. “Slobodnjacima to uspijeva.”

“A crvi?”

“Uzmemo li udarač iz zavežljaja s opremom i postavimo ga tamo straga na stijene”, odgovori Paul, “to će neko vrijeme zadržati crva.” On pogleda prema prostranstvu pustinje koja se kupala na mjeseci između njih i sljedećeg uzdignuća. “Hoćemo li imati dovoljno vremena za prelazak tih četiri kilometra?”

“Možda. A ako pri prelasku budemo proizvodili samo prirodne zvukove koji ne privlače crve...”

Paul se zadubio u promatranje pustinje, prebirući po svom proročkom sjećanju, razmišljajući o tajanstvenim aluzijama vezanim za udarače i tvorčeve kuke u priručniku iz zavežljaja kojeg su dobili. Bilo mu je čudno što ga užas hvata jedino pri pomisli na crve. Znao je, negdje na rubu svijesti, da crve treba poštovati, a ne bojati ih se... ako... ako...

On zatrese glavom.

“To bi trebali biti aritmički zvuci”, reče Jessica.

“Što? Oh. Da. Budemo li hodali nepravilnim korakom... pijesak se svaki čas pomiče. Crvi ne mogu provjeravati baš svaki šušanj. Međutim, prije poduzimanja nečeg takvog moramo se potpuno odmoriti.”

On pogleda prema pročelju velike stijene s druge strane pustinjskog bazena, opazivši znakove protoka vremena u okomitim mjesječevim sjenama. “Svanut će za jedan sat.”

“Gdje ćemo provesti dan?” upita ga ona.

Paul se okrene nalijevo i pokaže tamo. “Greben skreće prema sjeveru. Po ožiljcima koje je ostavio vjetar vidi se da je ta strana stalno izložena olujama. Tamo mora biti pukotina – i to dubokih.”

“Kako bi bilo da krenemo odmah?” upita ona.

On ustane i pomogne njoj. “Jesi li dovoljno odmorna za spuštanje? Želio bih se približiti što je moguće više razini pustinje prije nego se ulogorimo.”

“Dovoljno je.” Ona mu daje glavom znak da krenu.

On zastane na trenutak, a onda podigne zavežljaj, smjesti ga na leđa i okrene se prema grebenu.

Kada bismo samo imali suspenzore, pomisli Jessica. Bez muke bismo skočili dolje. Ali, možda u otvorenoj pustinji treba također izbjegavati i suspenzore. Možda i oni, kao štitnici, privlače crve.

Naišli su na niz grebena koji su se spuštali nadolje i nestajali s vidika i ugledali neku pukotinu čiji su rubovi bili ocrtni mjesecvom sjenom koja je prodirala unutra.

Paul se počne spuštati, krećući se oprezno, ali i žurno, jer je bilo očito da mjesečina neće još dugo potrajati. Vijugavo su išli nadolje, ulazeći u svijet sve dubljih sjena. Kruti kameni oblici oko njih uspinjali su se prema zvijezdama. Na rubu tamnosive pješčane strmine koja je oštro ponirala u tamu, širina pukotine se smanjila na samo desetak metara.

“Možemo li dolje?” prošapće Jessica.

“Mislim da možemo.”

On oprezno opipa nogom površinu.

“Otklizat ćemo se do dolje”, reče Paul. “Ja ću prvi. Pođi za mnom kad čuješ da sam se zaustavio.”

“Budi oprezan”, reče ona.

On zakorači niz strminu i započne sklizati nizbrdo po mekoj površini, sve dok nije stigao do gotovo ravnog terena od nabijenog pijeska. Mjesto se nalazilo duboko skriveno u kamenim zidovima.

Iza njega se začuje zvuk pijeska koji se skliže. On pokuša pogledati uza strminu u tami, ali gotovo ga zatrpaju pješčani vodopad. Ovaj suhi pljusak potrajao je nekoliko trenutaka, a onda je sve ponovno utonulo u tišinu.

“Majko?” pozove on.

Nije bilo odgovora.

“Majko?”

On odbaci zavežljaj i požuri uz strminu grabeći, kopajući, odbacujući pijesak poput luđaka. “Majko!” vikne on ponovo. “Majko, gdje si?”

Na njega se obruši novi vodopad pijeska, zatrpavši ga do pojasa. Trebalo mu je nekoliko trenutaka da se izvuče.

Zatrpala ju je pješćana lavina, pomisli on. Zatrpana je. Moram biti staložen i pažljivo postupati. Neće se odmah ugušiti. Ući će u stanje bindu suspenzije da bi smanjila potrebe za kisikom. Zna da ću je iskopati.

Na benegeseritski način, kojem ga je ona naučila, Paul najprije smiri mahnite otkucaje srca, a zatim potpuno isprazni svijest od svih drugih dojmova, da bi u njemu zadnjih nekoliko minuta došlo do potpunog izražaja. Svaka kretnja i mreškanje klizišta ponovili su mu se u sjećanju, odvijajući se posebnom unutrašnjom dostojanstvenošću i usporenošću koja je stajala nasuprot djeliću sekunde stvarnog vremena, potrebnog za povrata sveukupnog sjećanja.

Trenutak zatim, Paul krene iskosa uza strminu, opipavajući oprezno, sve dok nije pronašao zid pukotine – ispučenu, oblu stijenu. Počeo je kopati, brižljivo uklanjajući pijesak da ponovno ne bi izazvao lavinu. A onda mu se pod rukom nađe komad neke tkanine. On pođe za njim i uskoro otkrije ruku. Lagano je počeo razgrtati pijesak oko nje, došao do ramena i konačno oslobodio lice.

“Čuješ li me?” prošapće on.

Nije bilo odgovora.

Počeo je kopati brže i oslobodio i drugo rame. Osjećao je mlitavost i opuštenost njenog tijela, ali je ipak uspio napipati spore otkucaje srca.

Bindu suspenzija, reče on u sebi.

Uspio je očisti pijesak do njenog pojasa, zatim joj prebacio ruke preko svojih ramena i započeo je izvlačiti, najprije polagano, a zatim što je brže mogao, osjećajući kako pijesak polako popušta iznad njega. Izvlačio ju je sve brže, dašćući od napora i boreći se očuvati ravnotežu. Konačno je stao na čvrsto tlo pukotine, podignuvši majku na ramena, da bi odmah zatim mahnito potrčao, jer je čitav pješćani obronak počeo klizati nadolje, uz bučni pisak čiji su odjeci pojačano odzvanjali niz kamene litice.

Zastao je na rubu pukotine, bacivši pogled prema uzdignutim pustinjским dinama. Zatim oprezno spusti majku na pijesak i započne mrljati riječi koje su je trebale vratiti iz ukočenosti.

Ona je polako dolazila k sebi, sve dublje udišući zrak.

“Znala sam da ćeš me pronaći”, prošapće Jessica.

On se osvrne prema pukotini. “Možda bi bilo bolje da nisam.”

“Paul!”

“Izgubio sam zavežljaj”, reče on. “Zatrpan je pod stotinama tona pijeska... najmanje.”

“Sve?”

“Pričuve vode, pustinjski šator – sve što je važno.” On se potapša po džepu. “Jedino mi je još tu parakompas.” Zatim opipa opasač. “Nož i dalekozor. Barem možemo dobro promotriti mjesto gdje ćemo umrijeti.”

Toga trenutka se negdje na lijevoj strani iznad ruba pukotine podigne sunce. Boje se rasprsnuše po pijesku otvorene pustinje. Zbor ptica oglasi se gromkim pjevom iz skrovitih mjesta u stijenama.

Ali Jessica je imala oči samo za očaj na Paulovom licu. Izabravši boju glasa začinjenu primjesom prezira, ona reče: “Jesmo li te tako naučili?”

“Zar ne shvaćaš?” upita on. “Sve što trebamo za opstanak na ovome mjestu nalazi se pod onim brdom pijeska.” “Pronašao si me”, reče ona glasom koji je sada zvučao blago.

Paul čučne pokraj nje.

Nakon nekoliko trenutaka on pogleda uz pukotinu prema novoj strmini, proučavajući je, ispitujući trošnost pijeska.

“Kada bismo mogli ograničiti malo područje te strmine, a zatim iskopati rupu u pijesku, došli bismo do zavežljaja. Voda bi nam u tome mnogo pomogla, ali nje nemamo dovoljno ni za...” Paul odjednom zašuti, a onda izusti: “Pjena.”

Jessica ostane nepomična da ne bi omela hiperdjelovanje sinove svijesti.

Paul pogleda prema otvorenim dinama, tragajući istodobno očima i nosnicama; kad je pronašao traženi smjer, okrenuo je pažnju na zatamnjeni potez pijeska ispod njih.

“Začin”, reče on. “Njegov koncentrat je jako lužnat. A ja imam parakompas. Baterija mu je na bazi kiseline.”

Jessica se uzdigne uza stijenu.

Paul ne obrati pažnju na nju, već skoči na noge i požuri niz nagib, očvrstnuo pod djelovanjem vjetra, koji je vodio od ruba pukotine do razine pustinje.

Promatrala ga je kako korača nepravilnim hodom: korak... stanka, korak-korak... klizanje... stanka...

Nije bilo nikakve pravilnosti koja bi dala do znanja nekom pljačkaški nastrojenom crvu da se pustinjom kreće nešto strano.

Stigao je do poteza sa začinom, zahvatio neku količinu u skut odore i vratio se do pukotine. Izbacio je začin na pijesak ispred Jessice, čučnuo se i započeo rastavljati parakompas, koristeći vrh noža. Najprije je odvojio prednji dio kompasa. Zatim je skinuo remen i rasprostro unutrašnje dijelove kompasa po njemu da bi naposljetku stigao do baterije. Onda je došao na red mehanizam s brojčanikom pa je na kraju od instrumenta ostao samo šuplji metalni okvir.

“Treat će ti voda”, reče Jessica.

Paul uzme sabirnu cijev s vratnog dijela pustinjskog odijela, usiše iz nje puna usta tekućine i ispljune je u šuplji metalni okvir.

Ne uspije li, bit će to bačena voda, pomisli Jessica. Ali, u tom slučaju bit će ionako svejedno.

Pomoću noža Paul otvori bateriju i izbaci njene kristale u vodu. Nastala je blaga pjena, a zatim se talog slegnuo.

Jessica slučajno opazi kretanju iznad njih. Podigne pogled i opazi niz sokolova uzduž ruba pukotine. Netremice su zurili u otvorenu vodu.

Velika Majko, pomisli ona. U stanju su osjetiti vodu čak i *s te udaljenosti!*

Paul je na parakompas vratio poklopac bez dugmeta za ponovno stavljanje u pogon pa je ostala rupica koja je vodila do tekućine. Uzevši djelomice sklopljeni uređaj u jednu ruku i pregršt začina u drugu, Paul se uputi u pukotinu, proučavajući pogledom oblik strmine. Odjeća mu je blago vijorila, budući da je više nije držao opasač. Popeo se komad puta uza strminu, izazivajući pojavu pješćanih potočića i kovitlaca prašine.

A onda zastane, ubaci malo začina u parakompas i promućka novi sadržaj kutije uređaja.

Zelena pjena započne izbijati iz rupe gdje se nekoć nalazilo dugme za ponovno stavljanje u pogon. Paul je okrene prema strmini, nabaci tanak sloj po njoj, a onda započne odstranjivati pijesak koji se nalazio ispod, učvršćujući pritom gornju plohu dodatnim naslagama pjene.

Jessica priđe do podnožja strmine i upita ga: “Mogu li ti pomoći?”

“Popni se i kopaj”, odgovori on. “Moramo prodrijeti do dubine od oko tri metra. Nije jako daleko.” Dok je to govorio, pjena je prestala istjecati iz uređaja.

“Brzo”, reče Paul. “Ne znam kako dugo će pjena držati pijesak.”

Jessica se popela do Paula baš u trenutku kada je on dodao novu količinu začina u rupicu i promućkao kutiju parakompasa. Pjena ponovno navali iz nje.

Dok je Paul nanosio novi sloj pjene, Jessica je počela rukama kopati rupu, odbacujući pijesak niz strminu. “Na kojoj dubini?” prodahće.

“Oko tri metra”, odgovori on. “Mogu samo približno odrediti položaj. Možda ćemo morati proširiti rupu.” On korakne u stranu, skliznuvši niz trošan pijesak. “Odbacuj iskopani pijesak natrag. Nemoj ravno dolje.”

Jessica ga posluša.

Kopanje rupe polagano je napredovalo, sve dok nisu stigli do razine pustinje, ali još nije bilo ni traga zavežljaju.

Zar sam pogriješio u procijeni, upita se Paul. ***Obuzela me je panika i zbog toga sam negdje pogriješio. Strah mi je ugrozio sposobnosti.***

On zaviri u parakompas. Preostalo je manje od dvije unce kiseline rastvorene u vodi.

Jessica se ispravi u rupi i prevuče rukom prljavom od pjene preko obraza. Pogled joj se sretne s Paulovim.

“Gornji dio”, reče Paul. “Polagano sada.” Dodao je novu količinu začina u kutiju i osjetio kako pjena vrije oko Jessicinih ruku dok je započinjala kopati novi okomit rez u gornjoj kosini rupe. Pri drugom zahvatu ruke joj napipaše na nešto tvrdo. Polagano, ona razgrne pijesak oko jednog remena s plastičnom kopčom.

“Ne diraj to više”, reče Paul gotovo šaptom. “Nemamo više pjene.”

Jessica stegne remen jednom rukom i pogleda prema sinu.

Paul odbaci prazan parakompas u pustinju i reče: “Pruži mi slobodnu ruku i pažljivo me slušaj. Vući ću te u stranu i nadalje. Nipošto ne ispuštaj remen. Odozgo se neće obrušiti mnogo pijeska. Nagib se stabilizirao. Jedino je važno da ti zadržim ruku iznad pijeska. Čak i ako se rupa bude zatrpala, moći ću te iskopati i izvući zavežljaj.”

“Shvatila sam”, reče ona.

Spremna?

“Spremna.” Ona čvršće stegne prste oko remena.

Uz snažan pokret Paul izvuče majku dopola iz rupe, držeći joj glavu što je mogao više kad je sloj pjene popustio i pijesak se započeo obrušavati. Kad je lavina prestala, Jessica je ostala zatrpana do pojasa;

zbog kosine rupe, lijeva ruka i rame još su joj bili pod pijeskom, a bradu joj je štitió dio Paulove odjeće. Rame ju je žestoko boljelo od napora.

“Još držim remen”, reče.

Paul polagano zavučé ruku u pijesak pokraj majke i pronađe remen. “Zajedno”, reče on. “Moramo vući oprezno i odmjereno. Ne smijemo prekinuti.”

Pijesak se neprekidno slijevao dok su se trudili razgrnuti zavežljaj. Kad su sasvim oslobodili remen, Paul zastane i najprije iz pijeska izvuče majku. Tek onda, udruženim snagama, naposljetku išćupaše zavežljaj iz stupice u kojoj je zameten ležao.

Nekoliko trenutaka zatim stajali su na čvrstom dnu pukotine, držeći između sebe dragocjenu naprtnjaču.

Paul pogleda majku. Lice joj je bilo prljavo od pjene, kao i odora. Na mjestima gdje se pjena osušila, nahvatao se pijesak. Sličila je meti za gađanje lopticama od vlažnog, zelenog pijeska.

“Zamusana si”, reče on.

“Ni ti baš ne izgledaš ljepše”, odgovori ona.

Oboje se nasmijaše pa zamuknuše.

“Nije trebalo do toga doći”, reče Paul. “Bio sam neoprezan.”

Ona slegne ramenima, osjećajući kako slijepjeni pijesak otpada s odore.

“Postavit ću šator” reče on. “Svući tu odoru i dobro je istresi. On se okrene i uzme zavežljaj.

Jessica kimne glavom, osjetivši se odjednom previše umornom za bilo kakav odgovor.

“Postoje rupe od kolaca u stijeni” reče Paul. “Netko je već prije nas ovdje podizao bivak.”

A zašto ne?, pomisli ona, čisteći odoru. Mjesto je bilo sasvim pogodno – duboko u kamenim njedrima i nasuprot drugog grebena udaljenog oko četiri kilometra – na popriličnoj visini iznad pustinje, pa nije postojala opasnost od crva, ali i dovoljno blizu za lako spuštanje prije prelaska.

Ona se okrene i opazi da je Paul postavio šator; rebrasta kupola već se stopila s kamenim zidovima pukotine. Paul prođe pokraj majke podižući dalekozor. Brzim pokretom prilagodio je unutrašnji tlak naprave, doveo u fokus uljane leće i pogledao prema drugom grebenu, koji se preko otvorenog pijeska onako zlatnožut uzdizao nasuprot jutarnjem svjetlu.

Jessica ga je promatrala dok je pogledom proučavao apokaliptični predio, zavirujući u pješćane rijeke i kanjone.

“Tamo postoji neko raslinje”, reče joj on.

Jessica pronađe rezervni dalekozor u zavežljaju pokraj šatora i pride Paulu.

“Tamo”, reče on, držeći dalekozor jednom rukom, a pokazujući drugom.

Ona pogleda u tom smjeru.

“Saguaro”, reče ona. “Krzljava biljka.”

“Možda ima ljudi u blizini”, reče Paul.

“Možda su to tek ostaci pokusne botaničke stanice”, odgovori ona.

“Ona je prilično južno u pustinji”, odgovori on. Zatim spusti dalekozor, počese se ispod filtarske pregrade i pomisli na neuobičajenu suhoću i ispucanost usana, osjetivši prašnjav ukus žeđi u ustima. “Prije mi slični na slobodnjačko mjesto”, reče on.

“Jesi li siguran da će Slobodnjaci biti prijateljski raspoloženi?” upita ga ona.

“Kynes nam je obećao njihovu pomoć.”

Ali ovaj pustinjski narod je očajan, pomisli ona. I mene je danas uhvatio isti osjećaj. A očajnici bi nas mogli poubijati zbog vode.

Ona zaklopi oči i, kao protutežu pustoši koja ju je okruživala, prizove u mislima prizor s Caladana. Sjetila se jednog putovanja na koje su vojvoda Leto i ona krenuli prije Paulovog rođenja. Letjeli su iznad južnih prašuma, iznad bučnih stepskih prostranstava i rižinih polja u deltama. Vidjeli su mravolike kolone u zelenom raslinju – kolone ljudi koji nose svoj tovar na suspenzorskim podupiračima pričvršćenim na ramena. A na morskim prostranstvima stajale su bijele latice trimaranskih jedara.

Sad je sve to nestalo.

Jessica otvori oči i ponovno pogleda u stvarnost pustinje; unaokolo je vladala tišina, a toplina predstojećeg dana polagano je rasla. Neumorni vragovi vrućine već su počeli natjeravati zrak na podrhtavanje iznad otvorenog pijeska. Pročelje suprotnog grebena sve više je sličilo na nešto gledano kroz nepravilno staklo.

Pješčani odron na trenutak je prevukao zastor preko otvorenog kraja pukotine. Padao je uz fijuk, raspršivan naletima jutarnjeg povjetarca i lepetom krila sokolova koji su počeli uzlijetati s vrha stijene. Kad je odron prestao, još je čula njegov piskutav zvuk. A kad se fijuk pojačao, shvatila je da to nije odjek odrona; tko je jednom čuo taj zvuk, nikada ga više nije mogao pobrkati s nekim drugim.

“Crv”, prošapće Paul.

Došao je s desne strane; dolazak mu se odlikovao svojevrsnom nehajnom veličanstvenošću, koja se nije mogla zanemariti. Vijugavi prokop-humak pijeska koji je sjekao dinu u njihovom vidnom polju. Humak je bio podignut prednjim dijelom, raspršujući pijesak unaokolo, slično pramčanom valu u vodi. A onda je čudovište nestalo, nakon što je odjednom skrenulo ulijevo i izgubilo se iz vidika.

Zvuk je postajao sve prigušeniji, da bi konačno zamro.

“Vidio sam svemirske fregate koje su bile manje”, prošapće Paul.

Ona kimne glavom i nadalje zureći preko pustinje. Na mjestu gdje je crv prošao ostao je uznemirujući procjep. Trag se pružao unedogled pred njima, a činilo im se da mogu nazrijeti i dalje od mjesta gdje je zašao za obzor.

“Kada se odmorimo”, reče Jessica, “nastavit ćemo tvoje učenje.”

Obuzdavši iznenadnu plimu srdžbe, on reče: “Zar ne misliš da bismo mogli i bez...”

“Danas te je uhvatila panika”, prekine ga ona. “Ti možda poznaješ svoju svijest i bindu ustrojstvo bolje od mene, ali još mnogo toga moraš naučiti o tjelesnoj prana muskulaturi. Tijelo ponekad čini određene stvari samo od sebe, Paule, a ja bih te željela o tome podučiti. Moraš steći sposobnost upravljanja svakim mišićem, svakim vlaknom svoga tijela. Najprije ćemo obraditi ruke. Počet ćemo s mišićima prstiju, tetivama dlana i osjetljivošću jabučica.” Ona se okrene. “Dođi sada u šator.”

On ispruži prste lijeve ruke, promatrajući je kako se provlači kroz zatezni ventil; znao je da je ne može odgovoriti od te namjere... da mora popustiti.

Što god da mi je učinjeno, bio sam dio toga, pomisli on.

Ponovno istraživanje ruku!

On pogleda vlastitu ruku. Kako je samo neugledno djelovala u usporedbi s jednim takvim stvorenjem kao što je crv.

6.

Došli smo s Caladana – rajskog svijeta za naš oblik života. Na Caladanu čovjek nije trebao graditi fizički raj ili neki zamišljen raj – jer je to već postojalo posvuda oko nas. A cijena koju smo platili bila je ista ona koju su ljudi oduvijek plaćali kad dostigli raj u svom životu – omekšali smo, izgubili oštrinu.

Iz ‘Razgovora s Muad’Dibom’ princeze Irulan

Ti si, dakle, veliki Gurney Halleck”, reče čovjek.

Stojeći u okrugloj špiljskoj prostoriji, Halleck je oštro promatrao krijumčara koji je sjedio za metalnim stolom. Čovjek je nosio slobodnjačku odoru i imao je otvoreno-plave oči, što je ukazivalo na sastojke u njegovoj ishrani koji su potjecali izvan Arrakisa. Prostorija je bila vjerna kopija nadzornog centra zapovjednika svemirske fregate: duž lučnog zida pod kutom od trideset stupnjeva, stajali su komunikacijski uređaji i video-ekrani, zajedno s daljinskim manipulatorima i komandama za aktiviranje naoružanja; čak je i stol djelovao kao da je izrastao iz zida – kao da je dio bočne strane luka.

“Ja sam Staban Tuek, sin Esmara Tueka” reče krijumčar.

“Onda si ti čovjek kojem dugujem zahvalnost za pomoć koju smo dobili”, odgovori Halleck.

“Ah-h-h, zahvalnost”, reče krijumčar. “Sjedni.”

Pokraj ekrana iz zida izađe okruglo sjedalo, tipično za svemirske brodove, i Halleck se, ispustivši zrak, zavalio u njega osjetivši odjednom strašno umoran. Iz ovog položaja vidio je svoj odraz u tamnoj površini pokraj krijumčara i odmah se namrgodio čim je opazio nedvojbene znakove iscrpljenosti na svom grubom licu. Ožiljak od inkvine biča duž čeljusti zgrčio se uz grimasu nezadovoljstva.

Halleck odmakne pogled s tog odraza i ponovno pogleda Tueka. Sada je primijetio obiteljsku sličnost na licu krijumčara – očeve guste namrštene obrve, kameno lice i nos.

“Tvoji ljudi su mi rekli da je tvoj otac mrtav, da su ga ubili Harkonneni”, reče Halleck.

“Harkonneni ili izdajnik među tvojim ljudima”, odgovori Tuek.

Srditost nadvlada dio Halleckovog umora. On se podigne i upita: “Znaš li tko je izdajnik?”

“Thufir Hawat sumnja na gospu Jessicu.”

“Ah-h-h, benegeseritska vještica... možda. Ali, Hawat je sada zarobljenik Harkonnena.”

“Čuo sam.” Halleck duboko udahne. “Pred nama je, izgleda, još ubijanja.”

“Ničim nećemo svraćati pažnju na nas”, reče Tuek.

Halleck se ukoči. “Ali...”

“Ti i tvoji ljudi koje smo spasili dobrodošli ste kod nas u utočište”, reče Tuek. “Govoriš o zahvalnosti. Vrlo dobro; imat ćeš priliku odužiti nam se. Kod nas će uvijek biti posla za dobre ljude. Međutim, sredit ćemo vas po kratkom postupku, ako bilo što javno poduzmete protiv Harkonnena.”

“Ali, oni su ti ubili oca, čovječe!”

“Možda. Čak i ako je tako, reći ću ti što je moj otac odgovarao onima koji reagiraju bez razmišljanja: ‘Kamen je težak i pijesak je težak; ali budalin gnjev uvjerljivo je najteži.’”

“Dakle, ništa ne namjeravaš poduzeti?” srdito upita Halleck. “Nisam to rekao. Samo sam rekao da ćemo štititi naš ugovor s Cehom. Ceh zahtijeva da igramo opreznu igru. Postoje i drugi načini za uništenje neprijatelja.”

“Ah-h-h-h.”

“Stvarno ah. Želite li se baciti u potragu za onom vješticom, po volji vam. Ali upozoravam vas da je vjerojatno već kasno... Uostalom, sumnjamo da je ona ta osoba koju tražite.”

“Hawat rijetko griješi.”

“Dopustio je da padne Harkonnenima u ruke.”

“Misliš li da je *on* izdajnik?”

Tuek slegne ramenima. “To sada više nije važno. Smatramo da je ona vještica mrtva. Odnosno, tako barem vjeruju Harkonneni.”

“Dobro ste, izgleda, obaviješteni o Harkonnenima.”

“Nagovještaji i migovi... glasine i govorkanja.”

“Sedamdeset četvorica nas je ovdje”, reče Halleck. “Želite li ozbiljno da vam se priključimo, onda ste potpuno sigurni u vojvodinu smrt.” “Vidjeli su njegovo truplo.”

“A dječak – mladi gospodar Paul?” upita Halleck, uzaludno pokušavši progutati slinu kroz suho grlo.

“Prema zadnjem izvješću kojeg smo dobili, nestao je zajedno s majkom u pustinjskoj oluji. Od njih vjerojatno nikad ni kosti neće biti pronađene.” “Vještica je, dakle, mrtva... svi su mrtvi.”

Tuek kimne. “A Zvijer Rabban, kako kažu, ponovno će se domoći vlasti ovdje na Dini.”

“Grof Rabban od Lankiveila?”

“Da.”

Hallecku je trebalo nekoliko trenutaka da obuzda val srdžbe koji ga je preplavio. Kad je naposljetku progovorio, glas mu je bio drhtav. “Moram neke osobne račune srediti s Rabbanom. Moram mu vratiti dug za živote članova moje obitelji...”, reče pa protrlja ožiljak duž čeljusti, “...kao i za ovo...”

“Ne stavlja se sve na kocku zbog sređivanja računa prije pravog vremena”, odgovori Tuek. Zatim se namrgodi, opazivši trzanje mišića duž Halleckove čeljusti i odsutan pogled u očima.

“Znam... znam.” Halleck duboko udahne zrak.

“Ti i tvoji ljudi možete zaslužiti odlazak s Arrakisa pristupanjem u našu službu. Ima dovoljno mjesta gdje...”

“Svoje ljude oslobađam svake obveze prema meni; neka izaberu po svojoj volji. Budući da je Rabban ovdje – ja ostajem.”

“Nisam baš siguran da to želimo, sve dok si ovako raspoložen.” Halleck pogleda krijumčara. “Sumnjaš u moju riječ?”

“Ne-e-e...”

“Spasio si me od Harkonnena. Razlog zbog kojeg sam se zarekao na vjernost vojvodi Letu nije bio ništa veći. Ostat ću na Arrakisu – s vama... ili sa Slobodnjacima.”

“Bez obzira je li neka misao izgovorena ili ne, ona predstavlja stvarnost i ima moć” odgovori Tuek. “Možda ćeš među Harkonnenima utvrditi da je linija koja razdvaja život i smrt previše oštra i brza.” Halleck na trenutak sklopi oči, osjećajući kako ga umor slama. “Gdje je Gospod koji nas vodi kroz ovu zemlju pustinja i provalija?” promrmlja on.

“Ne budi brzoplet i kucnut će trenutak tvoje osvete”, reče Tuek. “Brzina je izum Šaitana. Obuzdaj tugu – zauzvrat ćemo ti naći neku rasonodu; postoje tri stvari koje gode srcu – voda, zelena trava i ljepota žene.”

Halleck otvori oči. “Više bi mi se sviđala krv Rabbana Harkonnena koja teče oko mojih nogu.” On pogleda Tueka. “Misliš li da će kucnuti taj trenutak?”

“Ja baš i nemam puno veze s tim kako ćeš ti dočekati sutra, Gurney Hallecku. Jedino ti mogu pomoći kad je danas u pitanju.”

“Onda ću prihvatiti pomoć i ostat ću do onoga dana kad mi budeš rekao da osvetim tvog oca i sve ostale koji...” “Slušaj me dobro, ratniče”, prekine ga Tuek. Nagne se preko stola pa su mu ramena došla u istu razinu s ušima, a u očima se pojavio sjaj. Krijumčarevo lice

odjednom je poprimalo izgled stijene nagrižene zubom vremena. “Vode moga oca – ja ću je se sam domoći, vlastitom oštricom.”

Halleck vrati pogled na Tueka. Tog trenutka krijumčar ga je podsjetio na vojvodu Leta; hrabar vođa, siguran u svoj položaj i put kojim je odlučio ići. Sličio je vojvodi... prije Arrakisa.

“Želiš li moju oštricu uza se?” upita Halleck.

Tuek se zavalio natrag u stolac, opusti i bez riječi nastavi promatrati Hallecka.

“Misliš li da sam ja *ratnik*?” upita Halleck.

“Ti si jedini od vojvodinih časnika kojem je uspjelo pobjeći”, reče Tuek. “Neprijatelj je bio nadmoćan, ali si ipak izašao s njim na kraj... Porazio si ga onako kako mi svladavamo Arrakis.”

“Ha?”

“Nije nam ovdje lako, Gurney Hallecku”, reče Tuek. “Arrakis je naš neprijatelj.”

“A neprijatelja treba napadati jednog po jednog, zar ne?”

„Tako je.“

“Je li to način Slobodnjaka?”

“Možda.”

“Rekao si da bi mi se život kod Slobodnjaka možda činio preteškim. Zar zbog toga što oni žive u pustinji, na otvorenom?”

“Tko zna gdje Slobodnjaci žive? Za nas je Središnja visoravan ničija zemlja. Ali, htio bih sada porazgovarati s tobom o...”

“Čuo sam da Ceh rijetko odlazi sa svojim teretnjacima u pustinju”, reče Halleck. “A šuška se i da se tu i tamo može vidjeti malo zelenila, samo ako znaš gdje ga treba potražiti.”

“Šuškanja!” prezrivo odbrusi Tuek. “Hoćeš li se sada odlučiti između mene i Slobodnjaka? I mi imamo svoje sigurnosne mjere, naš sieč izdubljen u stijeni, skrivene bazene. Živimo životom civiliziranih ljudi. Slobodnjaci su samo tek dronjavi razbojnici koje mi koristimo kao lovce na začim.”

“Ali oni su sposobni ubijati Harkonnene.”

“A hoćeš li znati što dobivaju za to? Još ih progone kao životinje – i to laserskim pištoljima, budući da nemaju štitnike. Polagano ih istrebljuju. Zašto? Baš zato što ubijaju Harkonnene.”

“Jesu li stvarno ubijali Harkonnene?” upita Halleck.

“Što želiš time reći?”

“Zar nisi čuo da su među Harkonnenima bili i Sardaukari?”

“Opet samo glasine.”

“Ali pogrom – to ne sliči Harkonnenima. Pogrom je gubitak...”
“Vjerujem u ono što vidim vlastitim očima”, reče Tuek. “Odaberi naposljetku, ratniče. Ja ili Slobodnjaci. Obećat ću ti sklonište i priliku da se domogneš krvi za kojom obojica žudimo. Možeš biti siguran u to. Slobodnjaci će ti ponuditi samo život progonjene životinje.” Halleck počne oklijevati, osjećajući mudrost i naklonost u Tuekovim riječima, ali i uznemiren zbog nečeg što nije znao objasniti.

“Vjeruj u vlastite sposobnosti”, reče mu Tuek. “Čije su ti sposobnosti omogućile preživljavanje svih dosadašnjih bitaka? Tvoje vlastite! Odluči, dakle!”

“Da, tako je” složi se Halleck. “A vojvoda i njegov sin su mrtvi?” “Harkonneni tako vjeruju. A kad se radi o takvim stvarima, ja cijeni Harkonnenovo mišljenje.” U kutovima Tuekovih usana zatitra kratkotrajno cerenje. “Doduše, to je jedini slučaj kad se držim toga.” “Dobro, u redu”, reče Halleck. On ispruži desnu ruku s dlanom okrenutim nagore i palcem zgrčenim na njemu, što je predstavljalo tradicionalan pokret zakletve. “Dajem ti svoj mač.”

“Prihvaćam ga.”

“Želiš li da nagovorim i svoje ljude?”

“Zar bi im dopustio da sami odluče?”

“Dosad su me slijedili, ali većina njih rođena je na Caladanu. Arrakis nije ono što su očekivali. Ovdje su izgubili sve, osim vlastitih života. Sada bi stvarno bilo bolje da sami odluče.”

“Ne bi bilo dobro da se sada povučesh” reče Tuek. “Sam si rekao da su te dosad slijedili.”

“Potrebni su ti – u tome je stvar, zar ne?”

“Uvijek će se naći posao za iskusne borce... posebno u ovim vremenima.”

“Prihvatio si moj mač. Hoćeš li da nagovorim i ostale?”

“Vjerujem da će slijediti tvoj primjer, Gurney Hallecku.”

“Nadajmo se.”

“Tako je.”

“Dakle, mogu sam odlučiti o tome?”

“Odluči sam.”

Halleck ustane iz okruglog sjedala, začuđen koliko je snage morao uložiti u taj jednostavan napor. “Najprije bih ih želio dobro smjestiti”, reče on.

“Porazgovaraj o tome s mojim intendantom”, reče Tuek. “Zove se Drisk. Reci mu da po mojoj zapovijedi imaš pravo na sve povlastice.

Uskoro ću ti se pridružiti. Moram prvo provjeriti kako stoje stvari s otpremom začina koja je upravo u tijeku.”

“Sreća svugdje stigne”, reče Halleck.

“Svugdje”, odgovori Tuek. “Revolucije su rijetki događaji u našem poslu.”

Halleck kimne; čim su se automatska vrata otvorila pokraj njega, začuo je prigušeno zujanje i osjetio kratkotrajno kretanje zraka. Okrenuo se i izašao iz prostorije.

Našao se u vijećnici kroz koju su ga zajedno s njegovim ljudima doveli Tuekovi pomoćnici. Bila je to dugačka, poprilično uska prostorija, izdubljena u živoj stijeni; glatki zidovi su ukazivali da su za to korišteni plameni rezači. Strop je bio dovoljno visoko da bude prirodni nastavak potporne zakrivljenosti glavnog masiva stijene i da omogućiti cirkulaciju zraka. Uzduž zidova stajale su police i ormari s oružjem.

Halleck najprije primijeti, ne bez ponosa, da njegovi ljudi, koji nisu bili ranjeni, još uvijek stoje – za njih nije bilo odmora unatoč umora i poraza. Krijumčarski liječnici kretali su se među njima, previjajući ranjenike. Teži slučajevi, koji su trebali nosila, nalazili su se najednom mjestu s lijeve strane; uz svakog od ovih ranjenika nalazio se po jedan zdrav suborac.

Atreidska obuka – Mi vodimo računa o našima – održavala ih je čvrste poput stijene, primijeti Halleck.

Jedan od njegovih časnika istupi, vadeći iz omota Halleckov devetostruni baliset. Čovjek propisno pozdravi i reče: “Sir, liječnici kažu da Mattai nema izgleda. Ovdje nemaju banke kostiju i organa – tek instrumente poljske bolnice. Mattai neće još dugo pa vas je nešto zamolio.”

“Što?”

Časnik pruži baliset. “Mattai se želi oprostiti uz pjesmu, sir. Kaže da vi znate koju pjesmu on voli... često vas je molio da mu je pjevate.” Časnik proguta slinu. “Zove se *Moja žena*, sir. Ako biste...”

“Znam.” Halleck uzme baliset i izvadi višestruku trzalicu iz instrumenta. Prešao je rukom blago preko žica, primijetivši da ih je neko već ugodio. Oči su ga pekle, ali on je odgurnuo umor iz misli i krenuo naprijed, prebirući po strunama i nastojeći se nehajno osmjehnuti.

Nekoliko njegovih ljudi i jedan krijumčarski liječnik stajali su nagnuti iznad nosila. Jedan čovjek započne pjevušiti kad im je Halleck pristupio, lako uhvativši poznati ritam:

Moja žena stoji pokraj prozora,
oble linije nasuprot četvrtastog stakla.
Podiže ruke... nagine se... priklanja sunčevom smiraju, crvenom
i zlatnom –

Dođi do mene...

Dođi do mene, djevojko toplih ruku.

Za mene...

Za mene, djevojko toplih ruku.

Pjevač zašuti, podigne zamotanu ruku i zaklopi oči čovjeku na
nosilima.

Halleck prođe posljednji put po strunama baliseta, pomislivši
pritom: *Sada smo sedamdeset trojica.*

7.

Mnogi ljudi teško mogu shvatiti obiteljski život u carskom haremu, ali pokušat ću vam ga nekako dočarati. Mislim da je moj otac imao samo jednog pravog prijatelja. Bio je to grof Hasimir Fenring, genetski eunuh i jedan od najopakijih boraca u Carstvu. Grof, živahan i zao čovjek, jednog je dana doveo mome ocu novu robinju-priležnicu, a majka me je poslala da uhodim sve što se zbiva oko nje. Svi smo mi, zbog osobne zaštite, uhodili oca. Jedna robinja-priležnica, koju je moj otac dobio temeljem dogovora između Bene Gesserita i Ceha, nije mogla, naravno, dati carskog nasljednika, ali su i u takvim prigodama spletke ipak bile neizbježne i nimalo ugodne. Majka, sestre i ja postale smo vrlo vješte u izbjegavanju suptilnih zamki smrti. Možda je to užasno reći, ali nisam baš sigurna da je otac imao čiste ruke u svim tim pokušajima. Carska obitelj nije poput ostalih obitelji. Stigla je, dakle, nova robinja-priležnica, riđokosa poput moga oca, vitka i ljupka. Imala je građu plesačice, a u svom školovanju nedvojbeno je učila i neurozavođenje. Kad su je doveli голу pred njega, otac ju je dugo promatrao i naposljetku rekao: 'Previše je lijepa. Čuvat ćemo je kao dar.' Ne možete ni naslutiti kakvo je iznenađenje ova odluka izazvala u carskom Haremu. Lukavost i samokontrola bile su, uostalom, najopasnije prijateljke za sve nas.

'U očevoj kući' princeze Irulan

Paul je izašao iz pustinjskog šatora u kasno poslijepodne. Pukotina gdje je podigao logor nalazila se sada u dubokoj sjeni. On pogleda preko otvorenog pijeska prema udaljenom grebenu, razmišljajući da li da probudi majku koja je još spavala u šatoru.

Valovi dina pružali su se unedogled oko njihovog skloništa. Na suprotnoj strani od zalaska sunca, ova pješčana uzvišenja bacala su tamne sjene, čija se tama nije mogla razlikovati od noći.

I ravnica dokle oko seže.

Svijest mu je potražila nešto visoko na prostranom vidokrugu. Ali, nije bilo ničeg što bi izbijalo iz pregrijanog zraka i nadvisivalo obzor – nikakvog cvijeta ili raslinja po čijem bi se lelujanju opazio dah lahora... samo dine i taj udaljeni greben pod nebeskom kapom sprženog srebrnastog plavetnila.

Što ako se tamo preko ne nalazi napuštena botanička postaja?, upita se on. Što ako tamo nema ni Slobodnjaka? Što ako su biljke koje smo vidjeli izrasle slučajno?

Jessica se probudila u šatoru, okrenula se na leđa i pogledala postrance kroz prozirni zid prema Paulu. Stajao joj je okrenut leđima, a nešto u njegovom držanju podsjetilo ju je na vojvodu. Osjetivši kako bolna plima navire u njoj, ona se okrene na drugu stranu.

Nakon nekog vremena je ustala, uredila pustinjsko odijelo, osvježila se vodom iz šatorske sabirnice i protegnula se tjerajući pospanost iz mišića i udova.

Paul joj reče, ne okrenuvši se: “Sviđa mi se ovaj spokoj koji vlada unaokolo.”

Kako se samo svijest prilagođava okolini, pomisli ona, a onda se prisjeti pravila Bene Gesserita: Pod stresom, svijest može skrene u oba smjera: prema pozitivnom ili prema negativnom, biti uključena ili isključena. Razmišljaj o tome kao o spektru čije su krajnje točke nesvjesnost na negativnom i hipersvjesnost na pozitivnom kraju. Smjer, kojim će svijest krenuti pod stresom, jako je ovisan o obuci.

“Život bi ovdje mogao biti dobar”, reče Paul.

Ona pokušava vidjeti pustinju njegovim očima, nastojeći obuhvatiti tim pogledom sve tegobe s kojima se ovaj planet srodio; na pamet joj tog trenutka padnu razne moguće budućnosti koje je Paul spoznao. Čovjek ovdje može biti sam, pomisli ona, bez straha da će mu netko doći s leđa, bez straha od prgonitelja.

Ona priđe Paulu, podigne dalekozor, izoštri uljane leće i započne proučavati stjenovitu izbočinu nasuprot njih. Da, saguaro u procjepima, kao i drugo bodljikavo raslinje... busen niske trave, žutozelene boje u sjeni.

“Srušit ću logor”, reče Paul.

Jessica kimne i ode do ruba pukotine, odakle se pružao široki pogled na pustinju, i usmjeri dalekozor na lijevu stranu. Slani pan bjelasao se tamo, zamrljan žutim preljevima po rubovima – polje bjeline na mjestu gdje je bjelina značila smrt. Ali, pan je dokazivao nešto drugo: voda. Nekoć je voda tekla preko te blještave bjeline. Spusti dalekozor, popravi plašt i nekoliko trenutaka oslušne zvukove Paulovog kretanja.

Sunce se spustilo niže. Sjene su se izdužile preko slanog pana. Pruge živih boja rasprostrle se po obzoru gdje je sunce zalazilo.

Preljevi započinu ponirati u prste tame, ispipavajući pijesak. A onda se sjene započinu zgušnjavati i tamniti, sve dok se naposljetku gusti pokrov noći nije spustio na pustinju.

Zvijezde!

Ona pogleda prema njima, osjetivši istodobno Paulov prilazak. Pustinjska noć kao da je hrlila prema gore, posežući prema zvijezdama. Težina dana je jenjavala. Strujanje lahora na trenutak joj prođe licem.

“Prvi mjesec uskoro će izaći”, reče Paul. “Pospremio sam stvari i postavio udarač.”

Mogli bismo se nepovratno izgubiti u ovom paklu, pomisli ona, a da to nitko i ne zna.

Noćni vjetar započne nositi zrnca pijeska koja su je blago udarala u lice, donoseći miris cimeta: pljusak mirisnih osjeta u tami.

“Osjećaš li?” upita je Paul.

“Čak kroz filter” odgovori Jessica. “Miris je vrlo gust i bogat. Ali, hoće li nam donijeti vodu?” Ona pokaže preko ravnice. “Ne vidim nikakvu umjetnu svjetlost tamo.”

“Slobodnjaci bi bili skriveni u sieču u unutrašnjosti stijena”, reče on.

Srebrni srp izroni iznad obzora s njihove desne strane: prvi mjesec. Jasno se mogao raspoznati; na njemu se vidio ravni oblik ljudske ruke. Jessica započne promatrati srebrnu bjelinu pijeska obasjanog mjesečinom.

“Postavio sam udarač u najdubljem dijelu pukotine”, reče Paul. “Kad ga uključim, imat ćemo na raspolaganju oko trideset minuta.”

“Trideset minuta?”

“Prije nego počne dozivati... crva.”

“Ah. Dobro, spremna sam.”

On se okrene i ona začuje kako se vraća u pukotinu.

Noć je tunel, pomisli, rupa u sutrašnjici... ako uopće budemo imali sutrašnjicu. Odmahne glavom. ***Zašto sam tako morbidna?*** Zar me nisu učili boljem držanju?

Paul se vrati, podigne njihovu prtljagu i spusti se do prve dine; tu zastane i pričekaja majku. Čuo je njene meke korake i zvuk krutog curenja sitnih zrna – tajni jezik pustinje, kojim se ona brani od ostalog svijeta.

“Ne smijemo se kretati pravilnim, ritmičnim korakom”, reče Paul, sjetivši se čovjeka koji je koračao po pijesku... sjećanje istodobno proročansko i istinito.

“Gledaj kako ja to činim”, reče joj. “Na taj način se Slobodnjaci kreću pustinjom.”

Izađe na stranu dine okrenutu prema vjetru i započne ići njenim zakrivljenim obodom, koračajući izvan svakog ritma.

Jessica ga je pomno promatrala i kad je napravio desetak koraka krene za njim, oponašajući ga. Bio joj je jasan smisao svega toga: moraju stvarati zvuk sličan prirodnom pomicanju pijeska... sličan vjetru. Ali, mišići su se bunili protiv ovog neprirodnog aritmičnog tempa: korak... vučenje noge... vučenje noge... korak... korak... stanka... vučenje noge... korak...

Vrijeme je protjecalo oko njih, ali pročelje nasuprotne stijene kao da se uopće nije približavalo, dok je ono iza njih ostajalo podjednako visoko.

“Tup! Tup! Tup! Tup!”

Bubnjanje je započelo iz grebena kojeg su napustili. “Udarač”, prodahće Paul.

Bubnjanje se nastavljalo, a njima je bilo sve teže ne prihvatiti njegov pravilan ritam.

“Tup... tup... tup... tup...”

Kretali su se kroz pješčanu zdjelu obasjanu mjesečinom koju su ispunjavali jednolični, tupi udarci. Gore i dolje preko obliha dina: korak... vučenje noge... stanka... korak... stanka... korak...

A cijelo vrijeme uši su im pomno osluškivale ne bi li začule onaj poseban šum.

Kad se naposljetku pojavio, bio je u početku tako tih da ga nisu mogli razlikovati od zvuka svog nepravilnog koračanja. Ali, polako se pojačavao... pojačavao... dolazeći sa zapada.

“Tup... tup... tup... tup...”, bubnjao je udarač.

Šum se sada jasno razliječio kroz noć iza njih. Okrenuše glave u hod i ugledaše humak crva u punom kretanju.

“Nastavi dalje”, prošapće Paul. “Ne osvrći se.”

Reski zvuk oslobođene snage razliježe se sa stjenovite sjene iz koje su krenuli. A onda se nastavi lavina buke.

“Samo naprijed”, ponovi Paul.

Vidio je da su stigli do jedne zamišljene točke na svom putu, odakle su oba kamena zida – onaj iza i onaj ispred – izgledala podjednako udaljena.

A u pozadini, gromovito, divlje komadanje stijena i dalje je odjekivalo u noći.

Nastavili su da hodati naprijed... naprijed... naprijed... Bol u mišićima se pretvorila se mehaničku bol koja potpuno obuzela; no Paul je već zapažao da se greben ispred njih povećava.

Jessica se kretala kroz potpunu unutrašnju prazninu, svjesna da je još drži tek snaga volje. Suhoća u ustima ju je pekla, ali su zato zvuci iza nje gasili svaku nadu u eventualno zaustavljanje radi ispijanja kojeg gutljaja iz sabirnice u pustinjskom odijelu.

„Tup... tup...“

Žestina ponovno grune s udaljenog grebena nadjačavši bubnjanje.

Tišina.

“Brže”, prošapće Paul.

Ona kimne, iako svjesna da to on ne može vidjeti; učinila je to ipak da bi samoj sebi pokazala da mora iscrpsti iz mišića zadnje atome snage, iako su se oni već nalazili na granici svojih moći... zbog ovog neprirodnog hodanja...

Kameni otok sigurnosti ispred njih se uspinjalo prema zvijezdama i Paul primijeti glatku pješčanu ravnicu koja se pružala oko podnožja grebena. On stane na nju; istog trena posrne od umora i instinktivno ispruži nogu naprijed da ne bi pao.

Zvonki tutanj zaori u pijesku oko njega.

Paul odskoči dva koraka u stranu.

“Bum! Bum!”

“Pješčani bubnjevi!” prodahće Jessica.

Paul uhvati ravnotežu, a onda prijede brzim pogledom po pijesku koji se pružao pred njima: do kamenog otoka nisu bili udaljeni više od dvije stotine metara.

A onda iza sebe začuju šum – sličan zvuku vjetra ili priobalnih valova na ovome svijetu gdje nije bilo vode. “Trči!” poviče Jessica. “Trči, Paule!”

I potrčaje.

Bubnjanje im gromko započne odjekivati pod nogama. A onda pretrčaje preko zvučne zone i nađu se na šljunkovitom tlu. Trčanje je neko vrijeme bilo olakšanje za mišiće, bolne od neobičnog, aritmičnog napora. Naposlijetku su ponovno mogli koristiti dobro poznate pokrete. Pokrete pune pravilnog ritma. Ali, pijesak i šljunak otežavali su im hod. A šumno približavanje crva stvaralo je olujni zvuk koji je rastao posvuda oko njih.

Jessica posrne na koljena. Jedino je još uspijevala misliti na umor, zvuk i užas.

Paul je podigne.

Potrčase ponovno, držeći se za ruke.

Tanki stup pojavi se u pijesku pred njima. Oni prođu pokraj njega, a onda ugledaše još jedan.

Jessicin razum nije uspio zapaziti stupove sve dok nisu prošli pokraj njih.

Naišli su na još jedan – vjetrom obrađena površina izniknula je iz jedne pukotine u stijeni.

Pa na još jedan.

Stijena!

Osjetila ju je pod nogama; od dodira s čvrstom površinom korak joj je odjednom postao lakši.

Duboka pukotina bacala je svoju okomitu sjenu na greben pred njima. Oni pojure prema njoj i ulete u usku jamu.

Iza njih prestane zvuk kretanja crva.

Jessica i Paul se okrenu i pogledaju prema pustinji.

Tamo gdje su započinjale dine, možda pedesetak metara od podnožja kamenog otoka, srebrnosiva oblina nicala je iz pustinje, odbacujući unaokolo rijeke pijeska i vodopade prašine. Rasla je sve više, da bi se konačno pretvorila u divovsku, razjapljenu čeljust.. Bila je to okrugla crna rupa, čiji su rubovi sjajili na mjesecini.

Čeljust se okomi prema uskoj pukotini u kojoj su se Paul i Jessica šćućurili. Miris cimeta zapahne im nos. Mjesočina bljesne na kristalnim zubima.

Golema čeljust se započne njihati naprijed-natrag.

Paul prestane disati.

Jessica se još više šćućuri, ne skidajući pogled s čudovišta.

Morala je upotrijebiti svu usredotočenost benegeseritskog učenja da obuzda iskonske užase i potisne strah izazvan sjećanjem vrste, koji joj je zaprijetio paralizirati razum.

Paula odjednom uhvati čudan ushit. Trenutak prije prešao je preko vremenske barijere na nepoznatom terenu. Ispred sebe je osjećao tamu, kroz koju nije moglo proniknuti čak ni njegovo unutrašnje oko. Činilo se kao da je nekim nesmotrenim korakom pao u nekakav bunar... ili u udolinu vala gdje je budućnost bila nevidljiva. Krajolik je pretrpio korjenitu promjenu.

Umjesto da ga zaplaši, doživljaj vremenske tame izazvao je u njemu hiperubrzanje ostalih osjetila. Počeo je zapažati sve odlike te stvari koja se podizala iz pijeska nastojeći ga se dočepati. Promjer čeljusti dostizao je osamdeset metara... Po rubovima su se bjelasali

kristalni zubi, sa zaobljenim obličjem kris-noža... Urlajući dah s oporim mirisom cimeta, uz neke dodatke aldehida... kiselina...

Crv prekrije mjesečinu kad se očešao o stijenu iznad njih. Malo skrovište zapljusnu vodopadi kamenčića i pijeska.

Paul natjera majku da se još više skupi.

Cimet!

Miris ga žestoko zapahne.

Kakve veze crv ima sa začinom, tim melangeom, upita se on. A onda se sjeti da je Liet-Kynes jednom prigodom izrekao neku neodređenu primjedbu o povezanosti crva i začina.

“Grruum!”

Prasak je sličio zvuku oštre grmljavine iz daljine, tamo s desne strane.

Ponovo: “Grruum!”

Crv se povuče na pijesak i na trenutak ostane tamo ležati, dok su mu kristalni zubi zrcalili mjesečinu.

“Tup! Tup! Tup! Tup!”

Još jedan udarač, pomisli Paul.

I ovaj se zvuk javio iz daljine s njihove desne strane.

Crva uhvati drhtaj i povuče se dalje u pijesak. Samo je gornji polukrug čeljusti ostao iznad površine, sličan kakvom zvonolikom humku ili ulazu u tunel nad dinama.

Pijesak zašušti.

Čudovište započe zaranjati, povlačeći se i okrećući. Uskoro se pretvorilo u pješčanu krestu, koja se vijugavo započela udaljavati kroz dine.

Paul izađe iz pukotine promatrajući udaljavanje pješčanog vala kroz pustinjski predio u smjeru novog izvora bubnjanja.

Jessica izađe za sinom, također osluškujući: “Tup... tup... tup... tup... tup...”

A onda zvuk prestane.

Paul pronade cjevčicu u pustinjskom odijelu i povuče vodu iz nje. Jessica je promatrala što sin radi, ali se nije povelala za njim, jer joj je svijest bila potpuno blokirana umorom i upravo proživljenim užasom. “Je li stvarno otišao?” prošapta.

“Netko ga je pozvao”, reče Paul. “Slobodnjaci.”

Ona osjeti da joj se polako vraća sabranost. “Bio je jako velik!” “Ne toliko kao onaj koji nam je progutao ‘topter.’”

“Jesi li siguran da su to Slobodnjaci?”

“Upotrijebili su udarač.”

“Zašto bi nam pomogli?”

“Možda nam uopće nisu namjeravali pomoći. Možda su jednostavno dozivali crva.”

“Zašto?”

Odgovor mu je ležao na samom rubu svijesti, ali ga nikako nije mogao dokučiti. U svijesti mu je bila spoznaja da s tim teleskopskim šiljastim šipkama iz njihove prtljage – s tim ‘tvorčevim kukama’ nešto treba učiniti.

“Zašto bi pozvali crva?, upita Jessica.

Plima straha dodirne mu svijest i on se prisili da se okrene od majke i pogleda uz greben. “Bolje bi bilo da se nekako probijemo tamo gore prije svanuća.” On pokaže rukom. “Oni stupovi koje smo prošli: ima ih još.”

Ona tamo pogleda i opazi stupove slične nekakvim putokazima koje je vjetar uobličio; a onda uoči i sjenu jednog ispučenog ruba, koja se pretvarala u pukotinu visoko nad njima.

“Stupovi pokazuju put uz greben” reče Paul. On prebaci zavežljaj preko ramena, priđe podnožju ispučene stijene i započne se penjati uz nju.

Jessica je još nekoliko trenutaka ostala nepomična odmarajući se i prikupljajući snagu; zatim krene za sinom.

Penjali su se, slijedeći putokaz stupova, sve dok se litica nije pretvorila u tanku usnu na otvoru tamne pukotine.

Paul proturi glavu i baci pogled u sjenoviti procjep. Osjećao je nesigurnost u nogama na tankoj izbočini, ali ipak nije neoprezno ušao unutra. U pukotini je nazirao samo tamu. Pružala se nagore, otvorena prema zvijezdama na vrhu. Do ušiju su mu jedino dopirali očekivani zvuci – nježno obrušavanje pijeska, zujanje nekog insekta, trk neke životinje koja je pobjegla s vidika. Zakoračio je jednom nogom u tamu pukotine, osjetivši stijenu ispod tankog pješčanog sloja. Lagano je zašao za stijenu i dao majci znak da krene za njim. Uhvatio je jedan kraj njene odore i pomogao joj svladati zavoj.

Oboje pogledaju prema zvjezdanom sjaju, uokvirenom otvorom pukotine. Paul je vidio majku pokraj sebe kao maglovitu, sivkastu kretnju. “Kad bismo barem smjeli riskirati i upaliti svjetiljku” prošapće on.

“Imamo i druga osjetila osim očiju”, odgovori ona također prigušenim glasom.

Paul pomakne nogu naprijed, prebaci težinu na nju, zatim zakorači drugom, ali udari o prepreku. Podigne nogu i ustanovi da se

radi o stubi. Zakorači na nju. Zatim pruži ruku iza sebe, napipa majčinu ruku i povuče je blago za odoru, dajući joj do znanja da krene za njim.

Još jedna stuba.

“Čini mi se da idu sve do vrha”, prošapće on.

Niske i ravne stube, pomisli Jessica. *Nedvojbeno djelo ljudskih ruku*.

Ona krene za sjenovitim kretnjama Paulovog penjanja, odmjeravajući nogom svaku stubu na koju bi stupila. Kameni zidovi su se sužavali pa ih je na kraju mogla očešati ramenima. Stube su završile prosječenim prolazom dugačkim dvadesetak metara; dno mu je bilo ravno, a suprotan kraj mu je izbijao na plitku zaravan, obasjanu mjesečinom.

Paul stupi na rub zaravni i prošapta: “Divnog li mjesta!”

Zureći ispred sebe, oko korak iza sina, Jessica se mogla tek nijemo suglasiti.

Usprkos umoru, usprkos žuljanju cijevi za otpadne materije, nosnica i stiješnjenosti pustinjačkog odijela, usprkos strahu i bolnoj želji za odmorom, ljepota zaravni očara joj sve osjete, prisilivši je na zaustavljanje i divljenje.

“Kao iz bajke”, prošapće Paul.

Jessica kimne.

Pred njom se pružalo polje pustinjačkog raslinja – grmlje, kaktusi, mali busovi lišća – koje je treperilo na mjesecini. Okolni zidovi s lijeve strane bili su tamni, a oni s desne okovani sjajem mjeseca.

“Ovo je sigurno slobodnjačko mjesto”, reče Paul.

“Za opstanak svih ovih biljaka potrebna je nazočnost ljudi”, složi se ona. Zatim skine poklopac s cijevi u pustinjačkom odijelu i ispije malo vode iz sabirnice. Niz grlo joj sklizne topla i pomalo trpka tekućina. Odmah se osjetila svježije. Poklopac cijevi zaškripi po zrcu pijeska, dok ga je vraćala na mjesto.

Istog trenu Paulovu pažnju privuče neka kretnja – desno, dolje u ravnici koja se oblo spuštala prema središtu. On brzo pogleda prema maglovitom žbunju i korovu kroz koji se nazirala pješćana ploha obasjana mjesecinom i puna sićušnih pokreta: *hop, cup, skok*.

“Miševi!” prošapće.

Hop-cup-cup munjevito strugnu u sjenu i nestanu.

Nešto bešumno sklizne pokraj njihovih očiju i obruši se u miševe. Od tamo se oglasi slabašno skvičanje, lepetanje krila i kratkotrajno komešanje, a onda se jedna sablasno siva ptica uzdigne iznad ravnice, noseći u pandžama sitnu tamnu sjenu.

Korisna opomena, pomisli Jessica.

Paul je i dalje netremice gledao prema ravnici. Udahnua je zrak, osjetivši nježno opori miris žalfije koji je ispunjavao noć. Ptica grabljivica – da, bilo je to pravo oličenje pustinje. Donijela je tišinu u ravnici, tako potpunu da se gotovo moglo čuti slijevanje plavo-mliječne mjesečine na saguaro stražare i bodljikavo grmlje. To prigušeno zujanje svjetlosti bilo je skladnije od bilo koje druge glazbe u svemiru.

“Moramo pronaći mjesto za podizanje šatora”, reče on. “Sutra možemo pokušati pronaći Slobodnjake koji...”

“Većina uljeza požali što je pronašla Slobodnjake!”

Bio je to dubok muški glas koji ga je prekinuo usred rečenice, raspršivši čaroliju trenutka. Došao je negdje odozgo, s desne strane.

“Molim vas, uljezi, ne bježite”, ponovno se začuje glas kad je Paul napravio kretnju kao da će se povući natrag u prolaz. “Bježanjem ćete samo uzalud trošiti tjelesnu vodu.”

Potrebni smo im zbog naše tjelesne vode, pomisli Jessica.

Mišići joj nadvladaše umor i munjevito dospiju u stanje pune pripravnosti, iako se to izvana nikako nije moglo primijetiti. Ona otkrije mjesto s kojeg dopire glas, pomislivši: Kako je samo lukav! Uopće ga nisam čula. Istog trena shvati da im se čovjek obratio prigušenim glasom, potpuno u skladu s prirodnom zvučnom kulisom pustinje.

A onda se začuje novi glas s ruba pustinje, lijevo od njih. “Završi s tim brzo, Stile. Uzmimo im vodu i nastavimo put. Još je malo vremena preostalo do zore.”

Slabije školovan za hitne reakcije od majke, Paul žalosno ustanovi da se sav ukočio i da je pokušao pobjeći. Sposobnosti su mu bile blokirane trenutnom panikom. Prisilno se sjetio njenih uputa: najprije se opusti, zatim uđi u stanje prividne opuštenosti, pa u fazu pune napetosti mišića, da bi naposljetku mogao udariti u bilo kojem smjeru.

Pa ipak, još je osjećao primjese straha u sebi i znao je odakle. Bilo je to slijepo vrijeme, nikakva budućnost nije se mogla nazrijeti... a nalazili su se u stupici divljih Slobodnjaka koje je jedino zanimala voda sadržana u njihovim nezaštićenim tijelima.

8.

Slobodnjačka vjerska prilagodba je, dakle, izvor onoga što danas prepoznajemo kao ‘Stupove Svemira’, čiji su Qizara Tafwidi među nama sa znakovima, dokazima i proročanstvom. Oni nam donose arakiško mistično spajanje, čiju duboku ljepotu simbolizira uzbuđljiva glazba, stvorena u starim oblicima, ali prožeta novim buđenjem. Tko još nije čuo ‘Starčevu himnu’ i postoji li takav čovjek na kojeg ona nije snažno djelovala?

Vučem noge kroz pustinju gdje fatamorgana treperi poput roja.
Pohlepan slave, lakom za opasnošću,
tumaram obzorima al-Kulaba,
promatrajući kako vrijeme ruši planine u potrazi i žudnji za
mnom.

I vidjeh vrapce kako brzo dolijeću,
smjelije od vuka što napada.
Rasprhnuše se po krošnjama moje mladosti.
Tad začuh jato na mojim granama,
ali me dočepaše njihovi kljunovi i pandže.
Iz ‘Arakiškog buđenja’ princeze Irulan

Čovjek je puzao preko vrha dine. Bilo je to zrnce prašine uhvaćeno u sjaju podnevnog sunca. Bio je odjeven tek u poderane ostatke jubba-ogrtača, pa mu je kroz dronjke vrućina dopirala do kože. Kapuljača je bila otrgnuta s ogrtača, ali čovjek je kao zamjenu napravio turban od poderanih traka odjeće. Iz turbana su virili čuperci pješćane kose, jednake rijetkoj bradi i gustim obrvama. Ispod potpuno plavih očiju, duž obraza su se pružali ostaci tamnih mrlja. Slijepljeno ulegnuće na brkovima i bradi pokazivalo je gdje se cijev pustinjskog odijela protezala od nosa do sabirnice za vodu.

Čovjek je zastao negdje na pola puta preko kreste dine, ruku opruženih prema skliskom obronku. Posvuda po leđima, rukama i nogama zgrušala mu se krv. Sloj žućkasto zelenog pijeska nahvatao se na rane. Lagano je podvio ruke ispod sebe, odupro se o njih, pridignuo i započeo se tako njihati naprijed-natrag. Čak se i u toj gotovo nekontroliranoj kretnji moglo naslutiti nekadašnje otmjeno držanje.

“Ja sam Liet-Kynes”, reče on, obrativši se pustom obzoru glasom koji je sada bio tek hrapava karikatura negdašnje snage. “Ja sam

planetolog Njegovog carskog veličanstva”, prošapće on, “planetni ekolog Arrakisa. Ja sam nadzornik ove zemlje.”

Zatetura se i padne postrance na stvrđnutu površinu obronka dine okrenutog vjetru. Ruke mu se malaksalo zariše u pijesak.

Ja sam nadzornik ovoga pijeska, pomisli on.

Tog trenutka shvati da se nalazi u poluošamućenom stanju, da se mora zakopati u pijesak, pronaći neki razmjerno hladan sloj i prekriti se njime. Ali, još je osjećao guste, sladunjave estere predzačinskog džepa, koji se nalazio negdje pod tim pijeskom. Bolje od bilo kojeg drugog Slobodnjaka znao je za opasnosti koje su se u tome krile. To što je mogao namirisati predzačinsku masu, značilo je da se plinovi duboko pod pijeskom nalaze blizu eksplozivnog tlaka. Morao se što prije odmaknuti odavde.

Ruke mu započnu slabašno grepti po padini dine.

Jedna misao mu tada bljesne u svesti – jasna, određena: ***Pravo bogatstvo svakog planeta vidi se u njegovom okolišu, a na taj okoliš možemo utjecati putem temeljne civilizacijske djelatnosti – zemljoradnje.***

A onda pomisli kako je čudno što se svijest, dugo usredotočena na neku stvar, teško može nje osloboditi. Harkonnenovi vojnici ostavili su ga ovdje bez vode i pustinjaškog odijela, uvjereni da će ga dokrajčiti crvi, ako ga pustinja poštedi. Činilo im se zabavno ostaviti ga ovdje da polagano umre od bezličnih ruku planeta.

Harkonneni su uvijek ponovno otkrivali kako je teško ubiti Slobodnjaka, pomisli on. Mi ne umiremo lako. Trebao sam dosad već biti mrtav... Uskoro ću biti... ali ne mogu prestati biti ekolog.

“Najvažnija funkcija ekologije je shvaćanje posljedica.”

Glas ga je šokirao zato jer ga je prepoznao i zato što je znao da je njegov vlasnik odavno mrtav. Bio je to glas njegovog oca, koji je ovdje radio kao planetolog prije njega – glas davno umrlog oca, poginulog pri odronu kod Gipsanog bazena.

“Gadno si se uvalio, sine”, reče mu otac. “Morao si shvatiti do čega će dovesti pružanje pomoći djetetu tog vojvode.”

Potpuno sam ošamućen, pomisli Kynes.

Izgledalo je da glas dopire s desne strane. Kynes zabije lice u pijesak, okrećući se pogledati u tom smjeru; ali tamo nije bilo ničega osim blagog prijevoja dine, po kojem su plesali vragovi topline na punom bliještanju, sunca.

“Što ima više života u danom sustavu, to je više i legla za novi život”, reče mu otac. Sada je glas dolazio s lijeve strane, negdje iza njega.

Zašto se vrti oko mene?, upita se Kynes. ***Zar ne želi da ga vidim?***

“Život poboljšava sposobnost prirodne sredine za održanje života”, reče mu otac. “Život čini dostupnijom neophodnu hranu, vezuje znatno više energije u sustav preko beskrajno složenih i prepletenih odnosa između mnogobrojnih organizama.”

Zašto se drži kao pijan plota iste teme, upita se Kynes. ***Znao sam to još kao desetogodišnjak.***

Pustinjski sokoli koji su, kao i većina životinja na ovome svijetu, bili lešinari, započnu kružiti iznad njega. Kynes primijeti da mu jedna sjena skliznu pokraj ruke i napregne se okrenuti glavu prema gore. Ptičurine su mu bile poput nejasnih mrlja nasuprot srebrno-plavog neba – udaljene, čađave pjege koje lete nad njim.

“Mi se bavimo uopćavanjima”, reče mu otac. “Nije moguće jasno razgraničiti probleme planetnih razmjera. Planetologija je znanost rezanja i ponovnog slaganja.”

Što mi to pokušava reći?, upita se Kynes. Da ne postoji, možda, neka posljedica koju nisam uočio?

Obrazi mu ponovno klону u vrući pijesak, a nosnice mu zapahne miris spržene stijene ispod predzačinskih plinova. Neki logički dio njegove svijesti uobličí pitanje: Iznad mene lete lešinari. Možda će ih primijetiti neki od mojih Slobodnjaka i doći pogledati o čemu se radi.

“Uspješnom planetologu najvažnije oruđe su ljudi”, reče mu otac. “Moraš njegovati ekološku svijest među ljudima. To je razlog zašto sam stvorio potpuno novu ekološku abecedu.”

Ponavlja stvari koje mi je već rekao dok sam još bio dijete, pomisli Kynes.

Počelo mu je bivati hladno, ali onaj logičan kutak u njegovoj svijesti mu reče: ***Sunce je još visoko na nebu. Nemaš pustinjsko odijelo i vruće ti je; sunce ti crpi vlagu iz tijela.***

Prsti mu se slabašno zariju u pijesak.

Mogli su mi barem ostaviti pustinjsko odijelo!

“Prisutnost vlage u zraku sprječava prebrzo isparavanje živih tijela”, reče mu otac.

Zašto neprekidno ponavlja očiglednosti, upita se Kynes.

Pokušao je razmišljati o vlazi u zraku – travi koja prekriva ovu dinu... otvorenoj vodi negdje pod njim, dugačkom kanalu koji vodi kroz

pustinju, drvoredu koji ga obrubljuje. Nikada nije vidio vodu otvorenu pod nebom osim na ilustracijama u knjigama. Otvorena voda... voda za navodnjavanje... potrebno je pet tisuća kubnih metara vode za navodnjavanje jednog hektara zemljišta u sezoni rasta žitarica, prisjeti se.

“Naš prvi cilj na Arrakisu”, reče mu otac, “je stvaranje travnatih područja. Počet ćemo s ovim mutiranim oblicima suhe trave. A kad vežemo vlagu u travnate terene, prijeći ćemo na pošumljavanje uzvisina; zatim nam predstoji otvaranje nekoliko vodnih bazena – najprije malih i smještenih uzduž strujanja glavnih vjetrova; istim putem postaviti ćemo sabirnice vlage da bi vjetru oduzele ono što je ukrao. Moramo stvoriti pravi južni vjetar – vlažni vjetar – ali nikada se nećemo osloboditi ovisnosti o sabirnicama vjetra.”

I dalje mi drži predavanje, pomisli Kynes. Zašto malo ne zašuti? Zar ne vidi da umirem?

“Uskoro ćeš i ti umrijeti” reče mu otac, “ako se ne makneš s uzavrelog grotla koji se nalazi točno ispod tebe. Tu je i ti to dobro znaš. Osjećaš predzačinske plinove. Svjestan si da mali tvorci započinju gubiti dio svoje vode u toj masi.”

Pomisao na vodu pod njim bila je izluđujuća. Lako si ju je mogao predočiti: smežurane polubiljke-poluživotinje, mali tvorci, spremili su je u slojeve porodne stijene – a onda mala pukotina kroz koju procuri svježi izvor najbistrije, čiste, tekuće, okrepljujuće vode...

Predzačinska masa!

On udahne zrak, a težak, sladunjav miris ispuni mu pluća. Postao je znatno gušći nego malo prije.

Kynes se digno na koljena, začuvši ptičje kliktanje i žurno lepetanje krila.

Ovo je začinska pustinja, pomisli on. U blizini mora biti Slobodnjaka, čak i usred bijela dana. Sigurno će primijetiti ptičurine i doći izvidjeti o čemu se radi.

“Kretanje zemljom je neophodnost životinjskog života”, reče mu otac. “Nomadi podliježu istoj potrebi. Smjerovi tih migracija uvjetovani su neprekidnim potrebama za vodom, hranom, mineralima. Moramo započeti nadzirati to kretanje, ukrotiti ga za naše potrebe.”

“Umukni, starče”, promrmlja Kynes.

“Moramo na Arrakisu poduzeti nešto što još nikada nije poduzeto u planetnim razmjerima”, reče mu otac. “Moramo iskoristiti čovjeka kao konstruktivnu ekološku silu – za udomaćivanje prilagođenih zemaljskih oblika života: biljku ovdje, životinju tamo, pa

onda čovjeka – moramo preoblikovati vodni ciklus, cijeli krajolik i teren.”

“Umukni!” zakriješti Kynes.

“Baš su nam migracije prve ukazale na odnos između crva i začina”, reče mu otac.

Crv, pomisli Kynes, obuzet iznenadnom nadom. ***Tvorac će neizostavno doći kad mjehur ispod mene prsne. Ali, ja nemam kuke. Kako ću se popeti bez kuka na velikog tvorca?***

Osjetio je kako mu u razočaranju kopni i ono malo preostale snage. Voda je tako blizu – samo stotinjak metara ispod njega; crv će sigurno doći, ali ga on nema čime na površini uhvatiti i iskoristiti.

Kynes se ponovno skljoka na pijesak i padne u plitko udubljenje koje je izdubio svojim pokretima. Osjetio je vrućinu pijeska na lijevom obrazu, ali taj osjet bio je nekako dalek.

“Prirodna sredina Arrakeena pretvorila se u evolucijsku sredinu lokalnih oblika života”, reče mu otac. “Vrlo je čudno što je svega nekoliko ljudi odvratio pažnju sa začina i stiglo se začuditi zbog gotovo idealne ravnoteže vodika, kisika i ugljičnog dioksida, a koja je ovdje vrlo stabilna bez obzira na pomanjkanje velikih biljnih površina. Postoji energetska sfera planeta, koju treba uočiti i shvatiti; njen proces je, doduše, nemilosrdan, ali je ipak proces. Postoji pukotina u njemu? Onda je nešto popunjava. Znanost zna za mnoštvo stvari koje postaju očite tek kad se objasne. Znao sam za postojanje malih tvoraca duboko u pijesku već znatno prije nego sam ih vidio.” “Molim te, prekini mi držati predavanje, oče”, prošapće Kynes. Jedan sokol spusti se na pijesak pokraj njegove ispružene ruke. Kynes primijeti kako ptica skuplja krila i naginje glavu pogledavajući ga. On sakupi zadnju snagu i zakriješti na nju. Ptica odskoči dva koraka, ali ne makne pogled s njega.

“Ljudi i radovi koje su dosad obavljali pogubni su bili za površine planeta”, reče mu otac. “Priroda nastoji pružiti kompenzaciju za te bolesti, iskorijeniti ili obuzdati ih, ugraditi ih u sustav na svoj način.” Sokol raširi, pa skupi krila. I opet vrati pažnju na ispruženu ruku. Kynes otkrije da više nema snage viknuti na ptičurinu.

“Povijesni sustav uzajamnog pljačkanja i otimanja prekida se ovdje na Arrakisu”, reče mu otac. “Ne možeš unedogled nastaviti krasti ono potrebno, ne vodeći pritom računa o onima koji dolaze poslije tebe. Fizička svojstva planeta zapisana su u ekonomskim i političkim dokumentima. Ti dokumenti sada su pred nama i naš smjer je očit.”

Nikada mi nije prestao držati predavanja, pomisli Kynes.
Predavanja, predavanja, predavanja – uvijek predavanja.

Sokol cupne korak bliže Kynesovoj ispruženoj ruci, a zatim okrene glavu najprije na jednu, pa na drugu stranu, odmjerivši pogledom izloženo meso.

“Arrakis je planet jedne žetve”, reče mu otac. “Jedne žetve. Ona izdržava vladajuću klasu koja živi na način kako su vladajuće klase živjele oduvijek, dok pod njom poluljudska gomila polurobova životari svoj vijek na bijednim ostacima. Upravo ta gomila i ti ostaci privlače našu pažnju. Njihova vrijednost znatno je veća nego se to naslućivalo.”

“Ne obraćam pažnju na tebe, oče”, prošapće Kynes. “Odlazi!” Istodobno mu kroz glavu prođe: *U blizini se mora nalaziti neki* od mojih Slobodnjaka. Sigurno će primijetiti ove ptičurine. Doći će pogledati o čemu se radi, ako ni zbog čega drugog, ono provjeriti ima li slobodne vlage.

“Gomila s Arrakisa znat će da je cilj svega toga što radimo da ovim kopnom poteče voda” reče mu otac. “Većina njih će, naravno, tek polumaglovito razumjeti kako to namjeravamo provesti. Mnogi će vjerovati da želimo donijeti vodu s nekog drugog planeta, koji obiluje njome, ne shvaćajući da se tome protive goleme udaljenosti. No, neka misle što žele, sve dok nam vjeruju.”

Još trenutak – i ustat ću i reći mu što mislim o njemu, pomisli Kynes. *Stoji tu i drži mi predavanje umjesto da mi pomogne.*

Ptica cupne još korak bliže Kynesovoj ispruženoj ruci. A onda se još dva sokola spustiše na pijesak iza prvoga.

“Vjera i zakon moraju među našim gomilama biti jedno te isto”, reče mu otac. “Čin neposlušnosti bit će grijeh i tražit će vjersko kažnjavanje. Od toga će biti dvostruka korist: povećat će se poslušnost i poštenje. Međutim, ne smijemo toliko ovisiti o poštenju pojedinaca, koliko o poštenju cijele populacije.”

Gdje mi je ta populacija sada kad mi je potrebna, pomisli Kynes. Prikupi svu preostalu snagu i pomakne ruku za širinu prsta prema najbližem sokolu. On odskoči natrag među svoje sudrugove i sve se tri ptice pripreme da polete.

“Naš raspored dostići će razinu prirodnog fenomena”, reče mu otac. “Planetni život predstavlja ogromno, gusto, prepletano tkanje. Biljne i životinjske razmjene će prvenstveno određivati sirove fizičke sile kojima ćemo mi manipulirati. Međutim, kad to uhvati korijen, prvobitne promjene postat će kontrolirani utjecaji usmjereni u dobrom cilju – kojima ćemo se i mi sami morati podrediti. Zapamti da trebamo kontrolirati tek tri posto površinske energije – samo tri posto – da bismo cjelokupnu strukturu doveli u naš samodovoljan sustav.”

Zašto mi ne pomogneš, zapita Kynes. ***Stalno isto: kada si mi najviše potreban, onda me iznevjeriš***. Htio je okrenuti glavu i pogledati u smjeru očevog glasa, želeći ga zgromiti pogledom. Ali, mišići odbiše poslušati naredbe koje su dolazile iz mozga.

Kynes primijeti da se sokol pomaknuo. Približio mu se ruci, načinivši oprezan korak, dok su ga ostali prividno nezainteresirano čekali. Sokol zastane tek na pedalj od ruke.

Potpuna jasnoća zahvati Kynesovu svijest. Odjednom mu pred očima bljesne goleme mogućnosti za Arrakis koji su njegovom ocu potpuno promakle. Mogućnosti koje su nicala na tom drukčijem putu nahrupiše kroz njega.

“Nema veće opasnosti za tvoje ljude od one koja će ih snaći ako padnu u ruke nekog Junaka”, reče mu otac.

Čita mi misli!, prostruji Kynesu kroz glavu. Pa... neka, svejedno.

Poruke su već upućene u moja siečka sela, pomisli on. Ništa ih ne može zaustaviti. Ako je vojvodin sin živ, oni će ga pronaći i zaštititi, prema mojoj naredbi. Ženu, dječakovu majku, mogu odbaciti, ali njega će spasiti.

Sokol cupne još jednom i primakne se na udaljenost s koje je mogao krenuti u napad na ispruženu ruku. Ptica sagne glavu da bi bolje pogledala mlohavo meso. A onda se naglo uspravi, podigne glavu uvis i uz reski krik prhne u zrak, odletjevši sa svojim društvom negdje iznad Kynesove glave.

Došli su!, pomisli Kynes. ***Moji Slobodnjaci su me našli!***

A onda začuje tutnjavu pijeska.

Svaki je Slobodnjak dobro poznao taj zvuk i lako ga je mogao razlikovati od šuma koji stvaraju crvi ili druga pustinjska stvorenja. Negdje ispod njega, predzačinska masa akumulirala je dovoljno vode i organske materije iz malih tvoraca i dostigla kritičnu točku svog neobuzdanog rasta. Divovski mjehur ugljičnog dioksida nastao je duboko u njedrima pijeska i pohrlio prema gore žestokom snagom, dok mu se u središtu mahnito okretao vrtlog prašine. On će razmijeniti ono što se izleglo u pješćanim dubinama za ono što se nalazilo na površini.

Klikćući zbog neuspjeha, sokolovi su kružili nebom. Znali su što se događa. Svaki pustinjski stvor znao je to.

I ja sam pustinjski stvor, pomisli Kynes. ***Vidiš li me, oče? Ja sam pustinjski stvor.***

Osjetio je kako ga mjehur podiže, zatim se rasprskava i kako ga obavija vrtlog prašine, vukući ga sa sobom dolje u prohladnu tamu. Na trenutak, osjećaj svježine i vlage bio je blaženo olakšanje. A onda, dok

ga je planet ubijao, Kynesu padne na pamet da i otac i svi ostali znanstvenici nisu bili u pravu, da su najpostojanija načela svemira slučaj i pogreška.

Čak su i sokolovi to mogli shvatiti.

9.

Proročanstvo i predviđanje – kako ih je moguće istražiti suočen s pitanjima bez odgovora? Razmislite: koliko je ‘valni oblik’ (kako je Muad’Dib nazivao svoju viziju-sliku) stvarno predviđanje i koliko zapravo prorok oblikuje budućnost da bi se uklopila u njegovo proročanstvo? Što je s harmonijom koja je svojstvena proricanju? Vidi li prorok budućnost ili, možda, liniju slabosti, pogrešku ili pukotinu, koje riječima i odlukama može razmrskati kao što rezač dijamanata udarcem noža razbija dragulj?

‘Osobna razmišljanja o Muad’Dibu’ princeze Irulan

Uzmi im vodu”, javi se čovjek iz noći. Svladavši strah u sebi, Paul pogleda majku. Uvježbanim očima opazio je njenu spremnost za borbu, napetost mišića koji su svakog trenutka mogli početi djelovati.

“Bila bi šteta ako vas budemo morali odmah uništiti”, reče glas iznad njih.

To je onaj koji nam se prvi javio, pomisli Jessica. Najmanje su dvojica – jedan desno, a drugi s lijeva.

“Cignoro hrobosa sukares hin mange la pčagavas doi me kamavas na beslas lele pal hrobas!”

Bio je to čovjek s njihove desne strane vičući preko udoline.

Paulu su riječi bile potpuno nejasne, ali je Jessica, zahvaljujući svojoj benegeseritskoj obuci, prepoznala jezik. Bio je to čakobsa, jedan od drevnih lovačkih jezika, a čovjek koji ga je koristio rekao je da su njih dvoje možda oni stranci koje Slobodnjaci traže.

U iznenadnoj tišini koja je zavladala nakon ove pretpostavke, sjajno i radoznavo okruglo lice drugog mjeseca – slonovača s plavim preljevima – uzdiglo se iznad stijena sa suprotne strane udoline.

Škripitavi zvuci oglase se sa stijena – iznad njih i bočno, s obje strane... tamne kretnje na mjesecini. Mnoštvo pojava izroni iz sjene.

Čitava satnija, pomisli Paul, osjetivši kako srce počinje brzo kucati.

Neki visok čovjek u šarenom omotaču izađe pred Jessicu. Maska na ustima bila mu je skinuta da bi mogao jasno govoriti, a ispod, sa strane obasjana sjajem mjeseca, vidjela se gusta brada, dok su mu lice i oči bili zaklonjeni kapuljačom.

“Što su ovo – divovi ili ljudi?” upita on.

Raspoznajući šaljivi prizvuk u njegovom glasu, Jessica malo odahne. Bio je to zapovjedni glas, glas koji im se prvi gromko obratio iz noći.

“Ljudi, siguran sam” doda čovjek.

Jessica prije osjeti nego što opazi nož skriven u naborima čovjekove odore. Na trenutak gorko zažali što su ona i Paul bez štitnika.

“Znate li govoriti?” upita čovjek.

Jessica skupi svu raspoloživu kraljevsku drskost i prenese je u držanje i glas. Odgovor je došao odmah, ali ona nije dovoljno čula čovjeka da bi sa sigurnošću mogla odrediti njegov kulturnu razinu i eventualne slabosti.

“Tko je to nasrnuo na nas poput zločinca iz noćne zasjede?” upita ona.

Čovjek s kapuljačom prebačenom preko glave na trenutak se trgne, polagano se svladavajući. Bio je to vrlo izražajan čin: nepoznati je očito znao izvrsno vladati sobom.

Paul se odmakne od majke da ne bi predstavljali istu metu i da bi oboje imali prostora za eventualnu akciju.

Glava s kapuljačom okrene se na Paulovu kretanju, otkrivši dio lica obasjan mjesecinom. Jessica ugleda oštar nos i jedno sjajno oko – tamno, potpuno tamno, bez traga bjeloočnice – kao i gustu obrvu i nagore povijene brkove.

“Lukavo štene”, reče čovjek. “Ako ste bjegunci od Harkonnena, onda ste nam dobrodošli. Dakle, dječake?”

Razne mogućnosti prostruje u Paulovoj svijesti: ***Trik? Iskrenost?*** Morao je odmah reagirati.

“Zašto biste s dobrodošlicom dočekivali bjegunce?” upita.

“Dijete koje misli i govori kao odrastao čovjek”, odgovori visoki čovjek. “Dobro, odgovorit ću ti na pitanje, mladi moj wali: ja sam onaj koji Harkonnenima ne plaća fai, vodni danak. Zbog toga dobrodošlicom dočekujem bjegunca.”

Zna tko smo, pomisli Paul. ***Skriva to, ali ga odaje glas.***

“Ja sam Stilgar, Slobodnjak”, reče visoki čovjek. “Hoće li ti to razvezati jezik, dječake?”

Glas je isti, pomisli Paul, sjetivši se vijeća na kojem se pojavio ovaj čovjek i zatražio tijelo prijatelja kojeg su zaklali Harkonneni.

“Poznajem te, Stilgare”, reče Paul. “Bio sam s ocem u vijeću kad si došao po vodu svog prijatelja. Poveo si sa sobom i jednog očevog čovjeka, Duncana Idahoa – u znak razmjene prijatelja.”

“A Idaho nas je napustio da bi se vratio svome vojvodi”, reče Stilgar. Jessica razluči primjesu prijekora u njegovom glasu i pripremi se za napad.

Glas sa stijene iznad njih dovikne: “Samo gubimo vrijeme, Stil.” “To je vojvodin sin”, odgovori oštro Stilgar. “Za njega nam je Liet rekao da ga moramo naći.”

“Ali... dijete, Stil.”

“Vojvoda je bio čovjek, a ovaj momak je upotrijebio udarač” reče Stilgar. “Poduzeo je hrabar pothvat, krenuvši stazom šai-huluda.” Jessica primijeti kako je visoki Slobodnjak potpuno isključuje iz misli. Je li joj je već izrekao presudu?

“Nemamo vremena za ispitivanje”, usprotivi se glas iznad njih. “Što ako je on Lisan al-Gaib?” upita Stilgar.

Traži neko znamenje, pomisli Jessica.

“Ali žena”, ponovno se javi glas iznad njih.

Jessica se ponovno pripravi. U glasu se nazirala smrt.

“Da, žena”, reče Stilgar. “I njena voda.”

“Poznat ti je zakon” reče glas sa stijene. “Onaj tko ne može opstati u pustinji...”

“Zašuti” naredi mu Stilgar. “Vremena su se promijenila.”

“Je li Liet i to *naredio*?” upita glas sa stijene.

“Čuo si glas cielaga, Jamise” reče Stilgar. “Zašto onda navaljuješ?” Kroz Jessicinu glavu prostruji: *Cielago!* Ova joj riječ odjednom otvori široke putove shvaćanja. Bio je to jezik Ilima i Fiqha, na kojem je *cielago* značio *šišmiš*, mali leteći sisavac. *Glas cielaga*: primili su distrans poruku da pronađu nju i Paula.

“Samo te podsjećam na tvoje dužnosti, prijatelju Stilgare”, reče glas iznad njih.

“Moja dužnost je snaga plemena” reče Stilgar. “To mi je jedina dužnost. I nitko ne treba podsjećati na nju. Ovo dijete-čovjek me zanima. Tijelo mu je jedro. Živio je na mnogo vode. Živio je daleko od oca sunca. Nema ibada oči. Pa ipak, ne govori niti se ponaša kao slabić iz pana. I otac mu je bio takav. Kako to može biti?”

“Ne možemo cijelu noć provesti ovdje raspravljajući” reče glas sa stijene. “Ako neka ophodnja...”

“Više te neću upozoravati, Jamise. Zašuti!” odgovori Stilgar. Čovjek iznad njih utone u tišinu, ali Jessica začuje kako se pokreće, preskače neku pukotinu i počinje se spuštati prema dnu udoline, dolazeći s njihove lijeve strane.

“Glas cielaga je rekao da ćemo imati koristi ako vas spasimo”, reče Stilgar. “Vidim mogućnosti u ovom snažnom dječaku-čovjeku: mlad je i može učiti. Ali, što je s tobom, ženo?” On pogleda Jessicu.

Sada sam registrirala njegov glas i ustrojstvo, pomisli Jessica. Mogu ovladati njime već samo jednom riječi, ali on je jak čovjek... zato nam može više koristiti nesputan, uz punu slobodu djelovanja. Vidjet ćemo.

“Ja sam majka ovog dječaka”, reče Jessica. “A njegova snaga kojoj se diviš, djelomice je rezultat moje obuke.”

“Snaga žene može biti neizmjerena”, odgovori Stilgar. “To je svakako slučaj s Časnom Majkom. Jesi li ti Časna Majka?”

Jessica na trenutak prijede preko implikacija ovog pitanja i iskreno odgovori: “Nisam.”

“Jesi li školovana za pustinju?”

“Nisam, ali mnogi drže moju obuku dragocjenom.”

“Mi sami procjenjujemo vrijednosti” reče Stilgar.

“Svaki čovjek ima to pravo”, odgovori ona.

“Dobro je što to shvaćaš”, reče Stilgar. “Ne možemo sada gubiti vrijeme podvrgavajući te ispitivanju, ženo. Razumiješ? Ne želimo da nas tvoja sjena zarazi. Uzet ću dječaka-čovjeka, tvog sina, pod svoju zaštitu, dat ću mu utočište u svom plemenu. Ali što se tebe tiče, ženo – shvaćaš li da u ovome nema ničega osobnog? Takvo je pravilo. Istislah, opći interes. Je li ti to dovoljno?”

Paul zakorači pola koraka naprijed. “O čemu to govoriš?”

Stilgar brza pogleda prema Paulu, ali zadrži glavninu pažnju na Jessici. “Ako nisi već od djetinjstva potpuno obučena za život ovdje, donijet ćeš propast cijelom plemenu. To je zakon, ne možemo prihvatiti bezvrijedne...”

Jessicina kretnja započne kao teturavo, varljivo padanje u nesvijest. Bila je to očita i razumljiva reakcija slabog došljaka, a očitosti najčešće uspore reakcije protivnika. Kad se poznata stvar pojavi u nepoznatom obliku, potrebno je neko vrijeme za objašnjenje. Pokrenula se istog trena čim je ugledala da mu se desno rame spušta da bi šaka dohvatila oružje iz odore i usmjerila se prema njoj. Okret, munjevit udarac rukom, vrtlog izmiješanih odora – i ona se našla leđima okrenuta stijeni, dok je čovjek bespomoćno stajao pred njom.

Čim mu je majka započela djelovati, Paul se povukao dva koraka unatrag. Kad je prešla u napad, on se baci u sjenu. Neki bradati čovjek mu se ispriječi na putu, u polučučućem stavu, a onda se baci naprijed s oružjem u jednoj ruci. Paul brzim karate zahvatom udari

čovjeka ispod grudne kosti i odskoči u stranu, a onda ga još bridom šake tresne po vratu, oduzevši mu oružje dok je padao.

Zatim požuri u sjenu i započne se penjati uz stijene, gurnuvši usput oružje za pojas. Prepoznao je, usprkos neobičnom obliku – projektilno oružje; to mu je ujedno otkrilo i nove pojedinosti o ovom mjestu i pružilo dodatno objašnjenje zašto se tu štitovi ne koriste.

Usredotočit će se na majku i onog Stilgara. Ona može izaći s njim na kraj. Moram se domoći nekog sigurnog mjesta odakle ih mogu držati na nišanu i tako joj omogućiti bijeg. Iz udoline se začuo zbor reskih metalnih zvukova. Projektili započne udarati o stijene oko njega. Jedan mu prostrijeli rub odore. On hitro zađe za jednu izbočinu i nađe se u uskoj, okomitoj pukotini; odmah se započne penjati – leđa oslonjenih uz jedan, a stopala o drugi zid – polagano i što je nečujnije mogao.

Odjednom, do njega dopre grmljavina Stilgarovog glasa: “Natrag, vi crvljive uši! Slomit će mi vrat pomaknete li se još jedan korak.” Jedan glas iz udoline mu odgovori: “Dječak je pobjegao, Stil. Što ćemo...”

“Sigurno da je pobjegao, vi pjeskoglavci... Uh-h-h! Polako, ženo!” “Reci im da prestanu progoniti moga sina!” naredi mu Jessica. “Prestali su, ženo. Pobjegao im je, kao što si i očekivala. Veliki podzemni bogovi! Zašto nisi rekla da si čarobnica i izvrstan borac?” “Reci svojim ljudima da se odmaknu”, naredi mu ponovno Jessica. “Reci im da se okupe u udolini gdje ih mogu držati na oku. Ne moraš nimalo sumnjati da točno znam koliko ih ima!”

Ovo je kritični trenutak, pomisli ona. Ali, ako je ovaj čovjek razuman, kao što pretpostavljam, imat ćemo šansu.

Paul nastavi polagano napredovati prema vrhu i ubrzo naiđe na jednu usku zaravan, gdje je mogao stati, pa baci pogled prema udolini. Do njega dopre Stilgarov glas.

“A ako odbijem? Kako možeš... Uh-h-h! Dobro, neka ti bude, ženo! Ništa ti više nećemo učiniti. Veliki bogovi! Ako ovo možeš učiniti najsnažnijem među nama, onda vrijediš koliko i tvoja deseterostruka težina u vodi.”

A sada ispit razuma, pomisli Jessica i nastavi: “Tražiš Lisan al-Gaiba.”

“Nije isključeno da ste vi te osobe iz legende” odgovori on, “ali povjerovat ću u to tek kad to ispitivanjem bude dokazano. Ovog trenutka jedino znam da ste došli ovamo s onim glupim vojvodom... Jao! Ženo! Svejedno mi je hoćeš li me ubiti! On je bio častan i hrabar, ali je glupo postupio upavši u Harkonnenovu zamku!”

Tišina.

Trenutak kasnije Jessica odgovori: “Nije imao drugog izbora, ali nećemo sada raspravljati o tome. Radije reci svom čovjeku iza onog grma da prestane nišanimi na mene ili ću svemir osloboditi tvoje daljnje nazočnosti, a onda srediti račune i s njim.”

“Ti tamo!” zabrunđa Stilgar. “Poslušaj je!”

“Ali, Stil...”

“Poslušaj je ti crvoliki, puzavi, pjeskoglavu komadu gmizavčevog izmeta! Učini kako ti kaže ili ću joj ja pomoći da te razbije! Zar ne shvaćaš vrijednost ove žene?”

Čovjek iza grma ustane i spusti oružje.

“Poslušao je”, reče Stilgar.

“A sada”, reče Jessica, “objasni lijepo svojim ljudima što to želiš od mene. Ne bih željela da neki žutokljunac usijane glave počini glupu pogrešku.”

“Kad zalazimo u sela ili gradove, moramo skrivati svoj identitet i predstavljamo se kao stanovnici pana i grabena”, odgovori Stilgar. “Tada sa sobom ne nosimo oružje, budući da je kris-nož svetinja. Ali ti, ženo, imaš čarobnjačku borbenu sposobnost. Čuli smo ranije o tome, ali mnogi su sumnjali; međutim, više ne mogu sumnjati u ono što su vidjeli vlastitim očima. Svladala si naoružanog Slobodnjaka. Tvoje oružje nikakva pretraga ne može otkriti.”

Kad je Stilgar prestao govoriti, u udolini je došlo do komešanja.

“A ako pristanem da te podučim toj... čarobnjačkoj vještini?”

“Primit ću i tebe pod svoje okrilje, baš kao i tvog sina.”

“Kako ćemo biti sigurni da ćeš održati obećanje?”

Stilgarov glas odjednom izgubi blagost i oboji se preljevom gorčine. “Na ovome mjestu, ženo, nema papira za ugovore. Ali zato navečer ne dajemo obećanja da bismo ih ujutro prekršili. Kad čovjek nešto kaže, onda je to ugovor. Kao vođa svog naroda, ja sam i njega obvezao svojom riječju. Nauči nas svom čarobnjaštvu i imat ćeš utočište među nama dok god budeš željela. Tvoja voda moći će se izmiješati s našom vodom.”

“Govoriš li u ime svih Slobodnjaka?” upita Jessica.

“S vremenom će i do toga doći. Ali, sada jedino moj brat Liet govori u ime svih Slobodnjaka. Ovdje ti jedino obećavam tajnost. Moji ljudi neće ni u jednom sieču govoriti o vama. Harkonneni su se silom vratili na Dinu i tvoj vojvoda je mrtav. Pronijele su se glasine da ste vas dvoje stradali u Majci oluji. Lovac ne goni mrtav plijen.”

Ima logike u tome, pomisli Jessica. *Ali, ovi ljudi imaju dobre komunikacije pa poruka može procuriti.*

“Čini mi se da su nam glave ucijenjene” reče Jessica.

Stilgar ništa ne odgovori; gotovo je mogla vidjeti kako mu se misli roje po glavi, osjetiti pod rukama kako mu se mišići grče.

Naposljetku on odgovori: “Ponovit ću ti još jednom: obvezao sam cijelo pleme. Moji ljudi znaju koliko nam vrijedite. A što bismo od Harkonnena mogli dobiti? Slobodu? Ha! Ne, vi ste taqwa, ono što nam može donijeti veću korist od sveukupnog začina u Harkonnenovim skladištima.”

“Onda ću vas naučiti svoju borilačku vještinu” reče Jessica, osjetivši nesvjestan obredni naboj u svojim riječima.

“Hoćeš li me sada pustiti?”

“Neka bude tako” odgovori Jessica. Ona ga oslobodi i tako se odmakne u stranu da su je svi iz udoline mogli dobro vidjeti. *Rizik je velik*, pomisli ona. *Ali, Paul to mora shvatiti o njima, čak i po cijenu moga života.*

U tišini punoj iščekivanja, Paul se sporo penjao želeći što bolje vidjeti mjesto gdje mu je majka stajala. Odjednom, u blizini začuje teško disanje, koje je trenutak zatim zamrlo u okomitoj pukotini iznad njega; podignuvši pogled, on ugleda slabašnu sjenu kako se ocrtava nasuprot zvjezdanog neba.

Stilgarov glas zaori se iz udoline: “Ti, gore! Prestani progoniti dječaka. Uskoro će sići dolje”

Iz tame iznad Paula začuje se glas nekog dječaka ili djevojčice: “Ali, Stil, on nije mnogo...”

“Rekao sam ti da ga ostaviš na miru, Chani! Ti, gušterova ikro!” Iznad Paula se začuje šapat kletvi, a onda glas prigušeno promrmlja: “*Mene* je nazvao gušterovom ikrom!” Trenutak zatim sjena nestane s vidika.

Paul ponovno pogleda prema udolini, raspoznavši sivkaste kretnje sjena Stilgara i svoje majke.

“Dođite svi ovamo”, pozove ih Stilgar, a zatim se okrene prema Jessici. “Sada ja moram pitati kako mi možemo biti sigurni da ćeš ti ispuniti svoj dio nagodbe? Pripadaš li onim ljudima koji samo drže do papira, praznih ugovora i...”

“Pripadnice reda Bene Gesserit jednako se čvrsto drže danih zavjeta kao i vi”, odgovori Jessica.

Nastala je nešto duža tišina, a zatim se sa svih strana začuše prigušeni glasovi: “Benegeseritska čarobnica!”

Paul izvadi zarobljeno oružje iz opasača i uperi ga prema tamnoj pojavi Stilgara, ali on i njegovi ljudi ostadoše nepomični, zureći u Jessicu.

“To je legenda”, reče netko.

“Čuli smo da je Šadut Mapes to rekla o tebi”, reče joj Stilgar. “Ali, tako važna stvar mora se ispitati. Ako si ti stvarno ona Bene Gesserit iz legende čiji će nam sin pokazati put u raj...” On slegne ramenima.

Jessica uzdahne, pomislivši: Naša Missionaria Protectiva uspjela je čak i u ovoj rupi postaviti vjerske sigurnosne ventile. No, dobro... imat ćemo koristi od toga, kao što je i bilo predviđeno.

Zatim reče: “Proročica koja vam je donijela legendu prenijela vam ju je pod obvezom karame i ijaza, čuda i jedinstvenog proročanstva – to mi je poznato. Želite li znak?”

Stilgarove nosnice se započnu širiti na mjesecini. “Ne možemo sada gubiti vrijeme na obrede” prošapće on.

Jessica se sjeti karte koju joj je Kynes pokazao dok su se dogovarali o bijegu iz podzemnog skrovišta. Kako joj se to sada daleko činilo! Na karti je bilo neko mjesto imena ‘Sieč Tabr’, a pokraj njega oznaka Stilgar.

“Možda će biti vrijeme kad stignemo u sieč Tabr”, reče ona.

Spomen ovog imena djelovao je na njega poput šoka; Jessica pomisli: ***Kada bi samo znao za trikove koje koristimo! Bila je stvarno dobra – ta Bene Gesserit iz Missionariae Protectivae. Ovi Slobodnjaci su predивно pripremljeni da nam vjeruju.***

Stilgar se neugodno promeškolji. “Sada moramo krenuti.”

Ona kimne, davši mu time do znanja da imaju i njenu privolu.

On pogleda prema grebenu, gotovo u onom smjeru gdje je Paul čučao na stjenovitom proširenju. “Hej, momče, sada možeš sići.” Stilgar zatim ponovno pogleda Jessicu, obrativši joj se opravdavajućim tonom: “Sin ti je podizao gadnu buku dok se penjao. Morat će mnogo naučiti kako nas sve zajedno ne bi dovodio u opasnost; ali, ima vremena – još je mlad.”

“Nedvojbeno imamo mnogo toga naučiti jedni od drugih”, odgovori Jessica. “U međuvremenu radije se pobrini za svog kolegu tamo. Moj bučni sin bio je nešto grublji dok ga je razoružavao.”

Stilgar se tako naglo okrene da mu je kapuljača zalepršala. “Gdje?” “Iza onog grmlja.” Ona pokaže rukom.

Stilgar dodirne dva svoja čovjeka. “Pronađite ga.” Zatim se osvrne po svojim pratiteljima, ispitujući pogledom koga nema. “Jamis

nedostaje.” Okrene se prema Jessici. “I tvoje štene zna čarobnjačke vještine.”

“A mogao bi i zapamtiti da još nije sišao kako si naredio”, reče Jessica.

Dva čovjeka koje je Stilgar poslao vratiše se pridržavajući trećeg koji je teturao i stenjao među njima. Stilgar ih poprijeko pogleda, a zatim ponovno pogleda Jessicu. “Tvoj sin, dakle, sluša samo tvoje naredbe, ha? Dobro. Discipliniran je.”

“Paul, možeš sići”, reče Jessica.

Paul ustane i izađe na mjesecinu iza grebena gdje se sakrivao, vrativši slobodnjačko oružje za pojas. Kad se okrenuo, jedna pojava iznikne iza stijene i suoči se s njim.

Na mjesecini i sivkastim odbljescima od okolnog stijenja, Paul ugleda jednu malu pojavu u slobodnjačkoj odjeći, zasjenjeno lice koje ga je netremice promatralo iza kapuljače i cijev projektilnog oružja, uperenu u njega iz nabora odjeće.”Ja sam Chani, Lietova kćer.”

Glas je bio pjevan i s primjesom smijeha.

“Ne bih ti dopustila da mi ugroziš prijatelje”, reče ona.

Paul proguta slinu. Pojava ispred njega izađe na mjesecinu i on ugleda vragolasto lice s tamnim zdencima očiju. Poznatost tog lica, čije je crte zapamtio iz nebrojenih vizija u ranijim predviđanjima, natjera Paula da se ukoči. Sjeti se ljutitog razmetanja hrabrošču, koje ga je svojedobno natjeralo da opiše to lice iz sna, rekavši pritom Časnoj Majci Gaius Helen Mohiam: ‘Srest ću se s njom.’

A sada je to lice bilo ovdje, ali ovaj susret nikad mu nije došao u snu.

“Podigao si buku kao pobjesnjeli šai-hulud”, reče mu ona.

“Osim toga, izabrao si najteži uspon do vrha. Pođi sada za mnom; pokazat ću ti lakši put dolje.”

On sasvim izađe iz procjepa i krene za vrtlogom njene odore preko neravnog terena. Kretala se poput gazele, plešući povrh stijena. Paul osjeti kako mu vrela krv nadire u lice; bio je zahvalan sudbini što je uokolo tama.

Ista djevojka! Bila je kao prst sudbine. Osjetio se kao uhvaćen na jednom valu, kao da ide paralelno s nekim kretanjem koje mu je silno hrabrilo duh.

Naposljetku se nađu među ostalim Slobodnjacima na dnu udoline. Jessica se kratko nasmiješi Paulu, ali se obrati Stilgaru: “Ovo je dobra razmjena znanja. Nadam se da se ti i tvoji ljudi ne ljutite zbog

našeg nasilnog nastupa. Izgleda... bilo je neophodno. Bili ste na putu... učiniti pogrešku.”

“Poštedjeti nekoga pogreške predstavlja rajski dar”, odgovori Stilgar. On dodirne usne lijevom rukom, a zatim desnom izvuče Paulu oružje iz pojasa i preda ga jednom od svojih ljudi. “Dobit ćeš svoj maula pištolj, momče, kad ga budeš zaslužio.”

Paul zausti nešto reći, ali se onda predomisli, sjetivši se majčine poduke: Počeci su vrlo osjetljiva vremena.

“Moj sin ima oružja koja su mu potrebna”, reče Jessica. Pogleda Stilgara, prisilivši ga da se sjeti kako je Paul stekao pištolj.

Stilgar pogleda čovjeka kojeg je Paul svladao – Jamisa. Čovjek je stajao sa strane, oborene glave i teško dišući. “Ti si teška žena”, reče Stilgar, a zatim ispruži lijevu ruku prema jednom sudrugu i pucne prstima. “Kusthi bakka te.”

Ponovno čakobsa, pomisli Jessica.

Čovjek doda Stilgaru dva kvadrata gaze. On ih provuče kroz prste, a zatim stavi jedan Jessici oko vrata ispod kapuljače, a drugi Paulu.

“Sada nosite rubac bakka”, reče on. “Dogodi li se da se razdvojimo, po tome će svi znati da pripadate Stilgarovom sieču. Drugi put ćemo razgovarati o oružju.”

Krene među svoje ljude, pogledavajući ih, a zatim preda jednom od njih Paulov slobodnjački zavežljaj da ga ponese.

Bakka, pomisli Jessica, prepoznavši vjerski naziv: bakka – narikača. Odjednom osjeti kako simbolika rupca ujedinjuje ovu skupinu. **Zašto ih naricanje ujedinjuje?**, upita se ona.

Stilgar stigne do mlade djevojke koja je zbunila Paula i reče joj: “Chani, uzmi ovo dijete-čovjeka u svoje okrilje. Pripazi na njega.”

Chani lagano dodirne Paula po ruci. “Pođi s mnom, dijete-čovječe.” Zatomivši srdžbu u glasu, Paul odgovori: “Zovem se Paul. Bilo bi bolje...”

“Mi ćemo ti dati ime, mali čovječe” reče Stilgar, “tijekom mihne, za ispita aql.”

Ispit razuma, prevede Jessica. Iznenađna potreba za Paulovom nadmoći nadjača sve ostale obzire i ona uzvikne: “On je položio ispit gom jabbar!”

U muku koji je nastao, ona shvati da je pogodila na pravo mjesto. “Ima mnogo stvari koje ne znamo jedni o drugima”, reče Stilgar. “Ali već smo izgubili puno vremena. Sunce nas ne smije zateći

na otvorenome.” On pride čovjeku kojeg je Paul svladao i upita ga: “Jamise, možeš li putovati?”

Ovaj brundavo odgovori: “Iznenadio me, da! Sasvim slučajno. Jasni, mogu putovati.”

“Neka ne bude više slučajeva” reče Stilgar. “Ti i Chani ste mi osobno odgovorni za momkovu sigurnost, Jamise. Ovi ljudi su pod mojom zaštitom.”

Jessica podrobno promotri Jamisa. On je bio glas koji je raspravljao sa Stilgarom sa stijene. Glas u kojem je bilo smrti. Stilgar je morao upotrijebiti sav svoj autoritet da bi ga nadjačao.

Stilgar ispitivački pogleda skupinu, a onda mahne prema dvojici muškaraca. “Larus i Faruk, uništite naše tragove. Pazite da ništa ne ostane. Budite posebno pažljivi – s nama je dvoje koji nisu za to podučeni.” Zatim se okrene, podigne ruku i pokaže preko udoline. “U kolonu – stražari s boka – polazimo. Moramo stići do Grebenske špilje prije svitanja.”

Jessica stane u kolonu pokraj Stilgara, prebrojavajući ljude. Bilo je ukupno četrdeset Slobodnjaka – plus ona i Paul. Kreću se poput vojnika, pomisli ona. Čak i djevojka Chani.

Paul stane u kolonu uz Chani. Uspio je zatomiti neugodne osjećaje vezane uz ovu djevojku. U glavi mu se sada vrtjelo sjećanje prizvano majčinim malo prijašnjim uzvikom: ‘On je položio ispit gom jabbar!’ Odjednom je imao dojam da mu ruka još bridi od pretrpljene boli.

“Pazi kuda hodaš”, prošapće Chani. “Nastoj ne okrznuti lišće, jer tako možeš ostaviti neku nit koja bi otkrila naš prolazak ovuda.” Paul proguta slinu i poslušno kimne.

Jessica započne osluškivati zvukove kolone, ali jedino je uspjela razabrati bat svojih i Paulovih koraka, što je ispuni divljenjem prema načinu na koji su se Slobodnjaci kretali. Četrdeset ljudi prelazilo je preko udoline, a mogli su se čuti samo prirodni zvuci tog mjesta – sablasno jedrilje njihove odore koje promiču kroz sjenu. Odredište im je bio Sieč Tabr – Stilgarov sieč.

Započne razmišljati o ovoj riječi sieč. Potjecala je iz čakobsa jezika i stoljećima je zadržala svoje izvorno značenje u drevnom lovačkom govoru. Sieč: zborna mjesto u trenucima opasnosti. Duboke implikacije ovog izraza i jezika tek sada su joj počele dopirati do svijesti, tek sada kad je malo popustila napetost izazvana burnim susretom.

“Dobro napredujemo”, reče Stilgar. “Ako nam Šai-hulud bude naklonjen, stići ćemo do Grebenske špilje prije zore.”

Jessica samo kimne, čuvajući snagu. Počela je polako osjećati nesnosno breme umora koje je dosad držala podalje od sebe zahvaljujući golemoj snazi volje... i, sada je mogla priznati, snazi ushićenja. Svijest joj se potpuno posveti vrijednosti kolone u kojoj je koračala: žudno je upijala sve što se oko nje otkrivalo o slobodnjačkoj kulturi.

Svi oni, pomisli Jessica, čitava kultura odgojena u vojničkom duhu. Kakvo li je to samo neprocjenjivo blago za jednog protjeranog vojvodu!

10.

Slobodnjaci su izvrsno ovladali onim svojstvom koje su stari nazivali ‘spanunngsbogen’ – vještinom samokontrole između želje za nekom stvari i samog načina njenog dobavljanja.

Iz ‘Mudrosti Muad’Diba’ princeze Irulan

Stigli su do Grebenske špilje u sam osvit i započeli se kretati prolazom u zidu udoline, koji je bio tako uzak da su se morali okrenuti postrance radi daljeg napredovanja. Jessica u prigušenoj svjetlosti praskozorja primijeti da je Stilgar poslao stražare pa ih isprati pogledom dok su se započinjali uspinjati uz greben.

Dok je hodao prolazom, Paul je podignuo glavu i promatrao uski okomiti prorez koji se nastavljao uvis put plavoga neba.

Chani ga povuče za odoru, požurujući ga. “Brzo”, reče mu ona. “Dan samo što nije svanuo.”

“Što je s onim ljudima koji su se popeli gore?” prošapće Paul.

“Oni su prva dnevna straža”, odgovori djevojka. “Požuri sada!”

Jedan stražar ostavljen je vani, pomisli Paul. Mudro. **Ali, bilo bi još mudrije da smo ovamo stigli u odvojenim skupinama. Tako bi bila manja opasnost da izgubimo sve ljude.** Na trenutak prestane o tome razmišljati, shvativši da se okreće načelima gerilskog ratovanja i sjetivši se tim povodom očevog straha da Atreidi ne postanu gerilska kuća. “Brže”, prošapće Chani.

Paul ubrza korak, začuvši šuškanje odora iza sebe. Tog mu trenutka na pamet padnu riječi sirata iz Yuehove sićušne N. K. Biblije.

Raj mi je s desne strane, pakao s lijeve, a anđeo smrti straga. Vrtio je taj citat u mislima.

Zašli su za jedan zavoj iza kojeg se prolaz proširio. Stilgar zastane sa strane i pokaže im prema niskoj rupi koja je zjapila pod pravim kutom.

“Brzo!” prošapće on. Bit ćemo kao zečevi u kavezu ako nas ophodnja ovdje iznenadi.”

Paul se sagne kod otvora i krene s Chani u špilju, osvijetljenu slabašnim sivkastim svjetlom, koje je dopirala negdje odozgo.

“Možeš se uspraviti”, reče mu ona.

On je poslušna i započne pogledom proučavati mjesto: bio je to dubok i širok prostor, s kupolastim gornjim dijelom koji se zakrivljivao

tek izvan čovjekovog dohvata. Kolona se razmili kroz sjene. Paul primijeti majku gdje ide prema jednoj strani i ispituje pogledom njihove nove prijatelje. Odmah je primijetio da se ipak razlikovala od Slobodnjaka, iako su svi imali iste odore. Potpuno se drukčije kretala – puna snage i gracioznosti.

“Pronađi neko mjesto za odmor i ne ometaj drugima prolaz, dijete-čovječe”, reče Chani. “Evo ti hrane.” Ona mu ugura u ruku dva zalogaja ovijena listovima. Snažno su mirisala na začim.

Stilgar dođe do Jessice i zapovijedi skupini s lijeve strane: “Zatvorite hermetička vrata i osigurajte vlagu.” Zatim se okrene prema jednom Slobodnjaku: “Lemil, dodaj mi sjajne kugle.” Uhvati Jessicu za ruku. “Želim ti nešto pokazati, čarobnice.” Odveo ju je iza jednog zavoja u zidu stijene prema izvoru svjetla.

Jessica se našla pred novim otvorom u špilju, koji se nalazio visoko na pročelju grebena i odakle je pucao pogled preko udoline dugačke deset ili dvanaest kilometara. Udolina je bila ograđena visokim kamenim zidovima. Unaokolo su raštrkano rasli rijetki grmovi kržljavog raslinja.

Dok je promatrala udolinu obasjanu sivilom zore, zora je obojila suprotan obronak dajući stijenama i pijesku boju dvopeka. I primijeti kako sunce Arrakisa iskače iza horizonta.

To je zato što ga želimo potisnuti, pomisli ona. Noć je sigurnija od dana. Tog trenutka poželi ugledati dugu na ovom mjestu koje nikad neće upoznati kišu. Moram potisnuti ovakve čežnje, pomisli ona. One su slabosti. A slabosti si više ne smijem dopustiti.

Stilgar je uhvati za ruku i pokaže nekud preko udoline. “Tamo! Tamo ćeš vidjeti prave Druse.”

Ona pogleda u tom smjeru i opazi neko komešanje: ljudi na dnu udoline, raštrkani pri dnevnom svjetlu u sjenama suprotnog grebena. Usprkos udaljenosti, kretnje su im se mogle jasno raspoznati u bistrom zraku. Ona uzme dalekozor iz odore i ugodi uljane leće na udaljene pojave. Rupci su se vijorili, stvarajući dojam lepršanja raznobojnih leptira.

“To je naš dom”, reče Stilgar. “Večeras ćemo stići tamo.” Gledao je preko udoline, frčuci pritom brkove. “Ljudi su nešto duže ostali na poslu. To znači da unaokolo nema ophodnji. Kasnije ću im poslati signal i oni će nam pripremiti doček.”

“Ljudi su ti vrlo disciplinirani”, reče Jessica. Spusti dalekozor i primijeti da ga Stilgar promatra.

“Pokoravaju se zakonima sigurnosti plemena”, reče on. “Po tim zakonima, naš vođa je uvijek onaj najjači koji može osigurati vodu i sigurnost.” Pogleda je u lice.

Ona mu odgovori pogledom, opazivši oči bez bjeloočnica, šarene očne kapke, prašnjavu bradu i brkove, cijev koja je vodila iz nosnica u sabirnicu u pustinjskom odijelu.

“Jesam li ti ugrozila mjesto vođe kad sam te svladala, Stilgare?” upita ona.

“Nisi me izazvala”, odgovori joj on.

“Važno je da vođa očuva ugled kod svojih ljudi” reče ona.

“Sa svim tim pješćanim ušima ja mogu izaći na kraj” reče Stilgar. “Kad si mene svladala, savladala si sve nas. Sada svi očekuju da od tebe nešto nauče... čarobnjačke vještine... a neke zanima namjeravaš li me izazvati.”

Ona procijeni skriveni značaj ove izjave. “Da te svladam u službenoj borbi?”

On kimne. “Ali, ne bih ti to savjetovao, jer te oni ne bi slijedili. Ti nisi s pijeska. Primijetili su to dok smo noćas putovali.”

“Praktični ljudi”, reče ona.

“Baš tako.” On pogleda prema udolini. “Mi znamo naše potrebe. Ali sada kada smo tako blizu kući, mnogi razmišljaju dublje. Nije nas bilo duže vremena zbog isporuke naše količine začina slobodnim trgovcima za prokleti Ceh... neka im lica zauvijek ostanu crna!”

Okrećući se na drugu stranu, Jessica zastane u pola kretanje i pogleda ga u lice. “Ceh? Kakve veze ima Ceh s vašim začinom?”

“To je Lietova naredba” reče Stilgar. “Razlog znamo, ali nam se njegov okus ne sviđa. Podmićujemo Ceh golemim svotama u začinu da nam nebo poštedi satelita, kako odozgo nitko ne bi mogao nadzirati što radimo na površini Arrakisa.”

Ona pažljivo odmjeri što će reći, sjetivši se Paulovih riječi da je baš to razlog zašto oko Arrakisa nema satelita. “A što vi to radite na površini Arrakisa što se ne bi smjelo vidjeti?”

“Mijenjamo je... polagano ali sigurno... pokušavamo je učiniti pogodnom za ljudski život. Naš naraštaj to neće dočekati, ni naša djeca, ni djeca naše djece, niti unuci njihove djece... ali taj dan će jednom doći.” On zamućenim očima pogleda preko udoline. “Otvorena voda, visoke zelene biljke i ljudi koji se slobodno kreću bez pustinjskih odijela.”

To je, dakle, san tog Lieta-Kynesa, pomisli ona, a onda reče: “Podmićivanje je opasno; kad jednom krene, postaje neobuzdano.”

“Tako je”, odgovori on. “Ali, spori put je najsigurniji put.”

Jessica se okrene i pogleda preko udoline, pokušavajući ga vidjeti očima kojima ga je u mašti vidio Stilgar. Ali, vidjela je jedino sivkasto-žutu boju udaljenih stijena i jedan iznenadan magloviti pokret na nebu iznad grebena.

“Ah-h-h-h”, izusti Stilgar.

U prvi trenutak je pomislila da je to neka letjelica u ophodnji, a onda shvati da se radi o fatamorgani – jedan drukčiji krajolik je lebdio iznad pustinjskog pijeska s udaljenim njihovim zelenila, ispod kojeg je jedan dugačak crv putovao površinom, dok mu se na stražnjem dijelu vijorilo nešto što je sličilo slobodnjačkoj odori.

Fatamorgane nestane.

“Bilo bi najbolje da ga zajašimo”, reče Stilgar, “ali tvorcu ne smijemo dopustiti ulaz u ovu udolinu. Zato nam ne preostaje ništa drugo već se noćas pješice zaputiti dalje.”

Tvorac – njihova riječ za crva, pomisli ona.

Ona ocijeni važnost Stilgarove izjave da ne smiju crvu dopustiti ulazak u ovu udolinu. Znala je što je vidjela u fatamorgani –

Slobodnjake kako jašu na leđima divovskog crva. Morala se jako suzdržavati da je ne oda šok koji ju je uhvatio pri pomisli na posljedice onoga što je vidjela.

“Moramo se vratiti ostalima”, reče Stilgar. “Moji ljudi bi inače mogli posumnjati da očijukam s tobom. Neki su već ljubomorni što sam te sinoć dirao rukama dok smo se borili u Tuono udolini.”

“Bilo bi dosta o tome!” odbrusi Jessica.

“Bez uvrede”, odgovori Stilgar blagim glasom. “Mi žene ne uzimamo protiv njihove volje... a kad si ti u pitanju...” on slegne ramenima, “...čak ni taj običaj nije potreban.”

“Nemoj nikad zaboraviti da sam ja bila gospa jednog vojvode” reče ona, ovoga puta mirnijim glasom.

“Kako želiš”, reče on. “Vrijeme je da hermetički zatvorimo ovaj otvor kako bismo mogli predahnuti od pustinjskih odijela. Ljudi moraju malo u miru otpočiniti, budući da im sutra obitelji neće dopustiti ni trunka mira.”

Među njima zavlada tišina.

Jessica pogleda prema suncem obasjanom krajoliku. Jasno je shvatila smisao Stilgarovih riječi – neizgovorenu ponudu za nešto više od okrilja. Je li mu potrebna žena? Shvatila je da to ne bi bilo neosnovano prihvatiti. Bio bi to način za razrješenje sukoba oko upravljanja plemenom: žena bi postala ravna muškarcu.

Ali, što bi onda bilo s Paulom? Tko zna kakva roditeljska prava vladaju ovdje? Što je, zatim, s još nerođenom kćerkom koju nosi u utrobi već nekoliko tjedana? Što je s kćerkom mrtvog vojvode? Tog se trenutka odluči potpuno suočiti s važnošću drugog djeteta koje je raslo u njoj, spoznati vlastite pobude koje su je navele na začecje. Znala je o čemu se radi: podlegla je jednom drevnom nagonu kojeg osjete svi suočeni sa smrću – potražiti besmrtnost preko potomstva. Nagon plodnosti vrste odnio je prevagu.

Jessica pogleda Stilgara i primijeti da je on ispitivački promatra, čekajući u tišini. Kćer koju bi ovdje rodila žena udana za jednog ovakvog čovjeka – kakva bi bila sudbina te kćeri? Bi li on pokušavao ograničiti nužnosti kojima se jedna Bene Gesserit mora podvrgnuti?

Stilgar se nakašlje i tada pokaže da shvaća neka pitanja koja su joj se rojila u glavi. “Za vođu je važno ono što ga čini vođom. To su potrebe njegovih ljudi. Uputiš li me u tvoje moći, možda će doći dan kad će jedno od nas morati izazvati drugo. Više bih volio neko drugo rješenje.”

“Zar postoje alternative?” upita ona.

“Sajadina” odgovori on. “Naša Časna Majka je stara.”

Njihova Časna Majka!

Prije nego je stigla razmisliti o tome, on nastavi: “Ne nudim ti nužno sebe za muža. Nema ničeg osobnog u ovome; ti si vrlo lijepa i poželjna. Ako bi postala jednom od mojih žena, to bi moglo navesti neke od mlađih ljudi iz mog plemena na pomisao da su me počela znatno više zanimati tjelesna uživanja, a znatno manje kolektivne potrebe. Čak nas i sada prisluškuju i iz prikrajka promatraju.”

Čovjek koji odmjerava svoje odluke, koji razmišlja o posljedicama, pomisli ona.

“Među mojim mlađim ljudima ima i takvih koji su stasali do uzrasta kad im duhovi postaju nemirni”, reče on. “Mora im se pomoći da što lakše prebrode to razdoblje. Ne smijem im davati previše povoda da me izazovu. U protivnom bih se našao u situaciji da moram nekog od njih ozlijediti ili ubiti. A to baš nije odgovarajući postupak jednog vođe, može li ga ikako časno izbjeći. Moraš shvatiti da je kod nas vođa jedan od bitnih elemenata koji dijeli rulju od naroda. On održava razinu pojedinaca. Uz premalo pojedinaca, narod se pretvara u rulju.”

Njegove riječi, dubina njihove suvislosti te činjenica da se jednako obraćao njoj koliko i onima koji su u potaji prisluškivali, natjera je na promjenu mišljenja o njemu.

Ima svoj stav, pomisli ona. Gdje li je samo naučio tu unutrašnju ravnotežu?

“Zakon koji određuje naš način biranja vođe je vrlo pravedan”, reče Stilgar. “Ali iz toga ne proizlazi da je pravda uvijek ono što ljudima treba. Ovog trenutka nam je stvarno potrebno tek vrijeme pa da ojačamo i očvrstimo i da se naše snage rašire na nova područja.”

Kakvog je porijekla?, upita se ona. Odakle samo potječe? “Stilgare”, reče Jessica, “mislim da sam te podcijenila.”

“Pretpostavljao sam to”, odgovori on.

“Izgleda da smo se oboje međusobno podcijenili”, reče ona.

“Volio bih to ostaviti iza nas”, reče on. “Želio bih s tobom sklopiti prijateljstvo... steći međusobno povjerenje. Volio bih da počnemo poštovati jedno drugoga nezavisno za spolnost.”

“Shvaćam”, reče ona.

“Vjeruješ li mi?”

“Osjećam tvoju iskrenost.”

“Kod nas”, reče on, “Sajadine, kada nisu službene vođe, zauzimaju posebno počasno mjesto. One podučavaju. Održavaju snagu Boga ovdje.” On se dodirne po prsima.

Moram sada ispitati tu tajnu s Časnom Majkom, pomisli ona, a onda reče: “Govoriš o vašoj Časnoj Majci... a čula sam i za legende i proročanstva.”

“Govore da jedna Bene Gesserit i njen potomak drže ključeve budućnosti”, odgovori on.

“Vjeruješ li da sam to ja?”

Ona ga pogleda u lice, pomislivši: Mlada trska tako lako umire. Počeci su vremena velike opasnosti.

“Ne znamo”, odgovori on.

Ona kimne, pomislivši: Častan je čovjek. Želi od mene znamenja, ali ne želi iskušavati sudbinu otvoreno ih zahtijevajući.

Jessica okrene glavu i pogleda prema udolini, u zlatne sjene, purpurne sjene, titranje zraka punog prašine preko otvora pećine. Svijest joj se odjednom ispuni mačjom opreznošću. Poznavala je govor *Missionariae Protectivae*, znala je kako može prilagoditi tehnike legende, strah i nadu svojim hitnim potrebama, ali iznenada je osjetila neobuzdane promjene ovdje... kao da je netko bio među Slobodnjacima i iskoristio naslijeđe *Missionariae Protectivae*.

Stilgar se nakašlje.

Osjetila je njegovo nestrpljenje i shvatila što ga je izazvalo; dan je već dobro odmaknuo i ljudi su čekali da se otvori hermetički

zatvore. Kucnuo je trenutak da pokaže hrabrost i ona shvati što joj treba: neki dar-al-hikman, neka škola prevođenja koja bi joj dala...

“Adab”, prošapće ona.

Istog trena je osjetila kao da joj se svijest počela okretati u njoj.

Prepoznala je taj osjećaj i srce joj je počelo brže udarati. Ništa drugo, u cijeloj obuci Bene Gesserita, nije imalo tako snažan signal prepoznavanja. Jedino je to mogao biti adab, zahtjevno sjećanje koje se javlja samo od sebe. Ona mu se prepusti i riječi potekoše iz nje.

“Ibn kirtaiba”, reče ona, “tamo, daleko, gdje prašina prestaje.”

Ispruži ruku iz odore i primijeti kako se Stilgarove oči razrogačuju. Iz pozadine začuje šuškanje mnogih odora. “Vidim jednog... Slobodnjaka s knjigom primjera”, naglasi Jessica. “Čita je al-Latu, suncu koje je svladao i pokorio. Čita je sudskom Sadusu, a evo i riječi:

Moji neprijatelji su kao polomljene vlati zelene trave

Koje su stajale na putu oluje.

Zar nisi vidio što je naš Gospod učinio?

Poslao je kugu na njih.

Zato, jer su se urotili protiv nas.

Sada su poput ptica koje je razjurio lovac.

Urota im je poput otrovane hrane,

Koju nijedna usta neće.”

Drhtaj joj prođe tijelom. Spusti ruku.

Iza njenih leđa, iz sjena špilje, začuje se šaputavi odgovor mnogih glasova: “A djela su im uništena.”

“Božji plamen upravlja tvojim srcem”, reče ona, pomislivši pritom: ***Sada sve ide kako treba.***

“Božji plamen se pali”, uslijedi odgovor.

Ona kimne. “Tvoji neprijatelji će pasti”, reče.

“Bi-la-kaifa”, odgovore oni.

U iznenadnoj tišini, Stilgar se nagne prema njoj. “Sajadina” reče. “Ako Šai-hulud dopusti, možeš proći i postati Časna Majka.”

Proći, pomisli Jessica. Čudan izraz u ovom kontekstu. Ali, ostalo se uklapa u obredni govor. Odjednom osjeti neku vrstu cinične ogorčenosti zbog ovoga što je učinila. ***Missionaria Protectiva rijetko zakaže. Mjesto nam je bilo*** pripremljeno i u ovoj pustoši. Molitva ovog salata stvorila nam je utočište. A sada... moram glumiti ulogu Auliye, Božje prijateljice... Sajadine ovog primitivnog naroda, na kojeg su naša

benegeseritska prorokovanja tako snažno djelovala da je svoje glavne svećenice nazvao Časnim Majkama.

Paul je stajao pokraj Chani u sjeni špilje. U ustima je još osjećao okus hrane koju mu je dala – ptičje meso i tijesto umiješano sa začinskim medom i omotano lišćem. Okusivši, odmah je shvatio da još nikad nije probao tako koncentriran začin i na trenutak ga je uhvatio strah. Znao je što mu se može dogoditi od takvog koncentrata – začinska promjena koja bi još više potaknula proročku svijest u njemu.

“Bi-lal kaifa”, prošapće Chani.

On je pogleda, opazivši izraz strahopoštovanja kojim su svi Slobodnjaci dočekali riječi njegove majke. Samo je Jamis stajao nekako izvan ceremonije, držeći se odvojeno s rukama prekrivenim na prsima.

“Duy yakha hin mange”, prošapće Chani. “Duy ponra hin mange. Imam dva oka. Imam dvije ruke.”

Ona se zabulji u Paula s izrazom čuđenja na licu.

Paul duboko udahne zrak, pokušavajući smiriti buru u sebi. Majčine riječi blokirale su daljnje djelovanje koncentrata začina u njemu pa je sada osjećao kako se njen glas podiže i spušta u njegovom biću poput sjena otvorene vatre. Pa ipak, u svemu tome nazirao je tračak ciničnosti – predobro je poznavao majku – ali ništa više nije moglo zaustaviti ono što je započelo unošenjem hrane.

Vražja svrhovitost!

Osjetio ju je – tu svijest vrste kojoj nije mogao umaknuti. Bila je to oštra jasnoća, dotok podataka, hladna preciznost svijesti. Spustio se na pod i sjeo leđima naslonjenim o stijenu, potpuno se prepuštajući plimi koja je navirala. Svijest mu je uplovila u to bezvremensko područje, gdje mu se otvarao vidik na sveukupno vrijeme, kamo su vodili svi putovi i gdje su puhali svi vjetrovi budućnosti... vjetrovi prošlosti: jednooka vizija prošlosti, jednooka vizija sadašnjosti i jednooka vizija budućnosti – sve ujedinjene u trooku zajedničku viziju, koja mu je omogućavala vidjeti vrijeme-postaje-prostor.

Bilo je opasno, osjećao je, nadići samog sebe pa se morao držati svijesti o sadašnjosti, osjećajući mutno izobličjenje osjeta, protjecanje trenutka, neprekidno zgušnjavanje onoga-što-jest u ono-što-je-bilo pokretno.

Držeći se grozničavo sadašnjosti, po prvi put je osjetio snažnu stalnost kretanja vremena posvuda ometanog raznim strujama, valovima, plimama i uzburkanosti, koji su se razbijali o stjenovite hridi. Kroz sve to došao je do novog shvaćanja svojih proročkih vizija i vidio

izvor slijepog vremena, izvor pogreške u njemu, od čega ga je odmah uhvatio strah.

Proricanje, shvatio je, bilo je osvjetljenje koje je obuhvaćalo granice onoga što je otkrivalo – istodobno izvor točnosti i značajnu pogrešku. U to se uplela svojevrsna Heisenbergova neodređenost: potrošnja energije koja je otkrivala ono što je vidio, istodobno je i mijenjala to što je vidio.

A ono što je vidio bila je vremenska spona u ovoj špilji, ključanje mogućnosti dovedenih tu u žarište gdje je i najsićušnije djelovanje – treptaj oka, usputna riječ, zrnce pijeska na pogrešnom mjestu – pokretalo divovsku polugu širom poznatog svemira. Vidio je nasilje čiji je konačni rezultat ovisio od toliko čimbenika da je i najmanja kretnja izazivala golema pomicanja u osnovnom ustrojstvu.

Zbog te vizije poželi ostati ledeno nepomičan, ali i to je bilo djelovanje koje je imalo pojedine posljedice.

Nebrojene posljedice – linije koje su izlazile iz ove špilje, a na kraju većine tih posljedičnih linija on je vidio vlastito mrtvo tijelo s ranom od noža iz koje je tekla krv.

11.

Kad je čuo za smrt vojvode Leta i odlučio Arrakis vratiti Harkonnenima, moj otac, Padišah Car, imao je sedamdeset dvije godine, iako je izgledao kao tridesetpetogodišnjak. Kad god bi se javno pojavljivao, odjenuo bi sardaukarsku odoru i bursešku crnu kacigu sa zlatnim carskim lavom na vrhu. Kočoperenje u ovoj odori bilo je otvoreno iskazivanje u čemu leži njegova snaga. Međutim, nije uvijek bio tako razmetljiv. Kad je htio, zračio je šarmom i iskrenošću, ali ja sam se tijekom zadnjih dana provedenih s njim često pitala je li bilo što u svezi s mojim ocem baš takvo kakvo izgleda. Sada mi se čini da je on bio čovjek koji je neprekidno nastojao izbjeći rešetke nekog nevidljivog kaveza. Ne smijete zaboraviti da je on bio Car, poglavar dinastije koja vuče porijeklo iz pradavnih vremena. No mi smo mu uskratili zakonitog sina. Nije li to najteži poraz koji jedan vladar može pretrpjeti? Moja majka je poslušala svoje pretpostavljene Sestre baš tamo gdje ih gospa Jessica nije poslušala. Koja je od njih dvije bila jača? Povijest je već odgovorila na to.

‘U očevoj kući’ princeze Irulan

Jessica se probudila u tami špilje, osjetivši komešanje Slobodnjaka oko sebe; nosnice joj zaphne kiselkast zadah pustinjskih odijela. Njeno unutrašnje vremensko osjetilo reklo joj je da će vani uskoro pasti noć, ali u špilji je odavno vladala tama, budući da je bila hermetički zatvorena plastičnim zatvaračima zbog zadržavanja sve vlage unutra.

Zaključila je da je spavala dugo i vrlo duboko, jer je bila potpuno odmorna. Istodobno to joj je govorilo da je nesvjesno prihvatila činjenicu da joj je među Stilgarovim ljudima zajamčena osobna sigurnost. Okrenula se u visećem krevetu napravljenom od njene odore i, spustivši noge na kameni pod, obula odmah pustinjske čizme.

Ne smijem ih zaboraviti dobro zategnuti da bih omogućila crpki u pustinjskom odijelu ispravan rad, pomisli ona. ***Ima toliko toga na što treba pažljivo misliti.***

U ustima je još osjećala okus jutrošnjeg jela – ptičje meso i tijesto pomiješano sa začinskim medom i umotano u list – i to je podsjeti da je vrijeme ovdje izokrenuto: noću se radilo, a danju se odmaralo.

Noć skriva; noć je sigurnija.

Ona skide odjeću s vješalice visećeg kreveta u kamenom zidu; zatim u tami započne opipavati tkaninu, sve dok nije našla gornji dio pa je navuče na sebe.

Kako poslati poruku Bene Gesseritu? – upita se ona. Moraju biti upoznati s dvoje beskućnika u arakiškom utočištu.

Dublje u špilji zasvijetliše sjajne kugle. Tamo primijeti komešanje ljudi; među njima je bio i Paul, već odjeven i sa zabačenom kapuljačom, pa mu je do izražaja dolazio orlovski atreidski profil.

Tako se čudno ponašao prije nego su krenuli na počinak, pomisli ona. Povučeno. Sličio je nekom povratniku iz mrtvih, ali još nije potpuno svjestan toga; oči su mu bile poluzatvorene i staklaste, a pogled bludio negdje unutra. To ju je upozorilo na hranu koja je bogata načinom: *drogiranju*.

Ima li to nekih usputnih posljedica, upita se ona. *Rekao je da je to povezano s njegovim proročkim sposobnostima, ali je čudno što je šutio o onome što vidi.*

Stilgar izroni iz sjene s njene desne strane i pristupi grupi ispod sjajnih kugli. Primijetila je kako je provlači prste kroz bradu, a u očima kao da mu se pojavio oprezan, mačji pogled.

Odjednom Jessicu uhvati strah kad joj do razbuđene svijesti dopre svijest o napetosti koja je vladala u ljudima okupljenim oko Paula – ukočene kretnje, obredni položaji.

“Oni su pod mojom zaštitom!” zamumlja Stilgar.

Jessica odmah prepozna čovjeka kojem je Stilgar govorio: Jamis! Istog trenutka primijeti izraz srdžbe na njegovom licu, skupljena ramena.

Jamis, čovjek kojeg je Paul svladao!, pomisli ona.

“Poznaješ pravilo, Stilgare” odgovori Jamis.

“Zar ga itko poznaje bolje od mene?” upita Stilgar, a Jessica osjeti u njegovom glasu prizvuk želje za smirenjem situacije, pokušaj izgladivanja stvari.

“Izabirem borbu”, prosikće Jamis.

Jessica pojuri kroz špilju, stigne do Stilgara i uhvati ga za ruku. “Što se događa?” upita.

“Radi se o amtal pravilu”, reče Stilgar. “Jamis zahtijeva svoje pravo provjere tvoga udjela u legendi.”

“Ona mora imati nekoga tko će se boriti za nju”, reče Jamis.

“Ako njen borac pobijedi, onda je legenda istinita. Ali, u njoj stoji...” On se osvrne po okupljenim ljudima, “...da joj nije potreban borac iz

redova Slobodnjaka – a to može samo značiti da svog borca vodi sa sobom.”

Pa on to govori o borbi s Paulom!, pomisli Jessica.

Ona pusti Stilgarovu ruku i zakorači pola koraka naprijed. “Ja sam sama svoj borac”, reče ona. “To mora svima ovdje biti jasno...”

“Nećeš nam ti govoriti što da činimo!” odbrusi Jamis. “Sve dok ne pružiš znatno više dokaza od onoga što smo vidjeli. Stilgar ti je jutros mogao reći što da govoriš. Mogao ti je napuniti glavu gomilama riječi koje bi nam ti potom izbrbljala, vjerujući da ćeš nas time moći prevariti.”

Mogu izaći s njim na kraj, pomisli Jessica, ali to bi protuslovalo njihovom tumačenju legende. Ponovno joj se učini čudnim kako su na ovom planetu plodovi rada *Missionariae Protectivae* djelomice izobličeni.

Stilgar pogleda Jessicu, a onda progovori tihim glasom, ali dovoljnim da ga i svi ostali čuju: “Jamis je pun srdžbe, Sajadina. Tvoj sin ga je svladao i...”

“Bilo je to slučajno!” zabrunđa Jamis. “Vještičje sile djelovale su kod Tuono udoline i to ću sada dokazati!”

“...A svladao sam ga i ja”, nastavi Stilgar. “Sada se pokušava ovim tahadi izazovom ponovno domoći mene. Ali Jamis je previše nasilan za dobrog vođu – previše je podložen gafli. Usta su mu stalno puna pravila, a srce sarfe, odvrćanja od Boga. Ne, nikada od njega neće biti dobar vođa. Pošteđivao sam ga dosad jer je takav koristan u borbi, ali kad ga uhvati sličan bijes, postaje opasan po vlastito društvo.”

“Stilgarreee!” zagrmi Jamis.

Jessica tog trenutka postane svjesna što to Stilgar radi: nastojao je što više razjariti Jamisa, kako bi ga odvratio od Paula.

Stilgar pogleda Jamisa ravno u oči i Jessica ponovno uhvati umirujući prizvuk u njegovom glasu. “Jamise, on je još dijete. Tek je...”

“Sam si ga nazvao čovjekom”, reče Jamis. “Njegova majka je rekla da je prošao ispit gom jabbar. Normalno je razvijen i tijelo mu je prebogato vodom. Oni koji nose njihov zavežljaj tvrde da su u njemu litražoni s vodom. Litražoni! A mi kao luđaci cuclamo naše sabirnice čim se pojavi koja kap rose.”

Stilgar pogleda Jessicu. “Je li to točno? Ima li vode u vašem zavežljaju?”

“Ima.”

“Mnogo litražona?”

“Samo dva.”

“Što ste namjeravali s tim blagom?”

Blagom?, pomisli ona, a zatim odmahne glavom, postavši svjesna hladnoće u njegovom glasu.

“Na svijetu gdje sam rođena voda pada s neba i teče kopnom u obliku velikih rijeka”, reče ona. “Postoje oceani vode koji su tako veliki da im se suprotna obala ne može vidjeti. Nisam školovana u duhu vaše vodne discipline. Nikad ranije nisam morala razmišljati na taj način.” Zajednički uzdah začuje se iz okupljene mase: “Voda pada s neba ... teče kopnom.”

“Jesi li znala da među nama ima i takvih koji su slučajno izlili vodu iz svojih sabirnica pa ih sada očekuju ozbiljne poteškoće prije nego ove noći stignemo u Tabr?”

“Kako sam to mogla znati?” Jessica odmahne glavom. “Ako im je voda potrebna, slobodno je uzmi iz zavežljaja i daj im.”

“Jesi li to namjeravala učiniti s tim blagom?”

“Namjeravala sam njime spasiti živote”, odgovori ona.

“Onda prihvaćamo tvoj blagoslov, Sajadina.”

“Nećeš nas potkupiti svojom vodom”, zabrunđa Jamis. “Niti ćeš me ti uspjeti nahuškati protiv sebe, Stilgare. Znam da me pokušavaš izazvati da te izazovem prije nego dokažem svoje riječi.”

Stilgar pogleda Jamisa u oči. “Jesi li se baš čvrsto odlučio boriti s tim djetetom, Jamise?” Glas mu je bio prigušen, otrovan.

“Ona mora imati svog borca.”

“Bez obzira na to što se nalazi pod mojom zaštitom?”

“Pozvao sam se na amtal pravilo”, reče Jamis. “To je moje pravo.” Stilgar kimne. “Dobro. Ali, ako te dječak ne bude savladao, onda te poslije toga čeka suočenje s mojim nožem. Ali, ovoga puta neću u zadnji trenutak zadržati oštricu, kako sam to ranije već činio.”

“Ne možeš to dopustiti” reče Jessica. “Pa, Paul je samo...”

“Ne smiješ se miješati, Sajadina” reče joj Stilgar. “Oh, znam da možeš sa mnom izići na kraj, što znači i sa svima ostalima ovdje, ali ne možeš nas svladati sve zajedno. Ovo je neminovno; to zahtjeva amtal pravilo.”

Jessica zašuti, netremice ga promatrajući u zelenoj svjetlosti sjajnih kugli; sablasna krutost ukupila mu je crte lica. Ona zatim pogleda Jamisa, primijeti zamišljen izraz njegovih očnih kapaka i pomisli: **Trebala sam to ranije shvatiti. On je one vrste ljudi koji gomilaju bijes u sebi. Morala sam biti spremna na to.**

“Naškodiš li mome sinu”, reče ona, “suočit ćeš se poslije sa mnom. Izazivam te sada. Razbit ću te na komade kao...”

“Majko.” Paul joj pristupi i dodirne je po rukavu. “Ako bih objasnio Jamisu kako...”

“Objasnio!” odbrusi Jamis.

Paul zašuti i oštro pogleda čovjeka. Nije ga se bojao. Jamisovi pokreti su izgledali nezgrapni, a i olako ga je svladao za sinoćnjeg sukoba na pijesku. Ali, Paul je još osjećao uzavrelo žarište ove špilje, još se sjećao proročkih vizija na čijim ga je krajevima čekala smrt od noža. Bilo je tako malo izlaza, sigurnih putova...

Stilgar reče: “Sajadina, moraš se sada povući u stranu kako bi...”
“Prestani je zvati Sajadinom”, odbrusi Jamis. “To tek treba dokazati. Zna molitvu! Pa što?! Zna je i svako dijete među nama.”

Dosta je govorio, pomisli Jessica. Imam ključ za njega. Mogu ga onesposobiti jednom riječju. Ona zastane u razmišljanju. ***Ali ne mogu ih sve zaustaviti.***

“Odgovarat ćeš osobno meni”, reče Jessica; glas joj je postao piskutav i zavijajući, gotovo siktav.

Jamis se zabljuje u nju, a na licu mu se pojavi izraz straha.

“Pokazat ću ti što je agonija”, nastavi ona istim tonom.

“Razmišljaj o tome dok se boriš. Doživjet ćeš takvu agoniju prema kojoj je gom jabbar pravo blaženstvo. Procviljet ćeš cijelim...”

“Pokušava me začarati!” prodahće Jamis, prekrivši rukama uši.

“Zahtijevam da zašuti.”

“Neka bude tako” reče Stilgar, opominjući pogledom Jessicu.

“Ako ponovno progovoriš, Sajadina, znat ćemo da su to tvoje čarolije i morat ćeš biti kažnjena.” Glavom joj dade znak neka se odmakne.

Jessica osjeti kako je neke ruke vuku, iako ne grubo, prisiljavajući je da se odmakne. Zatim je primijetila Paula kako izlazi iz gomile, dok mu djevojka vragolastog lica, po imenu Chani, nešto šapuće na uho, pokazujući istodobno glavom prema Jamisu.

Ljudi se skupe u krug.

Donijeli su još sjajnih kugli i sve ih ugodili na žuto svjetlo.

Jamis uđe u krug, skine odoru i predaje nekome iz gomile.

Stajao je u oblačno-sivoj glatkoći pustinjskog odijela, koje je sve bilo prošarano šavovima i sabirnim džepovima. Na trenutak pogne glavu, primakavši usta ramenu i otpije malo vode iz cijevi sabirnice. A onda se uspravi, otkopča i skine odijelo i pažljivo ga preda nekome od okupljenih. Vratio se u krug i započeo čekati, odjeven samo u komad sukna oko bedara i s nekom stisnutom tkaninom preko stopala; u desnoj ruci držao je kris-nož.

Jessica ugleda da djevojka-dijete Chani pomaže Paulu, stavlja mu dršku kris-noža u dlan, kako ga on hvata, oprobava težinu i ravnotežu. A onda se sjeti da je njen sin upoznat s tajnama prane i bindua, nerva i vlakna – da je školovan za borbu u opasnoj školi, gdje su mu učitelji bili ljudi poput Duncana Idahoa i Gurneya Hallecka, koji su još živi postali legende. Također je poznavao okolišne postupke Bene Gesserita, a djelovao je gipko i samopouzđano.

Ali tek mu je petnaest godina, pomisli ona. Osim toga, nema ni štitnik. Moram prekinuti ovo. Mora postojati neki način... Pogled uokolo i primijeti da je Stilgar promatra.

“Ne možeš spriječiti borbu”, reče joj. “Ne smiješ govoriti.”

Ona stavi ruku preko usta, pomislivši: Posijala sam strah u Jamisovu svijest. To će ga malo usporiti... možda. Kad bih samo mogla moliti – iskreno moliti.

Paul naposljetku ostane sam na rubu kruga, odjeven u borbeni haljetak kojeg je nosio ispod pustinskog odijela. U desnoj ruci držao je kris-nož; stajao je bos na kamenom podu posutom pijeskom. Idaho ga je mnogo puta upozorio: *Kada nisi siguran u teren, bosa stopala su najbolja*. Osim toga, Chanine upute još su mu plutale po površini svijesti: *Jamis se s nožem okreće na desnu stranu nakon pariranja udarca*. Ta njegova navika svima nam je poznata. Pomno će te gledati u oči da bi ti u trenutku kad trepneš pokušao zadati udarac. Može se boriti objema rukama; dobro pazi na kretanju noža iz ruke u ruku.

Ali Paul je prvenstveno osjećao snažnu školovanost cijelog svog tijela za borbu i instinktivne odgovore na napad; oštrio se u tome iz dana u dan, iz sata i sat, u vježbaonici i borilištima.

Riječi Gurneya Hallecka ponovno mu sijevnu u svijesti: *Dobar borac noževima* mora istodobno misliti na vršak svog oružja, oštricu i dršku. Vršak može i rezati, oštrica ubadati, a drška nije samo za obranu, već i za napad.

Paul pogleda kris-nož. Nije bilo drške; postojao je samo tanki prsten između oštrice i drške sa zavnutim rubovima, što je trebalo zaštititi šaku. Pa ipak, još nije ništa znao o granicama gipkosti oštrice, pa čak nije znao *može* li se ona uopće slomiti.

Stojeći nasuprot Paula, Jamis se započne kretati desno, uzduž ruba kruga.

Paul čučne i postane svjestan da nema štitnik; bio je, međutim, školovan da se bori s tim slabšim poljem oko sebe, da u obrani reagira izuzetno hitro, dok mu je napad bio sračunato usporen, budući da se jedino tako moglo probiti neprijateljevo zaštitno polje. Usprkos

neprestanim upozorenjima trenera da se ne oslanja previše na uvjetovanost brzine napada koju je određivalo polje, on je ipak znao da je takva reakcija duboko ukorijenjena u njemu, jamis mu uputi obredni izazov: Neka ti se nož polomi i skrha!

Dakle, ovaj nož je lomljiv, pomisli Paul.

A onda se sjeti da je i Jamis bez štitnika, iako on i nije bio naviknut koristiti se njime, nije imao uhodane reakcije za borbu pod zaštitom polja.

Paul oštro pogleda Jamisa sa suprotne strane kruga. Čovjekovo tijelo sličilo je na čvornati držač biča, omotan oko suhog kostura. Uz svjetlost sjajnih kugli kris-nož mu je bacao mliječno-žuto odsjaje.

Odjednom, plima straha prođe Paulom. Iznenada se osjetio usamljenim i golim, okružen ljudima pri tamnožutoj rasvjeti. Proročanstvo mu je popunilo svijest brojnim osjećajima, ukazavši na najsnažnije struje budućnosti i linija odluka koje su na njih utjecale, ali ovo je sada bila stvarnost. Bila je to smrt koja je proizlazila iz beskrajnog broja sitnih nezgoda i pogrešaka.

Ovdje sve može utjecati na budućnost, shvati on. Nakašljavanje nekog od promatrača, sitno odvrćanje pažnje. Jedva primetne promijene rasvjete sjajnih kugli, neka lažna sjena.

Bojim se, reče Paul u sebi.

A onda krene oprezno uz rub kruga, u istom smjeru kao i Jamis, ponavljajući bešumno u sebi benegeseritsku molitvu protiv straha. ***Strah je ubojica razuma...***

Djelovala je poput kante hladne vode kojom ga je netko iznenada polio. Osjećao je kako mu se mišići skupljaju, kako postaje napet i pripravan.

“Oprat ću svoj nož tvojom krvlju”, reče mu Jamis, nasrnuvši pri kraju riječi.

Primijetivši ovu kretnju, Jessica priguši krik u sebi.

Na mjestu kamo je čovjek skočio sada se nalazila samo praznina, a Paul je stajao iza Jamisa mogavši mu zadati udarac u nebranjena leđa.

Sada, Paul! Sada!, vikne Jessica u sebi.

Paulov pokret bio je spor, divno odmjeren, ali tako spor da se Jamis imao vremena sagnuti, okrenuti i skliznuti udesno.

Paul se povuče i čučne. “Moraš najprije doći do moje krvi”, reče.

Jessica uoči kod svog sina pokrete potrebne za borbu pod štitnikom i odmah joj sine da je to mač s dvije oštrice. Dječakove reakcije bile su mladalačke i uvježbane, a znanje kojim se služio

okupljeni ljudi još nisu vidjeli. Ali, Paulov napad bio je uvjetovan posebnostima probijanja zaštite štitnika. Štitnik bi odbio prebrz udarac, a propustio jedino odmjereno sporu kretnju. Trebala je velika samokontrola i vještina da bi se probilo zaštitno polje.

Shvaća li to Paul?, upita se. Mora shvaćati!

Jamis ponovno krene u napad; tintne oči mu sijevnu, a tijelo se pretvori u žučkastu mrlju pod svjetlom sjajnih kugli.

Paul se još jednom izmakne, ali opet presporo napadne.

A onda još jednom.

I još jednom.

I svaki put bi Paulov protuudarac došao trenutak prekasno.

Tog trenutka Jessica primijeti nešto za što se nadala da je Jamis previđao. Paulove obrambene reakcije bile su munjevito brze, ali su se svaki put odvijale pod određenim kutom, koji bi bio sasvim primjeren kad bi tu bilo polje koje bi djelomično ublažilo Jamisov udarac.

“Poigrava li se to tvoj sin s ovom jadnom budalom?” upita Stilgar, mahnuvši joj rukom prije nego je stigla odgovoriti. “Oprosti, zaboravio sam da ne smiješ izustiti ni riječ.”

Dvije pojave na kamenom podu sada nastave kružiti jedna oko druge: Jamis, koji je ruku s nožem držao daleko ispruženu i malo podignutu; Paul u polučučućem stavu sa spuštenim nožem.

Jamis ponovno jurne naprijed, sagnuvši se ovoga puta u desnu stranu kamo je Paul izmicao.

Umjesto da se povuče i odskoči, Paul dočeka protivnikovu ruku s nožem vrhom svoga noža. Gotovo istog trena odskoči lijevo, sjetivši se zahvalno Chaninog upozorenja.

Jamis se povuče do ruba kruga, protrjavši šaku u kojoj je držao nož. Krv na trenutak prokaplje iz rane, ali odmah i prestane. Oči su mu bile razrogačene – dvije tamnoplave jame ispunjene nevjericom, zurile su u Paula pri svjetlu sjajnih kugli.

“Ah, ranjen je”, promrmlja Stilgar.

Paul zauzme pripravan, čučeci stav, a onda, u duhu onoga što su ga učili da treba učiniti kad potekne prva krv, upita: “Predaješ li se?”

“Hah!” uzvikne Jamis.

Ljutito mrmljanje oglasi se iz gomile.

“Stanite!” zagrmi Stilgar. “Momak ne zna naša pravila.” Zatim se okrene Paulu “Nema predaje u tahadi izazovu. Njegov kraj je smrt.”

Jessica primijeti kako Paul s naporom guta slinu. ***Nikada ovako nije ubio čovjeka***, pomisli ona. ***U pravoj borbi noževima. Hoće li to moći?***

Paul krene polagano desno u krug, natjeran Jamisovim napredovanjem. A onda ga ponovno preplavi proročanska svijest o kuhanju vremenskih varijabla u ovoj špilji. Novom spoznajom shvati da je borba koju upravo vodi puna mnoštva brzih i čestih odluka pa pred sobom u budućnosti nije mogao vidjeti nijedan jasan put.

Varijable su se rojile iz varijabli – to je i bio razlog zašto je ova špilja stajala poput zamućenog žarišta na njegovoj stazi. Sličila je na divovskoj stijenu posred matice, koja u njoj stvara vrtlog oko sebe.

“Završi stvar, momče”, promrmlja Stilgar. “Ne poigravaj se s njim.”

Paul se nastavi kretati uz obod kruga brzinom koju je nametao protivnik.

Jamis je malo ustuknuo kad mu je do svijesti stiglo da pred sobom u tahadi krugu nema mlakonju iz svemira, lak plijen za slobodnjački kris-nož.

Jessica opazi sjenu očaja na čovjekovom licu. *Sada je najopasniji*, pomisli. Uhvatio ga je očaj i sposoban je za sve. Shvatio je da mu protivnik nije žutokljunac kakav bi bio Paulov slobodnjački vršnjak, već borilački stroj, rođen i od djetinjstva podučavan za to. Kucnuo je trenutak da klica straha koju sam posijala u njegovu svijest sada urodi plodom.

Tog trenutka otkrije da osjeća neko sažaljenje prema Jamisu – osjećaj sputan spoznajom o neposrednoj opasnosti u kojoj joj se sin nalazio.

Jamis je spreman učiniti sve... čak i sasvim nepredvidljive stvari, reče u sebi. A onda se upita je li Paul vidio ovu budućnost, proživljava li to sada ponovno. Ali primijeti način na koji joj se sin kretao, graške znoja na njegovom licu i ramenima, brižnu pažnju koja se primjećivala u gibanju mišića. Tog trenutka po prvi put osjeti, bez logičkog shvaćanja, da Paulova nadarenost ima određeni čimbenik neodređenosti.

Paul se ponovno započne pripremati za okršaj, još kružeći, ali ne napadajući. Vidio je na protivniku strah. Sjećanje na glas Duncana Idahoa preplavi Paulovu svijest: Kad te se suparnik preplaši, onda je trenutak da popustiš i omogućiš da sam strah učini svoje. Neka se pretvori u užas. Užasnut čovjek bori se sam protiv sebe. Naposljetku će napasti iz očaja. To je najopasniji trenutak, ali za užasnutog čovjeka može se sa sigurnošću tvrditi da će počinuti kobnu pogrešku. A ti si školovan da takvu pogrešku uočiš i iskoristiš.

Ljudi u špilji započnu mrmljati.

Vjeruju da se Paul poigrava s Jamisom, pomisli Jessica. Misle da je Paul bezrazložno okrutan.

Ali shvati i dodatni razlog njihovog uzbuđenja – njihovo uživanje u prizoru. Istodobno je primijetila kako u Jamisu raste tlak. Bilo joj je jasno, baš kao i samom Jamisu, ali i Paulu, da je kucnuo trenutak kad se on više neće moći obuzdati.

Jamis visoko poskoči, glumeći napad desnom rukom, ali ona je bila prazna. Kris-nož se nalazio u lijevoj ruci.

Jessica se ukoči.

No, Chani je upozorila Paula: ***Jamis se bori objema rukama.*** Zahvaljujući temeljnosti obuke koju je dobio, on je pažljivo zapamtio taj trik. Vodi računa o nožu, a ne o ruci koja ga drži, stalno mu je govorio Gurney Halleck. ***Nož je opasniji od ruke, a može se nalaziti u lijevoj, ali i u desnoj ruci.***

Tog trenutka Paul uoči Jamisovu pogrešku: loše se odbacio pa je pri odskoku izgubio trenutak više nego je trebao i na taj način izgubio adut iznenađenja kojim je trebalo zbuniti Paula i ne dopustiti mu da zamijeti prebacivanje noža iz ruke u ruku.

S izuzetkom žučkastog svjetla sjajnih kugli i tintnih očiju gomile koja je netremice promatrala, cijeli dvoboj je sličio običnom treningu u vježbaonici. Štitnici više nisu bili važni, jer su im se mogli suprotstaviti sami pokreti tijela. Paul munjevito povuče nož, nagne ga u stranu i gurne nagore prema Jamisovim prsima koja su se spuštala – a onda ga uz trzaj povuče i pusti čovjeka da se skljoka pokraj njega.

Jamis padne kao mlohava vreća, s licem nadolje, zahropće i okrene se prema Paulu, a onda se smiri na kamenom podu. Mrtve oči zurile su mu uvis poput tamnih staklenih zrna.

Nije baš viteški ubiti vrhom noža, rekao je Idaho jednom prigodom Paulu, ali neka te to ne sputava kada dođe do gustog.

Ljudi pohrle naprijed u borilački krug, odgurnuvši Paula u stranu i zakrivši Jamisa žurnim, uzbuđenim pokretima. Nekoliko trenutaka zatim iz mase se izdvoji skupina i požuri u dubinu pećine, noseći neki teret zamotan u odoru.

Na kamenom podu više nije bilo tijela.

Jessica si prokrci put do sina. Imala je dojam da pliva u moru leđa, omotanih odorama i punih zadaha, u masi koja je bila neobično tiha.

Sada je kritični trenutak, pomisli. Ubio je čovjeka uz jasnu umnu i tjelesnu nadmoć. Ne smijem mu dopustiti da počne uživati u takvoj pobjedi.

Probije se kroz prve redove promatrača i izađe na malen čisti prostor gdje su dvojica bradatih Slobodnjaka pomagali Paulu odjenuti pustinjско odijelo.

Jessica pogleda sina. Paulove oči bile su svijetle. Disao je teško i više se prepustio rukama pomagača nego je i sam sudjelovao u odijevanju.

“Borio se s Jamisom i prošao bez ogrebotine”, promrmlja jedan od njih.

Chani je stajala sa strane i netremice promatrala Paula. Jessica zapazi djevojčino uzbuđenje, izraz divljenja na vragolastom licu.

Moram to obaviti odmah i to što brže, pomisli Jessica.

Kad je progovorila, u glas i mimiku unijela je krajnji prezir: “Dobr-r-r-o! Kako se sada osjećaš kao ubojica?”

Paul se ukoči, kao da ga je neko udario. Suoči se s majčinim ledenim pogledom i lice mu se zajapuri od naglog priljeva krvi. Nevoljko pogleda mjesto na podu gdje je Jamis pao.

Stilgar si prokrči put do Jessice, vrativši se iz stražnjeg dijela špilje kamo su odnijeli Jamisovo tijelo. Obrati se Paulu hrapavim, kontroliranim glasom: “Kad kucne trenutak da izazoveš mene i posegneš za mojom burdom, nemoj se nadati da ćeš se i sa mnom poigravati kao s Jamisom.”

Jessica osjeti kako njene riječi i Stilgarova opomena ostavljaju snažnog traga na dječaku. Pogreška koju su ovi ljudi počinili sada je postala svrsishodna. Osvrne se po licima oko sebe, baš kao što je to učinio i Paul, i zapazi isto što i on. Divljenje, da, i strah... a na nekima i – gnušanje. Pogleda prema Stilgaru i prepozna fatalizam koji ga je zahvatio, što je rječito govorilo kako je borba djelovala na njega. Paul oštro pogleda majku. “Ti si znala istinu”, reče joj.

Odmah je shvatila da je Paul ponovno pri sebi: glas mu je bio pun pokajanja. Jessica prođe pogledom preko ljudi i reče: “Paul još nikada nije ubio čovjeka golom oštricom noža.”

Stilgar je pogleda s nepovjerenjem na licu.

“Nisam se poigravao s njim”, reče Paul. Stane nasuprot majke, popravi odoru i spusti pogled prema tamnoj mrlji Jamisove krvi na podu špilje. “Nisam ga htio ubiti.”

Jessica primijeti da Stilgar počinje pomalo vjerovati i opazi olakšanje koje ga je obuzelo dok je prste žilave ruke provlačio kroz bradu. Istodobno začuje mrmljanje kroz gomilu.

“Zato si ga pitao za predaju”, reče Stilgar. “Shvaćam. Naši postupci su drukčiji, ali ti ćeš se već snaći u njima. Mislio sam da smo

dopustili škorpionu da se uvuče među nas.” Zastane, a zatim doda: “Više te neću zvati ‘momče.’”

Neki glas iz gomile dobaci: “Stil, moramo mu dati ime.”

Stilgar kimne, ponovno počevši bradu. “Vidim snagu u tebi... sličnu snazi pod stupom.” Opet zastane, pa nastavi: “Među nama ćeš biti poznat kao Usul, temelj stupa. To ti je tajno ime, ime u skupini. Možemo ga koristiti jedino mi iz sieča Tabra, ali nitko više... Usul.” Žagor se ponovno začuje među ljudima: “Dobar izbor... jak... donijet će nam sreću.” Jessica osjeti prihvaćanje, shvativši da se ono odnosi i na nju, a ne samo na njenog borca. Sada je stvarno postala Sajadina.

“Dobro, a kakvo javno ime želiš? Izaberi neko ime” reče mu Stilgar.

Paul pogleda majku, a zatim Stilgara. Djelići i fragmenti ovog trenutka bili su mu urezani u proročkom sjećanju, ali je sada osjetio određenu razliku, kao da su zadobili neko fizičko svojstvo, određen pritisak koji ga je nezadrživo gurao kroz uska vrata sadašnjosti.

“Kako zovete onog malog, skakutavog miša?” upita Paul, sjetivši se cupkavog kretanja u Tuono udolini. Rukom je pokazao na što misli.

Hihot se proširi gomilom.

“Zovemo ga muad’dib”, odgovori Stilgar.

Jessica zadrži dah. Bilo je to ime koje joj je Paul rekao kad ju je uvjeravao da će ih Slobodnjaci prihvatiti i zvati ga upravo tako. Odjednom je uhvati strah od sina i za sina.

Paul proguta slinu. Osjetio je da ovog trenutka igra ulogu koju je već bezbroj puta igrao u svojoj svijesti... ali ipak... postojala je određena razlika. Vidio je sebe kako se nalazi na vrtoglavom vrhu, budući da je iskusio mnogo toga i stekao golemo znanje, ali posvuda oko njega zjapio je ponor.

A onda se ponovno prisjeti vizije fanatičnih legija pod zeleno-crnom zastavom Atreida, koje žare i pale po svemiru u ime svoga proroka Muad’Diba.

To se ne smije dogoditi, reče on u sebi.

“Je li Muad’Dib ime koje želiš?, upita Stilgar.

“Ja sam Atreid”, prošapće Paul, a zatim nastavi glasno: “Ne bi bilo pravedno da se potpuno odrekнем imena koje mi je otac dao. Mogu li među vama biti poznat kao Paul Muad’Dib?”

“Možeš, Paule Muad’Dibe”, odgovori Stilgar.

To nije bilo ni u jednoj viziji, pomisli Paul. Učinio sam nešto drukčije.

Ali osjećao je da ponor i dalje zjapi oko njega.

Iz gomile se ponovno začuje žamor, kad se lica okrenuše jedna prema drugima. “Mudrost sa snagom... Ne možeš tražiti više... To je legenda, nedvojbeno... Lisan al-Gaib... Lisan al-Gaib...”

“Reći ću ti nešto o tvom novom imenu”, obrati mu se Stilgar. “Tvoj izbor nam se sviđa. Muad’Dib je mudar na pustinjski način. Muad’Dib stvara sam sebi vodu. Muad’Dib se skriva od sunca i putuje u noćnoj sjeni. Muad’Dib je plodan i množi se pod zemljom. Muad’Diba zovemo ‘učiteljem dječaka’. To je snažan temelj na kojem gradiš život, Paule Muad’Dibe, ti koji si Usul među nama. Pozdravljamo tvoj dolazak.”

Stilgar dodirne dlanom Paulovo čelo, zatim povuče ruku, zagrlj Paula i promrmlja: “Usul.”

Čim ga je Stilgar pustio, prišao mu je drugi član skupine, također ga zagrljio i ponovio njegovo ime. Zatim su na red došli ostali: Paul je išao iz zagrljaja u zagrljaj, slušajući stalno istu riječ “Usul... Usul... Usul.” Neke je ljude već prepoznavao po imenu. Tu je, osim toga, bila i Chani, koja ga je pomilovala obrazom kad ga je zagrlila i izgovorila mu novo ime.

A onda se Paul ponovno nađe pred Stilgarom koji mu reče: “Sada si Ichwan Bedwine, naš brat.” Lice mu očvrсне i on progovori zapovjedničkim glasom. “A sada, Paule Muad’Dibe, popravi to pustinjsko odijelo.” Pogleda Chani. “A ti, Chani! Nikad još nisam vidio da nosne cijevi tako loše stoje kao kod Paula Muad’Diba! I čini mi se da sam tebi zapovjedio da vodiš računa o njemu!”

“Nemam tampona, Stil” reče ona. “Sada su tu Jamisovi, naravno, ali...”

“Prekini!”

“Onda ću mu dati jedan od mojih”, reče ona. “Bit će mi dovoljan samo jedan dok...”

“Nećeš”, reče Stilgar. “Znam da imamo i pričuvne. Gdje su oni? Jesmo li mi prava skupina ili skupina divljaka?”

Iz gomile se podigne mnogo ruku, nudeći čvrste, vlaknaste predmete. Stilgar izabere četiri i preda ih Chani. “Namjesti ih Usulu i Sajadini.”

Jedan glas s kraja gomile upita: “Što je s vodom, Stil? Što je s litražonima u njihovom zavežljaju?”

“Nisam zaboravio na tebe, Farok”, reče Stilgar pogledavajući Jessicu. Ona odobravajući kimne.

“Gutljaj svakome kome treba”, nastavi Stilgar. “Vodar... gdje je vodar? Ah, Shimmome, pobrini se da svatko dobije koliko treba. Samo najnužnije – ni kapi više. Voda je vlasništvo Sajadine i bit će plaćena u Sieču po pustinjskoj tarifi umanjenoj za cijenu ambalaže.”

“Kolika je ta pustinjska tarifa?” upita Jessica.

“Deset prema jedan”, odgovori Stilgar.

“Ali...”

“Pravilo je vrlo mudro, što ćete uskoro vidjeti”, reče Stilgar. Šuškanje odora značilo je komešanje okupljene gomile kad ljudi krenuše uzeti porciju vode.

Stilgar podigne ruku i istog trenutka zavlada tišina. “Što se Jamisa tiče”, reče on, “zapovjedio sam potpunu ceremoniju. Jamis je bio naš sudrug i brat po Ichwan Bedwini. Nećemo otići odavde bez odavanja počasti njemu koji je iskušao našu sreću svojim tahadi izazovom. Obred tražim... u sumrak, kad se tamna sjena spusti na njega.”

Čuvši ove riječi, Paul istog trena shvati da ponovno pada u ponor... slijepo vrijeme. Nije postojala prošlost koja zauzima budućnost u njegovoj svijesti... osim... osim... još je mogao vidjeti vijorenje zeleno-crnih zastava Atreida... negdje ispred sebe... vidjeti krvave mačeve džihada i fanatične legije.

Toga neće biti, reče on u sebi. ***Ne smijem to dopustiti.***

12.

Bog je stvorio Arrakis za obuku vjernika.
Iz 'Mudrosti Muad'Diba' princeze Irulan

Jessica je u tišini špilje osluškivala škripu pijeska, izazvanu kretanjem ljudi, i udaljene dozive ptica, za koje joj je Stilgar rekao da su zapravo signali njegovih stražara.

Veliki plastični, hermetični poklopci uklonjeni su s otvora špilje. Mogla je vidjeti kretanje večernjih sjena preko kamenog otvora ispred sebe kao i otvorenu udolinu u pozadini. Osjećala je kako se dnevna svjetlost gubi, raspoznavajući to po suhoj vrućini sjenama. Znala je da će joj njena izvježbana svijest uskoro pružiti ono što su Slobodnjaci očito već imali: sposobnost osjećanja čak i najnezatnije promjene vlažnosti zraka.

Kako su se samo uzvrpoljili i brže-bolje pritegnuli pustinjska odijela kad se špilja otvorila!

Duboko u njedrima špilje netko započne pjesmu:

Ima trava okolo!
I korenja okolo! ¹

Jessica prevede u sebi: Ovo je pepeo! A ovo je korijenje!
Jamisova pogrebna svečanost upravo je započela.

Ona pogleda prema zalazu sunca, prema zgusnutim preljevima boja na nebu. Noć je već započela širiti svoje sjene po udaljenim stijenama i dinama.

Ali, vrućina je i dalje bila strašna.

Toplina je prisjeti na vodu, a što je opet podsjeti na nedavno zapaženu činjenicu da su svi ti ljudi bili naviknuti osjetiti žeđ samo u određeno vrijeme.

Žeđ.

Sjeti se valova obasjanih kaladanskom mjesečinom, koji su priobalne hridine zaodijevali bijelim, pjenušavim odorama... i vjetra prepunog vlage. Lahor koji joj se sada poigravao rubovima odore isušivao je izloženu kožu na obrazima i čelu. Nove utičnice za nos počele su je nadraživati i odjednom je shvatila da previše osjeća cijev

koja joj se preko lica spuštala u pustinjsko odijelo, hvatajući vlagu njenih izdisaja.

Samo odijelo bilo je prava sauna.

Odijelo će ti biti ugodnije kad se prilagodiš manjoj količini *vode u tijelu*, rekao joj je Stilgar.

Znala je da je u pravu, ali od te spoznaje u ovom trenutku nije joj bilo ništa lakše. Nesvjesna zabrinutost za vodu i dalje ju je opterećivala. *Ne, ispravi se, bila je to zabrinutost za vlagu.*

A to je bilo nešto suptilnije i dublje.

Najednom začuje korake u približavanju pa se okrene i ugleda Paula koji je prilazio iz dubine pećine u pratnji djevojke vragoljastog lica po imenu Chani.

Ima još nešto, pomisli Jessica, *Paul mora biti oprezan s ovdašnjim ženama. Pustinjske žene ne bi bile prikladne za vojvodinu suprugu. Za priležnice – da, ali ne i za suprugu.*

A onda se trgne i u sebi se upita: Jesam li ja to uhvaćena u mrežu njegovih planova? I tog trenutka shvati koliko je uvjetovana. Razmišljam o bračnim običajima čovjeka kraljevske krvi, potpuno previdjevši pritom da sam i sama bila priležnica. Doduše... ipak nešto više od obične priležnice.

“Majko.”

Paul zastane ispred nje. Chani stane pokraj nje.

“Majko, znaš li što rade tamo straga?”

Jessica pogleda tamnu zonu njegovih očiju koje su zurile iz kapuljače. “Mislim da znam.”

“Chani mi je pokazala... jer sam to morao vidjeti i dati... dopuštenje za mjerenje vode.”

Jessica pogleda Chani.

“Uzimaju natrag Jamisovu vodu”, reče Chani glasom koji je za nijansu postao dublji jer je prolazio pokraj nosnih utičnica. “Takvo je pravilo. Meso pripada osobi, ali voda pripada plemenu... osim kad se radi o dvoboju.”

“Kažu da je voda moja”, reče Paul.

Jessica se tog trenutka upita zašto je zbog ovoga odjednom postala oprezna i nepovjerljiva.

“Voda stečena borbom pripada pobjedniku”, reče Chani. “To je zato što se moraš boriti na otvorenom bez pustinjskog odijela. Pobjednik mora nadoknaditi vodu koju je izgubio u borbi.” “Ne želim njegovu vodu”, promrmlja Paul. Osjetio je da je dio mnogih slika koje se simultano trzavo kreću zbunjujući njegovo unutrašnje oko. Nije

mogao spoznati što će učiniti, ali u jedno je bio siguran: nije htio vodu destiliranu iz Jamisovog tijela.

“Ali... to je... voda” reče Chani.

Jessicu je zadivio način na koji je djevojka to izrekla. **Voda.** Običan zvuk, a tako pun značenja. U tom trenutku sjeti se aksioma Bene Gesserita: Opstanak je sposobnost plivanja u stranoj vodi. Pa pomisli: Paul i ja – mi moramo pronaći struje i brzake u ovoj stranoj vodi... želimo li opstati.

“Prihvatit ćeš vodu”, reče Jessica.

Prepoznala je ton vlastitog glasa. Upotrijebila ga je već jednom s Letom, rekavši svom sada izgubljenom vojvodi da prihvati neku veliku svotu koju su mu ponudili na ime pomoći u nekom sumnjivom pothvatu – zato što je novac održavao snagu Atreida.

Na Arrakisu – voda je bila novac. To joj je bilo potpuno jasno.

Paul ništa ne odgovori, shvativši da će učiniti što mu je rekla – ali ne zato što je ona to naredila, već zato što ga je ton njenog glasa natjerao da sve to preispita. Odbiti vodu značilo bi doći u sukob s prihvaćenim slobodnjačkim običajem.

Paul se iznenada sjeti riječi iz 467. Kalime u Yuehovoju N. K. Bibliji. Izreče ih: “Iz vode je sam život počeo.”

Jessica se zabljuje u njega. **Odakle mu taj citat?**, upita se ona. Nije proučavao **misterije**.

“Tako je rečeno”, progovori Chani. “Giudičar mantene: u Šah-Nami je zapisano da je od svih stvari najprije stvorena voda.”

Iz nekog razloga kojeg sebi nije znala objasniti (a to ju je uznemirivalo više od same stvari) Jessica odjednom zadržće. Okrenula se u stranu skrivajući zbunjenost i to baš u završnom trenutku sunčevog smiraja. Silna raskoš boja oblila je nebeski svod kad je velika užarena kugla zašla za obzor.

“Vrijeme je!”

Bio je to Stilgarov glas koji je zvonko odjeknuo u pećini. “Jamisovo oružje je ubijeno. Pozvao ga je On, Šai-Hulud, koji je odredio mijene mjeseca, što iz dana u dan kopne i na kraju se pojavljuju kao savijene i sasušene grančice.” Stilgarov glas postane tiši. “Tako je i s Jamisom.”

Tišina se na špilju spusti poput zastora.

Jessica opazi zelenkasto-sjenovite kretnje Stilgara, sličnog kakvoj sablasnoj prikazi u tamnim njedrima špilje. Zatim se, osjetivši dah svježine, osvrne prema udolini.

“Doći će Jamisovi prijatelji”, reče Stilgar.

Ljudi se zapute iza Jessice i navuku zastor preko otvora. Duboko u špilji bila je upaljena samo jedna sjajeća kugla. Pri ovoj žučkastoj rasvjeti moglo se razabrati nekoliko pojava koje su se približavale. Jessica začuje šuškanje odora.

Chani se povuče jedan korak, kao da ju je privukla svjetlost.

Jessica sagne glavu do Paulovog uha i obrati mu se obiteljskim šifriranim jezikom: “Dopusti da oni vode; radi isto što i oni. Bit će to jednostavna svečanost smirivanja Jamisove sjene.”

Bit će više od toga, pomisli Paul, osjetivši odjednom u svijesti nešto neobično, kao da pokušava nešto uhvatiti dok se kreće, a zaustavlja ga.

Chani priđe Jessici i uhvati je za ruku. “Dođi, Sajadina. Moramo se povući.”

Paul ih opazi kako odlaze u sjenu, ostavljajući ga samog. Odjednom se osjetio napuštenim.

Ljudi koji su spustili zastor stigoše do njega.

“Dođi, Usule.”

On dopusti da ga povedu naprijed i uvedu u krug ljudi okupljenih oko Stilgara, koji je stajao ispod sjajne kugle pokraj nekog povezanog zaobljenog i kvrgavog obličja, prekrivenog odorom na kamenom podu.

Na Stilgarov znak rukom, ljudi čučnu; odore zašušte pritom. Paul im se pridruži, promatrajući Stilgara; kut pod kojim ga je svjetlo obasjavalo učinio je od njegovih očiju dva zdenca, dok mu se na vratu isticao komad žarke zelene tkanine. Paul zatim obrati pažnju na izbočinu prekrivenu odorom na podu pokraj Stilgarovih nogu, prepoznavši vrat baliseta koji je malo virio ispod tkanine.

“Duh napušta tjelesnu vodu kad se prvi mjesec digne” reče Stilgar. “Tako je rečeno. Kad večeras budemo vidjeli prvi mjesec kako se uzdiže, koga će on zvati?”

“Jamisa”, odgovori okupljena masa.

Stilgar se okrene pun krug na peti, preletjevši pogledom po prstenu lica. “Ja sam bio Jamisov prijatelj” reče on. “Kad se letjelica obrušila prema nama kod Rupe-u-Stijeni, Jamis me je spasio od smrti.”

On se nagne prema izbočenju na podu i podigne odoru. “Uzet ću ovu odoru kao Jamisov prijatelj – to je pravo vođe.” Zatim prebaci odoru preko ramena i ispravi se.

Paul je konačno mogao vidjeti stvari koje su bile pokriveno: sjajno, sivkasto pustinjsko odijelo, ulubljen litražon, rubac s malom knjigom na sredini, drška kris-noža bez oštrice, prazne korice, neki

zamotuljak, parakompas, distrans, udarač, hrpa metalnih kuka veličine šake, gomila nečega što je sličilo oblucima u nekakvom platnu, svežanj povezanih pera... i baliset, koji je stajao pokraj zamotuljka.

Jamis je, dakle, svirao baliset, pomisli Paul. Instrument ga podsjeti na Gurneya Hallecka, kao i na sve ono što je sad bilo izgubljeno. Temeljem svog sjećanja na budućnost u prošlosti, Paul je znao da se na nekim slučajnim stazama još može sresti s Halleckom, ali ovi susreti bili su rijetki i obavijeni sjenom. Zbunjivali su ga. Čimbenik neodređenosti ispunio ga je čuđenjem. ***Znači li to da nešto što ću učiniti... što bih mogao učiniti... može uništiti Gurneyja... ili ga vratiti u život... ili...***

Paul proguta slinu i odmahne glavom.

Stilgar se ponovno nagne nad hrpu stvari.

“Za Jamisovu ženu i za stražare”, reče on. Obluci i knjiga nestanu u naborima njegove odore.

“Pravo vođe”, odgovoriše okupljeni.

“Obilježavač za Jamisov servis za kavu” reče Stilgar i podigne plosnatu, okruglu ploču od zelenog metala. “To će dobiti Usul uz prigodnu ceremoniju kad se vratimo u sieč.”

“Pravo vođe”, odgovoriše okupljeni.

Na kraju on dohvati dršku kris-noža i podigne je. “Za pogreb” reče on.

“Za pogreb”, odgovoriše okupljeni.

Stojeći u krugu nasuprot Paula, Jessica kimne glavom, prepoznavši drevno porijeklo obreda i pomislivši pritom: ***Susret neznanja i znanja, okrutnosti i kulture – započinje dostojanstvom kojim se odnosimo prema mrtvima.*** Pogleda prema Paulu, upitavši se: ***Hoće li to shvatiti? Hoće li znati što mora učiniti?***

“Mi smo Jamisovi prijatelji”, reče Stilgar. “Mi ne oplakujemo naše mrtvace kao čopor garvarga.”

Ustane neki čovjek sijede brade s Paulove lijeve strane. “Bio sam Jamisov prijatelj”, reče on. Zatim priđe gomili stvari na tlu i podigne distrans. “Kad mi je ponestalo vode prigodom opsade kod Dvije Ptice, Jamis mi je dao dio svoje.” Čovjek se vrati na svoje mjesto u krugu.

Trebam li i ja reći da sam Jamisov prijatelj? upita se Paul. Očekuju li da i ja uzmem nešto s gomile? Vidjevši da se lica okreću prema njemu, on odvrati pogled. Očekuju!

Ustane i neki drugi čovjek nasuprot Paula, priđe gomili i uzme parakompas. “Bio sam Jamisov prijatelj”, reče on. Kad nas je patrola presrela kod Zatona Grebena bio sam ranjen, a Jamis je odvuкао

Harkonnene na drugu stranu pa su nas ranjenike mogli spasiti.” I on se vrati na svoje mjesto u krugu.

Lica se ponovno okrenuše prema Paulu i, spustivši pogled, on raspoznaje izraz očekivanja na njima. Jedan lakat ga blago gurne i jedan glas prošapće: “Hoćeš li nam donijeti propast?”

Kako mogu reći da sam mu bio prijatelj? upita se Paul.

Nova pojava ustane iz kruga nasuprot Paula; kad je svjetlo obasjalo lice obavijeno kapuljačom, on shvati da mu je to majka. Ona podigne rubac s gomile. “Bila sam Jamisov prijatelj” reče Jessica. “Kad je duh duhova shvatio u njemu potrebe istine, on se povukao i poštedio moga sina.” Ona se vrati na svoje mjesto.

Paul se iznenada prisjeti prezira u majčinom glasu kada mu je prišla poslije dvoboja i upitala ga: Pa, kako se osjećaš kao ubojica?

Ponovno primijeti kako se lica okreću prema njemu; osjećao je kako srdžba i strah rastu među ljudima. I toga trenutka jedan odlomak iz filmske knjige “Kult mrtvih”, koju mu je majka davno pokazala, sine mu u svijesti. U trenutku je shvatio što mora učiniti.

Polagano, Paul ustane.

Uzdah olakšanja prostruji krugom.

Paul je imao osjećaj da mu se vlastito biće smanjuje dok se kretao prema sredini. Činilo mu se da je izgubio dio sebe – dio koji je tamo krenuo potražiti. Nagnuo se na gomilu stvari koje su pripadale njegovom mrtvom protivniku i podigao baliset. Jedna struna blago zabruji, zakvačivši se za nešto čvrsto iz gomile.

“Bio sam Jamisov prijatelj”, prošapće Paul.

Osjetio je kako mu suze naviru na oči i prisilio se pojačati glas. “Jamis me je naučio... da... kad ubiješ... plaćaš za to. Žao mi je što nisam bolje upoznao Jamisa.”

Ne nazirući ništa ispred sebe, on krenu do svoga mjesta u krugu i spusti se na kameni pod.

Neki glas prošapće: “Lije suze!”

Šapat prostruji krugom: “Usul daruje vlagu mrtvima!”

Osjećao je prste kako mu počinju dodirivati vlažne obraze, slušao šapat prožet strahopoštovanjem.

Čuvši ove prigušene glasove, Jessica shvati svu dubinu ovog iskustva, užasna sputavanja koja su se protivila prolivanju suza. Ona se

usredotoči na riječi: *Daruje vlagu mrtvima*. Bio je to dar svijetu sjena – suze. One će nedvojbeno postati svete.

Ništa na ovom planetu nije joj tako snažno predočilo neizmjernu vrijednost vode. Nisu to bili ni trgovci vode niti isušena koža domorodaca niti pustinjska odijela ni pravila vodne discipline. Ovdje je postojala jedna stvar dragocjenija od svih drugih – bio je to sam život potpuno prožet simbolima i obredima.

Voda.

“Dodirnuo sam mu obraz”, prošapće netko. “Osjetio sam dar.”

Prsti koji su mu dodirivali lice u prvi mah su zaplašili Paula. Stisnuo je hladni vrat baliseta, osjećajući kako mu se strune urezuju u dlan. A onda ugleda lica iza ispruženih ruku – razrogačene, začuđene oči.

Trenutak zatim ruke se povukoše. Pogrebna svečanost se nastavljala. Ali, sada je oko Paula postojao mali slobodan prostor, ljudi su se malo povukli i tom izoliranošću u kojoj je ostao ukazali mu počast.

Svečanost je završila tihom pjesmom:

Puni mjesec te zove...

Šai-huluda ćeš vidjeti;

Crvena noć, tamno nebo,

Krvava smrt te umorila.

Molimo se mjesecu: okrugao je...

Stići će nas silna sreća,

Što tražimo, naći ćemo

Tamo gdje je zemlja čvrsta.

Kraj Stilgarovih nogu stajala je neka nabrekla vreća. On čučne i položi dlanove na nju. Netko priđe sa strane, čučne pokraj njega i Paul prepozna Chanino lice obavijeno kapuljačom.

“Jamis je nosio trideset tri litre plus sedam cijelih i tri tridesetdrugine drahme plemenske vode”, reče Chani. “Blagoslovljujem je sada u nazočnosti Sajadine. Ekeri-akairi, to je voda, filisin-folasi Paula Muad’Diba! Kivi akavi, nikad više, nakalas! Nakelas! Izmjeriti i izračunati, ukair-an! Otkucajima srca jan-jan-jan našeg prijatelja... Jamisa.”

U iznenadnoj i mukloj tišini Chani se okrene i pogleda Paula, a onda reče: “Gdje sam ja vatra, ti budi ugljen. Gdje sam ja rosa, ti budi voda.”

“Bi-lal kaifa” odgovoriše okupljeni.

“Ova količina ide Paulu Muad’Dibu”, reče Chani. “Neka ga on čuva za pleme, neka pazi da ga iz nemara ne izgubi. Neka bude darežljiv s njim u doba oskudice. Neka ga preda plemenu kada mu dođe sudnji trenutak.”

“Bi-lal kaifa”, odgovoriše okupljeni.

Moram prihvatiti ovu vodu, pomisli Paul. Polagano ustane i uputi se prema Chani. Stilgar se povuče korak unatrag oslobodivši mu mjesto i uzme mu baliset blago iz ruke.

“Klekni”, reče Chani.

Paul klekne.

Ona ga uhvati za ruke i postavi mu ih na elastičnu površinu vreće za vodu. “Pleme ti povjerava ovu vodu”, reče ona. “Jamisa je nestalo iz nje. Uzmi je u miru.” Zatim ustane, povukavši i Paula za sobom.

Stilgar mu vrati baliset, ispruživši istodobno i dlan s malom gomilom metalnih prstena na njemu. Paul ih pogleda uočivši da su različite veličine i opazivši neobične odsjaje prigušene špiljske rasvjete.

Chani uzme najveći prsten i stavi ga na jedan prst. “Trideset litara” reče ona. Zatim nastavi uzimati i ostale, jedan po jedan, pokazujući svaki Paulu i brojeći ih. “Dvije litre, jedna litra, sedam vodnih brojača od po drahmu; jedan vodni brojač od tri tridesetdrugine drahme. Ukupno – trideset tri litre plus sedam cijelih i tri tridesetdrugine drahme.”

Ona ih podigne na prstu da bi ih Paul vidio.

“Prihvaćaš li ih?” upita Stilgar.

Paul proguta slinu i kimne glavom. “Da.”

“Kasnije ću ti pokazati”, reče Chani, “kako ćeš ih vezati u rubac da ti ne bi zveckali i uznemirivali te kada ti je potrebna tišina.” Ona pruži ruku.

“Bi li ih... čuvala za mene?” upita Paul.

Chani uputi zbunjen pogled prema Stilgaru.

On se osmjehne i reče: “Paul Muad’Dib, koji je Usul, još ne zna naše običaje, Chani. Zadrži privremeno te vodne brojače dok ne dođe vrijeme da mu pokažeš kako se nose.”

Ona kimne glavom, izvadi jednu platnenu traku iz odore, naniza prstene na nju i zaveže ih s dvije strane, a zatim na trenutak zastane pa ih onda stavi u opasač ispod odore.

Nešto mi je ovdje promaklo, pomisli Paul. Osjetio je odjednom da se raspoloženje oko njega promijenilo, postalo vedrije, čak veselo;

istog trenutka mu u svijesti sine sjećanje na proročanstvo: vodni brojači ponuđeni nekoj ženi – ritual udvaranja.

“Majstori vode” pozove Stilgar.

U gomili se začuje šuškanje odora. Dva čovjeka pristupiše i podignuše vreću za vodu. Stilgar skinje sjajnu kuglu i krene s njom u dubinu špilje.

Potisnut iza Chani, Paul započne promatrati mekane odsjaje svjetiljki na kamenim zidovima, treperavu igru sjena; u tišini ispunjenoj očekivanjem osjetio je kako raste uzbuđenje ljudi oko njega.

Odgurnuta nestrpljivim rukama na kraj skupine, okružena uskomešanim tijelima, Jessica na trenutak osjeti da je obuzima panika. Prepoznala je odlomke rituala, raspoznala primjese Čakobsa i Botani-džib jezika u uzvicima; bila je potpuno svjesna da iz tih naizgled jednostavnih trenutaka svakog trena može izbiti divlja nasilnost.

Jan-jan-jan, pomisli ona. *Go-go-go*.

Sve je sličilo nekoj dječjoj igri koja je u rukama odraslih izgubila sve kočnice.

Stilgar zastane kod žutog kamenog zida. Pritisnuo je jednu izbočinu i zid bešumno sklizne u stranu, a iza njega se ukaže otvor u neku nepravilnu pukotinu. Stilgar povede ljude unutra pokraj neke tamne rešetke, iz koje je pro hladna zračna struja zapahnula Paula kada je prošao pokraj nje.

Paul upitno pogleda Chani, blago je povukavši za ruku. “Zrak je bio vlažan”, reče on.

“Psst”, prošapće ona.

Ali čovjek koji je išao iza njih reče: “Ima noćas mnogo vode u sabirnici. To nam Jamis daje do znanja da je zadovoljan.”

Jessica prođe kroz tajna vrata i ubrzo začuje kako se ona zatvaraju iza nje. Primijetila je da su svi Slobodnjaci malo usporili hod dok su prolazili pokraj rešetke, a onda je i sama osjetila vlažan zrak čim se našla pred njom.

Sabirnica vjetra, pomisli ona. Imaju negdje na površini skrivenu sabirnicu vjetra kojom dovlače zrak dolje, gdje je hladnije, pa kondenzacijom izvače vlagu iz njega.

Prošli su kroz još jedna kamena vrata s rešetkom odozgo, koja su se također zatvorila za njima. Zračna struja koja im je dolazila s leđa, imala je jasno primjetne primjese vlage pa su je osjetili čak i Jessica i Paul.

Sjajna kugla u Stilgarovoj ruci na čelu povorke spustila se ispod razine glava ispred Paula. Sljedećeg trenutka on osjeti pod nogama

stube koje su u luku skretale nalijevo. Svjetlo se započne odbijati unatrag, preko kapuljača, obasjavši vijugavu traku ljudi koja se spuštala niz stube.

Jessica osjeti kako u ljudima oko nje raste uzbuđenje, pritisak tišine, čija joj je potisnuta hitnja raspinjala živce.

Stube se završe i povorka prođe kroz još jedna niska vrata. Svjetlost sjajne kugle rasplinula se u velikom prostoru s visokim, obrubljenim svodom.

Vidio sam ovo mjesto u snu, pomisli Paul.

Ova pomisao bila je istodobno smirujuća i uznemirujuća. Negdje ispred njega, na ovome putu, fanatične horde sijale su nemilice smrt po svemiru u njegovo ime. Zeleno-crna zastava Atreida postat će simbol užasa. Divlje legije srljat će u nove bitke, uzvikujući svoj ratni poklič: ‘Muad’Dib!’

To ne smije biti, pomisli on. *Ne smijem to dopustiti*.

Ali osjećao je opsesivnu svijest rase u sebi, vlastitu vrašku svrhovitost, znajući da nikakva sitnica nije u stanju obuzdati tu plahovitu, nezadrživu silu. Ona je neprekidno dobivala na težini i zamahu. Ako bi i umro ovog trenutka, stvar bi se nastavila kroz njegovu majku i još nerođenu sestru. Ništa drugo osim pogibije svih ljudi okupljenih sada ovdje – uključujući i njega i Jessicu – nije moglo zaustaviti neminovno.

Paul se osvrnu unaokolo, primijetivši kako se ljudi razilaze desno i lijevo. Masa ga potisne do niske ograde isklesane u kamenu. S druge strane ograde Paul ugleda, u sjaju Stilgarove kugle, glatku i tamnu površinu vode. Gubila se u sjeni – duboka i crna – dok je suprotan zid bio jedva vidljiv, udaljen možda stotinu metara.

Jessica osjeti kako joj suha zategnutost kože na obrazima i čelu popušta u nazočnosti vlage. Bazen s vodom bio je dubok; osjećala je njegovu dubinu, ali je uspela odoljeti iskušenju i nije zamočila ruke u njega.

Šum pljuskanja vode začuje se s njene lijeve strane. Ona pogleda niz zasjenjenu kolonu Slobodnjaka, ugledavši Stilgara i Paula, a pokraj njih majstore vode, koji su upravo počeli izljevati svoj tovar u bazen kroz mjerač protoka. Mjerač je predstavljao okruglo, sivo oko iznad ruba bazena. Opazila je kako mu se sjajni pokazatelj kreće dok je voda protjecala kroz njega, da bi se zaustavio na trideset tri litre, sedam cijelih i tri tridesetdrugine drahme.

Vrhunska točnost u mjerenju vode, pomisli Jessica. Istodobno je primijetila da se na zidovima mjerača nije zadržala ni najmanja količina

vlage nakon prolaska vode. Voda je proklizila niza zidove posude, a na nju nije djelovala nikakva kohezijska sila. Ta jednostavna činjenica predstavljala je izuzetno važno obilježje slobodnjačke tehnologije: oni su bili perfekcionista.

Jessica prokrči put kroz gomilu do Stilgara uz ogradu. Ovoga puta joj je za to trebalo znatno manje napora nego ranije, budući da su se ljudi s poštovanjem sklanjali u stranu. Primijetila je odsutan pogled u Paulovim očima, ali u mislima joj je trenutno bilo mjesta samo za tajnu ovog velikog vodenog bazena.

Stilgar je pogleda. “Među nama ima onih kojima je voda prijeko potrebna”, reče on, “ali oni ipak neće posegnuti za ovom vodom kad se nađu ovdje. Znaš li to?”

“Ne, ali vjerujem” odgovori ona.

On skrene pogled prema bazenu. “Ovdje imamo više od trideset osam milijuna dekalitara” reče on. “Voda je osigurana debelim zidovima od malih tvoraca, skrivena, očuvana.”

“Prava riznica” reče ona.

Stilgar podigne kuglu da bi je pogledao u oči. “Veće je to od riznice. Imamo na tisuće ovakvih tajnih skladišta. Samo nekoliko nas ih sve zna.” On odmahne glavom na jednu stranu. Kugla je bacala žučkasto sjenoviti sjaj po licima i bradama. “Čuješ li ovo?”

Svi započnu oslušivati.

Veliku prostoriju ispuni zvuk kapanja vode uhvaćene sabirnicom vjetra. Jessica primijeti da su se svi okupljeni pretvorili u uho. Jedino je Paul izgledao nekako odsutan i dalek od svega toga.

Njemu se taj zvuk činio sličan otkucavanju trenutka. Osjećao je kako vrijeme protječe kroz njega, trenutke koji nikada više neće biti uhvaćeni. Osjećao je potrebu da donese odluku, ali nije imao snage učiniti prvi korak.

“Izračunata je količina koja nam je potrebna. Kad je budemo sakupili, promijenit ćemo lice Arrakisa.”

Prigušeni šapat odgovora razliježe se gomilom: “Bi-lal kaifa.” “Učvrstit ćemo dine ispod travnatih pokrova”, reče Stilgar. Glas mu je postao snažniji. “Vezat ćemo vodu za tlo pomoću drveća i žbunja.” “Bi-lal kaifa”, odgovoriše okupljeni.

“Svake godine polarni led se povlači”, reče Stilgar.

“Bi-lal kaifa”, odgovori napjev.

“Pripitomit ćemo cijeli Arrakis – lećama za otapanje na polovima, jezerima u umjerenim zonama, a jedino će duboka pustinja ostati za tvorca i njegov začim.”

“Bi-lal kaifa.”

“I nijedan čovjek više neće trpjeti zbog oskudice vode. Moći će je vaditi iz bunara, bazena, jezera ili kanala. Teći će mnogim kanalima i napajati naše biljke. Bit će na raspolaganju svakom čovjeku. Bit će mu uvijek nadohvat ruke.”

“Bi-lal kaifa.”

Jessica osjeti prizvuk vjerskog obreda u riječima, postaviši svjesna da ju je i samu, instinktivno, obuzelo strahopoštovanje. U savezu s budućnošću, pomisli ona. Imaju planinu na koju se moraju popeti. To je san nekog znanstvenika... san kojim su prožeti ovi jednostavni ljudi, seljaci.

Misli joj skrenuše na Liet-Kynesa, Carevog planetnog ekologa, čovjeka koji se ovdje sasvim srodio – i ona ga započne dočaravati u svijesti. San koji je trenutak prije čula bio je sasvim dovoljan da potpuno obuzme čovjeka – i ona je osjećala ekologove prste u svemu tome. Bio je to san za koji se dobrovoljno moglo poći u smrt. A to je bio jedan od bitnih čimbenika neophodnih njenom sinu: ljudi koji imaju određen cilj pred sobom. A u takve ljude mogla se, bez muke, usaditi žestina i fanatizam. Njima se moglo vitlati kao mačem koji bi Paulu vratio izgubljeno mjesto.

“Polazimo sada”, reče Stilgar. “Pričekat ćemo da izađe prvi mjesec. Kad Jamis sigurno krene na svoj put i mi ćemo krenuti kući.”

Uz prigušeno mrmljanje ljudi nevoljko pođoše za njim, ostavljajući za sobom ogradu bazena i zaputivši se uza stube.

Koračajući iza Chani, Paul osjeti da je vitalni trenutak minuo, da mu je promakla ključna odluka i da je sada uhvaćen u vlastitom mitu. Znao je da je već ranije vidio ovo mjesto, da ga je spoznao u djelićima proročkog sna na dalekom Caladanu, ali pojedinosti koje su mu onda promakle sada su bile dopunjene. Ponovno ga je uhvatilo čuđenje zbog ograničenja vlastitog dara. Činilo mu se da se kreće zajedno s valom vremena; sad bi se nalazio u njegovoj dolini, a onda na vrhu – dok su se svuda unaokolo podizali i spuštali drugi valovi, otkrivajući, pa skrivajući, ono što su nosili na površini.

Kroz sve to divlji džihad i dalje se pojavljivao pred njim, pun nasilja i koljačkih orgija. Sličio je nekakvoj hridi koja se nadnosi nad valove.

Ljudi pođoše kroz zadnja vrata i vratiše se u špilju. Ulaz se hermetički zatvori. Svjetla su bila pogašena, a poklopci uklonjeni s otvora u špilju; vani se nazirala noć puna zvijezda, koje su treperile nad pustinjom.

Jessica pride izlazu iz pećine i pogleda prema zvjezdanom svodu. Zvijezde su izgledale oštre i bliske. Osjetila je komešanje ljudi oko sebe, a onda začula zvuk ugađanja baliseta negdje straga i Paulov glas koji je pjevušio. Odmah je u njemu otkrila primjesu sjete koju ranije nije primijetila.

Pjesmu prekine Chanin glas negdje iz tamne dubine špilje. “Pričaj mi o vodama tvog rodnog svijeta, Paule Muad’Dibe.”

“Drugi put, Chani. Obećavam ti”, odgovori Paul.

Toliko tuge.

“To je dobar baliset”, reče Chani.

“Vrlo dobar”, odgovori joj Paul. “Što misliš, hoće li se Jamis ljutiti ako ga koristim?”

Govori o mrtvome kao da je živ, pomisli Jessica. To je uznemiri.

“Jamis je volio glazbu”, umiješa se glas nekog čovjeka.

“Otpjevaj mi jednu od tvojih pjesama”, ponovno ga zamoli Chani. *Toliko ženstvenosti i privlačnosti u glasu ove djevojčice-djeteta*, pomisli Jessica. *Moram upozoriti Paula na ovdašnje žene... i to što prije.*

“Ovo je bila pjesma jednog mog prijatelja”, reče Paul. “Mislim da je sada mrtav. Zvao se Gurney. Nazivao ju je Večernjom pjesmom.” Ljudi utonuše u tišinu, slušajući prve akorde Paulovog dječakog tenora, skladno praćenog brujanjem baliseta:

Zgodnog li trena da se vidi žeravica...

Dok zlatno sunce optače prvi sumrak.

Koji uzburkani osjećaji, očajan mošus

Prate tragove sjećanja.

Jessica osjeti tu rječitu glazbu u svojim njedrima – pogansku i punu zvukova koji su je odjednom i u potpunosti učinili svjesnom cijelog njenog bića, njenog tijela i njegovih potreba. Nastavila je slušati u tišini punoj pritajene napetosti.

Noćni biserni rekvijem...

Samo za nas!

Da divnih li radosti...

I sjaja u očima...

Kojih li cvjetnih ljubavi

Koje nam pune srca...

Kojih li cvjetnih ljubavi koje nam želje znaju.

Jessica se sva pretvori u uho, osluškujući muklu tišinu koja je ostala u zraku kad su zamrli zadnji titraji struna. ***Zašto moj sin pjeva ljubavnu pjesmu toj djevojci-djetetu?***, upita se ona. Odjednom je uhvati strah. Osjećala je kako život protječe oko nje, a ona ga nikako nije mogla zaustaviti. ***Zašto je izabrao baš tu pjesmu?***, upita se ona. ***Nagoni su ponekad istiniti. Zašto je to učinio?***

Paul je bešumno sjedio u tami, dok mu se glavom motala samo jedna misao: ***Majka mi je neprijatelj. Ona to ne zna, ali ipak jest. Ona donosi džihad. Rodila me je; učila me je. Ona mi je neprijatelj.***

13.

Zamisao o napretku djeluje kao obrambeni mehanizam koji nas štiti od užasa budućnosti.

Iz ‘Sabranih izreka Muad’Diba’ princeze Irulan

Na svoj sedamnaesti rođendan Feyd-Rautha Harkonnen ubio je stotog roba gladijatora u obiteljskim igrama. Tome događaju, koji se zbio na Giedi Jedan, matičnom svijetu Harkonnena, nazočili su i promatrači carskog dvora – grof i gospa Fenring; bili su pozvani da tog poslijepodneva zajedno s najbližom obitelji budu na predstavi u zlatnoj loži iznad trokutne arene.

U čast godišnjice rođenja na-baruna, i da bi se svim Harkonnenima i poznicima dalo do znanja da je Feyd-Rautha određen za nasljednika, na Giedi Jedan bio je praznik. Stari barun izdao je dekret u kojem je zapovjedio dan odmora, a glede toga se nastojalo u obiteljskom gradu Harkou stvoriti privid vedrog i veselog raspoloženja: na zgradama su lepršale zastave, a duž carskog puta zidovi kuća bili su svježje obojeni.

Ali, izvan tog glavnog puta grof Fenring i njegova gospa primijetili su gomile smeća, oronule, smeđe zidove koje se zrcale u tamnim barama po ulicama, kao i uplašeno kretanje ljudi.

U barunovoj tvrđavi plavih zidina vladalo je zastrašujuće savršenstvo, ali su grof i njegova gospa odmah uočili cijenu koja je za to plaćena: straža se nalazila posvuda, a oružje je imalo onaj posebni sjaj koji je uvježbanom oku jasno davao do znanja da se redovito upotrebljavalo. Postojala su nadzorna mjesta za rutinski prijelaz iz jednog kraja u drugi, čak i unutar tvrđave. Namještenici i službenici iskazivali su svoju vojnu obuku načinom hoda, držanjem ramena... i ponnim promatranjem svega oko sebe.

“Pritisak počinje djelovati”, otpjevuši grof svojoj gospi na njihovom tajnom jeziku, “barun upravo počinje shvaćati cijenu koju je stvarno platio da bi se riješio vojvode Leta.”

“S vremena na vrijeme morat ću ti ponovno ispričati legendu o feniksu”, reče ona.

Nalazili su se u prijamnoj dvorani tvrđave, gdje su čekali da se priključe obiteljskim igrama. Dvorana nije bila velika, možda četrdeset metara dugačka i dvostruko manje široka, ali lažni stupovi koji su se

dizali uza zidove bili su tako oblikovani da su svojim iznenadnim šiljastim završetkom i s plafonom građenim u obliku blagog luka stvarali dojam znatno većeg prostora.

“Ah-h-h, evo nam baruna”, reče grof.

Barun im se približavao s druge strane dvorane svojim neobičnim, gegavim korakom, uvjetovanim potrebom održavanja težine pomoću suspenzora. Čeljust mu se kretala gore-dolje; suspenzori su mu plesali i tresli se ispod narančaste odore. Prstenje mu se presijavalo na rukama, a opa-vatre su sjajile na mjestima gdje su bile utkane u odoru.

Pokraj baruna išao je Feyd-Rautha. Kosa mu je bila počesljana u guste uvojke koji su djelovali neskladno veseli iznad natmurenih očiju. Bio je odjeven u pripijenu crnu tuniku i tijesne hlače, malo proširene pri kraju nogavica. Na nogama je imao cipele s mekim đonom, koje su mu još više smanjivale ionako sitna stopala.

Primijetivši mladićevo pribrano držanje i skladnu mišićnu građu ispod tunike, gospa Fenring pomisli: On je od onih koji si neće dopustiti da se *previše udeblja*.

Barun se zaustavi ispred njih, posesivno uhvati Feyd-Rauthu za ruku i reče: “Moj nećak, na-barun, Feyd-Rautha Harkonnen” Okrenuvši zatim svoje dječje, punačko lice prema Feyd-Rauthi, doda: “Grof i gospa Fenring o kojima sam ti govorio.”

Kako je to pristojnost zahtijevala, Feyd-Rautha se nakloni. A onda mu se pogled zadrža na gospi Fenring. Bila je zlatokosa i vitka, dok joj je savršen torzo bio zagrnut lepršavim ogrtačem od ekrua – jednostavna skladnost oblika bez dodatnih ukrasa. Sivo-zelene oči odgovoriše mu pogled. Imala je onu benegeseritsku vedru mirnoću i staloženost koja se mladiću učinila blago uznemirujućom.

“Um-m-m-m-ah-hm-m-m-m...” reče grof. Proučavao je Feyd-Rauthu. “Da, hm-m-m-m, *uredan* mladi čovjek, ah, dragi... hm-m-m-m... moj?” Skrene pogled prema barunu. “Dragi moj barune, kažete da ste govorili o nama ovom urednom mladom čovjeku? A što ste to rekli?”

“Govorio sam nećaku o tome kako vas Car izuzetno cijeni, grofe Fenring”, reče barun, pomislivši pritom: ***Dobro ga pogledaj, Feyd! Ubojica s ponašanjem zeca – to je najopasnija vrsta.***

“Naravno!” odgovori grof, osmjehnuvši se svojoj gospi.

Ophođenje i govor ovog čovjeka učinili su se Feyd-Rauthi gotovo uvredljivi. Bili su na samoj granici otvorenog izazivanja. Mladić ponnije pogleda grofa: nizak čovjek i, barem naizgled, ne osobito snažan. Imao je lukavo lice s pretjerano velikim, tamnim očima. Zalisci

su mu bili sijedi. A tek kretnje: pomicao bi ruku ili okrenuo glavu na jedan način, a zatim progovorio u sasvim suprotnom smislu. Teško ga je bilo pratiti.

“Um-m-m-ah-h-h-hm-m-m, rijetko se susreće takva...mm-m-m... urednost” reče grof, obrativši se barunu. “Ja vam...ah, čestitam... hm-m-m... glede onog... hm-m-m... starijeg, reklo bi se.”

“Vrlo ste ljubazni”, odgovori barun. On se nakloni, ali Feyd-Rautha opazi da su ujakove oči u neskladu s ovom pristojnošću.

“Činjenica da ste... mm-m-m-m... ironični, znači da... ah-h-h... imate... hm-m-m-m... duboke misli”, reče grof.

Evo ga opet, pomisli Feyd-Rautha. ***Dojmi se kao da te vrijeđa, ali ne postoji ništa zbog čega bi čovjek mogao tražiti zadovoljštinu.***

Dok je slušao grofa, Feyd-Rautha se osjećao kao da mu je glava uronjena u nekakvu kašu... um-m-mah-h-h-hm-m-m-! On zatim ponovno prebaci pažnju na gospu Fenring.

“Čini mi se da... ah-h-h... previše zlorabimo mladićevo vrijeme”, reče ona. “Ako se ne varam, on bi se trebao danas pojaviti u areni.” ***Savršena za huriju u carskom haremu!***, pomisli Feyd-Rautha, a zatim reče: “Danas ću ubiti za vas, moja gospo. S vašim dopuštenjem, taj događaj ću posvetiti vama.”

Ona se okrenu i vedro ga pogleda, ali ga zato njen glas ošine kao bičem kad je progovorila: “***Ne*** dajem vam svoje dopuštenje.”

“Feyde”, reče barun, pomislivši pritom: ***Baš je glup! Zar želi da ga ovaj zli grof izazove?***

Ali grof se samo nasmiješi i reče: “Hm-m-m-um-m...”

“Zaista je vrijeme da se započneš pripremati za arenu, Feyde”, reče barun. “Moraš biti odmoran i ne smiješ se upuštati u nikakve neodgovorne rizike.”

Feyd-Rautha se nakloni, a lice mu se smrači od ljutnje. “Bit će sve kako želite, ujače.” Zatim se okrene prema gospi: “Moja gospo.” Onda se okrene i krupnim korakom izađe iz dvorane, gotovo se ne osvrnuvši na skupinu predstavnika Malih Obitelji koja je stajala blizu dvostrukih vrata.

“Tako je mlad”, uzdahne barun.

“Um-m-m-m-ah... stvarno... hmmm”, odgovori grof.

Gospa Fenring pomisli: Je li je to taj mladić na kojeg je Časna Majka mislila? Zar je to loza koju moramo očuvati?

“Imamo još puni sat do odlaska u arenu”, reče barun. “Možda ne bi bilo loše da sada obavimo naš mali razgovor, grofe Fenring.” On nagne debelu glavu na desnu stranu. “Moramo raspraviti mnoge stvari.”

Istodobno pomisli: Da vidimo kako će mi sada taj carski potrkko prenijeti tu poruku koju nosi, a koju ne smije otvoreno iznijeti.

Grof se obrati svojoj gospi: “Um-m-m-m-ah-h-h-hm-m-m, ovaj, mm-m, da li bi nas, ah-h-h, ispričala, draga?”

“Svaki dan, a ponekad svaki sat donosi promjene” reče ona. “Mm-m-m-m.” Zatim se slatko osmehne barunu i okrene se. Dugačka suknja šuškala joj je dok se uspravljenih leđa udaljavala kraljevskim korakom prema dvostrukim vratima na kraju dvorane.

Barun zapazi kako je svaki razgovor među Malim Kućama zamro čim se ona približila, a sve su se oči okrenule prema njoj. ***Bene Gesserit***, pomisli barun. ***Svijet bi bio znatno bolji kada bismo ih se riješili!***

“Kupola tišine nalazi se između ona dva stupa tamo s lijeve strane”, reče barun. “Tamo ćemo moći razgovarati bez straha da će nas netko čuti.” On krene ispred grofa svojim gegavim korakom prema polju za izolaciju zvuka; kad su se našli u njemu, stalna zvučna kulisa dvorca postala je odjednom prigušena i daleka.

Grof uđe za barunom u kupolu tišine, a onda se obojica okrenu prema zidu kako im nitko ne bi mogao čitati s usana.

“Nismo zadovoljni načinom na koji ste otpravili Sardaukare s Arrakisa” reče grof.

Bez okolišanja!, pomisli barun.

“Sardaukari nisu mogli duže ostati, jer bismo se time izložili opasnosti da ***drugi*** saznaju da mi je Car pomogao”, reče barun.

“Ali, vaš nećak Rabban se baš i ne trudi dovoljno riješiti problem Slobodnjaka.

„Je li to Careva želja?“, upita barun. „Na Arrakisu nije ostalo više od šačice Slobodnjaka. Južna pustinja je nenaseljena, a nad sjevernom neprekidno bdiju naše ophodnje.”

“Tko kaže da je južna pustinja nenaseljena?”

“Vaš vlastiti planetolog, dragi moj grofe.”

“Ali, doktor Kynes je mrtav.”

“Ah, da... nažalost.”

“Dobili smo izvješće s jednog preleta južnih područja”, reče grof. “Ima dokaza o biljnom životu.”

“Znači li to da je Ceh pristao na nadzor iz svemira?”

“Ne pravite se naivni, barune. Car nema zakonskog temelja zatražiti nadziranje Arrakisa.”

“A ja to ne mogu osigurati”, reče barun. “Tko je preletio?”
“Jedan... krijumčar.”

“Netko vam je lagao, grofe”, reče barun. “Krijumčari nisu u stanju nadlijetati južna područja ništa bolje od Rabbanovih ljudi. Oluje, pješčana statika i slično, znate. Navigacijske oznake budu uništene još prije nego se do kraja i podignu.”

“Nekom drugom prigodom temeljito ćemo pretresti razne vrste statike”, reče grof.

Ah-h-h-h, pomisli barun. “Niste li možda pronašli neku pogrešku u mojim knjigama?” upita on.

“Kada zamislite pogreške, ne može biti samoobrane” reče grof.

Namjerno me pokušava razljutiti, pomisli barun. Dva puta duboko udahne zrak pokušavajući se malo pribrati. Osjećao je miris vlastitog znoja, a remenje suspenzora započne ga odjednom iritirati i tjerati na češanje.

“Car ne bi trebao biti nesretan zbog smrti prilježnice i dječaka”, reče barun. “Odletjeli su u pustinju baš kad je u njoj bjesnjela oluja.”

“Da, bilo je poprilično zgodnih nesretnih slučajeva”, složi se grof.

“Ne sviđa mi se vaš ton, grofe” reče barun.

“Ljutnja je jedno, a nasilje sasvim drugo” reče grof. “Dopustite mi upozorenje: ako bi se i meni ovdje dogodio nesretan slučaj, Velike Kuće bi saznale što ste učinili na Arrakisu. Odavno već naslućuju kakvim se sredstvima služite.”

“Ako me pamćenje služi, ta sredstva sam zadnji put koristio kad sam prevezao nekoliko legija Sardaukara na Arrakis”, odgovori barun.

“Mislite li da to možete natovariti Caru na vrat?”

“Nije mi ni na kraj pameti!”

Grof se osmjehne. “Lako ćemo naći zapovjednike Sardaukara koji će priznati da su djelovali bez zapovjedi, jer su se željeli sukobiti s vašim slobodnjačkim ološem.”

“Mnogima će takvo priznanje biti sumnjivo”, reče barun, ali ga je prijatna ipak uznemirila. **Jesu li Saradaukari stvarno toliko disciplinirani?**, upita se on.

“Car želi provjeriti vaše knjige”, reče grof.

“U svako doba.”

“Vi... ovaj... nemate ništa protiv?”

“Baš ništa. Slobodno možete najdetaljnije ispitati moje rukovođenje CHOAM kompanijom.” Istodobno mu kroz glavu proleti: Neka samo podigne neosnovanu optužbu i svima je obznani. Ja ću prometejski samo stajati i ponavljati: ‘Gledajte me, nanijeta mi je nepravda.’ Kada me poslije optuži za nešto drugo, pa bilo to i osnovano,

stvari će se već izmijeniti. Velike Kuće neće ponovno povjerovati tužitelju koji je već jednom pogriješio.

“Ne dvojim da će vaše knjige izdržati i najdetaljnije ispitivanje”, promrmlja grof.

“Zašto je Caru toliko stalo istrijebiti sve Slobodnjake?” upita barun.

“Želite da promijenimo temu razgovora, ha?” Grof slegne ramenima. “Sardaukari to žele, a ne Car. Moraju negdje vježbati ubijanje... a osim toga mrze kad neki posao ostave nezavršenim.”

Pokušava li me on to uplašiti podsjećanjem da iza njega stoje krvožedni koljači?, upita se barun.

“Određen broj ubojstava oduvijek je bio dobar poslovni potez”, reče barun, “ali negdje se mora povući granična crta. Netko, naposljetku, mora ostati raditi na začinu.”

Grof se nasmije kratko i hrapavo. “Vjerujete da možete podjarmiti Slobodnjake?”

“Nikada ih nije bilo dovoljno za to”, odgovori barun. “Ali ubijanje je unijelo nemir u preostali dio populacije. Situacija je došla do te razine da sam prisiljen razmotriti jedno drugo rješenje arakiškog problema, dragi moj Fenring. A moram i priznati da za to nadahnuće dugujem zahvalnost Caru.”

“Ah-h-h?”

“Radi se o sljedećem, grofe: nadahnuo me je, zapravo, carski zatvorski planet Salusa Secundus.”

Grof ga započne netremice promatrati sjajnim očima. “Kakve veze ima Arrakis sa Salusom Secundus?”

Opazivši oprez na Fenringovom licu, barun reče: “Nikakve – još.”

“Još?”

“Složit ćete se da bi se na Arrakisu pojavilo radne snage u izobilju – ako bi se on koristio kao zatvorski planet.”

“Predviđate povećanje broja zatvorenika?”

“Došlo je do nemira”, suglasi se barun. “Morao sam ih poprilično stisnuti, Fenring. Uostalom, vi znate cijenu koju sam platio vražjem Cehu za prebacivanje naših zajedničkih snaga na Arrakis. Taj je novac morao odnekud potjecati.”

“Savjetujem vam da ne pretvarate Arrakis u zatvorski planet bez Carevog dopuštenja, barune.”

“Naravno da neću”, odgovori barun, zbunjen iznenadnom ledenošću Fenringovog tona.

“Još nešto”, reče grof. “Saznali smo da mentat vojvode Leta, Thufir Hawat, nije mrtav, već da se nalazi u vašoj službi.” “Nisam mogao dopustiti da propadne”, odgovori barun.

“Lagali ste našem sardaukarskom zapovjedniku rekavši mu da je Hawat mrtav.”

“Bila je to bezazlena laž, dragi moj grofe. Nisam imao živaca dugo raspravljati s tim čovjekom.”

“Je li Hawat pravi izdajnik?”

“Oh, zaboga, ne! Bio je to lažni doktor.” Barun obriše znoj s vrata. “Fenring, morate shvatiti da sam ostao bez mentata. To vam je poznato. A nikada nisam bio bez mentata. To je vrlo neugodno.”

“Kako ste nagovorili Hawata da vam se priključi?”

“Vojvoda mu je poginuo.” Na barunovom licu pojavi se smiješak. “Nemam razloga bojati se Hawata, dragi moj grofe. Mentatovo tijelo je zasićeno latentnim otrovom. Neprekidno mu u hrani dajemo protuotrov. Ako ga ne bi uzeo, otrov bi odmah djelovao – i on bi umro za sama nekoliko dana.”

“Prestanite mu davati protuotrov”, reče grof.

“Ali on je koristan.”

“I zna toliko stvari koje nijedan živi čovjek ne bi smio znati.”

“Rekli ste da se Car ne boji činjenica.”

“Ne igrajte se s mnom, barune!”

“Kad mi se izda takva naredba iznad carskog pečata, onda je moram poslušati” odgovori barun. “Ali neću udovoljiti vašem hiru.” “Mislite li da je to moj hir?”

“Što bi drugo moglo biti? Ni Car nije bez obveza prema meni. Oslobodio sam ga nezgodnog vojvode.”

“Uz pomoć nekoliko Sardaukara.”

“Gdje bi drugdje Car našao kuću koja bi mu osigurala odore za prerašavanje koje bi prikrile njegovu upletenost u cijelu stvar?”

“I on je sebi postavio isto pitanje, ali s malo drugačijim naglaskom.”

Barun oprezno promotri Fenringa, opazivši ukrućenost čeljusnih mišića – znak pomne samokontrole. “Ahh-h, pa dobro”, reče barun. “Nadam se da Car ne vjeruje da može raditi protiv mene u potpunoj tajnosti.”

“A on se nada da to neće biti potrebno.”

“Pa valjda Car ne smatra da sam mu ja prijatelj!” U barunovom glasu zatitra primjesa srditosti i tuge; i on pomisli: Neka mi nanese

nepravdu! Busajući se u grudi kako sam žrtva nepravde, još bih se mogao popeti i na prijestolje.

Grofov glas postane suh i dalek kad je rekao: “Car vjeruje u ono što mu priopćavaju osjetila.” “Bi li me se Car usudio pred cijelim Vijećem Landsraada optužiti za izdaju?” barun zadrži dah nadajući se potvrdnom odgovoru.

“Car se ne mora ništa usuđivati.”

Barun se na suspenzorima okrene u stranu nastojeći prikriti izraz lica. *Još bi se to moglo dogoditi za mog života*, pomisli on. *Car! Neka mi nanese nepravdu! A onda – mito i prisila, oslanjanje na Velike Kuće; požurit će pod moju zastavu poput seljaka koji traže zaštitu. Nešto čega se najviše boje je mogućnost da Carevi Sardaukari započnu osvajati Kuću po Kuću.*

“Car se iskreno nada da vas neće morati optužiti zbog izdaje” reče grof.

Barun je tek uz prilično napora uspio prikriti prizvuk ironičnosti u glasu i na lice navući izraz uvrijeđenog čovjeka. “Ja sam bio najodaniji podanik. Ove riječi su me uvrijedile više nego to mogu izraziti.”

“Um-m-m-mah-hm-m-m”, reče grof.

Oni izađu iz kupole tišine i, hodajući usporedno, krenu prema skupinama predstavnika Malih Kuća na kraju dvorane. Negdje u tvrđavi jedno zvono se javi sporim odzvanjanjem – bio je to znak da je do okupljanja u areni preostalo još dvadeset minuta.

“Predstavnici Malih Kuća čekaju da ih povedete”, reče grof klimnuvši glavom u smjeru ljudi prema kojima su išli.

Dvosmisleno... dvosmisleno, pomisli barun.

Podigne pogled prema novim amajlijama koje su stajale oko ulaza u dvoranu – glava bika i portret u ulju starog vojvode Atreida, oca pokojnog vojvode Leta. Amajlije ispune baruna neobičnom zlom slutnjom i on se upita kakvim su mislima nadahnjivali vojvodu Leta dok su visjeli u dvoranama Caladana, a zatim i Arrakisa – junački otac i bik koji ga je usmrtio.

“Ljudski rod ima... ah... samo jednu... mm-m... znanost”, reče grof kad je iza njih krenula svita pratitelja; iz dvorane su izašli u čekaonicu – tijesnu prostoriju s visokim zidovima i podom prekrivenim šarom bijelih i crvenih pločica.

“Kakva je to znanost?” upita barun.

“To je... um-m-mah-h... znanost... ah-h-h... nezadovoljstva” odgovori grof.

Predstavnici Malih Kuća iza njih, ovčjih izraza lica, prikladno su reagirali i nasmijali se pravim tonom shvaćanja, ali je ovaj zvuk bio pomalo neskladan, budući da se sukobio s iznenadnom bukom motora koja se proširila kad su paževi otvorili vanjska vrata, otkrivajući niz površinskih vozila sa zastavicama koje su lepršale na povjetarcu.

Barun podigne glas nadjačavajući iznenadnu buku: “Nadam se da ćete biti zadovoljni današnjom predstavom moga nećaka, grofe Fenring?”

“Jedino me... ah-h-h... hvata... um-m-m... neki predosjećaj da”, odgovori grof, “kad se koristi... ah-h-h... proces verbal... mora se... um-m-mah-h-h... uzeti u obzir i mjesto porijekla.”

Barun prikrije iznenađenost koja ga je odjednom zahvatila tobožnjim spoticanjem o prvu stubu na izlazu. Proces verbal! Bilo je to izvješće o zločinu protiv Carstva!

Ali grof zahihooće okrećući sve na šalu i potapša baruna po ruci.

Međutim, cijelim putem do arene barun je sjedio zavaljen među jastucima u svojim oklopljenim kolima, kradomice pogledajući grofa pokraj sebe, i pitajući se zašto je Carev potrčko imao potrebu na taj se način našaliti pred predstavnicima Malih Kuća. Bilo je očito da je Fenring rijetko činio nešto što nije smatrao potrebnim; nikada nije upotrijebio dvije riječi tamo gdje je i jedna bila dovoljna; isto tako, nikada se nije ograničavao na iskaze koji bi bili tek jednoznačni.

Sjeli su na mjesta u zlatnoj loži iznad trokutaste arene; rogovi su se orili, gledalište oko i iznad njih bilo je krcato ljudima, zastavice su lepršale – i u jeku te vreve barunu sine odgovor.

“Dragi moj barune”, reče grof sagnuvši glavu do njegovog uha, “vi znate, zar ne, da Car službeno nije odobrio vaš izbor nasljednika.”

Barun se odjednom našao usred neke svoje odvojene kupole tišine stvorene iznenadnim šokom. Zabulji se u Fenringa, gotovo i ne primijetivši grofovu gospu kako prolazi kroz dvored stražara i pridružuje se društvu u zlatnoj loži.

“To je zapravo razlog zašto sam danas ovdje” reče grof. “Car želi da ga izvijestim jeste li izabrali dobrog nasljednika. A nema ničeg boljeg od arene za otkrivanje prave osobe ispod bilo koje maske.”

“Car mi je obećao slobodan izbor nasljednika”, zabrunđa barun.

“Vidjet ćemo” odgovori Fenring i okrene se na drugu stranu pozdraviti svoju gospu. Ona sjedne pokraj njega, nasmiješi se barunu i odmah zatim okrene se pješčanom terenu ispod njih gdje se upravo pojavio Feyd-Rautha u prsluku i pripijenim hlačama – s crnom

rukavicom i dugačkim nožem u desnoj ruci, odnosno bijelom rukavicom i kratkim nožem u lijevoj.

“Bijelo za otrov, crno za čistoću”, reče gospa Fenring.
“Neobičan običaj, zar ne, dragi?”

“Um-m-m-m”, odgovori grof.

Pozdravni poklič zaori se s obiteljskih galerija i Feyd-Rautha podigne glavu u tom smjeru, promotrivši lica rođaka, polubraće, priležnica i nesigurnih rođaka. Mnoštvo ružičastih, trubastih usta koja su neumorno mljela usred šarolike vreve odora i zastava svih boja.

Feyd-Rauthi sine tog trenutka da bi ti zbijeni nizovi lica s jednakim veseljem dočekali njegovu krv kao i krv roba-gladijatora. Naravno, glede ishoda predstojeće borbe nije bilo nikakve dvojbe. Ovdje je bila posrijedi samo forma, a ne i stvarna opasnosti – ali ipak...

Feyd-Rautha podigne noževe prema suncu i na starinski način pozdravi tri kuta arene. Kratak nož u ruci s bijelom rukavicom (bijelo, znak otrova) prvi je ušao u korice. Zatim je došao red na dugačak nož u ruci s crnom rukavicom – čista oštrica koja više nije bila čista, njegovo tajno oružje kojim je planirao ovaj dan pretvoriti u čistu osobnu pobjedu: otrov na crnoj oštrici.

Na ugađanje tjelesnog štitnika utrošio je tek trenutak; pričekao je da osjeti kako mu se koža na čelu zateže, što je bio pouzdan znak pravilne zaštite.

Trenutak je bio obilježen neizvjesnošću i Feyd-Rautha je odigrao svoju ulogu ponašanjem iskusnog glumca; klimnuo je glavom pomoćnicima i pažljivim pogledom odmjerio opremu: oštre i blistave bodlje izbijale su iz narukvica na zglobovima, a plave trake lepršale su na hvataljkama i kukama.

Feyd-Rautha dade znak glazbenicima.

Započne spori marš, zvonak i pun drevne pompe; Feyd-Rautha povede povorku preko arene na pozdrav kod podnožja ujakove lože, uhvativši usput ceremonijalni ključ kojeg su mu dobacili.

Glazba prestane.

U iznenadnoj tišini on se povuče dva koraka, podigne uvis ceremonijalni ključ i uzvikne: “Posvećujem ovu istinu...” Tu zastane na trenutak znajući da je kroz ujakovu glavu upravo proletjelo: Balava budala, posvetit će borbu gospi Fenring i uprskat će *sve!*

“...mome ujaku i patronu, barunu Vladimiru Harkonnenu!” završi Feyd-Rautha.

Bio je očaran kad je primijetio ujakov uzdah.

Glazba sada započne brzu koračnicu i Feyd-Rautha povede svoje ljude trčećim korakom preko arene prema vratima za uzmak, kroz koja su mogli proći samo oni s odgovarajućom trakom za prepoznavanje. Feyd-Rautha se ponosio time što se nikada nije poslužio tim vratima i što mu je tek nekoliko puta bila potrebna pomoć pomoćnika. Ali nije bilo suvišno znati da takav uzmak danas postoji – budući da su posebni planovi ponekad uzrokovali posebne opasnosti.

Tišina ponovno zavlada arenom.

Feyd-Rautha se okrene i pogleda prema velikim crvenim vratima na suprotnoj strani kroz koja će ući gladijator.

Naročiti gladijator.

Plan koji je skovao Thufir Hawat bio je zadivljujuće jednostavan i neposredan, pomisli Feyd-Rautha. Rob neće biti drogiran – u tome se očitovala opasnost. Umjesto toga, u podsvijest mu je usađena lozinka koja mu je trebala ukočiti mišiće u kritičnom trenutku. Feyd-Rautha na trenutak ponovi u sebi tu ključnu riječ, bešumno je izgovorivši: Ološe! Gledaoci će dobiti dojam da je u arenu ušao nedrogirani rob ubiti na-baruna. A sve brižljivo složene činjenice ukazivat će na učitelja gladijatora.

Prigušeno zujanje ogłosi se s crvenih vrata kad ih servo-motori započeše podizati.

Feyd-Rautha usredotoči svu pažnju na tu stranu. Prvi trenutak bio je kritičan. Izgled gladijatora kad bi se pojavio na vratima, govorio je uvježbanom oku mnogo toga što je trebalo znati. Svi gladijatori dobivali su obilne doze elacca droge da bi se na poprištu borbe pojavljivali u ubojitom raspoloženju – ali trebalo ih je promatrati kako barataju nožem, kako se postavljaju u obrani, jesu li uopće svjesni publike u gledalištu. Položaj robove glave, na primjer, mogao je pružiti ključne podatke za protunapad i smicalice.

Crvena vrata konačno se uz tresak otvoriše.

Unutra uđe neki visok, mišićav čovjek, obrijane glave i tamnih upalih očiju. Koža mu je bila boje mrkve; elacca droga izazivala je takvu pigmentaciju, ali Feyd-Rautha je znao da je to zapravo umjetni premaz. Rob je nosio zelene pripijene hlače i crveni pojas poluštinitnika; strelica na pojasu bila je okrenuta nalijevo, što je značilo da je lijeva strana robovog tijela zaštićena. Držao je nož poput mača, pomalo istaknuto, što je ukazivalo na iskusnog borca. Polagano je ušao u arenu, okrenuvši zaštićenu stranu tijela prema Feyd-Rauthu i njegovim pomoćnicima kod vrata za uzmak.

“Ne sviđa mi se izgled ovog tipa”, reče jedan od Feyd-Rauthinih pomoćnika. “Jeste li sigurni da je drogiran, gospodaru?”

“Zar mu ne vidiš boju?” odgovori protupitanjem Feyd-Rautha.

“Pa ipak, drži se poput normalnog borca”, primijeti drugi pomoćnik.

Feyd-Rautha iskorači dva koraka na pijesku i započne promatrati roba ispred sebe.

“Što je to učinio s rukom?” upita jedan od pomoćnika.

Feyd-Rautha pogleda okrvavljenu ogrebotinu na čovjekovoj podlaktici, a zatim i šaku koja je pokazivala na neki crtež nacrtan krvlju na lijevoj nogavici uskih zelenih hlača – grube i vlažne konture sokola.

Sokol!

Feyd-Rautha podigne pogled do tamnih, upalnih očiju i opazi kako zure u njega neobičnim žarom.

To je jedan od ratnika vojvode Leta koje smo zarobili na Arrakisu!, pomisli Feyd-Rautha. ***Nije to običan gladijator!*** Na trenutak ga prođe jeza i on se upita nije li Hawat pripremio dodatni plan za ovu arenu – fintu u okviru finte u okviru finte. A težinu krivnje ponio bi na svojim leđima jedino učitelj gladijatora!

Feyd-Rauthi priđe glavni pomoćnik i došapne mu na uho: “Ne sviđa mi se izgled ovog tipa, gospodaru. Dopustite mi da mu zarijem čaklju ili dvije u ruku u kojoj drži nož – da ga malo isprobamo.”

“Sam ću mu zariti čaklje”, reče Feyd-Rautha. Dohvati dvije motke s kukama na vrhu od pomoćnika, isproba im težinu i ravnotežu. I čaklje su trebale biti pune droge – ali ovoga puta nisu bile, što je moglo doći glave glavnog pomoćnika. No, i to je bio dio plana.

Izaći ćeš iz svega toga kao heroj, rekao mu je Hawat. Ubit ćeš svoga gladijatora usprkos izdaji. Učitelj gladijatora bit će pogubljen, a na njegovo mjesto doći će tvoj čovjek.

Feyd-Rautha zakorači još pet koraka u arenu; učini to gizdavo i razmetljivo, pažljivo promatrajući roba. Znao je da su stručnjaci u gledalištu iznad njega već postali svjesni da nešto nije u redu. Gladijator je imao odgovarajuću boju kože drogiranog čovjeka, ali je zato čvrsto stajao i nije drhtao. Navijači sada sigurno šapuću među sobom: ‘Vidiš kako se drži. Trebao bi biti nemiran – napadati ili se povlačiti. Vidiš kako čuva snagu, kako čeka. Ne bi smio čekati.’

Feyd-Rautha osjeti kako u njemu raste uzbuđenje. ***Pa što onda ako je Hawat i skovao plan o izdaji***, pomisli on. ***Izaći ću na kraj s ovim robom. A ovoga puta se otrov krije u mom dugačkom nožu, a ne u kratkome. To čak ni Hawat ne zna.***

“Ave, Harkonene!” uzvikne rob. “Jesi li spreman mrijeti?”

Samrtna tišina zavlada u areni. Robovi ne upućuju ovakve izazove!

Feyd-Rautha je sada jasno mogao vidjeti gladijatorove oči, raspoznati snagu i očaj u njima. Posebno je bio upadljiv način na koji je čovjek stajao, opušten i pripravan, mišići spremni za pobjedu. Netko mu je očito dostavio Hawatovu poruku: Ukazat će ti se stvarna prigoda da ubiješ na-baruna. Ali, i to je bio dio plana...

Usiljeni smiješak pojavi se na usnama Feyd-Rautha. On podigne čaklje, zaključivši po načinu gladijator ovog stajanja da će mu zamisao uspjeti.

“Hai! Hai!” uzvikne ponovno rob i krene dva koraka naprijed.

Nitko u gledalištu ne može više sumnjati, pomisli Feyd-Rautha.

Rob je trebao djelomice biti užasnut pomoću posebne droge. Svakom kretnjom trebao je izražavati neminovnu svijest o tome da nema nikakve nade – da ne može pobijediti. Trebao je biti zaveden pričama o otrovima koje je na-barun izabrao za nož u ruci s bijelom rukavicom. Na-barun nikada nije dopuštao brzu smrt svojih žrtava; uživao je u pokazivanju djelovanja rijetkih otrova i nerijetko bi se poprilično zadržao u areni, očekujući vidjeti neke zanimljive sekundarne posljedice kod žrtvi koje su se grčile i povijale. U robu se očitovao strah, da – ali ne i užas.

Feyd-Rautha podigne visoko čaklje i kimne glavom, što je gotovo sličilo pozdravu.

Gladijator jurne naprijed.

Finta i protunapad izgledali su Feyd-Rauthi kao izraz vrhunskog borilačkog umijeća. Dobro nanišanjen bočni udarac samo je za dlaku promašio tetivu na-barunove lijeve noge.

Feyd-Rautha munjevito odskoči u stranu, ostavivši pritom čaklju u robovoj desnoj podlaktici; kuka je bila potpuno zarivena u meso, tako da je čovjek nije mogao izvući, a da pritom ne potrga sve tetive.

Iz gledališta se zaori složni poklič.

Taj zvuk ispuni Feyd-Rauthu ushićenjem.

Znao je kako mu se ujak sada osjeća dok sjedi gore s bračnim parom Fenring, promatračima carskog dvora. S borbom nije smjelo biti nikakvih problema. Forma se morala zadovoljiti u nazočnosti svjedoka. A barun će protumačiti zbivanje u areni samo na jedan način – kao prijatnu njemu osobno.

Rob ustukne, držeći nož među zubima, a onda zaveže dršku čaklje zastavicom za nadlakticu. “Uopće ne osjećam tvoju iglicu!”

uzvikne on. Zatim ponovno sukne naprijed, okrenut nalijevo, s pripravnim nožem; tijelo mu je bilo savijeno unatrag kako bi imao što veću zaštitu od poluštтника.

I ovu akciju gledalište je burno propratilo. Reski uzvici začuju se iz obiteljskih loža. Pomoćnici Feyd-Rautha doviknu mu nekoliko puta neka ih pozove u pomoć.

Ali on im samo odmahne rukom.

Priredit ću im predstavu kakvu još nisu vidjeli, pomisli Feyd-Rautha. ***Neće ovoga puta gledati dobro izrežirano ubojstvo koje mogu promatrati dokono zavaljeni, razmjenjujući misli o finesama stila. Od ovoga će ih proći pravi žmarci i prevrnut će im se utroba. Kad postanem barun, uvijek će se sjećati ovoga dana i umirat će od straha pri pomisli na njega.***

Feyd-Rautha započne polagano uzmicati pred robovim rakolikim napredovanjem. Pijesak arene škripao im je pod nogama. Čuo je roba kako dašće, osjećao zadah vlastitog znoja, kao i jedva primjetan miris krvi u zraku.

Na-barun je i dalje uzmicao, a onda se okrenuo na desnu stranu i pripremio drugu čaklju. Rob krene bočno. Feyd-Rautha odlumi posrtanje i istog trena začuje krike iz gledališta.

Gladijator krene u napad.

Bogovi, kakav borac!, pomisli Feyd-Rautha izbjegavajući napad. Spasila ga je samo mladenača brzina koja mu je također omogućila da zarije drugu čaklju u deltoidni mišić robove desne nadlaktice.

Piskutavi povici odobravanja zaoriše se s tribina.

Sada me pozdravljaju, pomisli Feyd-Rautha. Raspoznao je divlju plahovitost u glasovima, baš kao što je Hawat predvidio. Još nikada nisu na taj način pozdravljali obiteljskog borca. Tog trenutka mu padne na pamet nešto što mu je Hawat također rekao i što ga je u određenoj mjeri ljutilo: Čovjek se lakše užasava neprijatelja kojem se divi.

Feyd-Rautha se brzo povuče do sredine arene gdje su ga svi mogli jasno vidjeti. Izvukao je dugačku oštricu, čučnuo i započeo čekati roba koji se približavao.

Čovjek se zadržao tek vežući drugu čaklju za ruku, a onda krenuo za protivnikom.

Neka me obitelj dobro vidi kako ovo obavljam, pomisli Feyd-Rautha. ***Ja sam njihov neprijatelj: ovo moraju uvijek imati na umu kad pomisle na mene.***

On izvuče i kratku oštricu.

“Ne bojim te se, harkonenska svinjo”, reče mu gladijator. “Tvoje muke ne mogu nauditi mrtvom čovjeku. Prekratit ću sam sebi muke prije nego mi se bilo koji od tvojih pomoćnika stigne približiti. A uz mene ćeš ležati mrtav i ti!”

Feyd-Rautha se isceri i ispruži dugačku oštricu premazanu otrovom. “Isprobaj ovo”, reče on i napravi fintu kratkim nožem u drugoj ruci.

Rob podigne ruke s noževima kako bi parirao udarac na-barunova kratkog noža – koji se nalazio u ruci s bijelom rukavicom i koji je prema tradiciji bio premazana otrovom.

“Umrijet ćeš, Harkonnene”, prodahće gladijator.

Borili su se u bočnim položajima na pijesku arene. Tamo gdje su se dodirivali Feyd-Rauthin štitnik i robov poluštitnik, plavičasti sjaj pucketavo je treperio. Zrak oko njih ispunio se ozonom iz elektromagnetskih polja.

“Umri od vlastitog otrova!” uzvikne rob.

Počeo je potiskivati ruku u bijeloj rukavici, izvijajući oštricu za koju je mislio da je otrovana.

Neka dobro nauči lekciju!, pomisli Feyd-Rautha. Zamahne i udari dugačkim nožem, ali osjeti kako je oružje tupo odjeknulo o drške čaklji koje su bile privezane za robovu ruku.

Na trenutak Feyd-Rautha uhvati očaj. Ni na kraj pameti mu nije bilo da drške čaklji mogu postati prednost za gladijatora. One su sada bile njegov dodatni štitnik. A tu je bila i robova snaga! Kratki nož sve više se kretao prema na-barunu i on odjednom shvati da čovjek može stradati i od neotrovne oštrice.

“Ološe!” uzvikne Feyd-Rautha.

Čim je izgovorio ključnu riječ, gladijatorovi mišići se na trenutak poslušno olabave. To je bilo dovoljno Feyd-Rauthu. On se malo izmakne tražeći dovoljno prostora da upotrijebi dugački nož. Otrovani vrh udari i povuče crvenu liniju preko robovih grudi. Otrov je trenutno stvarao agoniju. Čovjekov zahvat sasvim popusti i on zatetura unatrag.

Neka sada moja draga obitelj dobro gleda, pomisli Feyd-Rautha. Neka dobro razmisle o ovom robu koji je pokušao okrenuti protiv mene nož za kojeg je vjerovao da je otrovan. Neka se pitaju kako je jedan gladijator mogao doći u ovu arenu spreman na takvo nešto. I neka uvijek znaju da nikada ne mogu sigurno znati u kojoj ruci držim otrov.

Feyd-Rautha je stajao u tišini, promatrajući usporene pokrete roba. Čovjekova svijest postala je troma i spora. Na licu mu je sada stajao pravopisni znak kojeg je svaki promatrač mogao prepoznati. Tu je bila ispisana smrt. Rob je znao što ga je snašlo i kako se to dogodilo. Otrov se nalazio na pogrešnoj oštrici.

“Ti!” zakrklja čovjek.

Feyd-Rautha se izmakne pružajući prostor smrti. Paralizirajuća droga u otrovu tek je trebala uzeti punog maha, a sporost čovjekovih kretnji jasno je stavljala do znanja da je taj trenutak sasvim blizu.

Rob zatetura naprijed kao da ga je netko povukao užetom – napravivši nekoliko nesigurnih koraka. Svaki je predstavljao jedinstvenu stvar u njegovom svemiru. Još je čvrsto držao nož, ali vrh mu je sada podrtavao.

“Jednoga dana... netko... od nas... doći će... ti... glave”, promuća on.

Mala, tužna grimasa izobličila mu usta. Pogne se, preklopi, padne na koljena, a onda opruži ispred Feyd-Rautha lica okrenuta nadolje.

Feyd-Rautha mu priđe u utišanoj areni, podvuče nogu ispod njega i okrene ga na leđa da bi gledatelji jasno mogli vidjeti gladijatorovo lice kad otrov započne svoje djelovanje na mišiće. Ali, kad se našao s leđima na pijesku, rob je u grudima imao zariven vlastiti nož.

Unatoč neugodnom iznenađenju, Feyd-Rautha ipak osjeti određeno divljenje prema naporu tog roba da nadjača paralizu i prekrati muke. Uz divljenje došlo je i shvaćanje da njegov strah od ovog čovjeka nije *nimalo* bio bezrazložan.

Užasavajuće je ono što čovjeka čini *nadljudskim*.

Usredotočivši se na tu pomisao, Feyd-Rautha nije odmah postao svjestan erupcije galame s okolnih tribina i loža. Masa je urlala potpuno razuzdano.

Feyd-Rautha se okrene i pogleda ih.

Svi su bili razdragani osim baruna koji je sjedio držeći ruke ispod brade, u duboko zamišljenoj pozi – i grofa i njegove gospe, koji su ga netremice promatrali s lažnim osmjesima na licu.

Grof Fenring se okrene prema svojoj gospi i reče: “Ah-h-um-m-m-m, snalazljiv... um-m-m-m... mladić. Zar ne...mm-m-m-ah... draga?”

“Sinaptičke reakcije su mu... ah-h-h... vrlo brze”, reče ona.

Barun je pogleda, pa onda grofa, da bi na kraju ponovno vratio pažnju na arenu, pomislivši: Kako je samo do ovoga moglo doći! Strah ga je polako napuštao, a njegovo mjesto zauzimao je bijes. *Ubit ću*

učitelja gladijatora sporim mukama još večeras... a ako ovaj grof i njegova gospa imaju nekog udjela u svemu tome...

Razgovor u barunovoj loži predstavljao je Feyd-Rauthu samo daleko zbivanje, a glasovi su sasvim bili prigušeni skandiranjem koje je sada dopiralo sa svih strana:

“Glavu! Glavu! Glavu! Glavu!”

Barun se namrgodi, opazivši način na koji se Feyd-Rautha okrenuo prema njemu. Mlitavim pokretom, jedva obuzdavajući bijes, barun mahne rukom mladiću koji je stajao u areni pokraj opruženog tijela mrtvog roba. Ostavi momku glavu. Zaslužio je to, prokazavši učitelja gladijatora.

Opazivši znak suglasnosti, Feyd-Rautha pomisli: Misle da me time počašćuju. Neka vide što ja mislim!

Istog trenutka primijeti kako mu se približavaju pomoćnici s pilastim nožem obaviti posao; odmahne im rukom i ponovi tu kretnju kad primijeti njihovo oklijevanje. Misle mi odati počast samo jednom glavom!, reče u sebi. Zatim se sagne, prekriži gladijatorove ruke oko drške noža koja je virila iz grudi, izvadi nož i stavi ga u mlitave ruke mrtvacu.

Sve je obavio u trenutku. Uspravi i domahne svojim pomoćnicima. “Pokopajte ovog roba ovako kako sad izgleda, s nožem u rukama”, reče. “Čovjek je to zaslužio.”

U zlatnoj loži grof Fenring se primakne barunu i reče mu: “Velikodušan potez – prava bravura. Vaš nećak ima stila i hrabrosti.”

“Uvrijedio je gomilu što je odbio glavu”, promrmlja barun.

“Nikako”, reče gospa Fenring. Zatim se okrenu i baci pogled prema gledalištu.

Barunov pogled zadrža se, međutim, na liniji njenog vrata – skladnom i gipkom sklopu mišića – kao kod kakvog zgodnog dječaka.

“Sviđa mi se ovo što je vaš nećak učinio”, reče gospa Fenring.

Kad je važnost Feyd-Rauthinog poteza prodrla do najudaljenijih sjedala i kad su ljudi vidjeli da pomoćnici odnose nedirnuto gladijatorovo tijelo, barun ih dobro promotri i shvati da je gospa Fenring ispravno protumačila njihove reakcije. Masa je sasvim pomahnitala, međusobno se udarala i pljeskala, urlala i udarala nogama.

Barun progovori bezvoljnim glasom: “Moram zapovjediti slavlje. Ne možete ljude poslati kući u ovakvom stanju – s još neutrošenom energijom. Moraju uvidjeti da i ja dijelim njihovo ushićenje.” On rukom dade znak stražaru, a jedan sluga ispred njih

mahne narančastom zastavom Harkonnena iznad lože – jednom, dva puta, tri puta, što je bio znak za svetkovinu.

Feyd-Rautha prijeđe preko arene i zaustavi se podno zlatne lože; noževi su mu bili u koricama, a čaklje i kuke uz bokove. Nadjačavši divlje urlanje gomile, uzvikne: “Bit će slavlja, ujače?”

Buka započne zamirati kad ljudi opaze da je započeo razgovor između poglavara i njegovog nasljednika.

“U tvoju čast, Feyd!” odgovori mu barun, a zatim naredi ponavljanje znaka zastavom.

S druge strane arene prepreke za uzmak bile su uklonjene i mladići iz gledališta pohrle u arenu uputivši se prema Feyd-Rauthu.

“Naredili ste isključenje pru-štitnika, barune?” upita grof.

“Nitko neće nauditi momku” odgovori barun. “Sada je junak.”

Prvi su gledatelji stigli do Feyd-Rautha, podigli ga na ramena i započeli paradirati arenom.

“Noćas bi mogao šetati bez oružja i bez štitnika kroz najsiromašnije četvrti Harkoa”, reče barun. “Tamo bi za druženje s njim dali zadnji zalogaj hrane i zadnji gutljaj pića.”

Barun se odgurne iz stolca i prebaci težinu na suspenzore. “Ispričajte me, molim vas. Neke stvari zahtijevaju moju nazočnost. Straža će se za vas pobrinuti i otpratiti do tvrđave.”

Grof ustane i nakloni se. “Svakako, barune. Radujemo se predstojećem slavlju. Ja još... ah-h-h-mm-m-m... još nikada nisam vidio neko harkonensko slavlje.”

“Da”, odgovori barun. “Svečanost.” On se okrene, okružiše ga stražari, a zatim se zajedno upute prema privatnom izlazu iz lože.

Jedan natporučnik straže priđe grofu Fenringu. “Vaša naređenja, gospodaru?”

“Pričekajmo... ah-h-h da glavna gužva... mm-m-m... prođe”, odgovori grof.

“Na zapovijed, gospodaru.” Čovjek se nakloni i povuče tri koraka. Grof Fenring pogleda svoju gospu i ponovno joj se obrati njihovim šifriranim jezikom: “Sve si vidjela, naravno?”

Istim kodiranim govorom ona mu odgovori: “Mladić je znao da gladijator neće biti drogiran. Za trenutak ga je obuzeo strah, da, ali nije bio iznenađen.”

“Bilo je planirano”, reče on. “Cijela predstava.”

“Nedvojbena.”

“Miriše mi na Hawata.”

“I meni se čini” reče ona.

“Već sam zatražio da barun eliminira Hawata.”

“Bilo je to pogrešno, dragi.”

“Sad mi je jasno.”

“Lako se može dogoditi da Harkonneni uskoro dobiju novog baruna.”

“Ako je to Hawatov plan.”

“Stvar treba ispitati” reče ona.

“Mladić će biti pogodniji za nadzor.”

“Za nas... nakon onoga što slijedi večeras”, reče ona.

“Nadam se da ne vjeruješ u poteškoće u zavođenju momka, mala moja priplodna majko?”

“Ne, ljubavi. Primijetio si kako me je gutao očima.”

“Da, a sada mi je jasno i zašto moramo očuvati tu lozu.”

“Tako je. Očito ga nikako ne smijemo ispustiti. Unijet ću u najdublji dio njegovog bića neophodne prana-bindu fraze za podčinjavanje.” “Krenut ćemo odavde što je prije moguće – čim budeš sigurna”, reče on.

Ona slegne ramenima. “Svakako. Ne bih željela roditi dijete na ovom užasnom mjestu.”

“To sve radimo u ime ljudskog roda”, reče on.

“Tvoja uloga je lakša” reče ona.

“Postoje *neke* drevne predrasude koje sam nadrastao”, reče on. “Potpuno iskonske, znaš.”

“Jadni moj dragi”, reče ona potapšavši ga po obrazu. “Vrlo dobro znaš da je ovo jedini način za očuvanje te loze.”

On odgovori suho: “Potpuno shvaćam ono što radimo.”

“Uspjet ćemo”, reče ona.

“Krivnja započinje kao osjećaj neuspjeha”, podsjeti je on.

“Neće biti nikakve krivnje”, odgovori ona. “Hipno-vezanje Feyd-Rauthove psihe i njegovo dijete mojoj maternici – pa idemo.”

“Taj ujak”, reče on. “Jesi li ikad vidjela takvu izopačenost?” “Prilično je svirep”, reče ona, “ali ga nećak lako može nadmašiti.”

“Zahvaljujući ujaku. Znaš, kad samo pomislim što je od tog momka moglo postati uz neki drugi odgoj – uz atreidski odgoj, recimo.” “Baš tužno”, složi se ona.

“Kad bismo samo mogli spasiti i mladog Atreida i ovog momka. Kako sam čuo, mladi Paul je u svemu vrijedan divljenja: idealan sklad naslijeđa i školovanja.” On odmahne glavom. “Ali ne bismo trebali žaliti aristokraciju koja je zapala u nemilost sreće.”

“Postoji jedna benegeseritska izreka”, reče ona.

“Vi imate izreku za svaku prigodu”, usprotivi se on.

“Ova će ti se sviđati”, reče ona. “Evo kako glasi: ‘Ne računaj da je čovjek mrtav sve dok ne vidiš truplo. Pa čak i onda možeš pogriješiti.

14.

Muad'Dib nam govori u 'Vremenu razmišljanja' da je prvo sučeljavanje s oskudicom Arrakisa predstavljalo pravi početak njegovog obrazovanja. Tada je naučio kako preživjeti pješčanu oluju, naučio je jezik vjetrovih iglica koje ga bockaju po koži, naučio je kako nos može bridjeti od pješčanog svraba i kako održati dragocjenu vlagu svoga tijela oko sebe, voditi o njoj računa i očuvati je. Kad su mu oči poprimile plavetnilo Ibada, svladao je Čakobsa put.

Stilgarov predgovor za djelo

'Muad'Dib, čovjek' princeze Irulan

Vraćajući se u sieč s dvoje zalutalih koje su pronašli u pustinji, Stilgarovi ljudi počeli su se uspinjati iz udoline uz sve slabiji sjaj prvog mjeseca. Pojave odjevene u odore ubrzale su korak kad su im nosnice počeli dražiti mirisi sve bližeg doma. Siva linija praskozorja iza njih bila je najsvjetlija na zarezu njihovog obzora-kalendarara koji je označavao sredinu jeseni, mjesec kaprok.

Uvelo lišće koje je vjetar skinuo s grana stajalo je zgrnuto u podnožju grebena, gdje su ga djeca iz sieča sakupila i ostavila, ali zvuci njihovog kretanja (s izuzetkom povremenih, nespretnih koraka Paula i njegove majke) nisu se mogli razlikovati od prirodnih šumova noći.

Paul obriše znoj s čela pomiješan s prašinom, a onda osjeti da ga netko vuče za ruku i začuje Chanin šaputavi glas: "Učini kako sam ti rekla: navuci kapuljaču skroz preko čela! Ostavi samo oči nepokrivene. Ovako rasipaš vlagu."

Prigušena zapovijed iza njih naredi tišinu: "Pustinja vas čuje!" Neka ptica zacvrkuta sa stijena visoko iznad njih.

Kolona zastane i Paul osjeti iznenadnu napetost.

Sa stijene se uskoro oglasi jedva čujno bubnjanje, ne glasnije od zvuka miša koji skače po pijesku.

Ptica ponovno zacvrkuta.

Kratkotrajno komešanje prostruji kolonom. A onda mišje bubnjanje opet šmugne po pijesku.

Još jednom zacvrkuta ptica.

Kolona nastavi uspinjanje kroz pukotinu u stijeni, ali sada su Slobodnjaci naizgled prestali i disati. To Paula navede na još veći oprez

pa on opazi brojne brze poglede upućene Chani i to da se ona odjednom povukla u sebe, sasvim utihnula.

Sad su hodali stjenovitim tlom; nedugo zatim sive odore započinu blago šušcati i Paul osjeti da disciplinirani korak malo popušta; Chani se, međutim, i dalje držala čudno, baš kao i ostali oko nje. On je pratio jednu sjenovitu pojavu – najprije je bilo nekoliko stuba, pa zavoj, zatim još stuba, pa tunel, a onda dvojica hermetički zatvorena vrata za čuvanje vlage, da bi se na kraju našli u uskom prolazu žutih kamenih zidova i plafona, osvijetljenih sjajnom kuglom.

Paul primijeti da Slobodnjaci oko njega odbacuju kapuljače, skidaju nosne utičnice i duboko udišu zrak. Netko uzdahne. Paul potraži pogledom Chani i opazi da više nije uz njega. Pojave u odorama potisnule su je u stranu. Netko ga nehotice gurne i reče: “Oprosti, Usule. Kakva gužva! Uvijek je ovako.”

Lijevo od Paula, čovjek po imenu Farok, uskog lica i puštene brade, okrene se prema njemu. Šareni kapci i tamnoplave oči izgledali su još mračniji pri žučkastoj rasvjeti. “Zbaci kapuljaču, Usule” reče mu Farok. “Stigli smo.” I pomogne Paulu, otkopčavši mu kapuljaču i laktima oslobodivši malo mjesta oko njega.

Paul izvadi nosne utičnice i odmakne štitnik s usta. Mirisi naselja ga zapahnu: neoprana tijela, isparenja estera recikliranih otpadnih materija, kiselkasti fluidi ljudskih isparenja, a iznad svega miris začina i začinskih proizvoda.

“Što čekamo, Farok?” upita Paul.

“Časnu Majku, mislim. Čuo si poruku – jadna Chani.”

Jadna Chani?, upita se Paul. Osvrne se oko sebe potraživši je pogledom, ali u gužvi koja je vladala unaokolo nije uspio pronaći ni nju ni majku.

Farok duboko udahne zrak. “Mirisi doma” reče on.

Paul shvati da čovjek stvarno uživa u smradu zagušljivog zraka i da je to izrekao bez podsmjeha. A onda začuje kako se majka nakašljava i njen glas dopre do njega kroz metež stisnutih ljudi: “Vrlo su teški mirisi vašeg sieča, Stilgar. Vidim da začin koristite za mnoge stvari... pravite papir... plastiku... a ako se ne varam, i kemijske eksplozive?”

“Sve si to zaključila tek temeljem mirisa?” Bio je to glas nekog drugog čovjeka.

A Paul tog trenutka shvati da se majka javila zbog njega, željela je da on bez problema prihvati zadah ovog mjesta.

Na čelu kolone zavlada živost i ubrzo kroz Slobodnjake prostruji neki čudan, suzdržan uzdah. Trenutak zatim Paul začuje šapat koji se prenosi od usta do usta: “Istina je, dakle, Liet je mrtav.”

Liet, pomisli Paul. A onda: *Chani, kćer Lietova*. Dijelovi mozaika zatvore mu se u glavi. Liet je bilo planetologovo slobodnjačko ime.

Paul podigne pogled prema Faroku i upita ga: “Zove li se Liet još i Kynes?”

“Postoji samo jedan Liet”, odgovori Farok.

Paul se okrene i zagleda u stražnje dijelove odora Slobodnjaka ispred sebe. Liet-Kynes je, znači, mrtav, pomisli on.

“Radi se o Harkonnenovoj izdaji”, procijedi netko kroz zube. “Izveli su to kao nesretan slučaj... izgubio se u pustinji... pao mu je ‘topter...’”

“Žudi li Usul za osvetom?” upita ga Farok.

Prije nego je Paul stigao odgovoriti, začuje se prigušeni poziv i kolona krene naprijed u jednu veću prostoriju, ponijevši Paula sa sobom. Našao se na otvorenom prostoru ispred Stilgara i neke neobične žene obavijene u komotnu odoru blistavo narančaste i zelene boje. Ruke su joj bile gole do ramena, pa je Paul primijetio da ne nosi pustinjsko odijelo. Koža joj je imala neku blijedo maslinastu nijansu. Tamna kosa bila joj je podignuta i zabačena s visokog čela pa su joj do izražaja dolazile oštre jagodice i orlovski nos između tamnih i primaknutih očiju.

Ona se okrene prema njemu i Paul ugleda da joj se na ušima klate zlatni prsteni s vodnim oznakama.

“To je pobijedilo mog Jamisa?” upita žena.

“Šuti, Hara”, reče Stilgar. “Jamis je sam kriv – pozvao se na tahadi al-burhan.”

“Ali, on je još dečko”, reče ona, a zatim oštro odmahne glavom od čega su vodni obruči na njenim ušima zazveckali. “Moju djecu je učinilo siročićima također jedno dijete? To se moralo dogoditi slučajno!”

“Usule, koliko ti je godina?” upita Stilgar.

“Petnaest standardnih” reče Paul.

Stilgar prijeđe pogledom preko ljudi. “Želi li me netko od vas izazvati?”

Tišina.

Stilgar pogleda ženu. “Sve dok ne budem naučio njegovu čarobnjačku vještinu, ne bih ga se usudio izazvati.”

Ona odgovori pogledom. “Ali...”

“Vidjela si onu strankinju koja je s Chani otišla do Časne Majke?” upita Stilgar. “Ona je strana Sajadina, majka ovog mladića. Majka i sin poznaju čarobnjačke borilačke vještine.” “Lisan al-Gaib”, prošapće žena. U očima joj se vidjelo strahopoštovanje kad je pogledala Paula.

Ponovno legenda, pomisli Paul.

“Možda”, reče Stilgar, “još nije potvrđeno.” On se ponovno usredotoči na Paula. “Usule, po našem običaju sada si ti ovdje odgovoran za Jamisovu ženu i njena dva sina. Njegov jali... njegovo prebivalište sada je tvoje. Njegov pribor za kavu sada je tvoj... kao i ona, njegova žena.”

Paul promotri ženu, zapitavši se: **Zašto ne oplakuje svoga muža? Zašto ne pokazuje mržnju prema meni?** Odjednom shvati da Slobodnjaci zure u njega, čekajući.

Netko prošapće: “Čeka nas posao. Reci da je prihvaćaš.”

Stilgar nadopuni: “Prihvaćaš li Haru kao ženu ili kao sluškinju?” Hara podigne ruke iznad glave i polagano se okrene na peti. “Još sam mlada, Usule. Govore da izgledam mladoliko kao onda kad sam bila s Geofom... prije nego ga je Jamis pobijedio.”

Jamis je ubio čovjeka da bi je se domogao, pomisli Paul.

Paul odgovori: “Ako je sada prihvatim kao sluškinju, mogu li kasnije promijeniti mišljenje?”

“Imaš godinu dana za razmišljanje”, reče mu Stilgar. “Poslije toga ona postaje slobodna žena i može izabrati bilo koga po svojoj želji... odnosno, ti joj to možeš dopustiti u svakom trenutku. Ali, u svakom slučaju, ti za nju odgovaraš tijekom godine dana... a za Jamisove sinove ćeš biti donekle uvijek odgovoran.”

“Prihvaćam je kao sluškinju”, reče Paul.

Hara udari nogom o tlo i ljutito zatrese ramenima: “Ali još sam mlada!”

Stilgar pogleda Paula i reče mu: “Oprez je važna odlika čovjeka koji će biti vođa.”

“Ali mlada sam!” ponovi Hara.

“Šuti”, zapovjedi joj Stilgar. “Svatko će biti nagrađen prema svojoj vrijednosti. Odvedi Usula do njegovih odaja, pripremi mu svežu odjeću i mjesto gdje može otpočiniti.”

“Oh-h-h-h!” reče ona.

Paul je dovoljno vidio za stjecanje prvog dojma o njoj. Osjećao je nestrpljenje ljudi i znao da se zbog ovoga mnoge stvari odlažu.

Upitao se smije li upitati gdje su mu majka i Chani, ali je po Stilgarovom nervoznom držanju zaključio da bi to bilo loše.

On pogleda Haru i reče joj glasom koji je pojačavao njeno strahopoštovanje: “Odvedi me u moje odaje, Hara! Drugi put ćemo razgovarati o tvojoj mladosti.”

Ona ustukne dva koraka i uputi uplašeni pogled prema Stilgaru. “Ima čarobnjački glas”, promuća.

“Stilgare”, reče Paul. “Chanin otac me je vrlo zadužio. Ako postoji bilo što...”

“Odlučit će na vijeću”, reče Stilgar. “Moći ćeš tada sve reći.” Kimne glavom u znak završetka razgovora, okrene se i ode sa svojim ljudima.

Paul uhvati Haru pod ruku, primijetivši da joj je tijelo hladno i da drhti. “Neću ti učiniti ništa loše, Hara” reče on. “Odvedi me u naše odaje.” Glas mu je ovoga puta bio blag i staložen.

“Nećeš me odbaciti kad protekne godinu dana?” upita ona. “Znam da više nisam mlada kao što sam nekoć bila.”

“Dok god budem živ, za tebe će biti mjesta pokraj mene”, reče joj on, a onda joj pusti ruku. “Hajdemo sada... gdje su nam te odaje?”

Ona se okrene i povede ga niz prolaz, skrene desno u širok poprečni tunel, osvijetljen žutim sjajnim kuglama, ravnomjerno raspoređenih po stropu. Kameni pod bio je gladak i dobro očišćen od pijeska.

Paul joj priđe uz bok i, dok su hodali, započne promatrati ženin orlovski profil. “Ne mrziš me, Hara?”

“Zašto bih te mrzila?”

Ona pokaže glavom prema skupini djece koja su ih promatrala s uzdignute izbočine jednog od bočnih prolaza. Paul iza djece opazi obrise odraslih, djelomice skrivene rijetkim zastorom.

“Pa... pobijedio sam Jamisa.”

“Stilgar je rekao da je ceremonija održana i da si ti Jamisov prijatelj”, reče ona pogledavši ga postrance. “Rekao je da si vlagu dao mrtvima. Je li to istina?”

“Da.”

“To je više nego što bih ja učinila... više nego bih mogla učiniti.”

“Zar ti ga nije žao?”

“Kad bude kucnuo trenutak za žalovanje, žalit ću ga.”

Prošli su pokraj nekog lučnog otvora. Paul pogleda kroz njega i ugleda kako muškarci i žene nešto rade oko strojeva postavljenih na

postolja u jednoj velikoj, svijetloj prostoriji. Izgledalo je da im se jako žuri.

“Što to rade?” upita Paul.

Ona se osvrne kad su već prošli pokraj otvora i reče: “Žure se ispuniti kvotu u pogonu za plastiku prije nego pobjegnemo odavde. Treba nam mnogo kolektora rose za nasade.”

“Pobjegnemo?”

“Da. Bježat ćemo sve dok nas krvnici ne prestanu proganjati ili ne nestanu s naše zemlje.”

Paul se odjednom spotakne, doživjevši ukočen trenutak vremena, sjetivši se jednog djelića, jedne vizualne projekcije proročanstva – koja je, međutim, bila nekako pomaknuta, kao montaža u kretanju. Fragmenti njegovog proročkog sjećanja nisu bili baš onakvi kakve ih je zapamtio.

“Sardaukari nas progone”, reče on.

“Neće pronaći mnogo više od jednog ili dva prazna sieča”, nastavi ona. “Ali će ih zato u pijesku čekati njihov obrok smrti.”

“Pronaći će i ovo mjesto?” upita on.

“Vjerojatno.”

“A mi ipak gubimo vrijeme na...”, on pokaže glavom prema otvoru koji je sada bio daleko iza njih, “...proizvodnju... kolektora rose?” “Sadnju moramo obavljati.”

“Što su to kolektori rose?” upita on.

Pogleda ga je s puno iznenađenja. “Zar te ništa nisu naučili na... tamo odakle si došao?”

“Ništa o kolektorima rose.”

“Hej!” reče ona, a u tom jednom uzviku stajala je bogata rječitost. “Dobro, što su kolektori rose?”

“Svaki grm, svaka travka koju vidiš vani na ergu nastavi ona, “što misliš, kako opstaju nakon što ih posadimo? Svaka biljčica najpomnije je posađena u vlastitu malu jamu. Jame su ispunjene glatkim ovalima kromplastike. Djelovanjem svjetlosti one postaju bijele. Ako ujutro pogledaš s nekog povišenog mjesta, moći ćeš ih vidjeti kako sjaje. Bijela boja odbija svjetlo. Ali, kada Stari Otac Sunce zađe, kromplastika postane u tami prozirna. Strašno se brzo hladi. Njena površina tada kondenzira vlagu iz zraka. Ta vlaga se zatim spušta uz korijen gdje napaja naše biljke.”

“Kolektori rose”, promrmlja on, očaran ljepotom cijele zamisli. “Žalovat ću za Jamisom u pravo vrijeme”, reče ona, kao da je mislima još vezana za Paulovo ranije pitanje. “Jamis je bio dobar čovjek, ali

poprilično mrzovoljne naravi. Brinuo se o obitelji i jako je volio djecu. Nije pravio nikakvu razliku između Geofovog dječaka, mog prvog sina, i svog vlastitog sina. U njegovim očima bili su jednaki.” Ona upitno pogleda Paula. “Hoće li tako biti i s tobom, Usule?”

“Mi nemamo taj problem.”

“Ali, ako...”

“Hara!”

Ona se trgne od oštine njegovog glasa.

Prošli su pokraj još jedne žarko osvijetljene prostorije koja se vidjela kroz lučni otvor s lijeve strane. “Što se ovdje radi?” upita on.

“Popravljaju stroj za tkanje”, reče ona. “Ali noćas će ga morati rasklopiti.” Pokaže rukom prema tunelu koji se bočno odvajao s lijeve strane. “Tamo je pogon za proizvodnju hrane i održavanje pustinjaških odijela.” Pogleda Paula. “Odijelo ti izgleda novo. Ali, ako ga treba popraviti, to ću ja učiniti. Spretna sam u tome, jer povremeno radim u tvornici za izradu pustinjaških odijela.”

Sada su već nailazili na češće skupine ljudi i veći broj otvora u zidovima tunela. Kolona muškaraca i žena prođe pokraj njih, noseći vreće i bučno žamoreći; oko njih se širio težak miris začina.

“Neće se domoći naše vode”, reče Hara. “Ni našeg začina. Možeš biti siguran u to.”

Paul pogleda prema otvorima u zidovima tunela, opazivši debele zastore na izdignutim izbočinama; straga su se nazirale prostorije sa svijetlim tkaninama na zidovima i nagomilanim jastucima. Čim bi im se oni približili, ljudi na ulazima bi zamukli podrobno promatrajući Paula.

“Ljudima je čudno što si ti pobijedio Jamisa” reče Hara.

“Vjerojatno ćeš se morati malo dokazivati kad se premjestimo u neki novi sieč.”

“Ne volim ubijanje”, reče on.

“I Stilgar to kaže”, reče ona, ali joj se u glasu osjećalo nevjerovanje.

Kreštavo pjevanje začuje se ispred njih. Naišli su na novi bočni otvor, veći od svih uz koje su dosad prošli. Paul uspori korak, pogledavši u prostoriju punu djece koja su prekrivenih nogu sjedila na podu prekrivenom prostirkom kestenove boje.

Uz ploču, na suprotnom zidu, stajala je neka žena u žutoj odjeći, držeći u ruci projekto-stilus. Ploča je bila ispunjena crtežima – krugovima, trokutima, krivuljama, sinusoidama, kvadratima, lukovima koje su presijecale paralelne crte. Žena je pokazivala crteže jedan za

drugim, pomičući stilus što je brže mogla, a djeca su pjevala u ritmu, prateći njene kretnje.

Dok su se udaljavali, Paul nastavi osluškivati; što je s Harom dublje zalazio u sieč, glasovi su postajali sve udaljeniji i prigušeniji.

“Drvo” orila se dječja pjesma. “Drvo, trava, dina, vjetar, planina, brdo, vatra, munja, kamen, stijena, prašina, pijesak, toplina, zaklon, toplina, sitost, zima hladnoća, praznina, erozija, ljeto, špilja, dan, napetost, mjesec, noć, kaprok, pješćana plima, obronak, sadnica, zavoj...”

“Kod vas škola radi i u ovakvim vremenima?” upita Paul.

Lice joj se smrači, a u glasu joj se javi prizvuk tuge: “Liet nas je tome naučio. Ne smijemo gubiti vrijeme. Mrtav Liet ne smije biti zaboravljen. To su metode Čakobsa.”

Ona prođe preko tunela nalijevo, popne se na jednu izbočinu, razmakne rijetki narančasti zastor i makne se u stranu: “Tvoj jali je spreman, Usule.”

Paul zastane za trenutak prije nego joj se pridružio na izbočini. Odjednom mu je postalo neugodno ostati sam s ovom ženom. Shvatio je da je okružen načinom života kojeg se moglo razumjeti jedino prihvaćanjem ekologije ideja i vrijednosti kao istinite. Postalo mu je jasno da ovaj slobodnjački svijet vreba na njega, pokušava ga povući na svoje putove. A znao je što se krije u toj stupici – divlji džihad, vjerski rat kojeg je morao izbjeći pod svaku cijenu.

“Ovo je tvoj jali” ponovi Hara. “Zašto oklijevaš?”

Paul kimne i popne se pokraj nje na izbočinu. Razgrne zastor ispred nje, primijetivši da je tkanina prepletena metalnim vlaknima. Ušao je za Harom u malo predvorje, a zatim u jednu veću prostoriju, kvadratnog oblika, osnovice oko šest metara, na čijem su se podu nalazile debele, plave prostirke; kamene zidove skrivale su plave i zelene tkanine, dok su s žute tkanine na stropu visjele sjajne kugle, svjetleći također žutom bojom.

Prizor je ostavljao dojam starinskog šatora.

Hara stane ispred njega, s desnom rukom na boku, netremice ga promatrajući. “Djeca su kod jednog prijatelja” reče. “Doći će kasnije.”

Paul prikrije osjećaj neugode brzim razgledavanjem prostorije. Zastori s desne strane, zapazio je, djelomice su zastirali jednu veću prostoriju u kojoj su jastuci bili nabacani uza zidove. Osjetio je blago strujanje zraka i ravno ispred sebe ugledao ventilacijski otvor domišljato skriven zastorima.

“Želiš li da ti pomognem skinuti pustinjsko odijelo?” upita ga Hara.

“Ne... hvala.”

“Da ti donesem nešto za pojesti?”

“Da.”

“U susjednoj prostoriji je prostorija za oporavak.” Ona pokaže rukom. “Tamo se možeš odmoriti i okrijepiti kad nisi u pustinjskom odijelu.”

“Rekla si da moramo napustiti ovaj sieč”, reče Paul. “Zar se ne bismo trebali početi spremati?”

“Učinit ćemo to u svoje vrijeme”, odgovori ona. “Krvnici tek moraju prodrijeti na naše područje.”

I dalje je oklijevala, netremice ga promatrajući.

“Što je?” upita je on.

“Nemaš oči Ibada”, odgovori ona. “To je neobično, ali ne i neprivlačno.”

“Donesi mi hranu” reče joj on. “Gladan sam.”

Ona mu se osmjehne – lukav ženski osmijeh koji je na njega djelovao uznemirujuće. “Tvoja sam sluškinja”, reče ona i graciozno se okrene, zanjihavši bokovima kroz teški zidni zastor koji je skrivao ulaz u uski prolaz.

Ljuteći se na samoga sebe, Paul prođe kroz rijetki zastor s desne strane i nađe se u većoj prostoriji. Ostao je trenutak na pragu, uhvaćen neodlučnošću. Tog trena se sjeti Chani... Chani koja je upravo izgubila oca.

Po tome smo slični, pomisli on.

Jecav krik zaori se iz vanjskih hodnika; jačinu su mu prigušili mnogobrojni zastori. Zatim se ponovno javi, ovoga puta nešto udaljeniji. Pa opet. Paul shvati da to netko oglašava vrijeme. U svijesti mu istog trena sine da nigdje nije vidio ure.

Blagi miris zapaljenog kreozotnog grma zagolica mu nos, potisnuvši sveprisutni zadah sieča. Postane mu jasno da je već uspio ublažiti snažno djelovanje lokalnih mirisa na svoje osjete i svijest.

A onda se ponovno sjeti majke pa se zapita kako će ona biti uklopljena u pokretni sklop budućnosti... ona i kćer koju je nosila u sebi. Lažna vremenska svijest zapleše oko njega. On žestoko odmahne glavom, usredotočivši pažnju na dokaze koji su govorili o izuzetnoj dubini i širini ove slobodnjačke kulture koja ih je upila u sebe.

Sa svojim tanahnim neobičnostima.

Vidio je nešto u špiljama i ovoj prostoriji – nešto što je sugeriralo znatno veće razlike od svih s kojima se prethodno suočio.

Ovdje nije postojao otkrivač otrova niti je bilo gdje u cijeloj naseobini bilo i traga od njegove upotrebe. Ali, mogao je osjetiti nazočnost raznih otrova u smradu sieča – jakih, kao i onih običnih.

Iza njega se začuje šuštanje zastora i on pomisli da se Hara vratila donijevši hranu. Ali kad se okrenuo, ugledao je dva dječaka – ne starija od deset godina – kako ga promatraju radoznalim očima. Obojica su imala po mali kris-nož, oblika kindjala, i držala su ruke na drškama.

Paul se tog trenutka sjeti priča koje je čuo o Slobodnjacima – priča o tome da se i njihova djeca bore podjednako žestoko kao i odrasli.

15.

Ruke se kreću, usne se kreću –
Zamisli naviru iz njegovih riječi,
A oči proždiru!
On je otok Svojesti!
Opis iz 'Priručnika o Muad'Dibu' princeze Irulan

Fosforne cijevi u dalekim gornjim dijelovima špilje bacale su mutnu svjetlost na dupkom punu unutrašnjost, navješćujući golemost ovog prostora unutar stijene... većeg, kako se Jessici činilo, čak i od Zborne dvorane njene benegeseritske škole. Koliko je mogla procijeniti, više od pet tisuća ljudi okupilo se ovdje ispod uzvišenja na kojem je stajala sa Stilgarom.

A još ih je dolazilo.

Zrak je bio pun ljudskog žamora.

"Pozvali smo tvog sina da dođe ovamo, Sajadina", reče Stilgar.

"Želiš li da sudjeluje u tvojoj odluci?"

"Bi li on mogao promijeniti moju odluku?"

"Zrak kojim govoriš dolazi, doduše, iz tvojih vlastitih pluća, ali..."

"Odluka i dalje važi", reče ona.

Međutim, osjećala je strah i pitala se bi li mogla iskoristiti Paula kao izgovor za povlačenje s ovog opasnog puta. Trebala je, također, misliti na nerođenu kćer. Ono što je ugrožavalo tijelo majke, ugrožavalo je i tijelo kćeri.

Pristigli su ljudi sa smotanim tepisima, stenjući pod njihovom težinom. Spustivši teret na površinu, podigli su oblačiće prašine.

Stilgar je uhvati za ruku i povede natrag u akustični rog koji je stvarao stražnje rubove uzvisine. Pokazao je na kamenu klupu unutar roga. "Časna Majka će sjediti ovdje, ali ti se možeš ovdje odmarati dok ona ne dođe."

"Radije ću stajati", reče Jessica.

Promatrala je kako ljudi prekrivaju uzvisinu odmotavajući tepihe i povremeno pogledavala na gomilu. Sada je špilji bilo najmanje deset tisuća ljudi.

I dalje su dolazili.

Znala je da se vani u pustinji već spuštao crvenkasti sumrak, ali je ovdje u golemoj dvorani špilje vladala vječita polutama, siva golemost ispunjena ljudima koji su došli vidjeti njeno kockanje životom.

U gomili s njene desne strane pojavi se prolaz i ona opazi Paula koji se približavao u pratnji dvojice dječaka. Dječaci su odavali dojam stvorenja koja se razmeću vlastitom važnošću. Držali su ruke na noževima i mrko pogledali na zidove ljudi s obje strane.

“Jamisovi sinovi koji su sada Usulovi”, reče Stilgar. “Ozbiljno su shvatili svoju dužnost pratitelja.” Dopusti si uputiti joj smiješak.

Jessica primijeti njegov napor da joj popravi raspoloženje; bila mu je zahvalna zbog toga, ali nije uspijevala odvojiti misli od opasnosti koja ju je čekala.

Nemam drugog izbora; ovo moram učiniti, pomisli ona. Moramo brzo djelovati želimo li sebi izboriti mjesto među Slobodnjacima.

Paul se popne na uzvišenje, ostavljajući dolje dječake. Zastao je ispred majke, pogledao prema Stilgaru, a zatim ponovno Jessicu. “Što se događa? Mislio sam da sam pozvan na sjednicu savjeta.”

Stilgar podigne ruku, tražeći tišinu, i pokaže lijevo od sebe gdje se u gomili otvorio još jedan prolaz. Chani je dolazila iz tog smjera, a crte njenog vragoljastog lica bile su iskrivljene u bolnu grimasu. Na sebi nije imala pustinjsko odijelo već je nosila skladnu plavu odoru bez rukava. Blizu ramena ne lijevoj ruci bio joj je privezan neki zeleni rubac.

Zelenu u znak žalosti, pomisli Paul.

Bio je to jedan od običaja koje su mu dvojica Jamisovih sinova posredno objasnili, objasnivši mu da oni ne nose zeleno, jer su njega prihvatili kao oca-zaštitnika.

“Jesi li ti Lisan al-Gaib?” pitali su ga. Paul je tada osjetio džihad u njihovim riječima; riješio se ovog neugodnog pitanja postavivši svoje – saznavši pritom da Kalef, stariji od dvojice, ima deset godina i Geofov je sin. Orlop, mlađi, imao je osam godina i bio rođeni Jamisov sin.

Neobičan je bio taj dan proveden s ovom dvojicom mališana koji su bdjeli nad njim, jer je on to zatražio; čuvali su ga od radoznalaca, dajući mu vremena da se pozabavi svojim mislima i proročkim pamćenjima, da smisli način na koji bi spriječio džihad.

Sada se, stojeći pokraj svoje majke na špiljskom uzvišenju i prelazeći pogledom preko gomile, pitao postoji li uopće način da se spriječi razbuktavanje divljih ratničkih strasti ovih fanatičnih legija.

Chani su, dok se približavala uzvišenju, na određenoj udaljenosti slijedile četiri žene koje su u nosiljci nosile još jednu.

Jessica je, ne obazirući se na Chanino približavanje, svu pažnju obratila na ženu u nosiljci: smežuranu, izboranu i zgrčenu staricu u crnoj odori sa zabačenom kapuljačom, koja je otkrivala zategnut čvor sijede kose i vrpčast vrat.

Nosačice oprezno spuste nosiljku na uzvišenje, a Chani pomogne starici ustati.

Dakle, ovo je njihova Časna *Majka*, pomisli Jessica.

Starica se potpuno naslonila na Chani dok je šepajući prilazila Jessici, slična snopu pruća umotanom u crnu odjeću. Zaustavila se ispred Jessice i nekoliko dugih trenutaka piljila u nju prije nego je progovorila promuklim šaptom:

“Dakle, ti si ta žena.” Stara glava se nesigurno zanjiše na tankom vratu. “Šadut Mapes je imala pravo što te je žalila.”

Jessica odgovori hitro, s prijezirom: “Ne treba mi ničije sažaljenje.

“To ćemo vidjeti”, prosikće starica. Okrenula se iznenadujuće hitro i stala nasuprot gledatelja. “Reci im, Stilgare.”

“Zar moram?” upitao je.

“Mi smo ljudi Misra”, reče starica škripavim glasom. “Otkad su naši Suni preci pobjegli s Nilotik al-Ourouba, znamo samo za bježanje i smrt. Mladi moraju živjeti da nam narod ne bi izumro.”

Stilgar duboko udahne i zakorači dva koraka naprijed.

Jessica osjeti kako se muk širi špiljom – sada je već tu bilo oko dvadeset tisuća ljudi koji su šutke stajali, gotovo bez i jednog pokreta. Odjednom se osjeti sitnom, sva puna opreza.

“Noćas moramo napustiti ovaj sieč, u kojem smo tako dugo bili sigurni, i krenuti na jug u pustinju”, reče Stilgar. Njegov glas je grmio preko uzdignutih lica, odjekujući silinom koju mu je davao akustični rog na kraju uzvisine.

Gomila je dalje stajala bez i jednog zvuka.

“Časna Majka mi je rekla da ne može preživjeti još jednu hajru” reče Stilgar. “Ranije smo živjeli bez Časne Majke, ali to nije dobro kad ljudi traže novi dom u ovako teškim vremenima.”

Gomila se odjednom uskomeša, valjajući se u žamoru i strujanjima nemira.

“Da ne bi došlo do toga” reče Stilgar, “naša nova Sajadina, Jessica Čarobnica, pristala je da se obred obavi sada. Dat će sve od sebe da ne ostanemo bez snage koju nam daje Časna Majka.”

Jessica Čarobnica, pomisli Jessica. Primijetila je kako Paul zuri u nju očima punim pitanja, ali su mu usta zanijemjela pod dojmom svih tih neobičnosti oko njih.

Umrem li pri ovom pokušaju, što će biti s njim? upita se Jessica. Ponovno je uhvate crne slutnje.

Chani odvede staru Časnu Majku do kamene klupe u dubini akustičnog roga, a zatim se vrati i stane pokraj Stilgara.

“Da ne bismo izgubili sve ako Jessica Čarobnica ne uspije” reče Stilgar, “Chani, Lietova kći, bit će sada posvećena u Sajadinu.” On zakorakne u stranu.

Iz dubine akustičnog roga do njih doprije staričin glas, poput pojačanog šapta, hrapav i prodoran: “Chani se vratila s hajre – Chani je vidjela vode.”

Iz gomile se začuje žamor odgovora: “Vidjela je vode.”

“Posvećujem Lietovu kćer u Sajadinu” zašušti starica.

“Primljena je”, odazove se gomila.

Paul je jedva čuo obred, jer mu je pažnja još bila zaokupljena onim što je čuo o svojoj majci.

Ako ne uspije?

Okrenuo se i pogledao natrag prema onoj koju su zvali Časna Majka, promatrajući njene osušene, smežurane crte lica, nedokučivu plavu nepokretnost starih očiju. Djelovala je kao da bi je i propuh otpuhnuo, no ipak je postojalo nešto u njoj što je dalo naslutiti da bi mogla ostati netaknuta čak i kad bi se našla na udaru Koriolis oluje. Obavijala ju je ona ista aura moći koje se sjećao iz susreta s Časnom Majkom Gaius Helen Mohiam kad ga je ona podvrgnula užasnom ispitu gom jabbara.

“Ja, Časna Majka Ramallo, čiji glas zbori kao mnoštvo, kažem vam ovo”, reče starica. “Chani je pogodna za Sajadinu.”

“Pogodna je”, odazove se gomila.

Starica kimne, prošaptavši: “Dajem joj srebrna nebesa, zlatnu pustinju i njene blistave stijene, zelena polja koja će tek nastati. Sve to dajem Sajadini Chani. A da ne zaboravi da je sluga sviju nas, nju zapadaju poslovi sluškinje u ovom Obredu Sjemenja. Neka bude po volji Šai-huluda.” Podigne smeđu mršavu ruku, a zatim je spusti.

Osjećajući kako je predstojeći obred već zahvaća i nosi putem bez povratka, Jessica pogleda Paulovo lice na kome je stajao upitan izraz, a onda se pripremi za obred.

“Neka majstori vode pristupe”, reče Chani glasom u kojem se jedva osjećala nesigurnost njenih mladih godina.

Jessica odjednom osjeti da se nalazi u žarištu opasnosti, naslućujući njenu nazočnost u pomnom motrenju gomile, u tišini.

Skupina ljudi prokrci sebi put duž krivudavog prolaza kroz ljude. Pojavili su se u dnu špilje i dolazili u parovima. Svaki par je nosio po jednu kožnu mješinu veličine dvije ljudske glave. Mješine su se teško njihale.

Dvojica prvih polože teret pokraj Chaninih nogu na stjenovitoj uzvisini i povuku se.

Jessica pogleda mješinu, a zatim ljude. Kapuljače su im bile zabačene, otkrivajući dugačku kosu uvijenu i pričvršćenu na potiljku. Tamne duplje njihovih očiju bez straha se zagledaju u nju.

Težak miris cimeta dizao se iz vreće i lebdio oko Jessice. Začin? upita se ona.

“Ima li vode?” upita Chani.

Majstor vode, čovjek s purpurnim ožiljkom na korijenu nosa, potvrdi kimanjem glave: “Ima vode, Sajadina. Ali ne možemo je piti.”

“Ima li sjemenki?” upita Chani.

“Ima sjemenki”, reče čovjek.

Chani klekne i položi ruke na vreću koja je podrhtavala. “Neka su blagoslovljeni i voda i sjeme.”

Bilo je nečeg prisnog u ovom obredu i Jessica ponovno pogleda Časnu Majku Ramallo. Starica se šćućurila na sjedalu zatvorenih očiju kao da spava.

“Sajadina Jessica”, zovne je Chani.

Jessica se okrene i sretne djevojčin pogled.

“Jesi li kušala blagoslovljenu vodu?” upita je Chani.

Još prije nego je Jessica stigla odgovoriti, Chani nastavi: “Nisi mogla kušati blagoslovljenu vodu. Dolaziš iz jednog drugog svijeta i nemaš tu povlasticu.”

Gomilom prođe uzdah i začuje se šuštanje odora, od čega Jessicu prođu žmarci.

“Žetva je bila bogata, a Tvorac uništen”, reče Chani. Započne odmotavati spiralnu odvodnu cijev na vrhu mješine.

Jessica osjeti kako oko nje raste opasnost. Primijetila je da je Paul obuzet misterijem obreda i da njegove oči vide samo Chani.

Je li on već proživio ovaj trenutak u vremenu?, upita se Jessica. Dodirne rukom trbuh, misleći na još nerođenu kćer koja se razvijala tamo. ***Imam li prava dovoditi u opasnost život nas dvije?***

Chani joj pruži kraj odvodne cijevi i reče: “Ovdje se nalazi Voda Života, voda više od vode – Kan, voda koja oslobađa dušu. Ako si ti Časna Majka, ona će ti otvoriti svemir. Neka Šai-hulud presudi.”

Jessica se lomila između dužnosti prema nerođenoj kćerki i dužnosti prema Paulu. Zbog njega je, znala je to, morala uzeti cijev i ispiti tekućinu iz vreće, ali, u trenutku kad se sagnula to učiniti, sva njena osjetila zazvone na uzbunu.

Sadržaj mješine imao je gorak miris, sličan mirisu mnogih njoj dobro poznatih otrova, ali i različit od njih.

“Sada to moraš ispiti” reče Chani.

Više nema povratka, pomisli Jessica. Ništa u čitavoj njenoj benegeseritskoj obuci nije joj ukazivalo na izlaz.

Što li je to? upita se ona. *Neka tekućina? Droga?*

Nagnula se nad cijev i osjetila miris cimeta, sjetivši se odjednom pijanstva Duncana Idahoa. Začinska tekućina?, upita se. Zgrabila je ustima kraj cijevi i povukla mali gutljaj. Osjetila je okus začina, blagu ljutost na jeziku.

Chani zatim pritisne mješinu i snažan mlaz šikne Jessici u grlo. Prije nego je stigla bilo što učiniti, tekućina joj je već bila u utrobi. Sada je još jedino mogla pokušati sačuvati mirnoću i dostojanstvo.

“Prihvatiti malu smrt ponekad je gore od same smrti”, reče Chani. U očekivanju, zurila je u Jessicu.

Jessica joj odgovori pogledom, još držeći cijev u ustima. Okus tekućine osjećala je na nepcu, u nosu, na obrazima, u očima... sada je bio sladak.

Osvježavajući.

Chani još jednom istisne tekućinu u Jessicina usta.

Slastan.

Jessica je proučavala Chanino lice, njene vragoljaste crte, prepoznajući u njima sličnost s Liet-Kynesom, nasljednost koju vrijeme još nije sasvim oblikovalo.

Dali su mi drogu, pomisli ona.

Ali ovo se razlikovala od bilo koje druge njoj poznate droge, a kroz benegeseritsku obuku okusila je mnoge.

Chanin obris postajao je sve jasniji, kao da se ocrtava prema jakoj svjetlosti.

Droga.

Tišina se uskovitlala oko Jessice. Svaki djelić njenog tijela prihvatio je činjenicu da mi se nešto duboko događa. Učinilo joj se da je postala sićušno zrno svjesne prašine, manje od bilo koje subatomske

čestice, a ipak sposobno se kretati i zapažati svijet oko sebe. Kao iznenadno otkriće, zastori se razmaknu i ona postane svjesna psihokinetičkog širenja svoga bića. Bila je zrnce pijeska, ali i nije.

Špilja je još bila tu... kao i ljudi. Opažala ih je. Paul, Chani, Stilgar, Časna Majka Ramallo.

Časna Majka!

U školi su kružili glasovi da neke nisu preživjele obred provođenja u Časnu Majku. Droga ih je ubijala.

Jessica se usredotoči na Časnu Majku Ramallo i postane svjesna da se sve ovo događalo u jednom zamrznutom djeliću vremena... zaustavljenom samo za nju.

Zastoje vrijeme stalo?, upita se. Gledala je zamrznute izraze lica oko sebe, primijetivši zrnce prašine koje je lebdjelo iznad Chanine glave.

Čekati.

U tom trenutku joj stigne odgovor sličan eksploziji u svijesti. Njeno osobno vrijeme je stalo da bi joj spasilo život.

Usredotočila se na psihokinetičko širenje svoga bića, zagledala se u vlastitu unutrašnjost i odmah se suočila sa staničnom jezgrom, s bunarom tame koji ju je prestrašio.

To je mjesto u koje ne možemo zavirivati, pomisli ona. ***To je ono što Časne Majke spominju s takvom odbojnošću, a što samo Kwisatz Haderach može promatrati.***

Shvativši ovo, donekle joj se vratilo samopouzdanje i ponovno se usudila usredotočiti na psihokinetičko širenje, postajući i sama zrnce prašine koje je unutar nje tragalo za opasnostima.

Otkrila ju je u drogi koju je progutala.

U njoj je droga bila vrtlog čestica koje su plesale i to tako brzo da ih čak ni zaustavljanje vremena nije uspijevalo smiriti. Plešuće čestice. Počela je raspoznavati poznate građe, veze atoma: ovdje atom ugljika, tamo lanac sličan propeleru... molekula glukoze. Našla se pred čitavim nizom molekula, prepoznala je protein... građu metil-proteina.

Ah-h-h!

Bio je to unutrašnji bezglasni mentalni uzdah i tada shvati prirodu otrova.

Skliznula je u njega svojom psihokinetičkom sondom; otkvačila je česticu kisika, vezala ugljik, ponovno uspostavila vezu s atomom kisika... vodika.

Ova promjena se širila... sve brže, dok se površina katalitičke reakcije otvarala za nove spojeve.

Zaustavljenost vremena nestane i ona osjeti kretnje. Cijev iz mješine priljubi se na njene usne blago skupljajući kapi vlage.

Chani uzima katalizator iz moga tijela za pretvorbu otrova iz mješine, pomisli Jessica. **Zašto?**

Netko joj je pomogao sjesti. Vidjela je kako su dopratili Časnu Majku Ramallo do nje, do dijela uzvisine pokrivenog tepihom. Suhonjava ruka dotakne joj vrat.

A onda joj se jedna druga psihokinesetička čestica probije u svijest! Jessica je pokuša potisnuti, ali čestica je napredovala u njoj... bliže... sve bliže.

Dodirnuše se!

Bilo je to zadnje, najpotpunije i konačno sjedinjavanje dviju bića, dvije osobe spojene u jednu. To više nije bila telepatija, već uzajamna svijest.

Sa starom Časnom Majkom!

Ali, Jessica shvati da Časna Majka nije mislila o sebi kao o starici. Unutar tih dviju svijesti, smiješanih zajedno, pojavi se jedna slika: djevojka vesela i razigrana duha.

Unutar zajedničke svijesti, djevojka reče: “Da, takva sam.”

Jessica je mogla samo prihvatiti te riječi, ne i odgovoriti na njih. “Uskoro ćeš imati sve, Jessica”, reče unutrašnja slika.

Halucinacija, pomisli Jessica.

“Znaš da to nije točno”, nastavi slika. “Sada moramo požuriti. Ne bori se protiv mene. Nemamo mnogo vremena. Mi...” Nastane duža stanka, a onda: “Zašto nam nisi rekla za trudnoću?”

Jessica nekako uspije u sebi odgovoriti: “Zašto?”

“Ovo vas obje mijenja! Sveta Majko, što smo učinile?”

Jessica osjeti prisilnu promjenu u uzajamnoj svijesti, a zatim opazi nazočnost treće čestice s unutrašnjim okom. Divlje je poskakivala, kružeći. Zračila je čisti strah.

“Moraš biti jaka”, reče slika Časne Majke. “Sretna si što nosiš baš kćer. Ovo bi ubilo muški plod. Sada, oprezno... polagano... dodirni svoju kćer. Budi svoja kćer. Upij strah... stišaj se... iskoristi svoju hrabrost i svoju snagu... polagano sada... polagano...”

Uskovitlana čestica se približila i Jessica se napne dodirnuti je.

Strah je zaprijetio da će je svladati. Oduprla mu se jedinim sredstvom koje je poznavala: Neću se bojati. **Strah je ubojica razuma...**

Molitva joj donese prividan mir. Čestica se umirila nasuprot nje.

Riječi neće pomoći, pomisli Jessica.

Spustila se na ravninu emocionalnog reagiranja i počela zračiti ljubav, utjehu, toplu zaštitničku smirenost.

Strah se povukao.

Još jednom se nametnula nazočnost Časne Majke, ali sada je došlo do utrostručavanja uzajamne svijesti... dvije su bile aktivne, a treća, nepomična, mirno je upijala.

“Vrijeme me sputava”, reče Časna Majka, “a imam ti mnogo toga za dati. I ne znam hoće li tvoja kćer moći to sve primiti i pritom očuvati svoje mentalno zdravlje. Ali tako mora biti: potrebe plemena su iznad svake druge stvari.”

“Što?”

“Šuti i prihvaćaj!”

U Jessicinoj svijesti započelo se odmotavati nagomilano iskustvo. Sličilo je to traci sublimacijskog projektora u školi Bene Gesserita... ali se ova odmotavala brže... munjevito brzo.

A ipak... pregledno.

Odmah je prepoznavala svaki doživljaj: bio je tu neki ljubavnik – muževan, bradat, tamnih slobodnjačkih očiju – i Jessica u jednom trenu osjeti kroz sjećanje Časne Majke njegovu snagu i nježnost, kao i čitav njegov život.

Nije imala vremena za razmišljanje kakvog će utjecaja sve ovo imati na kćer u njenoj utrobi; imala ga je tek toliko za primanje i pamćenje. Iskustva su se slijevala u Jessicu: rođenje, život, smrt, važne i nevažne stvari, izlijevanje pojedinačno doživljenog vremena...

Zašto joj se obrušavanje pijeska s vrha stijene urezalo u pamćenje, upita se Jessica.

Prerano je postala svjesna onoga što se događalo: starica je umirala i umirući je pretakala svoja iskustva u Jessicinu svijest, kao što se voda lijeva u šalicu. Dok je Jessica to promatrala, treća čestica utone natrag u svoju još nerođenu svijest. U umiranju-začeću, stara Časna Majka ostavi svoj život u Jessicinom sjećanju kroz nerazgovjetni hropac.

“Dugo sam te čekala”, prošapće. “Evo ti moj život.”

I bio je, ućahuren, svaki njegov djelić.

Čak i trenutak smrti.

Ja sam sada Časna Majka, shvati Jessica.

I tog trenutka shvati da je stvarno stekla upravo onaj status koji se označava kao benegeseritska Časna Majka. Otrovnost droga ju je preobrazila.

To nije bilo baš onako kako su to obavljali u školi Bene Gesserita, znala je. Nitko je nikada nije uveo u te tajne, ali znala je.

No, ishod je bio isti.

Jessica osjeti kćer-česticu kako još dotiče njenu unutrašnju svijest, ispituje je bez odgovora.

Strašan osjećaj usamljenosti prostruji Jessicom čim je shvatila što joj se dogodilo. Ugledala je vlastiti život kao usporeno ustrojstvo, dok su se oko nje drugi životi sve brže kretali, pa je plešuća međuigra postala jasnija.

Osjećanje čestice-svijesti lagano je slabilo, jačina se smanjivala kako joj se tijelo oslobađalo djelovanja droge, ali još je osjećala nazočnost druge čestice, dodirujući je s osjećajem krivnje što je dopustila da joj se sve to dogodi.

Učinila sam to, sirota moja mala, neoblikovana kćeri. Dovala sam te u ovaj svemir i izložila tvoju svijest svim njegovim raznolikostima bez ikakve obrane.

Slabašan tračak ljubavi-utjehe, nešto kao preslika onog što je izrazila, stigne od druge čestice.

Prije nego je Jessica mogla odgovoriti, osjetila je nazočnost adaba, opsesivnog sjećanja. Morala je nešto učiniti. Tragala je za rješenjem, pipajući, shvativši da je još omamljena zadnjim tragovima promijenjene droge koja joj je prožimala osjetila.

Mogla bih to izmijeniti, pomisli. Mogla bih odbaciti djelovanje droge i učiniti je neškodljivom. Ali, osjetila je da bi to bilo pogrešno.

Sudjelujem u obredu sjedinjavanja.

Tada spozna što mora činiti.

Jessica otvori oči i pokaže na mješinu s vodom koju je Chani držala iznad nje.

“Blagoslov je tu”, reče Jessica. “Pomiješajte vode, dopustite da se promjena proširi i neka blagoslov prime svi ljudi.”

Neka katalizator obavi svoj posao, pomisli ona. ***Neka ga narod pije i neka svatko na trenutak doživi vrhunsku svijest*** o drugima.

Droga više nije opasna... sada kad ju je Časna Majka preradila.

Opsesivno sjećanje je još djelovalo na nju, namećući se. Shvatila je da još nešto mora učiniti, ali droga joj je sputavala koncentraciju .

Ah-h-h-h-h... stara Časna Majka.

“Spojila sam se s Časnom Majkom Ramallo” reče Jessica. “Nje više nema, ali ipak je tu. Neka se obredom oda počast njenoj uspomeni.”

Gdje li sam samo naučila ove riječi?, upita se Jessica.

A onda shvati da su potekle iz jednog drugog sjećanja, iz života koji joj je bio pridodan i koji je sada bio dio nje same. Ipak, čini joj se da nešto nedostaje tom daru.

Neka samo orgijaju, reče drugo sjećanje u njoj. “Život im pruža tako malo zadovoljstva. Da, tebi i meni treba još nešto vremena za upoznavanje prije nego se izgubim i iscurim kroz tvoja sjećanja. Već se osjećam vezana za tvoje pojedine dijelove. Ah-h-h, svijest ti je puna zanimljivih stvari. Ima bezbroj stvari o kojima nikada nisam ni sanjala.”

I svijest-sjećanje, začahurena u njoj, otvori se Jessici, otvarajući joj pogleda niz široki hodnik prema Časnim Majkama unutar drugih Časnih Majki unutar drugih Časnih Majki – i tako unedogled...

Jessica se trgne preplašena mislju da će se izgubiti u oceanu vlastitog bića. Hodnik je još bio tu, otkrivajući Jessici da je slobodnjačka kultura bila mnogo starija nego je to ona mogla i pomisliti.

Bilo je Slobodnjaka na Poritrinu, vidjela je ljude koji su omekšali živeći na planetu pogodnom za život, laki plijen carskih napada u potrazi za žrtvama potrebnim za osnivanje ljudskih kolonija na Bela Tegeuse i Salusi Secundus.

Oh, cviljenje je Jessica osjetila u *tom* rastanku.

Iz dubine hodnika vikne neki glas-slika: “Zabranili su nam Hadž!”

Kroz unutrašnji hodnik Jessica ugleda bijedne kolibe robova na Bela Tegeusi, kao i način na koji su birani ljudi za naseljavanje Rossaka i Harmonthepa. Prizori nevjerojatnih zvjerstava otvarali su se pred njom kao latice nekog strašnog cvijeta. Sada je jasno razabirala nit prošlosti prenošenu sa Sajadine na Sajadinu – u početku usmeno, skrivenu u pješćanim pjesmama, a zatim prečišćenu kroz njihove vlastite Časne Majke, zahvaljujući otkriću droge na Rossaku... i konačno dovedenu do tanahne snage na Arrakis u otkriću Vode Života.

Tamo daleko u unutrašnjosti hodnika, jedan drugi glas vikne: “Nikada ne treba oprostiti! Nikada zaboraviti!”

Ali, Jessicina pažnja bila je usredotočena na otkriće Vode Života, budući da je opazila njen izvor: tekućina koju izlučuje pješćani crv, tvorac na izdisaju. I, kad je u svom novom sjećanju ugledala kako ga ubijaju, zadrži uzdah.

Stvorenje je utopljeno!

“Majko, jesi li dobro?”

Bio je to Paulov glas i Jessica se napregnula izaći iz svoje unutrašnje svijesti i pogledati ga, svjesna svojih obveza prema njemu, ali ljuta zbog njegove nazočnosti.

Ja sam poput osobe čije su ruke nepokretne, bez osjećaja od prvog trenutka svijesti – sve dok im jednog dana nije nametnuta sposobnost osjećaja.

Misao ostane visjeti u njenom umu poput sveobuhvatne svijesti.

I ja kažem: “Pogledajte? Imam ruke!” Ali ljudi oko mene kažu: Što su to ruke?

“Je li ti dobro?” ponovi Paul.

“Da.”

“Mogu li i ja piti?” On pokaže na mješinu u Chaninim rukama. “Žele da popijem.”

Ona uoči skriveni smisao njegovih riječi: shvatila je da je otkrio otrov u prvobitnoj nepromijenjenoj supstanci i da je bio zabrinut za nju. Tog trenutka se upita koje su uopće granice Paulovog predviđanja. Njegovo pitanje joj je mnogo otkrilo.

“Možeš piti”, reče ona. “Promijenjeno je.” Zatim pogleda Stilgara, koji ju je promatrao tamnim očima.

“Sada znamo da nisi lažna”, reče on.

I ovdje je osjetila skriveni značaj, ali joj je omamljenost od droge još zamračivala osjetila. Kako je bila topla i ublažujuća. Dobro je što su joj Slobodnjaci omogućili ovakvo društvo.

Paul shvati da droga zavladava njegovom majkom.

On pretraži svoje sjećanje – nepromjenjivu prošlost, valove mogućih budućnosti. Bilo je to poput detaljnog ispitivanja kroz zarobljene trenutke vremena koji su razgrađivali leću unutrašnjeg oka. Teško je bilo shvatiti djeliće kad se otrgnu iz tog toka.

Droga... mogao je prikupiti znanje o njoj i shvatiti kakav utjecaj ima na njegovu majku, ali to je bilo znanje bez svog prirodnog ritma i sustava uzajamnih utjecaja.

Odjednom spozna da je jedno bilo vidjeti prošlost u sadašnjosti, ali pravi test predviđanja bilo je viđenje prošlosti u budućnosti.

Sve je još bilo drukčije nego je izgledalo.

“Ispij” reče Chani, gurnuvši mu cijev vodne mješine pod nos.

Paul se uspravi, zagledavši se u Chani. U zraku je osjećao uzbuđenje svetkovine. Znao je što će mu se dogoditi ako ispije ovaj začim s kvintesencijom tvari koja ga je izmijenila. Vratio bi se viziji čistog vremena, vremena koje je postalo prostor. Droga bi ga odnijela do vrtoglavih visina i natjerala ga da shvati.

Stojeći iza Chani, Stilgar reče: “Ispij to, momče. Uspravaš obred.”

Paul oslušne buku gomile, začuvši srditost u njihovim glasovima... “Lisan al-Gaib”, govorili su. “Muad’Dib!” On spusti pogled na majku. Izgledala je kao da je sjedeći mirno zaspala; disanje joj je bilo duboko i pravilno. U njegovu svijest uroni rečenica iz budućnosti koja je predstavljala njegovu usamljenu prošlost: *Ona spava u Vodama Života.*

Chani ga povuče za rukav.

Paul stavi u usta kraj cijevi, začuvši uzvike ljudi oko sebe. Trenutak zatim osjeti kako mu se tekućina slijeva niz grlo kad Chani pritisne, mješinu pa ga na trenutak uhvati vrtoglavica od toga. Chani odmakne cijev i preda mješinu rukama koje su posezale za njom s poda špilje. Paulova pažnja se vrati na njenu ruku i zelenu traku bola.

Kada se uspravila, Chani opazi smjer njegovog pogleda i reče: “Mogu ga oplakati čak i u sreći voda. To bi bilo nešto što nam je on podario.” Ona stavi svoju ruku u njegovu, povevši ga duž povišenja. “Imamo nešto zajedničko, Usule: naše očeve su pobili Harkonneni.”

Paul pođe s njom. Imao je osjećaj da mu je glava bila odvojena od tijela, a zatim ponovno pripojena pomoću čudnih veza. Noge su mu bile udaljene i mlitave.

Ušli su u uski bočni prolaz čiji su zidovi bili slabo osvijetljeni sjajnim kuglama. Paul osjeti u sebi početak djelovanja droge na njen jedinstven način, otvarajući vrijeme poput cvjetne laticice. Morao se osloniti na Chani kad su zaokrenuli u sljedeći sjenoviti tunel. Mješavina oštine i mekoće koju je osjetio ispod njene odore uzburka mu krv. Taj osjećaj se prepleo s djelovanjem droge, povijajući budućnost i prošlost u sadašnjost, ostavljajući mu najtanju moguću marginu trostrukog žarišta.

“Poznajem te, Chani”, prošapće. “Sjedili smo na proširenju iznad pijeska dok sam umirivao tvoje strahove. Milovali smo se u tami sieča. Mi smo...” Odjednom osjeti da gubi žarište, pokuša zatresti glavom i posrne.

Chani ga pridrži i uvede kroz gusti zastor u žutu toplinu privatne odaje... niski stolovi, jastuci, slamarice za spavanje ispod narančastog pokrivača.

Paul postane svjestan da su se zaustavili, da Chani stoji ispred njega i da se u njenim očima zrcali tihi užas.

“Moraš mi reći”, prošapće ona.

“Ti si Sihaja”, reče on, “pustinjsko proljeće.”

“Kad pleme dijeli Vodu”, reče ona, “onda smo zajedno – svi, koliko god nas ima. Mi... dijelimo. Mogu... osjetiti ostale sa mnom, ali bojim se dijeliti s tobom”

“Zašto?”

On pokuša stvoriti žarište na njoj, ali prošlost i budućnost pretapali su se u sadašnjosti zamućujući njenu sliku. Vidio ju je na bezbroj načina, položaja, držanja.

“Ima nešto zastrašujuće u tebi”, reče ona. “Kad sam te odvela od ostalih... učinila sam to zato jer sam osjetila što oni žele. Ti... djeluješ na ljude. Ti... nas nagoniš da vidimo stvari!”

On s naporom uspije progovoriti razgovijetno: “Što ti vidiš?”

Ona pogleda prema njegovim rukama. “Vidim dijete... u svojim rukama. To je naše dijete, tvoje i moje.” Stavi ruku na usta. “Kako mogu znati svaku sitnicu o tebi?”

Pomalo su nadareni, proleti mu kroz *svijest*. ***Ali potiskuju to, jer ih užasava.***

U trenutku bistrine, primijeti da Chani drhti.

“Što to želiš reći?” upita on.

“Usule”, prošapće ona još drhteći.

“Ne možeš se vratiti u budućnost”, reče joj on.

Duboko sažaljenje prema njoj prođe mu cijelim bićem. Privuče je do sebe i pomiluje po glavi. “Chani, Chani, ne boj se.”

“Usule, pomogni mi”, uzvikne ona.

U trenutku kad je to rekla, djelovanje droge dostigne vrhunac: svi zastori konačno su bili zbačeni i pred njim se ukazala daleka, siva uskipjelost budućnosti.

“Tako si tih”, reče Chani.

Počivao je čvrsto u svijesti, gledajući vrijeme kako se širi svojom čudnom dimenzijom, nježno uravnoteženo, ali i uskipjelo, usko, ali i prostrano poput mreže koja skuplja nebrojene svjetove i sile, razapeta žica kojom je morao hodati, udaljene krajnosti između kojih je morao balansirati.

S jedne strane vidio je Carstvo, jednog Harkonnena po imenu Feyd-Rautha, koji je bljeskao prema njemu poput pogubne oštrice, Sardaukare koji izviru s matičnog planeta sijući smrt po Arrakis, Ceh koji kuje spletke i zavjere, Bene Gesserit s njegovim programima selektivnog uzgoja. Stajali su zbijeni poput olujnih oblaka na njegovom obzoru kamo su ih potisnuli baš ti Slobodnjaci i njihov Muad'Dib, usnuli slobodnjački div, spreman otisnuti se na svoj divlji sveti rat diljem svemira.

Paul je osjećao da se nalazi u središtu svega toga, u stožeru okretanja cijele te strukture; zajedno s Chani hodao je tanušnom žicom mira optočenom srećom. Vidio je žicu kako se pruža ispred njega,

vrijeme razmjernog spokoja u nekom skrovitom sieču, trenutak mira između razdoblja neprijateljstva.

“Nema nijednog drugog mjesta mira”, reče.

“Usule, ti plačeš”, promrmlja Chani. “Usule, snago moja, daruješ li to vodu mrtvima? Čijim mrtvima?”

“Onima koji još nisu mrtvi”, odgovori on.

“Dopusti im onda vrijeme za život”, reče ona.

Shvatio je kroz maglu droge koliko je u pravu i snažno je prigrlio uza sebe. “Sihaja!” reče.

Ona mu pomiluje obraz. “Više se ne bojim, Usule. Pogledaj me. Kad me tako prigrliš uz sebe, vidim sve što i ti vidiš.”

“Što vidiš?” upita on.

“Vidim nas dvoje kako pružamo ljubav jedno drugome u trenucima spokoja između oluja. To je jedino dobro i ispravno.”

Droga ga ponovno svlada i on pomisli: Toliko si mi puta pružila utjehu i zaborav. Ponovno ga zahvati hiper-osvijetljenost novog doživljaja vremena i on osjeti kako mu budućnost postaje sjećanje – nježna nedostojanstvenost fizičke ljubavi, dijeljenje zajedničkog bića, mekoća, blagost i nasilje.

“Ti si snažna, Chani”, promrmlja on. “Ostani uz mene.”

“Uvijek” odgovori ona i poljubi ga u obraz.

Treći dio

PROROK

1.

Nijedna žena, nijedan muškarac, nijedno dijete nikada nisu bili posebno bliski s mojim ocem. Najbliže prijateljstvo s Carem Padišahom uspostavio je grof Hasimir Fenring, njegov prijatelj iz djetinjstva. Veličina prijateljstva grofa Fenringa može se prvenstveno vidjeti u jednoj pozitivnoj stvari: stišao je sumnje Landsraada koje su se javile nakon arakiške afere. Majka mi je rekla da ga je podmićivanje stajalo više od milijarde solarisa u začinu, a bilo je i drugih darova: robinja, carskih počasti i činova. Drugi važan dokaz grofovog prijateljstva bio je negativan: odbio je ubiti jednog čovjeka, iako je bio u prigodi za to i iako mu je moj otac to naredio. Odmah ću ispričati kako je do toga došlo.

‘Grof Fenring: kratka biografija’ princeze Irulan

Barun Vladimir Harkonnen izletio je iz svojih privatnih odaja i bijesno pojurio niz hodnik, sijekući snopove kasne poslijepodnevne svjetlosti koja se slijevala s visokih prozora. Poskakivao je i uvijao se divljim pokretima u svojim suspensorima.

Protutnjao je pokraj privatne kuhinje, biblioteke, male sobe za primanje i ušao u služinsko predvorje gdje se već naslućivalo vrijeme za večernji odmor.

Natporučnik straže Iakin Nefud sjedio je na kauču nasuprot predvorja, ukočenog i tupog izraza na pljosnatom licu kojeg je izazvala semuta; okruživalo ga je jezivo cviljenje semuta glazbe. Oko njega su sjedile ulizice spremne provesti svaku njegovu naredbu.

“Nefud!” zabruna barun.

Ljudi se ushodaše.

Nefud ustane staloženog izraza lica, što je bila posljedica uzimanja droge, ali također blijedog, što je govorilo o njegovom strahu. Semuta glazba prestane.

“Gospodaru barune”, reče Nefud. Samo zbog droge glas mu nije zadrhtao.

Barun preleti pogledom po okolnim licima, primijetivši njihov luđački miran izgled. Zatim ponovno pogleda Nefuda i progovori blagim glasom:

“Kako dugo si već natporučnik moje straže, Nefud?”

Nefud proguta slinu. “Od Arrakisa, gospodaru. Gotovo dvije godine.”

“A jesi li uvijek nadzirao opasnosti koje su me mogle pogoditi?”

“To mi je bila jedina želja, gospodaru.”

“Gdje je onda Feyd-Rautha?” zagrmi barun.

Nefud ustukne. “Gospodaru?”

“Ti ne vjeruješ da od Feyd-Rautha prijeti opasnost?” glas mu je ponovno bio blag.

Nefud ovlaži usne. Iz očiju mu gotovo nestane tupost izazvana semutom. “Feyd-Rautha je u robovskim odajama, gospodaru.”

“Opet sa ženama, ha?” barun zadržće od napora, suzbijajući gnjev.

“Sir, može biti da on...”

„Tišina!“

Barun uđe još jedan korak u predvorje primijetivši kako se ostali povlače ostavljajući prazan prostor oko Nefuda, što je trebalo značiti da ne žele preuzeti na sebe dio barunovog gnjeva.

“Nisam li ti zapovjedio da u svako doba moraš znaš gdje se na-barun nalazi?” upita barun. Primakne se još jedan korak. “Nisam li ti rekao da uvijek trebaš točno znati što na-barun govori i kome?” Još jedan korak. “Nisam li ti naredio da me obavijestiš svaki put kad ode u odaje za robinje?”

Nefud proguta još jednom slinu. Po čelu mu izbiju graške znoja. Brunov glas je i dalje bio ujednačen, gotovo bez naglašavanja: “Zar ti sve to nisam rekao?”

Nefud kimne potvrdno.

“Zar ti također nisam zapovjedio da provjeriš sve sluge dječake koje mi šalju i zar nisi trebao sve to učiniti sam... *osobno*?”

Nefud ponovno kimne.

“Nisi li možda slučajno previdio ranicu na bedru momka kojeg su mi večeras poslali?” upita barun. “Možda ti...”

“Ujače.”

Barun se okrene i ugleda Feyd-Rautha koji je stajao na vratima. Nazočnost nećaka ovdje i sada – izraz žurbe koju mladić nije mogao sasvim sakriti – mnogo je toga otkrivalo. Feyd-Rautha je imao vlastiti sustav uhođenja uperen protiv baruna.

“U mojim odajama se nalazi tijelo koje se mora ukloniti”, reče barun, držeći ruku i dalje na projektilnom oružju ispod odore, sretan što ima najbolji štitnik.

Feyd-Rautha pogleda dva stražara pokraj desnog zida i kimne glavom. Obojica se odvoje, pojure kroz vrata, a onda niz hodnik prema barunovim odajama.

Ta dvojica, eh? pomisli barun. *Da, ovo mlado čudovište mora još mnogo toga naučiti o tome kako se kuje zavjera!*

“Vjerujem da si u odjelu za robove stvari ostavio u redu, Feyd”, reče barun.

“Igrao sam keops s nadzornikom robova”, odgovori Feyd-Rautha, pomislivši pritom: Što nije bilo u redu? Momak kojeg smo poslali ujaku očigledno je ubijen. Ali, on je bio kao stvoren za posao. Čak ni Hawat ne bi bolje izabrao. Momak je bio odličan!

“Igrao si piramidni šah”, reče barun. “Kako lijepo! Jesi li pobijedio?”

“Ja... ah, da, ujače.” Feyd-Rautha se trudio prikriti uznemirenost. Barun pucne prstima. “Nefud, želiš li ponovno zadobiti moju milost?”

“Gospodaru, što sam učinio?” drhtavim glasom upita Nefud.

“To sada nije važno”, reče barun. “Feyd je pobijedio nadzornika robova u keopsu. Jesi li to čuo?”

“Da... sir.”

“Želim da s trojicom ljudi odeš do nadzornika robova”, reče barun. “Ubij ga garotom. Kad završiš, donesi mi truplo da vidim jesi li dobro obavio posao. U našoj službi ne smije biti loših igrača šaha.”

Feyd-Rautha probljedi i nesvjesno korakne naprijed. “Ali, ujače, ja...”

“Kasnije, Feyd”, reče barun i odmahne rukom. “Kasnije.”

Dva stražara koja su otišla u barunove odaje po slugino truplo posrćući prodoše pokraj vrata predvorja s teretom koji je mlitavo visio između njih, a ruke mu se vukle po podu. Barun ih je promatrao sve dok nisu nestali iz vidnog polja.

Nefud priđe barunu. “Želite li da odmah ubijem nadzornika robova, gospodaru?”

“Odmah”, reče barun. “A kad završiš, dodaj svojoj listi i ovu dvojicu koji su upravo prošli. Ne sviđa mi se način na koji su nosili truplo. Takve stvari treba dobro raditi. I njihova trupla želim vidjeti.”

Nefud započne: “Postoji li nešto što sam...”

“Učini kao što ti je gospodar zapovjedio”, reče Feyd-Rautha, pomislivši pritom: Jedino čemu se sada mogu još nadati jest spašavanje vlastite kože.

Odlično! pomisli barun. *Još zna otpisati svoje gubitke.* Barun se osmijehne u sebi pomislivši: Također zna kako će mi ugoditi, a i vješt je kad treba izbjeći navalu moga bijesa. Zna da ga moram poštediti.

Tko bi osim njega mogao preuzeti kraljevstvo koje ću jednoga dana morati ostaviti. Nemam nikoga toliko sposobnog. Ali, mora još učiti! A dok on uči, ja se moram pričuvati.

Nefud dade ljudima znak da krene za njim i odvede ih iz prostorije.

“Hoćeš li me otpratiti do mojih odaja, Feyd”, upita barun.

“Na vašu zapovijed” reče Feyd-Rautha. Nakloni se, pomislivši: Uhvaćen sam.

“Poslije tebe”, reče barun napadno uljudnim glasom i pokaže prema vratima.

Feyd-Rautha je samo jednim kratkim trenutkom oklijevanja pokazao strah. *Jesam li sasvim gotov?* upita se. Hoće li mi zariti otrovnu oštricu u leđa... polagano kroz štitnik? Ima li možda nekog drugog nasljednika?

Neka osjeti ovaj trenutak užasa, pomisli barun hodajući iza svog nećaka. *Naslijedit će me, ali kad ja to odlučim. Ne želim da uništi ono što sam stvorio!*

Feyd-Rautha je nastojao hodati mirno i ne prebrzo.

Osjećao je ježenje kože na vratu kao da mu se samo tijelo pitalo kad će stići udarac. Mišići su mu se izmjenično grčili i opuštali.

“Jesi li čuo najnoviju vijest s Arrakisa?” upita barun.

“Ne, ujače.”

Feyd-Rautha se prisili da se ne osvrne. Zakrenuo je nadalje niz hodnik čim su izašli iz krila za poslugu.

“Slobodnjaci imaju novog proroka ili nekakvog vjerskog vođu”, reče barun. “Zovu ga Muad’Dib. Stvarno smiješno. To znači ‘miš’. Rekao sam Rabbanu da im dopusti njihovu vjeru. To će ih zabaviti.”

“Vrlo zanimljivo, ujače”, reče Feyd-Rautha. Skrene u privatni hodnik koji je vodio u ujakove odaje, zapitavši se: *Zašto li govori o vjeri? Nije li to neka lukava opaska na moj račun?*

“Da, baš tako”, reče barun.

Ušli su u barunove odaje i prošli kroz salon za prijam do spavaće sobe. Tamo naiđu na upadljive znakove borbe – pomaknuta

suspenzorska svjetiljka, jastuk s kreveta na podu, film za umirenje razmotan preko uzglavlja.

“Bio je to pametan plan”, reče barun. Prilagodi tjelesni štitnik na maksimum, zastane i pogleda nećaka. “Ali ne dovoljno pametan. Reci mi, Feyd, zašto me nisi sam ubio? Imao si dovoljno prigoda za to.”

Feyd-Rautha pronade suspenzorski stolac i spusti se u njega, iako mu to nije bilo ponuđeno.

Sada moram biti hrabar, pomisli.

“Učili ste me da mi ruke moraju ostati čiste”, reče.

“Ah, da”, reče barun. “Kad se suočiš s Carem, moraš mu moći mirne duše reći da stvarno nisi počinio to djelo. Čarobnica pokraj Cara čut će tvoje riječi i znat će govoriš li istinu ili ne. Da. Upozorio sam te na to.”

“Zašto nikada niste kupili jednu Bene Gesserit, ujače?” upita Feyd-Rautha. “S Istinozborkom uz sebe...”

“Ti znaš moj ukus!” obrecne se barun.

Feyd-Rautha pogleda ujaka pa reče: “Pa ipak, bilo bi korisno imati jednu za...”

“Ne vjerujem im!” promrmlja barun. “Da. I prestani pokušavati promijeniti temu razgovora!”

Feyd-Rautha blago odgovori: “Kako god želite, ujače.”

“Sjećam te se jednom u areni prije nekoliko godina”, reče barun. “Tog je dana izgleda jedan rob bio pripremljen da te ubije. Je li bilo tako?”

“Bilo je tako davno, ujače. Uostalom, ja...”

“Bez vrludanja, molim” reče barun; usiljenost njegovog glasa otkrivala je koliko se trudi obuzdati bijes.

Feyd-Rautha pogleda ujaka, pomislivši: Zna, inače ne bi pitao.

“Bila je to podvala, ujače. Zamislio sam je da bih ocrnio tvog učitelja gladijatora.”

“Vrlo pametno” reče barun. “I hrabro. Taj rob-gladijator te je zamalo pobijedio, zar ne?”

„Da. “

“Kad bi bio toliko lukav i prepreden kao što si hrabar, bio bi zaista strašan.” Barun zatrese glavom. I kao mnogo puta prije tog strašnog dana na Arrakisu, uhvatio se je gdje žali zbog gubitka mentata Pitera. Bio je to čovjek suptilne i vražje pronicljivosti. Pa ipak, to ga nije spasilo. Barun ponovno zatrese glavom. Sudbina je stvarno nešto nedokučivo.

Feyd-Rautha preleti pogledom preko spavaće sobe, proučavajući znakove borbe i pitajući se kako je ujak savladao roba kojeg su tako brižljivo pripremili.

“Kako sam ga pobijedio?” upita barun. “Ah-h-h, pa, Feyd... dopusti mi sačuvati neka oružja koja će me štititi pod starost. Bolje iskoristimo ovo vrijeme za sklapanje pogodbe.”

Feyd-Rautha ga oprezno pogleda. Pogodba! Znači, želi me za svog nasljednika. Zašto bi se inače pogađao? Čovjek se pogađa samo sa sebi ravnima ili onima koji su mu gotovo ravni!

“O kakvoj je pogodbi riječ, ujače?” Feyd-Rautha je bio ponosan što mu je glas bio miran i staložen, nimalo ne otkrivajući radost koja ga je ispunjavala.

Barun je također opazio to samosvladavanje. Kimne glavom. “Ti si dobar materijal, Feyd. Ja ne odbacujem dobar materijal. Ti i dalje, međutim, odbijaš shvatiti što ti ja stvarno značim. Tvrdoglav si. Ne shvaćaš zašto bi me trebao čuvati kao nekog tko ti je najveća vrijednost. Ovo...” On pokaže na dokaze borbe u spavaćoj sobi. “Ovo je bilo glupo. A ja ne nagrađujem glupost.”

Prijeđi na stvar, budalo stara! pomisli Feyd-Rautha.

“Misliš da sam ja stara budala” reče barun. “Moram te odgovoriti od toga.”

“Govorite o pogodbi.”

“Ah, nestrpljenje mladosti” reče barun. “Pa, evo onda o čemu se radi: ti ćeš prestati s tim bedastim napadima na moj život. A ja ću se, kad budeš spreman za to, maknuti u tvoju korist. Povući ću se na mjesto savjetnika, ostavljajući te na prijestolju moći.”

“Povući ćete se, ujače?”

“Još misliš da sam budala”, reče barun, “i ove tvoje riječi samo to potvrđuju, heh? Misliš da te molim! Postupaj pažljivo, Feyd. Ova stara budala osjetila je skrivenu iglu koju si umetnuo u bedro tog momka-sluge. Upravo tamo gdje bih spustio ruku. Najmanji pritisak i... puc! Otrovnna igla bi se našla zabodena u dlan stare budale! Ah-h-h, Feyd...”

Barun zatrese glavom, pomislivši: I našla bi se da me Hawat nije upozorio. Ali neka mladić vjeruje da sam sam otkrio zavjeru. Na neki način i jesam. Ja sam taj koji je spasio Hawata od propasti na Arrakisu. A ovaj momak bi trebao pokazati više poštovanja prema mojoj vještini i lukavstvu.

Feyd-Rautha je šutio, boreći se sam sa sobom. Govori li istinu? Misli li se stvarno povući? Zašto ne? Siguran sam da ću ga naslijediti

jednoga dana budem li oprezan. Ne može vječno živjeti. Možda je bilo glupo požurivati stvar.

“Govoriš o pogodbi!” reče Feyd-Rautha. “Kakav zalog ćemo dati jedan drugome?”

“Kako bismo mogli vjerovati jedan drugome, ha?” upita barun. “Pa, Feyd, što se tebe tiče, zapovjedit ću Thufiru Hawatu da motri na tebe. Vjerujem u Hawatove mentatske sposobnosti kad se radi o ovakvoj stvari. Razumiješ me, zar ne? A što se mene tiče, morat ćeš mi vjerovati. A ja ne mogu vječno živjeti, zar ne, Feyd? Možda ćeš sada početi sumnjati da postoji nešto što ja znam, a što bi i ti trebao saznati.”

“Ja vam dajem svoj zalog, a što ćete vi meni dati?” upita Feyd-Rautha.

“Ostavit ću te živog”, reče barun.

Feyd-Rautha ponovno pogleda ujaka. Postavit će Hawata da me nadzire! Što bi rekao da mu kažem da je baš Hawat smislio trik s gladijatorom zbog kojeg je izgubio učitelja gladijatora? Vjerojatno bi rekao da lažem i namjeravam ocrniti Hawata. Ne, dobri Thufir je mentat i predvidio je taj trenutak.

“Pa, što kažeš na to?” upita barun.

“A što mogu reći? Prihvaćam, naravno.”

Feyd-Rautha pomisli: Hawat! Sjedi na dva stolca... zar ne? Nije li možda prešao u tabor mog ujaka, jer se nisam posavjetovao s njim glede zamisli s ovim mladićem-robom?

“Ništa nisi rekao na to što će te Hawat nadzirati?” upita barun.

Feyd-Rauthin bijes se pokazao u nekontroliranom širenju nosnica. Hawatovo ime je u obitelji Harkonnen već toliko godina bilo znak za opasnost... a sada je dobilo novi značaj: još opasniji.

“Hawat je opasna igračka”, reče Feyd-Rautha.

“Igračka? Ne budi glup. Ja znam što se skriva u Hawatu i kako to mogu nadzirati. Hawat je vrlo osjećajan, Feyd. Bojati se treba bezosjećajnog čovjeka. A one vrlo osjećajne... ah, njih možeš podčiniti svojim potrebama.”

“Ne razumijem vas, ujače.”

“Da, to mi je potpuno jasno.”

Samo je treptaj oka odao ogorčenost koja je na trenutak uhvatila Feyd-Rautha.

“A ne razumiješ ni Hawata”, reče barun.

Kao ni ti! pomisli Feyd-Rautha.

“Koga Hawat krivi za svoj sadašnji položaj?” upita barun.

“Mene? Naravno. Ali, on je bio samo alat u rukama Atreida i podvaljivao mi je godinama prije nego je Carstvo zavlдалo. Tako on

promatra stvari. Njegova mržnja prema meni sada je bezrazložna. Vjeruje da mi može podvaliti kad god zaželi. Živeći u tom uvjerenju, sam sebi podvaljuje. Jer ja usmjeravam njegovu pažnju tamo gdje ja to želim... protiv Carstva.”

Nova spoznaja izazvala je pojavu crta na Feyd-Rauthinom čelu i skupljanje usana. “Protiv Cara?”

Neka moj dragi nećak osjeti okus svega toga, pomisli barun. *Neka kaže sam sebi: ‘Car Feyd-Rautha Harkonnen!’ Neka se upita koliko to vrijedi. To sigurno vrijedi života jednog starog ujaka koji je uspio ostvariti taj stari san!*

Feyd-Rautha polako ovlaži usne. *Zar je istina to što stara budala govori?* Ali bilo je tu još nečeg što se nije vidjelo na prvi pogled. “Kakve veze ima Hawat s tim?” upita Feyd-Rautha.

“Nedvojbeno misli da se nama koristi za osvećivanje Caru.”

“A kad to završi?”

“Ne razmišlja ni korak dalje od svoje osvete. Hawat je čovjek koji mora služiti druge, a čak da toga nije ni svjestan.”

“Mnogo sam naučio od Hawata”, složi se Feyd-Rautha, osjećajući svu istinitost tih riječi još dok ih je izgovarao. “Ali što više učim, sve više osjećam da ga se moramo riješiti... i to što prije.”

“Ne sviđa ti se, izgleda, pomisao da će motriti na tebe, ha?”

“Hawat motri na sve.”

“A može te i dovesti na prijestolje. Hawat je prepreden. Opasan je, podmukao. Ali još mu neću prestati davati protuotrov. Mač je također opasan, Feyd. Ali, zato za njega imamo korice. Otrov je u njemu samom. Kad mu prekinemo davati protuotrov, vratit ćemo ga u korice.” “Na neki način to sličići areni”, reče Feyd-Rautha. “Finte u fintama finti. Paziš kako se gladijator naginje, kako te gleda, kako drži nož.” Naklonio se sam sebi, primijetivši da su se ove riječi sviđale njegovom ujaku i pomislio: Da! Poput arene! A oštrica je razum!

“Sad shvaćaš zašto ti trebam”, reče barun. “Još sam upotrebljiv, Feyd”

Kao mač kojim se vitla dok ne otupi, pomisli Feyd-Rautha.

“Da, ujače” reče.

“A sada ćemo se”, nastavi barun, “nas dvojica spustiti u odjel za robove. I tamo ću promatrati dok ti budeš vlastitim rukama ubijao sve žene u krilu za zabavu.”

“Ujače!”

“Bit će još drugih žena, Feyd. A rekao sam ti – nemoj ni slučajno pogriješiti kad sam ja u pitanju.”

Lice Feyd-Rautha se smrkne. “Ujače, vi...”

“Prihvatit ćeš svoju kaznu i naučit ćeš nešto iz nje”, reče barun. Feyd-Rautha susretne likujućí pogled svog ujaka. Moram zapamtiti ovu noć, pomisli. A sjećajućí se nje moram se sjetiti i drugih noćí.

“To nećeš odbiti” reče barun.

Što možeš učiniti ako odbijem, starče? upita se Feyd-Rautha. Ali, znao je da ga može snaći neka druga kazna, možda još podmuklija i okrutnija i koja će ga konačno slomiti.

“Poznajem te, Feyd”, reče barun. “To nećeš odbiti.”

U redu, pomisli Feyd-Rautha. Sada si mi potreban. Shvaćam to. Pogodba je sklopljena. Ali, nećeš mi uvijek trebati. I... jednoga dana...

2.

Duboko u ljudskoj podsvijesti postoji nezasitna potreba za logično osmišljenim svijetom. Ali pravi svijet je uvijek jedan korak s druge strane logike.

Iz 'Izreka Muad'Diba' princeze Irulan

Sjedio sam nasuprot mnogih vladara Velikih Kuća, ali nikad nisam vidio deblju i opasniju svinju od ove, reče u sebi Thufir Hawat.

“Možeš otvoreno razgovarati sa mnom, Hawate” zabruna barun. Zavalio se u suspenzorski stolac, dok su mu oči obrubljene naslagama sala škiljile u Hawata.

Stari mentat spusti pogled na stol koji se nalazio između njega i baruna Vladimira Harkonnena, primijetivši raskošnost godova na njegovoj površini. Čak je i to trebalo uzimati u obzir pri procjeni baruna, baš kao i crvene zidove ove privatne prostorije za sastanke i slab sladunjav miris koji je lebdio u zraku prikrivajući miris mošusa.

“Nisi me natjerao da upozorim Rabbana iz pukog hira”, reče barun. Hawatovo staro smežurano lice ostane bezizražajno, ne odajući odbojnost koju je osjećao. “Mnoge stvari su mi sumnjive, gospodaru”, reče.

“Da. Želim znati kakvo mjesto zauzima Arrakis u tvojim sumnjama vezanim za Salusu Secundus. Nisam zadovoljan samo tvojim zaključkom da se Car uzbudio zbog neke veze između Arrakisa i njegovog planeta-zatvora. Požurio sam upozoriti Rabbana, jer je glasnik morao otići s tim brodom sa staze. Naglasio si da to ne treba odlagati. Pa, dobro. Ali sada tražim objašnjenje.”

Previše blebeće, pomisli Hawat. Nije poput Leta koji mi je nešto mogao priopćiti samim podizanjem obrve ili pokretom ruke. Niti je sličan starom vojvodi koji je mogao izraziti cijelu rečenicu posebnim naglašavanjem samo jedne jedine izgovorene riječi. Pravi je glupan. Uništiti njega, bit će usluga čovječanstvu.

“Nećeš otići odavde dok mi sve ne objasniš” reče barun.

“Govorite previše nezainteresirano o Salusi Secundus”, reče Hawat.

“To je kažnjenička kolonija”, reče barun. “Najgori ološ u galaktici šalje se na Salusu Secundus. Što bi još trebali znati?”

“Da su uvjeti u kažnjeničkoj koloniji mnogo teži nego bilo gdje drugdje”, reče Hawat. “Znate otprije da smrtnost među novim zatvorenicima prelazi šezdeset posto. Isto tako znate da Car tamo koristi sve oblike ugnjetavanja. Sve to znate i ne postavljate pitanja.” “Car ne dopušta Velikim Kućama pregled njegovog zatvora”, promrmlja barun. “S druge strane, ni on nije zavirivao u moje tamnice.”

“A svaka je radoznalost, kad se radi o Salusi Secundus... ah...” Hawat prinese koščat prst ustima, “...obeshrabrujuća.”

“Znači, ne ponosi se baš svime što mora tamo činiti!”

Hawat si dopusti jedva primjetan osmijeh na tamnim usnama. Oči mu zasvjetlucaju pri sjaju svjetleće cijevi dok je buljio u baruna. “Nikada se niste zapitali odakle Car dovodi svoje Sardaukare?”

Barun napući debele usne. To mu crtama lica dade izraz nadurenog derišta, a u glasu mu se osjeti drskost kad reče: “Zašto... on novači... ili, recimo, vrbuje i skuplja vojsku iz...”

“Bah!” obrecne se Hawat. “Priče koje se čuju o iskorištavanju Sardaukara nisu puke glasine, zar ne? To su izvješća dobivena iz prve ruke od malog broja preživjelih koji su se sukobili s njima, ha?” “Sardaukari su odlični borci, u to nema sumnje”, reče barun. “Ali ja vjerujem da su moje legije...”

“Gomila vikendaša u usporedbi s njima!” progundā Hawat. “Mislite li da ne znam zašto se Car okrenuo protiv kuće Atreida?” “To ne spada u područje tvojih razmišljanja” opomene ga barun. Zar je moguće da ni on ne zna što je Cara navelo na to? upita se Hawat.

“Sve spada u područje mog razmišljanja ako ima veze s poslom za koji ste me unajmili”, reče Hawat. “Ja sam mentat. Mentatu se ne uskraćuju informacije ni proračunske linije.”

Barun ga je promatrao gotovo punu minutu, a zatim reče: “Izreci ono što moraš, mentate.”

“Car Padišah se okrenuo protiv Kuće Atreida, jer su vojvodini ratni zapovjednici Gurney Halleck i Duncan Idaho obučili borbene snage – malobrojne borbene snage – jednako dobro kao što su i Sardaukari obučeni. Vojvoda je mogao povećati svoju vojsku i učiniti je jednako snažnom poput Careve.”

Barun procjeni ovu novost pa upita: “Kakve veze ima Arrakis s tim?”

“Izvor je novaka već priviknutih na najsurovije životne uvjete.” Barun zatrese glavom. “Ne misliš valjda na Slobodnjake?”

“Baš na Slobodnjake.”

“Ha! Ali zašto sam onda trebao upozoriti Rabbana? Nije preostala ni šačica Slobodnjaka nakon Sardaukarskih pokolja i Rabbanovog ugnjetavanja.”

Hawat nastavi zuriti u njega bez riječi.

“Nema ih više od šačice”, ponovi barun. “Samo prošle godine Rabban je pobio šest tisuća Slobodnjaka!”

Hawat je i dalje zurio u njega.

“A pretprošle godine pobio ih je devet tisuća”, reče barun. “Prije nego su otišli, Sardaukari su vjerojatno tom broju dodali još najmanje dvadeset tisuća.”

“Kolike je gubitke imao Rabban u protekle dvije godine?” upita Hawat.

Barun protrlja čeljust. “Pa, novačenje mu je sigurno teško uspijevalo. Doušnici su mu davali pretjerana obećanja, ali...”

“Recimo trideset tisuća okruglo?” upita Hawat.

“To bi bilo malo previše”, reče barun.

“Baš naprotiv”, nastavi Hawat. “Mogu čitati između redova Rabbanovog izvješća jednako dobro kao i vi. Sigurno ste dobro shvatili moja izvješća dobivena od naših agenata.”

“Arrakis je okrutan planet” reče barun. “Gubici uzrokovani olujom mogu...”

“Obojica znamo broj nastradalih od oluje”, reče Hawat.

“Pa što onda ako je izgubio trideset tisuća?” upita barun, a lice mu potamni od uskipjele krvi.

“Prema vašem vlastitom proračunu”, reče Hawat, “za dvije godine on je pobio petnaest tisuća, a izgubio dvaput toliko. Rekli ste da su Sardaukari tom broju dodali još dvadeset tisuća, možda nešto više. A ja sam vidio prijevozne popise za njihov povratak s Arrakisa. Ako su ubili dvadeset tisuća, onda su izgubili gotovo pet za jednoga. Zašto se ne želite suočiti s tim brojkama, barune? Shvaćate li što one znače?”

Barun progovori hladnim odmjerenim tonom. “To je tvoj posao, mentate. Što one znače?”

“Dao sam vam popis broja stanovnika sieča kojeg je posjetio Duncan Idaho”, reče Hawat. “Sve se uklapa. Ako imaju samo dvjesto pedeset takvih siečkih zajednica, onda broj stanovnika iznosi oko pet milijuna. A po mojoj slobodnoj procjeni, imaju najmanje dvostruko toliko zajednica. Na takvom planetu populacija je prilično raštrkana.”

“Deset milijuna?”

Barunova brada zadržće od uzbuđenja.

“Najmanje.”

Barun napući debele usne. Okrugle oči su nepomično zurile u Hawata. Je li ovo stvarni mentatski proračun? pitao se. Zar je moguće da se nitko toga još nije dosjetio?

“Uopće nismo ugrozili njihov natalitet”, reče Hawat. “Samo smo iskorijenili neke njihove manje uspješne jedinke, ostavljajući jake da još više ojačaju... baš kao na Salusi Secundus.”

“Salusa Secundus!” zareži barun. “Kakve veze to ima to s Carevim planetom-zatvorom?”

“Čovjek koji preživi Salusu Secundus odlazi s nje čvršći od mnogih drugih” reče Hawat. “Kad tome pridodate najbolju vojnu obuku...” “Glupost! Po tebi, ja bih mogao unovačiti Slobodnjake nakon što ih je moj nećak ugnjetavao.”

Hawat progovori blagim glasom: “Pa zar vi ne ugnjetavate i ostale vaše vojnike?”

“Pa... ja... ali...”

“Ugnjetavanje je relativna stvar”, reče Hawat. “Vaši borci su mnogo bolji od onih oko njih, zar ne? Njima je jasno kakva ih neugodna alternativa čeka odbiju li biti vojnici u službi baruna, ha?”

Barun ništa ne odgovori, gledajući neodređeno ispred sebe. Mogućnosti – je li Rabban u neznanju dao Kući Harkonnen njeno najjače oružje?

Ubrzo zatim reče: “Kako možeš imati povjerenja u takve novake?” “Uzimao bih ih u malim skupinama, ne većima od odreda”, reče Hawat. Prestao bih ih ugnjetavati i odvojio s posebnim trenerima koji ih dobro poznaju, po mogućnosti ljudima koji su i sami preživjeli ugnjetavanje. Zatim bih im, uvijeno u mistiku, utuvio u glavu da je njihov planet stvarno bio tajno mjesto za obuku namijenjenu stvaranju baš takvih superiornih bića poput njih. I cijelo vrijeme bih im pokazivao što takva superiorna bića mogu steći: bogat život, divne žene, krasne domove... sve što požele.”

Barun započne kimati glavom. “Kao što to Sardaukari žive kod kuće.”

“Vremenom novaci počinju vjerovati da je postojanje takvog mjesta poput Saluse Secundus opravdano, jer ono stvara njih same – elitu. Najobičniji pripadnik sardaukarske pješadije živi životom koji je gotovo u svemu ravan životu kojeg provode članovi Velikih Kuća.”

“Kakva zamisao!” prošapće barun.

“Počinjete li dijeliti moje dvojbe”, reče Hawat.

“Gdje je samo začeta takva stvar?” upita barun.

“Ah, da: gdje je začeta Kuća Corrino? Je li bilo ljudi na Salusi Secundus prije nego je Car poslao tamo prve zatvorenike? To čak ni vojvoda Leto, rođak po ženskoj liniji, nikada nije sa sigurnošću saznao. Takva pitanja neće nam pomoći.”

U barunovim očima sijevne misao: “Da, vrlo pomno skrivana tajna. Iskoristili bi svaku zamisao za...”

“Što se tu uostalom ima skrivati?” upita Hawat. “Da Car Padišah ima planet-zatvor? Svi to već odavno znaju. Da je on...”

“Grof Fenring!” uzvikne barun.

Hawat zastane i pogleda baruna, zbunjeno se mršteći. “Što je s grofom Fenringom?”

“Prije nekoliko godina” reče barun, “taj je carski napuhanko došao na rođendan moga nećaka kao službeni promatrač i... ah, zaključiti poslovni sporazum između Cara i mene.”

“Pa?”

“Ja... ah, tijekom jednog od naših razgovora, koliko se sjećam, rekao sam nešto o pretvaranju Arrakisa u planet-zatvor. Fenring...” “Što ste točno rekli?” upita Hawat.

“Točno? To je bilo poprilično davno i...”

“Gospodaru barune, želite li na najbolji mogući način iskoristiti moje usluge, morate mi pružiti odgovarajuće obavijesti. Zar taj razgovor niste snimali?”

Barunovo lice potamni od bijesa. “Grozan si kao i Piter! Ne sviđaju mi se te...”

“Piter nije više s vama, gospodaru”, reče Hawat. “Kad smo već kod njega, što se dogodilo Piteru?”

“Postao je previše prislan sa mnom, počeo si je previše dopuštati” reče barun.

“Tvrđili ste da se ne odričete nijednog korisnog čovjeka”, reče Hawat. “Hoćete li se mene riješiti prijetnjama i cjepidlačenjem? Govorili smo o onome što ste rekli grofu Fenringu.”

Barun se polako pribere. Kad dođe za to vrijeme, pomisli on, sjetit ću se kako se ponaša prema meni. Da. Sjetit ću se.

“Samo trenutak”, reče barun i u mislima se ponovno vrati na susret u velikoj dvorani. To mu je pomoglo zamisliti kupolu tišine u kojoj su stajali. “Rekao sam nešto ovako”, reče barun. “Car zna da određeni broj ubojstava uvijek koristi poslovima. Mislio sam na gubitke među radnom snagom. Zatim sam spomenuo nešto o razmišljanju o drukčijem rješenju arakiškog problema i spomenuo da mi je Carev planet-zatvor dao ideju da se ugledam na njega.” “Vještčina krvi!”

odbrusi Hawat. “Što je Fenring rekao na to?” “Počeo me ispitivati o tebi.”

Hawat se zavali u stolcu, zatvori oči i zamisli se. “Znači, zato su počeli ispitivati Arrakis”, reče. “No što je učinjeno, učinjeno je.” Otvori oči. “Vjerojatno sada imaju uhode diljem Arrakisa. Dvije godine!” “Ali, sigurno je moje usputno izvješće o...”

“Ništa nije usputno u očima jednog Cara! Kakve ste upute dali Rabbanu?”

“Samo da Arrakisu mora uliti strah u kosti od nas.”

Hawat zatrese glavom. “Sada pred vama stoje dvije mogućnosti, barune. Možete istrijebiti domoroce, potpuno ih iskorijeniti, ili...” “Ostati bez cjelokupne radne snage?”

“Možda bi vam se više sviđalo da vam Car i one Velike Kuće koje još može okupiti oko sebe zakucaju na vrata i izdube Giedu jedan poput kakve šuplje bundeve.”

Barun pogleda mentata, a zatim reče: “Ne bi se usudio!”

“Mislite?”

Barunove usne se zgrče. “Koja je druga mogućnost?”

“Dignite ruke od svog dragog nećaka, Rabbana.”

“Da dig...” barun zastane usred riječi i zabljuje se u Hawata.

“Prestanite mu slati nove trupe i bilo kakvu drugu pomoć. Na poruke mu jedino odgovarajte da ste čuli za njegovu strahovladu koju sprovodi na Arrakisu i da namjeravate nešto poduzeti čime biste to ispravili čim uzmognete. Pobrinite ću se da neke od vaših poruka padnu u ruke carskim uhodama.”

“Ali, što će biti sa začinom, prihodima i...”

“Još imamo uhode na Arrakisu. Naredite Rabbanu da će isporučivati određene količine začina prema vašim naredbama ili će biti smijenjen.”

“Poznajem svoga nećaka”, reče barun. “To će ga samo natjerati na još jače ugnjetavanje stanovništva.”

“Naravno”, obrecne se Hawat. “Vi i ne želite da ugnjetavanje sada prestane! Vi jedino želite da vaše ruke ostanu čiste. Prepustite Rabbanu da izgradi vašu Salusu Secundus. Ne trebate mu slati zatvorenike. Ima cjelokupno stanovništvo koje mu je potrebno. Ako Rabban tjera svoje ljude na ispunjavanje isporuka određene količine začina prema vašim naredbama, onda Car neće morati sumnjati u bilo što drugo. Začin je dovoljan razlog za zlostavljanje cijelog planeta. A vi, barune, nećete pokazati, ni riječju ni djelom, da u cijeloj stvari postoji i nešto drugo.” Barun nije mogao izbjeći prizvuk divljenja u svome glasu.

“Ah, Hawate, pravi si pokvarenjak. A kako ćemo doći na Arrakis i iskoristiti ono što je Rabban pripremio?”

“Ništa lakše od toga, barune. Ako svake godine samo malo povećate kvotu u odnosu na prethodnu, stvari će tamo ubrzo doći do usijanja. Proizvodnja će opasti. Moći ćete smijeniti Rabbana i preuzeti njegovo mjesto... kako biste doveli stvari u red.”

“Uklapa se” reče barun. “Ali ja sam umoran od svega toga. Pripremam drugu osobu koja će umjesto mene preuzeti Arrakis.”

Hawat pogleda okruglo debelo lice nasuprot sebe. Stari vojnik-uhoda započne polagano klimati glavom. “Feyd-Rautha”, reče. “Znači, zbog njega su sva ta ugnjetavanja. I sami ste vrlo podmukli, barune. Možda bismo mogli uskladiti ova dva plana. Da. Vaš Feyd-Rautha može otići na Arrakis kao njihov spasitelj. Može pridobiti ljude. Da.”

Barun se osmjehne. A iza njegovog osmijeha krilo se pitanje koje je sebi postavio: ***A kako li se to uklapa u Hawatove planove?***

Shvativši da je razgovor završen, Hawat ustane i izađe iz sobe crvenih zidova. Dok je hodao nije se mogao osloboditi uznemirujućih nepoznanica koje su se javljale u svakom proračunu vezanom za Arrakis. Taj novi vjerski vođa na kojeg mu je ukazao Gurney Halleck sa svog skrovitog mjesta među krijumčarima, taj Muad'Dib.

Možda nisam trebao predložiti barunu da dopusti procvat ove vjere tamo gdje ona smjera, čak i među ljudima pana i grabena, reče u sebi. ***Ali dobro je poznato da gušenje vjere samo dovodi do njenog procvata.***

I prisjeti se Halleckovih izvješća o borbenoj taktici Slobodnjaka. Taktici koja je jako podsjećala na samog Hallecka... Idahoa... pa čak i Hawata.

Je li Idaho preživio? upita se.

To je bilo beskorisno pitanje. Još nikada se nije zapitao je li Paul možda preživio. Znao je da je barun siguran da su svi Atreidi mrtvi. Barun je priznao da je benegeseritska vještica bila njegovo oružje. A to je moglo značiti samo jedno: svi su mrtvi – čak i njen vlastiti sin.

Kakvu li je otrovnu mržnju morala osjećati prema Atreidima, pomisli on. ***Vjerojatno je bila slična mojoj mržnji prema ovom barunu. Hoće li moj udarac biti završni i potpun kao njen?***

3.

U svim stvarima postoji uzorak koja predstavlja dio našeg svemira. On je simetričan, otmjen i dražestan – a ta svojstva uvijek ćete naći u djelima pravog umjetnika. Može se pronaći u prijelazu godišnjih doba, u načinu vijuganja pijeska grebenom, grananju kreozotnog grma ili nazubljenju njegovog lišća. Mi pokušavamo oponašati te uzorke u našim životima i u našem društvu, tragajući za ritmovima, plesovima, oblicima koji podižu raspoloženje. Pa ipak, može se nazrijeti opasnost u pronalaženju krajnjeg savršenstva. Krajnji uzorak mora sadržavati i krajnju statičnost. U jednom takvom savršenstvu stvari se kreću prema smrti.

Iz ‘Sabranih izreka Muad’Diba’ princeze Irulan

Paul Muad’Dib se sjeti jela bogatog koncentratom začina. Čvrsto se uhvatio tog sjećanja, jer je ono bilo oslonac iz čije se perspektive moglo objasniti da je njegovo sadašnje stanje sigurno samo san.

Ja sam pozornica zbivanja, reče sam sebi. Ja sam plijen nedovršene vizije, svijesti rase i njenu vražju svrhovitost.

Pa ipak, nije mogao izbjeći strah da je na neki način nadrastao sam sebe, izgubio svoje mjesto u vremenu, pa su se prošlost, budućnost i sadašnjost nerazlučivo izmiješale. Bila je to neka vrsta vizualnog umora, posljedica, znao je to, stalne potrebe za zadržavanjem proročke budućnosti kao svojevrsnog sjećanja koje je, sa svoje strane, bilo nerazmršivo od prošlosti.

Chani mi je pripremila jelo, reče u sebi.

Pa ipak, Chani se nalazila daleko na jugu – u hladnoj zemlji gdje je sunce žarko grijalo – skrivena u jednoj od novih siečkih utvrda, sigurna s njihovim sinom Letom II.

Ili se je to tek trebalo dogoditi?

Ne, smirio se, jer je njegova sestra Neobična Alija otišla tamo s majkom i Chani – na putovanje prema jugu dugo dvadeset udarača – u nosiljci Časne Majke pričvršćenom na leđima jednog divljeg tvorca.

Otjerao je misao o jahanju divovskih crva, upitavši se: ***Ili se Alija tek treba roditi?***

Bio sam u pljačkaškom pohodu, prisjeti se Paul. ***Krenuli*** smo u napad vraćajući vodu naših poginulih u Arrakeenu. Pronašao sam

posmrtno ostatke svog oca na pogrebnoj lomači. Stavio sam očevu lubanju u jedan slobodnjački kameni humak nad prolazom Harg.

Ili se i to tek trebalo dogoditi?

Moje rane su stvarne, reče Paul u sebi. *Ožiljci su stvarni. Svetište lubanje mog oca je stvarno.*

Još u stanju sličnom snu, Paul se prisjeti da ga je jednom Hara, Jamisova žena, uznemirila izvješćujući ga da je došlo do borbe u siečkom prolazu. To je bio privremeni sieč iz vremena prije nego su žene i djecu poslali daleko na jug. Hara je stajala na ulazu u unutrašnju prostoriju, dok su joj crne pletenice bile pričvršćene odostrag vodnim prstenima povezanim u lanac. Razmakla je zastor na vratima i izvijestila ga da je Chani upravo nekog ubila.

To se dogodilo, reče Paul u sebi. To je bilo stvarno, a ne rođeno izvan svog vremena i podložno promjeni.

Sjeti se kako je izjurio i pronašao Chani gdje stoji ispod žutih kugli u hodniku, odjevena u blistavu plavu odoru sa zabačenom kapuljačom; vragoljaste crte lica bile su joj izobličene od naprezanja. Baš je vraćala u korice kris-nož. Uznemirena skupina ljudi žurila je niz hodnik noseći neki teret.

A Paul se sjeti i kako je u sebi rekao: Uvijek se prepozna da nose tijelo.

Chanini vodni prsteni koje je javno nosila u sieču obješene na vrpici oko vrata zazveče kad se okrenula prema njemu.

“Chani, što sve ovo znači?” upita je.

“Otpremila sam jednog koji je došao izazvati na dvoboj, Usule.”

“Ti si ga ubila?”

“Da. Možda sam ga trebala prepustiti Hari.”

(Paul se sjeti kako se na licima oko njih pojavilo poštovanje izazvano ovim riječima. Čak se i Hara nasmijala.)

“Ali, on je došao mene izazvati!”

“Sam si me uputio u tajne čarobnjaštva, Usule.”

“Naravno, ali nisi trebala...”

“Rođena sam u pustinji, Usule. Znam kako se koristi kris-nož.”

Potisnuo je bijes i pokušao razumno govoriti. “To je sve istina, Chani, ali...”

“Nisam više dijete koje lovi škorpione u sieču pri svjetlu ručne svjetiljke, Usule. Više se ne igram.”

Paul je zurio u nju, obuzet čudnim bijesom kojeg je izazivao njen neočekivan stav.

“Nije te bio dostojan, Usule”, reče Chani. “Nikada te ne bih uznemirila dok meditiraš zbog nekoga poput njega.” Približila mu se, promatrajući ga i spustivši glas da ju je samo on mogao čuti. “A kad se pročuje, dragi, da se jedan izazivač namjerio na mene i sramno pao od ruke Muad’Dibove žene, smanjit će se njihov broj.”

Da, reče Paul u sebi, to se sigurno dogodilo. To je bila prava prošlost. I broj izazivača koji su željeli oprobati Muad’Dibovu oštricu dramatično je pao.

Negdje se, u svijetu koji-nije-pripadao-snu, javio obris kretnje, začuo se huk noćne ptice.

Sanjam, umiri Paul samoga sebe. To je od začinskog jela.

Još ga je držao osjećaj napuštenosti. Pitao se je li možda njegov ruh-duh skliznuo na neki način u svijet gdje se prema vjerovanju Slobodnjaka nalazilo njegovo pravo prebivalište – u alam al-mital, svijet sličnosti, metafizičko Carstvo gdje ne postoje fizička ograničenja. I osjeti strah pri pomisli na takvo mjesto, jer bi uklanjanje svih ograničenja značio i nestanak svih uporišnih točaka. U mitu se nije uspijevaio orijentirati i reći: ‘Ja sam ja, jer sam ovdje.’

Majka mu je jednom rekla: “Ljudi se dijele, barem neki od njih, prema onome što misle o tebi.”

Vjerojatno se budim iz sna, reče Paul u sebi. Jer ovo se dogodilo – ove riječi koje mi je izgovorila majka, gospa Jessica, koja je sada slobodnjačka Časna Majka, te riječi su prošle kroz stvarnost.

Znao je da se Jessica bojala vjerskog odnosa između njega i Slobodnjaka. Nije joj se sviđalo što se ljudi i iz sieča i grabena obraćaju Muad’Dibu kao *Njemu*. I počela se propitivati među plemenima, slala svoje sajadinske uhode, prikupljala njihove odgovore i razmišljala o njima.

Navela mu je jednu benegeseritsku poslovicu: “Kad vjera i politika putuju istim kolima, jahači vjeruju da im se ništa ne može prepriječiti na putu. Njihovo kretanje prelazi u luđačku jurnjavu – sve brže, brže i brže. Odbacuju svaku pomisao na prepreke i zaboravljaju da čovjek u slijepom trku ne primjećuje ponor dok ne postane kasno.” Paul se sjeti da je sjedio u sobi svoje majke, u njenoj unutrašnjoj sobi čiji su zidovi bili zastri tamnim zastorima istkanim crtežima iz slobodnjačke mitologije. Sjedio je slušajući je, opažajući način na koji je uvijek gledala – čak i kad su joj očni kapci bili spušteni. Na njenom ovalnom licu primjećivale su se nove bore oko očiju, ali kosa joj je i dalje bila poput sjajne bronce. Međutim, njene krupne zelene oči bile su prevučene plavetnilom izazvanim začinom.

“Slobodnjačka vjera je jednostavna i praktična.”

“Ništa u svezi s vjerom nije jednostavno”, upozori ga ona. Pomislivši na zamagljenu budućnost koja se još nadnosila nad njim, Paul osjeti kako ga hvata bijes. Jedino je uspio izustiti: “Vjera objedinjuje naše snage. Ona je naša mistika.”

“Namjerno si stvorio ovakvu atmosferu”, optuži ga ona. “Ne prestaješ ih zaluđivati.”

“Sama si me to naučila”, odgovori on.

Ali, toga je dana bila raspoložena za svađu i dokazivanje. Dogodilo se to na dan održavanja obreda obrezivanja malog Leta. Paul je shvaćao neke razloge njene uznemirenosti. Nikada nije odobrila njegovu vezu – ‘brak mladosti’ – s Chani. Ali Chani je rodila atreidskog sina, a Jessica nije mogla odbaciti dijete zajedno s majkom.

Jessica se naposljetku promeškolji pod njegovim upornim pogledom, pa reče: “Smatraš me neprirodnom majkom.”

“Uopće ne.”

“Vidim kako me gledaš dok sam s tvojom sestrom. Ti ne shvaćaš sve u svezi s njom.”

“Znam zašto je Alija drukčija”, reče on. “Još nije bila rođena, bila je još dio tebe, kada si izmijenila Vodu Života. Ona...”

“Ništa ne znaš o tome!”

Osjetivši se odjednom nesposoban izraziti znanje koje je stekao izvan svog vremena, tek reče: “Ne mislim da si neprirodna majka.” Ona primijeti njegov nemir pa dodade: “Moram ti nešto reći, sine.” “Da?”

“Volim tvoju Chani. Prihvaćam je.”

Ovo je bilo stvarno, reče Paul u sebi. ***Ovo nije bila nesavršena vizija koju će promijeniti vrtloženje izvan samog rođenja vremena.***

Ova umirujuća činjenica pružila mu je novi oslonac u njegovom svijetu. Djelici čvrste stvarnosti započеше prodirati kroz stanje sna u njegovu svijest. Odjednom shvati da je u hieregu, pustinjском logoru. Chani je podigla pustinjski šator na brašnastom pijesku zbog njegove mekoće. To je jedino moglo značiti da je Chani negdje u blizini – Chani, njegova duša, Chani njegova sihaja, draga poput proljeća u pustinji, Chani iz palminih zavjetrina dalekog juga.

Onda se sjeti pjesme pijeska koju mu je pjevala pred spavanje.

O moja dušo,
Ti ne želiš raj ove noći,
A ja se kunem Šai-huludom
Otići ćeš tamo.

Pokoran mojoj ljubavi.

Pjevala je i pjesmu koju ljubavnici zajedno pjevaju dok hodaju pijeskom – čiji je ritam sličio hodanju po dinama:

Pričaj mi o tvojim očima
I reći ću ti kakvo je tvoje srce.
Pričaj mi o tvojim stopalima
I reći ću ti kakve imaš ruke.
Pričaj mi kako spavaš
I reći ću ti kako ćeš se probuditi.
Pričaj mi o tvojim željama
I reći ću ti što ti treba.

Začuo je kako netko u drugom šatoru prebire po balisetu i to ga podsjeti na Gurneya Hallecka. Poznati instrument potaknuo mu je sjećanje pa je pomislio na Gurneyja čije je lice vidio među krijumčarima, iako Gurney njega nije vidio – nije ga smio vidjeti ili saznati za njega budući da bi to moglo navesti Harkonnene na trag sina vojvode kojeg su ubili.

Ali stil noćnog svirača i njegovo karakteristično prebiranje prstima preko struna baliseta, vrate stvarnog glazbenika u Paulovo sjećanje. Bio je to Chatt Skakač, natporučnik fedajkina, vođa komandosa smrti koji je čuvao Muad'Diba.

U pustinji smo, sjeti se Paul. Nalazimo se u srednjem ergu izvan dohvata harkonenskih patrola. Ovdje sam došao hodati po pijesku, namamiti tvorca i popeti se na njega vlastitom vještinom koja mi omogućuje da potpuno postanem Slobodnjak.

Napipa maula pištolj i kris-nož zataknete za pojas. Osjećao je kako ga okružuje tišina.

Bila je to ona posebna tišina prije svitanja kad su noćne ptice već otišle, a dnevna stvorenja još nisu svom neprijatelju suncu objavila budnost.

“Moraš jahati pijesak po dnevnom svjetlu da bi te Šai-hulud vidio i uvjerio se da ga se ne bojiš”, rekao mu je Stilgar. “Promijenit ćemo zbog toga uobičajeni raspored i noćas ćemo spavati.”

Paul se tiho pridigne osjećajući oko tijela olabavljeno pustinjsko odijelo; posvuda oko njega počivala je sjena pustinjskog šatora. Pomaknuo se sasvim polagano, ali ga je Chani ipak čula.

Javila mu se iz polutame šatora poput još jedne sjene. “Još se nije potpuno razdanilo, dragi.”

“Sihaja”, reče on, izgovarajući to sa smiješkom na usnama.

“Nazvao si me svojim pustinjskim proljećem”, reče ona, “ali danas sam ja tvoj gonič. Ja sam Sajadina koja nadzire ispravnost obreda.”

On započne zatezati pustinjsko odijelo. “Jednom si mi rekla riječi Kitab al-Ibara”, reče. “Rekla si mi: ‘Žena je tvoje polje: kreni, dakle, na svoje polje i obrađuj ga.’”

“Ja sam majka tvog prvijenca” složi se ona.

Vidio ju je u sivilu jutra kako ga oponaša u pokretima, zatežući svoje odijelo za otvorenu pustinju. “Trebao bi se dobro odmoriti”, reče ona.

Osjetio je u tim riječima svu ljubav koju je osjećala prema njemu i blago je izgrdi: “Sajadina koja promatra ne opominje i ne upozorava kandidata.”

Ona mu se lagano primakne i dlanom mu pomiluje obraz.

“Danas sam i promatrač i tvoja žena.”

“Trebala si ovu dužnost prepustiti nekom drugom”, odgovori on.

“Najgore je iščekivati”, nastavi ona. “Draže mi je biti uz tebe.”

On je poljubi u dlan prije nego je pričvrstio masku pustinjskog odijela, zatim se okrene i otvori šator. Zrak koji je ušao unutra bio je prohladan i ne baš potpuno suh, još sadržavajući malo jutarnje rose. S njim je ušao i miris predzačinske mase koju su otkrili na sjeveroistoku, a što je bio siguran znak da se tvorac nalazi negdje u blizini.

Paul ispuže kroz uski otvor, uspravi se na pijesku i protegne još usnule mišiče. Slabi zeleno-biserni sjaj obrubljiavao je istočni obzor. Šatori njegovih ljudi stvorili su male lažne dine koje su ga okruživale. Zamijetio je kretanje na lijevoj strani – stražu – shvativši da su ga vidjeli.

Oni su se već proživjeli opasnost s kojom će se on danas suočiti. Svaki Slobodnjak se s njom suočio. Dopustili su mu ovih nekoliko posljednjih trenutaka osame da se dobro pripremi.

To se mora danas obaviti, reče u sebi.

Pomislio je na snagu kojom se odupirao nasilju – na starce koji su slali k njemu sinove da ih nauči čarobnjačkoj borilačkoj vještini, na starce koji su ga sada slušali u vijeću i koji su slijedili njegove planove, na ljude koji su se vratili dati mu najveći slobodnjački kompliment: “Plan ti je uspio, Muad’Dibe.”

Pa ipak, najniži i najmanji slobodnjački ratnik sposoban je učiniti ono što on još nikad nije naučio. A bio je svjestan da njegov status vođe trpi od ove općepoznate razliku među njima.

Nikada još nije jahao na tvorcu.

Da, penjao se na njega zajedno s ostalima na putovanjima tijekom obuke i napada, ali nikada nije uzjahao prvi. Dok to ne učini, stalno će biti u sjeni drugih. Nijedan pravi Slobodnjak ne može si to dopustiti. Dok to ne učini sam, sva ona velika prostranstva na jugu – područje udaljeno dobrih dvadeset udarača od ovog erga – bila su mu uskraćena, osim ako ne zapovjedi nosiljku i preveze se u njoj poput Časne Majke, nekog bolesnika ili ranjenika.

U sjećanju mu se vratilo noćasnje hrvanje s unutrašnjom svijesti. Ukazala mu se čudna paralelnost koja je ovdje postojala – ako ovlada crvom, vladavina će mu ojačati; ako ovlada unutrašnjim okom, uspostaviti će nadzor nad samim sobom. Ali s one strane obiju ovih stvari nalazilo se zamagljeno područje, Veliki Nemir u kojem kao da je kipio cjelokupni svemir.

Proganjale su ga razlike u načinu njegovog shvaćanja svemira – preciznost se suočavala s nepreciznošću. Vidio je to *in situ*. Pa ipak, sada kad se to rodilo, kad je potpalo pod pritiske stvarnosti, *sada* je imalo vlastiti život i raslo je sa svojim nježnim razlikama. Vražja svrhovitost je ostala. Svijest rase je ostala. A sve je to natkrivao džihad, krvav i divlji.

Pred šatorom mu se pridružila Chani, prekrivenih ruku i promatrajući ga kutovima očiju kako je to običavala raditi kad je htjela saznati kakvog je raspoloženja.

“Pripovijedaj mi ponovno o vodama tvoga rodnog svijeta, Usule”, reče ona.

Shvatio je da mu pokušava odvratiti pažnju i rastereti ga napetosti prije pogubnog ispita. Postojalo je sve svjetlije i on primijeti da neki od njegovih fedajkina već sklapaju šatore.

“Radije bih da ti meni pripovijedaš o sieču i našem sinu”, reče on. “Penje li se Leto još na glavu mojoj majci?”

“Penje se on i po Aliji”, odgovori ona. “Vrlo brzo raste. Bit će golem čovjek.”

“Kako je na jugu?” upita on.

“Sam ćeš to vidjeti” odgovori ona.

“Ali, želio bih to prvo vidjeti kroz tvoje oči.”

“Velika je osamljenost” reče ona.

On dotakne nezahoni rubac na njenom čelu koji je provirivao ispod kapuljače pustinskog odijela. “Zašto ne želiš govoriti o sieču?”

“Pričala sam ti o tome. Sieč je usamljeno mjesto kad u njemu nema muževa. Tamo se radi. Radimo u tvornicama i bavimo se lončarstvom. Treba proizvesti oružje, postaviti motke za predviđanje vremena, sakupiti začini za mita. Dine treba zasijati da bi zarasle raslinjem koje će ih učvrstiti. Treba proizvesti tkanine i zastore, napuniti energetske stanice. Djecu treba podučavati da se ne bi izgubila plemenska snaga.”

“Znači li to da u sieču nema ničeg ugodnog?” upita on.

“Djeca su zadovoljstvo. Pazimo na običaje. Hrane imamo dovoljno. Katkad poneka od nas dobije dopuštenje za odlazak na sjever da bi bila s mužem. Život mora teći dalje.”

“Moja sestra Alija... jesu li je ljudi već prihvatili?” upita on.

Chani se okrene prema njemu na sve jačem dnevnom svjetlu. Očima se zapilji u njega. “O tome ćemo razgovarati drugi put, dragi.” “Porazgovarajmo sada.”

“Moraš čuvati snagu za ispit”, reče ona.

Osjetivši razdraženost u njenom glasu, on shvati da je dirnuo osjetljivu točku. “Nepoznato donosi svoje brige”, reče on.

Ona kimne glavom i reče: “Da, dolazi do... nesporazuma koje izaziva Alijina čudnovatost. Žene se boje, jer dijete jedva veće od novorođenčeta govori o... stvarima koje bi trebali znati jedino odrasli. One ne shvaćaju... promjenu koja se dogodila u utrobi i učinila Aliju... drukčijom.”

“Ima li problema?” upita on, pomislivši pritom: Imao sam vizije problema koji će se nadвити nad Alijom.

Chani pogleda prema sve svjetlijem obzoru iza kojeg samo što nije izronilo sunce. “Neke od žena su se udružile i obratile Časnoj Majci. Zahtijevale su od nje da istjera zloduha iz svoje kćeri. Podsjetile su je na pravilo: ‘Nećemo trpjeti da među nama živi vještica.’”

“I što im je majka odgovorila?”

“Pozvala se na zakon i otpremila je žene posramljene. Rekla je: Ako Alija stvori problem, onda je to pogreška vlasti koja ga nije predvidjela i spriječila.’ Pokušala im je objasniti kakvu je promjenu Alija doživjela dok je još bila u njenoj utrobi. Ali, žene su bile srdite, jer su bile zbunjene. Udaljile su se mrmljajući.”

Bit će još problema zbog Alije, pomisli on.

Kristalni naleti pijeska koje je nosio vjetar dodirnu mu nezaštićene dijelove lica, donoseći sa sobom miris predzačinske mase. “El Sajal, pješćana kiša koju donosi jutro”, reče on.

Zagledao se preko sivila pustinjskog krajolika, krajolika koji se nalazio s one strane sažaljenja – pijesak koji je predstavljao oblik apsorbiran u samom sebi. Suha munja je zaparala tamni kut na jugu, znak statičkog naboja stvorenog olujom. Grmljavina je odjekivala još dugo nakon toga.

“To je glas koji proljepšava zemlju”, reče Chani.

Sve više njegovih ljudi izlazilo je iz šatora. Straža se vraćala s položaja. Sve oko njega odvijalo se glatko na davno utvrđen način pa nije trebalo nikakvih naređenja.

“Izdavaj što je moguće manje naredbi”, rekao mu je otac... jednom... vrlo davno. “Kad jednom nešto zapovjediš, morat ćeš uvijek to ponavljati.”

Slobodnjaci su instinktivno osjećali ovo pravilo.

Njihov majstor vode započne jutarnju pjesmu, dodajući joj sada poziv na obred kojim je započinjalo pješćano jahanje.

“Svijet je kostur” pjevao je čovjek, a njegov jecav glas se prenosio preko dina. “Tko može otjerati Anđela Smrti? Ono što je Šai-hulud dosudio mora se dogoditi.”

Paul je slušao, prepoznavši riječi kojima je također započinjala pjesma smrti njegovih fedajkina, riječi koje su izgovarali komandosi smrti kad su jurišali u borbu.

Hoće li ovdje danas niknuti kameni humak obilježavajući odlazak još jedne duše? upita se Paul. Hoće li se Slobodnjaci u budućnosti ovdje zaustavljati da bi svaki prolaznik dodao još jedan kamen i prisjetio se Muad’Diba koji je umro na ovome mjestu?

Znao je da je ovo jedna od mogućnosti koja se može danas dogoditi, jedna od činjenica uzduž crta budućnosti koje se zrakasto šire s ovog mjesta. Mučila ga je nepotpuna vizija. Što se više suprotstavljao nastanku džihada, nastojala je sve veća zbrka koja mu se uvlačila u predviđanje. Cijela njegova budućnost počela je sličiti rijeci koja hrli prema ponoru – divlje žarište izvan kojeg je sve bilo magla i oblaci.

“Približava se Stilgar”, reče Chani. “Moram te sada napustiti, dragi. Moram se ponašati poput Sajadine i nadzirati obred da bi on što vjerodostojnije bio opisan u Kronikama.” Pogleda prema njemu i na trenutak nestane njene suzdržljivosti, ali već sljedećeg trenutka vrati nadzor nad sobom. “Kad sve ovo završi, sama ću ti pripremiti doručak”, reče, okrene se i udalji.

Stilgar se približio hodajući preko brašnjavog pijeska i podižući male oblake prašine. Tamna udubljenja njegovih očiju neumoljivo su promatrala Paula svojim nepripitomljenim pogledom. Njegova crna brada iznad maske pustinskog odijela i istaknute jagodice na obrazima djelovali su u svojoj nepomičnosti kao vatrom isklesani oblici u živoj stijeni.

Nosio je Paulovu zastavu pričvršćenu na jarbol – zeleno-crni stijeg s vodnom cijevi u jarbolu – koja je već postala legendarna. Napola ponosno, Paul pomisli: Ni najjednostavniju stvar ne mogu učiniti, bez da ona ne preraste u legendu. Zapisat će kako sam se oprostio od Chani, kako sam pozdravio Stilgara – svaki pokret koji ću danas učiniti. Živio ili umro, to će ući u legendu. Ne smijem umrijeti. Dogodi li se to, ostatak će samo legenda i ništa što bi moglo spriječiti džihad.

Stilgar zarije jarbol u pijesak pokraj Paula i spusti ruke. Njegove potpuno plave oči netremice su promatrale Paula, koji pomisli kako već i njegove oči poprimaju istu boju zbog uzimanja začina. “Uskratili su nam hadž”, reče Stilgar obredno svečanim glasom. Paul odgovori kako ga je Chani naučila: “Tko može uskratiti pravo Slobodnjaku da hoda ili jaši tamo gdje on želi.”

“Ja sam Naib”, reče Stilgar, “onaj kojega nikad neće uhvatiti živog. Ja sam noga tronošca smrti koji će uništiti neprijatelja.”

Tišina se nadvije nad njih.

Paul pogleda ostale Slobodnjake raštrkane po pijesku iza Stilgara, koji su nepomično stajali zaneseni u molitvu. I pomisli kako su oni narod čiji se život sastojao od ubijanja, cijeli jedan narod koji je sve svoje dane proveo u bijesu i žalosti, nikada ni ne razmišljajući da postoje i druge stvari izvan sna Liet-Kynesa kojeg je on prenio na njih prije nego je umro.

“Gdje je Gospodin koji nas je proveo kroz zemlju pustinja i jama?” upita Stilgar.

“On je uvijek s nama”, odgovore Slobodnjaci.

Stilgar podigne ramena, priđe Paulu i spusti glas. “Upamti što sam ti rekao. Obavi to jednostavno i neposredno, bez nepotrebnog pretjerivanja. Mi Slobodnjaci počinjemo jahati tvorca već s dvanaest godina. Ti si već prošao osamnaestu i nisi rođen za vođenje ovakvog života. Nikoga ne moraš očaravati svojom hrabrošću. Mi znamo da si hrabar. Jedino trebaš pozvati tvorca i uzjahati ga.”

“Zapamtit ću”, reče Paul.

“Nastoj tako učiniti. Ne bih želio da me osramotiš kao učitelja.” Stilgar izvuče ispod svoje odore plastični štap dužine oko jedan metar. Na jednom kraju bio je zašiljen, a na drugom je imao prorez za čegrtaljku na opruzi. “Vlastoručno sam pripremio ovaj udarač. Dobar je. Uzmi ga.”

Uzevši štap u ruke, Paul osjeti toplu glatkoću plastike.

“Shishakli ima tvoje kuke”, reče Stilgar. “Predat će ti ih kad stigneš na onu dinu.” Pokaže na desnu stranu. “Pozovi velikog tvorca, Usule. Pokaži nam kako se to radi.”

Paul zamijeti svečanost Stilgarova glasa, ali s primjesom zabrinutosti za prijatelja.

U tom trenutku sunce kao da se otrgnulo od crte obzora. Nebo se oblilo srebrnasto-plavom bojom, što je naznačivalo da će dan biti izrazito vruć i suh, čak i za Arrakis.

“Započinje vruć dan”, reče Stilgar. Glas mu je postao potpuno obredan. “Idi, Usule, zajaši tvorca i putuj preko pijeska kao vođa ljudi.”

Paul pozdravi zastavu primijetivši kako sada taj zeleno-crni stijeg mlitavo visi budući da je zamro jutarnji vjetar. Okrene se prema dini koju je Stilgar pokazao. Bio je to tamnožuti obronak s krestom u obliku slova S. Veći dio ljudi već je krenuo u suprotnom smjeru, penjući se na suprotnu dinu koja im je zaklanjala logor.

Samo jedna pojava u odori ostane na Paulovom putu: Shishakli, zapovjednik jedinice fedajkina kojem su se vidjeli samo ispupčeni očni kapci između kape pustinjskog odijela i maske.

Kad mu se Paul približio, Shishakli mu preda dva tanka pruta slična biču. Prutovi su bili dugački oko metar i pol sa svjetlucavim kukama od plastičnog čelika na jednom kraju, a na drugom kraju hrapavi da bi ih se moglo čvrsto držati.

Paul ih uhvati lijevom rukom po obrednim propisima.

“To su moje vlastite kuke”, reče Shishakli promuklo. “Još me nikad nisu iznevjerile.”

Paul kimne, ne narušavajući potrebnu tišinu, prođe pokraj čovjeka i zaputi se prema vrhu kose dine. Kad se popeo na krestu, on pogleda unatrag i ugleda ljude raštrkane uokolo poput roja kukaca; odore su im se vijorile. Sada je na pješčanom uzdignuću stajao sam, a pred njim se pružao samo obzor, ravan i nepomičan. Stilgar je izabrao dobru dinu, višu od ostalih, što je bila prednost pri promatranju.

Paul stane i zabode udarač duboko u padinu dine okrenutu prema vjetru gdje je pijesak bio zgusnut, što je omogućavalo najbolji

prijenos bubnjanja. Pričekao je nekoliko trenutaka ponavljajući upute u sebi, razmišljajući o neminovnostima života i smrti s kojima se suočio.

Kad oslobodi zasun, štap će početi slati pozive. Daleko preko pijeska čut će ih divovski crv-tvorac i krenut će prema izvoru zvuka. Paul je znao da se pomoću kuka, čije su drške sličile bičevima, može popeti na tvorčeva visoka zaobljena leđa. Sve dok kuka bude držala otvoren prednji rub crvovog prstenastog segmenta, omogućujući da u osjetljivu unutrašnjost prodire pijesak, stvorenje neće uroniti u njedra pustinje. Ono će se, štoviše, propinjati da bi mu otvoreni segment stajao što više iznad pustinjske površine.

Ja sam pješčani jahač, reče Paul u sebi.

Pogleda kuke koje je držao u lijevoj ruci, pomislivši pritom da ih samo treba zakvačiti za oblinu tvorčevog golemog boka i tako natjerati stvorenje na propinjanje i okretanje tamo gdje on želi. Vidio je kako se to radi. Tijekom obuke, pomogli su mu popeti se na crva i kraće vrijeme je jahao. Uhvaćenog crva može se jahati sve dok iscrpljen ne posustane i nepokretan ostane na pustinjskoj površini. Tada treba dozvati novog.

Paul je znao da će, kad jednom položi ovaj ispit, postati dovoljno spretan za putovanje od dvadeset udarača prema jugu – tamo ostati i odmoriti se – na jugu gdje su se sakrile žene i obitelji od progona.

Rukom zakloni oči i pogleda prema jugu, sjetivši se da tvorca dozvan iz erga predstavlja nepoznanicu, jednako kao što je i ovome koji ga doziva ovaj ispit potpuno nepoznat.

“Moraš pažljivo procijeniti razmak kada ti se tvorca bude približavao”, objasnio mu je Stilgar. “Moraš stajati dovoljno blizu, ali ne toliko da te proguta.”

Odjednom se odlučivši, Paul oslobodi zasun udarača. Čegrtaljka se počne okretati, a pozivi ravnomjerno bubnjati preko pijeska: “Lamp... lamp... lamp...”

Uspravi se promatrajući obzor i sjetivši se Stilgarovih riječi: “Pažljivo procjeni stazu kojom ti se približava. Ne zaboravi da se crv rijetko neprimijećen približi udaraču. Isto tako načuli uši. Često ćeš ga prije čuti nego vidjeti.”

Padnu mu na pamet i Chanina upozorenja koja mu je šaptala noću kad bi je svladao strah za njega i ispunio joj svijest: “Kad staneš pokraj tvorčeve staze, moraš ostati potpuno miran. Moraš izgledati kao dio pijeska. Sakrij se ispod ogrtača i u svemu se trudi sličiti maloj dini.”

Polako je promatrao obzore, osluškivao i tražio znakove na koje su mu skrenuli pažnju.

Pojavio se s jugoistoka: udaljeno šištanje i šaputanje pijeska. Ubrzo ugleda udaljeni trag stvorenja nasuprot zar udjele zore i shvati da nikad ranije nije vidio tako velikog tvorca, pa čak ni čuo da takvi postoje. Bio je duži od kilometra, a uzdignuti pješćani val kojeg je gurao glavom sličio je planini koja se približava.

Ništa slično nisam vidio ni u viziji ni u životu, pomisli Paul. Požuri preko staze kojom se crv približavao da bi zauzeo položaj pokraj nje, potpuno zahvaćen žurbom koju je zahtijevao ovaj trenutak.

4.

‘Nadzirite kovanje novca i sudove – pustite svjetini da ima sve ostalo! To vam savjetuje Car Padišah. I još vam kaže: ‘Želite li zaradu, morate vladati.’ Ima istine u ovim riječima, ali ja se pitam: ‘Tko je svjetina, a tko su oni kojima se vlada?’

Muad’Dibova tajna poruka Landsraadu iz ‘Arakiškog buđenja’ princeze Irulan

Nepozvana misao zaokupi Jessicu: Paul će svakog trenutka započeti ispit za pješčanog jahača. Pokušavaju to sakriti od mene, ali je previše očito.

I Chani je otišla nekim tajanstvenim poslom.

Jessica je sjedila u svojoj sobi za odmor, koristeći trenutak mira između noćnih podučavanja. Bila je to ugodna prostorija, iako ne tako velika kao ona u kojoj se odmarala u sieču Tabr prije njihovog bijega ispred pogroma. Pa ipak, i ovdje je pod bio zastrt debelim prostirkama – i ovdje je imala mekane jastuke i niski čajni stol nadohvat ruke, raznobojne tapiserije po zidovima i nježno žute sjajne kugle iznad glave. Sobu je ispunjavao zamjetan i opor miris slobodnjačkog sieča na kojeg se naviknula i koji joj je pružao neki osjećaj sigurnosti.

Međutim, znala je da nikada neće nadvladati osjećaj boravka u tuđem. Prostirke i zastori bili su ovdje samo da bi malo ublažili surovost.

Slabašni zvuk zveckanja, bubnjanja i pljeskanja dopre do njene sobe. Znala je da je započelo slavlje rađanja, vjerojatno Subiajinog. Stigao je njen trenutak. Također je znala da će ugledati djetesce, plavookog anđela kojeg će joj donijeti kao Časnoj Majci na blagoslov. Znala je i to da će toj proslavi prisustvovati njena kći Alija koja će je o svemu izvijestiti.

Još nije bilo vrijeme noćne molitve za odlazak. Oni ne bi započeli proslavu rođenja tijekom obreda oplakivanja robova odvedenih s Portirina, Bela Tegeuse, Rossaka i Harmonthepa.

Jessica uzdahne. Znala je da svjesno izbjegava misliti na sina i opasnosti s kojima se suočava – rupe s otrovnim bodljama, prepadi Harkonnena (iako se njihov broj smanjio otkad su Slobodnjaci, zahvaljujući novim oružjima koja im je Paul dao, počeli ubirati danak u

letjelicama i opremi) i prirodne opasnosti pustinje – tvorci, žeđ i ponori prašine.

Pomisli pozvati poslugu da joj donesu kavu, a joj se pritom javi i uvijek prisutna svijest o paradoksu slobodnjačkog načina života: živjeli su vrlo dobro u ovim siečkim špiljama u usporedbi s grabenskim pionima; s druge strane, kad su se nalazili u otvorenoj hajri u pustinji, bilo im je znatno gore nego robovima u Harkonnenovim kazamatima.

Kroz zastor pokraj nje pojavi se tamna ruka i spusti šalicu na stol, a zatim se povuče. Iz šalice se širio miris začinske kave.

Ponuda s proslave rođenja, pomisli Jessica.

Ona dohvati kavu i srkne je, osmjehnuvši se u sebi. ***U kojem bi drugom društvu našeg svemira***, upita se ona, ***jedna osoba mogla položaja mogla prihvatiti nepoznato piće i ispitati ga bez straha? Naravno, ja mogu preraditi svaki otrov prije nego mi učini zlo, ali oni koji mi daju piće ne znaju to.***

Ispije šalicu, osjećajući kako je njen sadržaj – topao i sladak – potiče i ulijeva joj snagu.

Pitala se u kojem bi drugom društvu imali toliko prirodnog obzira prema njenoj privatnosti koju su narušavali tek zbog darivanja? Darovi su stizali od poštovanja i ljubavi – uz jedva naslućenu primjesu straha.

Još jedan element ovog događaja pojavi joj se u svijesti: tek što je pomislila na kavu, ona se pojavila. Znala je da se ne radi o telepatiji. Bio je to tau, jedinstvo siečke zajednice, naknada za nježni otrov začinske ishrane koja im je svima bila zajednička. Mnoštvo ljudi ne može se nadati prosvjetljenju koje je njoj donijelo začinsko zrno; oni nisu bili podučavani ni pripremljeni za to. Razum im je odbacivao ono što nisu mogli shvatiti i dokučiti. Pa ipak, ponekad osjećaju i reagiraju poput pojedinačnog organizma.

Nikada ne razmišljaju o podudarnosti stvari.

Je li je Paul uspio položiti ispit na pijesku? pitala se Jessica. ***On je sposoban, ali nesretni slučaj može slomiti čak i najposposobnije.***

Čekanje.

To je sumorno, pomisli. ***Čekanje se može odužiti. Napoljetku čovjeku postane dosadno.***

A u njihovim životima prisutne su sve vrste čekanja.

Ovdje smo duže od dvije godine, pomisli ona dalje, ***i najmanje će još dva puta toliko proteći prije nego ćemo se usuditi pokušati razmišljati 0*** pokušaju preuzimanja Arrakisa iz ruku Harkonnenovog upravitelja, Mudir Nahyaja, Zvijeri Rabbana.

“Časna majko?”

Glas koji se začuo s one strane zastora na njenim vratima pripadao je Hari, drugoj ženi iz Paulovog kućanstva.

“Da, Hara.”

Zastori se razmaknu i Hara uđe kroz njih. Nosila je siečke sandale i crveno-žutu haljinu koja joj je otkrivala ruke gotovo do ramena. Crna kosa bila joj je podijeljena po sredini i začešljana prema potiljku poput krila nekog kukca; bila je ravna i zalizana. Istaknute crte lica poput ptice grabljivice bile su zbog nečega namrgođene. Iza Hare je ušla Alija, djevojčica od oko dvije godine.

Ugledavši kćer, Jessica, kao i mnogo puta dosad, pomisli na Alijinu sličnost s Paulom kad je bio njenog uzrasta – isti svečani izraz širom otvorenih upitnih očiju, tamna kosa i čvrste usne. Ali, postojale su i nježne razlike i one su bile razlog uznemirenosti većine odraslih. Dijete – tek nešto veće od dojenčeta – ponašalo se pribrano i staloženo što je daleko nadmašivalo njene godine. Odrasli su bili zbunjeni kad bi vidjeli kako se smije lukavoj igri riječi između muškarca i žene. Ili bi se uhvatili kako osluškuju njen polutečajući glas, još nejasan zbog nerazvijenog mekog nepca i otkrivaju u njenim riječima lukave primjedbe koje su mogle biti samo posljedica iskustva kojeg jedno dvogodišnje dijete nikada nije steklo.

Hara uroni u jastuk i ogorčeno uzdahnuvši namrgođeno pogleda dijete.

“Alija”, Jessica mahne rukom kćeri.

Dijete priđe jastuku koji se nalazio pokraj majke, spusti se na njega i stegne majčinu ruku. Dodir tijela ponovno je uspostavio onu međusobnu svjesnost koju su dijelile još prije Alijinog rođenja. Nisu to bile iste misli – iako je dolazilo i do toga ako bi se dodirnule dok bi Jessica mijenjala začinski otrov za slavlje. Bilo je to nešto više, trenutna svjesnost druge žive iskre, oštra i pronicljiva stvar, nervni *sympatico* koji je od njih, radi li se o osjećajima, stvarao jedno biće.

Na uobičajen način, kako je to već primjereno članu kućanstva njenog sina, Jessica reče: “Subak ul kuhar, Hara. Jesi li dobro noćas?”

Jednakim tradicionalnim formalizmom ona odgovori: “Subak un nar. Dobro sam.”

Riječi su bile gotovo bez tona. Ona ponovno uzdahne.

Jessica osjeti da se Alija zabavlja.

“Ganima moga brata se ljuti na mene”, reče Alija napola tepajuć.

Jessica zapazi izraz kojim je Alija nazvala Haru – ganima. U istančanosti slobodnjačkog jezika ta riječ je značila: nešto zadobiveno u borbi, a što više nema prvobitnu namjenu; ukras, glava koplja koja se koristi kao uteg za zastor.

Hara mrko pogleda dijete. “Ne pokušavaj me vrijeđati, dijete. I sama znam gdje mi je mjesto.”

“Što si ovoga puta učinila, Alija?” upita Jessica.

“Danas se nije samo odbila igrati s ostalom djecom”, odgovori Hara, “već se uvukla tamo...”

“Sakrila sam se iza zastora i promatrala rađanje Sabiajinog sina”, reče Alija. “Dječak je. Plakao je i plakao. Kakva pluća! Kada se dovoljno isplakao...”

“Izašla si i dodirnula ga”, reče Hara, “a on je prestao plakati. Svi znaju da se slobodnjačko novorođenče mora isplakati pri samom rođenju, ako je u sieču, jer nikada više neće moći plakati bez da nas ne izda na hajri.”

“Dovoljno je plakao”, reče Alija. “Samo sam željela osjetiti njegovu iskru, njegov život. To je sve. Kad je osjetio moj dodir, više nije htio plakati.”

“To će samo izazvati još više priča među ljudima”, reče Hara. “Sabiajin dječak je zdrav?” upita Jessica. Primijetila je da Haru nešto jako muči i pitala se što to.

“Zdrav je kako bi se samo moglo poželjeti”, odgovori Hara. “Oni znaju da ga Alija nije povrijedila. Ne zamjeraju joj toliko što ga je dodirnula. On se odmah smirio i bio je sretan. Radi se..”, Hara slegne ramenima.

“Radi se o neobičnosti moje kćeri, zar ne?” upita Jessica. “O načinu na koji govori o stvarima koje nadrastaju njeno doba i o stvarima koje ne može znati nijedno dijete njene dobi – o stvarima prošlosti.”

“Kako može znati izgled djeteta s Bela Tegeuse?” upita Hara.

“Ali, tako je!” reče Alija. “Sabiajin sin je isti kao i Mithin sin rođen prije odlaska.”

“Alija”, reče Jessica. “Upozorila sam te.”

“Ali, majko, vidjela sam i istina je i...”

Jessica zatrese glavom primjećujući znakove uznemirenosti na Harinom licu. Što sam to rodila? upita se Jessica. Kćer koja je na rođenju znala sve što sam ja znala... i više: sve što su joj iz hodnika prošlosti otkrile Časne Majke u meni.

“Nisu u pitanju samo stvari koje govori”, reče Hara. “Tu su i vježbe: način kako sjedi zablujena u stijene, pomičući tek jedan mišić

pokraj nosa ili mišić na poledini prsta, ili...” “To su vježbe Bene Gesserita”, reče Jessica. “To znaš, Hara. Želiš li možda poreći nasljeđe moje kćeri?”

“Časna Majko, vi znate da meni te stvari ne smetaju”, reče Hara. “Riječ je o ljudima i o njihovom mrmljanju. Osjećam opasnost. Govore da je vaša kćer zloduh, da se druga djeca neće igrati s njom, da je ona...”

“Ona je tako malo slična ostaloj djeci”, reče Jessica. “Nije zloduh. Radi se samo...”

“Naravno da nije!”

Jessicu je začudila oštrina Harinog tona i ona spusti pogled na Aliju. Dijete je djelovalo zadubljeno u misli, zračeci osjećajem... iščekivanja. Jessica ponovno pogleda Haru.

“Poštujem što si član kućanstva moga sina”, reče Jessica. Alija se osloni o njenu ruku. “Možeš otvoreno sa mnom razgovarati o svemu što te muči.”

“Neću još dugo biti član kućanstva vašeg sina” reče Hara. “Čekala sam toliko zbog svojih sinova, zbog posebne obuke koju *oni* dobivaju kao Usulova djeca. Malo im što mogu pružiti, budući da se zna da ne dijelim postelju s vašim sinom.”

Alija se ponovno osloni na nju, dremljiva, topla.

“Bila si dobra družbenica mog sina”, reče Jessica. A zatim dodala sebi, jer je takve misli nikada nisu napuštale: *Družbenica... a ne supruga*. A onda joj na površinu svijesti izbiju govorkanja u sieču da je prijateljstvo njenog sina s Chani preraslo u nešto stalno, u brak.

Volim Chani, pomisli Jessica, ali se sjeti da ljubav mora odstupiti u ime viših carskih potreba, carski brakovi se ne sklapaju iz ljubavi.

“Mislite da ne znam što planirate za sina?” upita Hara.

“Kako to misliš?” uzvratilo pitanjem Jessica.

“Planirate ujediniti plemena pod Njegovom vlašću”, reče Hara.

“Je li to loše?”

“Naslućujem u tome opasnost za njega... a Alija je dio te opasnosti.”

Alija se priljubi još više uz majku; oči su joj sada bile otvorene i netremice je promatrala Haru.

“Gledala sam vas dok ste zajedno” reče Hara, “način na koji se dodirujete. A Alija kao da je dio moga tijela, jer je sestra onoga koji mi je kao brat. Pazila sam je i čuvala još otkad je bila dojenče, od racije kada smo pobjegli ovamo. Prozrela sam mnoge stvari u svezi s njom.”

Jessica kimne, osjećajući kako u Aliji pokraj nje raste nemir.

“Znate na što mislim” reče Hara. “Na to, kako je od početka znala što govorimo. Je li ikad postojalo neko drugo djeteta koje je tako maleno znalo za disciplinu vode? Jesu li ikad prve riječi bilo kojeg djeteta upućene dadilji bile: ‘Volim te Hara?’”

Hara se zagleda u Aliju. “Što mislite zašto se ne vrijeđam na njene uvrede? Zato, jer znam da nisu zlobne.”

Alija pogleda prema majci.

“Da, ja imam snagu uvjerenja, Časna Majko”, reče Hara. “Mogla sam biti sajadina. Vidjela sam ono što sam vidjela.”

“Hara...”, Jessica slegne ramenima. “Ne znam što bih rekla.” I sama se sebi začudi, jer je to stvarno bilo točno.

Alija se uspravi i podigne ramena. Jessica osjeti da je osjećaj iščekivanja prestao, osjećaja koji se sastojao od odluke i tuge.

“Pogriješili smo”, reče Alija. “Sada nam je Hara potrebna.”

“Bio je to obred sjemenja”, reče Hara, “kad ste promijenili Vodu Života, Časna Majko, kad još Alija nije bila rođena.”

Hara potrebna? upita se Jessica.

“Tko još može razgovarati s ljudima i natjerati ih da me započnu shvaćati?” upita Alija.

“Što želiš da ona učini?” upita Jessica.

“Ona već zna što treba učiniti”, reče Alija.

“Reći ću im istinu”, reče Hara. Lice joj odjednom postane staro i tužno s maslinastom kožom naboranom od mrštenja: vještice oštre crte lica. “Reći ću im da se Alija samo pretvara da je dijete, što zapravo nikada nije bila.”

Alija zatrese glavom. Suze su joj tekle niz obraze i Jessica osjeti val tuge koji je zračio iz njene kćeri kao vlastiti osjećaj.

“Znam da sam nakaza”, prošapće Alija. Riječ odraslih koja je potekla iz dječjih usta zvučala je kao gorka potvrda izrečenog.

“Ti nisi nakaza”, usprotivi se Hara. “Tko ti se usudio reći da si nakaza?”

Jessicu ponovno začudi silina Harinog zaštitničkog stava. Isti trenutak shvati da je Alija ispravno procijenila – Hara im je bila potrebna. Pleme će shvatiti Haru – njene riječi i osjećaje – jer bilo je očito da ona voli Aliju kao svoje rođeno dijete.

“Tko ti je to rekao?” ponovi Hara.

“Nitko.”

Alija iskoristi rub Jessicine aba odore i obriše suze s lica. A zatim popravi skut odore kojeg je navlažila i izgužvala.

“Onda nemoj ni ti to govoriti”, naredi joj Hara.

“Dobro, Hara.”

“A sada”, reče Hara, “reci mi kako se to zbilo da bih mogla objasniti ostalima. Reci mi što ti se to dogodilo.”

Alija proguta slinu i pogleda prema majci.

Jessica kimne.

“Jednog dana sam se probudila”, reče Alija. “Bilo je to poput buđenja iz sna, jedino se nisam mogla sjetiti odlaska na spavanje. Nalazila sam se na toplom, tamnom mjestu. I bila sam uplašena.”

Slušajući polutepajući glas svoje kćeri, Jessica se prisjeti toga dana u velikoj špilji.

“Kako sam se preplašila”, reče Alija, “pokušala sam pobjeći, ali nisam imala kamo. Tada sam ugledala iskru... ali to, zapravo, nije bilo gledanje. Iskra se jednostavno nalazila tamo zajedno sa mnom i ja sam osjetila kako me njeni osjećaji... umiruju, tješe, govoreći mi da će sve biti u redu. Bila je to moja majka.”

Hara protrlja oči i umirujuće se osmehne Aliji, ali je ipak u očima te Slobodnjakinje bilo je nečeg divljeg kao da su i one pokušavale čuti Alijine riječi.

A Jessica pomisli: Što mi uopće znamo o načinu njenog razmišljanja... temeljnom na njenim jedinstvenim *iskustvima, obuci i porijeklu?*

“Baš kad sam se osjetila sigurnom i smirila se”, reče Alija, “pokraj nas se pojavila još jedna iskra... i sve se odjednom dogodilo. Ta druga iskra bila je stara Časna Majka. Razmjenjivala je... život s mojom majkom... sve... a ja sam bila tamo s njima i vidjela sve... baš sve. A zatim je to završilo i ja sam postala one i sve ostale i ja sama... jedino mi je trebalo dosta vremena da ponovno pronađem sebe. Bilo je tako mnogo drugih.”

“Bilo je to okrutno”, reče Jessica. “Nitko ne bi smio doći do spoznaja na ovaj način. Čudno je što si uspjela uopće prihvatiti sve to što ti se dogodilo.”

“Ništa drugo nisam mogla!” reče Alija. “Nisam znala kako bi to odbila, zatvorila svoju svijest... ili je isključila... sve se jednostavno zbilo... sve...”

“Nismo znali” promrmlja Hara. “Kad smo Vodu dali tvojoj majci na promjenu, nismo znali za tvoje postojanje u njenoj utrobi.”

“Ne žali zbog toga, Hara” reče Alija. “Ne treba žaliti sebe. Uostalom, to je razlog i za veselje: ja sam Časna Majka. Pleme ima dvije Čas...”

Ona zastane nagnuvši glavu kao da osluškuje.

Hara se osloni petama na jastuk za sjedenje, pogleda Aliju, a zatim prebaci pažnju na Jessicino lice.

“Nisi li posumnjala?” upita Jessica.

“Š-š-š-š”, reče Alija.

Udaljeno ritmičko pjevanje stigne do njih kroz zastore koji su ih dijelili od siečkih hodnika. Postalo je jače, donoseći sa sobom razgovijetne zvukove: “Ja! Ja! Javm! Ja! Ja! Javm! Mu zein, Valah!”

Pjevači prođuše kroz vanjski ulaz i njihovi glasovi ispune unutrašnjost. Zvuk polagano započne zamirati.

Čim je postao nerazgovijetan, Jessica započne obred s tugom u glasu: “Bio je Ramadan i travanj na Bela Tegeusi.”

“Moja obitelj je sjedila u dvorištu s bazenom”, reče Hara, “na zraku ispunjenom vlagom i kapljicama s vodoskoka. Nadohvat ruke nalazilo se drvo portugulsa, okruglih i zrelih plodova. Bila je tu i košara s miš-mišom, baklavom i vrčem libana – sve same poslastice. U našim vrtovima i obiteljima vladao je mir... mir u cijeloj zemlji.”

“Život je bio sretan dok nisu stigli napadači”, reče Alija.

“Krv se ledila od jauka prijatelja”, reče Jessica, osjetivši kako je preplavljuju sjećanja na sve one prošlosti koje je nosila u sebi.

“La, la, la, plakale su žene”, reče Hara.

“Napadači su prodrli kroz muštamal, nasrnuvši na nas noževima, crvenim od krvi naših ljudi”, reče Jessica.

Oko njih tri zavlada tišina jednaka onoj iz ostalih prostorija sieča, tišina u kojoj su se sjećale i na taj način održavale svježinu boli.

Tada Hara izgovori završne riječi obreda, s takvom žestinom kakvu Jessica nikada ranije nije čula u tom obredu.

“Nikada nećemo oprostiti i nikada nećemo zaboraviti”, reče Hara.

U tišini opterećenoj razmišljanjem, koja je slijedila njene riječi, začuju mrmljanje ljudi, šuškanje mnogobrojnih odjeća. Jessica osjeti da netko stoji ispred zastora njene sobe.

“Časna Majko?”

Jessica prepozna ženski glas: Tartar, jedna od Stilgarovih žena.

“Zlo, Časna Majko.”

Jessica osjeti da joj se srce steže i da je hvata iznenadni strah za Paula. “Paul...”, izusti.

Tartar raširi zastore i uđe u sobu. Jessica primijeti gomilu ljudi u vanjskoj prostoriji prije nego se zastori zatvore pa onda podigne pogled prema Tartar – niskoj, crnomanjastoj ženi u crnoj odori, potpuno plavih

očiju uperenih u Jessicu, tankih nosnica oko kojih su se primjećivali ožiljci od utičnica.

“Što se dogodilo?” upita Jessica.

“Stigla je riječ s pijeska”, reče Tartar. “Usul će na ispitu sresti tvorca... to je danas. Mladići govore da će sigurno uspjeti i do večeri će postati pješčani jahač. Mladići se okupljaju za prepad. Odjurit će na sjever i tamo se sresti s Usulom. Rekli su da će se tada pobuniti. Govore da će ga natjerati da izazove Stilgara i preuzme nadzor nad plemenima.”

Sakupljanje vode, zasađivanje dina, sporo ali sigurno mijenjanje njihovog svijeta – to više nije *dovoljno*, pomisli Jessica. Sitni napadi, sigurni napadi – ono čemu smo ih Paul i ja učili više nisu dovoljni. Oni osjećaju svoju snagu. Žele se boriti.

Tartar se premjesti s noge na nogu i nakašlje se.

Znana nam je potreba čekanja iz opreza, pomisli Jessica, *ali* u tome je i srž naše ograničenosti. Također znamo i koju štetu nam može donijeti predugo čekanje. Izgubit ćemo iz vida cilj produži li se čekanje.

“Mladići govore, ne izazove li Usul Stilgara značit će da ga se boji”, reče Tartar.

Ona obori pogled.

“Znači, tako stoje stvari” promrmlja Jessica. A onda pomisli:

Predvidjela sam to. Kao i Stilgar.

Tartar se ponovno nakašlje. “Čak i moj brat Šoab kaže to isto”, reče ona. “Usulu neće dopustiti mogućnost izbora.”

Znači, dogodilo se, pomisli Jessica. Paul će morati sam izaći na kraj s tim. Časna Majka se ne smije miješati u izbor novog vođe.

Alija oslobodi ruku iz majčine i reče: “Poći ću s Tartar i slušat ću što govore mladići. Možda postoji način.”

Jessica susretne Tartarin pogled, ali se obrati Aliji: “Pođi i podnesi mi izvješće čim budeš mogla.”

“Mi ne želimo da se to dogodi, Časna Majko”, reče Tartar.

“Ne želimo”, složi se Jessica. “Plemenu je potrebna sva njegova snaga.” Ona pogleda Haru. “Hoćeš li krenuti s njima?”

Hara odgovori na neizgovoreni dio pitanja: “Tartar neće dopustiti da se bilo što dogodi Aliji. Ona zna da ćemo uskoro obje biti žene istog muža, ona i ja, da ćemo dijeliti istog čovjeka. Tartar i ja smo razgovarale.” Hara pogleda prema Tartar, a zatim Jessicu. “Dogovorile smo se.”

Tartar pruži Aliji ruku i reče: “Moramo požuriti. Mladići odlaze.”

One požure kroz zastore; djetetova ruka se nalazila u maloj ruci žene, ali se činilo da dijete vodi.

“Ubije li Paul Muad’Dib Stilgara, neće biti korisno za pleme”, reče Hara. “Ranije se vlast uvijek tako smjenjivala, ali vremena su se promijenila.”

“I za tebe su se vremena promijenila”, reče Jessica.

“Ne mislite valjda da sumnjam u ishod dvoboja”, reče Hara. “Usul može samo pobijediti.”

“To sam i mislila”, reče Jessica.

“I vi vjerujete da mi osjećaji sputavaju prosuđivanje”, reče Hara.

Zatrese glavom, zveckajući vodenim prstenima koje je nosila oko vrata. “Kako samo griješite. Možda također mislite da sam ljubomorna na Chani jer mi je žao što me Usul nije izabrao?”

“Čovjek sam odabire kako može”, reče Jessica.

“Ja žalim Chani”, reče Hara.

Jessica se ukoči: “Što time želiš reći?”

“Znam što mislite o Chani” reče Hara. “Smatrate da ona nije prava žena za vašeg sina.”

Jessica se zavalila u jastuke i slegne ramenima. “Možda.”

“Možda ste i u pravu”, reče Hara. “Ako jeste, možda ćete steći iznenadnog saveznika – samu Chani. Ona njemu želi sve najbolje.”

Jessica proguta slinu iako joj se grlo iznenada stegnulo. “Chani mi je jako draga”, reče. “Ona ne može biti...”

“Sagovi su vam ovdje vrlo prljavi”, reče Hara pa se osvrne oko sebe, izbjegavajući Jessicin pogled. “Previše ljudi prolazi ovuda. Zaista bi ih trebali češće čistiti.”

5.

Ne može se izbjeći uzajamni utjecaj politike i ortodoksne vjere. Ova borba za moć određuje obuku, obrazovanje i discipliniranje ortodoksne zajednice. Zbog tog pritiska vođe takve zajednice se obvezno moraju suočiti s ovim osnovnim unutrašnjim pitanjem: podleći potpunom oportunističkom kao cijeni zadržavanja svoje vlasti ili riskirati vlastito žrtvovanje u korist ortodoksne etike.

Iz ‘Muad’Dib: vjerski problemi’ princeze Irulan

Stojeći na pijesku, Paul je čekao dolazak divovskog tvorca. Ne smijem čekati poput krijumčara – nestrpljivo i s tremom, podsjeti se.

Moram biti dio pustinje.

Tvorac je sada bio udaljen tek nekoliko minuta pa je jutarnji zrak već bio ispunjen piskutavim zvucima trenja njegovog kretanja. Veliki zubi po rubovima usta, sličnih kakvoj okrugloj pećini, stajali su rašireni poput kakvog golemog cvijeta. Snažan zadržavanje začina koji se širio iz njih jako je zapuhivao zrak.

Paulu je pustinjsko odijelo bilo vrlo udobno, a gotovo uopće nije zamjećivao nosne utičnice i masku za disanje. Stilgarove upute, tesane tijekom mukotrpnih sati provedenih na pijesku, počele su davati plodove.

“Koliko udaljen od tvorčevog radijusa moraš stajati na zrnatom pijesku?” upitao ga je Stilgar.

Paul odgovori: “Polu metra za svaki metar tvorčevog promjera.” “Zašto?”

“Da bih izbjegao vrtlog izazvan njegovim prolaskom, ali i da bih se imao vremena popeti na njega.”

“Jahao si male tvorce, uzgajane za sjeme i Vodu Života”, rekao je Stilgar. “Ali, na ispitu ćeš imati divljeg tvorca, pustinjskog starca. Moraš ga odgovarajuće poštovati.”

Pisak približavanja crva sada je sasvim prigušio gromko bubnjanje udarača. Paul duboko udahne zrak, osjetivši mineralnu gorčinu pijeska čak i kroz filtre. Divlji tvorac, pustinjski starac, gotovo se nadvio nad njim. Njegov uzdignuti prednji dio podignuo je pješčani val, koji će Paulu stići do koljena.

Dođi, ti divno čudovište, pomisli on. Dođi! Čuješ li me kako te zovem. Dođi! Dođi!

Val mu podigne stopala. Zapljusne ga površinska prašina. On uhvati ravnotežu; jedina dominantna njegovog svijeta sada je bio prolaz tog pijeskom zamagljenog oblog zida, tog segmentnog grebena, čije su se kružne linije između pojedinih prstena oštro ocrtavale.

Paul podigne kuke, nanišani i baci ih. Istog trenutka osjeti kako su se zarile i povukle ga. Poletio je uvis i dočeka se nogama o zid, zgrabivši čvrsto kuke. Ovo je ključni trenutak ispita: ako je ispravno zario kuke u prednji rub prstenastog segmenta, tamo gdje je započinjao, crv se neće okrenuti i zgnječiti ga.

Crv uspori kretanje. Skliznuo je preko udarača i ušutkao ga. A onda se započne polagano izvijati i izdizati, podižući što je mogao više nadražujuće čaklje, kako bi ih što više udaljio od pijeska koji je bio velika prijetnja mekanom unutrašnjem preklapu prstenastog segmenta.

Paul je sad sjedio na samom vrhu crva. Osjetio je likovanje poput Cara koji nadgleda svoj svijet. Jedva se obuzdao da propne crva, da ga okrene, da pokaže kako ima svu vlast nad tim stvorenjem.

Odjednom mu sine zašto ga je Stilgar svojedobno upozorio na drske mladiće koji su se poigrali s ovim čudovištima, stojeći na rukama na njihovim leđima, vadeći obje kuke, a zatim ih ponovno zabadajući još prije nego bi ih crv stigao zbaciti.

Ostavivši jednu kuku zabijenu, Paul izvadi drugu i zabije je niže s bočne strane. Zatim je to isto izveo s drugom kukom, a onda ponovno s prvom – i tako se polagano spuštao dolje. Stvaratelj se svinuo i okrenuo, uputivši se prema dijelu brašnastog pijeska gdje su ostali čekali.

Paul ih ugleda kako pripremaju kuke da bi se i oni popeli; sve dok nisu stigli do vrha, izbjegavali su zabijati čaklje u osjetljive rubove prstenova. Konačno su zajahali u tri reda iza njega, čvrsto se držeći za kuke.

Stilgar krene naprijed kroz redove svojih ljudi, dođe do Paula, provjeri kako je učvrstio kuke i pogleda prema njegovom licu na kojem je stajao osmijeh.

“Uspio si, ha?” upita on, povisivši glas da bi nadjačao šištanje izazvano kretanjem crva. “To misliš, zar ne?” On se uspravi. “Međutim, tvrdim da si stvar izveo poprilično traljavo. Među nama ima dvanaestogodišnjaka koji bi to bolje učinili. Lijevo od mjesta gdje si čekao nalazio se pješčani bubanj. Da je crv kojim slučajem naglo skrenuo prema tebi, ne bi ti bilo uzmak.”

Osmijeha nestane s Paulovog lica. “Vidio sam pješčani bubanj.” “Zašto onda nisi dao znak nekom od nas da stane iza tebe? To je dopušteno na ispitu.”

Paul proguta slinu i okrene se licem prema vjetru izazvanom njihovom jurnjavom.

“Misliš da nije baš lijepo što ti sada ovo govorim”, reče Stilgar. “To mi je dužnost. Mislim na tvoju vrijednost za skupinu. Da si upao u pješčani bubanj, tvorac bi se odmah bacio na tebe.”

Iako se razljutio, Paul je znao da Stilgar govori istinu. Trebala mu je čitava minuta i puni napor samokontrole naučene od majke da se ponovno smiri. “Oprosti” reče konačno. “Neću to više ponoviti.” “Kad se nađeš u kritičnom položaju, uvijek postavi nekog iza sebe da preuzme tvorca ako ti ne budeš mogao”, reče Stilgar. “Zapamti – mi sve radimo timski. Na taj se način osiguravamo. Timski radimo, ha?”

Potapše Paula po ramenu.

“Timski radimo” ponovi Paul.

“A sada”, nastavi Stilgar hrapavim glasom, “pokaži mi znaš li kako se upravlja tvorcem. Na kojoj smo strani?”

Paul pogleda prema ljuskastoj prstenastoj površini na kojoj su se nalazili i opazi osobine i veličinu oklopnih ljuski koje su se povećavale nadesno, a smanjivale nalijevo. Znao je da svaki crv ima poseban način kretanja pa jednu stranu podiže češće nego drugu. Što postaje stariji, ta sklonost postaje stalna navika. Donje oklopne ljuske postaju veće, teže i glatke pa se one gornje kod velikih crva mogu prepoznati već po samoj veličini.

Pomičući kuke, Paul se započne kretati nalijevo. Zatim pozove dvojicu ljudi s boka da prijeđu na otvorene segmente sa strane i ne dopuste crvu skretanje. Čim je to obavio, on domahne dvojici kormilara da izađu iz reda i premjeste se naprijed.

“Ah, hiiii-joh!” vikne Paul tradicionalni poklič. Kormilar s lijeve strane otvori jedan prstenasti segment.

Istog trena tvorac započne skretati u veličanstvenom krugu, štiteći otvorene segmente. Načinio je puni zaokret i kad je krenuo natrag prema jugu, Paul vikne: “Gejrat!”

Kormilar otpusti kuku. Stvaratelj se nastavi kretati ravno.

Stilgar progovori: “Vrlo dobro, Paule Muad’Dibe. Uz puno vježbe postat ćeš pješčani jahač.”

Paul se namršti, pomislivši: *Pa zar se ja nisam prvi popeo?*

Iza njega se odjednom prolomi glasan smijeh, a onda skupina započne pjevati, uzvikujući mu ime do neba.

“Muad’Dib! Muad’Dib! Muad’Dib! Muad’Dib!”

A onda, daleko straga duž površine crva, Paul začuje kako goniči udaraju štapom po njegovom repnom dijelu. Crv započne ubrzavati. Odjeća im se zavijori na pojačanom vjetru. Pištav zvuk izazvan kretanjem također postane snažniji.

Paul se osvrne prema skupini i potraži pogledom Chanino lice među ljudima. I dalje ju je promatrao dok se obraćao Stilgaru: “Postao sam, dakle, pješčani jahač, Stil?”

“Hal jaum! Od danas si pješčani jahač.”

“Znači, mogu odabrati smjer u kojem ćemo ići?”

„To je pravilo. “

“Ja sam Slobodnjak koji je danas rođen ovdje u ergu Habbanya. Prije ovog dana uopće nisam živio. Dosad sam bio tek dijete.”

“Ne baš dijete”, odgovori Stilgar, pričvrstivši svoju kuku budući da ju je vjetar olabavio.

“Ali postojao je čep koji je blokirao moj svijet, a koji sada je izvučen.

“Nema nikakvog čepa.”

“Krenuo bih na jug, Stilgare – dvadeset udarača. Pogledao bih zemlju koju stvaramo, zemlju koju sam dosad viđao tek očima drugih.”

A želio bih vidjeti sina i obitelj, pomisli on. *Treba mi* malo vremena da promislim o budućnosti, budućnosti koja je prošlost u mojim mislima. Sprema se oluja, a ako ne budem tamo gdje je mogu spriječiti, mogla bi prerasti u orkan.

Stilgar ga odmjeri pogledom. Paulova pažnja je i dalje bila posvećena Chani; na licu joj se očitavala uzbuđenost, baš kao i kod cijele skupine na koju su očitno djelovale njegove riječi.

“Ljudi žarko žele napasti s tobom Harkonnenove sinkove”, reče Stilgar. “Od njih nas dijeli tek jedan udarač.”

“Fedajkini su me već slijedili u napadačkim pohodima”, odgovori Paul. “Još ćemo mnogo puta napadati, sve dok i zadnji Harkonnen bude udisao arakiški zrak.”

Dok su jahali, Stilgar ga je nastavio promatrati i Paul shvati da čovjek vidi ovaj trenutak kroz sjećanje na svoje preuzimanje vlasti u sieču Tabr, kao i vrhovništvo u Vijeću Vođa poslije Liet-Kynesove smrti.

Čuo je izvješća o nemirima među mladim Slobodnjacima, pomisli Paul.

“Želiš li da sazovemo skup vođa?” upita ga Stilgar.

Oči mladića u gomili iza njih se zacakle. Njihali su se dok su jahali i netremice promatrali. Paul opazi izraz nemira i u Chaninim očima, način na koji je prelazila pogledom sa Stilgara, koji joj je bio ujak, na Paula Muad'Diba koji je bio njen muškarac.

“Ne možeš pogoditi što želim”, reče Paul.

Istodobno, on pomisli: ***Ne mogu se povući. Moram zadržati nadzor nad ovim ljudima.***

“Ti si danas mudir ovog jahanja po pijesku” reče Stilgar hladnim i službenim glasom. “Kako ćeš iskoristiti tu moć?”

Trebamo vremena za predah, vremena za hladno razmišljanje, pomisli Paul.

“Krenut ćemo na jug”, reče Paul.

Dok je čvrsto omotavao odoru oko sebe, Stilgarova kretnja je odavala dostojanstvo. “Sazvat ćemo skup”, reče. “Poslat ću poruke.”

Misli da ću ga izazvati, pomisli Paul. ***A zna da nema izgleda protiv mene.***

Paul se okrene prema jugu, osjetivši strujanje vjetra na golim obrazima i pomisli na nužnosti koje su uvjetovale njegove odluke.

Uopće nisu svjesni pravog stanja, pomisli.

Ali znao je da neće dugo dopuštati da ga bilo kakav obzir sputava. Morao je ostati u žarištu vremenske oluje koju je vidio u budućnosti. Doći će trenutak kad će mu se ukazati prigoda da je obuzda, ali tek onda, bude li se našao na pravom mjestu, moći će je sasjeći u korijenu.

Neću ga izazvati bude li se to ikako moglo izbjeći, pomisli Paul. Ako postoji bilo koji drugi način za sprečavanje džihada...

“Podići ćemo logor za večernji obrok i molitvu kod špilje Crva ispod grebena Habbanya “, reče Stilgar. Uhvatio se čvršće za kuku da ne bi pao s tvorca i pokaže rukom naprijed prema niskoj kamenoj prepenci koja se uzdizala iz pustinje.

Paul pogleda greben, veliku kamenu izbočinu koja je stajala napeta poput vala. Nikakvo zelenilo, nikakvo raslinje nije umekšavalo goli obzor. Iza grebena pružao se put prema južnoj pustinji – put dugačak najmanje deset dana i noći i to najvećom brzinom kojom se tvorac mogao kretati.

Dvadeset udarača.

Taj put vodio je daleko iza Harkonnenovih ophodnji. Znao je kakav će biti. Sve je to već vidio u snu. Jednoga dana, kad već budu dobro odmaknuli, doći će do slabašne promjene boje na obzoru – tako

slabe da će u prvi trenutak pomisliti da je to plod njegove mašte opterećene silnom nadom – i to će biti novi sieč.

“Odgovara li moja odluka Muad’Dibu?” upita Stilgar. U njegovom glasu se osjetio jedva zamjetan sarkastičan prizvuk, ali uši okolnih Slobodnjaka, sposobne razabrati svaku nijansu u krik u ptica ili treperavoj poruci cielaga, jasno su ga zapazile i svi su sada motrili što će Paul učiniti.

“Stilgar zna da sam mu se zakleo na vjernost kad smo posvećivali fedajkine” reče Paul. “Moji komandosi smrti znaju da sam časno govorio. Sumnja li Stilgar u to?”

U Paulovom glasu se osjetila istinska bol. Stilgar ga osjeti i obori pogled.

“Nikad ne bih posumnjao u Usula, člana moga sieča” reče Stilgar. “Ali, ti si Paul Muad’Dib, atreidski vojvoda, kao i Lisan al-Gaib, Glas iz Vanjskog svijeta. A te ljude ne poznajem.”

Paul se okrene na drugu stranu i pogleda prema grebenu Habbanya koji se dizao iz pustinje. Tvorac ispod njih je još je bio dobar i živahan. S njime su mogli prevaliti dvostruko veću udaljenost od svih do kojih su Slobodnjaci dosad stigli. Bio je siguran u to. Ništa, pa čak ni stvorenja iz dječjih priča, nije je moglo mjeriti s ovim pustinjskim starcem. Paulu je bilo jasno da jaši na predmetu novih legendi.

Jedna ga ruka uhvati za rame.

Paul se okrene prema ruci, a zatim pogleda lice iza nje – i ugleda tamne Stilgarove oči u uskom prorezu između filtarske maske i kapuljače pustinjskog odijela.

“Čovjek koji je upravljao siečom Tabr prije mene”, reče Stilgar, “bio mi je prijatelj. Preživjeli smo mnogo zajedničkih opasnosti. Više puta sam mu spasio život... a i on meni.”

“Ja sam ti prijatelj, Stilgare”, reče Paul.

“Nitko ne sumnja u to”, reče Stilgar. On makne ruku s Paulovog ramena i slegne ramenima. “To je tako.”

Paul tog trenutka shvati da je Stilgar previše udubljen u slobodnjački način života da bi mogao razmišljati o mogućnosti postojanja nekog drukčijeg. Ovdje je vođa preuzimao uzde iz mrtvih ruku svog prethodnika ili bi bio izabran između najjačih ljudi u plemenu, ako bi vođa nestao u pustinji. Stilgar je baš na ovaj način postao vođa.

“Trebali bismo ostaviti ovog tvorca u dubokom pijesku”, reče Paul.

“Tako je”, složi se Stilgar. “Oдавde možemo pješice stići do špilje.”

“Dovoljno smo daleko odjahali na njemu pa će se zakopati u pijesak i odmarati se dan ili dva”, reče Paul.

“Ti si mudir ovog jahanja na pijesku“, reče Stilgar. “Samo reći što trebamo...” On odjednom zašuti i pogleda prema istočnom nebu. Paul se munjevito okrene. Plavo zamagljenje na njegovim očima, uzrokovano korištenjem začina, učinila je nebo naizgled tamnim – plavetnilo propušteno kroz mnogostruke filtre, nasuprot kojeg je udaljeno ritmičko bljeskanje djelovalo kao oštar kontrast.

Ornitopter!

“Neki mali “topter”, reče Stilgar.

“Možda je izviđač” reče Paul. “Misliš li da su nas primijetili?”

“S te udaljenosti vide samo crva na površini” reče Stilgar, a zatim dade znak lijevom rukom. “Dolje. Raziđite se po pijesku.”

Skupina se započne puštati niz bok crva, skakati na površinu, bacati se po pijesku sakrivajući se ispod ogrtača. Paul primijeti gdje se Chani spustila. Uskoro su na crvu ostali samo on i Stilgar.

“Prvi sam uzjahao, zadnji ću sjahati” reče Paul.

Stilgar kimne, spusti se pomoću kuka niz bok i skoči u pijesak. Paul pričekava da se tvorac udalji od ljudi pa oslobodi kuke. Bio je to opasan potez, budući da crv još nije bio sasvim iscrpljen.

Oslobođen kuka, veliki crv se započne ukopavati u pijesak. Paul se na širokoj površini tvorca malo povuče, pažljivo procjeni trenutak i skoči. Dočekao se na noge i odmah potrčao, a onda se bacio niz sklisku stranu neke dine, kako su ga naučili, i sakrije se ispod vodopada pijeska koji mu se obrušio na raširenu odjeću.

Sada je trebalo čekati...

Paul se polagano okrene da bi mogao vidjeti dio neba kroz razmak na odori. Pomislio je da i ostali iza njega čine to isto.

Prije nego što je ugledao letjelicu, začuo je lepet njenih krila. Oglasio se šapat mlaznica i ‘topter se pojavio iznad skrivenog Paula, a zatim je u širokom luku skrenuo prema grebenu.

‘Topter bez oznaka, primijeti Paul.

Nekoliko trenutaka zatim letjelica nestane s vidika, utonuvši iza grebena Habbanya.

Ptičji krik razlegne se pustinjom. Zatim još jedan.

Paul ustane, otrese pijesak sa sebe i popne se do vrha dine. Ostale pojave stajale su u nizu koji se vukao od grebena. Ugleda Chani i Stilgara među njima.

Stilgar pokaže prema grebenu.

Ljudi se okupe i krenu pješćanim korakom, hodajući površinom u nepravilnom ritmu, kako ne bi privukli tvorca. Stilgar priđe Paulu i započne hodati usporedo s njim duž dinine kreste, očvrsnule od vjetra.

“Krijumčarska letjelica”, reče Stilgar.

“Izgleda” odgovori Paul. “Ali je preduboko u pustinji za krijumčare.” “I oni imaju teškoća s ophodnjama”, reče Stilgar.

“Ako su stigli dovde, mogu i dublje”, reče Paul.

„Tako je. “

“Ne bi bilo dobro da vide ono što bi vidjeli ako bi otišli predaleko na jug. Krijumčari, naime, također prodaju informacije.”

“Traže začim – ne misliš li tako?” upita Stilgar.

“Sigurno se negdje u blizini nalaze krilo i gusjeničar”, reče Paul. “Mi imamo nešto začina. Hajde da ga iskoristimo kao mamac i uhvatimo nekoliko krijumčara. Treba im utuviti u glavu da je ovo naš teritorij; osim toga, naši ljudi trebaju malo vježbati rukovanje novim oružjima.”

“Sada govori pravi Usul”, reče Stilgar. “Usul misli na slobodnjački način.”

Ali taj isti Usul mora donositi odluke koje odgovaraju vražjoj svrhovitosti, pomisli Paul.

Oluja se sve više približavala.

6.

Kad su zakon i dužnost jedno, kad ih objedinjuje vjera, onda nikada ne možeš potpuno postati svjestan sebe. Uvijek si za nijansu manje potpuna osoba.

Iz 'Muad'Dib: devedeset devet svemirskih čuda'
princeze Irulan

Krijumčarska tvornica začina, njen matični nosač i prsten ornitoptera koji su zujali oko nje, pojavio se iznad jedne uzvišice, poput roja kukaca koji prate maticu. Pred rojem se pružao niski kameni greben koji je stršio iz pustinje, sličan maloj kopiji Zaštitnog zida. Neka nedavna oluja pomela je suho podnožje grebena.

U zapovjednoj kupoli tvornice, Gurney Halleck se nagne naprijed, ugodi uljane leće dalekozora i započne ispitivati okolni predio. S druge strane grebena ugledao je neku tamnu mrlju koja je mogla biti začinska eksplozija; on odmah dade signal jednom od ornitoptera koji su lebdjeli iznad tvornice da krene u tom smjeru i ispita o čemu se radi.

Topter zaleprša krilima potvrđujući primitak zapovjedi. Zatim se odvoji od jata, spusti dolje prema zatamnjenom pijesku i napravi krug oko označenog područja, spustivši detektore nisko do površine.

Samo nekoliko trenutaka zatim, letjelica se obruši skupljenih krila i napravi krug nisko nad pijeskom, što je za tvornicu bio znak da je začin pronađen.

Gurney vrati dalekozor u futrolu, znajući da su i ostali vidjeli signal. Sviđalo mu se ovo mjesto. Obličniji greben nudio je izvrsnu zaštitu. Nalazili su se duboko u pustinji pa je postojala mala vjerojatnost da ih tu čeka pripremljena zasjeda... ali... Gurney dade znak posadi jednog 'toptera da nadleti greben i dobro ga promotri, a zatim uputi rezervne letjelice da se rasporede oko nalazišta začina – ali ne previsoko, budući da bi ih onda mogli i s velike udaljenosti zapaziti harkonenski detektori.

Sumnjao je, međutim, da će se harkonenske ophodnje zaputiti tako daleko na jug. Ovo je još uvijek bio slobodnjački teritorij.

Gurney provjeri oružje, proklinjući sudbinu što su štitnici ovdje neupotrebljivi. Sve što je moglo primamiti crva moralo se izbjegavati pod svaku cijenu. On protrlja ožiljak od inkvine biča na bradi, pogleda predio pred sobom i zaključio da je najsigurnije povesti ljude preko

grebena. Izvidjeti pješice bilo bi zapravo najsigurnije. Opreza nikad nije previše u ovoj situaciji gdje se Slobodnjaci i Harkonnenovi ljudi međusobno nemilice tamane.

Ali ovdje su ga brinuli Slobodnjaci. Bili su potpuno ravnodušni prema začinu kojim su krijumčari trgovali, ali su postajali pravi vragovi na ratnoj stazi ako biste zakoračili tamo gdje su oni to zabranili. A u zadnje vrijeme postali su vraški vješti i lukavi.

Ta vještina i lukavost, kojima su se domoroci počeli koristiti u borbi, zabrinjavali su Gurneyja. Iskazivali su takvu sposobnost ratovanja da on gotovo nije sreo bolju, a učili su ga najbolji borci u svemiru koji su se čeličili u borbama koje bi tek poneki preživio.

Gurney ponovno pogleda predio ispred sebe, pitajući se zbog čega se odjednom osjeća neugodno. Možda zbog crva kojeg su vidjeli... ali, to je bilo s druge strane grebena.

Jedna se glava pojavi u kupoli pokraj Gurneyja – zapovjednik tvornice, jednooki stari gusar, guste brade, plavih očiju i mliječnih zubi od začinske hrane.

“Izgleda bogato nalazište, sir”, reče zapovjednik tvornice. “Hoćemo li krenuti?”

“Idite do ruba grebena”, zapovjedi Gurney. “Tu ću se iskrcati sa svojim ljudima. Odande ćete se moći spustiti do začina. Mi ćemo malo pregledati one stijene.”

“Na zapovijed.”

“U slučaju problema”, reče Gurney, “spašavajte tvornicu. Mi ćemo uzletjeti u ‘topterima.’”

Zapovjednik vojnički pozdravi. “Na zapovijed, sir.” Zatim se spusti kroz otvor u kupolu.

Gurney još jednom prijede pogledom preko obzora. Morao je uzeti u obzir i mogućnost da se u blizini nalaze Slobodnjaci, a on je neovlašteno zašao na njihov teritorij. Slobodnjaci su ga ozbiljno zabrinjavali, njihova snaga i nepredvidljivost. Mnoge mu stvari u svemu ovome nisu davale mira, ali je zato nagrada za trud bila velika. Također ga je uznemirivalo što nije smio slati letjelice dovoljno visoko. Neugodu mu je povećavala i nemogućnost korištenja radioveze.

Tvornica-gusjeničar se okrene i započne se spuštati. Polagano je skliznula do suhog obronka grebena. Gusjenice dodirnu pijesak.

Gurney otvori kupolu i otkopča sigurnosno remenje. Čim se tvornica zaustavila, on je već bio vani; zatvorio je kupolu za sobom, spustio se preko štitnika gusjenica i skliznuo na pijesak pokraj sigurnosne mreže. Pet ljudi iz njegove osobne garde mu se pridružilo

izlazeći iz otvora na prednjem dijelu. Ostali su oslobađali tvorničko nosač-krilo. On se odvoji, podigne uvis i započne kružiti u parkirnoj stazi na maloj visini.

Istog trenutka, velika tvornica krene naprijed, udaljujući se na svojim gusjenicama od grebena, prema tamnom nalazištu začina na otvorenom pijesku.

Jedan 'topter se spusti u blizini, a za njim još dva. Iz letjelica izađe Gurneyjev osobni vod, a one ponovno uzlete.

Protegnuvši se, Gurney proba mišiće u pustinjskom odijelu. Skinuo je filtarsku masku s lica, hotimice dopuštajući gubitak vlage zbog jedne važnije potrebe – mogućnosti upotrebe glasa, bude li morao izvikivati zapovjedi. Počeo se penjati uz greben, ispitujući teren – šljunak i zrnasti pijesak škripali su mu pod nogama, a nos mu je zapuhivao miris začina.

Zgodno mjesto za skrivenu bazu, pomisli on. Bilo bi mudro ovdje zakopati nešto zaliha.

On pogleda unatrag, opazivši kako se njegovi ljudi frontalno razmiču, prateći ga. Bili su to dobri suradnici, čak i oni novaci koje nije imao vremena uvježbati. Dobri ljudi. Nije im svaki put morao govoriti što moraju učiniti. Ni oko jednoga se nije zamjećivalo svjetlucanje uključenog štitnika. Među njima nije bilo kukavica koji bi nosili štitnike u pustinji, gdje bi crvi odmah osjetili polje i došli im oduzeti začim kojeg su skupili.

S male uzvišice do koje je stigao penjući se uz greben, Gurney je vidio nalazište udaljeno oko pola kilometra i gusjeničara koji mu se upravo približio. Zatim pogleda prema letjelicama koje su ih pokrivala iz zraka; bio je zadovoljan njihovim položajem, budući da se nisu uzdigle previsoko. On kratko kimne pa se nastavi uspinjati uz greben.

Istog trenutka, greben kao da je suknuo put neba.

Dvanaest tutnjećih plamenih staza ustremi se prema 'topterima i nosaču-krilu, koji su lebdjeli na maloj visini. Metalna eksplozija se razlegne s tvornice-gusjeničara, a stijene oko Gurneya odjednom postanu načičkane ratnicima s navučenim kapuljačama.

Gurney u trenutku pomisli: Tako mi rogova Velike Majke! Rakete! Usuđuju se koristiti rakete!

Sljedećeg trenutka se našao pred jednom pojavom s navučenom kapuljačom koja je stajala u polučučućem stavu, držeći u ruci iskukan kris-nož. Još dvije se pojavile lijevo i desno od njega. Gurney je jedino mogao vidjeti njihove oči u tankom prorezu između kapuljače i vela burnusa boje pijeska, ali su ga položaj i pripravnost čovjeka upozorili da

se suočio s uvježbanim borcem. Oči su bile potpuno plave, što je bilo jasno odličje Slobodnjaka iz duboke pustinje.

Gurney se uhvati rukom za nož, ne skidajući pogled s protivnikovog oružja. Ako se usuđuju koristiti rakete, onda sigurno imaju i druge projekte. Ovaj trenutak je zahtijevao vrhunski oprez. I po samom zvuku je mogao zaključiti da je barem jedan dio njihove zaštite s neba bio izbačen iz stroja. Do ušiju mu je također dopirao zvuk borbe koja je već započela iza njegovih leđa.

Oči borca koji je stajao pred Gurneyjem primijetiše kretnju njegove ruke prema nožu, a onda ponovno pogledaše Gurneyja u oči.

“Ostavi nož u koricama, Gurney Halleck”, reče čovjek s kapuljačom.

Gurney zastane. Glas mu je zvučao neobično poznato, čak i kroz filter pustinjskog odijela.

“Znaš mi ime?” reče on.

“Ne treba ti nož sa mnom, Gurney”, reče čovjek. Zatim se uspravi, vrati kris-nož u korice pa njih u nabore odore. “Reci svojim ljudima da prekinu beskoristan otpor.”

Čovjek zbacila kapuljaču i makne filter s lica.

Gurneyjevi mišići se ukoče od onoga što je vidio. U prvi trenutak mu se učinilo da je pred njim duh pokojnog vojvode Leta Atreida. A onda pomalo shvati istinu.

“Paul”, prošapće. Zatim upita glasnije: “Jesi li ti stvarno Paul?”

“Zar ne vjeruješ vlastitim očima?” upita ga Paul.

“Rekli su da si mrtav”, odgovori Gurney nesigurnim glasom, zakoračivši pola koraka naprijed.

“Reci svojim ljudima da se pokore”, naredi Paul, a onda mahne rukom prema nižim obroncima grebena.

Gurney se okrene, nerado skrenuvši pogled s Paula. Primijetio je odmah da se borba vodi još samo na nekoliko mjesta. Izgledalo je da cijeli predio vrvi od pustinjskih ljudi u kapuljačama. Tvornica-gusjeničar bešumno je stajala na pijesku, a na njenom gornjem dijelu nalazili su se Slobodnjaci. U zraku više nije bilo nijedne letjelice.

“Prekinite borbu”, naredi Gurney. Zatim duboko uzdahne i skupi ruke oko usta. “Govori Gurney Halleck! Prekinite daljnju borbu!”

Lagano i oprezno, ljudi uhvaćeni ukoštac razdvoje se. Upitni pogledi okrenu se prema njemu.

“Ovo su nam prijatelji”, povikne Gurney.

“Fini prijatelji!” odgovori netko. “Polu ljudi su nam pobili.”

“Bila je to pogreška”, reče Gurney. “Nemojte pogoršavati položaj.” On se okrene prema Paulu i pogleda u njegove potpuno plave, slobodnjačke oči.

Na Paulovim usnama pojavi se osmijeh, ali je izraz lica imao određenu tvrdoću koja je Gurneyja podsjetila na Starog vojvodu, Paulovog djeda. A onda Gurney uoči žilavost i otpornost u Paulovom držanju – osobine koje ranije nikada nije vidio kod nekog Atreida, neku smežuranost kože, škiljenje očiju, odmjeravajući pogled koji je obuhvaćao cijeli vidokrug.

“Rekli su da si mrtav” ponovi Gurney.

“Činilo mi se najboljim ostaviti ih u tom uvjerenju”, odgovori Paul.

I Gurney tog trenu shvati da je to najbolje moguće opravdanje koje je mogao dobiti, jer je bio prepušten sam sebi, ostavljen u uvjerenju da je njegov mladi vojvoda... njegov prijatelj mrtav. Pitao se tada postoji li uopće još onaj dječak kojeg je poznao i upućivao u tajne borilačkih vještina.

Paul pride Gurneyju, osjećajući kako ga oči peku. “Gurney...”

Sve se zatim dogodilo samo od sebe: našli su se u zagrljaju, započeli se tapšati po ramenima, osjećajući ugodu zbog stvarnosti i konkretnosti svojih tijela.

“Ti vražji momče! Ti vražji momče!” ponavljao je Gurney.

“Gurney, stari moj Gurney”, odgovarao je Paul.

A onda se razdvoje i pogledaju jedan drugoga. Gurney duboko udahne zrak. “Ti si, dakle, razlog što su Slobodnjaci tako naglo postali taktički izuzetni borci. Trebao sam pogoditi. Izvodili su stvari koje ni ja sam ne bih bolje smislio. Da sam samo znao...” On odmahne glavom. “Da si mi samo došapnuo da si živ, momče. Ništa me ne bi zaustavilo. Dojurio bih odmah ovamo i...”

Paulov pogled ga zaustavi... čvrst, odmjeravajući.

Gurney uzdahne. “Naravno, odmah bi se našli oni koji bi se upitali zašto je Gurney Halleck odjurio, a bilo bi i takvih koji bi otišli korak dalje od pitanja. Oni bi se odmah bacili na traženje odgovora.”

Paul kimne i prođe pogledom preko Slobodnjaka koji su čekali unaokolo: znatiželjno odmjeravanje stajalo je na licima fedajkina. On odmakne pogled s komandosa smrti i ponovno pogleda Gurneyja, primijetivši da je i njegov negdašnji učitelj mačevanja pun ushićenja. Shvatio je to kao dobar predznak, znamen da se nalazi na putu u onu budućnost gdje je sve bilo u redu.

S Gurneyjem uza sebe...

Paul skrene pogled niz greben pokraj fedajkina, promatrajući krijumčare koji su došli s Halleckom.

“Na čijoj su strani tvoji ljudi, Gurney?” upita on.

“Sve su to krijumčari”, odgovori Gurney. “S onim su tko jamči dobru zaradu.”

“S nama nema dobre zarade”, reče Paul, primijetivši nježan znak prstom koji mu je Gurney uputio desnom rukom – stara šifra kojom su se služili u prošlosti. Među krijumčarima je bilo ljudi kojih se valjalo bojati i čuvati.

Paul prevuče rukom preko usne, dajući tako Gurneyju do znanja da ga je shvatio, a zatim podigne pogled prema ljudima koji su stajali načičkani na višim dijelovima grebena. Među njima primijeti Stilgara. Sjećanje na neriješen problem s njim naglo splasne Paulovo ushićenje.

“Stilgar”, reče on, “ovo je Gurney Halleck o kojem sam ti često pričao. Majstor oružja mog oca, moj učitelj mačevanja i stari prijatelj. Čovjek vrijedan povjerenja u svakom pothvatu.”

“Čujem”, odgovori Stilgar. “Ti si njegov vojvoda.”

Paul pogleda prema tamnom licu iznad sebe, razmišljajući o razlozima koji su natjerali Stilgara da baš to kaže. *Njegov vojvoda*. U Stilgarovom glasu pojavio se neobičan, tanušan prizvuk, kao da je htio reći nešto drugo. A to nije sličilo Stilgaru, vođi Slobodnjaka, čovjeku koji je uvijek otvoreno iznosio sve što mu je na umu.

Moj vojvoda! pomisli Gurney ponovno pogledavši Paula. ***Da, sada kad je Leto mrtav, titula prelazi na Paula.***

Slobodnjački rat na Arrakisu počeo je zadobivati novi oblik u Gurneyjevoj svijesti. ***Moj vojvoda!*** Mjesto koje je bilo umrlo u njemu započne oživljavati. Tek je djelićem svijesti registrirao Paulovu naredbu da se krijumčari razoružaju dok ne budu ispitani.

Gurney se ponovno vrati u stvarnost tek kad je začuo proteste pojedinih svojih ljudi. On zatrese glavom i okrene se. “Jeste li vi, ljudi, gluhi?” prodere se on. “Ovo je zakoniti vojvoda Arrakisa. Učinite što vam naređuje!”

Gundajući, krijumčari ga poslušашe.

Paul priđe Gurneyju i reče mu prigušenim glasom: “Nikada ne bih pomislio da ćeš upasti u ovakvu zamku, Gurney.”

“Dobio sam zasluženu kaznu”, odgovori Gurney. “Kladim se da vam onaj mamac sa začinom nije deblji od nekoliko zrnaca pijeska.” “Dobio bi okladu”, odgovori Paul. Zatim baci pogled prema ljudima koje su upravo razoružavali. “Ima li još nekog od ljudi moga oca među vama?”

“Nema. Prilično smo se prorijedili. Ima ih nešto među slobodnim trgovcima. Mnogi su utrošili svu zaradu na odlazak odavde.”

“Ali, ti si ostao.”

“Ostao sam.”

“Zato što je Rabban ovdje”, reče Paul.

“Zaključio sam da mi je još jedino preostala osveta, reče Gurney.

Neobičan krik oglasi se s vrha grebena. Gurney podigne pogled i spazi jednog Slobodnjaka kako maše maramom.

“Dolazi tvorac”, reče Paul pa krene prema jednom izbočenom dijelu stijene; Gurney krene za njim, a onda, kao i Paul, pogleda prema jugozapadu. Na srednjoj udaljenosti mogla se vidjeti uzdignuće crva, trag okrunjen prašinom koji je ravno vodio kroz dine prema grebenu.

“Prilično je velik”, reče Paul.

Klepetav zvuk oglasi se s tvornice-gusjeničara pod njima. Ona se okrene na gusjenicama poput kakvog divovskog kukca i nezgrapno krene prema stijenama.

“Šteta što nismo mogli poštedjeti leteći transporter”, reče Paul.

Gurney ga za trenutak pogleda, a zatim baci pogled prema olupinama koje su se dimile u pustinji – ostacima letačkog transportera i ornitoptera koje su oborile slobodnjačke rakete. Osjetivši odjednom grižnju savjesti zbog ljudi koje je tamo izgubio – svojih ljudi – reče: “Tvoj otac bi pokazao više razumijevanja za ljude koje nije mogao poštedjeti.”

Paul mu uputi oštar pogled, pogne glavu pa reče: “Bili su tvoji prijatelji, Gurney. Shvaćam. Za nas su, međutim, oni bili tek uljezi koji su mogli vidjeti stvari koje nisu smjeli. To i ti moraš razumjeti.”

“Shvaćam ja to vrlo dobro”, reče Gurney. “A sada bih rado vidio ono što ne bih smio.”

Paul podigne pogled i opazi onaj stari i dobro zapamćeni vučji osmijeh na Halleckovom licu, mreškanje ožiljaka od inkvine biča na njegovoj čeljusti.

Gurney kimne prema pustinji ispod njih. Slobodnjaci su se razmiljeli posvuda, idući za svojim poslovima. Odmah mu je upalo u oči da nijedan od njih nije djelovao zabrinut zbog približavanja crva.

Odjednom se začuje bubnjanje s otvorenih dina iza mjesta gdje je postavljen mamac sa začinom – gromko bubnjanje koje kao da su čuli kroz stopala. Gurney primijeti kako Slobodnjaci zauzimaju položaj na pijesku duž putanje kojom je dolazio crv.

Crv se približio poput neke velike pješčane ribe, parajući površinu dok su mu se prsteni nabirali i razvlačili. Trenutak zatim Gurney ugleda uzjahivanje crva – odvažan skok prvog jahača; zatim je uslijedilo okretanje golemog stvorenja, pri čemu se čitava grupa ljudi popela na blistav i ljuskama pokriven bok crva.

“Evo jedne stvari koju ne bi smio vidjeti”, reče Paul.

“Čuo sam priče i govorkanja”, reče Gurney. “Ali, teško je u to povjerovati dok se osobno ne osvjedočiš.” Zatrese glavom. “Sa stvorenjem kojeg se svi na Arrakisu boje, vi postupate kao s jahačem marvom.”

“Čuo si kako mi je otac govorio o pustinijskoj sili”, reče Paul.

“Evo te sile. Površina ovog planeta je naša. Nikakva oluja, stvorenje ili neka druga prepreka ne mogu nas zaustaviti.”

Nas, pomisli Gurney. *Misli na Slobodnjake. Govori o sebi kao da je jedan od njih.* Gurney ponovno pogleda začinsko plavetnilo Paulovih očiju. I njegove vlastite oči su, znao je to, već zadobile određenu nijansu, ali krijumčari su dobivali hranu s drugih svjetova, pa su se kastinski izdvajali po nešto svjetlijem plavetnilu. Među njima je postojao izraz ‘premaz začinskim kistom’ za čovjeka što se previše srodio s Arrakisom. A prema takvima je uvijek postojalo određeno nepovjerenje.

“Bilo je vremena kad nismo jahali tvorce po danu u ovim područjima”, reče Paul. “Ali Rabbanu je ostalo premalo letjelica da bi si mogao dopustiti luksuz potraga za rijetkim mrljama na pijesku.” Pogleda Gurneyja. “Tvoj ‘topter nas je ozbiljno iznenadio ovdje.” *Nas... nas...*

Gurney zatrese glavom odbacujući takve misli. “Vi ste nas znatno više iznenadili nego mi vas”, reče.

“Što se govori o Rabbanu po sinkovima i selima?” upita Paul.

“Govore da su se tako utvrdili u grabanskim selima da im se ništa ne može. Oni samo moraju sjediti unutar svojih zidina dok se vi sasvim ne izmorite beskrajnim napadima.”

“Jednom riječi”, doda Paul, “nepokretni su.”

“Dok se vi možete kretati kud god vam drago”, reče Gurney.

“Tu taktiku sam naučio od tebe”, reče Paul. “Izgubili su inicijativu, što znači da su izgubili rat.”

Gurney se osmjehne u znak suglasnosti.

“Naš neprijatelj se nalazi baš tamo gdje ja želim”, reče Paul i pogleda Gurneyja. “Pa, Gurney, pristupaš li u moju službu za kraj ovog vojevanja?”

“Pristupam li?” Gurney ga pogleda. “Ali, gospodaru, ja nikada nisam ni izašao iz tvoje službe... samo sam mislio da si mrtav. Budući da sam ostao sam, snašao sam se što sam najbolje znao, očekujući iskoristiti trenutak i što skuplje prodati život: ubiti Rabbana.”

Paul utone u tišinu obuzet neugodnim osjećajem.

Neka žena se popne uz stijenu do njih, dok su joj oči između kapuljače pustinjskog odijela i maske za lice prelazile s Paula na njegovog prijatelja i natrag. Gurney odmah opazi posesivnost u njima, kao i u načinu kako stala pokraj Paula.

“Chani”, reče Paul, “ovo je Gurney Halleck. Govorio sam ti o njemu.”

Ona pogleda Hallecka, a zatim Paula. “Pripovijedao si mi.”

“Kamo su otišli oni ljudi na tvorcu?” upita Paul.

“Odveli su ga odavde da bismo mi uspjeli spasiti opremu.”

“Pa onda...” zausti Paul, ali odjednom zašuti pomirisavši zrak.

“Pojačava se vjetar”, reče Chani.

Začuje se glas s vrha grebena iznad njih: “Hej, vjetar!”

Gurney primijeti užurbane kretnje među Slobodnjacima – koji se odjednom žurno razmire na sve strane. Ono što čak ni crvu nije uspjelo, učinio je strah od vjetra. Tvornica-gusjeničar je dopuzala do podnožja grebena pod njima i odmah joj se otvorio prolaz među stijenama... da bi se, čim je ušla unutra, odmah zatvorio – i to tako savršeno da se po ničemu nije moglo zaključiti da to nije samo cjelovita stijena.

“Imate li mnogo ovakvih skrovišta?” upita Gurney.

“Vrlo mnogo”, reče Paul, a zatim pogleda Chani. “Pronađi Korbu. Reci mu da me je Gurney upozorio da među krijumčarima ima ljudi kojima ne treba vjerovati.”

Ona najprije pogleda Gurneyja pa Paula, kimne glavom i spusti se niza stijenu, gipko skačući poput gazele.

“Ona ti je žena”, reče Gurney.

“Majka mog prvijenca”, odgovori Paul. “Atreidi su dobili još jednog Leta.”

Gurney to prihvati uz jedva primjetno širenje očiju.

Paul je kritički promatrao zbivanja oko sebe. Nebo na jugu se smračilo, a već su se osjećali prvi naleti i udari vjetra koji su im kovitlali prašinu oko glava.

“Zatvori odijelo”, reče Paul, pričvrstivši masku i navukavši kapuljaču.

Gurney poslušao, zahvalan zbog pomoći filtra.

“Kojim ljudima ne vjeruješ?” upita ga Paul glasom izmijenjenim zbog filtra.

“Nekim novajlijama”, odgovori Gurney. “Strancima s drugih planeta...” Zastane, začudivši se samom sebi. *Strancima*. Tako je lako izgovorio tu riječ.

“Da?” reče Paul.

“Ne pripadaju uobičajenim pustolovima koje obično dobivamo”, reče Gurney. “Čvršći su i otporniji.”

“Harkonnenove uhode?” upita Paul.

“Čini mi se, gospodaru, da nemaju veze s Harkonnenima. Imam dojam da se nalaze u carskoj službi. Jednostavno zrače atmosferom Saluse Secundus.”

Paul ga oštro pogleda. “Sardaukari?”

Gurney slegne ramenima. “Nije isključeno, iako su dobro maskirani.”

Paul kimne, pomislivši kako se Gurney lako uklopio u staru službu... iako uz neku suzdržanost... razliku. Arrakis je izmijenio i njega.

Dva Slobodnjaka sa spuštenim kapuljačama pojave se iz pukotine u stijeni ispod njih i započnu se uspinjati. Jedan od njih je nosio nekakav veliki zavežljaj preko ramena.

“Gdje su sada moji ljudi?” upita Gurney.

“Na sigurnom, u stijenama ispod nas”, odgovori Paul. “Ovdje imamo špilju – Ptičja špilja. Odlučit ćemo poslije oluje što ćemo s njima.”

Netko se javi iznad njih: “Muad’Dibe!”

Paul se okrene i ugleda kako im jedan slobodnjački stražar pokazuje rukom dolje prema špilji. Paul mu dade znak da ga je čuo.

Gurney ga pogleda s izrazom čuđenja na licu. “Ti si Muad’Dib?” upita on. “Ti si volja pijeska?”

“To mi je slobodnjačko ime”, reče Paul.

Gurney se okrene u stranu, odjednom ispunjen zlom slutnjom. Pola njegovih ljudi ležalo je mrtvo na pijesku, a ostali su bili zarobljeni. Nije brinuo za novake, u njih je i inače sumnjao, ali među ostalima je bilo dobrih ljudi, prijatelja, za koje se osjećao odgovoran. Odlučit ćemo poslije oluje što ćemo s njima. To je rekao Paul, rekao Muad’Dib. I Gurney se toga trenu sjeti priča koje je čuo o Muad’Dibu, Lisan al-Gaibu – da je oderao kožu s jednog Harkonnenovog časnika da sebi napravi bubanj, da se okružio komandosima smrti, fedajkinima, koji su ulijetali u borbu s pjesmom smrti na usnama.

On.

Dvojica Slobodnjaka su se popela uza stijenu i zastali na proširenja pred Paulom. Jedan od njih, tamnog lica, reče: “Sve je osigurano, Muad’Dibe. Trebamo se samo povući dolje.”

“U redu.”

Gurney primijeti ton čovjekovog glasa – svojevrsna mješavina zapovijedi i zahtjeva. Bio je to Stilgar, još jedna osoba iz novih slobodnjačkih legendi.

Paul pogleda zavežljaj kojeg je nosio drugi čovjek i upita: “Korba, što je u zavežljaju?”

Stilgar odgovori: “Našli smo to u gusjeničaru. Na tkanini smo vidjeli inicijale tvog prijatelja, a unutra je bio baliset.”

Gurney pogleda čovjeka, primijetivši rubove crne brade iznad maske pustinjskog odijela, sokolov pogled i oštar nos.

“Imaš prijatelja koji zna razmišljati, gospodaru”, reče Gurney. “Hvala ti, Stilgar.”

Stilgar naznači rukom drugom čovjeku da preda zavežljaj Gurneyju i reče: “Zahvali svom gospodaru vojvodi. Zahvaljujući njemu dobio si mjesto među nama.”

Gurney uzme zavežljaj, začuđen grubim prizvukom u Stilgarovom glasu. Postojalo je nešto izazivačko u njemu i Gurney se upita nije li Slobodnjak ljubomoran. Ovdje se nalazio Gurney Halleck, koji je poznao Paula još iz vremena prije Arrakisa, čovjek koji je uživao Paulovo prijateljstvo koje Stilgar nikada neće moći groziti.

“Želio bih da vas dvojica budete prijatelji” reče Paul.

“Ime Stilgara Slobodnjaka uživa veliki ugled”, reče Gurney. “Bila bi mi čast da svaki ubojica Harkonnena bude moj prijatelj.”

“Hoćeš li pružiti ruku mom prijatelju Gurneyju Hallecku, Stilgar?” upita Paul.

Polagano, Stilgar pruži ruku i čvrsto stisne Gurneyjevu. “Malo je onih koji nisu čuli za Gurneyja Hallecka”, reče povukavši ruku. Zatim se okrene Paulu. “Oluja se brzo približava.”

“Idemo odmah”, reče Paul.

Stilgar se okrene i povede ih dolje među stijene, vijugavom i neravnom stazom u zasjenjeni procjep, na čijem se unutrašnjem kraju nalazio niski ulaz u špilju. Ljudi požure zatvoriti hermetički poklopac za njima. Pri rasvjeti sjajnih kugli, ukazala se široka prostorija s kupolastim stropom i uzdignutom izbočinom na jednoj strani gdje se nalazio jedan prolaz.

Paul se popne na prolaz praćen Gurneyjem, a onda krene u njega. Ostali krenu u drugi prolaz nasuprot ulaza. Prošavši kroz predvorje, Paul uđe u prostoriju s tamnocrvenim zastorima na zidovima.

“Ovdje ćemo neko vrijeme moći biti sami”, reče Paul. “Ostali će poštovati moj...”

Uzbuni cimbal iznenada se začuje iz vanjske prostorije, a odmah se začuju i uzvici i zveket oružja. Paul se munjevito okrene i potrči kroz predvorje u prolaz, pa na uzvišenje iznad vanjske prostorije. Gurney ga je slijedio u stopu isukavši oružje.

Na podu špilje pod njima vrilo je kao u kotlu od ljudi koji su se uhvatili ukoštac. Paul je na trenutak zastao dobro odmjerivši prizor i razlučio slobodnjačke odore i burke od odjeće protivnika. Osjetila izoštrana majčinim odgojem za registriranje najsuptilnijih stvari uoče značajnu činjenicu: Slobodnjaci su se borili protiv ljudi u krijumčarskim odorama, ali su krijumčari stvarali trojne formacije, izdvajali se u trojke čim bi bili potisnuti.

Ta osobina borbe izbliza bila je zaštitni znak carskih Sardaukara.

Jedan fedajkin u gomili primijeti Paula i njegov bojni poklič zaori se prostorijom: “Muad’Dib! Muad’Dib! Muad’Dib!”

Jedan drugi par očiju također opazi Paula i crni nož poleti prema njemu. Paul se izmakne i začuje reski udar noža o stijenu iza sebe, a zatim se okrene i primijeti da ga Gurney podiže.

Trokutna čvorišta bila su sve više potiskivana.

Gurney pokaže nož Paulu, skrenuvši mu pažnju na žutu spiralu carske boje, tanku poput kose, zlatnu lavlju grivu i višestruke oči na jabuci na vrhu drške.

Sasvim sigurno – Sardaukari.

Paul dođe do ruba uzvišenja. Preostala su još samo tri Sardaukara. Krvavi leševi Sardaukara i Slobodnjaka ležali su posvuda po prostoriji.

“Stanite!” vikne Paul. “Vojvoda Paul Atreid vam naređuje prekid!”

Borba se uspori, zastane.

“Sardaukari!” vikne Paul preostaloj skupini. “Po čijem naređenju nasrćete na život vojvode na vlasti?” Budući da su njegovi ljudi ponovno navalili na Saradaukare, brzo dodade: “Prestanite, rekao sam!”

Jedan član trija pritjeranog u kut se uspravi. “Tko kaže da smo mi Sardaukari?” upita on.

Paul uzme nož od Gurneyja i podigne ga. “Ovo kaže da ste Sardaukari.”

“A tko onda kaže da si ti vojvoda na vlasti?” upita čovjek ponovno.

Paul pokaže prema fedajkinima. “Ovi ljudi tvrde da sam ja vojvoda na vlasti. Vaš Car je dodijelio Arrakis Kući Atreida. Ja sam Kuća Atreida.”

Sardaukari se uzvrpolje ne odgovorivši.

Paul promotri čovjeka koji mu se obratio: visok, pljosnatog lica, s blijedim ožiljkom koji mu se protezao preko pola obraza. U držanju mu se primjećivala ljutnja i zbunjenost, ali i ponositost, bez koje su Saradaukari izgledali kao goli – a s kojom bi bili potpuno odjeveni čak i sasvim goli.

Paul pogleda prema jednom od časnika svojih fedajkina i reče: “Korba, odakle im oružje?” “Sakrili su noževe u tajnim džepovima pustinjaških odijela”, odgovori časnik.

Paul pogleda mrtve i ranjene u prostoriji, a onda ponovno časnika. Nisu mu trebale riječi. Časnik obori pogled.

“Gdje je Chani?” upita Paul i zadrži dah dok je čekao odgovor.

“Stilgar ju je odveo.” Časnik pokaže glavom prema drugom prolazu, a zatim sam prođe pogledom po mrtvima i ranjenima. “Smatram se odgovornim za ovu pogrešku, Muad’Dibe.”

“Koliko je ukupno bilo Sardaukara, Gurney?” upita Paul.

“Deset.”

Paul lagano skoči na pod prostorije i priđe na korak Sardaukaru s kojim je razgovarao.

Među fedajkinima zavlada napetost. Nije im se sviđalo što se on tako izlaže opasnosti. Obvezali su se da takvo nešto neće dopustiti jer su Slobodnjaci svakako željeli sačuvati mudrost Muad’Diba.

Ne okrenuvši se, Paul se obrati časniku: “Kakvi su naši gubici?”

“Četiri ranjena, dva mrtva, Muad’Dibe.”

Paul primijeti kretnju iza Sardaukara. Chani i Stilgar pojave se u drugom prolazu. On se ponovno okrene Sardaukarima, zagledavši se u neuobičajene bjeloočnice čovjeka koji mu se obratio. “Kako se zoveš?” upita Paul.

Čovjek se ukoči, pogleda desno i lijevo.

“Ne pokušavaj to”, reče Paul. “Znam da ti je naređeno da pronađeš i uništiš Muad’Diba. Siguran sam da ste vi predložili odlazak u duboku pustinju u potragu za začinom.”

Stojeći u blizini, Gurney uzdahne, a na Paulovim usnama na trenutak se pojavi smiješak.

Krv navali u Sardaukarovo lice.

“Ovo što vidiš pred sobom više je od Muad’Diba”, reče Paul. “Vaših je sedam mrtvih, a naših samo dvoje. Tri prema jedan. Nije loše, s obzirom na to da smo za protivnike imali prave Sardaukare, ha?”

Čovjek se propne na prste, ali se odmah spusti budući da su se fedajkini narogušili.

“Nisi rekao ime?” reče Paul, pa upotrijebi Glas: “Kako se zoveš?”

“Natporučnik Aramsham, carski Sardaukar!” odmah odgovori čovjek. Donja čeljust mu se opusti. Zbunjeno se zbulji u Paula. Odjednom nestane sva ona oholost kojom je do malo prije ovu špilju smatrao barbarskim osinjakom.

“Pa, satniče Aramshame” reče Paul, “Harkonneni bi bogato platili da saznaju ono što ste vidjeli ovdje. A Car – što bi on dao za izvješće da je jedan Atreid još živ usprkos njegovoj izdaji.”

Natporučnik se osvrne lijevo i desno, prema dvojici preostalih vojnika. Paul je gotovo mogao vidjeti misli koje su mu se rojile u glavi. Sardaukari se nikad ne predaju, ali Car je morao saznati za ovu prijetnju.

Ponovno koristeći Glas, Paul zapovjedi: “Predajte se, natporučniče!”

Čovjek s natporučnikove lijeve strane bez upozorenja se baci prema Paulu, ali prsima naleti na blistavi nož svoga pretpostavljenog. Napadač se sruši na pod s nožem u tijelu.

Natporučnik se okrene prema jedinom preostalom podčinjenom. “Ja odlučujem o tome što je najviše korisno za Njegovo Veličanstvo”, reče on. “Jasno?”

Ramena drugog Sardaukara se opuste.

“Baci oružje”, reče mu natporučnik.

Sardaukar poslušao.

Natporučnik ponovno pogleda Paula. “Ubio sam prijatelja zbog tebe”, reče on. “Sjećajmo se obojica uvijek toga.”

“Ti si moj zarobljenik”, reče mu Paul. “Predao si se meni. Hoćeš li ostati živ ili umrijeti – nije važno.” On rukom dade stražarima znak da odvedu oba preostala Sardaukara, a zatim mahne časniku koji je pretresao zarobljenike.

Stražari priđoše i povedoše Sardaukare.

Paul se nagne prema časniku.

“Muad’Dibe”, reče čovjek. “Iznevjerio sam te u...”

“To je moja pogreška, Korba”, reče Paul. “Trebao sam te upozoriti na što moraš pripaziti. Kad ubuduće budeš pretresao Sardaukare, misli na to. Također zapamti da svatko od njih ima jedan ili dva lažna nokta na nožnim prstima koja, zajedno s još nekim dijelovima koji im se skidaju s tijela, tvore vrlo učinkovit odašiljač. Isto tako imaju više lažnih zuba. U kosi drže niti šiga-žice – tako tanke da se gotovo ne može otkriti, ali i dovoljno čvrste da njome odrežu čovjeku glavu. Kad se radi o Sardaukarima, moraš otvoriti četvore oči: valja ih ispitati centimetar po centimetar, pretražiti svim vrstama zračenja, odrezati im svaku dlaku s tijela. A i kad sve to obaviš, budi siguran da je još nešto ostalo neotkriveno.”

Pogleda Gurneyja koji im se približio i slušao razgovor.

“Onda je najbolje da ih odmah ubijemo”, reče časnik.

Paul odmahne glavom i dalje gledajući Gurneyja. “Ne. Želim da pobjegnem.”

Gurney ga zbunjeno pogleda. “Sir...” zausti.

“Da?” “Tvoj čovjek je u pravu. Pobij odmah ove zarobljenike. Zatri im sve tragove. Osramotio si carske Sardaukare! Kad Car za to dozna, neće se smiriti dok ti se ne dočepa glave.”

“Teško da će se to usuditi”, reče Paul. Rekao je to polaganim i odlučnim glasom. Nešto se zbilo u njemu dok je stajao licem u lice sa Sardaukarima. Niz odluka skupilo mu se u svijesti. “Gurney” upita, “ima li mnogo članova Ceha oko Rabbana?”

Gurney se uspravi, žmirkajući očima. “Kakvo je to sad pit...”

“Ima li ih?” odbrusi Paul.

“Arrakis je prepun cehovskih agenata. Kupuju začina kao da se radi o najskupocjenijoj stvari u svemiru. Što misliš, zašto smo se inače upustili u ovu...”

“Začin je stvarno najdragocjenija stvar u svemiru” reče Paul.

“Njima.” On pogleda prema Stilgaru i Chani koji su im upravo prilazili preko prostorije. “A mi ga nadziremo, Gurney.”

“Harkonneni ga nadziru!” usprotivi se Gurney.

“Oni koji nešto mogu uništiti, to i nadziru”, odgovori Paul. On dade Gurneyju rukom znak neka mu više ne proturječi, a onda kimne Stilgaru koji se zajedno s Chani zaustavio pokraj njega.

Paul uze sardaukarski nož u lijevu ruku i pruži ga Stilgaru. “Ti živiš za dobro plemena”, reče Paul. “Bi li mi mogao pustiti vodu života ovim nožem?”

“Za dobro plemena”, zabrunđa Stilgar.

“Onda upotrebi nož”, reče Paul.

“Zar me to izazivaš?” upita Stilgar.

“Da te izazivam”, reče Paul, “zar bih stajao ovdje bez oružja i dopustio ti da me ubiješ?”

Stilgar duboko udahne zrak.

Chani reče: “Usule!” a onda pogleda Gurneyja, pa Paula.

Dok je Stilgar odmjeravao njegove riječi, Paul reče: “Ti si Stilgar, borac. Kad su se Sardaukari počeli ovdje boriti, tebe nije bilo na bojnopolju. Važnije ti je bilo zaštititi Chani.”

“Ona mi je nećakinja”, reče Stilgar. “Da sam i jednog trenutka posumnjao da fedajkini neće brzo izaći nakraj s tim ološem...”

“Zašto ti je Chani bila važnija?” upita Paul.

“Nije mi bila važnija!”

“Oh?”

“Ti si mi bio najvažniji” reče Stilgar.

“I dalje misliš da bi mogao dignutu ruku na mene?” upita Paul. Stilgar započne drhtati. “Takav je običaj”, promrmlja.

“Običaj te je obvezivao da ubiješ dva stranca koja si zatekao u pustinji i uzmeš njihovu vodu kao dar Šai-huluda”, reče Paul. “Pa ipak, te noći to nisi učinio – dopustio si da moja majka i ja ostanemo živi.” Stilgar ne odgovori ništa; drhteći je promatrao Paula, koji nastavi: “Običaji se mijenjaju, Stil. Ti ih sam mijenjaš.”

Stilgar pogleda žuti amblem na nožu u svojoj ruci.

“Kad budem vojvoda Arrakeena s Chani uza sebe, misliš li da ću imati vremena voditi računa o svakoj pojedinosti upravljanja siećom Tabr?” upita Paul. “Vodiš li ti računa o unutrašnjim problemima svake obitelji?”

Stilgar nije skidao pogled s noža.

“Misliš li da si želim odrezati desnu ruku?” upita Paul.

Polagano, Stilgar ga pogleda.

“Dakle?” reče Paul. “Misliš li da želim sebe i cijelo pleme lišiti tvoje mudrosti i snage?”

Prigušenim glasom Stilgar reče: “Ovog mladića iz mog plemena, čije mi je ime poznato, mogao bih ubiti u borbi, želi li to Šai-hulud. Ali Lisan al-Gaiba – njemu ne mogu ništa. Znao si i sam to kad si mi dao ovaj nož.”

“Znao sam”, složi se Paul.

Stilgar otvori šaku. Nož uz zveket padne na kameni pod. “Običaji se mijenjaju”, reče on.

“Chani” reče Paul, “otidi do moje majke i pošalji je ovdje da nam dade savjet oko...”

“Ali, rekao si da idemo na jug!” usprotivi se ona.

“Pogriješio sam”, odgovori on. “Harkonneni nisu tamo. Rat nije tamo.”

Ona duboko udahne zrak, prihvativši to kako to već sve pustinjske žene prihvaćaju nužnosti života kojeg žive pod okriljem smrti.

“Prenijet ćeš poruku mojoj majci – poruku koju smiju čuti samo njene uši” reče Paul. “Reci joj da me Stilgar priznaje za vojvodu Arrakisa, ali mora pronaći načina kako će to mladići prihvatiti bez borbe.”

Chani pogleda Stilgara.

“Učini kako ti kaže”, zabruna Stilgar. “Obojica znamo da me može svladati... a ja ne mogu dignuti ruku na njega... za dobro plemena.” “Vratit ću se s tvojom majkom”, reče Chani.

“Pošalji je” reče Paul. “Stilgarov instinkt je ispravan. Jači sam kad si ti sigurna. Ostat ćeš zato u sieču.”

Ona zausti usprotiviti se, ali ne reče ništa.

“Sihaja”, reče Paul pozvavši je po imenu koje je samo on koristio. Zatim se okrene nadesno i sretne Gurneyjev pogled.

Razgovor između Paula i starijeg Slobodnjaka bio je za Gurneya potpuno nerazumljiv, sve dok nisu spomenuli gospu Jessicu.

“Tvoja majka”, reče Gurney.

“Idaho nas je spasio one noći”, reče Paul odsutnim glasom zanijet oprastanjem s Chani. “A sada moramo...”

“Što je bilo s Duncanom Idaho, gospodaru?” upita Gurney.

“Poginuo je zadržavajući Sardaukare i pružajući nam mogućnost bijega.”

Vještica je živa! pomisli Gurney. Ona za koju sam se zakleo da ću joj se osvetiti – živa je! A vojvoda Paul očito ni ne sluti kakvo ga je čudovište donijelo na svijet. Oličenje samoga zla! Izdala je njegovog oca Harkonnenima!

Paul prođe pokraj njega i skoči na uzvišenje. Tu se osvrne i primijeti da više nema poginulih i ranjenih i pomisli da je upravo završeno još jedno poglavlje legende o Paulu Muad'Dibu. ***Nisam čak ni izvukao nož, ali o ovom danu će se govoriti da sam tijekom njega vlastitom rukom ubio dvadeset Sardaukara.***

Gurney krene za Stilgarom, koračajući tlom koje gotovo nije osjećao pod nogama. Bijes je otjerao iz njegove svijesti špilju sa žutom

rasvjetom sjajnih kugli. Vještica je živa, dok oni koje je izdala trunu po samotnim grobovima. ***Moram tako to izvesti da Paul sazna istinu o njoj prije nego je ubijem.***

7.

Kako li samo često čovjek zahvaćen bijesom poriče ono što mu zdrav razum govori.

‘Sabrane izreke Muad’Diba’ princeze Irulan

Gomila u špiljskoj prostoriji za skupove bila je tako zbijena da se u Jessici ponovno javio osjećaj kojeg je imala onog dana kada je Paul ubio Jamisa. Glasovi su nervozno mrmljali unaokolo. Male skupine istomišljenika okupljale su se poput mucica na odjeći.

Kad je izašla iz Paulovih privatnih odaja na izbočinu, Jessica zavuče cilindar za poruke ispod odore. Nije je umorilo dugo putovanje s juga, ali se ipak ljutila na Paula što joj nije dopustio koristiti zarobljene ornitoptere.

“Još nemamo puni nadzor u zraku”, rekao joj je on. “Osim toga, ne smijemo si dopustiti ovisnost o gorivu s drugih svjetova. I gorivo i letjelice moraju se čuvati i štedjeti za dan kad će nam najviše trebati.” Paul je stajao sa skupinom mlađih ljudi blizu uzvisine. Blijeda svjetlost sjajnih kugli davala je prizoru sjenu nečeg nestvarnog. Sličio je nekakvoj živoj slici kojoj je bila dodana dimenzija zgusnutih mirisa, šaptanja, zvukova nemirnih nogu.

Jessica pogleda sina, upitavši se zbog čega već nije pokazao svoje iznenađenje – Gurneyja Hallecka. Pomisao na Gurneyja ju je uznemirila, budući da ju je prisjetila na sretnija vremena – na dane ljubavi i sreće s Paulovim ocem.

Stilgar je čekao s malom skupinom svojih ljudi na drugom kraju uzvisine. Način kako je stajao dok je govorio svjedočio je o njegovom nedvojbenom dostojanstvu.

Ne smijemo izgubiti ovog *čovjeka*, pomisli Jessica. ***Paulov plan mora uspjeti. Sve drugo bi bila najstrašnija tragedija.***

Krene niz uzvisinu, prođe pokraj Stilgara i ne osvrnuvši se side među ljude. Dok je išla prema Paulu, gomila se povlačila u stranu oslobađajući joj prolaz. Za njom je ostajala mukla tišina.

Shvaćala je značaj ove tišine – neizgovorena pitanja ljudi, strahopoštovanje prema Časnoj Majci.

Mladići se povukoše od Paula čim im se ona približila, a ona se odjednom uplaši tog novog poštovanja koje su oni pokazivali prema njemu. Svi ***ljudi ispod tebe žude za tvojim položajem***, glasila je jedna od

poslovica Bene Gesserita. Ali ona na okolnim licima nije primjećivala takvu žudnju. Na stalnom razmaku držao ih je vjerska aureola Muad'Dibovog vođenja. Na pamet joj padne još jedna izreka Bene Gesserita: Proroci najčešće umiru nasilnom smrću.

Paul je pogleda.

“Vrijeme je”, reče ona pružajući mu cilindar za poruku.

Jedan od Paulovih pratitelja, hrabriji od ostalih, pogleda prema Stilgaru i upita: “Hoćeš li ga izazvati, Muad'Dibe? Sada je pravi trenutak za to. Smatrat će te kukavicom ako...”

“Tko me se usuđuje zvati kukavicom?” upita Paul. Ruka mu sune prema balčaku kris-noža.

Napeta tišina zavlada najprije u skupini oko Paula, a onda se proširi na sve nazočne.

“Čeka nas posao”, reče Paul kad se čovjek povukao od njega. Zatim se okrene, probije kroz gomilu do povišenja, lako skoči na njega i stane pred ljude.

“Izazovi ga!” vikne netko.

Mrmljanje i šaptanje ogłase se s uzvikom.

Paul pričekava da zavlada tišina. Došla je polagano, poslije dužeg šuškanja i kašljucanja. Kad se u špilju spustio potpuni mir, Paul podigne bradu i progovori glasom koji je dopirao do najudaljenijih kutova.

“Umorili ste se od čekanja”, reče.

Ponovno pričekava nekoliko trenutaka da žamor koji je uslijedio polagano zamre.

Stvarno su se umorili od čekanja, reče Paul u sebi. Stegnuo je u ruci cilindar za poruke, pomislivši na ono što se nalazilo u njemu. Majka mu ga je pokazala, objasnivši mu da je nađen kod jednog harkonenskog glasnika.

Poruka je bila jasna: Rabban je bio prepušten samome sebi na Arrakisu! Niotkud nije mogao očekivati pomoć ili pojačanje!

Paul ponovno podigne glas: “Mislite da je došlo vrijeme da izazovem Stilgara i preuzmem vodstvo!” Prije nego je gomila stigla bilo što odgovoriti, Paul ljutito nastavi: “Zar stvarno smatrate da je Lisan al-Gaib toliko glup?”

Zavlada tišina.

Navlači vjersku odoru, pomisli Jessica. Prisiljen je to učiniti!

“Takav je običaj!” povikne netko.

Paul odgovori trpkim glasom, ispitujući emocionalni naboj ljudi: “Običaji se mijenjaju!”

Jedan ljutiti glas zagrmi iz kuta špilje: “Mi ćemo odlučiti što će se mijenjati!”

Unaokolo se razlegnu prigušeni povici odobravanja.

“Kako želite”, reče Paul.

Jessica raspoznava suptilne prizvuke snage Glasa, čemu ga je naučila. “Vi ćete odlučiti”, složi se on. “Ali prvo ćete me poslušati.”

Stilgar krene duž povišenja, bezizražajnog izraza bradatog licu. “I to je običaj”, reče on. “Svaki Slobodnjak ima pravo govoriti na Vijeću. A Paul Muad’Dib je Slobodnjak.”

“Dobro plemena je najvažnija stvar, zar ne?” upita Paul.

Stilgar odgovori istim bezizražajnim i dostojanstvenim glasom: “Tog načela se uvijek pridržavamo.”

“U redu”, reče Paul. “Tko, onda, vlada ovom skupinom našeg plemena – i tko vlada svim plemenima i skupinama putem borilačkih instruktora, poznavatelja čarobnjačke vještine?”

Paul zastane, pogledavajući iznad glava gomile. Nije bilo nikakvog odgovora.

Nastavi: “Vlada li Stilgar svime time? On to sam poriče. Vladam li ja? Čak i Stilgar povremeno izvršava moje naredbe, a i mudraci, najpametniji među pametnima, slušaju me i odaju mi počast u Vijeću.” Napeta tišina zavlada među ljudima.

“Dakle?” upita Paul. “Vlada li moja majka?” On pokaže rukom prema Jessici koja je bila u masi odjevena u službenu crnu odoru. “Stilgar i svi ostali plemenski vođe traže njen savjet pri gotovo svakoj značajnijoj odluci. To sve i sami znate. Ali, ide li Časna Majka po pijesku ili predvodi li napade na Harkonnene?”

Na licima koja je Paul mogao vidjeti, naboraju se obrve ali još se čulo ljutito mrmljanje.

Izabrao je opasan put, pomisli Jessica, ali se onda sjeti poruke u cilindru. Paul se cijeli bio unio u ono što je govorio. ***Prodri do dna njihove nesigurnosti***, reče ona u sebi, ***zaigraj na nju – i ostalo će doći samo po sebi.***

“Nitko ne priznaje vodstvo ako nije stečeno izazovom i borbom, ha?” upita Paul.

“Takav je običaj!” uzvikne netko.

“Što je naš cilj?” upita ponovno Paul. “Da svrgnemo Rabbana, harkonensku zvijer, i pretvorimo naš svijet u planet na kojem ćemo moći podizati obitelji u sreći i miru, raspoložujući pritom obiljem vode – je li to naš cilj?” “Teške zadaće zahtijevaju i teške metode!” uzvikne netko.

“Razbijate li vi svoje noževe prije borbe?” upita Paul. “Govorim vam ovo kao činjenicu, a ne kao samohvalu ili izazov: nema čovjeka među vama, uključujući tu i Stilgara, koji me može pobijediti u pojedinačnoj borbi. Stilgar je to osobno priznao. On to zna – a vrijeme je da to i vama ostalima postane jasno.”

Gomilom se opet proširi srdito mrmljanje.

“Većina vas bila je s mnom u vježbaonici”, reče Paul. “Odlično znate da ovo ne govorim bez veze. Govorim vam to zato jer je to činjenica koju svi znate, a bio bih glup kada bih olako prešao preko nje. Počeo sam obuku u čarobnjačkim vještinama znatno prije vas, a moji učitelji bili su znatno bolji od svih koje ste vi imali. Što mislite, kako bih inače uspio pobijediti Jamisa u dobi kada se vaši dječaci tek samo igraju rata?”

Dobro koristi Glas, pomisli Jessica, ali to nije dovoljno kad se radi o ovim ljudima. Imaju dobru obranu od nadziranja glasom. Protiv njih mora koristiti i snagu logike.

“To smo, dakle, razjasnili”, reče Paul. Podigne cilindar i skine poklopac s njega. “Ovo smo oduzeli jednom harkonenskom glasniku. Autentičnost cilindra je nedvojbeno. Poruka je upućena Rabbanu i u njoj piše da su mu svi zahtjevi za nove snage odbijeni, da mu je žetva začina daleko ispod propisane količine i da mora osigurati znatno više začina s ljudstvom kojim trenutno raspolaže.”

Stilgar priđe Paulu.

“Koliko vas shvaća što ovo znači?” upita Paul. “Stilgaru je odmah bilo sve jasno.”

“Odsječeni su!” uzvikne netko.

Paul vrati poruku u cilindar, a njega u opasač. Zatim izvuče lančić šiga-žice koji mu je visio oko vrata, skine prsten zavezan za njega i podigne ga.

“Ovo je vojvodski pečatnjak moga oca”, reče. “Zaklinjem se da ga više neću nositi oko vrata sve dok ne budem spreman povesti svoje trupe preko cijelog Arrakisa i pravno ga potvrditi kao svoj zakoniti feud.” On nabije prsten na prst i stisne šaku.

U špilji zavlada muk.

“Tko vlada ovdje?” upita Paul. “Ja vladam! Vladam svakim kvadratnim centimetrom Arrakisa! Ovo je moj vojvodski posjed, složio se Car s tim ili ne! On ga je dao mome ocu, a s njega je prešao na mene!”

Paul se podigne na prste, a zatim ponovno spusti na pete. Pogledao je gomilu, osjećajući kako se plamen već raspiruje u njoj.

Još malo, pomisli.

“Među vama ima ljudi koji će steći važne položaje na Arrakisu kad službeno vratim carska prava koja mi pripadaju”, reče Paul. “Stilgar je jedan od njih. Ali ne zato jer ga time želim kupiti! Ne ni iz zahvalnosti, iako sam jedan od mnogih ovdje koji mu duguju život. Ne! Bit će to zato, jer je mudar i snažan. Zato što ljudima upravlja ne samo držeći se pravila nego i inteligencijom. Smatrate li me glupim zbog toga? Mislite li da ću odsjeći svoju desnu ruku i pustiti je da iskrvari na podu ove špilje samo zato da bih vama priredio cirkus?”

Paul prođe oštrim pogledom po gomili. “Ima li netko ovdje tko tvrdi da ja nisam zakoniti vladar Arrakisa? Moram li to dokazivati time što ću svako slobodnjačko pleme u ergu ostaviti bez vođe?”

Stojeći pokraj Paula, Stilgar se promeškolji i pogleda ga upitno.

“Trebam li smanjivati našu snagu kad nam je najviše potrebna?” upita Paul. “Ja sam vaš vladar i kao takav vam kažem da je došlo vrijeme za prestanak međusobnog ubijanja naših najboljih ljudi; okrenimo se našim pravim neprijateljima – Harkonnenima!”

Munjevitim pokretom Stilgar izvuče kris-nož i okrene ga prema gomili. “Živio vojvoda Paul Muad’Dib!” uzvikne.

Zaglušna grmljavina ispuni špilju, prelamajući se u mnoštvo odjeka. Ljudi započnu skandirati i pjevati: “Ja hia čouhada! Muad’Dib! Muad’Dib! Ja hia čouhada!”

Jessica prevede klicanje u sebi: Živjeli borci Muad’Diba! Prizor koji su ona, Paul i Stilgar potajno pripremili sada se potpuno ostvario.

Vika se polagano stišala.

Kad je ponovno zavladała tišina, Paul pogleda Stilgara: “Klekni, Stilgare.”

Stilgar klekne na povišenje.

“Daj mi svoj kris-nož”, reče Paul.

Stilgar poslušala.

Ovo nismo predvidjeli, pomisli Jessica.

“Ponavljaj za mnom, Stilgare”, reče Paul, a onda započne izgovarati riječi svečane dodjele čina, koje je jednom čuo od oca. “Ja, Stilgar, uzimam ovaj nož iz ruku moga vojvode.”

“Ja, Stilgar, uzimam ovaj nož iz ruku moga vojvode”, ponovi Stilgar i dohvati mliječni bodež od Paula.

“Tamo gdje moj vojvoda zapovjedi, zarinut ću ovu oštricu”, reče Paul.

Stilgar opet ponovi, izgovarajući riječi polagano i svečano.

Sjetivši se porijekla ovog obreda, Jessica jedva suzdrži suze pa odmahne glavom. **Znam razlog ovome**, pomisli ona. **Nisam smjela dopustiti da me uzbuđi.**

“Posvećujem ovaj nož stvari svoga vojvode. Njime ću ubijati njegove neprijatelje sve dok u meni srce bije” reče Paul.

Stilgar ponovi za njim.

“Poljubi oštricu”, zapovijedi Paul.

Stilgar poslušao, a zatim u duhu slobodnjačkih običaja poljubi Paulovu ruku u kojoj je držao nož. Na Paulov znak vratio nož u korice i ustane.

Uzdah i šapat strahopoštovanja prostruji kroz gomilu i Jessica začuje riječi: “Proročanstvo – jedna Bene Gesserit pokazat će put, a Časna Majka će ga vidjeti.” A onda, nešto dalje, začuje i ovo: “Pokazala nam ga je putem svoga sina!”

“Stilgar je vođa ovog plemena”, nastavi Paul. “Neka to nitko ne zaboravi. Stilgar zapovijeda mojim glasom. Ono što vam on kaže, isto je kao da sam vam ja rekao.”

Mudro, pomisli Jessica. **Vođa plemena ne smije izgubiti ugled u očima onih koji moraju ispunjavati njegove naredbe.**

Paul nastavi malo prigušenim glasom: “Stilgare, želim da još ove noći pješčani pješaci i svi cilagi budu upoznati s ovime i da se održi Skup Vijeća. Kad to obaviš, pozovi Chatta, Korbu i Otheyma, te još dva časnika po vlastitom izboru, pa dođite u moje odaje radi dogovora o ratnim planovima. Pred okupljeno Vijeće Vođa moramo doći s gotovim planovima za pobjedu.”

Paul glavom pozove majku da krene za njim pa siđe s povišenja i uputi se kroz gomilu prema središnjem prolazu i prostorijama za boravak koje su tamo bile pripremljene. Dok je Paul prolazio kroz dvored ljudi, mnogo ruku se podigne nastojeći ga dotaknuti, a i dozivi se začuju sa svih strana.

“Moj nož će se zariti tamo gdje mi Stilgar naredi, Paule Muad’Dibe! Povedi nas što prije u borbu, Paule Muad’Dibe! Natopimo naš svijet harkonenovskom krvlju!”

Dokučujući dubinu raspoloženja ljudi oko njih, Jessica osjeti izuzetnu borbenu spremnost. Vjerojatno nikada nisu bili spremniji nego sada. **Doveli smo ih do vrhunca**, pomisli.

U unutrašnjoj prostoriji Paul rukom pokaže majci neka sjedne i reče: “Pričekaj me ovdje.” Nato prođe kroz zastore u jedan postrani prolaz.

Nakon što je Paul izašao, u prostoriji je zavladao muk; bilo je iza zastora tako tiho da do mjesta gdje je sjedila nije dopiralo čak ni slabašno zujanje vjetrenih crpki koje su pročišćavale zrak u sieču.

Otišao je po Gurneyja Hallecka, pomisli ona. A onda je u nedoumicu dovede čudna mješavina osjećaja koja ju je ispunjavala.

Gurney i njegova glazba bili su dio mnogih ugodnih trenutaka na Caladanu prije odlaska na Arrakis. Odjednom je pomislila da su se sva zbivanja na Caladanu događala nekoj drugoj osobi. A tijekom tih gotovo tri godine koje su prošle otada, ona je zapravo i postala ta druga osoba. Neizbježnost susreta s Gurneyjem natjera je na preispitivanje te promjene.

Paulov pribor za kavu, žljebasta legura srebra i jasmija, naslijeden od Jamisa, stajao je na niskom stolu s njene desne strane. Ona se zagleda u njega, pomislivši na to koliko je ruku dodirivalo ovaj metal. Chani je njime tijekom proteklog mjeseca posluživala Paula.

A što bi i drugo pustinjska žena mogla raditi jednom vojvodi, osim posluživati ga kavom? upita se. Ona mu ne donosi ni moć. Ni obitelj. Paul ima samo jednu veliku mogućnost – povezati se s nekom snažnom Velikom Kućom, čak možda s carskom obitelji. Uostalom, ima tamo princeza za udaju, a svaka od njih je prošla obuku Bene Gesserita.

Jessica si na trenutak zamisli kako napušta težak život na Arrakisu zbog moći i sigurnosti koje bi zadobila kao majka princezinog supruga. Pogleda prema gustim zastorima koji su prekrivali kamene zidove ove špiljske sobice, razmišljajući kako je došla ovdje – jašući usred mnoštva na crvu, dok su nosiljke pune neophodnih stvari za predstojeći pothvat bile podignute visoko.

Sve dok Chani bude živa, Paul neće shvatiti svoju dužnost, pomisli Jessica. **Ona mu je rodila sina i to je dovoljno.**

Iznenada je uhvati čežnja vidjeti unuka, djetetešce koje je bilo tako slično svom pokojnom djedu – Letu. Jessica stavi dlanove na obraze i započne obrednim disanjem koje je prigušivalo osjećaje i bistrilo razum. Zatim se sagne u pasu, započevši molitvenu vježbu koja je pripremala tijelo za zahtjeve uma.

Nije bilo nikakvog prigovora glede Paulove odluke da odabere Špilju Ptica za zapovjedno mjesto. Ono je u svemu bilo idealno. Osim toga, na sjeveru se nalazio Prolaz Vjetra, koji je izlazio na jedno zaštićeno selo u sinku ograđenom zidom grebena. Bilo je to važno selo, stjecište zanatlija i tehničara, centar održavanja čitavog jednog obrambenog Harkonnenovog područja.

S druge strane zastora netko se nakašlje. Jessica ustane, duboko udahne pa polagano izdahne.

“Naprijed”, reče.

Zastori se razmaknu i u prostoriju uđe Gurney Halleck. Imala je tek toliko vremena da mu pogleda lice na kojem je stajala ona stara neobična grimasa, a onda se on munjevito našao iza nje i izravnao ju je uhvativši je mišićavom rukom ispod brade.

“Gurney, budalo, što to radiš?” upita ga ona.

Istog trenutka osjeti da joj je na leđa prislonjen vrh noža. Odmah je shvatila da je Gurney ozbiljno namjerava ubiti. Zašto? Nije se mogla sjetiti nikakvog povoda, jer on jednostavno nije bio tip koji bi postao izdajica. Ali, nije bilo nikakve dvojbe glede ozbiljnosti njegovih namjera. Shvaćajući to, ona započne grozničavo razmišljati. Gurney nije bio čovjek kojeg bi bilo lako svladati. Iza nje je stajao ubojica imun na snagu Glasa, imun na svaku borbenu strategiju, imun na svaki trik smrti i nasilja. Bio je to instrument kojeg je ona osobno usavršila suptilnim uputama i naznakama.

“Vjerovala si da si izbjegla, zar ne, vještice?” odbrusi Gurney.

Prije nego joj je pitanje potpuno doprlo do svijesti i prije nego je stigla bilo što odgovoriti, zastori se ponovno razmaknu i u prostoriju uđe Paul.

“Evo ga, maj...” zausti Paul, ali onda zašuti zbunjen napetošću prizora.

“Ostani gdje si, gospodar”, reče Gurney.

“Što...”, Paul odmahne glavom.

Jessica pokuša nešto reći, ali joj njegova ruka još čvršće stegne vrat. “Govorit ćeš samo kad ti to ja budem dopustio”, reče Gurney. “Želim samo da tvoj sin čuje jednu stvar iz tvojih usta, a spreman sam ti odmah zariti nož u srce na prvi znak napada na mene. Nemoj se ni pokušati koristiti Glasom. Pojedine mišiće nećeš napinjati niti pokretati. Moraš se ponašati vrlo oprezno želiš li zavrijediti još nekoliko sekundi života. A uvjeravam te da ti je najviše toliko još i preostalo.” Paul zakorači naprijed. “Gurney, čovječe, što to...”

“Ni koraka dalje!” odbrusi Gurney. “Još jedan korak i ona je mrtva.” Paulova ruka se započne spuštati prema dršci noža. Reče samrtno mirnim glasom: “Objasni mi što sve ovo znači, Gurney.”

“Zakleo sam se da ću ubiti izdajicu tvoga oca”, reče Gurney.

“Zar misliš da mogu zaboraviti čovjeka koji me je spasio iz Harkonnenove robovske jame, dao mi slobodu, život, počasti... ponudio

svoje prijateljstvo, a to je nešto što cijeni više od svega. Sada mi se njegov izdajica nalazi pod nožem. Nitko me ne može spriječiti da...”

“Nikad nisi više griješio, Gurney” reče Paul.

Dakle, o tome se radi! Koje li ironije! pomisli Jessica.

“Griješim kažeš?” upita Gurney. “Čujmo to osobno od nje. I neka zna da sam podmićivao, uhodio i varao da bih došao do sigurnih dokaza o ovoj optužbi. Čak sam častio semutom jednog Harkonnenovog kapetana straže da doznam dio priče.”

Jessica osjeti kako joj je stisak oko vrata malo popušta, ali prije nego je stigla bilo što reći, Paul reče: “Izdajica je bio Yueh. Uvjeravam te, Gurney. Potpuno je dokazano i ne može se opovrći. Bio je to Yueh. Svejedno mi je kako si došao do tih sumnji – jer u pitanju su samo obične klevete – ali, ako nešto učiniš mojoj majci...” Paul izvadi kris-nož iz korica i podigne ga prema Gurneyju, “...platit ćeš mi za to.”

“Yueh je bio uvjetovan liječnik, pogodan čak za carsku kuću”, osorno odgovori Gurney. “Kao takav nije mogao postati izdajica”

“Poznat mi je način otklanjanja te uvjetovanosti” reče Paul.

“Imaš li neki dokaz?” upita Gurney.

“Dokaz nije ovdje”, odgovori Paul. “Nalazi se u sieču Tabr, daleko na jugu, ali ako...”

“To je samo trik”, povikne Gurney, ponovno stegnuvši ruku oko Jessicinog vrata.

“Nije trik, Gurney”, reče Paul glasom s prizvukom tako iskrene tuge da Jessica osjeti bol oko srca.

“Vidio sam poruku oduzetu Harkonnenovom agentu”, reče Gurney. “U njoj se izravno ukazivalo...”

“Vidio sam je i ja”, reče Paul. “Otac mi ju je pokazao one noći kad mi je objasnio zašto je to sigurno Harkonnenov trik sračunat da u njemu pobudi sumnju u ženu koju je volio.”

“Ah-ah!” vikne Gurney. “Nećeš me...”

“Budi miran”, reče Paul, a u jednoličnoj pribranosti njegovog glasa bilo je više neprijeporne zapovijedi nego u svim glasovima koje je Jessica ikad ranije čula.

Ima Veliki Nadzor, pomisli.

Ruka kojom ju je Gurney držao oko vrata zadržće. Vrh noža koji joj je bio prislonjen uz leđa nesigurno zatitra.

“Nisi imao prigoda čuti moju majku kako noću jeca za izgubljenim vojvodom. Nisi nikada vidio kako joj se oči zažare kada govori o ubijanju Harkonnena”, reče Paul.

Zna, dakle, za moje noćne tuge, pomisli Jessica, a oči joj se ispune suzama.

“Isto tako”, nastavi Paul, “nisi zapamtio nešto što si naučio u Harkonnenovoj robovskoj jami. Govoriš o ponosu i prijateljstvu moga oca! Zar nisi spoznao razliku između Harkonnena i Atreida i time uspio osjetiti podvalu ovih drugih po smradu kojim zaudara? Zar nisi naučio da se odanost kod Atreida kupuje ljubavlju, a kod Harkonnena mržnjom? Zar stvarno ne možeš prozreti pravu prirodu ove izdaje?”

“Ali... Yueh...”, promrmlja Gurney.

“Dokaz kojeg imam je Yuehova osobna poruka koju nam je poslao i u kojoj priznaje izdaju”, reče Paul. “Kunem ti se u to sa svom ljubavi koju osjećam prema tebi, ljubavi koja će i dalje živjeti u meni, čak i ako te ostavim mrtvoga na ovome podu.”

Začuvši sinove riječi, Jessica se zadivi njegovoj domišljatosti i oštroumnosti njegove inteligencije.

“Moj otac je imao osjećaj za prijatelje”, reče Paul. “Bio je škrt u ljubavi, ali nikada nije pogriješio. Jedina njegova slabost je bila podcjenjivanje mržnje. Vjerovao je da ga nitko tko mrzi Harkonnene neće moći izdati.” On pogleda prema majci. “Ona to zna. Prenio sam joj očevu poruku da nikad nije izgubio povjerenje u nju.”

Osjetivši da gubi nadzor nad sobom, Jessica se ugrize za donju usnu. Opazivši krutu službenost u Paulu, shvati koliko su ga stajale te riječi. Kao nikad ranije, poželjela je potrčati prema njemu i priviti mu glavu na svoje grudi. Ali ruka koja ju je stezala oko vrata prestane drhtati; nož koji joj je stajao uperen u leđa još je bio čvrst i oštar.

“Jedan od najgorih trenutaka u životu djeteta”, reče Paul, “je trenutak kada otkrije da su mu otac i majka ljudska bića koja međusobno osjećaju ljubav koju ono nikada neće moći osjetiti. To je onda gubitak, spoznavanje činjenice da je svijet *realan* i da smo *sami* na njemu. To je trenutak posebne istine; ne možeš ga izbjeći. Čuo sam oca što je govorio o mojoj majci. Ona nije izdajica, Gurney.”

Jessica dođe do glasa i reče: “Gurney, pusti me.” Nije to rekla posebno zapovjednim tonom, niti se poslužila nekim trikom koji je računao na njegovu slabost, ali Gurneyjeva ruka se ipak odmakne. Ona priđe Paulu i stane pokraj njega ne dodirujući ga.

“Paul”, reče ona, “ima i drugih načina spoznavanja istina. Odjednom sam shvatila da sam te iskoristila, da sam manipulirala tobom, da sam te navodila da kreneš smjerom kojeg sam ja izabrala... smjerom kojeg sam morala izabrati – ako je to uopće netko opravdanje – jer sam tako školovana.” Ona proguta kroz suho grlo i pogleda sina

ravno u oči. “Paul... molim te učini nešto za mene: izaberi put svoje sreće. Oženi se svojom pustinjском ženom ako to želiš. Usprotivi se svima i svakome, učini to. Izaberi svoj put. Ja...”

Naglo zašuti prekinuta prigušenim zvukom mrmljanja iza sebe.

Gurney!

Vidjela je Paula gdje gleda pokraj nje i okrene se.

Gurney je stajao na istome mjestu, ali je vratio nož u korice i razdrljio odoru na grudima; ispod se vidjela siva površina pustinskog odijela – kakvima su krijumčari trgovali u siečkim naseobinama.

“Zabodi mi nož ravno u grudi”, promrmlja Gurney. “Ubij me i završi s tom stvari. Okaljao sam svoje ime. Izdao sam svoga vojvodu! Najboljeg...”

“Prekini!” zapovjedi Paul.

Gurney se zagleda u njega.

“Vrati odoru na mjesto i prekini se ponašati poput budale”, reče Paul. “Dosta je bilo gluposti za danas.”

“Ubij me, kad ti kažem!” vikne Gurney.

“Ne pravi se da me ne poznaješ, Gurney”, reče Paul. “Kakvim me to idiotom držiš? Moram li istu stvar ponavljati svakom čovjeku koji mi je potreban?”

Gurney pogleda Jessicu, a onda progovori izgubljenim, vapijućim glasom, koji mu nimalo nije dolikovao. “Onda vi, gospo, molim vas... ubijte me.”

Jessica mu priđe i stavi mu ruke na ramena. “Gurney, zašto uporno želiš da Atreidi ubijaju one koje vole?” Polagano izvuče razdrljenu odoru iz ruku, a zatim je namjesti i zakopča preko grudi.

Gurney nastavi isprekidano: “Ali... ja...”

“Vjerovao si da to činiš za Leta” reče ona, “i zbog toga ti odajem poštovanje.”

“Moja gospo”, reče Gurney. Spusti glavu do prsa i čvrsto zatvori očne kapke ne dopuštajući naviranje suza.

“Proglasimo ovo nesporazumom među starim prijateljima”, reče ona, a Paul uoči smirujuće, izgladujuće prizvuke u njenom glasu. “Sve je gotovo i budimo zahvalni što ćemo ubuduće biti pošteđeni sličnih nesporazuma.”

Gurney otvori oči pune suza i pogleda Jessicu.

“Gurney Halleck kojeg sam poznavala bio je čovjek jednako vješt na nožu kao i na balisetu”, reče Jessica. “Najviše sam mu se divila kao sviraču baliseta. Zar se Gurney Halleck ne sjeća kako sam uživala dok mi je satima svirao? Imaš li još baliset, Gurney?”

“Nabavio sam novi”, reče Gurney. “Dobio sam ga s Cusuka – prekrasan instrument. Svira kao originalni Varota, iako nema potpisa na njemu. Osobno vjerujem da ga je napravio neki Varotin učenik koji...” Odjednom zašuti. “Što da vam još kažem, moja gospo? Ovdje sada brbljamo o...”

“Ne brbljamo, Gurney” reče Paul. Priđe majci i pogleda Gurneyja u oči. “Nije to brbljanje, već nešto što donosi sreću prijateljima. Vrlo bi me veselilo kad bi joj sada nešto zaszvirao. Ratničko planiranje može malo pričekati. Ali i tako do sutra neće biti nikakvih borbi.”

“Ja... ovaj... donijet ću baliset”, reče Gurney. “U prolazu je.” On ih obide i prođe kroz zastor.

Paul stavi ruku na majčinu ruku osjeti njeno drhtanje.

“Sve je gotovo, majko”, reče.

Ne okrenuvši glavu, ona ga pogleda kutovima očiju. “Gotovo?” “Naravno. Gurney je...”

“Gurney? Oh... da.” Ona obori pogled.

Zastori se rašire i Gurney se vrati s balisetom. Započne ga ugađati, izbjegavajući susret pogledima. Zastori na zidovima upijali su odjeke pa je instrument zvučao nekako intimnije nego je to bilo uobičajeno.

Paul povede majku do jednog jastuka i pomogne joj sjesti i osloniti se na debelu zidnu draperiju. Odjednom mu je djelovala znatno starija kad je ugledao prve tragove sušenja kože na njenom licu, izduživanja kutova očiju koje su već zadobile plavu primjesu.

Umorna je, pomisli. Moramo pronaći načina da joj olakšamo teret.

Gurney povuče po strunama.

Paul ga pogleda i reče: “Čekaju me... neke stvari. Ostani ovdje, vratit ću se uskoro.”

Gurney kimne. Izgledao je nekako odsutan, kao da je u mislima na trenutak odlutao pod otvoreno nebo Caladana, na čijem su se obzoru počeli okupljati kišni oblaci...

Paul se prisili okrenuti i izađe kroz gusti zastor na postranom prolazu. Čuo je iza sebe kako Gurney započinje pjevati pa je nekoliko trenutaka zastao u prolazu, prepuštajući se umilnoj glazbi.

Voćnjaci i vinogradi

Raskošne hurije

I čaša koja se prelijeva preda mnom.

Zašto brbljam o vojevanju
I bregovima u prah pretvorenim?
Zašto osjećam ove suze?

Nebesa su otvorena
I blaga im razasuta;
Trebam samo pružiti ruku.
Zašto mislim na zasjedu
I otrov u rujnom vrču?
Zašto me more godine?

Ljubavi ruke mi mašu
Svojim golim čarima
I rajskim uživanjem.
Zašto se sjećam ožiljaka,
Snova o drevnim grijesima...
I zašto spavam sa strahom?

Jedan glasnik u odori fedajkina pojavi se pred Paulom iz jednog skretanja prolaza. Imao je zabačenu kapuljaču, a spone pustinjačkog odijela slobodno su mu visjele oko vrata, što je govorilo da je upravo stigao iz otvorene pustinje.

Paul mu rukom daje znak da stane, spusti zastor s ulaza i krene niz prolaz prema njemu.

Čovjek se nakloni, držeći ruke sklopljene pred sobom, kao pri obrednom pozdravljanju Časne Majke ili Sajadine i reče: “Muad’Dibe, vođe počinju stizati na sastanak Vijeća.”

“Već?”

“Po neke je Stilgar poslao već ranije, jer je pretpostavio...” On slegne ramenima.

“Shvaćam”, reče Paul i ponovno pogleda prema mjestu odakle je dopirao tanak zvuk baliseta, pomislivši na staru pjesmu koju je njegova majka posebno voljela – neobičan spoj vedre melodije i sjetnih riječi. “Stilgar će uskoro doći ovamo s ostalima. Odvedi ih tamo gdje moja majka čeka.”

“Pričekat ću ih ovdje, Muad’Dibe”, reče glasnik.

“Dobro... u redu.”

Paul prođe pokraj čovjeka i uputi se dublje u špilju; krenuo je prema mjestu koje se nalazi u svakom ovakvom skrovištu – mjestu nedaleko od bazena spremišta za vodu. Tamo je bio mali šai-hulud,

stvorenje ne duže od devet metara, kojeg su držali zakrčljanim i sputanim pomoću jaraka vode koji su ga okruživali. Nakon što bi izašao iz svog malog vektora, tvorac je po svaku cijenu izbjegavao vodu, budući da je ona za njega bila otrovna. A utapanje tvorca bila je najveća slobodnjačka tajna, jer su na taj način dobivali tvar koja ih je ujedinjavala – Voda Života, otrov kojeg je jedino Časna Majka mogla izmijeniti.

Dok je promatrao napeti strah na majčinom licu, Paul je nešto odlučio. Nijedna linija budućnosti nije naznačivala ovaj trenutak opasnosti od Gurneyja Hallecka. Budućnost – sivi oblak budućnosti – lebdjela je oko njega poput nekakvog nestvarnog svijeta, prožetog osjećajem da sveukupni svemir hrli prema nekom uzavrelom žarištu.

Moram vidjeti, pomisli.

Tijelo mu je polagano zadobivalo određeni imunitet na začim, što je uzrokovalo manji broj proročkih vizija... koje su postajale sve nejasnije. Rješenje mu se učinilo očitim.

Utopit ću tvorca. Sad ćemo vidjeti jesam li Kwisatz Haderach koji također može preživjeti ispit kojeg su preživjele Časne Majke.

8.

I dođe dan u trećoj godini Pustinjskog rata kada se Paul Muad'Dib našao sam u špilji Ptica, ispod kiswa zastora jedne unutrašnje prostorije. Ležao tamo kao mrtav, obuzet objavljivanjem Vode Života, a biće mu bijaše s onu stranu granica vremena, prebačeno otrovom koji život daje. I tako se ispuni proročanstvo da Lisan al-Gaib može biti i mrtav i živ.

‘Sabrane predaje Arrakisa’ princeze Irulan

U polutama koja prethodi svitanju, Chani izađe iz udoline Habbanya; do nje je dopiralo zujanje ‘toptera koji ju je dovezao s juga, a sada se udaljavao prema skrovištu u nepreglednom pustinjskom prostranstvu. Osobna straža pratila ju je na određenoj udaljenosti, razmiljevši se po stijinama grebena u potrazi za mogućim opasnostima – i pružajući družici Muad'Diba, majci njegovog prvorođenčeta, ono što je tražila: nekoliko trenutaka osame

Zašto me je pozvao, upita se. Prije toga mi je rekao da s malim Letom i Alijom moram ostati na jugu.

Ona podigne skute odore i lako skoči preko nekog izbočenog kamena, našavši se na stazi koja se penjala i koju je samo oko naviklo na pustinju moglo raspoznati u tami. Kamenčići su joj se klizali pod nogama, a ona je plesala po njima, uopće ne razmišljajući o spretnosti potrebnoj za to.

Penjanje ju je razveseljavalo, tjeralo strahove koji su se uvukli u nju zbog bešumnog povlačenja pratnje i shvaćanja da je po nju upućen dragocjeni ‘topter. Osjećala je kako je prožima uzbuđenje zbog skorašnjeg susreta s Paulom Muad'Dibom, njenim Usulom. Njegovo je ime moglo biti bojni poklič koji se širi cijelom zemljom: **Muad'Dib! Muad'Dib! Muad'Dib!** Ali za nju je on bio drugi čovjek s drukčijim imenom: otac njenog sina, nježni ljubavnik.

Neka krupna pojava pojavi se na stijeni iznad nje, davši joj znak da požuri. Ona požuri. Jutarnje ptice već su se oglasavale i uzlijetale prema nebu. Istočni obzor polako je počinjao rudjeti.

Pojaва iznad nje nije pripadala njenoj pratnji. *Otheym?* upita se, uočivši poznate kretnje i držanje. Popne se do njega, prepoznavši pri sve jačem svjetlu široko plosnato lice časnika fedajkina; kapuljača mu je

bila zbačena, a filter za usta labavo pričvršćen, kako to već ljudi ponekad učine kad nakratko izađu u pustinju.

“Požuri” došapne joj i povede je skrovitom pukotinom do tajne špilje. “Uskoro će se razdaniti”, doda on, otvarajući hermetička vrata. “Harkonneni su u očaju slali ophodnje i u ovo područje. Ne smiju nas još otkriti.”

Udoše u uski prolaz osvjetljen sjajnim kuglama, koji je vodio u špilju Ptica. Otheym krene ispred nje i reče joj: “Pođi za mnom! Samo brzo.”

Požure niz prolaz, a zatim kroz nova hermetička vrata, pa niz još jedan prolaz, da bi konačno prošli kroz zastore i našli se u svojedobnoj Sajadininoj prostoriji kad je ova špilja služila za dnevni odmor. Prostirke i jastuci sada su prekrivali pod. Kamene zidove skrivale su istkane draperije s crvenom slikom sokola. Mali poljski stol s jedne je strane bio prekriven papirima s kojih se širio miris njihovog začinskog porijekla.

Časna Majka je sjedila sama nasuprot ulaza. Ona podigne svoj prodorni pogled, od kojeg bi neposvećeni zadrhtao.

Otheym sklopi ruke i reče: “Doveo sam Chani.” Zatim se nakloni i izađe kroz zastore.

Kako da joj kažem? upita se Jessica.

“Kako mi je unuk?” upita napokon.

Dakle, moramo proći obredno pozdravljanje, pomisli Chani, a strahovi joj se ponovno jave. Gdje je Muad’Dib? Zašto me nije ovdje dočekao?

“Zdravo je i dobro, moja majko”, odgovori Chani. “Hara je ostala brinuti o njemu i Aliji.”

Moja majko, pomisli Jessica. ***Da, ima me pravo tako oslovljavati u službenom pozdravljanju. Rodila mi je unuka.***

“Čujem da su nam iz sieća Coanua poslali odijela na dar”, reče Jessica.

“Vrlo su lijepa”, odgovori Chani.

“Je li mi Alija nešto poručila?”

“Nije ništa. Ali je stanje u sieću sada znatno bolje otkad su se ljudi priviknuli na njenu neobičnost.”

Zašto se sada gnjavimo time? upita se Chani. ***Neka neodgodiva hitnost natjerala ih je na slanje ‘toptera po mene, a sada se bavimo formalnostima!***

“Moramo prekrojiti neko odijelo za malog Leta”, reče Jessica.

“Kako god želite, moja majko”, odgovori Chani, a onda obori pogled. “Ima li novosti s bojnog polja?” Na licu joj je stajala bezizražajna maska, kako Časna Majka ne bi primijetila da se iza njenog pitanja zapravo krije zabrinutost za Paula.

“Nove pobjede”, reče Jessica. “Rabban nam je izdaleka počeo davati do znanja da želi primirje. Ali su mu glasnici vraćeni bez tjelesne vode. Rabban je čak olakšao položaj ljudima u nekim selima na sinku. Ali prekasno je. Svima je jasno da je to učinio iz straha od nas.” “Sve ide kako je Muad’Dib rekao”, reče Chani, a onda pogleda Jessicu, nastojeći prigušiti strahove u sebi. Izgovorila sam njegovom ime, ali ona ništa nije odgovorila. Ne mogu raspoznati osjećaje na tom izglaćanom kamenu koje ona naziva licem... ali i sama je nekako ukočena. Zašto je tako mirna? Što se dogodilo s mojim Usulom?

“Željela bih da smo na jugu”, reče Jessica. “Oaze su bile tako lijepe kad smo otišle odande. Zar ne čezneš za danom kad će cijeli planet biti tako zelen?”

“Stvarno je vrlo lijepo u oazama”, reče Chani. “Ali, u njima ima mnogo tuge.”

“Tuga je cijena pobjede”, odgovori Jessica.

Priprema li to ona mene? upita se Chani, a onda reče: “Mnoge su žene ostale bez muževa. Zavladao je ljubomora kad se pročulo da sam pozvana na sjever.”

“Ja sam te pozvala”, reče Jessica.

Chani osjeti kako joj srce brže udara u grudima. Poželjela je staviti ruke na uši da ne bi čula ono što predstoji. No ipak je uspjela reći pribranim glasom: “Poruku je potpisao Muad’Dib.”

“Ja sam je potpisala njegovim imenom u nazočnosti njegovih časnika”, reče Jessica. “Učinila sam tu prijevaru zbog potrebe.” Istodobno, kroz glavu joj proleti: Hrabra je žena moga Paula. Drži se izvrsno čak i kad je strah gotovo nadvlada. Da. Baš takva nam *je sada potrebna*.

U Chaninom glasu osjetio se tek slabašan prizvuk utučenosti kada je rekla: “Možete mi sada reći ono što se mora izreći.”

“Potrebna si mi ovdje da bi mi pomogla oživjeti Paula”, reče Jessica, pomislivši pritom: Tu smo! Predočila sam joj stvar u pravom svjetlu. Oživjeti. Sada zna da je Paul živ i da je u opasnosti. Bila je dovoljna samo jedna riječ da joj to stavim do znanja.

Chani je trebao tek trenutak da se primiri, a onda reče: “Kako ja to mogu pomoći?” Jedva je nadvladala želju da poleti prema Jessici, da

je protrese i krikne: Vodite me k njemu! Ali, uspjela se je savladati i bez riječi pričekati odgovor.

“Pretpostavljam”, reče Jessica, “da su Harkonneni uspjeli ubaciti uhadu među nas koji je otrovao Paula. To je jedino prihvatljivo objašnjenje. Otrov je sasvim neobičan. Ispitala sam mu krv što sam bolje znala, ali ga nisam otkrila.”

Chani se zaljulja naprijed, a onda padne na koljena. “Otrov? Pati li? Mogu li...”

“U nesvijesti je”, reče Jessica. “Životni procesi su mu tako usporeni da se mogu otkriti tek najsuptilnijim tehnikama. Naježim se pri pomisli što bi se dogodilo da ga je pronašao netko drugi osim mene. Nestručnom oku izgledao bi potpuno mrtav.”

“No postoji još neki razlog osim ljubaznosti zbog kojeg ste me pozvali”, reče Chani. “Poznajem vas, Časna Majko. Što ja to po vašem uvjerenju mogu učiniti, a vi ne?”

Hrabra je, ljupka i... ah-h-h... perspektivna, pomisli Jessica. ***Od nje bi postala dobra Bene Gesserit.***

“Chani”, reče Jessica, “možda ćeš teško to povjerovati, ali ne znam točno zašto sam poslala po tebe. Bio je to instinkt... elementarna intuicija. Jednostavno mi je sinula pomisao: ‘Pošalji po Chani.’”

Po prvi put Chani ugleda tugu na Jessicinom licu, u prodornom pogledu koji više nije uspijevaio sakriti bol.

“Poduzela sam sve što sam znala” reče Jessica. “Sve... čak i daleko više od onoga što se obično pod tim misli. Pa ipak... nisam uspjela” “Je li ga je možda”, upita Chani, “izdao stari prijatelj Halleck?”

“Nije Gurney”, reče Jessica.

U te dvije riječi bio je sadržan čitav razgovor; poricanje bez oklijevanja izraženo je – Chani je to shvatila – poslije temeljitog razmišljanja, ispitivanja... prisjećanja starih pogrešaka.

Chani ustane i popravi odoru, prljavu od pustinje. “Povedite me k njemu”, reče.

Jessica ustane i krene kroz zastore na lijevom zidu.

Chani pođe za njom i ubrzo se nađe u prostoriji koja je nekoć očito služila kao skladište, a čiji su kameni zidovi sada bili prekriveni gustim draperijama. Paul je ležao na poljskom madracu uzduž suprotnog zida. Crna odora pokrivala ga je do prsa, a ruke su mu bile izvan nje ispružene uz bokove. Činilo se da je ispod odore gol. Koža na gornjem, nepokrivenom dijelu tijela bila mu je voštana i nekako kruta. Ništa se na njemu nije micalo.

Chani svlada želju da jurne naprijed i baci se preko njega. Misli joj odjednom skrenu prema sinu – Letu. Tog trenutka shvati da se i Jessica svojedobno suočila s istom stvari: mužu joj je prijetila smrt, a ona je grozničavo razmišljala o tome kako će spasiti mladoga sina.

To shvaćanje odjednom je poveže sa starijom ženom i Chani stisne Jessici ruku. Stisak kojim joj je uzvratila bio je bolno snažan.

“Živ je”, reče Jessica. “Uvjeravam te da je živ. Ali nit njegovog života tako je tanašna da se jedva može uočiti. Među vođama se već čuje prigovaranje da iz mene govori majka, a ne Časna Majka, da je moj sin mrtav, a ja ne želim prepustiti njegovu vodu plemenu.”

“Kako dugo je već u ovom stanju?” upita Chani. Skine ruku s Jessice i zakorači dublje u prostoriju.

“Tri tjedna”, odgovori Jessica. “Provela sam gotovo cijeli tjedan pokušavajući ga oživjeti. Bilo je sastanaka, dokazivanja... istraživanja. A onda sam poslala po tebe. Fedajkini izvršavaju moje naredbe, inače ne bih mogla odugovlačiti s...” Navlaži si usne jezikom, promatrajući kako Chani prilazi Paulu.

Chani se zaustavi nad njim i zagleda u meku mladalačku bradu koja mu je uokvirila lice, a zatim sklizne pogledom preko visokih vjeđa, istaknutog nosa, sklopljenih oči – sve je izgledalo tako spokojno u tom stanju krutog počinka.

“Kako ga hranite?” upita Chani.

“Potrebe tijela tako su male da mu još nije potrebna nikakva hrana”, reče Jessica.

“Koliko ljudi zna o ovome?” ponovno upita Chani.

“Samo njegovi najbliži savjetnici, nekoliko vođa, fedajkini i, naravno, onaj tko mu je dao otrov.”

“Trovač nije ostavio nikakvog traga?”

“Ne, ali nismo ni tragali za njim”, reče Jessica.

“Što kažu fedajkini?” upita Chani.

“Vjeruju da se Paul nalazi u svetom transu, da prikuplja svetu snagu prije odlučujuće bitke. Ja sam ih na to navela.”

Chani klekne pokraj madraca i nagne se nad Paulovo lice... ali postojao je samo začim, sveprisutan začim čiji je miris prožimao cjelokupan život Slobodnjaka. Pa ipak...

“Niste naviknuti na začim poput nas” reče Chani. “Jeste li ispitali mogućnost da mu se tijelo pobunilo protiv prevelike koncentracije začina u ishrani?”

“Sve alergijske reakcije su negativne”, reče Jessica.

Ona na trenutak zaklopi oči da bi otjerala ovaj prizor, ali jer je odjednom postala svjesna vlastitog umora. Kako dugo sam već bez sna? upita se. *Vrlo dugo.*

“Kad mijenjate Vodu Života” reče Chani, “činite to u sebi pomoću unutrašnje svjesnosti. Jeste li upotrijebili tu svjesnost za ispitivanje njegove krvi?” “Normalna slobodnjačka krv”, reče Jessica. “Potpuno prilagođena ovdašnjem životu i ishrani.”

Chani se digne s koljena i čučne. Dok je promatrala Paulovo lice, strahovi započnu izlaziti iz nje. Bio je to trik kojeg je naučila promatrajući Časne Majke. Vrijeme se moglo staviti u službu razuma. Trebalo se jednostavno potpuno usredotočiti.

Naposljetku Chani progovori: “Ima li koji tvorac ovdje?”

“Ima ih nekoliko”, odgovori Jessica pomalo uznemirenim glasom. “Nismo bez njih u ovo vrijeme. Svaka pobjeda traži blagoslov. Svako slavlje prije napada...”

“Ali Paul Muad’Dib se klonio tih ceremonija”, reče Chani.

Jessica kimne, sjetivši se proturječnih osjećaja svog sina prema začinskoj drogi i proročkoj svjesnosti koju je ona izazivala.

“Otkud to znaš?” upita Jessica.

“Govori se.”

“Mnogo se priča”, odgovori Jessica oporim glasom.

“Dajte mu sirovu Vodu tvorca”, reče Chani.

Jessica se ukoči na zapovjednički ton Chaninog glasa, a onda uoči snažnu usredotočenost mlade žene i reče: “Odmah.” Zatim izađe kroz zastore da pozove majstore vode.

Chani ostane sjediti i netremice gledati Paula. Ako je to pokušao učiniti, pomisli ona. A to je sasvim slično njemu...

Jessica klekne pokraj Chani, držeći u ruci plosnati logorski vrč. Snažan miris otrova zapuhne Chanin nos. Ona zamoči prst u tekućinu i prinese je Paulovom nosu.

Koža oko pregiba njegovog nosa malo se nabere. Nosnice se polako rašire.

Jessica zaustavi dah.

Chani dodirne ovlaženim prstom Paulovu gornju usnu.

On udahne dugo i isprekidano.

“Što se događa?” upita Jessica.

“Budite mirni”, reče Chani. “Morate pretvoriti malo ove svete vode. Brzo!”

Ne pitajući ništa, jer je prepoznala ton svjesnosti u Chaninom glas, Jessica podigne vrč do usta i otpije malen gutljaj.

Paulove oči se otvore i on pogleda Chani.

“Ne treba promijeniti Vodu”, reče. Glas mu je bio slab, ali siguran.

Držeći još tekućinu u ustima, Jessica osjeti kako joj tijelo samo reagira i ona gotovo automatski promijeni otrov. Zahvaćena slabim ushićenjem kojeg je ovaj postupak uvijek pobuđivao u njoj, ona osjeti kako se život budi u Paulu i kako djeluje na sva njena osjetila.

I tog trenutka shvati!

“Pio si svetu vodi!” povikne.

“Samo jednu kap” reče Paul. “Tek... kapljicu.”

“Kako si mogao učiniti takvu glupost?” upita ga ona.

“On vam je sin”, reče Chani.

Jessica je prijeko pogleda.

Rijetki osmijeh, topao i pun shvaćanja, zatitra na Paulovim usnama. “Slušaj moju voljenu”, reče. “Poslušaj je, majko. Ona zna.”

“Ono što drugi mogu, on mora”, reče Chani.

“Kad mi se kap našla u ustima, kad sam shvatio što mi čini, postalo mi je jasno da ću moći učiniti ono što si i ti učinila” reče. “Tvoji benegeseritski proktori govore o Kwisatz Haderachu, ali oni čak ni ne slute na kojim sam sve mjestima bio. Za samo nekoliko minuta...” započne, ali zastane uputivši Chani začuđen i namrgođen pogled. “Chani? Otkud ti ovdje? Trebala bi biti u... Zašto si ovdje?”

Pokuša se podići na lakte, ali ga Chani blago gurne natrag.

“Molim te, Usule”, reče mu ona.

“Osjećam se vrlo slabim”, odgovori on. Pogledom prošara po prostoriji. “Kako dugo sam već ovdje?”

“Tri tjedna si bio u tako dubokoj komi da je iskra života gotovo ugasla u tebi”, reče Jessica.

“Ali, bilo je... dogodilo se prije samo nekoliko trenutaka i...”

“Nekoliko trenutaka za tebe – tri tjedna straha za mene”, reče Jessica.

“Radilo se samo o jednoj kapi, ali sam je pretvorio”, reče Paul. “Promijenio sam Vodu Života.” Prije nego su ga Chani i Jessica stigle spriječiti, on zamoči ruku u vrč kojeg je Chani odložila na pod pokraj madraca, dlanom zagrabi tekućinu i ispije je.

“Paul!” krikne Jessica.

On je zgrabi za ruku, pogleda je s mrtvačkim izrazom na licu i osjeti kako je preplavljuje njegova svjesnost.

Spoj nije bio tako nježan, tako potpun, tako sveobuhvatan kao s Alijom ili Starom Časnom Majkom u špilji... ali bio je spoj: uzajamnost

osjetila potpunih bića. Protresao ju je, oslabio – i ona se trgne u sebi, uplaši ga se.

“Govorila si mi o jednom mjestu do kojeg ne možeš doprijeti” reče joj. “Pokaži mi to mjesto s kojim se Časne Majke ne mogu suočiti.”

Ona odmahne glavom, užasnuta pri samoj pomisli na to.

“Pokaži mi!” naredi on.

“Ne!”

Ali nije mu se mogla oduprijeti. Prisiljena njegovom užasnom snagom, ona zaklopi oči i dovede ih u žarište u sebi – u žarište koje se nalazile u tami.

Paulova svijest zaplovi kroz nju i oko nje, a onda se nađe u tami. Za tren je bacila mutan pogled prema tom mjestu, prije nego joj je svijest ustuknula pred užasom. Uopće ne znajući zašto, ona osjeti kako joj cijelo tijelo dršće pred onim što je vidjela – područje gdje je vjetar puhao i munje sijevale, gdje su se prsteni svjetlosti širili i skupljali, gdje su nizovi nabreklih, bijelih likova protjecali iznad, ispod i oko svjetlosti, vođeni tminom i vjetrom niotkuda.

Naposljetku ona otvori oči i ugleda Paula kako je promatra. Još joj je držao ruku, ali užasog spoja je nestalo. Jessica smiri drhtanje. Paul joj pusti ruku. Učinilo joj se kao da je izgubila oslonac. Zatetura i sigurno bi pala da Chani nije pritrčala i prihvatila je.

“Časna Majko!” povikne Chani. “Što vam je?”

“Umorna sam”, prošapće Jessica. “Vrlo... umorna.”

“Dođite”, reče Chani. “Sjednite ovdje.” Ona pomogne Jessici da se spusti na jedan jastuk pokraj zida.

Pomoć mladih, snažnih ruku jako je godila Jessici. Osloni se na Chani.

“Je li stvarno vidio Vodu Života?” upita Chani, oslobodivši se Jessicinog zagrljaja.

“Vidio je”, prošapće Jessica. U glavi joj je sve još bučalo od kontakta. Bilo joj je kao da je došla na čvrsto tlo nakon mnogih tjedana provedenih na nemirnome moru. Osjećala je staru Časnu Majku u sebi... kao i sve ostale, koje su se razbudile i zasipale je pitanjima: ***Što je to bilo ? Što se dogodilo ? Gdje je to mjesto ?***

A kroz sve to provlačila se spoznaja da joj je sin Kwisatz Haderach, onaj koji može biti na mnogo mjesta odjednom. On je predstavljao otjelovljenje benegeseritskog sna. A to joj nije davalo mira.

“Što se dogodilo?” upita Chani.

Jessica odmahne glavom.

Paul reče: “U svakom od nas postoji drevna snaga koja daje i drevna snaga koja uzima. Muškarac se bez mnogo teškoća suočava s mjestom u sebi gdje obitava snaga koja daje, ali gotovo ne može vidjeti snagu koja uzima bez da se pritom ne promijeni u nešto što više nije čovjek. Sa ženom se događa suprotno.”

Jessica podigne pogled i primijeti kako je Chani promatra, slušajući Paula.

“Shvaćaš li me, majko?” upita Paul.

Mogla je samo kimnuti glavom.

“Te stvari u nama tako su stare” nastavi Paul, “da se nalaze u svakoj pojedinačnoj stanici naših tijela. Takve sile nas oblikuju. Možeš sama sebi reći: ‘Da, shvaćam kako je to moguće.’ Ali kad zaviriš u sebe i nezaštićen se suočiš sa sirovom snagom, shvaćaš gdje vreba opasnost. Shvaćaš da te ona može svladati. Najveća opasnost po onoga koji daje je snaga koja uzima. Jednako lako možeš biti nadvladan davanjem i uzimanjem.”

“A ti, sine moj”, upita Jessica, “spadaš li ti u one koji daju ili koji uzimaju?”

“Ja sam točka oslonca”, odgovori on. “ja ne mogu uzeti, a da ne dam, niti mogu dati, a da ne...” Zastane, pogledavši prema zidu s desne strane.

Chani osjeti dašak vjetra na obrazima, okrene se i opazi kako se zastori zaklapaju.

“Bio je Ohteym”, reče Paul. “Prisluškivao je.”

Prihativši ove riječi, Chani osjeti djelovanje određenog dijela proročanstva koje je kipjelo u Paulu, spoznavši ono što će tek doći kao ono što se već dogodilo. Ostali će razglasiti priču, sve dok ona ne postane plamen nad cijelom zemljom. Paul Muad’Dib nije poput ostalih ljudi, pričat će oni. Nema više nikakve dvojbe. On je muškarac, ali ima moć gledati kroz Vodu Života kako to čine Časne Majke. On je stvarno Lisan al-Gaib.

“Vidio si budućnost, Paule”, reče Jessica. “Reci nam što si vidio?” “Nije to bila budućnost”, odgovori on. “Vidio sam Trenutnost.” Pridigne se i s naporom sjedne odmahnuvši Chani da mu nije potrebna pomoć, budući da je ona ustala i krenula mu pomoći. “Svemir oko Arrakisa pun je cehovskih brodova.”

Jessica zadrhti kad osjeti sigurnost u njegovom glasu.

“Dolazi osobno Car Padišah”, nastavi Paul pogledavši prema kamenom stropu prostorije. “Već je tu sa svojom omiljenom Istinozbornom i pet legija Sardaukara. U blizini je i stari barun Vladimir

Harkonnen, uz koga su Thufir Hawat i sedam brodova punih novaka koje je skupio sa svih strana. Svaka Velika Kuća ima svoje udarne jedinice iznad nas... i svi čekaju.”

Chani odmahne glavom nesposobna odvojiti pogled od Paula. Njegova neobičnost, jednoličan ton glasa, način na koji je gledao kroz nju – sve ju je to ispunjavalo strahopoštovanjem.

Jessica pokuša progutati slinu kroz suho grlo, a onda reče: “A što to čekaju?”

Paul je pogleda. “Dopuštenje Ceha za spuštanje. Ceh će naime ostaviti nasukanu na Arrakisu svaku silu koja se spusti bez njegovog dopuštenja.” “Ceh nas štiti?” upita Jessica.

“Štiti! Ceh je sam to prouzročio šireći priče o tome što činimo ovdje i tako smanjio cijenu za prijevoz trupa da je čak i najsiromašnija kuća mogla doći na naš prag i kao lešinar čekati dopuštenje da nas opljačka.”

Jessica zapazi da u Paulovom glasu nema ogorčenja i to je dovede u dvojbu. Nije sumnjala u njegove riječi – imale su isti naboj kao i one noći kad je otkrio stazu budućnosti koja ih je dovela među Slobodnjake.

Paul duboko udahne zrak i reče: “Majko, moraš nam promijeniti nešto Vode. Potreban nam je katalizator. Chani, pošalji izviđačku jedinicu... da pronađe predzačinsku masu. Ako Vodom Života prelijemo predzačinsku masu, znaš li što će se dogoditi?”

Jessica odvagane sinove riječi i odjednom shvati njihov smisao. “Paul!” prodahće.

“Voda Smrti”, nastavi on. “Posijati će smrt među malim tvorcima; uništiti će vektor životnog ciklusa koji obuhvaća začini i tvorce. Arrakis će se pretvoriti u stvarnu pustoš – bez začina i bez tvoraca.”

Chani stavi ruku usta, ostavši nijema pred bogohuljenjem koje je izviralo iz Paulovih usta.

“Onaj tko može uništiti nešto ima pravi nadzor nad time”, reče Paul. “Mi možemo uništiti začini.”

“Što zadržava Ceh?” prošapće Jessica.

“Oni traže mene”, reče Paul. “Zapamti to! Najbolji navigatori Ceha, ljudi koji mogu proniknuti kroz vrijeme i pronaći najsigurniji put za najbrže astrobrode, svi oni traže mene... ali ne mogu me pronaći. Kako samo drhte! Znaju da ovdje imam njihovu tajnu!” Paul ispruži ruke skupljene u prgršt. “Bez začina su slijepi!”

Chani nekako dođe do glasa. “Rekao si da to vidiš sada!”

Paul ponovno legne, istražujući rasprostrtu sadašnjost, čije su se granice pružale u budućnost i u prošlost; sve teže je osjećao puni utjecaj svjesnosti, budući da je začinsko prosvjetljenje počelo jenjavati.

“Obavite ono što sam naredio”, reče. “Budućnost postaje jednako zbrkana za Ceh i za mene. Linije vizije se sužavaju. Sve se skuplja u žarište ovdje gdje je začin... gdje se prije nisu usudili uplesti... jer je uplitanje značilo izgubiti ono što su morali imati. Ali sada ih je uhvatio očaj. Svi putovi vode u tamu.”

9.

I nastupio je dan kad se Arrakis našao u središtu svemira koji se poput kotača vrtio oko njega.

Iz 'Arakiškog buđenja', princeze Irulan

Pogledaj", prošapće Stilgar.

Paul je ležao pokraj njega, ispružen u procjepu visoko na rubu Zaštitnog Zida, s okom na kolektoru slobodnjačkog teleskopa.

Uljana leća je bila fokusirana na laki svemirski transporter koji se dolje u udolini isticao na svjetlosti zore. Visoka istočna strana broda već se presijavala osvijetljena suncem, dok je ostatak još bio skriven sjenom i prošaran prozorčićima kroz koje se naziralo žuto svjetlo sjajnih kugli, upaljenih preko noći. S druge strane broda ležao je grad Arrakeen, hladan i obasjan svjetlom sjevernog sunca.

Paul je znao da Stilgarovo čuđenje nije toliko izazvao transporter već čitava konstrukcija čega je brod bio tek središnji dio. Čitava metalna montažna građevina, visoka nekoliko katova, prostirala se u krugu promjera tisuću metara oko transportera – šator sagrađen od preklopnih metalnih listova – privremeno boravište pet legija Sardaukara i Njegovog carskog visočanstva, Cara Padišaha Shaddama IV.

Šćućuren lijevo od Paula, Gurney Halleck reče: "Izbrojao sam devet razina. Unutra mora biti popriličan broj Sardaukara."

"Pet legija", reče Paul.

"Dani se", reče Stilgar. "Ne sviđa nam se da se izlažeš Muad'Dibe. Vratimo se među stijene."

"Ovdje sam potpuno siguran", odgovori Paul.

"Brod je opskrbljen projektilima", reče Gurney.

"Misle da imamo štitnike", reče Paul. "Ne bi uzalud potrošili projektil na tri neidentificirane pojave, čak i kad bi nas vidjeli."

Paul pomakne teleskop i promotri suprotni zid udoline; ugledao je mrljama prošarane grebene – kundake pušaka koji su obilježavali grobove mnogih ljudi iz tabora njegovog oca. Paul na trenutak stekne dojam da sjene tih ljudi gledaju dolje prema ravnici. Bilo je neke pravde u svemu ovome.

Tvrđave i gradovi Harkonnena uzduž Zaštitnog Zida pali su u ruke Slobodnjaka ili su bili odsječeni od matice poput grana otrgnutih s

biljke i ostavljenih da se osuše. Samo su udolina i grad još pripadali neprijatelju.

“Mogli bi pokušati napad ‘topterima’, bio je uporan Stilgar. “Ako nas vide.”

“Neka” odgovori Paul. “Tako ćemo im moći uništiti više ‘toptera... a i znamo da se približava oluja.”

On okrene teleskop prema suprotnoj strani arakenskog astrodroma gdje su stajale Harkonnenove fregate. Ispod njih, na jarbolu zabodenom u tlo, lagano se vijorila zastava kompanije CHOAM. Ceh je morao biti očajan kad je dopustio ovim dvjema skupinama spuštanje, dok su sve ostale zadržane u pričuvi. Ponašao se poput čovjeka koji nožnim prstima dodiruje pijesak pokušavajući osjetiti njegovu temperaturu prije nego podigne šator.

“Trebamo li još štogod pogledati ovdje?” upita Gurney. “Moramo se skloniti. Stiže oluja.”

Paul ponovno pogleda divovsku građevinu. “Doveli su čak i svoje žene, lakeje i sluge”, reče. “Ah, moj dragi Care, previše si samosvjestan.”

“Netko dolazi tajnim prolazom”, reče Stilgar. “Vjerojatno se to vraćaju Otheym i Korba.”

“Dobro, Stil”, reče Paul. “Vratimo se.”

Ali prije nego je krenuo, on zadnji puta pogleda kroz teleskop ravnicu gdje su se nalazili visoki brodovi, blistavu metalnu građevinu, utihnuli grad, fregate Harkonnenovih najamnika. Zatim sklizne natrag niza stjenovitu padinu. Jedan stražar fedajkin zamijenio ga je kod teleskopa.

Paul se nađe u malom udubljenju na površini Zaštitnog Zida. Bilo je široko tridesetak metara i duboko tri metra: prirodni blok stijena kojeg su Slobodnjaci sakrili ispod prividnog kamuflažnog prekrivača.

Komunikacioni uređaji bili su raspoređeni oko jedne rupe na desnom zidu. Fedajkinski stražari, raštrkani po cijelom udubljenju, čekali su Muad’Dibovu zapovijed za napad.

Dva čovjeka izadoše iz rupe pokraj uređaja za komuniciranje i započnu razgovarati sa stražarima.

Paul pogleda Stilgara i pokaže glavom na tu dvojicu: “Neka ti podnesu izvješće, Stil.”

Stilgar krene izvršiti naredbu.

Paul čučne leđima oslonjen o stijenu i pomisli na dugo spuštanje koje ih čeka kroz uski tunel iskopan ljudskom rukom sve do dna udoline.

Stilgar se vrati do Paula.

“Što je to bilo tako važno da nisu mogli poslati cielaga s porukom?” upita Paul.

“Štede ptice za bitku”, reče Stilgar. Pogleda komunikacijske uređaje pa ponovno Paula. “Ove stvari nije dobro koristiti čak i uz vrlo uski snop emitiranja, Muad’Dibe. Uvijek mogu otkriti odašiljač.”

“Uskoro će biti previše zauzeti potragom za mnom”, reče Paul. “Kakvo si izvješće dobio od one dvojice?”

“Naši dragi Sardaukari su pušteni dolje na rubu blizu Stare pukotine i sada se vraćaju svome gospodaru. Raketni bacači i drugi projektili su postavljeni. Ljudi su raspoređeni po tvojoj zapovijedi. Sve je rutinski izvedeno.”

Paul prođe pogledom preko plitkog udubljenja promatrajući svoje ljude na slabašnom svjetlu koje se probilo kroz kamuflažu. Činilo mu se da vrijeme puzi poput kukca koji se kreće preko otvorenog kamenjara.

“Naši Sardaukari će morati propješačiti dobar dio puta prije nego uspiju poslati signal transporteru trupa”, reče Paul. “Jesu li pod nadzorom?”

“Da, nadziremo ih”, odgovori Stilgar.

Pokraj Paula se nakašlje Gurney Halleck: “Zar ne bi bilo bolje da potražimo neko sigurnije mjesto?”

“Nema takvog mjesta”, reče Paul. “Jesu li vremenska izvješća i dalje povoljna?”

“Oluja stiže”, reče Stilgar. “To je baka svih oluja. Zar je ne osjećaš, Muad’Dibe?”

“Ima nečeg u zraku”, suglasi se Paul. “Ali, više mi se sviđa sigurnost meteorološkog izvješća temeljenog na zabadanju stupa u pijesak.” “Oluja će stići za jedan sat”, potvrdi Stilgar. Pokaže glavom prema pukotini odakle su se vidjele Careva građevina i Harkonnenove fregate. “To znaju i oni dolje. Na nebu nema nijednog ‘toptera. Sve je pokriveno i povezano. Dobili su vremensko izvješće od svojih prijatelja iz svemira.”

“Je li bilo novih izviđačkih letova?” upita Paul.

“Ništa nakon noćasnijeg spuštanja”, odgovori Stilgar. “Znaju da smo ovdje. Vjerujem da sada samo čekaju odabrati pravi trenutak.” “Mi ćemo ga odabrati” odgovori Paul.

Gurney pogleda uvis i zabrunđa. “Ako nam *oni* dopuste.”

“Ova flota će ostati u svemiru”, reče Paul.

Gurney odmahne glavom.

“Nemaju drugog izbora”, reče Paul. “Mi možemo uništiti način. Ceh si ne smije dopustiti takav rizik.”

“Očajnici su najopasniji”, reče Gurney.

“Zar i mi nismo očajnici?” upita Stilgar.

Gurney ga poprijeko pogleda.

“Ti nisi živio sa snom Slobodnjaka”, upozori ga Paul. “Stil misli na svu onu vodu koju uzalud utrošimo na mito, na godine čekanja dok Arrakis procvjeta. Nije...”

“Grrr!” zareži Gurney.

“Zašto je tako namrgođen?” upita Stilgar.

“Uvijek je namrgođen pred bitku”, objasni Paul. “To je jedini oblik dobrog raspoloženja kojeg si Gurney dopušta.”

Vučji osmijeh lagano se razlije na Gurneyjevom licu, a zubi mu se zabijele iznad pokrivača brade pustinjskog odijela. “Uvijek me uhvati tmurno raspoloženje čim pomislim koliko ćemo jadnih harkonenskih duša poslati na onaj svijet bez oprostaja grijeha.”

Stilgar zahihoće. “Govori kao fedajkin.”

“Gurney je rođen za komandosa smrti” odgovori Paul, pomislivši pritom: Neka samo budu zaokupljeni ovim pričama sve dok ne kucne trenutak odmjeravanja snaga s onima dolje u ravnici.

Još jednom pogleda na pukotinu u kamenom zidu, a kad je ponovno pogledao Gurneyja primijetio je da se lice trubadura-ratnika ponovno smrklo.

“Briga ubija snagu”, promrmlja Paul. “Sam si mi to rekao jednom prigodom, Gurney.”

“Moj vojvodo”, reče Gurney. “Najviše me brinu atomici. Ako ih upotrijebiš za probijanje rupe u Zaštitnom zidu...”

“Oni gore neće protiv nas koristiti atomike”, reče Paul. “Neće se usuditi... iz istog onog razloga zbog kojeg ne smiju riskirati da mi uništimo izvor začina.”

“Ali, zabrana...”

“Zabrana!” odbrusi Paul. “Strah, a ne zabrana, sprječava međusobne napade Velikih Kuća atomicima. Slovo Velikog Dogovora je u tome sasvim jasno: ‘Korištenje atomskog oružja protiv ljudi kaznit će se uništenjem planeta.’ Mi se spremamo razoriti Zaštitni zid, a ne ubijati ljude.”

“Razlika je neznatna”, reče Gurney.

“Ali one cjepidlake tamo gore bit će zadovoljne bilo kakvom razlikom”, odgovori Paul. “Ne govorimo više o tome.”

Okrene se žaleći u sebi što stvarno ne osjeća to samopouzdanje koje je upravo iskazao. Nastavljajući upita: “A ljudi iz grada? Jesu li su već na svojim mjestima?”

“Da”, promrmlja Stilgar.

Paul ga pogleda: “Što te muči?”

“Nikada nisam potpuno vjerovao ljudima iz grada”, reče Stilgar.

“I ja sam nekoć bio jedan od ljudi iz grada.”

Stilgar se ukoči, a lice mu potamni od dotoka krvi. “Muad’Dib zna da nisam namjeravao...”

“Znam što si htio reći, Stil”, prekine ga Paul. “Ali vrijednost čovjeka ne određuje to što ti misliš o njemu, već ono što on stvarno čini. Ljudi iz grada imaju u sebi slobodnjačke krvi. Samo još nisu naučili kako će raskinuti svoje lance. Mi ih trebamo podučiti.”

Stilgar kimne glavom i reče žalosnim glasom: “Život nas je naučio takvom razmišljanju, Muad’Dibe. Mi s Pogrebne ravnice naučili smo prezirati ljude iz grada.”

Paul pogleda Gurneyja i primijeti da on pažljivo promatra Stilgara. “Reci nam, Gurney, zašto su Sardaukari gradsko stanovništvo istjerali iz njihovih kuća.”

“Stari trik, moj vojvodo. Htjeli su nas preplaviti izbjeglicama.” “Zadnje gerilske borbe vođene su tako davno da su eksperti potpuno zaboravili kako se treba boriti”, reče Paul. “Sardaukari su nam zapravo pomogli. Ostavili su jedan broj žena iz grada za svoju zabavu, a svoje zastave ukrasili glavama ljudi koji su im se suprotstavili. Tako su izazvali žestoku mržnju među ljudima koji bi inače predstojeću bitku smatrali tek velikom nesrećom... odnosno mogućnošću zamjene jedne vladajuće garniture drugom. Sardaukari su nam tako osigurali dodatne borbe, Stilgare.”

“Ljudi iz grada s nestrpljenjem očekuju borbu”, prizna Stilgar. “Mržnja im je čista i svjež”, reče Paul.

“Zbog toga ćemo ih koristiti kao udarne snage.”

“Nastat će strašan pokolj među njima”, reče Gurney.

Stilgar kimne glavom.

“Objasnili smo im kakvi su izgledi”, reče Paul. “Znaju da svaki Sardaukar kojeg ubiju znači jedan neprijatelj manje za nas. Shvaćate, imaju za što umrijeti. Otkrili su da su narod, počeli su se buditi.” Čovjek za teleskopom prigušeno povikne. Paul priđe pukotini i upita: “Što se događa?”

“Veliki metež, Muad’Dibe”, prošapće promatrač. “U tom čudnom metalnom šatoru. Jedno površinsko vozilo stiglo je sa

Zapadnog Rubnog zida poput sokola koji se obrušio u lastavičje gnijezdo.” “Naši zarobljenici Sardaukari su stigli”, reče Paul.

“Podigli su štitnik oko cijelog astrodroma”, reče promatrač. “Vidim kako treperi zrak sve do najudaljenijih skladišta začina.”

“Sada znaju protiv koga se bore”, reče Gurney. “Neka Harkonnenove zvijeri drhte i crknu od muke što je jedan Atreid još živ!”

Paul se ponovno obrati fedajkinu za teleskopom: “Posebno pazi na jarbol na vrhu Carevog broda. Ako se pojavi moja zastava...”

“Nemoguće!” reče Gurney.

Paul ugleda kako se Stilgar zbunjeno namrgodio i doda: “Ako Car uvaži moje pravo, stavit će mi to do znanja istaknuvši zastavu Atreida. U tom slučaju postupamo prema planu broj dva: napast ćemo samo Harkonnene. Sardaukari će se držati po strani i prepustit će nama da međusobno sredimo račune.”

“Nemam iskustva u tim svemirskim spletkama”, reče Stilgar. “Čuo sam o tome, ali izgleda mi nevjerovatno...”

“Ne treba ti iskustvo da bi znao što će učiniti”, prekine ga Gurney. “Podižu novu zastavu na najvišem brodu”, objavi promatrač. “Zastava je žuta s crnim i crvenim krugom u sredini.”

“Lukav potez”, reče Paul. “To je zastava CHOAM kompanije.” “Zastava je ista kao i na drugim brodovima”, doda fedajkin.

“Ne shvaćam”, progovori Stilgar.

“Stvarno lukav potez”, reče Gurney. “Da je istaknuo zastavu Atreida, morao bi priznati i sve ono što ona obuhvaća. Previše je promatrača uokolo. Mogao je podignuti zastavu Harkonnena na svoj jarbol, što bi bio jasan znak. Ali ne... on ističe zastavu CHOAM-a. Time stavlja do znanja onima gore” – Gurney pokaže prema nebu – “gdje je dobit. Rekao im je da ga ne zanima je li ovdje neki Atreid ili nije.”

“Koliko je još vremena preostalo do dolaska oluje do Zaštitnog Zida?” upita Paul.

Stilgar se okrene i posavjetuje se s jednim od fedajkina u udubljenju. Zatim se ponovno okrene prema Paulu i reče: “Stići će brzo, Muad'Dibe. Brže nego što očekujemo. Zapravo je to pra-pra-majka svih oluja... možda i snažnija nego si želio.”

“To je moja oluja”, reče Paul i opazi izraz nijemog poštovanja na licima fedajkina koji su ga čuli. “Čak i ako prodrma čitavi planet, ne bi bila snažnija od one koju sam poželio. Hoće li svom snagom udariti u Zaštitni zid?”

“Ne baš najjačom, ali praktički neće biti razlike”, reče Stilgar.

Jedan glasnik izađe iz tunela koji je vodio u udolinu i reče: “Sardaukarske i harkonenske ophodnje se povlače, Muad’Dibe.” “Misle da će oluja nanijeti previše pijeska u udolinu i tako onemogućiti vidljivost” reče Stilgar. “Sigurni su da će to i nama smetati.”

“Reci našim topnicima da dobro nanišane prije nego oluja zamrači nebo” zapovjedi Paul. “Moraju tamo dolje pogoditi vrhove svih brodova čim oluja onesposobi štitnike.”

Priđe zidu udubljenja, podigne jedan kraj kamuflažnog prekrivača i pogleda u nebo. Već se nasuprot sve tamnijeg neba zamjećivao pijesak nošen vjetrom kako se povija tvoreći dugačke konjske repove. Paul vrati prekrivač na mjesto i zapovjedi: “Neka naši ljudi započnu silaziti, Stil.”

“Ti ne ideš s nama?” upita ga Stilgar.

“Pričekat ću malo s fedajkinima”, reče Paul.

Stilgar slegne ramenima prema Gurneyju u znak razumijevanja, krene prema otvoru u stijeni i nestane u sjeni.

“Gurney”, pozove Paul. “Tebe zadužujem za dugme za dizanje u zrak Zaštitnog zida. Hoćeš li ga pritisnuti?”

“Hoću.”

Paul pokretom ruke pozove jednog narednika fedajkina i reče mu: “Otheyme, započni povlačiti ophodnje iz područja eksplozije. Moraju se udaljiti prije nego udari oluja.”

Čovjek se nakloni i krene za Stilgarom.

Gurney se primakne pukotini u stijeni i reče čovjeku za teleskopom: “Pažljivo promatraj južni zid. Ostatak će potpuno nebranjen dok ga ne budemo digli u zrak.”

“Pošalji jednog cielaga s vremenskim signalom” naredi Paul.

“Nekoliko površinskih vozila kreće se prema južnom zidu”, reče čovjek za teleskopom. “Ispaljuju probne hlice iz projektilnog oružja. Naši koriste tjelesne štitnike kao što ste naredili. Vozila se zaustavljaju.”

U iznenadnoj tišini Paul začuje sve vragove vjetra kako započinju ples nad njima: olujna fronta. Pijesak započne prodirati u udubljenje kroz otvore na kamuflažnom prekrivaču. Iznenadni nalet vjetra otrgne tkaninu i odnese je.

Paul zapovjedi fedajkinima da se sklone i priđe ljudima uz odašiljač kod otvora tunela. Gurney ga je slijedio. Paul se nagne nad veziste. Jedan od njih reče: “Pra-pra-pramajka oluja, Muad’Dibe.”

Paul pogleda sve mračnije nebo i reče: “Gurney, povuci promatrače s južnog zida.” Morao je to dva puta ponoviti kako bi nadjačao sve snažnije urlanje oluje.

Gurney krene ispuniti naredbu.

Paul pričvrsti filter za lice i pritegne kapuljaču pustinjskog odijela.

Gurney se vrati.

Paul ga dodirne po ramenu pokazujući mu iza vezista u otvoru tunela dugme za aktiviranje eksploziva. Gurney uđe u tunel, stavi ruku na dugme i pogleda Paula.

“Još nema poruke”, reče vezist pokraj Paula. “Čuje se samo pucketanje.”

Paul kimne glavom ne skidajući pogled s brojčanika mjerača standardnog vremena pokraj vezista. Zatim ponovno pogleda Gurneyja, podigne ruku, pa opet brojčanik... kazaljka vremena završavala je zadnji krug. “Sada!” vikne Paul i spusti ruku.

Gurney pritisne dugme.

Učinilo se da je protekla čitava sekunda prije nego se tlo započelo tresti i podrhtavati. Grmljavina eksplozije stopi se s rikom oluje.

Promatrač fedajkin pojavi se pokraj Paula s teleskopom pod rukom “Zaštitni zid je probijen, Muad’Dibe!” poviče. “Oluja je stigla do njih, a naši topnici su već otvorili vatru!”

Paul zamisli kako oluja briše udolinom, a pješčani zid, prepun elektriciteta, uništava sve zaštitne barijere u neprijateljskom logoru.

“Oluja”, poviče netko. “Moramo se skloniti, Muad’Dibe.”

Paul se trgne iz razmišljanja, osjetivši bockanje pješčanih iglica po nezaštićenim obrazima. *Nema povratka*, pomisli. Prebaci ruku preko ramena vezista i reče mu: “Ostavi aparate! Imamo druge u tunelu.” Osjeti kako ga vjetar zahvaća. Fedajkini se zbiju oko njega štiteći ga. Zatim svi pohrle u tunel; unutra ih dočeka mukla tišina. Zađu za zavoj i nađu se u maloj prostoriji osvijetljenoj sjajnim kuglama; novi tunel se nastavljao s druge strane.

Jedan vezist je sjedio za aparatom.

“Ima mnogo pucketanja i krčanja”, reče čovjek. Pješčani vrtlog ispuni zrak oko njih.

“Zatvorite tunel!” vikne Paul. Iznenađujuća tišina objavi izvršenje naredbe. “Je li izlaz u udolinu još uvijek slobodan?” upita Paul.

Jedan fedajkin ode to provjeriti; ubrzo se vratio i reče: “Eksplozija je izazvala mali odron, ali inženjeri kažu da je put i dalje otvoren. Upravo ga raščišćuju laserima.”

“Reci im da koriste ruke”, povikne Paul. “Tamo ima još uključenih štitnika.”

“Vode računa o tome, Muad’Dibe”, reče čovjek, ali ipak požuri prenijeti naredbu.

Izvana navale vezisti noseći sa sobom opremu.

“Rekao sam im da ostave opremu, Muad’Dibe”, reče srdito jedan fedajkin.

“Ljudi su sada važniji od opreme”, reče Paul. “Uskoro ćemo imati više opreme nego nam je potrebno, ali nam uopće neće trebati.”

Gurney Halleck pride i reče: “Čuo sam da je put otvoren. Ovdje smo sasvim blizu površine, gospodaru, pa ako Harkonneni pokušaju odgovoriti na naš napad...”

“Ne mogu odgovoriti reče Paul. “Upravo su utvrdili da više nemaju štitnike i da ne mogu napustiti Arrakis.”

“Novo zapovjedno mjesto je spremno, gospodaru”, reče Gurney. “Još im nisam potreban na zapovjednom mjestu”, odgovori Paul. “Plan se izvrsno odvija i bez moje nazočnosti. Moramo pričekati da...”

“Stiže poruka, Muad’Dibe”, prekine ga vezist za komunikacijskom opremom. Čovjek zatrese glavom i pritisne slušalice na uši. “Jako krči!” Zatim započne bilježiti nešto, nastavljaajući tresti glavom, prekidajući, pišući... prekidajući.

Paul pride vezistu. Fedajkini se razmaknu oslobađajući mu mjesto. Paul se nadvije nad operaterom i pročita napisano:

“Napad... sieč Tabr... zarobljenici... Alija (prazno) obitelji (prazno) su mrtve... oni (prazno) sina Muad’Diba.”

Operater ponovno zatrese glavom.

Paul podigne pogled, Gurney ga je promatrao.

“Poruka nije potpuna”, reče. “Krčanje. Ne možete shvatiti kako...” “Sin mi je mrtav”, reče Paul, znajući da je to istina. “Sin mi je mrtav... a Alija zarobljena... kao talac.” Uхватила ga je neka praznina; imao je dojam da je školjka bez osjećaja. Čega god bi se prihvatio predstavljalo je smrt i tugu. Sličio je nekoj bolesti koja se mogla proširiti na cijeli svemir.

Osjetio je staračku mudrost, nataložena iskustva iz bezbroj mogućih života. Kao da je netko zahihotao u njemu, protrljavši ruke.

Pa pomisli: ***Kako svemir malo zna o prirodi prave okrutnosti!***

10.

I Muad'Dib izade pred njih i reče: 'Iako smatramo da je zarobljenica mrtva, ona ipak živi. Jer, njeno sjeme je moje sjeme, a njen glas je moj glas. I vidi najdalje dohvate mogućnosti. Da, ona kroz mene vidi sve doline nepoznatog.'

Iz 'Arakiškog buđenja' princeze Irulan

Barun Vladimir Harkonnen je stajao spuštenu pogleda u prijamnoj carskoj prostoriji: bio je to ovalni selamlik u logoru Padišaha Cara. Barun je krišom pregledavao prostoriju metalnih zidova i promatrao ljude koji su se nalazili u njoj – noukere, paževe, stražare i skupinu kućnih Sardaukara nemarno postrojenih uzduž zidova ispod okrvavljenih i poderanih ratnih zastava.

Začuše se glasovi iz visokog prolaza s desne strane prostorije: "Mjesta! Mjesta za Njegovo carsko veličanstvo!"

Praćen svojom svitom, iz prolaza u prijamnu prostoriju uđe Padišah Car Shaddam IV. Zastao je pokraj ulaza i pričekao unošenje prijestolja, potpuno ignorirajući baruna i sve ostale ljude u prostoriji.

No barun je zaključio da ne može ignorirati Njegovo Carsko Veličanstvo i započne promatrati Cara, ne bi li uočio i najmanji znak, najmanji pokret koji bi mu naznačio razlog ovog prijama. Car je stajao ukočeno i čekao: vitka, elegantna pojava u sivoj sardaukarskoj odori, sa zlatnim i srebrnim epoletama. Njegovo tanko lice i hladne oči podsjetje baruna na davno mrtvog vojvodu Leta: imao je isti onaj pogled ptice grabljivice. Ali, Careva kosa je bila riđa, a ne crna, i većim dijelom skrivena burseškom kacigom od ebanovine sa zlatnom carskom perjanicom na vrhu.

Paževi unesu prijestolje. Bila je to masivan stolac isklesan iz jednog komada kvarca s Hagala, plavozelene prozračnosti, prošarane pramenovima žutog plamena. Postave ga na podij i Car sjedne na njega. Neka starica u crnoj aba odori, s kapuljačom navučenom na čelo, izdvoji se iz Careve pratnje i zauzme mjesto iza prijestolja. Spustila je kvrgavu ruku na kvarcni naslon. Njeno lice zasjenjeno kapuljačom bilo je karikatura vještice: upale oči i obrazi, izduženi nos, koža naborana i prošarana venama.

Barun podigne pogled prema njoj i prestane drhtati. Nazočnost Časne Majke Gaius Helen Mohiam, Careve Istinozborke, ukazivala je

na važnost prijama. Barun skrene pogled s nje i pogleda svitu, tražeći tamo neki znak. Bila su tu dva predstavnika Ceha, jedan visok i debeo, drugi nizak i također debeo. Obojica su imala sive, vodnjikave oči. Među lakejima je bila i jedna Careva kćer, princeza Irulan: žena za koju se govorilo da je uvedena u sve tajne Bene Gesserita, budući je bila predodređena za Časnu Majku. Bila je visoka, plava, lijepog lica i građe, zelenih očiju koje su gledale mimo i kroz njega.

“Dragi moj barune.”

Car ga se udostojao primijetiti. Govorio je nježnim, kontroliranim baritonom. Izgledalo je kao da ga ovim pozdravom ujedno i otpušta.

Barun se duboko nakloni, a zatim propisano stane deset koraka od podija: “Došao sam na vaš poziv, Veličanstvo.”

“Poziv”, podsmjehne se stara vještica.

“Polako, Časna Majko”, prebaci joj Car, osmjehnuvši se barunovoj zbnjenosti. “Najprije ćete mi reći kamo ste poslali svog miljenika Thufira Hawata?”

Barun pogleda desno, pa lijevo, proklinjući samog sebe što nije poveo svoje tjelohranitelje, iako je znao da oni ne bi bili od neke velike koristi protiv Sardaukara. Pa ipak...

“Dakle?” upita Car.

“Nestao je prije pet dana, Veličanstvo.” Barun pogleda predstavnike Ceha, a onda se ponovno usredotoči na Cara. “Trebao se spustiti u jednu krijumčarsku bazu te pokušati ubaciti se u logor slobodnjačkog fanatika Muad’Diba.”

“Nevjerojatno!” uzvikne Car.

Vještica potapše pandžastom rukom Cara po ramenu, nagne se i šapne mu nešto na uho.

Car kimne i reče: “Prije pet dana, barune. Recite mi, zašto vas nije zabrinulo njegovo izbjivanje?”

“Ali, *zabrinuo* sam se, Veličanstvo!”

Car ga nastavi promatrati, očekujući. Časna Majka zahihoće, što je zvučalo poput kokodakanja.

“Hoću reći, Veličanstvo” nastavi barun, “da će Hawat ionako umrijeti tijekom nekoliko sljedećih sati.” Zatim objasni njegovo trovanje posebnim otrovom i potrebu stalnog uzimanja protuotrova.

“Vrlo oštroumno, barune”, reče Car. “A gdje su vaši nećaci, Rabban i Feyd-Rautha?”

“Oluja dolazi, Veličanstvo. Poslao sam ih u nadzor naših prvih linija ako slučajno Slobodnjaci napadnu pod okriljem pijeska.”

“Prve linije”, reče Car skupljenim ustima. “Oluja neće bjesnjeti u udolini, a slobodnjački ološ se neće ohrabriti napasti dok sam ja ovdje s pet legija Sardaukara.”

“Naravno da neće, Veličanstvo”, reče barun, “ali opreza nikad nije previše.”

“Ah-h-h” reče Car. “Nije previše, ha? A što da ja onda kažem o tome koliko vremena me je stajala ova budalaština s Arrakisom? Ili koliko je dobiti CHOAM kompanije iscurilo u ovu mišju rupu? Ili o dvorskim dužnostima i državnim poslovima koje sam morao odgoditi – pa čak i potpuno odustati od njih – sve zbog ove gluposti?”

Barun spusti pogled preplašen Carevom srdžbom. Nesigurnost njegovog sadašnjeg položaja, ovako samog i zaštićenog samo Ugovorom i dictum familia Velikih Kuća, uznemirivala ga je. *Namjerava li me to on ubiti?* upita se barun. Ne može! Ne može zbog svih Velikih Kuća koje gore jedva čekaju iskoristiti prvi povod da nešto iskamče od ove gužve na Arrakisu.

“Jeste li uhvatili taoce?” upita Car.

“Ne vrijedi, Veličanstvo”, odgovori barun. “Ti ljudi Slobodnjaci priređuju pogrebni obred za svakog zarobljenika i ponašaju se kao da je mrtav.”

“Tako?” reče Car.

Barun ništa ne odgovori; pogledao je desno prema metalnim zidovima selamlika, pomislivši na čudnu, lepezastu građevinu oko sebe. Ova konstrukcija je bila dokaz neprocjenjivog bogatstva pa je čak i barun osjetio strahopoštovanje. Vodi sa sobom paževe, pomisli barun, beskorisne lakeje, žene i njihove pratitelje... frizere, krojače, sve... svu silu parazita koja živi na dvoru. Svi su oni ovdje da mu povlađuju i lukavo kuju zavjere. Da oblijeću oko njega... tu su da vide kako završava ovu aferu, da pišu hvalospjeve o bitkama i stvaraju idole od ranjenika.

“Možda ne znate odabrati prave taoce”, reče Car.

Nešto zna, pomisli barun. Strah mu se javi poput kamena u želucu pa više nije mogao ni pomisliti na jelo, ali, ipak, javila mu se glad i on se nekoliko puta promeškolji u suspenzorima, što je uvijek činio prije nego bi zapovjedio da mu donesu hranu.

“Imate li neku zamisao tko bi mogao biti taj Muad’Dib?” upita Car.

“Sigurno neki Umma”, reče barun, “slobodnjački fanatik, vjerski pustolov. Takvi uvijek niču po rubovima civilizacije. Vaše Veličanstvo to zna.”

Car pogleda prema Istinozbornici, a onda se ponovno okrete prema barunu, namrgodivši se: “Ništa više ne znate o tom Muad’Dibu?”

“Luđak”, reče barun. “Pa svi Slobodnjaci su pomalo šašavi!” “Šašavi?”

“Ljudi uzvikuju njegovo ime kada jurišaju u borbu. Žene bacaju na nas djecu i same nalijeću na naše noževe da bi otvorile put svojim muškarcima za napad. Nisu nimalo... nimalo pristojni!”

“Stvarno nepristojno”, reče Car tonom podsmjehivanja što nije promaklo barunu. “Recite mi, dragi moj barune, jeste li ste istraživali područje oko južnog pola Arrakisa?”

Barun se zapilji u Cara, zbunjen iznenadnom promjenom teme. “Ali... ovaj, znate, Vaše Veličanstvo, cijelo to područje je nepogodno za život, prepušteno samo vjetrovima i crvima. Tamo nema čak ni začina.”

“Zar niste dobili nikakvo izvješće začinskih transportera o zelenim površinama koje se tamo javljaju?”

“Odavno ima takvih izvješća. Temeljem nekih, provedena su istraživanja... još davno. Ali, gotovo uopće nisu nađene biljke. Mnogo ‘toptera je izgubljeno. Sve me je to poprilično koštalo, Vaše Veličanstvo. Ljudi tamo ne mogu opstati.”

“Tako”, reče Car. On pucne prstima i jedna vrata lijevo iza prijestolja se otvoriše. Kroz njih udoše dva Sardaukara vodeći neku djevojčicu koja nije izgledala starija od četiri godine. Bila je odjevena u crnu abu, a zabačena kapuljača otkrivala je privjeske pustinjačkog odijela koji su joj slobodno visjeli oko vrata. Imala je slobodnjačke plave oči i meko, okruglo lice. Nije uopće izgledala uplašena, a u pogledu joj je postojalo nešto što je unijelo nemir u baruna, iako si nije znao objasniti zašto.

Čak se i stara benegeseritska Istinozbornica trgnula kad je djevojčica prošla pokraj nje i uputila joj tajni signal. Nazočnost djevojčice očito je snažno dojmilo staru čarobnicu.

Car se nakašlje, ali djevojčica progovori prva – tanušnim piskutavim glasom zbog još mekanog nepca, no, ipak sasvim jasno: “To je dakle on”, reče djevojčica prilazeći rubu podija. “Nije ništa posebno, zar ne? Debeli i preplašeni starac, preslab da nosi vlastito salo bez pomoći suspenzora.”

To je bila tako neočekivana izjava iz usta jedne djevojčice da se barun samo zablenuo u nju, nesposoban bilo što reći, usprkos bijesu koji ga je uhvatio. ***Da nije ovo neki patuljak?*** upita se.

“Dragi moj barune”, reče Car, “predstavljam vam sestru Muad’Diba.”

“Sest...” barun pogleda Cara. “Ne shvaćam.”

“I ja ponekad griješim zbog prevelikog opreza” reče Car.

“Obavijestili su me da su u vašim *nenastanjenim* područjima oko južnog pola zamijećeni tragovi ljudske aktivnosti.”

“Nemoguće!” usprotivi se barun. “Crvi... A pijeska ima sve do...” “Ovi ljudi, po svemu sudeći, uspijevaju potpuno izbjegavati crve” reče Car.

Djevojčica sjedne na podij pokraj prijestolja, prebaci noge preko ruba i započne ih njihati. Promatrala je sve oko sebe s izrazom velikog samopouzdanja.

Barun se netremice zagleda u male nožice koje su se njihale, u crnu odoru koja se pomicala i u sandale koje su se pojavljivale ispod tkanine.

“Na nesreću” reče Car, “uputio sam samo pet transportera s lakom udarnom jedinicom da uhvate zarobljenike za ispitivanje. Jedva smo uspjeli pobjeći s jednim transporterom i tri zarobljenika. Pomislite samo, barune, moje Sardaukare gotovo je svladala vojska sastavljena poglavito od žena, djece i staraca. Ova djevojčica je zapovijedala obranom.”

“Vidite, Veličanstvo”, povikne barun, “Vidite kakvi su oni!” “Namjerno sam dopustila da me zarobe”, objasni djevojčica. “Nisam se željela suočiti s bratom i reći mu da mu je sin ubijen.” “Samo šaka naših ljudi uspjela je pobjeći”, ponovi Car. “Pobjeći! Čujete li to?”

“Pobili bismo i njih da nije bilo plamenova”, reče djevojčica.

“Moji Sardaukari su upotrijebili visinske raketne mlaznice na transporterima kao bacače plamena”, reče Car. “To je bio očajnički potez koji nam je jedini omogućio bijeg s tri zarobljenika. Shvaćate li, dragi moj barune: Sardaukari su bili prisiljeni navrat-nanos pobjeći pred ženama, djecom i starcima!”

“Moramo im pronaći slabu točku”, prosikće barun. “Moramo im zatrti svaki trag...”

“Tišina!” zabruna Car. Ustane s prijestolja. “Ne podcjenjujte više moju inteligenciju! Stojite tu preda mnom s tom budalastom maskom bezazlenosti na licu...”

“Veličanstvo!” progovori stara Istinozborka.

Car je ušutka. “Govorite da ne znate ništa o onome što smo otkrili, ništa o izvrsnim ratničkim osobinama ovoga naroda!” Car ponovno ustane s prijestolja. “Za koga me držite, barune?”

Barun ustukne dva koraka i pomisli: *Ovo je Rabbanovo* maslo. On je ovo učinio! Rabban je...

“I ta lažna svađa s vojvodom Letom”, zabruna Car, zavalivši se ponovno u prijestolje. “Kako ste to samo vješto izveli?”

“Veličanstvo”, promuca barun, “što to...”

„Tišina!“

Stara Bene Gesserit položi ruku na Carevo rame, nagne se i šapne mu nešto na uho.

Djevojčica koja je sjedila na podiju prestane njihati nogama i reče: “Preplaši ga još malo, Shaddame. Znam da to ne bih smjela, ali osjećam beskrajno zadovoljstvo.”

“Zašuti, dijete”, reče Car. Nagne se naprijed – položi joj ruku na glavu i pogleda baruna: “Zar je moguće, barune? Zar ste stvarno tako naivni kako mi to kaže moja Istinozborka? Zar ne prepoznajete ovu djevojčicu, kćer vašeg saveznika vojvode Leta?”

“Moj otac nije nikada bio njegov saveznik”, odgovori djevojčica. “Otac mi je mrtav, a ova stara zvijer Harkonnen nikada me prije nije vidjela.”

Barun je samo tupo zurio ispred sebe. Kada mu se vratio glas, mogao je samo promrmljati: “Tko si ti?”

“Ja sam Alija, kćer vojvode Leta i gospe Jessice, sestra vojvode Paula Muad’Diba” reče djevojčica. Zatim skoči s podija na pod prijamne sobe. “Moj brat se zakleo da će objesiti tvoju glavu na vrh svoje zastave i vjerujem da će to i učiniti.”

“Smiri se, dijete”, reče Car; zavalio se u prijestole naslonivši bradu na ruke i počeo proučavati baruna.

“Meni ne naređuje Car” povikne Alija. Okrene se i pogleda Časnu Majku: “Ona to zna.”

Car pogleda svoju Istinozborku: “Što to znači?”

“Djevojčica je izrod”, procijedi starica. “Njena majka zaslužuje kaznu kao nitko u povijesti! Smrt! Smrt ove djevojčice nikada ne može biti prerana, kao ni one koja ju je okotila!” Pokaže prstom na Aliju. “Gubi se iz mog uma!”

“Telepatija?” prošapće Car, a onda brzo baci pogled na Aliju: “Velika Majko!”

“Ne shvaćate, Veličanstvo”, reče starica. “Nije telepatija. Ona je stvarno u mom umu! Ona je poput svih drugih koje su mi prethodile i ostavile mi svoja sjećanja. Ona se nalazi u mom umu! Ne može biti tamo, ali ipak je.”

“Koje druge?” upita Car. “Kakve su to besmislice?”

Starica se uspravi i spusti ruku. “Previše sam rekla, ali unatoč toga ovo dijete, koje nije dijete, treba uništiti. Davno smo počele

upozoravati na ovu mogućnost i pokušavale spriječiti ovakvo rođenje, ali izdala nas je jedna od naših.”

“Bulazniš, starice”, reče Alija. “Ne znaš kako se to dogodilo, a ipak nastavljaš bulazniti poput neke slijepice luđakinje.” Alija zatvori oči, duboko udahne zrak i zadrži dah. Stara Časna Majka zastenje i zatetura.

Alija otvori oči: “Tako se to dogodilo”, reče. “Svemirska nesreća... a ti si u njoj odigrala svoju ulogu.”

Časna Majka podigne obje ruke kao da će odgurnuti malu.

“Što se to događa?” upita Car. “Zar ti, djevojčice, stvarno možeš ubaciti svoju misao u tuđi um?”

“Uopće nije tako”, odgovori Alija. “Ako nisam rođena kao ti, ne mogu ni misliti poput tebe.”

“Ubijte je”, procijedi starica i zgrabi naslon prijestolja pridržavajući se. “Ubijte je!” Njene duboko upale oči promatrale su Aliju s mržnjom.

“Tišina!” zapovjedi Car. Ispitivački pogleda Aliju pa je upita: “Mala, možeš li stupiti u vezu sa svojim bratom?”

“Moj brat zna da sam ja ovdje”, odgovori Alija.

“Možeš li mu javiti da se preda u zamjenu za tvoj život?”

Alija mu se osmjehne s vedrom nevinošću: “Neću to učiniti” reče. Barun teturajući krene naprijed i stane pokraj Alije: “Veličanstvo... ja ništa ne znam o...”

“Prekinete li me još jednom, barune”, reče Car, “više nikad nikoga nećete moći prekinuti.” Nije skidao oči s Alije; proučavao je njeno lice kroz napola spuštene kapke: “Nećeš, ha? Možeš li pročitati u mojim mislima što ću učiniti ako me ne poslušаш?”

“Već sam ti rekla da ne mogu čitati misli” odgovori ona. “Ali ne treba mi telepatija da bih saznala tvoje namjere.”

Car se namršti: “Mala, tvoja stvar je beznadna. Dovoljan je moj mig pa da moje snage pretvore ovaj planet u...”

“Nije to tako jednostavno”, reče Alija i pokaže na dvojicu Cehovaca. “Pitaj njih.”

“Nije se pametno opirati mojim željama”, reče Car. “Ti mi ništa ne možeš odbiti.”

“Moj brat samo što nije stigao”, reče Alija. “Čak i jedan Car mora zadrhtati pred Muad’Dibom, jer njegova snaga leži u pravdi i nebo mu se osmjehuje.”

Car skoči na noge: “Dosta je bilo komedije. Zgrabit ću tvoga brata i ovaj planet i pretvoriti ih u...”

Prostorija zatreperi i zadržće oko njih uz potmulu tutanj. Zatim se obruši vodopad pijeska iza prijestolja, tamo gdje se građevina oslanjala na Carev brod. Po iznenadnom kostriješenju dlaka na tijelu, moglo se zaključiti da je upravo uključen neki golemi štitnik.

“Što sam ti rekla?” reče Alija. “Moj brat stiže.”

Car je nepomično stajao ispred prijestolja i, slavivši desnu ruku uz uho, osluškiavao servo-prijamnik preko kojeg su mu opisivali položaj. Barun se povuče dva koraka iza Alije, dok su se Sardaukari raspoređivali na izlazima.

“Vraćamo se odmah u svemir da bismo se pregrupirali”, najavi Car. “Barune, moje isprike. Ovi luđaci nas napadaju pod okriljem oluje. Uskoro će saznati što znači Carev gnjev.” Pokaže na Aliju. “Izbacite je na oluju.”

Na te riječi Alija odskoči unatrag, pretvarajući se da je preplašena: “Neka oluja uzme ono što može” vikne ona i baci se barunu u ruke.

“Imam je, Veličanstvo!” usklikne barun. “Da je odmah – eeeeeeh!” On odbaci djevojčicu od sebe stisnuvši desnu nadlakticu.

“Žao mi je, djede”, reče Alija. “Upoznao si atreidski gom jabbar.” Ona skoči na noge i odbaci tamnu iglu.

Barun se skljojka na pod. Oči mu se ukočiše dok je promatrao crvenu prugu na lijevom dlanu. “Ti, ti...” Izvije se postrance u svojim suspenzorima: golema, bezoblična tjelesina na nekoliko centimetara od poda, opuštene glave i razjapljenih usta.

“Ovdje su svi ljudi”, zareži Car. “Brzo! Svi u brod! Očistit ćemo ovaj planet od svake...”

Nešto sijevne lijevo od njega. Jedna vatrena lopta odbije se od zida i zapucketa kad padne na metalni pod. Miris zapaljene izolacije ispuni selamluk.

“Štitnik!” krikne jedan od časnika Sardaukara. Vanjski štitnik je pao! Oni su...”

Riječi mu zaguši metalna škripa kad se brodski zid iza Cara zaljulja i zacvili.

“Raznijeli su nam pramac broda!” poviče netko.

Prašina navali u prostoriju. Skrivena njome, Alija potrči prema vratima.

Car se hitro okrene i mahne svojim ljudima da krenu prema pomoćnom izlazu koji se otvorio na trupu broda iza prijestolja. Zatim dade znak rukom jednom časniku koji je trčao kroz oblak prašine: “Utvrđit ćemo se ovdje” naredi.

Novi pogodak uzdrma građevinu. Dvostruka vrata na suprotnoj strani prostorije naglo se otvore i kroz njih sukne lavina pijeska i začuju se mnogobrojni urlici. Trenutak zatim, jedna sitna pojava odjevena u crno ocrta se prema svjetlosti. Alija, koja se bacila u potragu za nožem da bi, shodno svojoj slobodnjačkoj obuci, ubijala ranjene Harkonnene i Sardaukare. Sardaukari koji su ostali unutra jurnu u žutozelenu sumaglicu prema otvoru, držeći pripravno oružje i stvarajući krug, osiguravajući Caru bijeg.

“Spašavajte se, gospodaru!” povikne jedan časnik. “Uđite u brod!”

Ali, Car je samo nepomično stajao pokraj prijestolja pokazujući prema vratima. Tamo je bilo razneseno četrdesetak metara građevine, a vrata selamlika stajala su otvorena i kroz njih je navirao pijesak. Gusti oblak prašine nisko je visio nad vanjskim tлом. Statičke munje izbijale su iz oblaka, a bljeskanje iskri štitnika kojeg je gotovo razorio naboj oluje moglo se vidjeti kroz sumaglicu. Ravnica je vrvjela obrisima koji su se borili: Sardaukari i ljudi u odorama koji kao da su iskakali iz samog srca oluje.

Sve je to predstavljalo okvir onome što je Car pokazivao rukom.

Iz oblaka pijeska izroni pravilna masa bliješćećeg oblika – divovski nabori se podigoše nad kristalnim očnjacima i postanu razjapljene čeljusti pješčanih crva: bio je to pravi golemi zid od crva, a na svakom od njih nalazile su se skupine Slobodnjaka koje su hrlile u napad. Uletješe poput reskog klina i, dok su im se odore vijorile na vjetru, ostavljali za sobom pustoš u ravnici.

Išli su ravno prema carskoj građevini, dok su Sardaukari iz njegove garde po prvi put u povijesti ostali skamenjeni i nesposobni shvatiti bit i žestinu protivničkog napada.

Ali, pojave koje su skakale s leđa crva bile su ljudi, a oštrice koje su bljeskale u neobičnoj žučkasto svjetlosti bile su nešto s čime su se Sardaukari odavno suživjeli. I baciše se u borbu. Na ravnici Arrakeena započne borba prsa u prsa. Za to vrijeme odabrani sardaukarski tjelohranitelji uvedu Cara u brod i hermetički zatvore vrata za njim, pripremni umrijeti štiteći ih.

Zbunjen suprotnošću tišine u brodu, Car pogleda blijeda i preplašena lica svoje pratnje. Obrazi njegove najstarije kćeri bili su rumeni od napora; stara Istinozborka stajala je poput crne sjene s kapuljačom koja joj je pala na lice; Car konačno ugleda lica koja je tražio u gomili: dvojicu Cehovaca. Njihove sive odore bez ukrasa kao

da su se savršeno uklapale u mirnoću koju su iskazali u toj vrevi osjećaja koja je vladalo uokolo.

Viši od dvojice držao je ruku na lijevom oku. Dok ga je Car promatrao, netko povuče Cehovčevu ruku i pokaže se oko. Čovjek je izgubio jednu od maskirajućih kontaktnih leća i sada mu se vidjelo pravo oko čije je plavetnilo bilo tako tamno da je izgledalo potpuno crno.

Manji od dvojice se progura laktima i reče Caru: “Ne znamo kako će se ovo završiti.” A njegov viši kolega, ponovno s rukom na oku, odgovori ledenim glasom: “Čak ni Muad’Dib to ne zna.”

Ove riječi trgnu Cara iz zbunjenosti. jedva se uspio suzdržati i ne planuti na njih, jer i bez proročkih umova navigatora Ceha mogla se pretpostaviti neposredna budućnost vani na ravnici.

Zar su ta dvojica postala toliko ovisna o svojoj obitelji da se uopće više nisu mogla poslužiti vlastitim očima i razumom?

“Časna Majko”, reče, “moramo smisliti plan.”

Starica zbaci kapuljaču i netremice se zagleda u njega. Pogled kojeg su izmijenili bio je pun međusobnog shvaćanja. Oboje su znali da im je preostalo samo jedno oružje: izdaja.

“Pozovite grofa Fenringa iz njegovih odaja”, reče Časna Majka. Padišah Car kimne i pokretom ruke naredi jednom od tjelohranitelja da provede naredbu.

11.

On je bio ratnik i mistik, surovi ubojica i svetac, lisac i nevino janje, viteški galantan i nemilosrdan, stvorenje manje od boga, a više od čovjeka. Pobude Muad'Diba ne treba procjenjivati običnim mjerilima. U trenutku slave vidio je kako mu se priprema smrt, ali je ipak prihvatio izdaju. Možete li reći da je to učinio iz osjećaja pravde? Ali čije pravde? Zapamtite da sada govorimo o Muad'Dibu koji je nehajnim odmahivanjem ruke izbrisao sve konvencije svoje vojvodske prošlosti, rekavši samo: 'Ja sam Kwisatz Haderach. To je dovoljan razlog.'

Iz 'Arakiškog buđenja' princeze Irulan

Navečer poslije pobjede, Muad'Diba su dopratili do arakenske guvernerske palače, stare rezidencije kamo su se Atreidi prvi put uselili po dolasku na Dinu. Zdanje je imalo izgled kojeg mu je Rabban dao svojom obnovom; posljedice borbi doslovce se nisu primjećivale na njemu, iako ga je gradsko stanovništvo pokušalo opljačkati. Tek je u glavnoj dvorani nešto namještaja bilo premješteno ili razbijeno.

Paul je ušao na glavni ulaz s Gurneyjem Halleckom i Stilgarom na korak iza sebe. Pratinja se već razmiljela Velikom dvoranom, oslobađajući prostor za dolazak Muad'Diba. Posebna jedinica je bila poslana u provjeru je li možda postavljena neka stupica.

"Sjećam se dana kad smo prvi put došli ovdje s tvojim ocem", reče Gurney, podigavši pogled prema visokim prorezima-prozorima, odakle su dopirali tanki pramenovi svjetla. "Ni tada mi se nije sviđalo ovo mjesto, a sada mi se sviđa još manje. Jedna od naših špilja bila bi sigurnija."

"Rekao si to kao pravi Slobodnjak", reče Stilgar, primjetivši kako su njegove riječi izmamile hladan smiješak na Muad'Dibovim usnama. "Razmisli još jednom hoćemo li doći ovamo, Muad'Dibe"

"Ovo je mjesto simbol", reče Paul. "Rabban je živio ovdje. Zauzevši ovu palaču, udaram konačni pečat na moju pobjedu da bi to svima bilo jasno. Pošalji ljude kroz cijelo zdanje. Ništa ne dirajte; jedino provjerite nema li zaostalih Harkonnenovih ljudi ili nezgodnih stvarčica."

"Na tvoju zapovijed", reče Stilgar, ali je bezvoljnost njegovog glasa ostala u zraku kad je krenuo izvršiti naredbu.

Ljudi iz jedinice za vezu požure u prostoriju i smjeste se pokraj masivnog kamina. Slobodnjačka straža i preživjeli fedajkini zauzmu položaje oko dvorane. Razilazeći se, nešto su mrmljali i oprezno pogledavali oko sebe. Ovo mjesto predugo je pripadalo neprijatelju da bi se mogli sada ugodno osjećati u njemu.

“Gurney, pošalji pratnju po moju majku i Chani”, reče Paul. “Je li Chani saznala za našeg sina?”

“Poruka je poslana, gospodararu.”

“Jesu li tvorci odvedeni iz udoline?”

“Jesu, gospodararu. Oluja je gotovo prošla.”

“Kakvu je štetu nanijela?” upita Paul.

“Tamo gdje je prohujala u punom zamahu – na astrodromu, preko začinskih skladišta i u neposrednoj okolini – šteta je poprilična”, odgovori Gurney “Ali ne samo od oluje, već i od bitke.”

“Nadam se da će sve to moći nadoknaditi novčana pomoć” reče Paul.

“Sve – osim ljudskih života, gospodararu” uzvratila Gurney U glasu mu se osjetio prijekor, kao da je htio reći: Otkad to jedan Atreid na prvo mjesto stavlja stvari kad se radi o toliko ljudi?

Ali Paul se jedino mogao usredotočiti na svoje unutrašnje oko i rupe koje je vidio u vremenskom zidu koje su mu još zaprečivale put. Kroz svaku rupu džihad je divljao niz hodnike budućnosti.

On uzdahne i krene preko dvorane, opazivši stolac koji je stajao uza zid. Taj stolac se svojedobno nalazio u blagovaonici i možda je baš na njoj sjedio njegov otac. U ovom trenutku, međutim, on je bio tek objekt na kojem je mogao malo predahnuti i tako sakriti umor od pogleda ljudi oko sebe. Spusti se na njega, ovije odoru oko nogu i olabavi pustinjsko odijelo oko vrata.

“Car je još zarobljen u ostacima svoga broda” reče Gurney.

“Neka zasad ostane tamo”, reče Paul. “Jesu li pronađeni Harkonneni?”

“Još se ispituju mrtvi.”

“Kakav je odgovor od brodova gore?” On mahne glavom prema plafonu.

“Nema još nikakvog odgovora, gospodararu.”

Paul uzdahne, oslonivši se na naslon stolca. A onda reče: “Dovedi mi nekog zarobljenog Sardaukara. Moramo poslati poruku Caru. Vrijeme je za početak pregovora o uvjetima.”

“Na zapovijed, gospodararu.”

Gurney se okrene i rukom pozove jednog od fedajkina, koji zauzme stražarski položaj pokraj Paula.

“Gurney”, prošapće Paul. “Otkad smo se ponovno sreli, još nisam čuo od tebe neku prigodnu izreku vezanu za događaje.” Okrene se i primijeti kako je Gurney progutao slinu i kako mu se usne na tren iskrive u osmijeh.

“Po vašoj želji, gospodaru”, reče Gurney. Nakašlje se i započne: “I pobjeda se ovog dana pretvori u jadikovku za sav narod: jer narod je saznao ovog dana da kralj oplakuje svoga sina.”

Paul zaklopi oči, potiskujući tugu iz svijesti, odlažući je za neko drugo vrijeme, kao što je svojedobno odložio žalovanje za ocem. Umjesto toga, dopusti si misli vezane za otkrića koja su se nagomilala u ovom danu – izmiješane budućnosti i skrivenu nazočnost Alije u njegovoj svjesnosti.

Od svih upotreba vizije vremena ova je bila najčudnija. “Prekrojila sam budućnost da bih u nju smjestila riječi koje samo ti možeš čuti”, rekla je Alija. “To čak ni ti nisi u stanju, brate. Za mene je to zanimljiva igra. I... oh, da – ubila sam našeg djeda, ludog starog baruna. Gotovo ga uopće nije boljelo.”

Tišina. Njegovo vremensko osjetilo vidjelo je kako se ona povlači. “Muad’Dibe.”

Paul otvori oči i ugleda Stilgarovo bradato lice iznad sebe, tamne oči koje su ga promatrале borbenim sjajem.

“Pronašli ste barunovo truplo” reče Paul.

Stilgar se trgne. “Otkud znaš?” prošapće. “Upravo smo pronašli tijelo u onoj velikoj metalnoj konstrukciji koju je Car podigao.”

Paul ne odgovori ništa, primijetivši kako se Gurney vraća u pratnji dva Slobodnjaka koji su vodili jednog zarobljenog Sardaukara.

“Evo jednoga, gospodaru”, reče Gurney, a zatim dade znak stražarima da zadrže zarobljenika pet koraka podalje od Paula.

Paul opazi u Sardaukarovim očima izraz začuđenosti i šoka. Jedna modrica pružala mu se od pregiba nosa do ugla usta. Bio je plav i imao je oštre crte lica, što je kod Sardaukara bio sinonim za čin, iako na pohabanoj odori nije imao nikakvih oznaka osim zlatnih dugmeta s carskom krestom i potrganog obruba na hlačama. “Mislim da je časnik, gospodaru”, reče Gurney.

Paul kimne i reče: “Ja sam vojvoda Paul Atreid. Je li to jasno?” Sardaukar je nepomično buljio u njega.

“Odgovaraj”, reče mu Paul, “ili će ti Car umrijeti.”

Čovjek zatrepće očima i proguta slinu.

“Tko sam ja?” upita Paul.

“Vi ste vojvoda Paul Atreid” izusti čovjek.

Odjednom je postao neobično pokoran, ali Sardaukari uopće nisu bili obučavani za zbivanja koja su ih snašla danas. Nisu poznavali ništa drugo osim pobjede, a to je, Paulu je bilo jasno, moglo samo po sebi biti slabost. On to odgodi za kasnije razmišljanje i usklađivanje sa svojim vlastitim programom obuke.

“Predat ću ti poruku koju ćeš odnijeti svome Caru”, reče Paul, a zatim sroči poruku na starinski način: “Ja, vojvoda Velike Kuće, Carev rođak, dajem riječ pod zakletvom Velikog Dogovora. Ako Car i njegovi ljudi polože oružje i dođu ovamo, brinut ću se za njihov život kao za svoj.” Paul podigne lijevu ruku s vojvodskim prstenom i pokaže ga Sardaukaru. “Kunem se ovim.”

Čovjek jezikom navlaži usne i pogleda Gurneyja.

“Da”, reče Paul. “Tko bi drugi osim Atreida mogao jamčiti vjernost Gurneyja Hallecka.”

“Odnijet ću poruku” reče Sardaukar.

“Odvedi ga do našeg vanjskog zapovjednog položaja i uputi ga Caru”, reče Paul.

“Na zapovijed, gospodaru”, odgovori Gurney, a zatim dade znak stražarima da to obave.

Paul se okrene prema Stilgaru.

“Chani i tvoja majka su stigle”, reče Stilgar. “Chani je zamolila da neko vrijeme ostane sama sa svojom boli. Časna Majka je nakratko otišla u čudnu sobu; ne znam zašto.”

“Majka je bolesna od žudnje za jednim planetom kojeg možda više nikada neće vidjeti”, reče Paul. “Tamo voda pada s neba, a biljke tako gusto rastu da se kroz njih ne može hodati.”

“Voda s neba” prošapće Stilgar.

Tog trenutka Paul shvati da se Stilgar pretvorio iz slobodnjačkog naiba u *stvorenje* Lisan al-Gaib, u oličenje strahopoštovanja i poslušnosti. Bio je to fanatizam u zametku – fanatizam u kojem je Paul jasno mogao nazrijeti sablasni vjetar džihada.

Vidio sam kako mi prijatelj postaje poklonik, pomisli.

Uhvaćen iznenadnom plimom samoće, Paul se osvrne po prostoriji, primijetivši besprijeckorno držanje straže u njegovoj nazočnosti. Osjećao je suptilno, ponosno nadmetanje između njih: svatko se nadao da će ga Muad’Dib zapaziti.

Muad’Dib od kojeg potječu svi blagoslovi, pomisli. Bila je to najgorkija pomisao u njegovom životu. Osjećaju da moram preuzeti

prijestolje, pomisli. Ali ne znaju da to činim samo da bih spriječio džihad.

Stilgar se nakašlje i reče: “I Rabban je mrtav.”

Paul kimne.

Stražari s desne strane iznenada se povukoše u stranu i ukoče se napravivši dvored Jessici. Bila je odjevena u crnu abu, a u hodu joj je osjetila navika nepravilnog hodanja po pijesku, ali Paul ipak primijeti kako joj je ova kuća vratila nešto od onoga što je nekoć ovdje bila – prilježnica vladajućeg vojvode. U držanju joj se opet vratila ona stara samosvijest.

Jessica zastane ispred Paula i pogleda ga. Primijetila je njegov umor i skrivanje toga, ali nije osjetila sažaljenje prema njemu. Učinilo joj se da više ne može ništa osjećati prema njemu.

Kad je ušla u Veliku Dvoranu, Jessica se najprije zapitala zašto joj se ovo mjesto ne uklapa dobro u sjećanje. Činila joj se potpuno stranom, kao da u nju nikada ranije nije kročila, nikada prije nije prošla njome sa svojim voljenim Letom, nikada u njoj nije srela pijanog Duncana Idahoa – nikada, nikada, nikada, nikada...

Trebala bi postojati riječ koja bi bila suprotna riječi adab, zahtjevnom sjećanju, pomisli ona. **Trebala** bi postojati riječ za sjećanje koje briše samo sebe.

“Gdje je Alija?” upita.

“Radi ono što bi svako dobro slobodnjačko dijete trebalo raditi u ovakvim vremenima”, odgovori Paul. “Ubija ranjene neprijatelje i obilježava njihova trupla za ekipu koja uzima tjelesnu vodu.”

“Paul!”

“Moraš shvatiti da to čini iz dobrote”, reče on. “Čudno je kako razumijemo skriveno jedinstvo dobrote i okrutnosti?”

Jessica pogleda sina, užasnuta dubokom promjenom u njemu. Što je to od njega učinila djetetova smrt? upita se, pa reče: “Ljudi govore čudne stvari o tebi, Paul. Kažu da imaš sve one moći spomenute u legendi – ništa se ne može sakriti od tebe, budući da vidiš ono što drugi ne vide.”

“Zar se jedna Bene Gesserit čudi legendi?” odgovori on pitanjem.

“Ja imam udjela u tome što si postao”, prizna ona, “ali ne možeš očekivati...”

“Kako bi ti se sviđalo živjeti milijardu milijarda života?” upita je Paul. “Postoji čitav niz legendi oko tebe! Pomisli samo na sva ona iskustva, svu mudrost koje će one donijeti. Ali mudrost kali ljubav, zar

ne? Ona daje i novi oblik mržnji. Kako možeš odrediti što je nemilosrdno ako nisi prodrla do dna i okrutnosti i dobrote? Trebala bi me se bojati, majko. Ja sam Kwisatz Haderach.”

Jessica pokušava progutati slinu kroz suho grlo, pa reče: “Svojedobno si poricao da si Kwisatz Haderach.”

Paul zatrese glavom. “Više to ne mogu poreći.” Pogleda je ravno u oči. “Car i njegovi ljudi upravo dolaze. Najavit će ih svakog, trenutka. Ostani pokraj mene. Želim ih jasno vidjeti. Moja buduća nevjesta bit će među njima.”

“Paul!” vikne Jessica. “Ne ponavljaj pogrešku svoga oca!”

“Ona je princeza”, reče Paul. “Preko nje ću se domoći prijestolja i to će biti naša jedina veza za sva vremena. Pogreška? Misliš li da zbog ovoga što si napravila od mene ne mogu žuditi za osvetom?”

“Zar ćeš se osvećivati nedužnima?” upita ona, pomislivši pritom: Ne smije učiniti pogrešku koju sam ja počinila.

“Nema više nedužnih”, odgovori Paul.

“Reci to Chani”, reče Jessica, pokazavši prema prolazu iz stražnjeg dijela rezidencije.

Chani je upravo ulazila u Veliku Dvoranu, hodajući između slobodnjačkih stražara kao da ih uopće nije svjesna. Kapuljača i kapa pustinjskog odijela bile su joj zabačene, a maska za lice pomaknuta u stranu. Dok je prelazila preko prostorije u susret Paulu, hodala je krhko i nesigurno. Zaustavila se pokraj Jessice.

Paul odmah primijeti tragove suza na njenim obrazima – **daje vodu mrtvima**. Plima boli proširi njime, ali istodobno je shvatio da te osjećaje ima jedino kroz Chaninu nazočnost.

“Mrtav je, voljeni”, reče Chani. “Naš sin je mrtav.”

Uspjevši zadržati kruti nadzor, Paul ustane sa stolca, ispruži ruke i dodirne Chanine obraze, osjećajući pod dlanovima vlagu prolivenih suza. “Ništa ga ne može zamijeniti”, reče Paul, “ali bit će drugih sinova. Usul ti to obećava.” Lagano i nježno odmakne je u stranu i dade znak Stilgaru.

“Muad’Dibe”, reče Stilgar.

“Car i njegovi ljudi stigli su iz broda”, reče Paul. “Ja ću ostati ovdje. Okupi zarobljenike na sredini prostorije u kojoj nema nikakvog namještaja. Neka ostanu udaljeni oko deset metara od mene sve dok ne zapovjedim drukčije.”

“Na zapovijed, Muad’Dibe.”

Kad je Stilgar otišao obaviti naređeno, Paul začuje mrmljanje slobodnjačkih stražara ispunjeno prizvukom strahopoštovanja: “Jesi li vidio? Zna! Nitko mu nije rekao, a ipak zna!”

Carevo približavanje moglo se već čuti; Sardaukari su pjevali jednu od svojih koračnica hrabreći se. A onda se od ulaza začuje neko mrmljanje i Gurney Halleck prođe kroz stražu; nešto se kratko dogovorio sa Stilgarom, a zatim priđe Paulu. Na licu mu je bio neobičan pogled.

Hoću li izgubiti i Gurneyja? upita se Paul. Kao što sam već izgubio Stilgara – izgubio sam prijatelja, a stekao stvorenje?

“Nemaju projektilnih oružja”, reče Gurney. “Osobno sam se uvjerio u to.” Osvrne se po prostoriji, opazivši pripreme koje je poduzeo Paul. “Feyd-Rautha Harkonnen je s njima. Da ga smaknem?”

“Ostavi ga.”

“Tu su i neki Cehovci; traže posebne povlastice, prijeteći embargom Arrakisa. Obećao sam im prenijeti njihovu poruku.”

“Neka samo prijete.”

“Paul”, procijedi iza njega Jessica kroz zube. “Riječ je o Cehu.” “Uskoro će postati manji od makovog zrna”, reče Paul. Pomisli na Ceh – silu koja se već tako dugo specijalizirala da je postala parazit, nesposobna postojati neovisno o životu preko kojeg se hrani. Nikada se nisu usudili dohvatiti mača... a to se ni sada nije dogodilo. Mogli su zavladati Arrakisom kad su shvatili svoju pogrešku što su se specijalizirali u korištenju narkotika melangea za stvaranje spektra svjesnosti kod navigatora svemirskih brodova. **Mogli** su to učiniti, proživjeti sjajne dane i dostojanstveno umrijeti. Umjesto toga, životarili su od trenutka do trenutka, nadajući se da će im mora u kojima su plivali moći stvoriti novog domaćina kad stari bude umro.

Navigatori Ceha, obdareni ograničenom sposobnošću predviđanja, donijeli su fatalnu odluku: uvijek su birali jasan i siguran put, koji je, međutim, neprekidno i neizbježno vodio u stagnaciju.

Neka dobro pogledaju svog novog domaćina, pomisli Paul.

“Tu je i jedna benegeseritska Časna Majka koja tvrdi da je prijateljica tvoje majke”, reče Gurney “Moja majka nema prijateljice među Bene Gesseritkinjama.” Gurney se ponovno osvrne po Velikoj Dvorani, a zatim se nagne do Paulovog uha. “Thufir Hawat je s njima, gospodaru. Nisam imao prigode vidjeti ga nasamo, ali mi je starim sustavom ručnih signala objasnio da je radio za Harkonnene, vjerujući da si ti mrtav. Dodao je da ga treba ostaviti među njima.”

“Ostavio si Thufira Hawata među tim...”

“On je to želio... i mislim da je to najbolje. Ako... nešto ne bude u redu, tamo je gdje ga možemo nadzirati. U suprotnom, imat ćemo uho u suprotnom taboru.”

Paul tog trenutka pomisli na proročke spoznaje mogućnosti ovog trenutka: jedna vremenska linija prikazivala je Thufira Hawata kako nosi otrovnu iglu, koju mu je Car zapovjedio upotrijebiti protiv ‘tog vojvode-skorojevića’.

Stražari na ulazu odmaknu se u stranu, stvarajući uski dvored kopalja. Zatim se začuo zvuk šuškanja odjeće i škripe obuće po pijesku unesenom u rezidenciju.

Padišah Car Shaddam IV na čelu svojih ljudi uđe u dvoranu. Izgubio je svoju bursešku kacigu pa mu se vidjela razbarušena riđa kosa. Lijevi rukav odore bio mu je rasparan po šavu. Nije imao opasač ni oružje, ali njegova nazočnost išla je s njim poput opne zaštitnog polja, stvarajući mu slobodan prostor u neposrednoj okolini.

Jedno slobodnjačko koplje prepriječi mu put i zaustavi ga tamo gdje je to Paul zapovjedio. Ostali se zbiju iza njega: šarolikost boja, šuškanje nogu i radoznali pogledi.

Paul preleti pogledom preko skupine i ugleda žene koje su prikrivale tragove plakanja, ugleda lakeje koji su došli da iz svečane lože uživaju u pobjedi Sardaukara, a sada su ošamućeni porazom samo nijemo zurili ispred sebe. Paul ugleda ptičje svijetle oči Časne Majke Gaius Helen Mohiam, koje su sjajile ispod crne kapuljače; pokraj nje je stajao Feyd-Rautha Harkonnen, držeći se nekako tajanstveno i suzdržano.

Tu je i lice koje mi je vrijeme otkrilo, pomisli Paul.

Pogleda pokraj Feyd-Rauthe i, privučen iznenadnom kretnjom, ugleda neko lice, usko i ljigavo, koje nije vidio nikada ranije – kako u vremenu, tako i izvan njega. Odmah je osjetio da ga treba upoznati, a osjećaj je bio praćen primjesom straha.

Zašto bih se bojao tog čovjeka? upita se.

Nagne se naprijed prema majci i prošapće: “Onaj čovjek lijevo od Časne Majke... čovjek zlog pogleda... tko je to?”

Jessica pogleda u rečenom smjeru i prepozna lice iz dosjea svog vojvode. “Grof Fenring”, odgovori. “Ona je bio ovdje neposredno prije nas. Genetski eunuh... i ubojica.”

Carev potrčko, pomisli Paul, a ta pomisao odjekne kao bomba kroz njegovu svijest, jer je Cara vidio u nebrojenim vezama s mogućim budućnostima – ali grof Fenring se još nijednom nije pojavio u njegovim proročkim vizijama.

Paulu istog trena sine da je vidio vlastito truplo na kraju mnogih niti vremenskog tkanja, ali nigdje i nikada trenutak vlastitog umiranja.

Zar njega nisam mogao vidjeti zato što će me on ubiti? upita se Paul.

Ta pomisao ga ispuni zlim slutnjama. S naporom odvoji pogled s Fenringa i započne razgledavati ostatke vojnika i časnika Sardaukara; na licima se im vidjela ogorčenost i očaj. Tu i tamo među njima pojedina lica bi na trenutak privukla Paulovu pažnju: sardaukarski časnici koji su promatrali pripreme obavljene u dvorani, kujući planove kako bi mogli poraz pretvoriti u pobjedu.

Paulov pogled se naposljetku zadrži na jednoj visokoj plavuši zelenih očiju i lica patricijske ljepote, klasičnoj po svojoj oholosti, bez tragova suza i potpuno neraspoloženoj. Iako mu to nitko nije rekao, Paul ju je prepoznao – princeza i Bene Gesserit; vremenske vizije pokazale su mu njeno lice u mnogim situacijama: bila je to Irulan.

Evo moga puta do prijestolja, pomisli.

A onda Paul ugleda blago komešanje među zbijenim ljudima i iz gomile se izdvoji jedno lice i pojava – Thufir Hawat, to naborano staro lice s tamno obojenim usnama, savijena ramena, izgled krhkog doba.

“Eno Thufira Hawata”, reče Paul. “Odvoji ga od ostalih, Gurney.”

“Gospodaru”, reče Gurney.

“Odvoji ga od ostalih”, ponovi Paul.

Gurney kimne glavom.

Kad se slobodnjačko koplje podiglo, Hawat krene naprijed; čim je prošao, koplje se spusti natrag. Reumatične oči pogledaju Paula, odmjeravajući, istražujući.

Paul korakne naprijed, osjetivši napeto, nestrpljivo komešanje Cara i njegovih ljudi.

Hawatov pogled sklizne pokraj Paula i starac reče: “Gospo Jessica, saznao sam ovoga dana koliko sam zgriješio prema vama u svojim mislima. Ne morate mi to oprostiti.”

Paul pričekala, ali njegova majka ostane nijema.

“Thufire, stari prijatelju”, reče Paul, “kao što vidiš, leđa mi nisu okrenuta prema vratima.”

“Svemir je pun vrata”, odgovori Hawat.

“Jesam li ja sin svoga oca?” upita Paul.

“Više djeda” reče Hawat. “Imaš njegovo držanje i izraz u očima.”

“Ja sam ipak sin svoga oca”, reče Paul. “I kao takav ti kažem, Thufire, da kao nagradu za sve one godine koje si proveo vjerno služeći mojoj obitelji smiješ ovog trenutka od mene zatražiti što god poželiš. Bilo što. Treba li ti moj život sada, Thufire? Tvoj je.” Paul zakorači još jedan korak, držeći ruke uz bokove, i primijeti kako se u Hawatovim očima javlja pogled svjesnosti.

Shvaća da znam za izdaju, pomisli Paul.

Prigušivši glas do šaptanja da bi ga čule samo Hawatove uši, Paul mu reče: “Ozbiljno sam to mislio, Thufire. Ako me želiš ubiti, učini to odmah.”

“Ja sam samo želio još jednom stati pred tebe, moj vojvodo”, reče Hawat. I Paul tog trenutka prvi put postane svjestan starčevog napora da ostane na nogama i ne padne. Hitro je ispružio ruku i uhvatio Hawata za ramena, osjetivši kako mu mišići drhte pod rukama.

“Boli li te, stari prijatelju?” upita Paul.

“Boli me, moj vojvodo”, reče Hawat, “ali radost je jača. “Napola se okrene u Paulovom naručju, ispruži lijevu šaku s otvorenim dlanom prema Caru; među prstima mu bljesne tanka igla. “Vidite li, Veličanstvo?” upita. “Vidite li iglu vašeg izdajnika? Zar ste stvarno pomislili da ću ja, koji sam cijeli život posvetio Atreidima, postupili sada drukčije?”

Paul zatetura kad mu se starac sruši u naručje, osjetivši istodobno nazočnost smrti i potpunu mlitavost tijela. Paul nježno položi Hawata na pod, uspravi se i dade znak stražarima da odnesu truplo. Dvoranom je vladala mukla tišina dok je straža to obavljala.

Na Carevom licu pojavi se izraz samrtnog čekanja. Oči koje nikada nisu upoznale strah naposljetku se ispune njime.

“Veličanstvo”, reče Paul, primijetivši da se visoka princeza iznenađeno trgnula. Riječ je bila izgovorena benegeseritski nadziranim atonalom, zračeci najdubljim prijezirom kojeg je Paul uspio unijeti.

Prava je Bene Gesserit, pomisli Paul.

Car se nakašlje i reče: “Možda moj poštovani rođak vjeruje da sada potpuno vlada situacijom i drži sve konce u rukama. Ali, nema ničeg udaljenijeg od istine nego ta zabluda. Vi ste prekršili Dogovor, upotrijebili ste atomsko oružje protiv...”

“Upotrijebio sam atomsko oružje protiv prirodne tvorevine – pustinje”, reče Paul. “Bila mi je na putu, a jako mi se žurilo doći do vas, Veličanstvo, i zatražiti objašnjenje za neke vaše neobične aktivnosti.” “U stazi oko Arrakisa trenutno se nalazi jaka armada Velikih Kuća”, reče Car. “Dovoljna je jedna moja riječ i oni će...”

“Oh, da”, prekine ga Paul. “Na njih sam gotovo zaboravio.” Potraži pogledom među Carevom svitom i ugleda lica dvojice Cehovaca, a onda se sa strane obrati Gurneyju: “Jesu li ono predstavnici Ceha?” “Jesu, gospodaru.”

“Vas dvojica”, reče Paul, pokazavši prema Cehovcima. “Otiđite odmah odavde i pošaljite poruke koje će onu flotu gore odmah vratiti tamo odakle je i došla. Nakon toga zamolit ćete me za dopuštenje prije nego...”

“Ceh ne prima od vas naredbe!” reče oštro viši od dvojice. On i njegov kolega probiju se kroz prepreku od koplja, koja se podignula na Paulov znak. Dvojica dođu naprijed, a onda viši digne ruku prema Paulu i reče: “Lako se možete naći pod embargom zbog...” “Zucnete li samo još neku besmislicu”, prekine ga Paul, “istog trena ću dati uništiti cijelu proizvodnju začina na Arrakisu... zauvijek.” “Jeste li ludi?” upita ga viši Cehovac, ustuknuvši pola koraka.

“Priznajete, dakle, da imam mogućnost to i učiniti?” upita Paul. Cehovac kao da se na trenutak zagledao u svemir, a onda reče: “Da, mogli biste to učiniti, ali ne smijete.”

“Ah-h-h”, reče Paul kimnuvši glavom. “Obojica ste, znači, navigatori Ceha, ha?”

“Jesmo!”

Niži od dvojice reče: “Oslijepit ćete i sami sebe, a sve nas osuditi na sporu smrt. Možete li zamisliti što to znači biti bez začinskog napitka kad se jednom naviknete na njega?”

“Okolo koje gleda naprijed u potrazi za sigurnim kursom bilo bi zatvoreno zauvijek”, reče Paul. “Ceh obogaljen. Ljudi bi postali male izdvojene skupine na svojim izdvojenim planetima. Znaite, mogao bih to učiniti iz čistog inata... iz dosade.”

“Porazgovarajmo o tome privatno”, reče viši Cehovac. “Sigurno ćemo doći do nekog kompromisa koji...”

“Pošaljite poruku vašima gore iznad Arrakisa”, reče Paul. “Umorio sam se od dokazivanja. Ako flota uskoro ne odleti, nećemo morati pregovarati.” Kimne glavom prema vezistima kod kamina. “Možete se poslužiti našom opremom.”

“Najprije se moramo sporazumjeti oko ovoga” reče visoki Cehovac. “Ne možemo tek tako...”

“Učinite što sam rekao!” vikne Paul. “Mogućnost uništenja nečeg daje apsolutni nadzor nad time. Vi ste se pobrinuli da steknem tu moć. Nismo ovdje zbog rasprave ili pregovora oko kompromisa. Provest ćete moju zapovijed ili ćete odmah snositi posljedice!”

“Ozbiljno misli”, reče niži Cehovac. Paul primijeti njegov strah. Navigatori polako krenu prema slobodnjačkim uređajima za vezu. “Hoće li učiniti što si im rekao?” upita Gurney.

“Imaju usku viziju vremena” odgovori Paul. “Ona im omogućuje pogled na goli zid pred sobom koji označava posljedicu neposlušnosti. Svaki cehovski navigator na svakom brodu gore može vidjeti taj isti zid. Poslušat će.”

Paul se okrene, pogleda prema Caru i reče: “Kad su vam dopustili da se popnete na očevo prijestolje, bilo je to samo zbog jamstva da ćete osigurati stalni dotok začina. Sada ste ih iznevjerili, Veličanstvo. Zna li kakve su posljedice?”

“Nitko mi nije dopustio da...”

“Prekinite se praviti ludim”, odbrusi Paul. “Ceh je poput sela pokraj rijeke. Potrebna im je voda, ali mogu zahvatiti samo onoliko koliko im je neophodno. Nisu u stanju podignuti branu i uspostaviti nadzor nad rijekom jer to svraća pažnju na to što oni uzimaju pa može dovesti do uništenja. Tok začina – to je njihova rijeka, a ja sam podignuo branu. Ali moju branu se ne može uništiti, a da se pritom ne uništi i sama rijeka.”

Car provuče prste kroz riđu kosu i pogled prema dvojici Cehovaca koji su bili okrenuti leđima.

“Čak i vaša benegeseritska Istinozbornica drhti” reče Paul. “Postoje i drugi otrovi koje Časne Majke mogu koristiti za svoje trikove, ali kad jednom kušaju začinski napitak, ostali više ne djeluju.” Starica omota bezobličnu crnu odoru oko mršavog tijela, izađe iz gomile i dođe do pregrade od koplja.

“Časna Majka Gaius Helen Mohiam”, reče Paul. “Prošlo je mnogo vremena od Caladana, zar ne?”

Ona pogleda uz Paula prema njegovoj majci i reče: “Da, Jessica, vidim, sin ti je stvarno onaj pravi. Zbog toga ti se može čak oprostiti i izrod kćeri.”

Paul svlada navalu hladnog prodornog bijesa i reče: “Nikada nisi imala pravo ili razlog bilo što opraštati mojoj majci!”

Starica ga pogleda ravno u oči.

“Pokušaj sa mnom svoje trikove, stara vještice”, reče Paul. “Gdje ti je gom jabbar? Usudi se pogledati tamo kamo ne smiješ! Ugledat ćeš me kako te gledam odande!”

Starica obori pogled.

“Zar ništa nemaš reći?” upita Paul.

“Ja sam ti poželjela dobrodošlicu među ljude”, promrmlja ona. “Nemoj to ocrniti.”

Paul podigne glas: “Dobro je pogledajte, prijatelji! To je Časna Majka Bene Gesserita, strpljiva u strpljivoj stvari. Mogla je čekati sa svojim sestrama – devedeset naraštaja do odgovarajuće kombinacije gena i okoline koja je dala osobu neophodnu njihovim planovima. Dobro je pogledajte! Sada zna da je devedeset naraštaja stvorilo tu osobu. Evo me ovdje... ali... nikada... neću... potpasti... pod... njenu... vlast!”

“Jessica!” krikne starica. “Ušutkaj ga!”

“Ušutkaj ga sama!” odgovori Jessica.

Paul pogleda staricu. “Mirne duše bih te mogao poslati na stratište zbog uloge koju si u svemu ovome imala”, reče on. “Ne bi to uspjela spriječiti!” odbrusi on kada se ona bijesno ukoči. “Ali mislim da će veća kazna biti ako te ostavim živu i potpuno svjesnu da me nikada nećeš moći dodirnuti niti privoljeti da se na bilo koji način uklopim u vaše vražje planove.”

“Jessica, što si to učinila?” upita starica.

“Dat ću ti samo nešto”, reče joj Paul. “Ti shvaćaš dio potreba vrste, ali i to vrlo jadno. Utvile ste si u glavu nadziran uzgoj ljudi da biste dobile nekoliko odabranih za vaš glavni plan! Ali, slabo shvaćate što...” “Ne smiješ govoriti o tome”, prosikće starica.

“Tišina!” odsječno nastavi Paul. Ta riječ kao da je postala stvarnost dok je odzvanjala zrakom između onih pod Paulovim nadzorom.

Starica se zanese u ruke onih koji su stajali iza nje, blijedog lica od šoka zbog snage kojom je on ovladao njenom psihom. “Jessica”, prošapće. “Jessica.”

“Sjećam se tvog gom jabbara”, reče Paul. “A sad ti zapamti moje oružje. Nikad ne zaboravi da te mogu ubiti jednom jedinom riječi!”

Slobodnjaci po Velikoj Dvorani izmijeniše poglede. Zar legenda ne govori: I riječ će njegova donijeti vječnu smrt onima koji se dignu protiv pravедnosti.

Paul skrene pažnju na visoku princezu koja je stajala pokraj svoga oca. Ne skidajući pogled s nje, reče: “Veličanstvo, obojica znamo što je rješenje ovog problema.”

Car pogleda svoju kćer, a zatim Paula. “Usuđujete se? Vi? Pustolov bez obitelji, ništarija...”

“Već ste priznali tko sam”, reče Paul. “Obratili ste mi se s carski rođače’. Zato prekinite te budalaštine.”

“Ja sam vaš vladar” reče Car.

Paul pogleda prema Cehovcima koji su stajali pokraj opreme za vezu i promatrali ih. Jedan od njih kimne glavom.

“Mogu vas na to prisiliti”, reče Paul.

“Nećete se usuditi”, zabrunđa Car.

Paul ga samo pogleda.

Princeza stavi ruku na Carevu nadlakticu. “Oče”, reče ona umilnim, mekim glasom.

“Ne pokušavaj trikove sa mnom”, reče Car, pogledavši je.

“Nema potrebe za to, kćeri. Imamo druge izvore koji...”

“Ali, pred tobom je čovjek koji ti sasvim odgovara kao sin”, reče ona.

Stara Časna Majka, koja se u međuvremenu malo pribrala, prokrci si put do Cara, nagne mu se do uha i započne mu nešto šaptati. “Zalaže se za tebe”, reče Jessica.

Paul je i dalje promatrao zlatokosu princezu, a onda reče majci prigušenim glasom: “To je Irulan, najstarija, zar ne?”

„Da. “

Chani priđe Paulu s druge strane i upita ga: “Želiš li da odem, Muad’Dibe?”

On je pogleda. “Da odeš? Nikada se više nećeš odvajati od mene” “Ne postoji ništa što nas veže”, reče Chani.

Paul ju je trenutak u tišini promatrao pa onda reče: “Govori mi uvijek istinu, Sihaja.” Ona htjede nešto odgovoriti, ali Paul prinese prst ustima. “Ono što nas veže ne može se prekinuti”, reče. “A sada dobro prati zbivanja, jer kasnije želim gledati ovu sobu kroz tvoju mudrost.”

Car i njegova Istinozbornica vodili su prigušen, užurban razgovor. Paul se okrene majci: “Podsjeća ga da po njihovom dogovoru na prijestole treba doći jedna Bene Gesserit, a Irulan je upravo ta osoba na koju su računali.”

“Znači, to je bio njihov plan?” reče Jessica.

“Nije li to očito?” upita Paul.

“Vidim znakove”, reče Jessica nešto povišenim glasom. “Htjela sam te podsjetiti da me ne moraš učiti nečemu što si saznao od mene.” Paul je pogleda i zamijeti hladan smiješak na njenim usnama. Gurney Halleck se nagne među njih i reče: “Podsjećam te, gospodaru, da je među onima tamo i jedan Harkonnen.” Pokaže glavom prema tamnokosom Feydu-Rauthi, kojeg su potisnuli uz pregradu od koplja s lijeve strane. “Onaj škiljavi, tamo lijevo. Najzlokobnije lice koje sam ikad vidio. Jednom si mi obećao da ćeš...”

“Hvala, Gurney”, reče Paul.

“To je na-barun... zapravo, sada barun, budući da je stari mrtav”, reče Gurney. “Volio bih ga malo...”

“Možeš li izaći s njim na kraj, Gurney?”

“Gospodar mi se podruguje!”

“Što misliš, majko, jesu li Car i njegova vještica dovoljno dugo razgovarali?”

Ona kimne potvrdno. “Svakako.”

Paul pojača glas i obrati se Caru: “Veličanstvo, je li među vama i jedan Harkonnen?”

U Carevoj kretnji, kad se okrenuo pogledati Paula, pokazala se sva snaga kraljevskog prezira. “Zar se moja svita ne nalazi pod zaštitom vaše vojvodske riječi?” upita.

“Pitao sam to samo zbog znatiželje”, reče Paul. “Želim samo znati je li taj Harkonnen službeno član vaše pratnje ili se tu samo skriva iz kukavičluka.”

Car se sračunato osmjehne. “Svatko prihvaćen u carsku pratnju član je moje svite.”

“Imate riječ vojvode”, reče Paul, “ali s Muad’Dibom stoji drukčije. *On* se ne mora suglasiti s vašom definicijom pratnje i svite. Moj prijatelj Gurney Halleck žarko želi ubiti jednog Harkonnena. Ako on...”

“Kanli”, vikne Feyd-Rautha, stisnuvši se uz pregradno koplje. “Tvoj otac je to nazvao osvetom, Atreide. Mene si nazvao kukavicom, a sam se skrivaš među ženama i šalješ protiv mene jednog lakeja!” Stara Istinozborka prošapće nešto na Carevo uho, ali on je odgurne od sebe i reče: “Kanli, dakle? Kanli podliježe strogim pravilima.” “Paul, prekini to”, reče Jessica.

“Gospodaru”, reče Gurney, “obećao si mi da ću dočekati svoj dan protiv Harkonnena.”

“Dočekao si svoj dan protiv njih” reče Paul, osjetivši kako mu osjećaje preplavljuje lakrdijaška opuštenost. Skine odoru i kapuljaču i pruži ih majci zajedno s pojasom i kris-nožem, a zatim započne otkopčavati pustinjsko odijelo. Dok je to činio, postajao je svjestan da je cjelokupni svemir usredotočen na ovaj trenutak.

“To nije potrebno”, reče Jessica. “Postoje lakši načini, Paul.”

Paul svuče pustinjsko odijelo i izvuče kris-nož iz korica u majčinim rukama. “Znam”, odgovori. “Otrov, ubojica, sve dobro poznate stare metode.”

“Obećao si mi jednog Harkonnena”, reče Gurney kroz zube; Paul opazi bijes na njegovom licu: ožiljak od inkvine biča postao je taman i zategnut. “Duguješ mi to, gospodaru!”

“Jesi li više propatio zbog njih od mene?” upita ga Paul oštrim glasom.

“Moja sestra” procijedi Gurney. “Moje godine u robovskim jamama...”

“Moj otac”, odgovori Paul. “Moji dobri prijatelji i suborci: Thufir Hawat i Duncan Idaho, moje godine koje sam proveo kao bjegunac bez titule i pomoći... i još nešto – ovo je kanli, a poput mene jednako dobro znaš pravila koja se moraju poštovati.”

Halleckova ramena se opuste. “Gospodaru, ako ta svinja... on je samo obična zvijer koju trebaš prezrivo šutnuti nogom i zatim baciti cipelu kojom si udario, jer je okužena. Proglasi me krvnikom, ako moraš, ili mene pusti da to učinim, ali se ne izlaži toj...”

“Muad’Dib ne mora to učiniti”, reče Chani.

On je pogleda, primijetivši joj u očima strah za njega. “Ali vojvoda Paul mora”, reče.

“To je harkonenska životinja”, vikne Gurney.

Paul zastane za trenutak dvojeći da li da otkrije vlastito harkonensko porijeklo, ali ga u tome spriječi oštar majčin pogled pa samo reče: “Ali, taj stvor je u ljudskom obliku, Gurney, i zaslužuje ljudsku sumnju.”

Gurney reče: “Ako već on...”

“Molim te, ostani po strani”, reče Paul. Podigne kris-nož i blago odgurne Gurneyja.

“Gurney!” reče Jessica, uhvativši ga za ruku. “Glede toga isti je poput djeda. Ne odgovaraj ga više. To je sve što sada možeš učiniti za njega.” Istodobno joj kroz glavu prođe: **Velika Majko! Kakve li ironije!**

Car je pogledom proučavao Feyd-Rautha, uočivši teška ramena i čvrste mišiće. Zatim se okrene prema Paulu: vretenasta uzica biča mladosti, ne tako upreden poput domoroca s Arrakeena, ali s rebrima koja su se mogla pobrojati i upalih bokova, tako da se titranje i zatezanje mišića moglo pratiti pod kožom.

Jessica se nagne prema Paulu i priguši glas da ju je samo on mogao čuti “Još nešto, sine. Ponekad Bene Gesserit priprema opasne osobe – neka riječ vrlo duboko usađena putem starih metoda ugoda-bol. Riječ-zvuk koja se najčešće koristi je urošnor. Ako je on ovako pripremljen, a to mi se čini vrlo vjerojatnim, onda bi ta riječ prošaptana na njegovo uho uzrokovala opuštanje svih mišića i...”

“Ne želim nikakvu posebnu prednost“, reče Paul. “Makni mi se s puta.”

“Zašto to čini?” upita Gurney Jessicu. “Zar hoće poginuti i postati mučenik? Zamračuje li mu ona slobodnjačka vjera brbljanja razum?”

Jessica sakrije lice u šake, shvativši da ni sama ne zna zašto je Paul krenuo tim putem. Osjećala je nazočnost smrti u prostoriji i bila je svjesna da je taj promijenjeni Paul spreman učiniti to što je Gurney spomenuo. Sve njene moći usredotoče se na potrebu zaštititi sina, ali ništa nije mogla poduzeti.

“Radi li se o vjerskim brbljarijama?” upita glasno Gurney.

“Šuti”, prošapće Jessica. “I pomoli se.”

Na Carevom licu iznenada se pojavi osmijeh. “Ako Feyd-Rautha Harkonnen... iz moje pratnje... tako želi” reče on, “oslobađam ga svih stega i dajem mu slobodu da sam odluči što će činiti.” Car mahne rukom prema Paulovim fedajkinima-stražarima. “Među vama, ološe, nalazi se moj pojas i kratki nož. Ako Feyd-Rautha želi, može se boriti s vama s mojim nožem u ruci.”

“Hoću”, reče Feyd-Rautha, a Paul ugleda izraz sreće na njegovom licu.

Previše je samouvjeren, pomisli Paul. ***To je prirodna prednost koju mogu prihvatiti.***

“Dajte Carev nož”, reče Paul i započne nadzirati provedbu zapovjedi. “Stavite ga na pod tamo.” Pokaže mjesto nogom. “Sve ostale iz carske pratnje pritjerajte uza zid, tako da nitko ne ostane uz Harkonnena.”

Izvršenje Paulove zapovjedi propratilo je šuškanje odora, škripa nogu po podu posutom pijeskom, naredbe izrečene prigušenim glasovima i kratki protesti. Cehovci su ostali pokraj uređaja za vezu. Namrgođeno su promatrali Paula, očito neodlučni kako se postaviti.

Naučeni su gledati budućnost, pomisli Paul. ***Na ovom mjestu i u ovom vremenu su slijepi... baš kao i ja.*** I on iskuša vremenske vjetrove, osjećajući vrtlog, žarište oluje koja se upravo fokusira na ovaj trenutak-mjesto. Čak su i sitne pukotine sada bile zatvorene. Znao je da se ovdje nalazi još nerođeni džihad. Bila je tu svijest vrste koju je svojedobno shvatio kao vlastitu vrašku svrhovitost. Ovdje se nalazi dovoljan razlog za Kwisatz Haderacha, Lisan al-Gaiba, pa čak i za prekinute planove Bene Gesserita. Ljudska rasa je osjetila vlastitu usnulost, osjetila da postaje pljesniva i sada je jedino bila svjesna potrebe miješanja u kojem bi došlo do nove preraspodjele gena u kojoj bi opstali samo najsnažniji.

Svi ljudi su ovog trenutka bili živi kao nesvjestan, jedinstven organizam, osjećajući svojevrsnu spolnu vrućinu koja je mogla premostiti svaku prepreku.

I Paul tog trena shvati svu uzaludnost svojih napora za promjenom makar i djelića toga svega. Mislio se suprotstaviti džihadu u sebi, ali džihada će biti. Njegove legije mahnito će navaliti s Arrakisa čak i bez njega. Bila im je dovoljna samo legenda, a on je već to postao. Pokazao im je put, dao im nadzor čak i nad Cehom, kojemu je začim bio životno potreban.

Osjećaj pogreške bukne u njemu i on primijeti da je Feyd-Rautha Harkonnen već svukao poderanu odoru i skinuo borilački steznik s pancirnim omotačem.

Ovo je vrhunac, pomisli Paul. Odavde će se otvoriti budućnost, oblaci će krenuti prema slavi. A ako umrem ovdje, reći će da sam se žrtvovao da bi ih moj duh mogao voditi. Ako, pak, ostanem živ, reći će da se ništa ne može suprotstaviti Muad'Dibu.

“Je li Atreid spreman?” upita Feyd-Rautha, koristeći drevne riječi kanli obreda.

Paul mu odluči odgovoriti na slobodnjački način: “Neka ti se nož slomi i skrha!” Pokaže na Carev bodež na podu, dajući do znanja Feyd-Rauthi da ga uzme.

Ne skidajući pogled s Paula, Feyd-Rautha podigne nož i na trenutak ga odvagne u ruci. Uzbuđenje bukne u njemu. Ovo je bila borba o kojoj je sanjao – čovjek na čovjeka, vještina protiv vještine, bez ikakvih štitnika. Vidio je kako se pred njim otvara put moći, jer će Car sigurno nagraditi svakoga tko ubije ovog neugodnog vojvodu. Nagrada bi čak mogla biti ova ohola kćer i dioba prijestolja. A ovaj seljački vojvoda, ovaj preživjeli pustolov ne se može nikako mjeriti s jednim Harkonnenom upoznatim s svim mogućim lukavstvima i trikovima koje je stekao u tisućama borbi po arenama. Osim toga, seljačina ni ne sluti da on osim noža ima i druga oružja.

Da vidimo jesi li imun na otrovi pomisli Feyd-Rautha. On pozdravi Paula carskim nožem i reče: “Evo ti smrti, budalo!”

“Hoćemo li započeti borbu, rođače?” upita ga Paul i krene naprijed mačjim korakom, ne skidajući pogled s oštrice koja ga je čekala; bio je sagnut, ispruživši kris-nož poput nekakvog produžetka svoje ruke.

Započnu kružiti jedan oko drugoga, dok su im bosa stopala škripala po podu. Dva para očiju pomno su promatrala i najmanje otvaranje protivnika.

“Baš lijepo plešeš”, reče Feyd-Rautha.

Brbljavac, pomisli Paul. *To mu je druga slabost. Neugodno se osjeća kad vlada tišina.*

“Jesi li se ispovjedio?” ponovno upita Feyd-Rautha.

Paul šuteći nastavi kružiti.

Promatrajući borbu u gužvi carske pratnje, stara Časna Majka odjednom počne drhtati. Mladi Atreid nazvao je Harkonnena rođakom. To je jedino moglo značiti da pozna njihovo zajedničko porijeklo, što se lako moglo razumjeti, budući da je bio Kwisatz Haderach. Ali, te riječi je natjeraše da se usredotoči na jedinu stvar koja je njoj ovdje bila važna.

Ovo je mogla biti najveća katastrofa za uzgojne planove Bene Gesserita.

Shvatila je nešto od onoga što je Paul vidio ovdje: Feyd-Rautha može ubiti, ali ne i pobijediti. A onda joj sine jedna druga misao. Dva krajnja proizvoda ovog dugog i skupog programa suočila su se u borbi na život i smrt u kojoj lako mogu obojica stradati. Ako sada obojica poginu, onda će ostati samo Feyd-Rauthina izvanbračna kćer, još dojenče pa kao takva nepoznat i neprocijenjen čimbenik – i Alija, izrod.

“Možda vi ovdje imate samo poganske obrede”, reče Feyd-Rautha. “Želiš li možda da ti Careva Istinozbornica pripremi duh za putovanje?”

Paul se osmjehne, krenuvši na desnu stranu pun opreza; crne misli nestale su iz njegove svijesti zbog važnijih potreba tog trenutka.

Feyd-Rautha skoči, napravi fintu desnom rukom, ali munjevito zapara zrak nožem u lijevoj.

Paul lagano odskoči, primijetivši da je napad Feyd-Rauthe bio spor zbog navike borbe pod štitnikom. Pa ipak, ova sporost nije bila izrazita pa je Paul shvatio da se Feyd-Rautha već borio protiv nezaštićenih protivnika.

“Da li Atreidi samo bježe ili prihvaćaju borbu?” upita Feyd-Rautha.

Paul nastavi kružiti u tišini, a onda mu u misli dođoše riječi Duncana Idahoa, izrečene davno u vježbaonici dalekog Caladana: Prve trenutke iskoristi za proučavanje situacije. Možda ćeš tako propustiti više prigoda za brzu pobjedu, ali trenuci proučavanja su jamstvo uspjeha. Nastupaj polagano i sigurno.

“Misliš li da će ti ova igra produžiti život za nekoliko trenutaka”, reče Feyd-Rautha. “Pa dobro.” Prestane kružiti i izravna se.

Paul je dovoljno vidio za prvu procjenu protivnika. Feyd-Rautha je vukao nalijevo, izlažući desni bok, kao da mu je oklopni steznik mogao zaštititi cijelu stranu. Bio je to nastup čovjeka školovanog za borbu štitnikom i s noževima u obje ruke.

III... I Paul zastane... možda je steznik bio i nešto više, a ne samo to.

Harkonnen je izgledao previše samouvjereno boreći se protiv čovjeka koji je toga dana predvodio svoje ljude u pobjedničkom pohodu na legije Sardaukara.

Feyd-Rautha opazi ovo kratkotrajno oklijevanje i reče: “Zašto odlagati neizbježno? Samo me zadržavaš u preuzimanju mojih prava nad ovom kuglom prljavštine.”

Ako se radi o bacaču strelica, pomisli Paul, onda je vrlo spretno zamišljen. Na stezniku se ne primjećuju nikakvi tragovi pregrađivanja.

“Zašto ništa ne govoriš?” upita Feyd-Rautha.

Paul nastavi ispitivački kružiti, osmjehnuvši se ledeno na neugodan ton Feyd-Rauthinog glasa, što je bio siguran znak da pritisak tišine raste.

“Osmjehuješ se, ha?” upita Feyd-Rautha, a onda munjevito sukne naprijed.

Očekujući malo zakašnjenje, Paul gotovo nije uspio izbjeći oštricu, koja mu zapara lijevu ruku. On priguši iznenadnu bol, shvaćajući da je prijašnje oklijevanje bila samo varka – sračunata finta. Protivnik je bio lukaviji nego je očekivao. Morao je računati na trikove u trikovima trikova.

“Tvoj dragi Thufir Hawat naučio me je nekim lukavstvima”, reče Feyd-Rautha. “Prvi mi je pustio krv. Šteta što stara budala nije preživjela da vidi ovo.”

Paul se tog trenutka sjeti Idahovih riječi: Očekuj samo ono što se događa u borbi. Tako nikada nećeš biti iznenađen.

Oba borca opet se započnu obilaziti u pognutom, opreznom stavu.

Paul primijeti da mu protivnika ponovno hvata ushićenje i začudi se zbog toga. Zar mu jedna ogrebotina može toliko značiti? Osim ako se na vrhu noža nije nalazio otrov! Ali, kako je to moguće? Pa njegovi su vlastiti ljudi imali oružje u rukama i temeljito ga ispitali prije nego su ga dali Feyd-Rauthi. Bili su predobro obučeni da bi im nešto takvo promaklo.

“Ona žena s kojom si razgovarao”, reče Feyd-Rautha. “Ona mala. Znači li ti ona nešto posebno? Možda ti je ljubimica? Zavrjeđuje li moju posebnu pažnju?”

Paul ne odgovori, opipavajući svojim unutrašnjim osjetilima, ispitujući krv iz rane. A onda osjeti trag uspavljujućeg sredstva s Carevog noža. Brzo je prebacio vlastiti metabolizam na suočenje s ovom opasnošću i izmjenu molekula uspavljujućeg sredstva, ali mu je ipak ostalo zrnice sumnje. Imali su pripremljeno uspavljujuće sredstvo na nožu. Uspavljujuće sredstvo. Ne otrov, kojeg bi se lako moglo otkriti, već jedno inače bezopasno sredstvo, koje je, međutim, bilo dovoljno snažno da uspori mišiće do kojih bi stiglo. Neprijatelji su očigledno imali razrađene planove u planovima, pripremljena lukavstva i trikove.

Feyd-Rautha ponovno jurne u napad.

S ukočenim osmjehom na licu, Paul se započne pretvarati da je postao trom i spor od djelovanja droge, a onda se, u zadnjem trenutku, baci u stranu i dočeka napad oštrog oružja na vrh kris-noža.

Feyd-Rautha klizne ulijevo i izbjegne protunapad, ali ga odbijeno oružje malo zanese i on ipak nalete rubom tijela na Paulov nož; bol koju je osjetio pokazala se jedino po blagom bljedilu čeljusti.

Neka se sada on malo čudi, pomisli Paul. *Neka posumnja na otrov.*

“Izdaja!” poviče Feyd-Rautha. “Otrovao me je! Osjećam otrov u ruci!”

Paul napokon odbaci plašt tišine i reče: “Samo malo kiseline kao odgovor na uspavljujuće sredstvo s Careva noža.”

Na licu Feyd-Rauthe također se pojavi hladan osmijeh pa podigne nož u lijevoj ruci u znak podrugljivog pozdrava. Iza noža oči mu bijesno zasjaše.

Paul postupi isto i prebaci kris-nož u lijevu ruku. A onda ponovno započne kruženje i vrebanje.

Feyd-Rautha se počne polako približavati, držeći visoko podignut nož; srdžba mu se jasno vidjela u žmirkanju i grčenju čeljusti. A onda munjevito krene naprijed, ali ga Paul spremno dočeka pa se nađoše priljubljeni jedan uz drugoga, držeći se za ruke u kojima su im se nalazili noževi.

Čuvajući se Feyd-Rauthinog desnog boka, gdje je pretpostavljao da se nalazi skriven bacač otrovnih strelica, Paul se napregne i oni se okrenuše nadesno. Gotovo da mu je promakao vrh igle koji je izvirivao

ispod pojasa. U zadnji trenutak ga je upozorio nagli trzaj i povijanje Feyd-Rauthe. Iгла promaši za dlaku Paula.

Na lijevom boku!

Varke u varkama varki, podsjeti se Paul. Iskoristivši benegeseritsku uvježbanost mišića, on se sagne pokušavajući uhvatiti Feyd-Rauthu povučenog inercijom, ali potreba izbjegavanja igle, koja je stršila s protivnikovog boka, zanese Paula malo više nego je računao i on promaši njegove noge, našavši se sljedećeg trenutka na podu, dok je Feyd-Rautha ostao iznad njega.

“Vidiš li je ovdje na mome boku?” prošapće Feyd-Rautha. “To ti je kraj, budalo.” I on se započne uvijati, sve više primičući otrovnu iglu. “Ovo će ti zaustaviti mišiće, a dokrajčit ću te nožem. Neće biti ni traga onoga što se zapravo dogodilo!”

Paul se napne slušajući bešumne krike u svojoj svijesti: preci otisnuti u moždanim stanicama zavape neka upotrijebi tajnu riječ koja bi mu donijela spas.

“Neću to reći!” zadašće Paul.

Feyd-Rautha ga iznenađeno pogleda i na djelić sekunde neodlučno zastane. To je bilo dovoljno Paulu da iskoristi slabost ravnoteže u jednom protivnikovom nožnom mišiću – i sljedećeg trenutka njihovi se položaji izmijene. Feyd-Rautha se našao dolje, ležeći na lijevoj strani, nesposoban se okrenuti zbog sićušnog vrha igle koji se zabio u pod.

Paul uz trzaj oslobodi lijevu ruku, zahvaljujući klizavosti zbog krvi i munjevito zada udarac ispod Feyd-Rauthine brade. Vrh noža probije se do mozga. Feyd-Rautha se trgne, a onda klone, još ležeći postrance zbog igle zabodene u pod.

Dišući duboko da bi se smirio, Paul se odgurne i skoči na noge. Stao je nad truplo protivnika, držeći nož u ruci; a onda sračunato polagano podigne pogled i krene prema Caru.

“Veličanstvo”, reče Paul, “brojno stanje vaših ljudi je smanjeno za jednog čovjeka. Kako bi bilo da prestanemo s lažima i pretvaranjem i da otvoreno porazgovaramo o tome što se mora dogoditi? Vaša kćer će se udati za mene i tako će se Atreidima otvoriti put do prijestolja.”

Car se okrene i pogleda grofa Fenringa. Grof mu uzvratila pogled – sive i zelene oči. Ista misao munjevito se rodi među njima: bio je to plod dugog druženja, koje im je omogućavalo sporazumijevanje tek jednim pogledom.

Ubij ovog skorojevića za mene, govorio je Car pogledom. Atreid je mlad i snažan, da – ali i umoran od dugotrajnih napora, pa ti neće biti dorastao protivnik. Izazovi ga sada... znaš već kako se to radi. **Ubij ga.**

Fenring polagano započne okretati glavu, sve dok se na kraju ne suoči s Paulom.

“Učini to!” prosikće Car.

Grof se usredotoči na Paula, promatrajući ga očima koje je gospa Margot uputila u tajne Bene Gesserita; odmah je shvatio mističnost i skrivenu veličinu mladog Atreida.

Mogao bih ga ubiti, pomisli Fenring – i bio je siguran u to.

No tog trena nešto ga u njegovim vlastitim tajnovitim dubinama zaustavi i trenutno mu bljesne manjkavost prednosti koju je imao nad Paulom – način skrivanja od mladića, tajanstvenost osobe i pobuda kroz koju nijedno oko nije moglo prodrijeti.

Pomalo svjestan toga temeljem vrenja vremenskih veza, Paul odjednom shvati zašto nikada nije vidio grofa Fenringa duž niti proročanstva. Fenring je bio jedan od onih koji-možda-jesu, jedan gotovo-Kwisatz Haderach, neuspio zbog sićušne mane u genetskoj građi – bio je eunuh, a nadarenost mu se povukla u tajnovitost unutrašnje izdvojenosti. Duboka sućut prema grofu uhvati Paula – prvi osjećaj bratstva kojeg je ikad osjetio.

Spoznavši Paulove osjećaje, Fenring reče: “Veličanstvo, moram odbiti.”

Bijes bukne u Shaddamu IV. Krene dva kratka koraka kroz pratnju i snažno pljusne Fenringa.

Grofovo lice oblije rumenilo. Pogleda Cara ravno u oči i progovori namjerno jednoličnim glasom: “Bili smo prijatelji, Veličanstvo. Ovo što sada radim – činim iz prijateljstva. Zaboravit ću pljusku.”

Paul se nakašlje i reče: “Govorili smo o prijestolju, Veličanstvo.”

Car se naglo okrene i oštro pogleda Paula. “Ja sjedim na prijestolju!” zareži.

“Imat ćete prijestolje na Salusi Secundus”, odgovori Paul.

“Položio sam oružje i došao ovamo jer ste mi dali riječ!” vikne Car. “Usuđujete se prijetiti...”

“Sigurni ste u mojoj nazočnosti”, nastavi Paul. “To je obećao Atreid. Međutim, Muad’Dib vas osuđuje na vaš zatvorski planet. Ali, ne bojte se, Veličanstvo. Ublažit ću surovost toga svijeta svim moćima kojima raspolazem. Postat će to pravi raj, pun vrtova i ugodnih stvari.”

Kad je shvatio skriveni smisao Paulovih riječi, Car ga bijesno pogleda preko prostorije. “To su, dakle, prave pobude”, procijedi.

“Tako je”, složi se Paul.

“A što će biti s Arrakisom?” upita Car. “Hoće li i on postati raj pun vrtova i ugodnih stvari?”

“Slobodnjaci imaju riječ Muad’Diba”, reče Paul. “Ovdje će postojati otvorene vode koje će slobodno teći pod nebom i kroz zelene oaze pune raznih ugodnosti. Ali, moramo misliti i o začinu. Prema tome, uvijek će biti i pustinja na Arrakisu... divlji vjetrovi, iskušenja i muke za jačanje ljudi. Među nama Slobodnjacima postoji izreka: ‘Bog je stvorio Arrakis za vježbanje vjere.’ A nitko ne može ići protiv Božje riječi.”

Stara Istinozborka, Časna Majka Gaius Helen Mohiam, prva shvati čudovitost skrivenog značenja Paulovih riječi koje je upravo izrekao. Pred očima joj se pojavi iznenadna vizija džihada i ona reče: “Ne možeš pustiti te ljude na svemir!”

“Razmisli malo o blagosti i dobroti Sardaukara!” odbrusi Paul.

“Ne možeš”, prošapće ona.

“Ti si Istinozborka”, reče Paul. “Preispitaj svoje riječi.” On prvo pogleda prema princezi, a zatim prema Caru. “Najbolje je to obaviti brzo, Veličanstvo.”

Car oštro pogleda svoju kćeri. Ona ga dodirne po ruci i reče pomirljivim glasom: “Za to sam školovana, oče.”

On samo duboko udahne zrak.

“Ne možeš to reći”, promrmlja stara Istinozborka.

Car ustane i započne se ukočeno držati s primjesom starog dostojanstva. “Tko će pregovarati u tvoje ime, rođače?” upita.

Paul se okrene i ugleda majku kako poluzatvorenih očiju stoji s Chani usred fedajkina. Priđe im i pogleda Chani.

“Znam razlog”, prošapće Chani. “Ako tako mora biti... Usule.” Osjetivši skrivene suze u njenom glasu, Paul je pomilova po obrazu. “Moja Sihaja se ne treba ničega bojati – ni sada ni ubuduće”, prošapće. Zatim spusti ruku i pogleda majku. “Ti ćeš pregovarati u moje ime, majko, a Chani će biti uz tebe. Ona je mudra i ima oštro oko. A ne kaže se bez razloga da se nitko tako uspješno ne cjenjka kao Slobodnjaci. Ona će sve gledati očima ljubavi prema meni i s mišlju na svoje buduće sinove, odnosno na njihove potrebe. Poslušaj je.”

Jessica osjeti sračunatost u sinovim riječima i samo slegne ramenima. “Što moram tražiti?” upita ona.

“Careve sve akcije u CHOAM kompaniji”, reče on.

“Sve?” Ona gotovo ostane bez riječi od iznenađenja.

“Moram ga sputati. Želim grofovsku titulu i upravu nad CHOAM-om za Gurneyja Hallecka; također ću mu predati vlast nad Caladanom. Svaki preživjeli Atreidov čovjek dobit će neku titulu i odgovarajuću moć – računajući tu i najobičnijeg vojnika.”

“Što je sa Slobodnjacima?” upita Jessica.

“Slobodnjaci su moji”, reče Paul. “Ono što će oni dobiti ide na račun Muad’Diba. Počet ću sa Stilgarom kao guvernerom Arrakisa, ali to može i pričekati.”

“A ja?” upita Jessica.

“Ima li nešto što želiš?”

“Možda Caladan”, reče ona, pogledavši Gurneyja. “Nisam sigurna. Previše sam se srodila sa Slobodnjacima... i statusom Časne Majke. Potrebno mi je vrijeme mira i spokoja da o svemu razmislim.” “Dobit ćeš to”, reče Paul, “kao i sve ostalo što ti Gurney i ja možemo pružiti.”

Jessica kimne glavom, osjetivši se odjednom starom i umornom. Zatim pogleda Chani. “A Careva prilježnica?”

“Ja neću titulu”, prošapće Chani. “Ništa. Molim te.”

Paul je pogleda u oči, sjetivši se iznenađa jednog prizora kad je držala malog Leta u naručju, njihovo dijete koje je palo kao žrtva minulog nasilja. “Kunem ti se sada”, prošapće, “da ti neće trebati nikakva titula. Ona žena tamo bit će moja žena, a ti samo prilježnica, jer to zahtijeva politika, a mi moramo iskoristiti ovaj trenutak za uspostavu mira i pridobivanje Velikih Kuća i Landsraada. Moramo poštovati običaje. Pa ipak, ta princeza će od mene dobiti samo moje ime. Ni dijete, ni dodir, ni blagi pogled, ni trenutak želje.”

“Tako kažeš sada”, reče Chani. Ona pogleda preko prostorije prema visokoj princezi.

“Zar tako malo poznaješ moga sina?” prošapće Jessica. “Vidiš tu princezu tamo, tako oholog i samopouzdanog držanja. Govore da ima ambicije postati spisateljica. Nadajmo se da će naći utjehu u tome, jer malo će joj što drugo preostati.” Jessica se na trenutak neobuzdano nasmije. “Uvijek misli na to Chani: princeza će imati ime. ali će u stvarnosti biti manje od prilježnice – nikada neće upoznati trenutak nježnosti od čovjeka s kojim je vezana. Dok nas, Chani, nas koje nosimo imena prilježnica – povijest će nas zvati suprugama.”

DODACI

1. Ekologija dine

Iznad neke kritične točke u okviru konačnog prostora, sloboda se smanjuje s povećanjem brojnosti. To jednako vrijedi za ljude u konačnom prostoru nekog planetnog ekosistema, kao i za molekule plina u zatvorenoj posudi. Kad se radi o ljudima, nije važno koliko ih može opstati u sklopu sustava već kakav opstanak čeka preživjele.

Pardot Kynes, prvi planetolog Arrakisa

Stranac koji stigne na Arrakis prvo će pomisliti da je to svijet nepregledne, jalove pustoši. A sigurno će i pomisliti da ovdje na otvorenome ništa ne može živjeti ili rasti, da je ovo čista pustinja koja nikada nije bila niti će ikada biti plodna.

Za Pardota Kynesa, međutim, planet je jednostavno predstavljao oblik energije, stroj kojim upravlja njegovo sunce. Dakle, trebalo ga je samo tako preoblikovati da zadovoljava ljudske potrebe. Zato se odmah sjetio populacije slobodnih lualica, Slobodnjaka. Kakvog li izazova! Kakav su alat oni mogli biti! Slobodnjaci, ekološka i geološka sila gotovo neograničene moći.

Pardote Kynesu, u svemu izravni i jednostavni čovječe. Moraš li pritom izigrati ograničenja koja su postavili Harkonneni? Odlično: onda ćeš se prvo oženiti nekom Slobodnjakinjom. Kad ti ona rodi slobodnjačkog sina, započet ćeš to s njim, s Lietom-Kynesom, i s drugom djecom; učit ćeš ih ekološkoj pismenosti, stvorit će nov jezik sa simbolima koji omogućuju razumu manipuliranje cjelokupnom prirodnom sredinom, njenom klimom, granicama godišnjih doba i konačno prekid zamisli o gruboj sili i uspostavljanje sjajne svijesti *reda*.

“Na svakom planetu pogodnom za čovjeka postoji unutrašnji sklad ljepote kretanja i ravnoteže”, govorio je Kynes. “U toj ljepoti se vidi dinamičan stabilizirajući učinak, životno važan za cjelokupni život. Njen cilj je jednostavan: stvarati i podržavati sukladne uzorke sve veće i veće raznolikosti. Sam život povećava sposobnost održavanja postojanja života u zatvorenom sustavu. Život – cjelokupni život – u službi je života. Neophodnu hranu za život, sam život stvara u sve većim količinama s povećanjem raznovrsnosti. Čitava životna sredina

oživljava, ispunjava se odnosima te daljnjim odnosima unutar tih odnosa.”

Bilo je to predavanje Pardota Kynesa u jednom siečkom razredu.

No, prije nego je otpočeo predavanja, morao je uvjeriti Slobodnjake. Da biste shvatili kako je do toga došlo, morate prethodno shvatiti golemu volju i nevinost s kojom je pristupao svakom problemu. Nije bio naivan i nije si dopuštao smušenost.

Jednog poslijepodneva istraživao je krajolik Arrakisa površinskim jednosjedom, kad je naišao na jedan čest, žalostan prizor. Šest Harkonnenovih plaćenika, opremljeni štitnicima i naoružani do zuba, uhvatili su tri slobodnjačka mladića na otvorenom iza Zaštitnog Zida. U prvi trenutak Kynesu se učinilo da se radi o nekoj igri, sve dok nije shvatio da Harkonnenovi ljudi namjeravaju ubiti te Slobodnjake. U tom trenutku jedan od mladića je već ležao na zemlji prerezane arterije, dva plaćenika su isto bila na podu, ali su zato na nogama stajala još četiri do zuba naoružana čovjeka protiv dva golobrada mladića.

Kynes nije bio posebno hrabar – štoviše, bio je oprezan i uvijek usmjeren svome cilju. Ali Harkonnenovi plaćenici masakrirali su Slobodnjake. Uništavali su alat kojim je namjeravao preoblikovati planet! Aktivirao je štitnik, uletio u gužvu i probio slip-tipom dvojicu Harkonnenovih ljudi prije nego su i postali svjesni tog napada s leđa. Izbjegao je napad mačem jednog od dvojice preostalih i prerezao mu grlo. Prepustio je zadnjeg nasilnika dvojici slobodnjačkih mladića i posvetio se dječaku koji je ležao na tlu, pokušavajući mu spasiti život. U tome je uspio... baš kad je bio ubijen i šesti Harkonnenov čovjek.

I tada je nastala prava zbrka! Slobodnjaci nisu znali što bi mislili o Kynesu. Naravno, znali su tko je on: nijedan čovjek ne može stići na Arrakis, a da cijela dokumentacija o njemu ne dospije Slobodnjacima u ruke. Poznavali su ga: bio je carski službenik.

Pa ipak, ubio je trojicu Harkonnenovih ljudi.

Da su to bili odrasli, samo bi slegnuli ramenima i, makar i uz određenu gorčinu, poslali njegovu sjenu u društvo sjena ostale šestorice mrtvaca na tlu. Ali ovi Slobodnjaci bili su neiskusni mladići i mislili su samo na to da ovom carskom službeniku duguju život.

Kynes se pojavio nakon dva dana u jednom sieču koji je gledao prema Prolazu Vjetrova. Njemu je sve to bilo sasvim normalno. Govorio je Slobodnjacima o vodi, o dinamama usidrenima travom, o palmama krcatima plodovima, o otvorenim kanalima koji se pružaju prostranstvima pustinje. Govorio je, govorio i govorio.

U međuvremenu je oko njega započela žestoka svađa kakvu dosad još nije vidio. Što učiniti s ovim luđakom? Znao je položaj jednog od velikih sieča. Što učiniti? I kako protumačiti njegove riječi koje su govorile o pravom raju na Arrakisu? Prazno naklapanje. Zna previše. Ali, ubio je trojicu Harkonnenovih ljudi. Što je s bremenom vode? Kada nas je dosad Carstvo nečim zadužilo? Svatko može ubiti Harkonnene. I ja sam ih ubijao.

Ali, ta priča o procvatu Arrakisa?

Jednostavno: otkud voda za provođenje toga?

On tvrdi da je ovdje ima! I *spasio* je trojicu naših.

Spasio je trojicu luđaka koji su htjeli oprobati snagu Harkonnenovih ljudi. Vidio je i kris-noževe!

Neizbježna odluka bila je poznata već mnogo sati prije nego je izrečena. Siečov tau uvijek kaže svojim članovima što trebaju učiniti, čak i kad se radi o najgrubljim nužnostima. Poslao je iskusnog borca, naoružanog posvećenim nožem, da izvrši presudu. Dva sakupljača vode su ga slijedila da bi preuzeli vodu iz tijela. Brutalna nužnost.

Pitanje je, je li Kynes uopće primijetio svog nesuđenog krvnika. Govorio je skupini ljudi koji su se skupili oko njega na sigurnoj udaljenosti. Dok je govorio, hodao je amo-tamo, okretao se, gestikulirao. Otvorena voda, govorio je Kynes. Kretati se otvorenim prostorom bez pustinskog odijela. Grabiti vodu iz bunara! Naranče!

Krvnik mu je prepriječio put.

“Makni se”, rekao je Kynes i nastavio govoriti o tajnim sabirnicama vjetra. Prošao je pokraj krvnika, očešavši se o njega. Kynesova leđa su se tako našla nezaštićena, postavljena za obredni udarac.

Danas se ne može ustanoviti što je prošlo kroz glavu nesuđenog krvnika. Možda je i on naposljetku počeo slušati Kynesove riječi i povjerovao mu? Tko to zna? Ali svi znaju što je učinio, jer je to ostalo zapisano. Zvao se Uliet, Stariji Liet. Uliet je krenuo tri koraka naprijed i namjerno pao na svoj nož, ‘maknuvši’ tako sebe samoga. Samoubojstvo? Neki kažu da ga je Šai-hulud potaknuo na to.

A još se govori o proročanstvima!

Od tog trenutka Kynes je trebao samo pokazati prstom i reći ‘Idite tamo.’ I cijela slobodnjačka plemena bi se pokrenula. Mnogi muškarci, žene i djeca su umirali, ali su žurili.

Kynes se vratio svojim službenim zaduženjima, vezanim uz upravljanje oglednim biološkim postajama. A Slobodnjaci su se počeli pojavljivati među osobljem tih postaja. Uvodili su jedni druge u posao.

Ulazili su u sustav, što im ranije nije bilo ni na kraj pameti. Iz postaja su počeli nestajati uređaji i stizati u sieče: posebno rezači korišteni za kopanje podzemnih sabirnih bazena i skrivenih sabirnica vjetra.

Vodu su počeli skupljati u bazenima.

Slobodnjacima je postalo jasno da Kynes nije potpuno lud, ali je svakako dovoljno lud da bi ga mogli smatrati svecem. Postao je jedan od umma, član bratstva proroka. Ulietova sjena podignuta je na sadus, u društvo nebeskih sudaca.

Kynes – neposredan, strastven radoholik Kynes – znao je da visoko organizirana istraživanja ne bi dala nikakvog rezultata. Zato je osnovao male istraživačke skupine koje su međusobno redovno razmjenjivale podatke zbog postizanja brzog učinka; svakoj skupini je ostavio slobodu pronalaženja vlastitog puta. One su morale prikupiti milijune sitnih podataka, dok je on provodio tek povremene i letimične provjere, procjenjujući pravu veličinu problema s kojima su se skupine suočavale.

Uzorke su uzimali s čitavog bleđa. Napravljene su detaljne karte dugoročnih promjena vremena, nazvanih klima. Otkrio je da unutar širokog pojasa, između 70-tih stupnjeva sjeverne i 70-tih stupnjeva južne širine, temperature tisućama godina nisu nikada izlazile iz raspona od 254 do 322 K (apsolutna), ali i to da je ovaj pojas imao dugotrajne sezone rasta s temperaturom koja se kretala od 284 do 302 stupnja: pravi raj za teraformirani život... kad riješe problem vode.

Kad ćemo to riješiti? pitali su Slobodnjaci. ***Kad ćemo Arrakis pretvoriti u raj?***

Kao učitelj koji uči djecu koliko su dva i dva, Kynes je objašnjavao: “Za tristo do petsto godina.”

Neki primitivniji narod zapao bi u očaj. Međutim, Slobodnjaci su strpljenje učili od ljudi s bičevima. Bilo je to nešto duže razdoblje nego što su očekivali, ali svi su bili sigurni da će blagoslovljeni dan ipak jednom doći. Zategnuli su svoje pojaseve i vratili se na posao. Na neki način, ovo trenutno razočarenje učinilo im je raj još stvarnijim.

Problem Arrakisa nije bila voda, već vlaga. Kućne životinje bile su gotovo nepoznate, a stoka vrlo rijetka. Neki krijumčari koristili su kulona, pripitomljenog pustinjaškog magarca, ali on je trošio previše vode, čak i kad su ga opremili prilagođenom verzijom pustinjaškog odijela.

Kynes je razmišljao o postavljanju redukcijskih postrojenja za dobivanje vode iz vodika i kisika vezanih u stijinama, ali je cijena potrebne energije za ovaj projekt bila previsoka. Polarne kape (bez

obzira na tobožnji osjećaj sigurnosti kojeg su kao izvori vode pružale pyonima) sadržavale su premalu količinu vode za ovaj pothvat... no on je već počeo naslućivati gdje bi se voda zapravo mogla nalaziti. Radilo se o stalnom povećanju vlažnosti na srednjim visinama, kao i u nekim vjetrovima. Rješenje je ležalo u ravnoteži u zraku – kisika 23%, dušika 75,4%, ugljičnog dioksida 0,023% i nešto primjesa drugih plinova.

Bila je tu i jedna rijetka biljka koja je rasla na visinama iznad 2500 metara, u temperaturnom području sjeverne polutke. Bila je to neka vrsta gomolja, dugačkog dva metra, koji je sadržavao pola litra vode. A postojale su i biljke svojstvene zemaljskim pustinjama: najotpornije su mogle uspijevati ako ih se posadi u udubljenjima obloženim hvatačima rose.

Onda je Kynes otkrio slani pan.

Dok je letio između dvije postaje, duboko u bledu, oluja mu je skrenula ornitopter s kursa. Kad je oluja prošla, ugledao je pan: bila je to golema ovalna udolina, čija se duža os protezala oko 300 kilometara: pravo blještavo-bijelo iznenađenje u otvorenoj pustinji. Kynes se spustio i probao okus površinskog sloja pana kojeg je oluja očistila.

Sol.

Sada je bio siguran.

Nekoć je ovdje na površini Arrakisa bilo vode. Ponovno se bacio na ispitivanje podataka o isušanim bunarima u kojima su se svojedobno pojavile male količine vode, da bi zatim zauvijek nestale.

Kynes je odmah tamo poslao Slobodnjake koje je upravo iškolovao za limnologue: najvažniji trag predstavljali su kožnati ostaci stvari pronađeni ponekad u začinskoj masi nakon eksplozije začinskog mjechura. Ovi ostaci su se pripisivali nekoj izmišljenoj pješčanoj pastrvi iz slobodnjačkih predaja. Malo po malo, činjenice su gomilale i postajale dokazi; otkrili su da stvarno postoji neko biće čiji su ostaci bili ti kožnati komadi. Bio je to nekakav plivač kroz pijesak koji je blokirao vodu u plodne džepove u nižim poroznim slojevima, na temperaturi ispod 280 Kelvina.

Milijuni ovih 'kradljivaca' vode umirali su pri svakoj eksploziji začina. Za njih je bila pogubna promjena temperature od samo 5 stupnjeva. Oni malobrojni koji bi preživjeli začahurili bi se u svojevrsnom polusmrznutom stanju, da bi se nakon šest godina pojavili kao mali, oko tri metra dugački, pješčani crvi. Samo poneki od njih uspijevali su izbjeći vlastitu veću braću i vodne džepove iz svoje predzačinske faze i doživjeti punu zrelost, postajući golemi šai-huludi. (Voda je otrovna za šai-huluda, što su Slobodnjaci već odavno otkrili

utapajući rijetke zakržljale crve iz Malog Erga da bi proizveli narkotik kojeg su nazvali Voda Života. ‘Zakržljali crv’ je primitivan oblik šai-huluda koji dostiže dužinu od najviše devet melara.)

Sada su imali korake zatvorenog kruga: od malog tvorca do predzačinske mase; od malog tvorca do šai-huluda; od šai-huluda do raspršivanja začina kojim se hrane mikroskopska bića zvana pješčani plankton; pješčani plankton, hrana šai-huluda, raste, ukopava se i vremenom razvija u male tvorce.

Kynes i njegovi ljudi su tada prebacili pažnju s ovih velikih, vidljivih odnosa i usredotočili se na mikroekologiju. Prvo klima: temperatura pješčane površine često se penjala do 344 pa i 350 K (71 do 77 °C). Na dubini od 30 centimetara temperatura mogla je biti niža za 55 K, a i na 30 centimetara iznad tla do 25 K niža. Lišće ili kakav drugi zaklon mogli su sniziti temperaturu za dodatnih 18 stupnjeva. Zatim hranljive tvari: pijesak na Arrakisu je prvenstveno proizvod probave crva; prašinu (sveprisutni ovdašnji problem) stvara neprekidnim trenjem po površini □ skakutavo’ kretanje pijeska. Najgrublja zrna nađena su na padinama dina zaklonjenim od vjetra. Strana izložena vjetru glatka je i kompaktna. Stare dine su žute (oksidirane), dok one mlađe imaju boju stijene, najčešće sivu.

Prvo su zasadili padine starih dina zaklonjenih od vjetra. Slobodnjaci su u tu svrhu zasadili jednu vrstu trave pogodnu za sušne, neplodne terene koja je stvarala gusto isprepletana vlakna slična tresetu, a koja su obrastala i učvršćivala dine, oduzimajući vjetru njegovo glavno oružje: pokretna zrnca pijeska.

Ove zone prilagođavanja klimi bile su razvijene duboko u pustinji prema jugu, daleko od očiju Harkonnenovih izviđača. Hibridnu travu su u početku sijali po zaklonjenim padinama dina koje su se nalazile na udaru zapadnih vjetrova. Budući da je strana u zavjetrini bila učvršćena, strana koja se nalazila na udaru vjetra je rasla sve više u visinu, a trava se, shodno tome, širila po novoj površini. Tako su nastali divovski sifovi (dugačke dine s vijugavom krestom) visoki i preko 1500 metara.

Kad su tako stvorene prepreke od dina dostigle dovoljnu visinu, privjetrinske strane zasijane su travom široke vlati koja je bila mnogo otpornija. Svaka struktura s osnovicom šest puta širom od visine tako je postala učvršćenom – ‘fiksiranom’.

Zatim se prešlo na biljke s dužim korijenjem – efemere (čenopode, svinjska trava i amarant za početak), zatim na žutilovku, nisku lupinu, eukaliptus (vrsta koja je uspijevala u sjevernim

područjima Caladana), patuljasti tamaris, puzajući bor – a onda i na prave pustinijske biljke: kristal-liljane, saguare i kaktuse. Tamo gdje su mogli uspijevati, posadili su divlju alfalfu, zečju šikaru, pješčanu verbenu, jaglace, tamjanov grm, kreozot.

Zatim su se okrenuli potrebnom životinjskom svijetu – stvorenjima koja će rovati tlo tvoreći ga poroznim i mekim: patuljasta lisica, skočimiš, pustinijski zec, pješčana kornjača... i grabežljivce za nadziranje prirasta: sokol, patuljasta sova, pustinijski orao; onda kukci za popunjavanje one ekološke niše koje ovi prvi nisu mogli doseći: škorpioni, stonoge, pauci, osice... i šišmiši koji su ih sa svoje strane nadzirali.

Sada je došao na red ključni ispit: datulja-palma, pamuk, dinje, kava, ljekovito bilje – preko 200 vrsta odabranih hranljivih biljaka koje je trebalo ispitati i prilagoditi.

“Onaj tko ne poznaje ekologiju”, govorio je Kynes, “ne shvaća da se radi o sustavu. Sustavu! Svaki sustav održava određenu nježnu stabilnost koja može biti uništena i najmanjim pogrešnim korakom u jednom jedinom njegovom dijelu. Sustav traži poredak koji se uspostavlja od jedne do druge njegove točke. Ako nešto zapriječi tijekom tog poretka, on se sruši. Nestručna osoba može biti potpuno nesvjesna takvog raspadanja sustava sve dok ne bude prekasno. Baš zato je najvažnija funkcija ekologije naučiti shvaćati posljedice.”

Jesu li oni uspjeli izgraditi sustav?

Kynes i njegovi ljudi su čekali i promatrali. Slobodnjaci su sada shvaćali zašto je Kynes predvidio 500 godina strpljenja.

Prvo izvješće je stiglo od malih palmi:

Na granici nasada i pustinje, pješčani plankton je bio otrovan u međudjelovanju s novim oblicima života. Razlog: neprihvatanje bjelančevina. Nastajala je otrovna voda koju život na Arrakisu ne može podnijeti. Pusto područje okružuje nasade pa sada čak ni šai-huludi tamo ne zalaze.

Kynes je osobno obišao nasade – put dug dvadeset udarača (u natkrivenoj nosiljci, poput ranjenika ili Časne Majke, jer nikada nije postao pješčani jahač). Proučio je pusto područje (smrdjelo je do neba) i pronašao dodatnu prednost, Arrakisov dar.

Dodavanje sumpora i stabilnog dušika pretvaralo je neplodno područje u plodno zemljište za zemaljske oblike biljnog života. Sadnja je sada slobodno mogla započeti!

“Hoće li to skratiti čekanje?” upitaše Slobodnjaci.

Kynes se tada vratio svojim planetnim formulama. Brojke vezane za sabirnice vjetra postale su u međuvremenu prilično sigurne. Bio je vrlo velikodušan u svojim predviđanjima, znajući da je nemoguće davati precizne prognoze kad su u pitanju ekološki problemi. Određenu količinu biljnog pokriva morali su odvojiti na stranu za potrebe učvršćenja dina; zatim, nešto za hranu (kako ljudsku, tako i životinjsku); pa određena količina potrebna za vezivanje vlage u korijenju, kao i za napajanje vodom okolnih suhih područja. U to vrijeme već su bile izrađene karte pokretnih hladnih točaka na otvorenom bledu. Njih je trebalo unijeti u formule. Čak je i šai-hulud imao mjesto na kartama. Ne smije se dopustiti njegovo uništenje, budući da tada više ne bi bilo začina. Osim toga, njegova unutrašnja probavna 'tvornica' sa svojim golemim koncentracijama aldehida i kiselina, predstavljala je divovski izvor kisika. Crv srednje veličine (dugačak oko dvije stotine metara) oslobađao je u atmosferu istu količinu kisika koju bi fotosintezom oslobađalo deset četvornih kilometara zelene biljne površine.

Morao je uzeti u obzir i Ceh. Mito u začinu, koje je davao Cehu da spriječi uvođenje meteoroloških satelita i drugih promatrača na nebo Arrakisa, već je dostiglo goleme razmjere.

Nisu se mogli zanemariti ni Slobodnjaci. Čak možda prvo Slobodnjaci – s njihovim sabirnicama vjetra i povremenim logorima oko nalazišta vode; Slobodnjaci, s njihovom novom ekološkom pismoenošću i snom o cikličnim promjenama golemih prostranstava Arrakisa iz prerija u šume.

Grafikoni su naposljetku dali rezultate. Kynes ih je priopćio. Tri posto. Uspiju li osigurati da tri postotka zelenog biljnog elementa na Arrakisu započne stvarati ugljične spojeve, uspostaviti će se samodovoljan ciklus.

“Ali, koliko će to trajati?” pitali su Slobodnjaci.

“Ah, to: oko tristo pedeset godina.”

Dakle, bilo je točno ono što je umma rekao na početku: promjena se neće dogoditi za života nijednog trenutno živućih ljudi, niti za života sljedećih osam naraštaja – ali jednom će se sigurno dogoditi.

Rad se nastavio: građenje, sađenje, kopanje, obuka djece.

A onda je Kynes-Umma poginuo pri odronjavanju kod Plaster udoline.

U to je vrijeme njegov sin Liet-Kynes imao devetnaest godina; bio je već pravi slobodnjački pješčani jahač koji je ubio više od stotinu Harkonnena. Stariji Kynes je već prije bio zatražio u ime svoga sina carsku službu pa mu je ona bila bez problema dodijeljena.

Kruto klasno ustrojstvo faufrelučesa bilo je ovdje dosljedno provedeno. Sin je bio školovan da naslijedi oca.

Put je u to vrijeme već bio utrt i njime su dobrano odmakli Ekolozi-Slobodnjaci. Liet-Kynesova uloga je bila samo nadzor radova, poticanje i uhođenje Harkonnena... sve do onoga dana kad je njegov planet ožalostio Junak.

2. Vjera na dini

Prije dolaska Muad'Diba, među Slobodnjacima s Arrakisa postojala je jedinstvena vjera čiji korijeni, kao što svaki istraživač može lako uočiti, potječu iz Maomet Saarija. Međutim, mnogi su uočili i veći broj elemenata preuzetih iz drugih vjera. Najpoznatiji primjer je Himna Vodi, preuzeta neposredno iz Narančastog Katoličkog Religijskog Priručnika: prizivanje kišnih oblaka, koje Arrakis nikada nije vidio. Ima još i puno drugih značajnih dodirnih točaka između slobodnjačkog Kitab al-Ibara i učenja Biblije, Ilma i Fiqha.

Svaka usporedba glavnih religijskih vjerovanja unutar Carstvu do vremena Muad'Diba mora započeti promatranjem glavnih sila koje su oblikovale ta vjerovanja.

1. Sljedbenici Četrnaestorice Mudraca, čija je sveta knjiga bila Narančasta Katolička Biblija, a čiji su nazori izraženi u Komentarima i drugim djelima koje je objavila Komisija ekumenskih prevoditelja (KEP).

2. Bene Gesserit, koje su privatno poricale da su vjerski red, ali su djelovale iza gotovo neprobojnog zastora obrednog misticizma; njihova obuka, simbolika, organizacija i interne metode učenja bili su gotovo potpuno vjerskog karaktera.

3. Agnostička vladajuća klasa (uključujući Ceh) kojoj je vjera bila tek svojevrsni spektakl kojim se narod zabavljao i držao u pokornosti; i koja je bila uvjerenja da se sve pojave u svojoj biti mogu svesti – čak i u slučaju vjere – na mehanička objašnjenja.

4. Takozvana Drevna Učenja – uključujući tu i ona koja su Zensuni nomadi očuvali iz prvog, drugog i trećeg islamskog pokreta; Čusučko navakršćanstvo, budislamske inačice koje su prevladavale na Lankiveilu i Sikunu, Skupne Knjige Mahajana Lankavatara, Zen Hekiganshu od III. Delte Pavonis, Tawrah i Talmudik Zabur koji su preživjeli na Salusi Secundus, prodorni Obeah obred, Muad Kuran s čistim limom i Fiqhom očuvanim među uzgajivačima pundi riže s

Caladana, Hindu izdanci raštrkani širom svemira po malim usamljenim džepovima pyona i, naposljetku, Butlerijanski Džihad.

Postoji i peta sila koja je oblikovala vjeru, ali je se zbog njenog potpunog i dubokog utjecaja mora posebno izdvojiti.

Riječ je, naravno, o svemirskom putovanju – a u svakoj vjerskoj raspravi pristoji ga se napisati ovako:

SVEMIRSKO PUTOVANJE!

Seobe ljudi kroz svemirska prostranstva dale su vjeri tijekom tih sto deset stoljeća koja su prethodila Butlerijanskom Džihadu jedinstveno obilježje.

Rana svemirska putovanja, iako prilično rasprostranjena, bila su, uglavnom, nesređena, spora i nesigurna, a prije nego je Ceh preuzeo monopol nad njima odvijala su se potpuno zbrkano. Prva svemirska iskustva, o kojima je bilo malo i uz to potpuno nepovezanih podataka, bila su izvor mističnih špekulacija.

Od samog početka, svemir je sasvim drukčije začinio smisao zamisli o Stvaranju. Ova razlika mogla se uočiti i u slučaju najviših vjerskih postignuća tog razdoblja. Kroz cijelu religiju, osjećaj svjetlosti bio je ugrožen predodžbom o anarhiji iz vanjske tame.

Izgledalo je da su se Jupiter i svi njegovi izvedeni oblici povukli u majčinsku tamu, dok je na njihovo mjesto došla ženska imanentnost, prožeta dvosmislenošću i s licem punim užasa.

Drevne formule su se izmiješale, međusobno ispreplele prilagođavajući se potrebama novih osvajanja i novim heraldičkim simbolima. Bilo je to vrijeme borbe između zvijeri-zloduha s jedne i starih molitvi i zazivanja s druge strane.

Među njima nikada nije bilo jasnog razgraničenja.

Kažu da je tijekom ovog razdoblja došlo do novog tumačenja Postanka pa je u novom tumačenju Bog rekao:

‘Rastite i množite se, popunjavajte *svemir*, podvrgnite ga i vladajte nad svim tim mnoštvom stranih zvijeri i živih stvorova u beskonačnom zraku, po bezbrojnim zemljama i ispod njih.’

Bilo je to vrijeme vraćeva stvarnih moći. To što se nikada nisu hvalili da u ruci mogu držati žar, dokazuje njihovu veličinu.

Zatim je došao Butlerijanski Džihad – dva naraštaja kaosa. Bog strojne logike bio je zbačen s prijestolja, a pojavilo se novo shvaćanje:

‘Čovjek je nezamjenjiv’

To nasilje tijekom dva naraštaja bilo je talamusna stanka cijelog čovječanstva. Ljudi su dizali poglede prema svojim bogovima i

njihovim obredima i vidjeli da su oboje ispunjeni najužasnijom od svih ravnoteža: strahom od častohleplja.

Oklijevajući, vjerski vođe čiji su sljedbenici prolili krv milijarda ljudi, počeli su se sastajati radi razmjene gledišta. Ovaj potez su poduprli Svemirski Ceh, koji je polako stjecao monopol u međuzvezdanim putovanjima, i Bene Gesserit koji je počeo okupljati i udruživati vračare.

Iz ovih prvih ekumenskih skupova proizašle su dvije važne stvari:

1. Shvaćanje da sve religije imaju barem jednu zajedničku zapovijed: 'Nemoj nagrditi dušu.'

2. Komisija ekumenskih prevoditelja (KEP)

KEP se sastala na jednom neutralnom otoku Stare Zemlje, s koje su potekle sve drevne religije. Povod za okupljanje bilo je 'zajedničko uvjerenje da u svemiru postoji Božanska Svebitnost'. Tamo su bile zastupljene sve vjere s više od milijun sljedbenika i, na veliko iznenađenje, odmah je postignuta suglasnost oko zajedničke deklaracije o ciljevima:

'Ovdje smo kako bismo posvađanim religijama izbili iz ruku glavno oružje. Oružje, sadržano u tumačenju jedinog i isključivog Objavljenja.'

Zadovoljstvo zbog ovog znaka najdublje suglasnosti' pokazalo se preranim. Tijekom više od jedne standardne godine, ova deklaracija je bila jedina izjava potekla od KEP-a. Kašnjenje je počelo izazivati neugodne reakcije. Trubaduri su skladali šaljive, zajedljive pjesme o sto dvadeset jednom 'Starom čudaku' kako su u međuvremenu prozvani poslanici KEP-a. Jedna od tih pjesama, 'Brown se odmara' povremeno je oživljavana pa je popularna još i danas:

Vidi Browna,

on se odmara!

Gle tragediju svih tih

Čudaka! Svih tih Čudaka!

Tako lijenih, vrlo lijenih tijekom ovih dana.

Vrijeme je da to naplate

Gospodinovim sendvičem!

A širile su se i glasine vezane za zasjedanja KEP-a. Govorilo se da tamo uspoređuju tekstove i neodgovorno ih nazivaju. Ovakve glasine

neizbježno su izazivale antiekumenske ispade i, naravno, bile povod novim dosjetkama.

Prošle su dvije... tri godine.

Članovi Komisije, devetero njih je u međuvremenu umrlo i bilo zamijenjeno, prekinuli su rad zbog službenog imenovanja zamjenika i pritom objavili da rade na pripremanju knjige koja bi trebala iskorijeniti 'sve patološke simptome' vjerske prošlosti.

'Stvaramo instrument Ljubavi na kojem se može svirati na sve moguće načine', izjavili su.

Mnogi su smatrali čudnim što je baš ova izjava izazvala najžešće nasilne ispade protiv ekumenizma. Dvadeset poslanika opozvale su njihove kongregacije. Jedan je izvršio samoubojstvo ukravši svemirsku fregatu i strmoglavio se njome u Sunce.

Povjesničari procjenjuju da je u tim neredima izgubilo život osamdeset milijuna ljudi. To u prosjeku iznosi po šest tisuća ljudi sa svakog svijeta Landsraadovog saveza. S obzirom na nestabilna vremena koja su tada vladala, ovo vjerojatno nije pretjerana procjena, iako svaki pokušaj određivanja tačnog broja treba uzeti kao to što i jest: samo pokušaj. Dogovaranje između svjetova bilo je tada na najnižoj razini.

Naravno, za trubadure je to bio pravi raj. U jednoj popularnoj glazbenoj komediji iz toga razdoblja ima scena s jednim poslanikom KEP-a koji je, sjedeći na bijelom pijesku ispod neke palme pjevao:

Za Boga, ženu i ljubavni sjaj,
plandujemo ovdje bez zebnje i straha.
Oh, trubadure! Zapjevaj drukčiju melodiju,
Za Boga, ženu i ljubavni sjaj!

Pobune i komedije bile su samo simptomi tih vremena, iako vrlo ilustrativni. Oni odaju psihološka previranja, duboku nesigurnost... kao i žudnju za nečim boljim, ali i strah da iz svega toga neće ništa proizaći.

U to su doba glavna uporišta protiv anarhije bili zametak Ceha, Bene Gesserit i Landsraad, koji se već dvije tisuće godina ne prestaju sastajati, usprkos najozbiljnijim preprekama. Uloga Ceha je jasna: on osigurava besplatan prijevoz za sve Landsraadove i KEP-ove poslove. Uloga Bene Gesserita nešto je manje jasna. Naravno, u to je vrijeme on je već učvrstio svoju vlast nad vračarama, započeo istraživati profinjene narkotike, razvio prana-bindu obuku i udario temelje Missionariae Protective, te crne ruke praznovjerja. Ali, to je također razdoblje u

kojem je stvorena molitva protiv straha i objavljena Azhar Knjiga, to bibliografsko čudo koje čuva velike tajne najstarijih vjera.

Ingsleyjev komentar je vjerojatno jedini moguć:

‘Bila su to vremena dubokih paradoksa.’

KEP je radio gotovo sedam godina. A kad im se približio sedmi rođendan, pripremili su svemirskom čovječanstvu povijesno priopćenje. Pred samu sedmu godišnjicu rada objavili su Narančastu Katoličku Bibliju.

‘Evo djela punog dostojanstva i bogatog značenjem’ izjavili su. ‘Evo načina da čovječanstvo postane svjesno sebe kao sveukupnog Božjeg djela.’

Nadahnuti Bogom u veličanju ponovnog Objavljenja, članovi KEP-a su sličili idejnim arheolozima. Za njih se govorilo da su ponovno izvukli na svjetlo dana životnost velikih ideala zametenih stoljetnim naslagama i da su ‘izoštrili moralne imperitive koji proistječu iz vjerske savjesti’.

Osim N. K. Biblije, KEP je objavio Liturgijski Priručnik i Komentare – znatno značajnije djelo, ne samo zbog svoje sažetosti (više je nego dvostruko manje od N. K. Biblije) već i zbog iskrenosti i mješavine samosažaljenja i samopravednosti.

Njen početak je očit apel agnostičkim vladarima.

‘Ljudi koji nisu našli odgovore na *sunnan* (deset tisuća vjerskih pitanja iz Šari-ah) sada se oslanjaju na vlastiti razum. Svi ljudi žele biti posvećeni. Religija je najstariji i najčasniji način na koji su ljudi pokušali dokučiti smisao Božjeg svemira. Znanstvenici istražuju zakonitosti događaja. Zadatak Vjere je uklopiti čovjeka u te zakone.’

Međutim, u zaključku osnovni ton Komentara postaje grub, što vjerojatno pretkazuje njihovu sudbinu.

‘Pretežni dio onoga što se nazivalo vjerom nesvjesno je sadržavao odbojan stav prema životu. Prava vjera mora podučavati da je život pun radosti ugodnih Božjem oku, da je znanje bez djelovanja isprazno. Svi ljudi moraju shvatiti da vjersko propovijedanje putem pravila ili učenja napamet predstavlja gotovo uvijek laž. Pravo propovijedanje lako se prepoznaje. Nepogrešivo ćeš ga otkriti jer ono budi u tebi onaj osjećaj koji ti govori da je to ono što si oduvijek znao.’

Vladao je čudan spokoj dok su se vrtjeli tiskarski strojevi i umetači siga žica i dok se N. K. Biblija širila sa svijeta na svijet. Neki su to tumačili kao Božji znak, predznak jedinstva.

Ali tu prividnost spokoja raspršili su sami poslanici KEP-a kad su se vratili svojim vjerskim zajednicama. Tijekom prva dva mjeseca

linčovano ih je osamnaestoro, dok je za godinu dana njih pedeset troje odbacilo učenje N. K. Biblije.

N. K. Biblija je dospjela na loš glas kao djelo oholog razuma. Govorilo se da su njene stranice pune zavodljivog zanimanja za logiku. Počele su se pojavljivati revizije prilagođene pučkom pobožnjaštvu. Ove revizije oslanjale su se na prihvaćenu simboliku (križ, polumjesec, dvanaest svetaca, vitki Buda i slično) i ubrzo se ustanovilo da novi ekumenizam nije apsorbirao stara praznovjerja i vjerovanja.

Halloway je nazvao sedmogodišnje napore KEP-a "Galaktofaznim Determinizmom", što se brzo proširilo među nestrpljivim milijardama, a koji su inicijale G. D. protumačili kao 'Grozni Demon'.

Izgleda da su se predsjednik KEP-a Toure Bomoko, Zensunijski ulema, i jedan od četrnaest poslanika koji se nikada nisu odrekli učenja N. K. Biblije ('Četrnaest Mudraca iz popularne povijesti) naposljetku ipak suglasili da je KEP pogriješio.

'Trebali smo pokušati stvoriti nove simbole, rekao je predsjednik. 'Morali smo shvatiti da nismo smjeli unositi nesigurnost u prihvaćeno vjerovanje, poticati radoznalost o Bogu. Iz dana u dan susretali smo se s užasnom nestalnošću svih ljudskih stvari, ali smo ipak dopustili da nam vjere postanu krute i sputane, prilagođene i ugnjetavačke. Koja je to sjena koja stoji na putu Božanske Zapovijedi? To je upozorenje da institucije traju, tla simboli i dalje postoje iako je njihovo značenje izgubljeno i da ne postoji zbroj dostižnog znanja.'

Gorak dvostruki smisao ovog 'priznanja' nije promakao Bomokovim kritičarima i on je ubrzo poslije toga bio prisiljen otići u progonstvo, a život mu je postao ovisan o tome hoće li Ceh održati obećanje o tajnosti njegova prebivališta. Navodno je umro na Tupilu, uvažavan i voljen, a zadnje riječi su mu bile: 'Vjera mora biti odušak za ljude koji sami sebi spominju: "Ja nisam onakav kakav želim biti". Ne smije se nikada spuštati među one koji su zadovoljni samima sobom.'

Ugodno je pomisliti da je Bomoko shvatio proročanstvo koje je sam izrekao: 'Institucije traju.' Devedeset naraštaja kasnije, N. K. Biblija i Komentari preplavili su cijeli svemir.

Kad je Paul Muad'Dib stajao s desnom rukom na kamenom oltaru u kojem se nalazila lubanja njegovog oca (desna ruka – za blažene, a ne lijeva – za proklete), izrekao je od riječi do riječi navod iz Bomokove ostavštine:

'Ti koji si nas porazio reci samome sebi da je Babilon pao i da su njegova djela srušena. Ali, ja ti ipak kažem da suđenje čovjeku još

uvijek traje, svakom čovjeku u vlastitoj optuženičkoj klupi. Svaki čovjek je mali rat.'

Slobodnjaci govore da je Muad'Dib bio sličan Abu Zideu, čija je fregata porazila Ceh i za jedan dan odletjela *tamo* i natrag. To *tamo* ovako upotrijebljeno prevodi se izravno iz slobodnjačke mitologije kao zemlja ruh-duha, alam al-mital, gdje su ukinuta sva ograničenja.

Lako je uočiti paralelu između toga i Kwisatz Haderacha. Kwisatz Haderach, za kojim Sestrinstvo traži pomoću svog rasplodnog programa, tumači se kao 'skraćenje puta ili onaj koji može biti istodobno na dva mjesta

Ali, za oba ova tumačenja može se dokazati da neposredno dolaze iz Komentara: 'Kad su zakon i vjerska dužnost jedno, onda tvoje biće okružuje svemir.'

O sebi je Muad'Dib rekao: 'Ja sam mreža u moru vremena koja slobodno hvata po prošlosti i budućnosti. Ja sam pokretna opna kojoj nijedna mogućnost ne može izmaći.'

Ove misli predstavljaju jedno te isto i suglasne su s 22. Kalimom iz N. K. Biblije, gdje stoji: 'Bez obzira na to je li neka misao izgovorena ili ne, ona je stvarna i ima snagu stvarnosti.'

Kad u 'Stupovima Svemira' čitamo Muad'Dibova vlastita objašnjenja, onako kako ih tumače njegovi sveti ljudi, Quizara Tafwidi, možemo vidjeti njegove stvarne dugove KEB-u i Slobodnjacima-Zensunijima.

Muad'Dib: 'Zakon i dužnost su jedno: neka bude tako. Ali, zapamti ova ograničenja: nikada nisi potpuno svjestan samoga sebe. Uvijek si uronjen u zajednički tau. Zato si uvijek manje nego pojedinac.'

N. K. Biblija: Istovjetne riječi (61. Objavljenje).

Muad'Dib: 'Vjera često sudjeluje u mitu napretka koji nas štiti od užasa nesigurne budućnosti.'

KEP Komentari: Istovjetne riječi. (Azhar Knjiga prati ovu izreku sve do vjerskog pisca iz prvog stoljeća, Nešoua.)

Muad'Dib: Ako neko dijete, neka neškolorana osoba, neka neuka ili duhovno oboljela osoba izazove neki problem, onda je grijeh vlasti što nije predvidjela i spriječila to.

N. K. Biblija: 'Svaki grijeh se može pripisati, barem djelomice, prirodnoj zloj namjeri koja je pod određenim okolnostima prihvatljiva Bogu.' (Azhar Knjiga prati to do drevnih semitskih Tawra.)

Muad'Dib: Ispruži ruku i pojedi ono što ti je Gospod udijelio; a kad napuniš utrobu svoju, veličaj Gospoda.

N. K. Biblija: parafraza s istim značenjem. (Azhar Knjiga navodi ove misli u nešto drukčijem obliku u Prvom Islamu.)

Muad'Dib: Blagost je početak okrutnosti.

Slobodnjački Kitab al-Ibar: 'Težina dragog Boga zastrašujuća je stvar. Zar nam Bog ne daje plamteće sunce (Al-Lat)? Zar nam Bog ne daje Majke Vlage (Časne Majke)? Zar nam Bog ne daje Šaitana (Iblis, Vrag)? Zar od Šaitana ne dobivamo štetnost brzine?'

(Ovo je izvor slobodnjačke izreke: 'Brzina potječe od Šaitana.' Promislite: na svakih sto kalorija topline stvorene vježbanjem (brzinom), tijelo otpusti oko 150 grama znoja. Slobodnjačka riječ za znoj je bakka ili suze i može se prevesti kao: 'Bitak života kojeg Šaitan istiskuje iz tvoje duše.')

Muad'Dibov dolazak Koneywell je nazvao 'vjerski pravodobnim', ali pravodobnost nema nikakve veze s tim. Kao što je sam Muad'Dib rekao: 'Ovdje sam; pa...'

Međutim, za razumijevanje Muad'Dibovog vjerskog utjecaja vrlo je važno nikada ne ispustiti iz vida ovu činjenicu: Slobodnjaci su bili pustinjski narod čiji su svi preci bili naviknuti na neprijateljsku okolinu. Mistika je lako prihvatljiva kad svaku sekundu preživljavaš savladavajući otvoreno neprijateljstvo. 'Ovdje si; pa...'

Uz takvu tradiciju patnja se prihvaća – možda kao nesvjesna kazna, ali ipak prihvaća. Također treba znati da slobodnjački obred gotovo potpuno oslobađa od osjećaja krivnje. To nije potrebno, jer su njihov zakon i vjera suglasni glede toga da je neposlušnost ravna grijehu. Vjerojatno je bliže istini to da se oni lako oslobađaju krivnje zato što svakodnevni život od njih zahtjeva surove presude (često smrtno), koje bi u pitomijoj sredini opteretili ljude nenasnim bremenom krivnje.

Ovo je vjerojatno jedan od korijena slobodnjačkog isticanja praznovjerja (bez obzira na utjecaj Missionariae Protectivae). Kakav li je predznak zviždavi pijesak? Zašto moraš stisnuti šaku kad prvi put vidiš Prvi Mjesec? (čovjekovo tijelo je samo njegovo, dok njegova voda pripada plemenu – a tajna života nije problem koji treba riješiti, već stvarnost koju treba iskusiti. Znaci ti pomažu da se toga sjetiš. I baš zato što si ovdje, zato što imaš ovu vjeru, pobjeda te na kraju ne može mimoići.

Kao što su Bene Gesserit stoljećima učile, davno prije nego su uletjele sukob sa Slobodnjacima:

‘Kad su religija i politika u istim kolima i kad ta kola vozi neki živi sveti čovjek (baraka), ništa im se ne može ispriječiti na putu.’

3. IZVJEŠĆE O POBUDAMA

I CILJEVIMA BENE GESSERITA

Ovdje slijedi odlomak iz Summe, kojeg su priredili njeni zastupnici na zahtjev gospe Jessice neposredno nakon arakiške afere. Iskrenost ovog izvješća čini ga izuzetno važnim *dokumentom*.

Zato što je Bene Gesserit stoljećima djelovao iza zastora polumistične škole, provodeći svoj program selektivnog rasplodivanja ljudskih bića, spremni smo mu dati viši status nego to, po svemu sudeći, stvarno zaslužuje. Analiza njihove prosudbe činjenica u okviru arakiške afere pokazuje da škola uopće nije bila svjesna svoje uloge.

Moglo bi se tvrditi da je Bene Gesserit imao mogućnost ispitivati samo one činjenice koje su mu bile dostupne i nije imao neposrednog pristupa osobnosti Proroka Muad’Diba. Ali, škola je uspijevala prebroditi i veće prepreke pa je njena pogreška ovdje znatno dublja.

Svrha programa Bene Gesserita je dobivanje osobe koju su oni nazvali ‘Kwisatz Haderach’ – što znači onaj koji odjednom može biti na više mjesta. Jednostavnije rečeno, oni su tragali za čovjekom takve mentalne snage koja bi mu omogućila razumijevanje dimenzija višeg reda i njihovo korištenje.

Nastojali su stvoriti super-mentata, ljudski kompjutor s određenim proročkim sposobnostima, svojstven cehovskim navigatorima. A sada pažljivo promislite o ovim činjenicama:

Muad’Dib, rođen kao Paul Atreid, bio je sin vojvode Leta, čovjeka čija je loza pažljivo nadzirana tijekom više od tisuću godina. Prorokova majka, gospa Jessica, bila je rođena kćer baruna Vladimira Harkonnena i nositelj genetskih karakteristika čija je izuzetna važnost za genetski program bila poznata gotovo dvije tisuće godina. Ona je predstavljala izdanak i plod obuke Bene Gesserita – i trebala je biti dobrovoljno oruđe tog projekta.

Gospi Jessici je zapovjedbano da lozi Atreida rodi ženskog nasljednika. Po planu je tu kćer trebao oploditi Feyd-Rautha Harkonnen, nećak baruna Vladimira, a iz tog sjedinjenja je uz veliku vjerojatnost trebao proizaći Kwisatz Haderach. Umjesto toga, iz nekih razloga koje

priležnica gospa Jessica nije, po vlastitom priznanju, ni sama sebi nikad mogla potpuno objasniti, ona je odbila poslušati i rodila sina.

Već je i ovo trebalo uzbuniti Bene Gesserit dajući im do znanja da se u njihovim zamislama pojavila varijabla izvan njihovog nadzora. Postojali su, međutim, i drugi, znatno važniji pokazatelji koje su oni jednostavno zanemarili:

1. Još od malena, Paul Atreid je pokazivao sposobnost predviđanja budućnosti. Znalo se da ima proročanska priviđenja, koja su bila vrlo precizna, pronicljiva i neobjašnjiva iz četverodimenzionalne perspektive.

2. Časna Majka Gaius Helen Mohiam, Proktor Bene Gesserita, koja je provjerila Paulov ljudski status kad mu je bilo petnaest godina, posvjedočila je da je on izdržao veću bol od bilo kojeg drugog čovjeka u povijesti. Pa ipak, ona to uopće nije naglasila u svome izvješću!

3. Kad se obitelj Atreida preselila na planet Arrakis, tamošnja populacija Slobodnjaka pozdravila je mladog Paula kao proroka i kao 'glas iz vanjskog svijeta' Bene Gesserit bio je potpuno svjestan da jedan tako negostoljubiv planet poput Arrakisa, gotovo potpuno prekriven pustinjom, bez imalo otvorene vode i s naglaskom na najprimitivnije potrebe za opstanak, nužno stvara visok stupanj osjetljivosti. Pa ipak, spomenuta reakcija Slobodnjaka i očiti element arakiške ishrane, s obiljem začina, jednostavno su promakli benegesseritskim promatračima.

4. Kad su Harkonneni i fanatični vojnici Cara Padišaha okupirali Arrakis, ubivši Paulovog oca i veliki broj atreidskih vojnika, Paul i njegova majka su nestali. Ali, gotovo istodobno, počela su pristizati izvješća o novom vjerskom vođi među Slobodnjacima, čovjeku po imenu Muad'Dib, zvanom glas iz vanjskog svijeta! U izvješćima je jasno stajalo da ga je pratila nova Časna Majka obreda Sajadina, 'koja je bila žena koja ga je rodila'. Dokumenti dostupni Bene Gesseritu nedvojbeno su ukazivali da se u slobodnjačkim predajama o proroku nalazi sljedeće: 'Rodit će ga vještica Bene Gesserita'

(Ovdje se može primijetiti da je mnogo stoljeća ranije Bene Gesserit poslao svoju Missionaria Protectivau na Arrakis da tamo usadi slične predaje kao svojevrstu odstupnicu za bilo kog člana ove škole koji bi tamo zapao u probleme pa bi mu zatrebalo utočište; s obzirom na to, predaja o glasu iz vanjskog svijeta mogla se eventualno zanemariti, budući da je predstavljala standardno benegesseritsko lukavstvo. Međutim, to bi bilo točno samo uz pretpostavku da je Bene Gesserit bio u pravu što je zanemario druge pokazatelje o Muad'Dibu.)

5. Kad je izbila afera na Arrakisu, Svemirski Ceh je stupio u vezu s Bene Gesseritom. Ceh je ukazao da su njegovi navigatori, koji koriste začinsku drogu s Arrakisa za stjecanje ograničene moći predviđanja, neophodne za upravljanje svemirskim letjelicama, ‘zabrinuti zbog budućnosti’ ili da ‘vide probleme na obzoru’. To je jedino moglo značiti da su ugledali sjecište, sabirnicu nebrojenih osjetljivih odluka, iza čega je dalja trasa budućnosti bila skrivena proročkom oku. Bio je to jasan pokazatelj da se neki čimbenik počeo uplitati u dimenzije višeg reda!

(Neki članovi Bene Gesserita već su duže vrijeme bili svjesni da Ceh nije mogao neposredno utjecati na životni izvor začina, jer su njegovi navigatori već toliko baratali dimenzijama višeg reda da su mogli uočiti i sićušne pogrešne korake na Arrakisu koji bi imali katastrofalne posljedice. Znalo se da cehovski navigatori ne mogu predvidjeti način preuzimanja nadzora nad začinom, a da pritom ne izazovu nastajanje takvog sjecišta. Očigledan zaključak je bio da netko sa sposobnostima višeg reda preuzima nadzor nad izvorom začina – ali je i taj faktor potpuno promakao Bene Gesseritu!)

S obzirom na ove činjenice, slijedi neizbježan zaključak da je neefikasnost Bene Gesserita u ovoj situaciji bila rezultat utjecaja s neke više razine, čega ova škola uopće nije bila svjesna!

4. ALMANAH EN-AŠRAF

(IZABRANI ODLOMCI O PLEMIČKIM KUĆAMA)
SHADDAM IV (10.134-10.202)

Padišah Car, 81. u njegovoj lozi (Kuća Corrino) koji je ustoličen na Prijestolju Zlatnog Lava, vladao je od 10.156. (kad mu je otac, Elrood IX, umro od čaumurkija) do 10.196., kad je uspostavljeno Namjesništvo u ime njegove najstarije kćeri Irulan. Razdoblje njegovog vladanja uglavnom je poznato po arakiškoj buni, za koju su mnogi povjesničari okrivljavali Shaddamovo poigravanje s dvorskim funkcijama i službenu pompoznost. Tijekom prvih šesnaest godina svoje vladavine udvostručio je broj Bursega, a tijekom zadnjih trinaest godina prije arakiške pobune, fondovi za obuku Sardaukara stalno su smanjivani. Imao je pet kćeri (Irulan, Chalice, Wensicia, Josifa i Rugi), ali nijednog zakonitog sina. Četiri kćeri su ga otpratile kad se povukao. Njegova žena, Anirul, Bene Gesserit tajnog čina, umrla je 10.176.

LETO ATREID (10.140-10.191)

Rođak Corrina po ženskoj liniji, često se spominje kao Crveni vojvoda. Kuća Atreida vladala je Caladanom kao siridar-feudom tijekom dvadeset naraštaja, sve dok nije bila prisiljena preseliti se na Arrakis. Uglavnom je poznat kao otac vojvode Paula Muad'Diba, Umma Namjesnika. Posmrtni ostaci vojvode Leta nalaze se u 'Grobu Lubanje' na Arrakisu. Njegova smrt pripisuje se izdaji jednog Suk liječnika, kojeg je ucijenio siridar-barun Vladimir Harkonnen.

GOSPA JESSICA (počasno Atreid) (10.154-10.256)

Rođena kći (prema podacima Bene Gesserita) siridar-baruna Vladimira Harkonnena. Majka vojvode Paula Muad'Diba. Diplomirala je u B. G. školi na Wallachu IX.

GOSPA ALIJA ATREID (10.191-10.250)

Zakonita kći vojvode Leta Atreida i njegove službene prilježnice gospe Jessice. Gospa Alija rođena je na Arrakisu nekih osam mjeseci nakon smrti vojvode Leta. Prenatalna izloženost djelovanju narkotika spektra svjesnosti vjerojatno je razlog što je Bene Gesserit označava kao 'Mrska'. U popularnoj povijesti je poznata kao sv. Alija ili sv. Alija od Noža. (Za detaljniju povijest vidi knjigu Pandera Oulsona *Sv. Alija, lovac milijarda svjetova.*)

VLADIMIR HARKONEN (10.110-10.193)

Obično se titulira samo kao barun Harkonnen, ali mu je službena titula siridar-barun (planetni upravitelj-barun). Vladimir Harkonnen je izravan muški potomak bašara Abularda Harkonnena, koji je protjeran u izbjeglištvo zbog kukavičluka nakon bitke za Corrin. Ponovno stjecanje moći Kuće Harkonnen pripisuje se vještim manipulacijama na tržištu kitovog krzna i kasnijoj konsolidaciji zbog melangea s Arrakisa. Siridar-barun umro je na Arrakisu tijekom Pobune. Titula je nakratko prešla na na-baruna Feyd-Rautha Harkonnena.

GROF HASIMIR FENRING (10.133-10.225)

Rođak po ženskoj liniji kuće Corrino bio je u djetinjstvu prijatelj svoga vršnjaka Shaddama IV (Često osporavana *Neslužbena povijest Corrina* navodi zanimljiv podatak da je Fenring bio odgovoran za čaumurki koji je sredio Elrooda IX). Svi podaci govore u prilog tvrdnji da je Fenring bio najprisniji prijatelj Shaddama IV. Carski poslovi koje je Fenring obavljao uključivali su i uhođenje na Arrakisu tijekom

Harkonnenovog režima i kasnije tijekom siridar-absentia na Caladanu. Kad se Shaddam IV povukao, pridružio mu se na Salusi Secundus.

GROF GLOSSU RABBAN (10.132-10.193)

Glossu Rabban, grof od Lankiveila, bio je stariji nećak Vladimira Harkonnena. Glossu Rabban i Feyd-Rautha Rabban (koji je preuzeo prezime Harkonnen kad je izabran za nasljednika siridar-baruna) bili su zakoniti sinovi siridar-barunovog mlađeg polubrata Abulurda. Abulurd se odrekao prezimena Harkonnen i svih prava na titulu kad mu je predana uprava nad dobrima Rabban-Lankiveila. Rabban je prezime preuzeto iz majčine linije.

5. Terminologija carstva

Pri proučavanju Carstva, Arrakisa i cijele kulture u kojoj se pojavio Muad□Dib, javljaju se mnogi nepoznati izrazi. Zbog lakšeg shvaćanja i njihovog povezivanja – evo definicija i objašnjenja nekih nepoznatih termina.

ABA: široka odora koju nose žene Slobodnjaka; obično je crna.

AČ: okret nalijevo: uzvik goniča crva.

ADAB: zahtjevno sjećanje koje se javlja samo po sebi.

AJAT: znakovi života. (*Vidi* Burhan.)

AKARSO: biljka porijeklom sa Sikuna (70 Ophiuchi A) duguljastih listova. Njene zelene i bijele pruge pokazuju na neprekidno smjenjivanja aktivnih i uspavanih klorofilnih faza.

ALAM AL-MITAL: mistični svijet sličnosti u kojem su uklonjene sve fizičke granice.

AL-LAT: prvobitno sunce čovječanstva; u govoru: glavno sunce bilo kojeg planeta.

AMPOLIROS: legendarni svemirski ‘Leteći Holandez’.

AMTAL ILI AMTALOVO PRAVILO: opće pravilo na primitivnim svjetovima kojim se nešto ispituje radi utvrđivanja njihovih granica ili nedostataka. Obično: ispitivanje do uništenja.

AQL: test razuma. Izvorno, ‘Sedam mističnih pitanja koja počinju s: ‘Tko je taj što misli?’□

ARRAKEN: prva naseobina na Arrakisu; dugo vremena sjedište planetne vlade.

ARRAKIS: planet poznat kao Dina; treći planet Canopusa.

ARBITAR PROMJENE: službena osoba koju su imenovali Visoko Vijeće Landsraada i Car kao nadglednika smjene u upravljanju feudima, kanli pregovorima ili u službenom ratu ubojica. Njegova mjerodavnost može se preispitivati jedino pred Velikim Vijećem uz nazočnost Cara.

ASTROBROD: glavni teretnjak u sustavu cehovskog svemirskog transporta.

AULIJA: u vjeri Zensuni lualica, žena s lijeve strane Boga; božja sluškinja.

AUMAS: otrov namijenjen za stavljanje u hranu. (Točnije: otrov u čvrstoj hrani.) U nekim dijalektima: čaumas.

BAKKA: u slobodnjačkoj predaji, onaj koji nariče za cijelim čovječanstvom.

BALISSET: devetostruni glazbeni instrument porijeklom od citre, ugođen po čusuk tonskoj ljestvici i svira se trzalicom. Omiljeni instrument carskih trubadura.

BARAKA: živi sveti čovjek magičnih moći.

BAŠAR: (često brigadir bašar) sardaukarski časnik, jedan čin iznad brigadira u standardnoj vojnoj hijerarhiji. Čin je osmišljen za vojnog upravitelja nekog područja na planetu. (Bašar korpusa je čin vezan isključivo za vojne okvire).

BEDWINE: *vidi* Ichwan Bedwine.

BELA TEGEUSE: peti planet Kuentsinga: treće mjesto na kojem se zaustavila prisilna Zensuni (slobodnjačka) seoba.

BENE GESSERIT: drevna škola za mentalnu i fizičku obuku, prvobitno osnovana za djevojke nakon što je Butlerijanski Džihad uništio takozvane 'misleće strojeve' i robote.

BENEGESERITSKI NAČIN: iskorištavanje uočenih sitnih znakova.

B. G.: Skraćenica za Bene Gesserit, osim kad se koristi uz datum. Uz datum znači Prije Ceha i odnosi se na carski kalendarski sustav osnovan na genezi cehovskog svemirskog monopola.

BI-LA KAIFA: Amen. (Doslovce: 'Daljnje objašnjenje nije potrebno.')

BINDU: odnosi se na ljudski živčani sustav, posebno na obuku živaca. Često se javlja kao bindu-nervatura. (*Vidi* Prana.)

BINDU SUSPENZIJA: posebni oblik katalepsije, stanje u koje se čovjek sam dovede.

BLED: ravna, otvorena pustinja.

BOTANI DŽIB: *vidi* Čakobsa.

BRATSTVO: krvno srodstvo niže od bratića.

BRAVA NA DLAN: bilo koja brava ili kopča koja se otvara pri dodiru s dlanom ljudske ruke za koju je programirana.

BURHAN: dokazi života. (Obično: ajat i burhan života. *Vidi* ajat.)

BURKA: podstavljeni ogrtač koji nose Slobodnjaci u otvorenoj pustinji.

BURSEG: zapovjedni general Sardaukara.

BUTLERIJANSKI DŽIHAD: *vidi* Džihad, Butlerijanski (također Velika pobuna).

CAID: časnički čin kod Sardaukara koji se dodjeljuje vojnom službeniku u čije dužnosti uglavnom spada odnos s civilima; vojni guverner za cijeli planet; čin viši od bašara, ali niži od bursega.

CALADAN: treći planet Delte Pavonis; rodni planet Paula Muad'Diba.

CANTO i RESPONDU: prizivni obred, dio panoplia propheticus Misionariae Protectivae.

CARSKA LEGIJA: deset brigada (oko 30.000 ljudi).

CARSKA UVJETOVANOST: izum Suk medicinskih škola: najviša uvjetovanost protiv ugrožavanja ljudskog života. Upućeni imaju na čelu tetovirani dijamantni znak i dopušteno im je nošenje dugačke kosu skupljene srebrnim Suk prstenom.

CEH: svemirski ceh, jedna noga političkog tronošca koji održava Veliki dogovor. Ceh je bio druga škola za mentalno-fizičku obuku (*vidi* Bene Gesserit) nakon Butlerijanskog Džihada. Početak monopola Ceha nad svemirskim putovanjima i transportom, kao i nad međunarodnim bankarstvom, uzima se kao početak carskog kalendara.

CHOAM: akronim za Combine Honnete Ober Advancer Mercantiles – tvrtka za opći razvoj koju nadziru Car i Velike Kuće zajedno s Cehom i Bene Gesseritom kao partnerima u sjeni.

CIELAGO: bilo koja udomaćena Chiroptera na Arrakisu pripremljena za prijenos distrans poruka.

CIJEVI ZA OTPADNE TVARI: cijevi koje povezuju sustav za odstranjivanje otpadnih tvari s filtrima za recikliranje u pustinjskom odijelu.

CORRIN, BITKA ZA: svemirska bitka prema kojoj je carska Kuća Corrino dobila ime. Bitka se odigrala blizu Sigme Draconis, 88.

godine prije Ceha i dovela je na prijestolje vladajuću kuću sa Saluse Secundus.

ČAKOBSA: takozvani ‘magnetni jezik’ djelomice nastao iz drevnog Botani jezika (Bhotani jib – jib znači dijalekt, skup drevnih dijalekata prilagođenih za potrebe tajnosti, ali to je uglavnom lovački jezik Bhotanija, najamnih ubojica iz prvog Rata ubojica.

ČASNA MAJKA: prvobitno proktor Bene Gesserita, ona koja je u svom tijelu preoblikovala otrov koji prosvjetljuje dostižući tako viši stupanj svijesti. Titula koju su usvojili Slobodnjaci za svoje vjerske predvodnice koje postižu slično ‘prosvjetljenje’. (*Vidi* također Bene Gesserit i Voda života.)

ČAUMAS: (u pojedinim dijalektima aumas): otrov u čvrstoj hrani, za razliku od otrova unesenog na neki drugi način.

ČAUMURKI: (muski ili murki u pojedinim dijalektima): otrov koji se stavlja u piće.

ČEREM: bratstvo mržnje (obično radi osvete).

ČUDAČKI: idiom: ono što sudjeluje u mističnom ili vješticijem.

ČUSIK: četvrti planet Theta Shalish; takozvani ‘Glazbeni planet’ poznat po kvalitetnim glazbenim instrumentima. (*Vidi* Varota.)

DAR AL HIKMAN: škola za vjerske prijevode ili tumačenja.

DERČ: okret nadesno; uzvik goniča crva.

DETEKTOR OTROVA: analizator zračenja olfaktornog spektra, programiran za otkrivanje otrovnih tvari.

DICTUM FAMILIA: pravilo Velikog dogovora koje zabranjuje ubojstvo carske osobe ili člana Velike Kuće neslužbenom izdajom. Pravilo određuje službene okvire i granice sredstava za ubojstvo.

DISCIPLINA VODE: teška obuka koja navikava stanovnike Arrakisa na život bez rasipanja vlage.

DISTRANS: sredstvo kojim se stvara privremeni otisak u živčanom sustavu Chiroptera ptica. Normalna vika ovih stvorenja tada sadrži utisnutu poruku koja se može izdvojiti pomoću drugog distransa.

DRUGI MJESEC: manji od dva Arrakisova satelita vrijedan pažnje zbog obrisa skočimiša koji se vidi na njegovoj površini.

DŽIHAD: vjerski vojni pohod, fanatični pohod.

DŽIHAD, BUTLERIJANSKI: (vidi također Velika pobuna) sveti rat protiv kompjutora, mislećih strojeva i svjesnih robota započet 201. godine prije Ceha i završen 108. prije Ceha. Glavna zapovijed iz N. K. Biblije glasi: ‘Ne gradi stroj po uzoru na ljudski um.’

ECAZ: četvrti planet Alfa Centauri B; raj za kipare; tako je nazvan jer je postojbina *magla drveta*, raslinja koje u rastu može oblikovati jedino snaga ljudske misli.

EGO-ODRAZ: slika koju reproducira projektor šiga-žice koji je sposoban iz suptilnih pokreta reprodukcije ukazati na bit ega.

ELACCA DROGA: narkotik koji se dobiva paljenjem žarkocrvenih vlakana elacca drveta s Ecaza. Djelovanje joj je potpuno uklanjanje volje za samoodržanje. Koža uživatelja ove droge poprima karakterističnu boju mrkve. Obično je koriste robovi-gladijatori pripremajući se za ring.

EL-SAJAL: 'pješčana kiša'. Pad prašine koju je koriolisova oluja podignula na srednju visinu (oko 2000 m). El-sajal često donosi vlagu u donje slojeve.

ERG: prostrana oblast dina, pješčano more.

FAI: vodni danak, glavni porez na Arrakisu.

FAUFRELUČES: strogo pravilo klasne razlike koje je nametnulo Carstvo. 'Mjesto za svakog čovjeka i svaki čovjek na svom mjestu.'

FEDAJKIN: slobodnjački komandosi smrti; povijesno: skupina okupljena pod zakletvom da će dati svoje živote za ispravljanje nepravdnost i.

FILMSKA KNJIGA: bilo koji zapis šiga-žice koji se koristi u olmu i održavanju mnemoničkog impulsa.

FIQH: znanje, vjerski zakon; jedno od polulegendarnih porijekla vjere Zensuni nomada.

FREGATA: najveći svemirski brod koji se može spustiti na planet i uzletjeti s njega.

GALAČ: službeni jezik Carstva: mješavina anglo-slavenskog s naglašenim primjesama posebnih izraza iz pojedinih kultura usvojenih tijekom velikih seoba ljudi.

GAMONT: treći planet Niuše; poznat po svojoj hedonističkoj kulturi i egzotičnim spolnim običajima.

GANIMA: nešto stečeno u ratu ili dvoboju. Obično uspomena na dvoboj, zadržana za sjećanje.

GARE: strmo brdo.

GEJRAT: ravno naprijed; uzvik goniča crva.

GIEDI JEDAN: Planet Ophiuchi B (36), rodni planet kuće Harkonnen. Planet osrednjih uvjeta za život s niskoaktivnom fotosintezom.

GINAZ, KUĆA: nekoć saveznici vojvode Leta Atreida. U Ratu ubojica protiv Grummana bili su poraženi.

GLAS: složena obuka potekla od Bene Gesserita, koja stručnjaku omogućuje nadzor nad drugima odabirom boje glasa.

GOM JABBAR: arogantni neprijatelj; posebna otrovna igla ispunjena meta-cijanidom; njome se koriste proktori Bene Gesserita prigodom testa kojim se ispituje ljudska svijest, a pad na tom ispitu plaća se životom.

GRABEN: dugački geološki usjek nastao tijekom poniranja tla izazvanog pomicanjima u donjim kristalnim slojevima.

GRUMMAN: drugi planet Niuše, poznat uglavnom po svađi vladajuće Kuće Moritani s kućom Ginaz.

HADŽ: sveto putovanje.

HAGAL: ‘Planet Dragulja’ (II Theta Šaovei), eksploatiran tijekom vladavine Shaddama I.

HAIIII-JOH!: zapovijed za pokret; uzvik goniča crva.

HARJ: putovanje u pustinji, seoba.

HAJRA: putovanje zbog potrage.

HAL JAVM: ‘Sada! Napoljetku!’ – slobodnjački uzvik.

HARMONTHep: Ingsley navodi ovo kao ime planeta koji je bio šesta stanica pri Zensuni seobi. Pretpostavlja se da se to odnosi na sada više nepostojeći planet Delte Pavonis.

HIEREG: privremeni slobodnjački pustinjiski logor na otvorenom pijesku.

HOLTZMANOV UČINAK: negativno, odbojno djelovanje generatora štitnika.

HVATAČ: Slobodnjak s tvorčevim kukama spreman uhvatiti pješčanog crva.

IBAD, OČI IBADA: karakterist ičan učinak prehrane bogate melangeom, pri čemu bjeloočnice i zjenice postaju tamnoplave (što je znak jakog korištenja melangea).

IBN QIRTAIBA: ‘Ovako glase svete riječi...’ – službeni početak slobodnjačke vjerske molitve (potječe iz panopliae propheticus).

ICHWAN BEDWINE: bratstvo svih Slobodnjaka na Arrakis.

IJAZ: proročanstvo koje se samo po sebi ne može poreći; nepromjenjivo proročanstvo.

IKUT EJG!: uzvik prodavača vode na Arrakisu (etimologija nepoznata). *Vidi* Su-su-suk!

ILM: teologija; znanost vjerske tradicije, jedno od polulegendarnih porijekla vjere Zensuni nomada.

INKVINE: biljka puzavica porijeklom s Giedi Jedan. Često se upotrebljava kao bič u robovskim logorima. Od njenih udaraca žrtve zadobiju tamnocrvene utetovirane ožiljke koji bole tijekom mnogo godina.

ISTINOZBORKA: Časna Majka sposobna doživjeti trans istine i osjetiti neiskrenost i laž.

ISTISLAH: pravilo koje se brine o općoj dobrobiti. Često je uvod za brutalnu nužnost.

JA HIA ČOUHADA: ‘Živjeli borci!’ Ratni poklič fedajkina. Ja (sada) je u ovom pokliču pojačan oblikom hia (uvijek prisutno sada). Čouhada (borci) sadrži dodatno značenje boraca *protiv* nepravde. Posebnost ove riječi je u tome što se njome ne označavaju borci koji se bore *za* nešto, *već protiv* nečega.

JA! JA! JAVM!: slobodnjačka pjesma s dubokim obrednim značenjem. Ya vuče korijen iz izraza (Sada obrati pažnju!), oblik jaum je preinačen izraz za žurbu. Pjesma se obično prevodi kao ‘Sada poslušaj ovo!’

JALI: osobne odaje Slobodnjaka u sieču.

JUBBA OGRTAČ: višenamjenski ogrtač (može se ugoditi da odbija ili da upija toplinu zraka ili se od njega može napraviti viseća ležaljka ili zaklon). Obično se na Arrakisu nosi preko pustinjskog odijela.

KANLI: službena svađa ili krvna osveta po pravilima Velikog dogovora vođena prema najstrožim ograničenjima. (*Vidi* Arbitar Promjene.) Izvorno su pravila propisana za zaštitu neutralnih promatrača.

KARAMA: čudo; događaj potaknut iz svijeta duhova.

KEOPS: piramidalni šah; šah na devet razina s dvostrukim ciljem: vlastitu kraljicu treba dovesti na najvišu razinu, a protivničkog kralja matirati.

KHALA: tradicionalna molitva za smirivanje srditih duhova mjesta koje netko spomene.

KINDJAL: kratki mač s dvije oštrice (ili dugački nož), blago povijen, dužine oko 20 cm.

KISWA: bilo koji lik ili crtež iz slobodnjačke mitologije.

KITAB AL-IBAR: priručnik za preživljavanje i vjerska knjiga, nastao među Slobodnjacima na Arrakisu.

KOLEKTORI ROSE ILI HVATAČI ROSE: ne treba ih miješati sa sakupljačima rose. Kolektori ili hvatači rose su uređaji jajastog oblika čija je duža os dugačka oko četiri centimetra. Načinjeni su od kromoplastike koja zrači bijelo kad se osvijetli, a ponovno postaje prozirna u tami. Hvatači oblikuju vrlo hladnu površinu na koju se hvata jutarnja rosa. Koriste ih Slobodnjaci za oblaganje zasijanih uleknuća i tako dobivaju slabi, ali stalni izvor vode.

KORIOLISOVA OLUJA: svaka veća pješčana oluja na Arrakisu gdje vjetrove na otvorenim, ravnim područjima ubrzava rotacija planeta čak do brzine od 700 km na sat.

KRIMSKEL VLAJKO ILI KRIMSKEL KONOP: ‘Pandža vlakno’ istkano iz struka hufuf loze s Ecaza. Čvorovi krimskela postaju pri povlačenju sve stegnutiji do unaprijed određene granice. (Za detaljnije proučavanje vidi knjigu ‘Loza za davljenje s Ecaza od Holjance Vohnbrooka.

KRIS-NOŽ: sveti nož Slobodnjaka s Arrakisa. Proizvode ih od zuba mrtvih pješčanih crva u dva oblika – ‘fiksirani’ i ‘nefiksirani’ nož. Nefiksirani nož mora biti uz ljudsko tijelo da se ne bi raspao. Fiksirani se mogu odložiti. Svi su dugački oko 20 centimetara.

KUĆA: idiom za vladajući klan nekog planeta ili planetnog sustava.

KULL WAHAD!: ‘Sasvim sam zbunjen!’ Iskren uzvik iznenađenja uobičajen u Carstvu. Točno značenje ovisno od kontekstu. (Govori se da je Muad’Dib prošaptao: ‘Kull wahad!’ promatrajući kako se mladi jastreb pojavljuje iz ljuske jajeta.)

KULON: divlji magarac iz zemaljskih stepa prilagođen za Arrakis.

KWISATZ HADERACH: ‘Skrćenje puta’. Taj naziv je Bene Gesserit pridijelio onome *nepoznatom* čije je genetsko rješenje tražio: muškog Bene Gesserita čija bi organska mentalna snaga premostila prostor i vrijeme.

LA, LA, LA: slobodnjački uzvik bola. (La se prevodi kao najjače poricanje, ‘ne’ na koje nema opoziva.)

LASERSKI REVOLVER: neprekinuti val laserskog projektora. Njegova upotreba kao oružja ograničena je u sredinama gdje se koristi generator štitničkog polja zbog eksplozije (tehnički, subatomske fuzije) koja nastaje kad snop naiđe na štitnik.

LEPEZ METAL: metal nastao od rastućih kristala jasmiuma u duraluminiju; poznat po izuzetnoj snazi istezanja u odnosu na težinu. Ime je dobio zbog uobičajene uporabe u rasklopivim strukturama koje se lepezasto otvaraju.

LIBAN: na slobodnjačkom je liban začinska voda koja se dodaje brašnu od juke. Izvorno – piće od kiselog mlijeka.

LISAN AL-GAIB: ‘Glas iz vanjskog svijeta.’ U slobodnjačkim proročanskim legendama – prorok s drugog svijeta. Prevodi se kao ‘Davatelj vode’. (**Vidi** Mahdi)

LITRAŽON: litreni spremnik za prijenos vode na Arrakis; načinjen od vrlo guste, nelomljive plastike s hermetičkim zatvaračem.

LOVAC-TRAGAČ: oštar komad metala, opremljen suspenzorima kojima se njime daljinski upravlja pomoću upravljačke konzole s male udaljenosti; vrlo rasprostranjeno ubojito oružje.

MAHDI: u slobodnjačkoj proročanskoj legendi ‘Onaj koji će nas povesti u raj.’

MALE KUĆE: klasa poduzetnika poslovno ograničenih na neki planet. (Na galaškom ‘Rikece’.)

MALI TVORCI: polubiljka-poluživotinja; vektor arakiškog pješčanog crva iz dubokog pijeska. Izlučevine malog tvorca tvore predzačinsku masu.

MANTENE: nevidljiva mudrost, potkrepljujući argument, prvo načelo (**vidi** giudičar).

MAULA: rob.

MAULA PIŠTOLJ: revolver na oprugu koji izbacuje otrovne strelice; domet mu je oko 40 m.

MELANGE: začim začina, tvar koja se jedino može naći na Arrakis. Uglavnom poznat po svojim gerijatrijskim svojstvima. Izaziva blagu naviku kad se uzima u malim količinama, ali postaje opasan ako se dnevno uzima više od dva grama na 70 kilograma tjelesne težine. (**Vidi** Ibad, Voda Života i Predzačinska masa.) Muad’Dib je tvrdio da je začim ključ njegovih proročanskih sposobnosti. Slično tvrde i navigatori Ceha. Na carskom tržištu dostigao je cijenu od 620.000 solarisa po dekagramu.

MENTAT: klasa carskih građana školovana za postizanje najvećih dostignuća logike. 'Ljudski kompjutori'.

METASTAKLO: staklo koje nastaje infuzijom plina u ploče jasmiumskog kvarca na visokoj temperaturi. Poznato je po izuzetnoj snazi istežanja (oko 450.000 kilograma po kvadratnom centimetru, pri debljini od 2 cm) i sposobnosti selektivnog filtriranja zračenja.

MIHNA: doba kad slobodnjački mladići polažu ispit zrelosti.

MINIMIK FILM: sigla žica promjera jednog mikrona koja se često koristi za slanje špijunskih i protušpijunskih podataka.

MISR: povijesni Zensuni (slobodnjački) izraz kojim su Slobodnjaci nazivali sami sebe; 'ljudi'.

MISSIONARIA PROTECTIVA: izvršitelj benegesseritske zapovijedi, zadužena posijati zarazno praznovjerje na primitivnim svjetovima. Na taj način Bene Gesserit priprema teren za kasniju eksploataciju tog područja. (Vidi Panoplia propheticus.)

MJERAČI VODE: metalni prsteni različite veličine, svaki označava posebnu količinu vode koja se može isplatiti iz slobodnjačkih skladišta. Mjerači vode imaju golemi značaj (koji daleko premašuje samu predodžbu o novcu) posebno pri rađanju, smrti i u dvorskim obredima.

MONITOR: svemirski ratni brod od deset odjeljaka za prijenos teškog oružja i štitničku zaštitu. Predviđen je za rastavljanje na sastavne odjeljke pri ponovnom uzlijetanju s planeta nakon što se spustio na njega.

MUAD'DIB: udomaćen skočimiš na Arrakisu, stvorenje koje je u slobodnjačkoj zemaljsko-duhovnoj mitologiji vezano za šaru vidljivu na Drugom Mjesecu tog planeta. Slobodnjaci se dive ovom stvorenju zbog njegove sposobnosti preživljavanja u otvorenoj pustinji.

MUDIR NAHJA: slobodnjačko ime za Životinju Rabbana (grofa Rabbana od Lankiveila), Harkonnenovog rođaka koji je mnogo godina bio siridar upravitelj na Arrakisu. Ovo ime se često prevodi kao 'Bjesomučni vladar'.

MUSKI: otrov u piću. (*vidi* Čaumurki.)

MUŠTAMAL: mali dodatak vrta ili vrtno dvorište.

MU ZEIN WALLAH: Mu zein doslovce znači 'ništa dobro', a wallah je refleksni uzvik. Tradicionalan uvod za slobodnjačku kletvu protiv neprijatelja. Wallah naglašava riječi Mu zein pa one zadobiju značenje: 'Ništa dobro, nikada dobro, dobro za ništa.'

NA: prefiks koji znači ‘imenovan’ ili ‘sljedeći po redu’. Tako: na-barun znači nasljednik barunata s neopozivim pravom.

NAIB: onaj koji se zakleo da ga neprijatelj nikada neće uhvati živog; tradicionalna zakletva slobodnjačkog vođe.

NARANČASTA KATOLIČKA BIBLIJA: ‘Zbirna knjiga, vjerski tekst kojeg je stvorila Komisija ekumenskih prevoditelja. Sadrži elemente najstarijih vjera, uključujući i Maometh Saari, Mahajama kršćanstvo, Zensuni katolicizam i Budislamske tradicije. Najveća zapovijed je sljedeća: ‘Ne smiješ prodati dušu.’

NEZHONI RUBAC: rubac-podloga kojeg preko čela, ispod kapuljače pustinjskog odijela, nose udane ili ‘prisvojene’ žene Slobodnjaka nakon što rode sina.

NOSAČ POSTROJBI: svaki cehovski brod posebno prilagođen za prijevoz postrojbi između planeta.

NOSNI FILTAR: uređaj koji se nosi zajedno s pustinjskim odijelom radi zadržavanja vlage pri izdisanju.

NOUKER časnik carske tjelesne straže koji je u krvnom srodstvu s Carem. Tradicionalni čin sinova carskih prilježnika.

OBUKA: kad se radi o Bene Gesseritu, ovaj inače uobičajeni izraz dobiva posebni značaj; odnosi se na uvjetovanost živaca i mišića (*vidi* Hindu i Prana) i provodi se do krajnjih mogućih granica dopuštenih prirodnim funkcijama.

OPA-VATRA: rijetka vrsta opala s Hagala.

ORNITOPTER: (obično: ‘topter’): bilo koja letjelica sposobna letjeti mahanjem krila poput ptica.

OŠAMUĆIVAČ: oružje koje izbacuje projektil – strelicu čiji je vrh premazan drogom. Njegovo djelovanje je uvjetovano trenutnom snagom štitnika i međusobnim odnosom brzina kretanja cilja i projektila.

PAN: bilo koje nisko područje ili ulegnuće na Arrakisu stvoreno slijeganjem nižih slojeva terena (na planetima koji imaju dovoljno vode, pan označava područje koje je nekoć bilo pod vodom. Vjeruje se da na Arrakisu postoji barem jedno takvo područje, iako je to još sporno).

PANOPLIA PROPHETICUS: izraz koji označava zarazno praznovjerje kojim se koristi Bene Gesserit pri iskorištavanju primitivnih područja. (*Vidi* Missionaria Protectiva.)

PARAKOMPAS: bilo koji kompas koji određuje smjer uz pomoć lokalne magnetne anomalije; koristi se u područjima za koja

postoje odgovarajuće karte i na kojima je cjelokupno magnetno polje planeta nestabilno ili u područjima gdje bjesne magnetne oluje.

PENTA ŠTIT: polje generatora štitnika u pet razina, pogodno za male prostore poput vrata ili prolaza (veliki pojačani štitnici postaju sve nestabilniji pridodavanjem svakog novog sloja), praktično neprolazno za svakog tko ne nosi pretvarač ugođen s kodom štitnika. (**Vidi** Vrata za bijeg.)

PIRETIČKA SVIJEST: takozvana ‘svijest vatre’; inhibitorno stanje izazvano carskom uvjetovanošću. (**Vidi carska** uvjetovanost.)

PIŠTOLJ ZA OBOJENU PRAŠINU: pištolj sa statičkim nabojem izmišljen na Arrakisu za obilježavanje bojom raznih područja na pijesku.

PJEŠČANA PLIMA: idiom za plimu prašine: promjena razine unutar pojedinih bazena ispunjenih prašinom na Arrakisu zbog djelovanja gravitacije sunca i satelita. (**Vidi** Plimni bazen prašine.)

PJEŠČANI BUBANJ: posebna pješčana tvorevina koja gromko zabubnja ako se iznenada udari po njoj.

PJEŠČANI CRV: *vidi* Šai-hulud.

PJEŠČANI GUSJENIČAR: opći izraz za stroj koji na površini Arrakisa traži melange i sakuplja ga.

PJEŠČANI JAHAC: slobodnjački naziv za onoga tko uspije uhvatiti i zajahati pješčanog crva.

PJEŠČANI UPRAVITELJ: glavni upravitelj poslova oko sakupljanja začina.

PUSTINJSKI HODAC: bilo koji Slobodnjak obučen za preživljavanje u otvorenoj pustinji.

PLASTIČNI ČELIK: čelik pojačan vlaknima stravidiuma uraslim u njegovu kristalnu strukturu.

PLENISCENTA: egzotičan zeleni cvijet s Ekaza poznat po opojnoj aromi.

PLIMNI BAZEN PRAŠINE: svako prostrano područje na površini Arrakisa koje se vjekovima ispunjavalo prašinom i u kojem se primjećivala stvarna plima prašine. (**Vidi** Pješčane plime.)

PONOR PRAŠINE: svaka duboka pukotina ili ulegnuće u pustinji Arrakisa ispunjeno prašinom i na prvi pogled jednako okolnoj površini; opasna stupica, jer čovjek ili životinja u nju propadnu i uguše se. (**Vidi** Plimni bazen prašine.)

POLUBRAĆA: sinovi priležnica iz istog gospodarstva od istog oca.

POPIS OPLODNJE: glavni dokument Bene Gesserita za programiran odabir ljudi u svrhu stvaranja Kwisatz Haderacha.

PORITRIN: treći planet Epsilon Alangue kojeg mnogi Zensuni nomadi smatraju svojom postojbinom, iako indicije u jeziku i mitologiji ukazuju na znatno starije planetne korijene.

PORTYGULS: naranče.

POSTAVLJANJE MOTKI U PIJESAK: vještina postavljanja plastičnih i vlaknastih motki na otvorenim pustinjским prostranstvima Arrakisa i iščitavanje tragova koje su crvi ostavili na motkama u svrhu predviđanja vremena.

PRANA: (prana-muskulatura): Mišići kad ih se promatra kao dijelove tijela pod potpunim nadzorom. (*Vidi* Bindu).

PRENOSAČ: leteće krilo (uobičajeno 'krilo'). Zračni tegleći konj koji se na Arrakisu koristi za prijevoz krupne opreme za traženje, vađenje i prečišćavanje začina.

PRENOSNE KUTIJE: opći izraz za sve kontejnere za robu nepravilnog oblika, s topljivim površinama i suspenzorskim sustavom za vlagu. Koriste se za prijenos materijala iz svemira na površinu planeta.

PREDZAČINSKA MASA: stadij u koji prelazi gljivično divlje raslinje kad voda prodre u izlučevine Malih Stvaratelja. U ovom stadiju začina s Arrakisa stvara karakterističan 'prasak' razmjenjujući materijal iz dubina tla za materiju s površine iznad sebe. Ova masa, nakon izlaganja suncu i zraku, postaje melange. (*Vidi* također Melange i Voda života.)

PRIRUČNIK ZA UBOJICE: popis otrova najčešće korištenih u Ratu Ubojica sastavljen u trećem vijeku, a kasnije dopunjen pogubnim sredstvima koja su bila dopuštena Cehovskim mirom i Velikim Dogovorom.

PROCES VERBAL: poluslužbeno izvješće koje potvrđuje zločin protiv Carstva. Pravno: akcija koju se poduzima u razdoblju između neformalne verbalne optužbe i službene optužbe za zločin.

PROMATRAČ VREMENA: osoba posebno školovana za predviđanje vremena na Arrakisu; spretna u bušenju pijeska i očitavanju svojstava vjetra.

PRVI MJESEC: veći Arrakisov satelit, prvi koji se pojavljuje tijekom noći, poznat po uočljivim obrisima ljudske šake na površini.

PUSTINJSKO ODIJELO: odora koja obavija cijelo tijelo, izmišljena na Arrakisu. Materijal od kojeg je napravljeno sastoji se od više mikroslojeva čija je funkcija odvođenje topline i filtriranje tjelesnih

otpadnih materija. Ovako prikupljena tekućina odlazi u sabirnice, odakle se može koristiti pomoću cijevi.

PUSTINJSKI ŠATOR: mali, zatvoreni prostor od mikroslojevite tkanine koji prikuplja pitku vodu iz vlage koju unutar njega stvara disanje onih koji ga koriste.

PUNDI RIŽA: mutacija riže čija su zrna bogata prirodnim šećerom i dostižu dužinu do 4 cm; glavni izvozni proizvod Caladana.

PIONI: seljaci ili radnici, stalni stanovnici planeta, pripadnici najnižih klasa po Faufrelučesu. Pravno: štićenici planeta.

QANAT: otvoreni kanal za nadzirano navodnjavanje unutar pustinje.

QIRTAIBA: *vidi* Ibn Qirtaiba.

QUIZARA TAFWID: slobodnjački svećenici (nakon Muad'Diba).

RAČAG: kofeinski stimulans koji se dobiva iz žutih bobica akarsa. (*Vidi* Akarso.)

RACIJA: polugusarski gerilski napad.

RAMADAN: drevno vjersko razdoblje obilježeno postom i molitvom; tradicionalno deveti mjesec solarno-lunarnog kalendara. Slobodnjaci ga započinju slaviti tijekom devetog prolaska prvog mjeseca preko meridijana.

RAT UBOJICA: ograničeni oblik rata dopušten Velikim Dogovorom i Cehovskim mirom. Cilj mu je izbjegavanje uvlačenja nevinih promatrača u sukob. Pravila propisuju službenu najavu namjera i ograničavaju dopušteno oružje.

RATNI JEZIK: bilo koji posebni jezik ograničene etimologije razvijen radi jasne komunikacije u ratu.

REZAČ: kratkodometna inačica laserskog pištolja; uglavnom se koristi za rezanje ili kao kirurški nož.

REZKUT: kutija s pričuvnim dijelovima za pustinjsko odijelo.

RICHESE: četvrti planet Eridana A, zajedno s planetom Ix vodeći u tehničko-strojevnoj kulturi. Poznat po minijaturizaciji. (Radi detaljnijeg upoznavanja kako su Richese i Ix izbjegli drastične posljedice Butlerijanskog Džihada, vidi *Posljednji Džihad* od Sumera i Kautmana.)

RUBNI ZID: druga viša razina obrambene litice na Zaštitnom Zidu Arrakisa. (*Vidi* Zaštitni Zid.)

RUH-DUH: prema vjerovanju Slobodnjaka, to je dio pojedinca koji je zauvijek vezan (i sposoban ga osjetiti) uz metafizički svijet. (*Vidi* Alam al-Mithal.)

SABIRNICA: bilo koji džep pustinjačkog odijela u kojeg se skuplja i sprema pročišćena voda.

SABIRNICA VJETRA: uređaj postavljen na vjetrovitim mjestima osposobljen za kondenziranje vlage iz zraka, obično zahvaljujući znatno nižoj temperaturi koja vlada u njemu.

SADUS: suci. Slobodnjački naziv koji se odnosi na svete suce, jednakovrijedne svecima.

SAFO: visokoenergetska tekućina izlučena iz jedne vrste korijena s Ecaza. Obično je koriste mentati za pojačavanje mentalnih moći. Uživatelji zadobiju po usnama i u ustima mrlje boje rubina.

SAJADINA: svećenikova pomoćnica u slobodnjačkoj vjerskoj hijerarhiji.

SAKUPLJAČI ROSE: radnici koji ubiru rosu s biljaka na Arrakisu služeći se pobiračem oblika kose.

SALUSA SECUNDUS: Treći planet Game Waipinga, određen za carski zatvorski planet nakon što je carski Dvor premješten na Kaitain. Salusa Secundus je rodni svijet Kuće Corrino i druga točka na kojoj su prestala lutanja Zensuni nomada. Prema vlastitoj tradiciji, slobodnjaci su bili robovi na Salusi Secundus tijekom devet naraštaja.

SARDAUKAR: vojnik-fanatik Cara Padišaha. Bili su to ljudi odrasli u okrutnim sredinama gdje ih je šest od trinaest umiralo prije navršenih jedanaest godina. Njihova vojna obuka naglašavala je nemilosrdnost i samoubilačku nebrigu za osobnu sigurnost. Od djetinjstva su podučavani koristiti okrutnost kao standardno oružje, oslabljujući protivnika užasom. Na vrhuncu svog utjecaja na svemirske poslove, njihovo mačevanje se smatralo jednako vrijednim desetoj razini Ginaza, a njihova vještina i lukavost u borbi uspoređivana je s vještinom Bene Gesserita. Svaki od njih vrijedio je kao deset običnih landsradskih vojnika. Tijekom vladavine Shaddama IV dok su ih se još svi bojali, snagu im je počelo nagrizzati preveliko samopouzdanje, a dotad stabilnu mistiku njihove ratne vjere duboko je potkopao cinizam.

SARFA: odricanje boga.

SELAMLIK: carska prostorija za primanja.

SEMUTA: drugi narkotik koji se dobiva (kristalnim izlučivanjem) iz izgorjelih ostataka elacca drveta. Njegovo djelovanje

(opisano kao vječna, neprekinuta ekstaza) izmamljuju određene anotalne vibracije nazvane semuta glazba.

SERVOK: satni mehanizam za izvršavanje jednostavnih zadaća; jedno od ograničenih 'automatskih' sredstava dopuštenih nakon Butlerijanskog Džihada.

SIEČ: slobodnjački: 'Mjesto okupljanja tijekom opasnosti.' Zbog toga što su Slobodnjaci tako dugo živjeli u stalnoj opasnosti, izraz se općenito koristi za naziv bilo koje špilje naseljene jednom od plemenskih zajednica.

SIHAJA: slobodnjački: proljeće u pustinji, s dodatnim vjerskim značenjem koje se odnosi na vrijeme plodnosti i 'raja koji dolazi'.

SINK: nastanjivo nizinsko područje na Arrakisu okruženo visokim zemljištem koje ga štiti od prevladavajućih oluja.

SINK-KARTA: karta površine Arrakisa u koje su unijeti najsigurniji parakompasni putovi između skloništa. (*Vidi* Parakompas.)

SIRAT: dio N. K. Biblije u kojem se ljudski život opisuje kao putovanje preko uskog mosta (sirata), pri čemu je 'Raj s desne strane, pakao s lijeve, a anđeo smrti straga

SJAJNA KUGLA: suspenzorsko-plutajuće rasvjetno tijelo na vlastiti pogon (najčešće organske bakterije), opremljeno suspensorima.

SKUP: razlikovati od Skupa Vijeća. To je službeni sastanak vođa Slobodnjaka u nadmetanju koje će dati predvodnika plemena. (Skup Vijeća je skupština na kojoj se donose odluke važne za sva plemena.)

SLIP-TIP: bilo koji tanki kratki nož (često s otrovom na vrhu) za lijevu ruku, koristi se u borbi pod štitnicima.

SLOBODNI TRGOVCI: drugi izraz za krijumčare.

SLOBODNJACI: slobodna plemena Arrakisa, stanovnici pustinje, ostaci Zensunna nomada ('Pješčani gusari' prema carskom rječniku).

SLOBODNJAČKI OMOT ZA OPREMU: torba s opremom neophodnom za opstanak u pustinji, slobodnjački proizvod.

SOLARI: službena novčana jedinica Carstva, čija je kupovna moć proizašla iz četiristogodišnjeg cjenkanja između Ceha, Landsraada i Cara.

SOLIDO: trodimenzionalna slika iz solido projektora koji koristi referentne signale od 360 stupnjeva, utisnute u namotaj siga žice. Najkvalitetnijima drže solido projektore s Ixa.

SONDAGI: tulipan-paprat s Tupalija.

SPOTER: lagani ornitopter u skupini tragača za začinom, zadužen za stražarenje i zaštitu.

STALNI OTROV: izum koji se pripisuje mentatu Piteru de Vriesu; pomoću ovog otrova tijelo se impregnira s tvari za koju treba stalno uzimat i protuotrov. Svaki prestanak uzimanja protuotrova izaziva smrt.

STOŽAC TIŠINE: ometajuće polje koje prigušuje glas ili bilo koji zvučni titraj drugim protufaznim titrajem jednake snage i frekvencije (fazni pomak od 180°).

SUBAKH UL KUHAR: ‘Jesi li dobro?’ – slobodnjački pozdrav.

SUBAKH UN NAR: ‘Dobro sam. A ti?’ – tradicionalni odgovor.

SUSPENZOR: druga faza Holtzmanovog generatora polja. On poništava gravitaciju u okviru granica određenih relativnom masom i utroškom energije.

SU-SU-SUK!: uzvik prodavatelja vode s Arrakisa. Suk je tržnica. (**Vidi** Ikut-ejg!)

SVEMIRSKI CEH: vidi Ceh.

ŠADOUT: onaj koji se spušta u bunar da bi zahvatio vodu. Slobodnjački počasni naziv.

ŠAH-NAMA: polulegendarna Prva knjiga Zensuni nomada.

ŠAI-HULUD: pješčani crv s Arrakisa, ‘Starac pustinje’, ‘Stari Otac vječnosti’ i ‘Djed pustinje’. Ovo ime je značajno kad se izgovara određenim naglaskom ili kad je napisano velikim početnim slovima. Tada označava zemaljsko božanstvo slobodnjačkih ognjišta. Pješčani crvi izrastaju golemi (primjerci duži od 400 m viđeni su u dubokoj pustinji) i vrlo dugo žive, sve dok ih ne ubije neki drugi član iste vrste ili dok se ne utope u vodi, koja je za njih otrovna. Najveći dio pijeska na Arrakisu pripisuje se djelovanju pješčanih crva. (**Vidi** Mali tvorci.)

ŠAITAN: Vrag.

ŠARI-A: onaj dio panopliae propheticus koji uvodi praznovjerni obred. (**Vidi** Missionaria Protectiva.)

ŠIGA ŽICA: metalna izraslina površinske loze (*Narvi narvium*) koja raste samo na Salusi Secundus i III Delti Kaising. Poznata je po svojoj velikoj rastezljivosti.

ŠLAG: životinja porijeklom s Tupila, svojedobno gotovo istrijebljena zbog svoje tanke, grube kože.

ŠTIT, OBRAMBENI: zaštitno polje koje stvara Holtzmanov generator. Ovo polje je dio Prve faze suspenzorsko-poništavajućeg

učinka. Štit propušta samo objekte koji se sporo kreću (ovisno o stupnju podešenosti, ta brzina iznosi od šest do devet centimetra u sekundi) i može se uništiti jedino posebno oblikovanim električnim poljem. (**Vidi** laserski revolver).

TAHADDIAL-BURHAN: posljednje iskušenje, posljednji ispit kojeg se ne može opozvati (obično zato jer donosi smrt ili uništenje).

TAHADDI IZAZOV: slobodnjački izazov na dvoboj do smrti, obično zbog osporavanja nečijeg prvenstva.

TAQWA: doslovno cijena slobode! Nešto vrlo vrijedno. Ono što božanstvo zahtijeva od smrtnika (i strah izazvan samim zahtjevom).

TAMNE STVARI: idiom za zarazno praznovjerje koje Missionaria Protectiva širi unutar naivnih civilizacija.

TAU: u slobodnjačkoj terminologiji, jedinstvo siečke zajednice pojačano začinskom ishranom; posebno tau-orgija jedinstva izazvana ispijanjem Vode Života.

TEST MASHAD: svaki ispit u kojem se čast (definirana kao duhovno stanje) stavlja na kocku.

TLEILAX: usamljeni planet Thalima, poznat kao otpadničko središte za obučavanje mentata; izvor □ššavih' mentata.

TRANS ISTINE: poluhipnotički trans potaknut jednim od više narkotika iz 'područja svjesnosti' u kojem sitni znaci hotimične laži postaju zamjetni promatraču u transu istine. (Primjedba: narkotici iz 'područja svjesnosti' često su fatalni, osim za na svjetlo neosjetljive pojedince sposobne mijenjati sastav otrova u vlastitom tijelu.)

TRONOŽAC SMRTI: izvorno tronožac iznad kojeg su pustinjski krvnici vješali svoje žrtve. Koristi se i u značenju: tri pripadnika Čerema koji su se zakleli na istu osvetu.

TUPIL: takozvani □planet svetište' (vjerojatno nekoliko planeta) za poražene Kuće Carstva. Mjesto gdje se nalaze poznato je samo Cehu i ostaje u tajnosti i tijekom Cehovskog mira.

TVORAC: *vidi* Šai-hulud.

TVORČEVE KUKUKE: kuke koje se koriste za hvatanje i penjanje na pješčanog crva, kao i za upravljanje njime.

UDARAČ: kratka motka s pričvršćenim udaračem na oprugu na jednom kraju. Namjena: zabode se u pijesak i započne 'udarati' privlačeci Šai-huluda. (**Vidi** Šai-hulud.)

ULEMA: Zensunski doktor teologije.

ULJNA LEĆA: hufuf ulje koje u stanju statičke napetosti drži polje sila u cijevi za gledanje, kao dio sustava za povećavanje ili nekog drugog sustava za manipuliranje svjetlom. Budući da se svaki element sustava može pojedinačno ugađati unutar jednog mikrona, uljna leća se smatra najpreciznijim sredstvom za rukovanje vidljivim svjetlom.

UMMA: jedno od proročkih bratstava. (Preziran naziv u Carstvu za svakog ‘divljaka’ koji se bavi fanatičnim proricanjem.)

UROŠNOR: jedan od nekoliko zvukova bez općeg značenja koje Bene Gesserit usađuje u psihe odabranih žrtava zbog njihovog nadziranja. Kad čuje taj zvuk, uvjetovana osoba privremeno postaje nepokretna.

USUL: slobodnjački: ‘Temelj stupa□.

VAN-FREJN: galaška reč za ‘neposredni stranac’, odnosno ‘ne iz tvoje neposredne zajednice’; ne od izabranih.

VAROTA: čuveni graditelj baliseta; rođeni Čusuk.

VATRENI STUP: jednostavna pirotehnička raketa za signalizaciju preko otvorene pustinje.

VELIKA POBUNA: uobičajen naziv za Butlerijanski Džihad. (*Vidi* Džihad, Butlerijanski.)

VELIKA MAJKA: rogata božica, žensko počelo svemira (obično: Majka Svemira), žensko lice muško-žensko-srednjeg trojstva kojeg su mnoge vjere u Carstvu prihvatile kao Svevišnje biće.

VELIKE KUĆE: vlasnici planetnih dobara; međuplanetni poduzetnici. (*Vidi* Kuća.)

VELIKI DOGOVOR: opće primirje nastalo zahvaljujući ravnoteži snaga između Ceha, Velikih Kuća i Carstva. Njegovo glavno pravilo zabranjuje uporabu atomskog oružja protiv ljudskih bića. Svako pravilo Velikog Dogovora počinje s: ‘Pravilo se mora poštovati...’

VERITE: jedan od narkotika s Ecaza koji uništava volju. Onemogućuje laganje.

VISOKO VIJEĆE: uže rukovodstvo Landsraada ovlašteno za ulogu vrhovnog suca u sporovima između Kuća.

VODA ŽIVOTA: otrov koji ‘prosvjetljuje’ (*vidi* Časna Majka). Tekućina koju izlučuje pješčani crv (*vidi* Šai-hulud) u trenutku utapanja, a koja se mijenja u tijelu Časne Majke i postaje narkotik koji se koristi u siečkoj tau orgiji. Narkotik ‘područja svijesti’.

VODNA CIJEV: svaka cijev u pustinjskom odijelu ili pješčanom šalom koja dovodi pročišćenu vodu u sabirnicu i iz sabirnice do korisnika pustinjskog odijela.

VODNI ČOVJEK: posvećeni Slobodnjak zadužen za obredne dužnosti oko vode i Vode Života.

VODNO BREME: slobodnjački: smrtna obveza.

VOZAČ ZAČINA: svaki čovjek Dine koji nadzire i upravlja pokretnim strojevima po pustinji na površini Arrakisa.

VRATA ZA BIJEG ILI PREPREKA ZA BIJEG: (skraćeno: pruvrata ili pru-prepreka) penta štitnik koji se postavlja da bi zadržao progonitelje osoba u bijegu. (*Vidi* Penta štitnik.)

VRHOVNI PROKTOR: Časna Majka Bene Gesserita koja je također područni upravitelj benegesseritske škole. (Obično: Bene Gesseritkinja s Vidom.)

WALI: neprovjeren slobodnjački mladić.

WALLACH IX: deveti planet Laoujina, sjedište Škole Majki Bene Gesserita.

ZAČIN: *vidi* melange.

ZAŠTITNI ZID: planinski masiv na sjevernim prostranstvima Arrakisa koji štiti jedno malo područje od pune snage planetnih koriolisovih oluja.

ZENSUNI: sljedbenici sekte koja se odcijepila od učenja Maometa (takozvanog Trećeg Muhameda) oko 1381. prije Ceha. Zensuni vjera je poznata uglavnom po svom naglašavanju mističnog i vraćanju na 'put otaca'. Većina učenika proglasila je Ali Ben Ohashija za vođu prvobitnog raskola, ali postoje neki dokazi da je Ohaši bio samo glasnogovornik svoje druge žene Nisai.

ŽETELICA ILI TVORNICA ZA PRERADU ZAČINA: veliki (često 120 x 40 metara) stroj za iskopavanje začina obično se koristi na bogatim, nezagađenim erupcijama melangea. (Često se naziva 'gmizavac' zbog kukcolikog tijela na samohodnim gusjenicama.)

Chita(m) 06.2012. (epub)

APOMENE

---

¹ U originalu su ova dva stiha ne na engleskom već točno tako kako su ovdje navedena, a autor ih prevodi tako da riječ 'trava' postaje 'ashes' ('pepeo') – *prim. prev.*